S

294.59214

v 414m.ര

v.4

Sl.no.074512

Vorwort.

Die vorliegende Ausgabe des vierten Buches der Mâitrâyaṇî Saṃhitâ bringt das ganze Werk zu seinem endlichen Abschluss.

Handschriften.

Die bei der Feststellung des Textes benutzten Handschriften sind folgende:

1. Die Bühler'sche Handschrift (B).
2. Die Handschrift von Bombay (Bb).
3. Die moderne Haug'sche Handschrift (H).

Diese drei Handschriften, durchweg moderne Copieen ein und desselben älteren, in Nasik befindlichen Ms., sind den Benutzern meiner Ausgabe der Mâitr. Saṃhitâ bereits von den früheren Büchern her genugsam bekannt. Es kommen nun noch dazu, und zwar als besonders wichtig:

4. Eine alte Handschrift von Morbî, auf 112 Blättern, den grössten Theil des Kâṇḍa IV enthaltend, von mir mit M bezeichnet. Diese Handschrift ist nach dem alten System der Mâitr. Çâkhâ accentuirt. Die alten Blätter derselben sind mehrfach durch neue unterbrochen, offenbar zum Ersatz von allzu schadhaft gewordenen alten Blättern; eine Mittheilung aus solch einem neuen Blatte wird stets durch den Zusatz (n. Bl.) besonders gekennzeichnet. Die Handschrift darf als eine recht gute bezeichnet werden und steht ungefähr auf gleicher Stufe mit M 1 und 2 für Kâṇḍa I (während M 3, zu Kâṇḍa II, bedeutend schlechter war).

5. Eine alte Handschrift, dem Sanskrit-College zu Benares gehörig, von mir mit Ben (d. h. Benares) bezeichnet. Dieses Ms. enthält auf 105 Blättern den grössten Theil von Kâṇḍa IV. Dasselbe ist sehr schön und correct geschrieben, nach dem alten System der Mâitr. Çâkhâ accentuirt. Es erinnert sehr an das, ebenfalls vortreffliche, alte Haug'sche Ms. zu Kâṇḍa II (Hg); Papier und Ductus

sind ganz ähnlich; die Buchstaben schwarz, die Accente roth (wie in Hg und den Morbî-Mss.). Dieses Ms. stammt allem Anschein nach aus derselben Zeit wie Hg. Die auf f. 105 vermerkte Jahreszahl (saṃvat 1529) ist offenbar späteren Ursprungs. Sehr sonderbar, ja ein wirkliches Curiosum ist die Reihenfolge der Capitel in dieser Handschrift. Dieselbe beginnt auf f. 1 mit dem Anfang von Mâitr. S. IV, 9, 1 und geht regelmässig fort bis IV, 12, 5; in der Mitte dieses Capitels bricht sie am Schluss von f. 31 plötzlich ab; f. 32 geht sie dann auf IV, 2, 10 über (wovon aber der erste Anfang fehlt), und bricht am Schluss von f. 37 mitten in IV, 3, 1 ab; geht dann f. 38 auf IV, 13, 1 a. E. über und bricht f. 45 in den letzten Partieen von IV, 13, 9 wieder ab; f. 47 beginnt mit IV, 14, 1 (doch fehlt der erste Anfang) und geht fort bis IV, 14, 14 in der Mitte, wo die Handschrift wieder auf f. 59 abbricht; f. 61 beginnt IV, 5, 3 a. A., dann geht es regelmässig fort, bis endlich f. 105 mit dem Schluss von IV, 8 endigt. Es schliesst sich also f. 1 flg. direct an die letzte Seite an![1]) Diese sonderbare Anordnung vermag ich mir nur durch die Annahme zu erklären, dass die Vorlage des Abschreibers aus einer Handschrift in losen Blättern bestand, welche ganz in Confusion gerathen waren; vielleicht hatte dieselbe keine Paginirung, oder der Abschreiber wusste sie doch nicht wieder in Ordnung zu bringen, und schrieb nun die Blätter in der ihm vorliegenden Reihenfolge ab.

Dem Sanskrit-College zu Benares, welches mir diese werthvolle Handschrift mit grösster Liberalität zur Benutzung zusandte, und speciell Herrn Griffith, Director of Public Instruction N. W. Provinces, spreche ich hiermit meinen besten Dank aus.

Zu den erwähnten Mss. des Saṃhitâ-Pâṭha kommt endlich ergänzend noch das Ms. des Padapâṭha (P), welches den Benutzern meiner Ausgabe ebenfalls bereits bekannt ist[2]).

1) f. 46 u. 60 scheinen nicht zu K. IV zu gehören.

2) Endlich mache ich nachtragsweise noch darauf aufmerksam, dass B. Lindner eine bisher unbekannte Handschrift des 1. Buches der Mâitr. S. in Oxford in der Bodleiana entdeckt hat. Diese Handschrift (Wilson 505) ist im Catalog irrigerweise bezeichnet als Pañcasvastyayana und ist datirt saṃvat 1622 (= 1566 nach Chr.), also ungefähr gleichen Alters mit M 1 u. 2. Näheres theilt Lindner mit Ztschr. DMG. XXXIX p. 103.

Correcturen und Conjecturen.

Dem vorliegenden letzten Bande der Mâitr. Saṃhitâ habe ich ein Verzeichniss von Correcturen und Conjecturen für das ganze Werk beigefügt, wobei ich die schon früher mitgetheilten Corrigenda für K. I und III nochmals aufgeführt habe, damit die Benutzer der Ausgabe alle Corrigenda für das ganze Werk an einer Stelle zusammenfinden und mehrfachen Nachschlagens überhoben sind. Das betreffende Verzeichniss berichtigt eine leider nicht ganz kleine Reihe von Druckfehlern und Versehen, und bringt ausserdem eine Anzahl von Conjecturen zur Verbesserung schwieriger Stellen. Einen Theil dieser Berichtigungen und Verbesserungen habe ich selbst gefunden, bei weitem das meiste verdanke ich jedoch den gütigen Nachweisungen befreundeter Forscher, denen ich an dieser Stelle für das meinem Werke zugewendete Interesse meinen aufrichtigen Dank ausspreche. Für das 1. Buch haben insbesondere Roth und Whitney mir eine grössere Anzahl werthvoller Berichtigungen brieflich zukommen lassen; eine Reihe anderer sind der inhaltreichen Recension von R. Garbe entnommen (Gött. Gel. Anz. 1882 Stück 3. 4); von Böhtlingk stammen mehrere vorzügliche Emendationen; Anderes verdanke ich Delbrück. Die von Delbrück zum 3. Buche gelieferten Correcturen und Besserungsvorschläge habe ich bereits am Schlusse des betreffenden Buches mitgetheilt, und werden dieselben hier nur wiederholt, mit Weglassung eines einzigen Falles, wo ich Roth's Conjectur den Vorzug gebe (III p. 39 Z. 3). Die zahlreichen übrigen Verbesserungen, sowohl für das 3. als auch für das 4. Buch, darunter eine Reihe glänzender Conjecturen, verdanke ich fast sämmtlich Hrn. Prof. Roth, der sich der Mühe unterzogen, auch die Aushängebogen des 4. Buches durchzugehen und mir seine darauf bezüglichen Bemerkungen mitzutheilen. Ihm, der ja auch die erste Anregung zu dem vorliegenden Werke gegeben und der dasselbe somit von Anfang bis zu Ende mit seinem Interesse begleitet, durch seinen Rath gefördert hat, fühle ich mich darum zu ganz speciellem Danke verpflichtet.

Den Namen Desjenigen, von dem eine Verbesserung herstammt, habe ich nur in einigen wichtigeren Fällen ausdrücklich anzuführen für nöthig befunden.

Der Index.

Um die Brauchbarkeit des Werkes zu erhöhen, habe ich diesem Bande ein alphabetisches Verzeichniss aller in der Mâitr. Saṃhitâ vorkommenden Vers- und

Capitel-Anfänge beigefügt, nebst Anführung der zu vergleichenden Stellen aus den verwandten Texten. Zum besseren Verständniss dieses Verzeichnisses bemerke ich, dass die fettgedruckten Ziffern einen Capitel-Anfang bezeichnen, einerlei ob Vers oder Prosa. Bei den Vers-Anfängen bedeuten die in Klammern gegebenen Ziffern, dass der Vers an den betreffenden Stellen nicht vollständig, sondern nur mit den Anfangsworten angeführt ist. Diese Unterscheidungen machen den Index jedenfalls bequemer benutzbar, wie ich dies selbst bereits praktisch erprobt habe.

Schluss.

Zum Schluss erinnere ich noch einmal dankend an alle diejenigen Personen und Institute, welche das Zustandekommen der nunmehr abgeschlossenen, ersten Ausgabe der Mâitrâyaṇî Saṃhitâ durch ihre Gunst gefördert und unterstützt haben. Das Vorwort zum ersten Bande hat ihre Namen zum grössten Theile bereits genannt; das Vorwort zum zweiten und dritten Bande noch einige ergänzend hinzugefügt. Ihrer Aller sei hier noch einmal mit warmem Danke gedacht.

Möge der Beitrag, den ich mit dem vorliegenden Bande zur Förderung unserer vedischen Studien geliefert habe, trotz aller Mängel, deren ich mir wohl bewusst bin, ebenso freundlich aufgenommen, ebenso nachsichtig beurtheilt werden, wie seine Vorgänger. Mögen insbesondere die Männer, deren Namen das Widmungsblatt des ganzen Werkes zieren — Otto Böhtlingk, Georg Bühler, Rudolf Roth — mögen sie die in Verehrung und Dankbarkeit ihnen dargebrachte Arbeit freundlich entgegennehmen.

Dorpat, im Juli 1886.

Dr. L. v. Schroeder.

मैत्रायणी संहिता

जनविक्रमिणा श्रोडा लीवोण्यदेशोद्भवेन शोधिता

जार्मण्यनाम्नि राष्ट्रे बेर्लीणाख्यायां राजधान्यां मुद्रिता

संवत्सरे १८८६

वनस्पतीन्वा उग्रो देव उदौषत्तं शम्या अध्यशमयंस्तच्छम्याः शमीत्वं यच्छमीशाखया वत्सानपाकरोति शान्त्यै पर्णवती कार्या पशूनां वा एतद्रूपं पशुमान्भवति यदपर्णा स्याद्दण्डस्य तद्रूपं वज्रो दण्डो वज्रेण पशूनभिप्रवर्तयेत्तृतीयस्यां वै दिवि सोम आसीत्तं गायत्री[1] श्येनो भूत्वाहरत्तस्य पर्णमच्छिद्यत ततः पर्णो ऽजायत तत्पर्णस्य पर्णत्वं तस्मात्सर्वे ऽन्ये वनस्पतयः पर्णिनो ऽथैष पर्ण उच्यते यत्पर्णशाखया वत्सानपाकरोति तमेव सोममवरुन्द्धे देवा वै ब्रह्म समवदन्त तत्पर्ण उपाशृणोत्सुश्रवा[2] वै नामैष न बधिरो भवति य एवं वेद ब्रह्म वै पर्णो यत्पर्णशाखया प्रार्पयति[3] ब्रह्मणैवैनाः प्रार्पयतीषे त्वेतीषमूर्जं यज्ञे च यज्ञपतौ चाधाद्वायवः स्थेति वायुर्वा अन्तरिक्षस्याध्यक्षो ऽन्तरिक्षदेवत्याः पशवो वायुरेवैनानन्तरिक्षाय परिददाति प्र वा एनानेतदाकरोति यद्वायवः स्थेत्याहारण्यस्येव हि वायुर्देवो वः सविता प्रार्पयत्विति सवितृप्रसूत एवैनाः प्रार्पयति[4] श्रेष्ठतमाय कर्मण इति यज्ञो वै श्रेष्ठतमो यज्ञायैवैनाः प्रार्पयत्याप्यायध्वमघ्न्या देवेभ्य इति वत्सेभ्यश्च वा एता मनुष्येभ्यश्च पुराप्यायन्ते ऽथैतर्हि देवेभ्य एवैना आप्याययति[5] मा वः स्तेन ईशत

1) H u. Bb गायत्रीः; desgl. B, ohne Accent. 2) So M; in H u. Bb सुश्रवाः; desgl. B, ohne Accent; Kâṭh. 30, 10 सुश्रवा; Kap. S. 46, 8 सुश्रवा 3) Die Mss. प्रार्पयति 4) B प्रार्पयतु 5) So corrigirt; H u. Bb आप्याययंति; desgl. B, ohne Accent; M (u. Bl) आप्यायते; aber Kâṭh. 30, 10 u. Kap. S. आप्याययंति

माघशꣳसा इत्याशिषमेवाशास्ते ध्रुवा अस्मिन्गोपतौ स्यात बह्वीरिति प्रैव जनयति ॥

शुद्धा अपः सुप्रपाणे पिबन्तीः ॥

इति पुनात्येवैनाः ॥

रुद्रस्य हेतिः परि वो वृणक्तु ॥

इति रुद्रादेवैनास्त्रायन्ते ॥ पूषा वः परस्पा अदितिः प्रेत्वरीया[1] इन्द्रो वोऽध्यक्षोऽनष्टाः पुनरेत ॥ इति त्रयो वा इमे लोका एभ्य एवैना लोकेभ्यः पुनरावर्तयति यजमानस्य पशून्पाहीति यजमानस्यैव पशूनां गोपीथायाहिꣳसायै ॥ प्रतीचीꣳ शाखामुपगूहति तस्माद्ग्राम्याः पशवः सायमरण्याद्ग्राममायन्ति[2] प्रत्यञ्च एनं पशवो भवन्ति य एवꣳ वेद[3] ॥ १ ॥

Vgl. 1, 1, 1. – TBr. 3, 2, 1; Kâṭh. 30, 10; Kap. S. 46, 8.

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददा इति सवितृप्रसूत एवैनां देवताभिरादत्ते प्रजापतिर्वा ओषधीः परुꣳशो[4] वेद प्राजापत्योऽश्वो यदश्वपरश्वा[5] बर्हिर्दात्योषधीनामहिꣳसायै गोषदसीति रयिꣳ यजमाने[6] दधाति प्रत्युष्टꣳ रक्षा इति रक्षसामपहत्यै प्रेयमगाद्धिषणा बर्हिरच्छेति विद्या वै धिषणा विद्ययैवैनदच्छैति मनुना कृता स्वधया वितष्टेति मनुना ह्येषा कृता स्वधया वितष्टा तया वहन्ते कवयः पुरस्तादिति ब्राह्मणाः कवय ऋषयः कवयः ॥

---

1) So M (n. Bl); in H u. Bb प्रेत्वरीया 2) M °मारण्याद्; auch Kap. S. so, nur ohne Accent. 3) B वेद। 4) So corrigirt nach Anleitung von Kâṭh. 31, 1 परुश्शो; M (n. Bl) liest परुश्शो; H u. Bb परुश्शो; desgl. B. ohne Accent. 5) So H u. Bb; desgl. B u. Kap. S., ohne Accent; M (n. Bl) यदश्वपरश्वा; Kâṭh. 31, 1 यदश्वपर्श्वा 6) M (n. Bl) यजमानो

देवेभ्यो जुष्टमिह बर्हिरासदे ॥

इति देवेभ्य एवैनं जुष्टं करोति देवानां परिषूतमसीति यद्वा इदं किंच तद्देवानां परिषूतं यथा श्रेयसे प्रोच्य कर्म करोत्येवं वा एतद्देवेभ्यः प्रोच्य बर्हिर्दाति[1] यावत्परिदिशति तत्सर्वं दाति यत्तत्सर्वं न दाति यज्ञस्य तदतिरेचयति यद्वै यज्ञस्यातिरिच्यते भ्रातृव्यं तेन वर्धयत्येकं स्तम्बं परिदिशति[2] तं सर्वं दाति यज्ञस्यानतिरेचाय विष्णोः स्तुप इति विष्णोर्वै स्तुपो ऽछिद्यत स पृथिवीं प्राविशद्यत्प्रथमं नोत्सृजेदार्तिमार्छेद्देवस्य त्वा सवितुः प्रसउवे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां बर्हिर्देवसदनं दामीति सवितृप्रसूत एवैनद्देवताभिर्दाति ॥ माधो मोपरि परुस्त ऋध्यासम् ॥ इत्योषधीनामहिंसायै ॥ आछेत्ता[3] ते[4] मारिषम् ॥ इति यावद्यावदेवमविद्वानध्वर्युर्बर्हिर्दाति तावदस्यात्मनो मीयते नास्यात्मनो मीयते य एवं वेदातस्त्वं बर्हिः शतवल्शं[5] विरोहेत्योषधीष्वेव भूमानं दधाति सहस्रवल्शा वि वयं रुहेमेत्याशिषमेवाशास्ते ऽदित्या रास्नासीतीयं वा अदितिरस्या एवैनद्रास्नां करोतीन्द्राण्याः संनहनमितीन्द्राणी वा अग्रे देवतानां संमनह्यत[6] ऋद्धिकामा सार्ध्नोद्ध्या ऋध्नोति य एवं वेद बर्हिः संनह्यति प्रजा वै बर्हिः प्रजानां संतत्यै प्रजानामपरावापाय[7] तस्मात्स्नाव्ना प्रजाः संतताः पूषा ते ग्रन्थिं ग्रथ्नात्विति पुष्टिर्वै पूषा पुष्टिं यजमाने दधाति स ते मास्थादिति यजमानस्याहिंसायै ॥

आपस्त्वामश्विनौ त्वामृषयः सप्त मामृजुः ।
बर्हिः सूर्यस्य रश्मिभिरुषसां केतुमारभे ॥

---

1) So H u. Bb; in M दाति 2) So M; in H u. Bb परिदिशंति; desgl. B, ohne Accent. 3) M आउछेत्ता 4) Bb ते 5) H u. Bb शतवल्शं; desgl. Kâṭh., ohne Accent. 6) So die Mss. mit Recht. 7) °मपरावापाय in den Mss. ohne Accent.

इत्यश्विनौ वै देवानां भिषजौ ता एनद्भिषज्यता इन्द्रस्य त्वा बाहुभ्यामुद्यच्छ इतीन्द्रस्यैवैनद्बाहुभ्यामुद्यच्छते बृहस्पतेर्मूर्ध्ना हरामीति ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मणैवैनद्धरत्यु३र्वन्तरिक्षमिति संमिष्ट्या एवादित्यास्त्वा पृष्ठे सादयामीतीयं वा अदितिरस्यामेवैनदसीषदत् ॥ बर्हिरसि देवंगमम् ॥ इत्यासन्नमभिमन्त्रयते बहु वा एतस्य पूर्वेद्युराह्रियमाणस्येह चेह च स्कन्दत्यस्कन्नमेनद्देवताभ्यः संप्रादाद्यजमानस्याहिंसायै ॥ २ ॥

Vgl. 1, 1, 2. — TBr. 3, 2, 2; Kāṭh 31, 1; Kap S. 47, 1.

पूर्वेद्युरिध्मा[2] बर्हिः कुर्वन्ति यज्ञमेवारभ्योपवसति प्रजापतिः प्रजा असृजत तस्योखे अस्रंसेतां स एताभ्यामुखाभ्यां प्रत्यधत्त[3] यदेते उखे भवतः[4] प्रजापतेरेवोखे[5] प्रतिदधाति शुन्धध्वं दैव्याय कर्मण इति देवेभ्य एवैनानि शुन्धति वसूनां पवित्रमसीति वसूनां वा एतद्भागधेयं तेभ्य एवैनत्करोति पवित्रमपिदधात्योषधीनां च पशूनां च पयः संसृजति वाचं यच्छति यज्ञस्य धृत्यै धारयन्नास्ते धारयन्त इव हि दुहन्ति[6] द्यौरसि पृथि३व्यसीत्याभ्यामेवैनां प्रवृणक्ति मातरिश्वनो घर्म इत्यन्तरिक्षं वै मातरिश्वनो घ३र्मोऽन्तरिक्षस्य धृत्यै कामधुक्षः सा विश्वायुः सा विश्वभूः सा विश्वकर्मेत्यसौ वाव विश्वायुरन्तरिक्षं विश्वभूरियं विश्वकर्मेमान्वा एतल्लोकान्यथापूर्वं[7] प्रदापयत इमांल्लोकान्यथापूर्वं प्रत्तान्दुहे[8] य एवं वेद तिस्रो यजुषाभिमन्त्रयते त्रयो वा इमे लोका एषु वा एतं लोकेषु रसं दधाति

1) H u. Bb ब्रहु; desgl. B, ohne Accent. 2) Die Mss. पूर्वेद्यु° 3) H u. Bb प्रत्यवत्त; Kap. S. 47, 2 °आभ्यामादत्त 4) In den Mss. ohne Accent. 5) Bb प्रजापते देवोखे 6) M दुहंति; Bb दुहंति 7) So corrigirt; die Mss. एतं लोकान्; Kap. S. 47, 2 इमानेव लोकान्यथापूर्वं प्रदापयति 8) So corrigirt; die Mss. प्रत्तां

तस्मादिमांल्लोकान्प्रजा उपजीवन्ति हुतः स्तोको हुतो द्रप्स इत्यभिमन्त्रयते ऽस्कन्दाय ॥ इन्द्राय देवेभ्यो हविर्बहु दुग्धि[1] ॥ इति चिरुद्बदति चिमत्या हि देवा न दारुपात्रेण दुह्यादग्निमद्वै दारुपात्रं यातयामेन हविषा यजेत तद्ध[2] स्माहुर्दात्रेयाः[3] पुरोडाशमुखं हविर्न वा इत इतः पुरोडाशं हविषो यामो ऽस्ति दोग्धव्यमेवेति न शूद्रो दुह्यादसतो वा एष संभूतो ऽसन्त्याद्वै पवित्रमत्येति तद्धविरग्निहोत्रमेव शूद्रो न दुह्यात्तद्धि नोत्पुनन्ति ॥

संपृच्यध्वमृतावरीरूर्मिणा मधुमत्तमाः ।
पृञ्चतीः पयसा पयो मन्द्रा[4] धनस्य सातये ॥

इति प्रतिनयति[5] शृतत्वाय शृतकामा हि देवा इन्द्राय त्वा भागं सोमेनातनच्मीति सौममेवैनत्करोति तस्य ह त्वै सोमपीथः संततो य एवं विद्वान्त्सान्नाय्यं पिबति ॥ अदस्त्वमसि विष्णवे त्वा ॥ इति यज्ञो वै विष्णुर्यज्ञायैवैनददस्तं करोति विष्णो हव्यं रक्षस्वेति यथाहैष ते भागस्तं रक्षस्वेत्येवं वा एतद्विष्णुमाहैतत्ते हव्यं तद्रक्षस्वेति न मृत्पात्रेणापिदध्यात् पितृदेवत्यं हविः स्याद्दारुपात्रेणापिदध्यादग्निमद्वै दारुपात्रमग्निरेव हव्यं रक्षत्युदन्वत्काउर्यमापो वै रक्षोघ्नीरपो रक्षांसि न तरन्ति रक्षसामपहत्यै ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 1, 3. — TBr. 3, 2, 3; Kâṭh. 31, 2; Kap. S. 47. 2.

यो वै श्रद्धामनालभ्य[6] यजते नास्य देवमनष्या इष्टाय श्रद्दधत्यपः

1) So M; in H u. Bb बहुदुग्धिः; desgl. B, ohne Accent 2) So corrigirt; M तद्ध; H u. Bb तत् ह 3) H u. Bb दात्रियाः; Kâṭh. 31, 2 दात्रेयाः 4) So M; vgl. auch TS 1, 1, 3, 1; in H u. Bb मेंद्रा; desgl. B, ohne Accent. 5) So M; in H u. Bb प्रतिप्रतिनयति; desgl. B, ohne Accent. 6) So B, nur ohne Accent; in H u. Bb श्रद्धामवालभ्य; M (n. Bl.) श्रद्धामालभ्य

प्रणयत्यापो वै श्रद्धा श्रद्धामेवालभ्य यजता आपो यज्ञो यज्ञं तन्वा प्रचरत्यापो देवानां प्रियं धाम देवानां प्रियं धाम प्रणीय प्रचरत्यापः सत्यं सत्यमेवालभ्य यजता आपो रक्षोघ्नी रक्षसामपहत्या आपो वज्रो वज्रं भ्रातृव्याय प्रहरति स्तृत्या आपः श्रद्धा श्रद्धास्य[1] देवाः श्रन्मनुष्या इष्टाय दधते[2] यस्यैवं विदुष एवं विद्वानपः प्रणयति[3] दैवीरापो ऽग्रेगुवा इति यज्ञमेवं प्रणयति[4] देवस्य त्वा सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददा इति सवितृप्रसूत एवैनद्देवताभिरादत्त उ३र्वन्तरिक्षमिति समिष्ट्या एवं प्रत्युष्टं रक्षा इति रक्षसामपहत्यै धूरसि ध्वर[5] ध्वरन्तमिति धुर्यो वै नामै३षो ऽग्निर्यदनालभ्यातीयाद्यजमानं शुचार्पयेद्द्वौ वाव पुरुषस्य भ्रातृव्यौ यं द्वेष्टि यश्चैनं द्वेष्टि तौ एव शुचार्पयति ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 1, 4 -- TBr. 3, 2, 4, 1 flg. Kâṭh. 31, 3; Kap. S. 47, 3.

देवानामसि वह्नितमं सस्नितमं पप्रितमं जुष्टतमं देवहूतममिति देवेभ्य एवैनद्वह्नितमं सस्नितमं पप्रितमं जुष्टतमं देवहूतमं करोत्यहुतमसि हविर्धानं दृंहस्व मा ह्वारिति दृंहत्येवैनं विष्णोः क्रमो ऽस्युरु वातायेति यद्वै किंच वातो नाभिवाति तद्वरुणस्योवरुण्यमेवैनत्करोति[6] मित्रस्य वश्चक्षुषा प्रेक्षा इति मित्रमेवैनान्कुरुते ॥ ऊर्जं गृह्णीत ॥ इत्यूर्जं यजमाने दधाति ॥ प्रभूत्यै वः ॥ इति प्रैवैनान्भावयति देवस्य वः सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां

1) So corrigirt; B अद्धस्य; H u. Bb अद्दस्य; M (n. Bl.) अद्दस्या; Kap. S. 47, 3 अद्धास्य 2) So schreibe ich mit Kâṭh. 31, 3 und Kap. S. 47, 3; in H, Bb u. B अद्दधते; M (n. Bl.) (इष्टाय) दधत्ते 3) M (n Bl.) प्रणयंति 4) In den Mss dies Wort ohne Accent. 5) Bb धूरं; Kap. S. 47, 3 धूर्व; desgl. Kâṭh. 31, 3. 6) Auch Kâṭh. 31, 3 und Kap. S. 47, 3 यद्वै किंच वातो नाभिवाति तद्वरुणस्यावरुण्यमेवैनत्करोति

यच्छन्तु पञ्च गोपीथाय वो नारातये ऽग्नये वो जुष्टान्निर्वपामीति सवितृप्रसूत एवैनान्देवताभिर्निर्वपति यच्छन्तु पञ्चेति पञ्च वा ऋतव ऋतूंन्वा एतत्प्रीणाति ते ऽस्मै प्रीताः कल्पन्ते गोपीथाय वो नारातया इति रक्षसामपहत्या अग्नये वो जुष्टानित्यग्नय एवैनाञ्जुष्टान्करोत्यथो यस्यै देवतायै निर्वपति तस्या एनाञ्जुष्टान्करोतीदं देवानामिदमु नः सहेति व्यावृत्त्यै दृंहन्तां दुर्या इति हविषो गृहीतादिमे लोका उदवेपन्त तान्देवा एतेन यजुषादृंहन्यदेतद्यजुर्वदत्येषां लोकानां धृत्यै निर्वरुणस्य पाशादमुक्षीति[1] वरुणपाशादेव निर्मुच्यत आत्मनो ऽहिंसायै स्वरभिव्यख्यमिति[2] तम इव वा एष प्रपद्यते परीणहं स्वरेवाभिविपश्यति ज्योतिर्वैश्वानरमित्यसौ वा आदित्यो ज्योतिर्वैश्वानरम् ॥ उ३र्वन्तरिक्षमन्वेमि ॥ इति य३द्वीहीति ब्रूयाद्व्यायुको ऽध्वर्युः स्यात् ॥ उ३र्वन्तरिक्षमन्वेमि ॥ इत्यव्यायुको ऽध्वर्युर्भवत्यदित्या व उपस्थे सादयामीतीयं वा अदितिरस्यामेवैनानसीषदत्[3] ॥ अग्ने हव्यं रक्षस्व ॥ इति पुर उपसादयत्यग्निरेव हव्यं रक्षते ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 1, 5. — TBr 3, 2, 4. 4 flg.; Kāṭh 31, 3; Kap. S. 47, 3.

विष्णोर्मनसा पूते स्थः ॥ इति यज्ञो वै विष्णुर्यज्ञायैवैने[4] पुनाति देवो वः सवितोत्पुनात्विति सवितृप्रसूत[5] एवैना उत्पुनात्यग्नये जो जुष्टानित्यग्नय एवैनाञ्जुष्टान्करोत्यथो यस्यै देवतायै प्रोक्षति तस्या एनाञ्जुष्टान्करोति[6] यद्वो ऽशुद्ध आलेभे तच्छुन्धध्वमिति शुन्धत्येवैना-

1) So M; in H u. Bb °दमुचिरिति; desgl B, ohne Accent. 2) So ist offenbar zu lesen; M स्वरभिर्व्यख्यमिति; H u Bb [illegible] रभिर्व्यख्यमिति; desgl. B, ohne Accent; in Kap. S. 47, 3 स्वरभिर्वृचमिति 3) H u. Bb °वैनाम° 4) So M; in H u. Bb यज्ञायैवैनं; desgl. B, ohne Accent. 5) So M, H u. Bb; in B सवितृप्रसूता; in Kap. S. 47, 4 wohl सवितृप्रसूत एवैने देवताभिरुत्पुनाति 6) H u. Bb एतान्

न्यदित्यास्त्वगसीतीयं वा अदितिरस्या एवैनस्त्वचं करोत्यवधूतं रक्षा इति रक्षसामपहत्यै प्रतीचीनग्रीवं कृष्णाजिनमुपस्तृणाति तस्मात्प्रत्यञ्चः पशवो मेधमुपतिष्ठन्ते पृथुग्रावासि वानस्पत्यं इति ग्रावाणमेवैनत्करोत्यग्नेर्जिह्वासि वाचो विसर्जनमित्यग्नेर्ह्येषा जिह्वा वाचो विसर्जनं यदा हि पशवा ओषधीनामश्नन्त्यथ वाचं विसृजन्त आयुषे वा इत्यायुर्यजमाने दधाति बृहद्ग्रावासि वानस्पत्यं इति ग्रावाणमेवैनत्करोति देवेभ्यो हव्यं शमीष्वेति देवेभ्य एवैनत्करोति ॥ अपहतं रक्षः ॥ इति रक्षसामपहत्यै ॥ हविष्कृदेहि ॥ इति यो देवानां हविष्कृत्तं ह्वयति त्रिर्ह्वयति त्रिषत्या हि देवा मनोर्वै[2] श्रद्धादेवस्य यजमानस्यासुरघ्नी वाग्यज्ञायुधानि[3] प्रविष्टासीत्तस्या वदन्त्या यावन्तो ऽसुरा उपाशृण्वंस्तावन्तस्तदहर्नाभवन्नेवं विद्वान्ब्राह्मणो भ्रातृव्याणां मध्ये ऽवसाय यजेत यावन्त एवास्य भ्रातृव्या यज्ञायुधानामुपशृण्वन्ति तेषां तेज इन्द्रियं वीर्यं वृङ्क्ते कुटरुरसि मधुजिह्वस्त्वया वयं संघातं संघातं जेष्मेति संघातंसंघातं वावैतेन यजमानो भ्रातृव्यं जयतीषमावदोर्जेमावद रायस्पोषमावदेत्याशिषमेवाशास्ते ॥ ६ ॥

Vgl. 1, 1, 6. — TBr. 3, 2, 5, 1 flg.; Kâṭh. 31 4; Kap. S. 47, 4,

वर्षवृद्धमसि प्रति त्वा वर्षवृद्धं वेत्त्विति प्रतिष्ठित्या असुरा[4] वै देवाः पशुभ्यो रक्षांसि निरवादयन्त[5] तुषैरोषधीभ्यो यदाह परापूतं

1) Kap. S. 47, 4 शुंधतां पात्राणि देवयज्याया इति देवेभ्य एवैनानि शुंधति 2) So M; desgl. Kâṭh. und Kap. S., ohne Accent; s. die folgende Anmerkung; Bb मनो वै; II मेनो वै; desgl. B, ohne Accent. 3) So M; in II u. Bb वा य°; desgl. B, ohne Accent; Kâṭh. 31, 4 मनोर्वै श्रद्धादेवस्य यजमानस्य तस्यासुरघ्नी वाग्यज्ञायुधानि प्रतिष्ठासीत्; Kap. S. 47, 4 मनोर्वै श्रद्धादेवस्य यजमानस्यासुरघ्नी वा यज्ञायुधानि प्रविष्टा cet. 4) So M; in II u. Bb अन्नां; desgl. B, ohne Accent; ebenso Kâṭh. 31, 4 und Kap. S. 47, 4 a. E. 5) So M; in II u. Bb निरवदयंत; desgl. B, ohne Accent; desgl. Kâṭh. 31, 4.

रक्षः परापूतारातिरित्येतावतैव यज्ञस्य रक्षांसि निरवदयते ॥ देवो वः सविता विविनक्तु ॥ इति सवितृप्रसूत एवैनान्विविनक्ति ॥ सुविचा विविच्यध्वम् ॥ इत्याशिषमेवाशास्ते सुफलीकृतान्कुर्यान्मेध्यानेनान्यज्ञियान्करोति त्रिः फलीकरोति त्रिषत्या हि देवा अदित्यास्त्वगसीतीयं वा अदितिरस्या एवैनस्त्वचं करोत्यवधूतं रक्षा इति रक्षसामपहत्यै प्रतीचीनग्रीवं कृष्णाजिनमुपस्तृणाति तस्मात्प्रत्यञ्चः पशवो मेधमुपतिष्ठन्ते ऽदित्याः स्कम्भो ऽसीति शम्यामुपदधातीमे वै सहास्तां ते शम्यामात्रं शम्यामात्रं[1] व्यैतां यच्छम्यामुपदधात्यनयोरेव विधृत्यै धान्यमसि धिनुहि देवानित्येतस्य वै यजुषो वीर्येण यावदेका देवता कामयते यावदेका तावदस्या आहुतिः प्रथते प्रथते प्रजया पशुभिर्य एवं वेद प्राणाय त्वापानाय त्वा व्यानाय त्वेति प्राणमपानं व्यानं तान्यजमाने दधाति दीर्घामनु प्रसृतिं[2] संस्पृशेथामायुषे वा इत्यायुरस्मिन्दधाति मित्रस्य वश्चक्षुषावेक्षे इति मित्रमेवैनान्कुरुते देवो वः सविता हिरण्यपाणिरुपगृह्णात्विति सवितृप्रसूत एवैनानुपगृह्णाति ॥ ७ ॥

Vgl. 1, 1, 7. — TBr. 3, 2, 5, 10 flg.; Kâṭh. 31, 4 u. 5; Kap. S. 47, 4 a. E. und 5.

निर्दग्धं रक्षा इति रक्षसामपहत्यै यदधस्तादङ्गारमुपवर्तयत्यस्मिंस्तेन लोके ज्योतिर्धत्ते यदुपरिष्टादन्तरिक्षे तेनासा अस्मा आदित्यो ऽमुष्मिंल्लोके ज्योतिर्भवत्यथो दिवैवास्मा अमुष्मिंल्लोके भवन्ति सर्वे ऽस्मा इमे लोका ज्योतिष्मन्तो भवन्ति य एवं वेद त्रीणि समीचीनान्युपदधाति त्रयो वा इमे लोका एषां लोकानां धृत्या अपाग्ने ऽग्निमामादं जहीति य आमात्क्रव्यात्तमपहत्य देवयजने य-

1) So M; in H u. Bb शम्यामात्रं 2) S. oben 1, 1, 7; auch Kâṭh. 31, 5 प्रसृतिम् in Kap. S. 47, 5 प्रस्रुतिम् corrumpirt aus प्रसृतिम्

ड्रिया उपदधाति ध्रुवमसि पृथिवीं दृꣳहेति पृथिवीमेव दृꣳहति धरुणमस्यन्तरिक्षं दृꣳहेत्यन्तरिक्षमेव दृꣳहति धर्त्रमसि दिवं दृꣳहेति दिवमेव दृꣳहति धर्मासि विश्वा विश्वानि दृꣳहेति दिश एव दृꣳहति प्रजापतिर्वै यत्समभवत्स एतावञ्श एव समभवदेकं वा अग्रे[1] शीर्ष्णः कपालꣳसंभवत्यथ द्वितीयमथ तृतीयमथ चतुर्थमथ पञ्चममथ षष्ठमथ सप्तममथाष्टमं यदष्टा[2] उपदधात्यात्मानं वा एतद्यजमानः संस्कुरुते तं संस्कृतममुष्मिंल्लोके ऽनुपरैति यदष्टा[3] उपदधाति गायत्रीं तेन छन्द आप्नोति यदेकादश त्रिष्टुभं तेन यद्द्वादश जगतीं तेनाथो सर्वाण्येव छन्दःसंमितान्युपदधाति[4] ॥ चितः स्थ परिचितः स्थ ॥ इति यजुष्मन्ति करोति वसूनां रुद्राणामादित्यानां भृगूणामङ्गिरसां घर्मस्य[5] तपसा तप्यध्वमित्येतासामेनानि[6] देवतानां तपसा तपति ॥

यानि घर्मे[7] कपालान्युपचिन्वन्ति वेधसः ।
पूष्णस्तान्यपि व्रत इन्द्रवायू विमुञ्चताम् ॥

इति यजुषैव युज्यन्ते यजुषा विमुच्यन्ते ॥ ८ ॥

Vgl. 1. 1. 8. — TBr. 3. 2, 6, u. 7; Kâṭh. 31, 6; Kap. S. 47, 6.

देवस्य वः सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां संवपामीति सवितृप्रसूत एवैनां देवताभिः संवपति पवित्रवत्संवपति[8] हविः करोति देवो वः सवितोत्पुनात्विति सवितृप्रसूत एवैना

1) So M: in H अंग्रे; desgl. Bb u. B, ohne Accent. 2) In Bb यदष्टावुप° 3) Bb यदष्टावुप° 4) So M; in H छंदासम्मिता°; desgl. Bb, ohne Accent; B छंदाः सम्मिता° 5) H u. Bb धर्मस्य॰ 6) So M; in H °मेतानि; desgl. Bb u. B. 7) H u. Bb धर्मे 8) So M; in H u. Bb पविचं व संवपति; B पविचं वसंञपति; Kâṭh. 31, 7 पविचवति संवपति

उत्पुनात्यप उपसृजत्यमृतं वा आपो ऽमृतमेव हविः करोति सं-
मापा ओषधीभिर्गछन्तां समोषधयो रसेन सं रेवतीर्जगतीरित्य-
न्या[1] वा एतासामन्या[2] जिन्वन्त्यापा[3] ओषधीर्जिन्वन्त्योषधीरपः शिवाः
शिवाभिः समसृक्षतापा इत्यापो वै रेवती रोषधयो मधुमतीः पशवो ज-
गतीरप ओषधीः पशूंस्तानस्मै संसृज्यैकधा मधुमतः[4] करोति॥म-
खस्य शिरो ऽसि ॥ इत्याह यज्ञो वै मखस्तस्य वा एतञ्छिरः क्रीयते
सीदन्तु विशो जनयत्यै त्वे ति मिथुनमेव करोति घर्मो ऽसि विश्वा-
युर्घर्मे घर्मे श्रयस्वोरु प्रथस्वोरु ते यज्ञपतिः प्रथतामिति प्रथयत्ये-
वैनं ॥ प्रति प्रथस्व पृथिवीमुत द्याम् ॥ इतीमे एव प्रथयति[5] घर्मो
वा एषो ऽर्धमासे ऽर्धमासे प्रवृज्यते स ईश्वरो ऽशान्तस्तेजसा यजमानस्य 1
पशून्निर्दहो[6] यत्पर्यग्निं[7] करोति पशुमेव करोति शान्त्या अनिर्दाहाय
त्रिः पर्यग्निं[8] करोति त्रयो वा इमे लोका एभ्य एवैनं लोकेभ्यः शम-
यति पराडाशं वा अधिश्रितं[9] रक्षांस्यजिघांसन्त्स नाको नाम
दिवि रक्षोहाग्निः सो ऽस्माद्रक्षांस्यपाहन्यदाह[10] देवस्त्वा सविता श्र-
पयतु वर्षिष्ठे अधि नाके पृथिव्या इति रक्षसामपहत्यै शिरो वा एत-
द्यज्ञस्य यत्पुरोडाशः केशा वेदो यथा शीर्ष्णः कपालान्येवं कपालानि
यथा मस्तिष्क एवं पुरोडाशः सुशृतः कार्यो मेध्यत्वाय यत्पुरोडाशं
नाभिवासयेदाविर्मस्तिष्कः स्याद्यदभिवासयति तस्माद्गुहा मस्तिष्क-
स्त्वचं ग्राहयति तस्मान्मस्तिष्कः परिततो भस्मनाभ्यूहति तस्मान्मां-
सेनास्थि छिन्नं ज्वालैरभिवासयति तस्मात्केशैः शिरश्छिन्नं यत्त्वचम-

1) So M; in Bb °रत्यन्यां; H °रत्यंत्यां; B °रित्यैत्या 2) So corrigirt; die Mss. °मन्यां 3) M जिन्वंत्य° 4) So M; in H u Bb मधुमंतं; desgl. B, ohne Accent. 5) So M u. B; in H u. Bb प्रथ प्रथयति 6) So M; in H निर्दहेद्; B निर्दहेद्; Bb निर्हेहेद् 7) M पर्यग्नं. 8) M पर्यग्नं 9) So M; in H u. Bb अधिसृतं; desgl. B, ohne Accent. 10) So M; in H u. Bb °स्यपाहरन्; desgl. B. ohne Accent.

ग्राहयित्वा भस्मनाभिवासयेत्पलितंभावुको[1] ऽध्वर्युः स्याज्ज्वालैरभिवासयत्यपलितंभावुको[2] ऽध्वर्युर्भवति ते वै देवास्तं नाविन्दन्यस्मिन्यज्ञस्य क्रूरमार्क्ष्यामहा[3] इति ३सो ऽग्निरब्रवीदहं वस्तं जनयिष्यामि यस्मिन्यज्ञस्य क्रूरमार्क्ष्यध्वा[4] इति ३सो ऽपो ऽङ्गारेणाभ्यपातयंस्तत एकतो ऽजायत द्वितीयं ततो द्वितस्तृतीयं ततस्त्रितो यदद्भ्यो ऽधिनिरमिमीत तदाप्येयानामाप्येयत्वं यदात्मनो ऽधिनिरमिमीत तदात्म्येयानामात्म्येयत्वमन्तर्वेदि जुहोति तदेवावरुन्द्ध उपरिष्टादभिघारयति भृतत्वाय भृतकामा हि देवास्ते देवा अतिमृजाना आयन्त्सूर्याभ्युदिते ते ऽमृजत[5] यं सुप्तं सूर्यो ऽभ्युदेति सूर्याभ्युदितः सूर्याभिनिम्रुक्ते[6] सूर्याभिनिम्रुक्तः[7] श्यावदति श्यावदन् कुनखिनि कुनख्यग्रेदधुष्यग्रेदधुः परिवित्ते परिवित्तः परिविविदाने परिविविदानो वीरहणि वीरहा भ्रूणहनि भ्रूणहनमेनो नात्येति ॥ ९ ॥

Vgl. 1, 1, 9. — TBr. 3, 2, 8.; Kâṭh. 31, 7; Kap. S. 47, 7.

देवस्य त्वा सवितुः प्रस३वे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददा इति सवितृप्रसूत एवैनं देवताभिरादत्ते सहस्रभृष्टिः शततेजा इति वज्रं वा एतत्संश्यति भ्रातृव्याय प्रहरिष्यन्पृथिवि देवयजनि मा हिंसिषं ता ओषधीनां[8] मूलमित्योषधीनामहिंसायै व्रजं गच्छ

---

1) So M; in H u. Bb पलितंभावुको 2) So M; in H u. Bb त्यपलितंभावो; desgl. B, ohne Accent. 3) So die Mss. (nur in B die Ligatur für क्ष्य undeutlich; wie es scheint क्ष mit darunter gesetztem श; in Bb ॰मार्त्यामहा). Hier steckt vielleicht die Wurzel arksh (ṛksh), c. praep. â, darin, die nur Dhâtup. 27, 29 überliefert ist, mit der Bedeutung हिंसायाम्; allerdings nach Dhâtup. das Praes. ṛkshṇoti; Kâṭh. 31, 7 corrupt क्रूरमात्स्यामहे; s. die folgende Anmerkung. 4) Wohl Wurzel arksh c. â; für आर्क्ष्ध्वे; (H und Bb ॰र्क्षधा); auch Kâṭh. क्रूरमार्क्ष्ध्व 5) So die Mss; nur Bb भृजत 6) So M; in den anderen Mss. ॰निर्मुक्ते 7) M ॰निम्रुक्तः; die anderen Mss. ॰निर्मुक्त 8) So M (n. Bl., ohne Accent); in H u. Bb हिंसिषंतामोषधीनां; desgl. B, ohne Accent; s. oben 1, 1, 10.

गोस्थानमिति छन्दांसि वै व्रजो गोस्थानं छन्दांस्येवास्मै व्रजं गोस्थानं करोति वर्षतु ते पर्जन्या इति पर्जन्यादेव वृष्टिं वनुते बधान देव सवितः शतेन पाशैः परमस्यां परावतीति द्वौ वाव पुरुषस्य भ्रातृव्यौ यं द्वेष्टि यश्चैनं द्वेष्टि तावेव बध्नाति परमस्यां परावति[1] यो ऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मस्तमत्र बधान सो ऽतो मा मोचीत्याशिषमेवाशास्ते द्रप्सस्ते दिवं मा स्कानिति यो वा अस्या रसः[2] स द्रप्सस्तमिमं प्रजा उपजीवन्ति तमस्यां[3] यछत्यस्कन्दाय ॥ अररुस्ते द्यां मा पप्तत्[4] ॥ इत्यररुर्वै नामासुर आसीत्स पृथिवीमुपमुच्याशयत्तमिन्द्रो[5] ऽचायत्तमपारन्[6] पृथिव्या अदेवयजनमित्यपाहंस्तं दिवमपिपतिषत्तम् ॥ अररुस्ते द्यां मा पप्तत्[7] ॥ इति दिवः प्रत्यनुदत य एवं विद्वांस्तद्यजुर्हरत्येभ्यो[8] वा एतल्लोकेभ्यो[9] यजमानो भ्रातृव्यं निर्भजति त्रिः कृत्वो[10] हरति त्रयो वा इमे लोका एभ्य एव लोकेभ्यो भ्रातृव्यं निर्भजति तूष्णीं चतुर्थं हरति[11] यो लोको निरुक्तो ऽपरिमितस्तस्माद्भ्रातृव्यं निर्भजत्यसुराणां वा इयं पृथिव्यासीत्ते देवा अब्रुवन्दत्त नो ऽस्याः पृथिव्या इति ते वै स्वयमेव ब्रूध्वमिति ततो वै वसवः प्राचीं दिशमुदजयन्रुद्रा दक्षिणामादित्याः प्रतीचीं मरुता

1) So M (n. Bl.), ohne Accent; in H u. Bb परावती; desgl. B, ohne Accent; s. I, 1, 10. 2) So corrigirt; H u. Bb रसः; M ohne Accent. 3) M तमस्या (n. Bl.; ohne Accent). 4) So corrigirt; M (n. Bl.) मा पपतत्; in H u. Bb मा पयतत्; desgl. B, ohne Accent; in Kap. S. 47, 8 चवरु वां मा पयत इति; aber Kāṭh. 31, 8 द्यां मा पप्तदिति 5) So M (n. Bl., nur ohne Accent); H u. B °मुपमुच्य°; desgl. B, ohne Accent. 6) So M; in H, Bb u. B आयत् 7) So corrigirt; M u. B मा पपतत्; H u. Bb मा पयतत्; in Kap. S. 47, 8 °स दिवमपतदरुरु (cod. °रुरु) वां मापपतदिति (cod. मापयत°) तं दिव प्रत्यनुदत; aber Kāṭh. 31, 8 मा पप्तदिति 8) So H u. Bb; desgl. B, ohne Accent; in M विद्वांस्त°. 9) So M, nur ohne Accent (n. Bl.); in H u. Bb एतं लोकेभ्यो; desgl. B, ohne Accent. 10) M कृत्वा (n. Bl.) 11) M (n. Bl.) हरति

उदीचीं ततो वै देवा इमाममसुराणामविन्दन्त ततो देवा असुरानेभ्यो लोकेभ्यो निरभजꣳस्ततो देवा अभवन्परासुरा यदेवमेताभिर्देवताभिर्वेदिं परिगृह्णातीमाꣳ वा एतद्यजमानो भ्रातृव्यस्य वृङ्क्ते ऽस्या[1] भ्रातृव्यं निर्भजति भवत्यात्मना परास्य भ्रातृव्यो भवति पृथिव्या वै मेध्यं चामेध्यं च व्युदक्रामत्प्राचीनमुदीचीनं मेध्यमुदक्रामद्दक्षिणा प्रतीचीनममेध्यं प्राचीमुदीचीꣳ वेदिं प्रवणां कुर्यान्मेध्यानेनान्यज्ञियान्करोत्यथो यदेवास्या उद्घ्नन्तः[2] क्रूरमक्रꣳस्तदक्रूरमकस्तञ्शमयत्यथो[3] मेध्यस्य चैवामेध्यस्य च व्यावृत्त्यै प्राञ्चौ बाहू नयत्याहवनीयं[4] तेन परिगृह्णाति प्रतीची श्रोणी गार्हपत्यं परिगृह्णाति मूलꣳ वै रक्षाꣳस्यनूत्पिबन्ति यन्नखेन छिन्द्यात्कुनखी स्यात्स्फ्येन छिनत्ति वज्रो वै स्फ्यो वज्रेणैव रक्षाꣳसि हन्ति[5] ॥ १० ॥

Vgl. 1, 4, 10; TBr 3, 2, 9; Kâṭh. 31, 8; Kap. S 47, 8.

यो वै स्रुचाꣳ योगमविद्वानध्वर्यो इति हूतः प्रतिशृणोत्या देवताभ्यो वृश्चते ऽपशुर्भवत्यथ यः स्रुचाꣳ योगꣳ विद्वानध्वर्यो इति हूतः प्रतिशृणोति न देवताभ्य आवृश्चते पशुमान्भवति द्यौर्जुहूरन्तरिक्षमुपभृत्पृथिवी ध्रुवा दिश आज्यधान्यसा आदित्यः स्रुवः स यत् ॥ ओं श्रावय ॥ इत्याह जु३हूं तेन युनक्ति ॥ अस्तु श्रौषट् ॥ इत्युपभृतम् ॥ यज ॥ इति[6] ध्रुवाम् ॥ ये यजामहे ॥ इत्याज्यधानीꣳ वषट्कारेण स्रुवं जु३ह्वा अधि ध्रुवामभिघारयति ध्रुवाया अधि जुहूमसौ ३ह्यस्यै[7]

1) So meine Correctur; M स्याद्; H u. Bb स्यात्; desgl. B, ohne Accent. 2) So meine Correctur; M उद्घ्नंतः; desgl B, ohne Accent; H उद्घ्नंत; Bb उद्घ्नंत; cf. 3, 2, 3. 3) So M; in H u. Bb ॰दक्रूरमक्रꣳस्तञ्; B ॰दक्रूरमक्रꣳसञ् 4) Die Mss schreiben प्रांचौ बाहून्नयत्य॰; Kap. S. प्रांचौ बाहू नयत्य॰ 5) So M; in H u. Bb रक्षाꣳस्यपहंति: desgl. B, ohne Accent; Kâṭh. 31, 8 रक्षाꣳसि हंति 6) So trennt M; in H u. Bb यजेति; desgl. B, ohne Accent. 7) Die ३ fehlt in den Mss.

प्रयच्छतीयममुष्मिं संततमस्मा अन्नाद्यमव्यवच्छिन्नं प्रदीयते ऽस्मिंश्च लो३के ऽमुष्मिंश्च पूर्वास्य जनतामायतः कीर्तिरागच्छति य एवं वेद ॥ ११ ॥

Vgl. TBr. 3, 3, 1; Kap. S. 47, 9.

घृतं च वै मधु च प्रजापतिरासीद्धृतो मध्वासीत्ततः प्रजा असृजत तस्मान्मधोः प्रजननमस्ति तस्मान्मधुना न प्रचरन्ति यातयामं हि तदाज्येन प्रचरन्त्ययातयामं वा एतत्प्राजापत्यं घृतमयातयामा देवानां प्रजापतिर्गार्हपत्ये ऽधिश्रयति[1] पत्न्यवेक्षते ऽन्वारम्भो वा एष यज्ञस्य पत्न्या[2] यज्ञमेनामन्वारम्भयत्यथो यत्पत्नी यज्ञे करोति मिथुनं वा एतत्क्रियते प्रजात्या अमेध्यं वा एतदयज्ञियं यत्पत्न्यवेक्षत आहवनीये ऽधिश्रयति पुनात्येवैनान्मेध्यमेनद्यज्ञियं करोति स्फ्यस्य वर्त्मे सादयति रक्षसामपहत्यै देवस्त्वा सवितोत्पुनात्विति सवितृप्रसूत एवैनदुत्पुनाति हविरसि वैश्वानरमिति द्वादशैता व्याहृतयो द्वादश मासाः संवत्सरः संवत्सरेण वा एतत्तेज इन्द्रियं वी३र्यं यजमानो भ्रातृव्यस्य वृङ्क्त उभयतो वैश्वानरं भवत्युभयतो वैश्वानरं ३ह्येतन्निष्टेजा[3] अस्य निर्वीर्यो भ्रातृव्यो जायते ऽथो मृध्रतर[4] एव भवति देवाश्च वा असुराश्च संयत्ता आसंस्त इन्द्र एतमवकाशमपश्यत्तेनासुरानभ्यभवदभि भ्रातृव्यं यज्ञेन भवति य एवं विद्वान्यजत आज्येनान्यानि हवींष्यभिघारयन्ति केनाज्यमिति ब्रह्मवा-

1) Ganz dasselbe steckt in der theilweis corrupten Stelle Kap. S. 47, 9 अयातयामा देवानां प्रजापतिर्गार्हपत्ये द्विश्रयति; Kâṭh. 31, 9 अयातयामा देवानां प्रजापतिर्गार्हपत्य धिश्रयति 2) So M; B यज्ञस्य यत् पत्न्या; H u. Bb यज्ञस्य यं पत्न्या (in H ist das यं nachträglich roth eingeschaltet); Kâṭh. 31, 9 und Kap. S. 47, 9 पत्न्या एवैष यज्ञस्यान्वारंभो 3) So corrigirt; M ३ह्येतं॰निं॰; H u. Bb ३ह्यतं निं॰; desgl. B. ohne Accent. 4) So M; in H u. Bb मृध्रंचर; desgl. B. ohne Accent.

दिनो वदन्ति सत्येन वा आज्यमभिघृतं यदाह सत्येन त्वाभिघारयामीति चक्षुर्वै सत्यं चक्षुर्यजमानः प्रदधाति संमील्यैतद्यजुर्वदति न चक्षुः प्रदधात्याज्यं[1] वै यज्ञो यज्ञो विष्णुः ॥

इदं विष्णुर्विचक्रमे त्रेधा निदधे पदा ।
समूढमस्य पांसुरे ॥

इति यदोदनपचने ऽधिश्रित्याथ गार्हपत्ये ऽथाहवनीये ऽधिश्रयत्येतद्वाव तत् त्रिर्विष्णुर्विक्रमते प्रत्युष्टं रक्षा इति रक्षसामपहत्यै स्रुचः संमार्ष्टि पुनात्येवैना मेध्या एना यज्ञियाः करोति ॥ अनिशिताः सपत्नक्षयणीः ॥ इत्यनिशिता ह्येताः सपत्नक्षयणीः स्रुवं संमार्ष्टि पुमांसं वा आसां तदग्रे संश्रयत्यथ जुहूमथोपभृतमथ ध्रुवामसा आदित्यः स्रुवो द्यौर्जुहूरन्तरिक्षमुपभृत्पृथिवी ध्रुवेमान्वा एतल्लोकान्यथापूर्वं[2] संमार्ष्ट्येभ्यो लोकेभ्य आत्मान परिदत्ते ऽहिंसायै जुहूमग्रे संमार्ष्ट्यात्मा वै जुहूरात्मानमेवोपैत्यथोपभृतं प्रजा वा उपभृत्प्रजामेवोपैति परेव[3] ह्यात्मनः[4] प्रजाथ ध्रुवां पशवो वै ध्रुवा[5] पशूनेवोपैति पर इव हि प्रजायाः[6] पशवो यदुत्तानाः संमृज्यादप्रतिष्ठायुकं रेतः स्यादवाचीरप्रतिष्ठायुकं रेतः स्यात्तिरश्चीः संमार्ष्टि तिर्यग्वै रेतः सिच्यते प्रतिष्ठायुकं रेतो भवति यदग्रेण मुखं दण्डं च संमृज्याद्रक्षोभ्यश्चाभुवेभ्यश्च[7] समदं दध्यादग्रेण मुखं संमार्ष्टि जघनेन दण्डं न[8] रक्षोभ्यश्चाभुवेभ्यश्च[9] समदं दधात्यन्तरतो जुहूं प्रा-

1) Bb प्रतिदधात्य° 2) So corrigirt; M एतं लोकान्; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb एतं लोकान् 3) So M u. Bb; H परेव; desgl. B, ohne Accent. 4) M ह्यात्मनः 5) So M; Bb ध्रुवाः; desgl. B, ohne Accent; in H scheint auch der Visarga am Schluss nachträglich angedeutet. 6) So M; in H u. Bb प्रजाः; desgl. B, ohne Accent. 7) So M; in H u. Bb चाभुवेभ्यश्च 8) Das न findet sich nur in M, fehlt dagegen in den andern Mss. 9) So M; in H u. Bb °चाभुविभ्य; desgl. B, ohne Accent.

चीं समार्ष्टि बर्हिष्टात्प्रतीचीं[1] बर्हिष्टादुपभृतं प्राचीमन्तरतः प्रतीचीं सर्वतः समाहाय ध्रुवां प्राणानेवास्य यथापूर्वं कल्पयति यजमानद्देव३त्या वै जुहूर्भ्रातृव्यदेवत्योपभृच्चतुर्गृह्णञ्जु३ह्वां भूय आज्यं गृह्णात्यष्टौ गृह्णन्नुपभृति कनीय उपस्तिं[2] भ्रातृव्यमकृत ॥ १२ ॥

बह्वीरासादयेद्यावतीर्वै प्रोक्षणीरासादयति तावतीरस्यामुष्मिंल्लोक आपस्तस्माद्बह्वीरासाद्या अग्नेर्मेधो ऽपाक्रामत्स कृष्णो भूत्वा वनस्पतीन्प्राविशद्यदाह कृष्णो ऽस्याखरेष्ठो अग्नये घृतं भवेति तमेव मेधमवरुन्द्धे वेदिरसि बर्हिषे त्वा जुष्टं प्रोक्षामीति प्रजा वै बर्हिः पृथिवी वेदिरस्यां वा एतत्प्रजा स्वगाकरोति यदुपरिष्टात्प्रोक्ष्याधस्तात्प्रोक्षति तस्मादुपरिष्टाद्वृष्टादधस्तादोषधयो[3] जायन्ते ॥ ऊर्जं पृथिवीं यच्छत ॥ इत्यस्यामूर्जमधात्तस्मादिमां[4] प्रजा उपजीवन्ति विष्णोः स्तु३पो ऽसीति मुखतः प्रस्तरं गृह्णाति मुख्यमेनं तेन शीर्षण्यं करोति यावद्धस्तेन पर्याप्नुयात्तावन्तं गृह्णीयाद्रक्षोधुको यजमानो भवति नोर्ध्वमुन्मृज्याद्यदस्य वित्तं वेद्यं तत्प्रमृज्यान्नावा[5]चीनमवमृज्याद्यदेनमागमिष्यत्तत्प्रतिनुदेत न विधूनुयात्प्रजां पशून्विधूनुयाद्यदुपतिष्ठेत्तदुपसंगृह्णीयाद्यथाशितायोपचिनोत्येवमेव तद्दक्षिणतः शुल्बं स्तृणाति तस्माद्दक्षिणतो नोवीरुरु[6] प्रथस्वोर्णम्रदमिति प्रथयत्येवैनत्स्वासस्थं देवेभ्या इति देवेभ्य एवैनत्करोति प्रस्तरं

1) Die beiden letzten Worte finden sich nur in M, fehlen dagegen in den anderen Mss. 2) Bb उपस्थिं 3) So M; in H u. Bb तस्मादुपरिष्टादधस्ताद्°; desgl. B, ohne Accent. 4) So M; in H u. Bb °मूर्जमदधात्; desgl. B, ohne Accent. 5) H u. Bb प्रवृज्यां 6) So M u. H; desgl. B, ohne Accent; in Bb नोनोरुरु; Kāṭh. 31, 10 तस्माद्दक्षिणतो नेविः Kap. S. 47, 10 दक्षिणतो नीचिः

धारयन्परिधीन्परिदधाति स्वयं वा एतद्यजमान आत्मानं परिधत्ते ऽहिंसायै न पुरस्तात्परिदधात्युद्यन्वा असा आदित्यो रक्षांस्यपाहतो यन्नेवास्मा असा आदित्यो[1] रक्षांस्यपहन्नयूर्ध्वे[2] समिधा आदधात्युपरिष्टादस्मात्तेन रक्षांस्यपहन्ति द्वे आदधाति मिथुनत्वाय विधृती स्था इति विधृती एवैने करोति ॥ अदित्यास्त्वोपस्थे सादयामि ॥ इतीयं वा अदितिरस्यामेवैनमसीषदद्वसूनां रुद्राणामादित्यानां सदो ऽसीत्येता वा एतामग्रे देवतामभ्यजयंस्ताभ्य एवैनत्सदः करोति द्यौरसि जन्मना जुहूर्नाम प्रिया देवानां प्रियेण नाम्ना ध्रुवे सदसि सीदेत्येतद्वा आसां प्रियं नाम यद्घृतवत्तदेवावरुन्द्धे तां विष्णो पाहि पाहि यज्ञं पाहि यज्ञपतिं पाहि मां यज्ञ३न्यमिति यथा हैष ते भागस्तं रक्षस्वेत्येवं वा एतद्विष्णुमाहै तत्त्वा आज्यं तद्रक्षस्वेति वेदिर्देवेभ्यो ऽपाक्रामत्तां देवा वेदेनाविन्दंस्तद्वेदस्य वेदत्वं स्त्री वेदिः पुमान्वेदो यद्वेदेन वेदिं संमार्ष्टि मिथुनत्वाय संततमाहवनीयात्स्तृणन्नेति यज्ञस्य संतत्यै तं संततमुत्तरे ऽर्धमा३से ऽभियजते वनस्पतीनां वा एष[5] परिवेष्टा यदुपवेष आढ्या अस्य वेशा भवन्ति य एवं वेद पुरस्तात्प्रत्यञ्चमुपहन्ति[6] तस्मात्प्रतीचीनावसिता वेशाः स्थविमत उपहन्त्यनतिवादिन एनं वेशा भवन्ति सर्वस्मै वै यज्ञे क्रीयते सर्पो वा उपवेषो वल्मीक उत्करो यदुपवेषमुत्कर उपहन्ति[7] तस्मात्सर्पाणां वल्मीको गृहाः ॥१३॥

Vgl. I, 1, 11u. 12. — TBr 3, 3, 6; Kāṭh. 31, 10; Kap. S. 47, 10.

1) Bb असावादित्यो 2) So M (n. Bl. ohne Accent); H u. Bb °स्यपहतो°; B °स्यपहतो° 2) So M, ohne Accent (n. Bl.); desgl. Kāṭh. 31, 10; H u. Bb °न्यूर्ध्वे; desgl. B, ohne Accent; in Kap. S. 47, 10 ऊर्ध्वे समिधा 3) Dies Wort in den Mss ohne Accent (M n. Bl. ohne Accent). 4) M (n. Bl., ohne Accent) स्तृणन्नेति 5) H u. Bb एवं 6) M (n. Bl.) °मपहंति; aber vgl. weiter unten. 7) H °करमुपहंति

भुवनमसि ॥ इति भूतिमाशास्ते ॥ विप्रथस्व ॥ इति प्रथयत्येवैनदिति इन्द्रस्तिष्ठन्वीर्यमकृणोद्देवताभिः समारभ्येत्यतो हीन्द्रस्तिष्ठन्वी३र्यमकृणोद्देवताभिः समारभ्य ॥ जुह्वेह्यग्निष्ट्वा ह्वयति देवान्यक्ष्यावो[1] देवयज्याया उपभृदेहि देवस्त्वा सविता ह्वयति देवान्यक्ष्यावो देवयज्यायै ॥ इति न वा एते अविदुषा स्वादाने इव वरुणपाशा३न्ह्याक्रामत्येताभिरेने[2] देवताभिरादत्ते वरुणपाशानामनाक्रमाय विष्णोः क्रमोऽसीत्यतिक्रामति यज्ञस्यानवक्रामायोर्ध्वो अध्वरो दिविस्पृगहृतो यज्ञो यज्ञपतेरित्यृजुमूर्ध्वमाघारमाघारयति यज्ञस्याहूर्छायेन्द्रवान्स्ववानिति[3] सेन्द्रं यज्ञमकृताथो इन्द्रियं तेनावरुन्द्धे ॥ वसुमतस्ते छायामुपस्थेषम् ॥ इत्यग्निर्वै वसुमानग्नेरेव छायामुपतिष्ठत ऋजुमूर्ध्वमाघारमाघारयेत्प्राणो वा आघारः सर्वमायुर्यजमान एति यं द्विष्यात्तस्याघार्यं कुधुं छिन्द्यात्प्राणमस्य छिनत्ति[4] ताजक्प्रमीयते शिरो वा एतद्यज्ञस्य यदाघार आत्माज्यं यदाघारमाघार्योपभृता समञ्ज्याच्छिरो[5] यज्ञस्य प्रच्छिन्द्यादाज्यधान्या समनक्ति ॥

समक्तमग्निना हविः समक्तं हविषा घृतम् ॥ इत्यात्मन्यज्ञस्य शिरः प्रत्यधादथो मन एव यज्ञे प्रतिदधाति स्तनं स्तनिनीः[6] प्रजा उपजीवन्ति किमस्तना इति ब्रह्मवादिनो वदन्त्यप्सुभी[7] रिहाणा व्यन्तु वया इत्येतद्वाव ता उपजीवन्ति वशा पृश्निर्भूत्वा मरुतो गच्छेति मरुतो वै वृष्ट्या ईशते त्वेऽस्मै[8] वृष्टिं निनयन्ति ततो नो वृष्ट्यावतेति

---

1) So corrigirt; M यचावो; B यक्ष्यावो; Bb यक्द्यावो; H undeutlich. 2) So M; die andern Mss. °रेनं 3) So M; in H u. Bb °स्वकूर्छाये°; B °स्वाकूर्छाये° 4) So M; in H, Bb u. B विच्छिनत्ति. 5) Der Accent des Verbums ist von mir gesetzt; in M ist dasselbe ohne Accent; in H u. Bb समञ्ज्यात्. 6) So M; in H u. Bb स्तनिना; B स्तनिनी 7) Bb °प्सुभि 8) So M; in H u. Bb तस्मै; desgl. B, ohne Accent.

मरुद्ध एवं वृष्टिं[1] वनुते चक्षुष्पा अग्ने ऽसि चक्षुर्मे पाहीति चक्षुरेवास्य पाति श्रोत्रपा अग्ने ऽसि श्रोत्रं मे पाहीति श्रोत्रमेवास्य पाति तनूपा अग्ने ऽसि तन्वं मे पाहीति तन्वमेवास्य पाति यन्मे अग्न ऊनं त३न्वस्तन्मा आपृणेत्याशिषमेवाशास्ते ॥

यं परिधिं पर्यधत्था अग्ने देव पणिभिर्वीयमानः ।
तं त एतमनु जोषं भरामि नेदेष युष्मदपचेतयातै[2] ॥

इति यजुषैव युज्यन्ते यजुषा विमुच्यन्ते संस्रावभागाः स्थेषां बृहन्ता इति परिधीन्प्रहृत्याभिजुहोत्यग्नयो वा एते तान्प्रीणाति ताञ्छमयति भागधेयेन ब्रह्मवादिनो वदन्ति स त्वा अध्वर्युः स्याद्यो यतो यज्ञं प्रयुङ्क्ते तत्प्रतिष्ठापयतीति देवा गातुविदो गातुं वित्त्वा गातुमित मनसस्पते सुधात्विमं यज्ञं दिवि देवेषु वाते धाः स्वाहेत्यतो वा अध्वर्युर्यज्ञं प्रयुङ्क्ते तदेवैनं प्रतिष्ठापयति ॥ १४ ॥

Vgl. 1, 1, 13. — TBr. 3, 3, 7, 5—11: Kâṭh. 31, 11; Kap. S. 47, 11.

॥ इति[3] खिलकाण्डे प्रथमः प्रपाठकः ॥

प्रजापतिर्वा एक आसीत्सो ऽकामयत बहुः स्यां प्रजायेयेति स मनसात्मानमध्याय३त्सो ऽन्तर्वाणभवत्स विजायमानो

1) Für die wechselnde Betonung von वृष्टि (वृष्टि in Versen und Sprüchen, वृष्टि in der prosaischen Erzählung oder Erörterung) vgl. oben 2, 4, 7 u. 8; 2, 11, 4 u. 5. 2) So M; in H u. Bb °चेतयातैः; desgl. B, ohne Accent. 3) Das इति fehlt in den Mss.

गर्भेणातताम्यत्स तान्तः कृष्णः श्यावो ऽभवत्तस्मात्तान्तः कृष्णः श्याव इव भवति तस्य वा असुरेवाजीवत्तेनासुनासुरानसृजत तदसुराणामसुरत्वं स यस्तदसुराणामसुरत्वं वेदासुमान्ह भवति नैनमसुर्जहाति सो ऽसुरान्सृष्ट्वा पितेवामन्यत तेन पितॄनसृजत तत्पितॄणां पितृत्वं स यस्तत्पितॄणां पितृत्वं वेद पितेव ह समानानां भवति यन्त्यस्य पितरो हवं तस्मै पितॄन्त्ससृजानाय दिवाभवत्तेन देवानसृजत तद्देवानां देवत्वं स यस्तद्देवानां देवत्वं वेद दिवा ह वा अस्मै देवत्रा भवति यन्त्यस्य देवा देवहूतिं स देवान्सृष्ट्वामनस्यतेव तेन मनुष्यानसृजत तन्मनुष्याणां मनुष्यत्वं स यस्तन्मनुष्याणां मनुष्यत्वं वेद मनस्वान्ह भवति नैनं मनो जहात्युत यदतीव वदत्यति वा चरति[1] तिष्ठन्ते ऽस्य मनुष्या मनुषे ततो या योनिरुदशिष्यत[2] सा गौरभवद्योनिर्वै नामैषैतद्वा अस्याः प्रत्यक्षं नामाथो आहुः परोक्षमिति प्र सहस्रं पशूनाप्नोति य एवं वेद तस्या वै पयः पर्यपश्यंस्तां[3] देवा अदुह्र हरितेन पात्रेणामृतं दुह्रे ऽमृतं य एवं वेदाथ पितरो ऽदुह्र रजतेन पात्रेण स्वधां दुह्रे स्वधां य एवं वेदाथ मनुष्या अदुह्र दारुपात्रेणान्नं ववृ[4] दुह्रे ऽन्नं ववृ य एवं वेदाथासुरा अदुह्रायस्पात्रेण स्रवता सुरां ते ऽस्रवन्स्रवत्यस्य भ्रातृव्यो य एवं वेद तस्मात्स्रवता न हस्ता अवनेनिजीत न पिबेदेते वा अस्या दोहाः सर्वैरेवास्या दोहैः सर्वैः कामैर्भुङ्क्ते य एवं वेद चत्वारि वै नभा-

1) So ist dieser Satz wohl zu schreiben; in M eigentlich यदतीवावदत्यतिवाचरती, dann wie es scheint corrigirt in यदतीव वदत्यतिव चरतो; in H u. Bb यदतीवा वदत्यताव चरत; in B ebenso, nur ohne Accent, und am Schluss चरति 2) So M, in H u. Bb °रुदाशिष्यत्; B °रुद्रशिष्यत् 3) Die Mss. schreiben तान् 4) In M ohne Accent, weiter unten aber betont. Ich vermuthe वव्रि, ebenso auch weiterhin वव्रि; cf. 4, 2, 3.

सि देवाः पितरो मनुष्या असुराः सर्वेषु ह वा एतेष्वम्भो नभ इव भवति य एवं वेद ताᳫं वा अकामयन्त मयि स्यान्मयि स्यादिति तां[1] देवाः काम्ये ॥ इत्याह्वयन्त्सा वा एनानभ्यकामयतोभये ह वा एनं देवमनुष्या[2] अभिकामयन्ते वारुका एनमार्त्विज्ये भवन्ति य एवं वेद ॥ प्रव्ये ॥ इति मनुष्याः सा वा एनानशुश्रूषतोभये ह वा एनं देवमनुष्याः शुश्रूषन्ते पूर्वास्य जनतामायतः कीर्तिरागछति य एवं वेद[3] ॥ इलान्दे ॥ इति पितरस्तेभ्यो वा अतिष्ठत तिष्ठन्त्यस्मिन्पशवो[4] य एवं वेदाथ यथासुरा आह्वयंस्तेभ्यो वा अचसद्यं द्विषाᳫंस्तस्य तथा गोष्ठ आह्वयेद्गसन्त्यस्मात्पशव[5] एतैरेव जुहुयात् ॥ गोनामैः संभृङ्ख्या गोमूर्धन्पशुकामः ॥ काम्यायै स्वाहा प्रव्यायै स्वाहेला-न्दायै स्वाहा ॥ इति गोष्ठो वै नामैषा लक्ष्मीः स्वे[6] वा एतद्गोष्ठे य-जमानो भ्रातृव्यस्य पशून्वृङ्क्त एतैर्वै ते ता अवृञ्जत तैरेवैना वृङ्क्ते संभृङ्क्ती भवति पशूनां परिगृहीत्यै यो वै चक्षुषो विभक्तिं वेद चक्षुष्मान्ह भवति नैनं चक्षुर्जहाति यद्दिवा पश्यामस्तद्देवानां चक्षुषा पश्यामोऽसौ वा आदित्यो देवानां चक्षुः पश्यन्ह वै देवचा करोति प्र देवयानं पन्थां जानाति य एवं वेद यज्ज्योत्स्नायां पश्यामस्तत्पितॄणां चक्षुषा पश्यामश्चन्द्रमा वै पितॄणां चक्षुर्न ह वा एनममुष्मिँल्लोके चक्षुर्जहाति प्र पितृयाणं पन्थां जानाति य एवं वेद यत्तमिस्रायां पश्यामस्तन्मनुष्याणां चक्षुषा पश्याम एतावद्वाव नः स्वं[7] चक्षुर्न ह वा एनमस्मिँल्लोके चक्षुर्जहाति सर्वमायुरे-

1) Die Mss. schreiben तान् 2) So corrigirt; die Mss. देवमनुष्या; vgl. aber weiter unten, sowie namentlich auch 4, 2, 7; 4, 2, 13; 3, 8, 4. 3) H u. Bb वेदा 4) In H u. Bb ist das Pronomen betont अस्मिन् 5) So die Mss.; man könnte vermuthen आह्वयेत् वसन्त्यस्मात् 6) In den Mss. dies Wort ohne Accent. 7) M न स्वं; H u. Bb; नस्वं; desgl. B, ohne Accent.

ति य एवं वेद यदग्नेरन्ते पश्यामस्तदसुराणां चक्षुषा पश्यामा उच्च वा एष दीप्यते नि च रिष्यति[1] दीप्यमानं भ्रातृव्यस्य गृहाद्वेद्रयिमेवास्य पुष्टिं हरत्यां तु सूर्यस्योदेतोर्जागृयाद्यत्सत्याद्[2]रातिमार्छेत्तज्जागरितव्यं[3] रयिमेव पुष्टिमनुजागर्ति ॥ १ ॥

यो वा इडां धेनुं वेद सर्वा ह वा अस्मै दिशो धेनवो भवन्ति सर्वे प्रतिजना दानकामास्तामिष्वाशनीरामित्रशोचनिर्विदांचकार[4] तस्मै सर्वा दिशो धेनवोऽभवन्त्सर्वे[5] प्रतिजना दानकामास्तस्मात्सर्वैः प्रतिजनैर्व्यवहतोपजनन्त्सन्त्सर्वा[6] ह्यस्मै दिशो धेनवोऽभवन्त्सर्वे[7] प्रतिजना दानकामास्तद्य एवं वेद सर्वा एवास्मै दिशो धेनवो भवन्ति सर्वे प्रतिजना दानकामास्तस्या वा इयमेव पादोऽन्तरिक्षं पादो द्यौः पादः समा पादोऽथो आहुः कृषिः पादा इति तेन प्रति त्वदानीं[8] तिष्ठति न त्वदानीं[9] यदा सुसस्यं भवत्यथ प्रतितिष्ठति यदा न सस्यं भवत्यथ न प्रतितिष्ठति भवति ह वा अस्य सस्यं नास्य सस्यं व्यृध्यते य एवं वेद तस्या[10] वा अद एवं पृष्ठमन्तरिक्षमात्मेयमुरो दिशः पार्श्वे समुद्रौ कुक्षी असा आदित्यः[11] शिरोऽग्निराऽस्यं वातः प्राणो गायत्र्यभिधानी सर्वमायुरेति य एवं वेदो धरुत्तरवेदिः पत्रमानो वत्स एष वा एनां[12] प्रस्तौति

1) Bb निंस्वरिष्यति oder निंखरिष्यति; 2) सत्याद् habe ich mit M geschrieben; H u. Bb स्वत्याद्; desgl. B, ohne Accent. 3) Den Accent von जागरितव्यं habe ich corrigirt; M schreibt जागरितव्यं; H u. Bb जागरितव्यं 4) So M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb तामिश्वाशनीरामित्रशोचनि° 5) So M; H u. Bb भवंति; desgl. B, ohne Accent. 6) So M! In H u. Bb व्यवहतोपजनंत्सं सर्वा; in beiden Mss. könnte übrigens auch die erste Silbe व्य betont sein; B ebenso, nur ohne Accent. 7) So M; H u. Bb भवंति; desgl. B, ohne Accent. 8) So M! H प्रति त्वदानीस; Bb प्रति त्वदानीस्; desgl. B, ohne Accent. 9) So M; in H u. Bb नं त्वदानीं; desgl. B, ohne Accent. 10) B तस्य 11) Bb असावादित्यः 12) M एनाम

प्रत्तान्ह[1] वा इमांल्लोकान्दुहे य एवं वेद बृहद्रथन्तरे ह्वा स्तनौ वामदेव्यं च यज्ञायज्ञियं च ह्वा ओषधीरेव देवेभ्यो रथन्तरेणादुह पशून्बृहतापो वामदेव्येन यज्ञं यज्ञायज्ञियेन तद्य एवं वेदौषधीरेवास्मै रथन्तरेण दुहे पशून्बृहतापो वामदेव्येन यज्ञं यज्ञायज्ञियेनेडा वा इदं सर्वं स सहस्रं पशून्प्राप प्र सहस्रं पशूनाप्नोति य एवं वेद ॥ २ ॥

यत्र प्राचीनप्रवणं समूलं भूम्याः स्यात्तदुपोदये सूर्यस्य हस्ता अवनिज्य दर्भस्तम्बं उदशरावं निनयेत्कामंकामं[2] मा आवर्तय ॥ इति कामेनैवास्मै काममावर्तयति यत्कामो भवति यो वै कामं साक्षाद्वेद ताजंग्घ[3] वा एनं स[4] कामा आगछति यत्कामो भवति पशुषु वा अस्माकं कामः पशूनामोषधीष्वोषधीनामप्स्वोषधीरेव कामेन समसाट् ता अस्मै कामं समर्धयन्ति यत्कामो भवत्यांप[5] एवास्या वा एष वव्रिरुत्सृष्टश्चरति[6] लोमशो लोमशायास्त्वसादेषा शाश्वसत्येत्यग्नि[7]३ह्यस्या आ३स्यं वातः प्राणो यत्र गोभिः संगछेत तद्ब्रूयात्[8] ॥ प्रशस्ताः स्थ कल्याण्यः ॥ इतीयं वा एषेमां वा एतत्संभागयत्यंत्रासुका अस्मात्पशवो भवन्ति य एवं वेद देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्तादितिर्देवेष्वासीत्कुस्तासुरेषु[9] ते देवा अमन्यन्त

1) So corrigirt; H u. Bb प्रत्तान् (desgl. B, ohne Accent); M प्रत्तां॰ 2) So corrigirt; M कामकामं; H u. Bb कामंकामं 3) So corrigirt; M ताजंग् ह; H u. Bb ताजक् ह; desgl. B, ohne Accent. 4) So corrigirt; in den Mss dies Wort ohne Accent. 5) So corrigirt; M भवत्यप; H u. Bb भवत्येष; desgl. B, ohne Accent. 6) So wohl zu schreiben; M वव्रृरु॰; B वव्रोरु॰; H u. Bb वव्रोंरु॰ 7) So meine Correctur; H u. Bb शाश्वसत्येत्यग्नि॰; desgl. B, ohne Accent; M शाश्वसत्तेत्यग्नि॰ 9) So M; H u. Bb संगच्छेन्निष्ठत्तत् ब्रयात्; B ebenso, nur ohne Accent. 9) Vgl. zu dem Namen dieser Unholdin die कुसितायी 2, 1, 11; 3, 2, 6.

यद्यभिजेष्यामः कुस्तायाः शिरा आहनिष्यामा इति यद्यभिजेष्यामा इत्यसुरा अमन्यन्तादित्याः शिरा आहनिष्यामा इति तां देवा अभिजित्याघ्नत. यस्य वै जितं यस्य विजितं तस्यैषा[1] गृहे हन्यत एषा वै क्षुत् क्षुधं वा एतद्धते तद्य एवं विद्वानेकाष्टकायां गां हते संवत्सरायैव क्षुधं हते प्रजापतिर्वा एक आसीत्सो ऽकामयत बहु मनु[2] स्यां[3] प्रजायेयेति स आत्मानमैट्ट स मनो ऽसृजत तन्मन एकधासीत्तदात्मानमैट्ट तद्वाचमसृजत सा वागेकधासीत्सात्मानमैट्ट सा विराजमसृजत सा विराडेकधासीत्सात्मानमैट्ट सा गामसृजत सा गौरेकधासीत्सात्मानमैट्ट[4] सेडामसृजत सेडेकधासीत्सात्मानमैट्ट सेमान्भोगानसृजत यैरस्या इदं मनुष्या भुञ्जत एते वा अस्या भोगाः सर्वै रेवास्या भोगैः सर्वैः कामैर्भुङ्क्ते य एवं वेद गौर्वै वाग्गौर्विराड् गौरिडा गौः खल्वेव गौर्गौरिदं सर्वं सर्वा ह वा एनमेताः श्रयन्ते य एवं वेद यद्वै तदात्मानमैट्ट[5] सेडाभवत्तदिडाया इडात्वं स यस्तदिडाया इडात्वं वेदेट्टे ह वै स्वमात्मानं भूत्यै ॥ ३ ॥

Vgl. Mân. Çr. 9 5, 1.

या रोहिणी तामरुणा तां गौरी तां बभ्रूः ॥ तदिन्द्रा उदाजत वसुर्नाम रूपं पशूनाम् ॥[6] विन्दते वसु न वसु रुणद्धि य एवं वेद या शितिपृष्ठा तां मन्दिस्तां मैनी तां शबली तां शितिबाहुस्तां शुङ्गवाला ॥ तद्बृहस्पतिरुदाजतेडा नाम रूपं पशूनाम् ॥[7] बह्वीर्ह वा एनमिडाः श्रयन्ते य एवं वेद या पृषती तां पिशङ्गी तां सारङ्गी

1) H u. Bb तस्यैवा 2) So die Mss.! Vielleicht बहुमनुः zu schreiben. 3) In M eigentlich ष्यात् geschrieben, aber am Rande, wie es scheint, in स्यां corrigirt. (oder स्यात् ?) 4) Bb मैट्ट 5) So corrigirt; in den Mss. das Verb ohne Accent. 6) M interpunctirt so; die andern Mss. पशूनाम्. ohne Interpunction. 7) Nur M hat hier Interpunction.

तां कल्माषीं तां पृश्निस्तां श्वेतां ॥ तन्मरुता[1] उदाजन्त ज्योतिर्नाम रूपं पशूनाम् ॥ ज्योतिष्मान्भवति य एवं वेद यां सुरूपा तां श्यामां तां श्येनीं तां कृष्णां[2] ॥ तत्प्रजापतिरुदाजतायुर्नाम रूपं पशूनाम् ॥ आयुष्मान्भवति य एवं वेद चतस्रः प्रथमाश्चतस्र उत्तमा द्विः षण्मध्यतस्ता द्विर्दश दशाक्षरा विराड्वैराजाः पशवः पशूनेवावरुन्द्धे ॥ वस्व्यै हिंकुरु तस्यै प्रस्तुहि तस्यै मे ऽवरुद्ध्यै ॥ इति पुरस्ताद्बहिःपवमानस्य वदेत् ॥ इडायै हिंकुरु तस्यै प्रस्तुहि तस्यै मे ऽवरुद्ध्यै ॥ इति पुरस्तादाज्यानां वदेत् ॥ ज्योतिषे हिंकुरु तस्यै प्रस्तुहि तस्यै मे ऽवरुद्ध्यै ॥ इति पुरस्तान्माध्यंदिनस्य पवमानस्य वदेत् ॥ आयुषे हिंकुरु तस्यै प्रस्तुहि तस्यै मे ऽवरुद्ध्यै ॥ इति पुरस्तादार्भवस्य पवमानस्य वदेत् ॥ यज्ञो वै पशूनामायतनं स्वे वा एतदायतने यजमानो भ्रातृव्यस्य पशून्वृङ्क्ते ऽनपक्रामुका अस्मात्पशवो भवन्ति ॥४॥

वसीयस्येहि श्रेयस्येहि भूयस्येहि चित्त एहि दधृष्वेहीडा एहि सूनृता एहि चिदसि मनासि धीरसि वस्वी[3] रन्तिः सुमनाः ॥ सूनरि[4] विश्वा त्वा भूतानुप्राणन्तु विश्वा त्वं भूतानुप्राण भूयस्यायुरसी ष्टिरसि संरूपवर्षा एहि ॥

एभामनु[5] सर्पतेमौ भद्रौ धुर्या अभि ।
नीव[6] शीर्षाणि मृढ्वम् ॥

सा नः सुप्रतूर्तिः प्रिया नः सुहार्णः[7] प्रियवनिर्मघवनिरन्ता एहि

---

1) So M; in H u. Bb श्वेतास्तन्मरुता; desgl. B, ohne Accent. 2) M कृष्णास्तत् 3) So meine Correctur; die Mss schreiben वस्वो 4) So meine Correctur; M सूनरि; H u. Bb सूनरी; desgl. B ohne Accent. 5) In den Mss. ॰मनु ohne Accent. 6) So M; in H निष्टीव; Bb u. B निष्ठीव 7) D. h. सुहार्द् नः

जुष्टा एहीडा एह्यदिता एह्युपहूत उपहवं ते ऽशीय सुहवा ना एहि सह रायस्पोषेण देवीर्देवीरभि मा निवर्तध्वम् ॥

स्योना स्योनेन घृतेन मा समुक्षत ॥
नमे तदुपदम्भिषर्धृषिर्ब्रह्मा[1] यद्ददौ ।
समुद्रादुदजनि वः स्रुचा[2] ॥

वाग्ग्रे विप्रस्य तिष्ठति शृङ्गेभिर्दशभिर्दिशम्[3] ॥ ५ ॥

• Vgl. Mân. Çr. 9. 5. 1.

वसीयस्येहीति ब्रह्म वै वसीयो ब्रह्म वा एतदत्याह्वयति श्रेयस्येहीति क्षत्रं वै श्रेयः क्षत्रं वा एतदत्याह्वयति भूयस्येहीति विड्वै भूयसी विशं वा एतदत्याह्वयति चित्ता एहीति मनो वै चित्तं मनो वा एतदत्याह्वयति दधृषेहीति वाग्वै दधृषि वाचं वा एतदत्याह्वयतीडा एहीति पशवो वा इडा पशून्वा एतदत्याह्वयति सूनृता एहीत्यन्नं वै सूनृतान्नं वा एतदत्याह्वयत्येता वै सप्त देवग३व्यस्ताः क्रीतो वैतहोत्रो विदांचकार ताभिरदः कुरूणां कौन्ते[4] पशूनत्याह्वयत्ताः कुरवो ब्राह्मणेष्वन्वैच्छंस्ताः कुमारवत्याश्वदक्षिणा अविन्दन्त्सो[5] ऽब्रवीन्मां सूर्य्यैतैताभिर्वा अहमेता अत्याह्वयिष्यामीतराभिरितरा यानि खलु वा एतासां प्रियाणि धामानि तानि क्रीतो न वेदेति स संयत्ते संग्रामे छदिर्दर्शे एताभिरेवैता अत्याह्वयिष्यामीतराभिरितरा यतरांच खलु वा एता अत्याहूयन्ते तत्पशवो ऽभिसंक्रामन्ति यंच पशवस्तद्दे-

1) So M; in H u. Bb तदुपदंभिषेर्धृषि॰; desgl. B, ohne Accent; cf. 4, 2, 8. 2) So M; in H u. Bb स्रुवा; desgl. B, ohne Accent. 3) So M; in H u. Bb दशभिर्दश; desgl. B, ohne Accent. 4) So M; in H u. Bb कुरुणां कौर्ते; desgl. B, ohne Accent. 5) So M; in H u. Bb अविंदन् प्रो; B अविंदथ्रो

वा यत्र देवास्तदिन्द्रो यतरान्वा एते ऽभिसंक्रामन्ति ते जयन्ति जयति
संग्रामम् ॥ ६ ॥

Vgl. Mân. Çr. 9. 5. 1

सा वै सृष्टोभयान्देवमनुष्यानत्यमन्यत तां देवा दर्शपूर्णमासाभ्यामुप-
प्रास्तृणत[1] तां वा एतदाप्नुवन्यदिडां तां वा एतदाप्त्वा हरन्तो म-
न्यन्ते यदिडामुपह्वयन्ते यर्हि तूष्णीमुपह्वयेत[2] तर्ह्येताः सप्त वदेद्यद्युः
चैस्तद्युत्तराः सप्त धाम धामासा वर्ण वर्णमुपगछत्यां ह वा एनम-
प्रतिक्शातं[3] गछति य एवं वेद यत्र स मूला[4] ओषधीरुपगछेत्पर्यू-
न्वा तदेता एव सप्त वदेद्धाम धामासा वर्ण वर्णमुपगछत्यां ह वा
एनमप्रतिक्शातं[5] गछति य एवं वेद सप्त स्थवीर्येण[6] याजयेद्यस्य सप्त
स्थविराश्वरमामन्तमा[7] स्युर्वसीयस्यैहि[8] श्रेयस्यैहीत्येतदेतदेवास्मा अ-
त्याह्वयति यो वैश्यः शूद्रो वा बहुपुष्टः स्यात्तस्य गवा साण्ड व-
त्सतरमपमयेत[9] ॥ इलान्दाः स्थ ॥ इतीलान्दा हि पशवः पूष्णो न-
ष्टचं पोषयिष्णु ॥ इति विश्यृषु वा एतच्चरति पूष्णो नष्टचं पोष-
यिष्णु तदेवापधापयते तमपाकुर्वीत ॥ आयुर्मे दा वर्चो मे दा रयिं
मे दाः पुष्टिं मे दाः ॥ इति रयिमेवास्य पुष्टिं हरति तमितो ऽभि-
सृज्याथ[10] उतो ऽत्याह्वयेद्वसीयस्यैहि श्रेयस्यैहीत्येतदेतदेवास्या अत्या-

1) So corrigirt; M प्रात्स्तृणत; H u. Bb प्रात्मृणत; desgl. B, ohne Accent. 2) Die Mss. °मुपाह्वयेत; cf. aber unmittelbar vorher. 3) So corrigirt; M °मप्रतिचातं; H u. Bb °मप्रतिक्शातं; B °मप्रतिकशात 4) So M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb समूच्याला 5) So corrigirt; M °मप्रतिचातं; H u. Bb °मप्रतिक्शातं; B °मप्रतिक्शात 6) So die Mss. 7) So H u. Bb; desgl. B, ohne Accent; M स्थविराश्वरमामंतमा 8) Dies Wort in den Mss. ohne Accent. 9) So M; in B °मुपमयेत्; Bb मुषमयेत्; in H ursprünglich °मुपमयेत् geschrieben, dann in मुषमयेत् corrigirt. 10) So M; in H u. Bb °पर्सृज्या; desgl. B, ohne Accent.

ह्वयति नास्य किंचनोद्शिषद्[1] ग्रामकामं याजयेत्सारस्वत ऋग्भ्यां संवत्सरो वै सरस्वान्त्संवत्सरेणैवास्मै ग्रामं च्यावयति वसीयस्येहि श्रेयस्येहीत्येतदेतदेवास्या अत्याह्वयति पशुकामं याजयेत्सारस्वत ऋग्भ्यां संवत्सरो वै सरस्वान्त्संवत्सरेणैवास्मै[2] पशूंश्च्यावयति[3] वसीयस्येहि श्रेयस्येहीत्येतदेतदेवास्मा अत्याह्वयति सर्वासां दुग्धे चतुःशरावमोदनं पचेद्ब्राह्मणेभ्यः पशुकामो यच्चतुःशरावो दिग्भ्य एवास्मै तेन पशूनवरुन्द्धे यद्ब्राह्मणेभ्यो ब्रह्मणस्तेन न छिन्नं देयं[4] पशुकाम इव ह्येष वासो हिरण्यं वा देयमीजानस्यास्य पशवो भूयांसो भवन्ति ॥ ७ ॥

Vgl. Mân. Çr. 9, 5, 1

प्रजापतिर्वै न व्याहरत्स आत्मन्येव पुण्यमायच्छदात्मनः पुण्यं न निरवददेतद्वै[5] तद्यजुर्वेदन्नान्यथा ब्रूयात् ॥ पुण्यं प्रशस्तम् ॥ इति ब्रूयादात्मन्येव पुण्यं यच्छत्यात्मनः पुण्यं न निर्वदति यामदानीयाय ददाति तामस्य पशवो ऽन्वपक्रामन्ति यदि मन्येतादानीयायादामित्येतदेव[6] यजुर्वेदन्नमे तदुपदम्भिषर्धूषिब्रह्मा[7] यद्दा इति तदेवैतेनापूरयति तदाप्याययति समुद्र इव ह वा अस्य व्यच्यमानो[8] न क्षीयते य एवं वेद ॥ वीरवतीर्भूयास्त या नो वीरवतो ऽकर्त[9] ॥ इति पुमांसं जातमभिमन्त्रयेत ॥ भूयसीर्भूयास्त या नो भूयसो ऽकर्त ॥ इति स्त्रियं जाताम् ॥ अन्नादा भूयास्त ये नो ऽन्नादानकर्त[10] ॥ इति

---

1) So M; in H, Bb u. B °शीष्यत् 2) Bb संरस्वत्यथ वत्सरेणैवास्मै 3) So B; in M. H u. Bb °श्चावर्यात 4) M क्छिन्नंदेयं 5) Die Mss. निरव° 6) M °नीयायादा° 7) So M, cf. 4, 2, 5; in H u. Bb °दुपदम्भिष धृष्व ब्रह्मा; desgl. B, ohne Accent. 8) So B, ohne Accent; H u. Bb व्यचमानो; M व्यच्यवमानो 9) H, Bb u. B कर्त्ता 10) So M; H u. Bb °दनकर्त्ता; desgl. B, ohne Accent.

बलिहृतो[1] ऽभिमन्त्रयेत ॥ भूयांसो भूयास्त ये नो भूयसो ऽकर्त[2] ॥ इति सभासदः पादौ प्रत्यवहरेदेते वै पशवा उपोप[3] ह वा एनं पशवो यन्ति नापयन्ति य एवं वेद ॥ पुण्या पुण्यमसूश्चित्रा[4] चित्रमसूहेडो[5] मे भगवो ऽजनिष्ठा मैत्रावरुण ऊर्जा मे भगवः सह जनिष्ठाः[6] संविदं मे विन्द ॥ इति पुमांसं जातमभिमन्त्रयेतो जैवास्मै सह जायते गच्छति पशूनां संविदम् ॥ पुण्या पुण्यामसूश्चित्रा[7] चित्रामसूहेडी[8] मे भगवत्यजनिष्ठा मैत्रावरुणी रायस्पोषेण मे भगवती सह जनिष्ठा ज्ञात्रं मे विन्द ॥ इति स्त्रियं जातां रायस्पोषेणैवास्मै सह जायते गच्छति पशूनां ज्ञात्रं ये प्राचीनमेकाष्टकाया[9] जायन्ते पूर्वस्य ते सस्यस्योत्तमा ये प्रतीचीनमपरस्य ते सस्यस्य प्रथमास्तानु भयान्त्सहाभिमन्त्रयेतोभयानेनान्त्सहावरुन्द्धे ॥ ८ ॥

यो वै शक्तिं[10] वेद स तञ्शक्नोति[11] यञ्शिक्षतीयं[12] वै शक्तिर्यो वा अस्या भूयिष्ठभाग्भवति स तञ्शक्नोति[13] यञ्शिक्षति[14] भूयिष्ठभाग्घ वा अस्या भवति य एवं वेद पशवो वै शक्तिर्यो वै पशूनां भूयिष्ठभाग्भवति स तञ्शक्नोति[15] यञ्शिक्षति[16] भूयिष्ठभाग्घ वै पशुमा-

1) So M; in H u. Bb बलिङ्कृतो; B बलिदुतो 2) H, Bb, B कर्त्ता 3) H u. Bb उपाप 4) So schreibe ich im Anschluss an M पुण्यमसूचित्रा; in H u. Bb पुण्यमसौ चित्रा; desgl. B, ohne Accent. 5) So im Anschluss an M चित्रमसू हेडो; in H u. Bb चित्रमसौ हे॰; desgl. B, ohne Accent, 6) M जनिष्टात् 7) Wie oben hat auch hier M ॰मसू चित्रा; die andern Mss. ॰मसौ चित्रा 8) Wie oben auch hier, M ॰मसू हे॰; die andern Mss. ॰मसौ हे॰ 9) So M; die andern Mss. ॰कायां 10) So die Mss. 11) So corrigirt; M, H u. Bb ते श॰; B तेः श॰ 12) So corrigirt; H u. Bb ये शिचती॰; B येः शिचती॰; M ये शंच्यती॰ 13) So M (n. Bl.) ohne Accent; B तेः शक्नोति; in Bb Lücke; H तेः शक्नोति 14) So corrigirt; M य शिच्यति (n. Bl., ohne Accent); in Bb Lücke; H ये शिचति; B येः शिच्यति 15) So M; n. Bl. ohne Accent; Bb तेः शक्नोति; H ते शक्नोति; Bb ते शक्नोति 16) So corrigirt; M यञ् शिच्यति (n. Bl. ohne Accent), H u. Bb ये शिच्यति; desgl. B, ohne Accent.

इति य एवं वेद तस्या व्रतं न हतेति ब्रूयात् ॥ कुरुत इति ब्रूयान्नान्तंवेत्नीति ब्रूयाद्विजन्या इति ब्रूयाद् भुवनमसि सहस्रमिन्द्राय त्वा[1] सृमो[2] ऽददात् ॥ इति सृमो[2] वै नामासुर आसीत्तस्येयं पृथिवी पशुभिः पूर्णासीत्तमिन्द्रोऽवृङ्क्त तस्मादाहुरैन्द्राः पशव इति यावतीनामिदं करोमि भूयसीनामुत्तरां समां क्रियासम् ॥ इति गवां लक्ष्म[3] कुर्याद् भूयसीनामेवोत्तरां समां करोति पशवो वै सृष्टा एकैकं नक्षत्रमुपातिष्ठन्त तेन प्राजायन्त न भूमानमगछंस्ते रेवतीमुपातिष्ठन्त रेवत्यां प्राजायन्त[4] रेवत्यां भूमानमगछंस्तस्माद्यत्किंच पशूनां कुर्वीत तद्रेवत्यां कुर्वीतोप ह्येनं[5] पशवस्तिष्ठन्ति प्रास्य पशवो भवन्ति य एवं वेद यस्य दक्षिणतः प्रतिभिन्नं दक्षिणत उपाश्वरत्तस्त्वष्टुर्लक्ष्म देवलक्ष्मं यज्ञियं[6] यज्ञकामः[7] कुर्वीतोप ह्येनं[8] यज्ञो नमति यस्योभयतः प्रतिभिन्नमुभयत उपाश्वरत्तज्जायत्रं लक्ष्म पशव्यं पशुकामः कुर्वीत पशुमान्भवति यस्योभयतः प्रतिभिन्नमुभयत उपाश्वरत्तत्त्रैष्टुभं लक्ष्म पूतस्य रूपं प्रतिष्ठाकामः कुर्वीत गछति प्रतिष्ठां वसिष्ठस्य स्थूणाकर्ण्यौ वसिष्ठो वै रयिमपश्यत्तामात्मन्नधत्त यत्स्थूणाकर्णीः कुरुते पशुष्वेव रयिं धत्ते जमदग्नेः कर्करिकर्ण्यौ[9] जमदग्निर्वै पुष्टिमपश्यत्तामात्मन्नधत्त यत्कर्करिकर्णीः कुरुते पशुष्वेव पुष्टिं धत्तेऽसुराणां सास्नाकृत्यः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति क्षिप्रं पराभवन्त्यमेध्याः

---

1) So corrigirt; die Mss. त्वे 2) H u. Bb समो 3) Die Mss. गवांलक्ष्म 4) So corrigirt; H u. Bb प्रंजायंत; desgl. B, ohne Accent; M (n. Bl.) प्रजायत 5) So meine Correctur; H, Bb u. B ह्रीनं; M ह्निनं (n. Bl.); cf. weiter unten. 6) So M (n. Bl., ohne Accent) u. B, ohne Accent; Bb यज्ञंयज्ञियंम्; H यज्ञंयज्ञियम् 7) Die Mss. यज्ञकामः (H u. Bb). 8) So meine Correctur; in M, Bb u. H ह्रीनं; B ह्निनं 9) M (n. Bl.) ककरी°, während M weiter unten कर्करि° schreibt.

कर्णाः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति यज्ञस्त्वेनाननूपनमतीव[1] निर्ऋत्याः छिद्रकर्ण्यो यच्छिद्रकर्णीः[2] कुर्वीत निर्ऋतिरस्य पशोर्निगृह्णीयान्न प्रछिन्द्या कर्ण्यः कार्या न दात्राकर्ण्यः पराचीनमिव हि तन्निवृत्तमङ्गस्यास्य विष्ट्यकर्ण्यः कश्यपस्य कम्बुन्युद्धस्ता[3] इन्द्रस्याक्रस्ता[4] अथो आहुः प्रजापतेरित्युभयं ज्येष्ठलक्ष्मं ज्यैष्ठ्यकामः कुर्वीत प्र समानानां ज्यैष्ठ्यमाप्नोति प्रजापतिः पशूनसृजत स वा असृगेव नासृजतासृष्टं वा एतं त्वदस्तो ऽसृक्तं क्रूरं पशूनां कर्षा इति वै सो ऽसृग्नासृजत क्रूरं वा एषं पशूनां कुरुते यो ऽक्ष्णुते यदक्षितास्तेनाक्षिता अथ यदनक्षिता इति श्रूयन्ते तेनाक्षितास्तदाहुर्न वा एतमेता अमुत्रागच्छन्ति या अनक्षिता इति तस्मादक्षितव्या न तेजनेनाक्ष्णुयाद्वज्रो वै तेजनं यत्तेजनेनाक्ष्णुयाद्वज्रेण पशूनर्पयेन्न श्यामेनायसा क्रूरं तदशान्तमिक्षुकाण्डमप्सु वासयित्वा तेनाक्षितव्यास्तद्धि शिवं तच्छान्तमथो आहुर्लोहितेनायसेति तद्धि शिवं तच्छान्तम् ॥ ९ ॥

Vgl. Mân. Çr. 9, 5, 3

इह प्रजा विश्वरूपा रमन्तामस्मिन्गोष्ठे विश्वभृतो जनित्रीः ।
अग्निं कुलायमभि संविशन्तीः समासृजन्तु पयसा घृतेन ॥

इति गाः सायमायतीरभिमन्त्रयेताग्निर्वा एतासां योनिरग्निः कुलायं स्व एवैना योनौ स्वे कुलाये संवेशयति नास्य पशवो नक्तमार्तिमार्छन्ति य एवं वेद ॥

1) So ist vielleicht zu schreiben; die Mss. schwanken; M त्वेनानसूपनमतीव; H त्वेनानंरूपनमतीव; Bb तेनानंरूपनमतीव; B त्वेकानरूपनमतीव 2) So corrigirt; die Mss. खिद्र°; vgl. aber das unmittelbar Folgende, wo alle Mss. छिद्र° 3) So M; in H u. Bb कंबुत्युद्धता; desgl. B, ohne Accent. 4) So M; Bb इंद्रस्याक्रस्ताथो; B इंद्रः स्याक्रस्ताथो; H इंद्रस्याक्रस्ता

सꣳ वः सृजत्वर्यमा सं पोषा सं बृहस्पतिः ।
समिन्द्रो यो धनंजयः ।
संजग्माना अविहृता अस्मिन्गोष्ठे पुरीषिणीः ।
स्वावेशा[1] ना आगत ॥

इति गाः सꣳसृजेद्या अस्य पुरा स्युर्याश्चान्यतो विन्देत पशवो वै घृतमग्नी रुद्रो यज्जुहुयाद्रुद्रायास्य पशूनपिदध्यात्तत्सꣳसृज्या एवाभियीह भूयसीर्भवन्ति सꣳ वः सृजत्वर्यमेति यज्ञो वा अर्यमा यज्ञेनैवैनाः सꣳसृजति सं पूषेति पुष्टिर्वै पूषा पुष्ट्यैवैनाः सꣳसृजति सं बृहस्पतिरिति ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मणैवैनाः सꣳसृजति समिन्द्रो यो धनंजय इतीन्द्रियꣳ वा इन्द्र इन्द्रियेणैवैनाः सꣳसृजति रेवती तन्तिः पृथिवी माता रेवतीरापा ओषधयः ॥ ता नो हिन्वन्तु सातये धिये जुषे[2] ॥ इति तन्तिꣳ वितनुयात्तामनुमृज्यात् ॥ रय्या त्वा पुष्ट्यानुमार्ज्मि ॥ इति रय्यैवैनां पुष्ट्यानुमार्ष्टि तस्या व्रतं न रिक्ता[3] स्यान्नोपर्युपरि संचरेयुर्नाभिवर्षेन्नाभितपेदेतद्ध[4] बस्तो रामकायनो[5] विदांचकार तन्त्यां वितननꣳ स सहस्रं पशून्प्राप प्र सहस्रं पशूनाप्नोति य एवꣳ वेद ॥

पिता वत्सानां पतिरघ्न्यानामुतायं पिता महतां गर्गराणाम् ।
रेतोधां त्वा यशोधाꣳ रायस्पोषायोत्सृजेत् ॥

इत्यृषभस्य कर्ण उत्सृजमानो वदेद्रेतोधामेवैनꣳ यशोधाꣳ रायस्पोषा-

1) Hier mit वेशा flg. beginnt die Hdschr. von Benares (Ben.), u. zwar mit p. 32. 2) M setzt hier eine ३; die Interpunction fehlt in den Mss. 3) So Ben u. M (n. Bl., ohne Accent); H u. Bb रिक्त्वा; desgl. B, ohne Accent. 4) H u. Bb नाभिवर्षे° 5) So Bb; desgl. M (n. Bl.), ohne Accent; die andern Mss. समकायनो; in H eigentlich समकायनो geschrieben, später in रामकायनो corrigirt.

योऽसृजते यो वैश्यः शूद्रो वा बहुपुष्टः[1] स्यात्तस्य गवां गोष्ठादेकविंशतिं शकान्याहृत्यैकविंशतिमाहुतीर्जुहुयादेकविंशतिर्वै मनुष्यलोका मनुष्यलोकेभ्य एवास्मै पशूनवरुन्द्ध एतैरेव जुहुयाद्गोनामैरग्नेर्वया गोर्भसदि पशुकामो मुखं वा एष पशूनां मुखत एवास्मै पशून्निनयति ॥ १० ॥

Vgl. Mân. Çr. 9, 5, 3.

यासामिन्द्र उदाजत वसु नाम रूपं पशूनामुषसं[2] धाम पश्यमानः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ठ इह रयिः पुष्टिः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयात् ॥ यासां बृहस्पतिरुदाजतैडा नाम रूपं पशूनां संगवं धाम पश्यमानः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ठ इह रयिः पुष्टिः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयात् ॥ यासां मरुत उदाजन्त ज्योतिर्नाम रूपं पशूनां मध्यन्दिनं धाम पश्यमानाः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ठ इह रयिः पुष्टिः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयात् ॥ यासां प्रजापतिरुदाजतायुर्नाम रूपं पशूनामपराह्णं धाम पश्यमानः ॥ तासामयं योनिरयं गोष्ठ इह रयिः पुष्टिः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयादेतानि वा अह्नो रूपाण्येतेषु वा अह्नो रूपेषु देवाः पशूनां रूपाण्यवृञ्जत तदेतेष्वेवाह्नो[3] रूपेषु यजमानो भ्रातृव्यस्य पशून्वृङ्क्ते घृतेन जुहोति पशवो वै घृतं पशुभिरेव पशून्वृङ्क्ते तच्च सूर्क्ष्यं प्रातरेवान्तर्गोष्ठासु गोषु होतव्यं संवा एनाः सहावरुन्द्ध एतैरेव जुहुयाद्गोष्वाकृतासु योनितो वा एतत्पशूनग्रहीदपिहीनाः परिपरिणस्कृणन्त्येतैरेव जुहुयात्संग्रामेऽस्यांश्वानभिमन्त्रयेत ॥ मित्रभृतः क्षत्रभृता ओजोभृता बलभृतो वयं जयेम वयं सहेम वयं

1) cf. Mâitr. S. 1, 6, 11. 2) So corrigirt; Ben u. M मुखसं; H u. Bb मुखसं; desgl. B. ohne Accent. 3) So corrigirt; die Mss. तदेतेष्विवा अह्नो

भवेम वयं पुषेम ॥ इति जयति संग्रामम् ॥ रोहिणीर्वो वृञ्जे गायत्रेण छन्दसारुणा वो वृञ्जे त्रैष्टुभेन छन्दसा गौरीर्वो वृञ्जे जागतेन छन्दसा बभ्रुवो[1] वो वृञ्जा आनुष्टुभेन छन्दसा गर्भान्वो वृञ्जे पाङ्क्तेन छन्दसा रूपाणि वो वृञ्जे शाक्वरेण छन्दसा सर्वान्वो वृञ्जे ऽनाप्तेन[2] छन्दसा तत्सप्त सप्तपदा शक्वरी शाक्वराः पशवः पशूनेवावरुन्द्धे गायत्री प्रथमा गायत्र्युत्तमा तेजो वै गायत्री ब्रह्मवर्चसं तेजसा च वावास्मा एतद्ब्रह्मवर्चसेन चोभयतः पशून्परिगृह्णाति ॥ ११ ॥

प्रजापतिर्वै त्रीन्महिम्नो ऽसृजताग्निं वायुं सूर्यं ते चत्वारः पितापुत्राः सत्त्रमासत ते स्वेदं समवैक्षं स्तदभवत्तद्वा[3] अस्यैतन्नामाभूदिति सर्वमभूदिति तद्वा अस्यैते नामनी क्रूरे अशान्ते तस्मादेते न ग्रहीतव्ये क्रूरे ३ह्येते अशान्ते प्रजापतिर्वै स्वां दुहितरमभ्यकामयतोषसं सा रोहिद्भवत्तामृश्यो भूत्वाध्यैत्तस्मा अपव्रतमच्छदयत्तमायतयाभिपर्यावर्तत तस्माद्वा अबिभेत्सो ऽब्रवीत्पशूनां त्वा पतिं करोम्यथ मे मा स्था इति तद्वा अस्यैतन्नाम पशुपतिरिति तमभ्यायत्याविध्यत्सो ऽरोदीत्तद्वा अस्यैतन्नाम रुद्र इति ते वा अस्यैते नामनी शिवे शान्ते तस्मादेते कामं ग्रहीतव्ये शिवे ३ह्येते शान्ते ततो यत्प्रथमं रेतः परापतत्तदग्निना पर्यैन्द्ध तदासामृध्यात्वं ततो यदत्यस्रवत्तद्बृहस्पतिरुपागृह्णात्तदासामुस्रियात्वमशकामेति तदासां शक्वरीत्वं गातुमविदामेति तदासां गोत्वमेतानि वा आसां नामानि सर्वैरेवासां नामभिः सर्वैः कामैर्भुङ्क्ते य एवं वेद पशवो वै सृष्टा एतानि नक्षत्राण्यन्वपाक्रामन्पौर्णमासीमष्टकाममावास्यां चित्राम-

1) So M; die andern Mss. bloss बभ्रु 2) H u. Bb वृञ्जे नाप्तेन 3) So Bén u. M; in H u. Bb तदभवस्तद्वा; desgl. B, ohne Accent.

श्चत्थं तस्मात्तेषु गौर्नोपाकृत्या यामपाकुर्यात्तामस्य पशवो ऽन्वप-क्रामेयुः ॥ १२ ॥

देवा वै सर्वे सहान्तवन्तो ऽभवꣳस्ते सर्वे सह व्यजायन्त तदेकवृ-दशयत्सꣳवृत्तं तद्देवा इत्थं चेत्थं च व्यत्यचरꣳस्तन्मित्रावरुणा अचा-यताꣳस्याद्वै य एनद्विकुर्यादिति तद्द्वां द्विपदीमकुरुताꣳसा न प्र-त्यतिष्ठत्तस्या अन्यत आहत्येर्मा[1] प्रत्यधत्तां तस्मादेता अबद्धा अस्थ-न्त्सा[2] चतुष्पदी भूत्वा प्रत्यतिष्ठत्प्रति प्रजया च पशुभिश्च तिष्ठति य एवꣳ वेद तस्याꣳ वै पयः पर्यपश्यꣳस्तां देवा अदुह्र हरितेन पात्रेण यज्ञं चामृतं च दुहे यज्ञं चामृतं च य एवꣳ वेदाथ पितरो ऽदुह्र रज-तेन पात्रेणोर्जं च स्वधां च दुह ऊर्जं च स्वधां च य एवꣳ वेदाथ म-नुष्या अदुह्र दारुपात्रेणान्नं च प्रजां च दुहे ऽन्नं च प्रजां च य एवꣳ वेदाथा[3] ऋषयो ऽदुह्र चमसेन छन्दाꣳसि च पशूꣳश्च दुहे छन्दाꣳसि च पशूꣳश्च य एवꣳ वेदाथ गन्धर्वाप्सरसो ऽदुह्र पुष्करपर्णेन पुण्यं गन्धं दुहे पुण्यं गन्धꣳ य एवꣳ वेदाथ सर्पा अदुह्रालापुना[4] विषं दुहे भ्रातृव्याय विषꣳ य एवꣳ वेदाथासुरा अदुह्रायस्पात्रेण स्रवता भूतिं च पराभूतिं च दुहे भ्रातृव्यायाभूतिं च पराभूतिं च य एवꣳ वेद ताꣳ वा इन्द्रो ऽनयैवोपासीदत्तेदꣳ[5] सर्वमदुहद्यदिदं किंच तां दुग्ध्वा प्रत्य-नुदत सा प्रतिनुत्ता कुमना अतिष्ठद् ध्यायन्ती तां प्रजापतिरचायद्[6] ध्यायति वा इति सो ऽब्रवीत्किं ध्यायसीति साब्रवीद्द्वे माधुक्षत ते

1) So M; in Ben आहत्येर्मा; H u. Bb आहत्योर्मा; desgl. B, ohne Accent. 2) H u. Bb अस्वंत्; B अस्थत्: M अस्थन् 3) Bb वेदाथ 4) So Ben u. M; H u. Bb अदुह्र लापुना; desgl. B, ohne Accent; cf. अलाबु 5) So Ben; in M °सीदत्तेदꣳ; H u. Bb °सीदत्स्वेदꣳ; B सीदत्स्वेदꣳ 6) So corrigirt; Ben °रचायत; die andern Mss. °रचाय

मा प्रत्यनुदन्तीति[1] सो ऽब्रवीन्मा सूर्क्षस्तथा[2] वै त्वा कर्षामि यथोभयेषां देवमनुष्याणां प्रिया भविष्यसीति[3] तस्या घृतं पद्भ्यो ऽक्षरत्तस्य घृतस्यादाय मुखं व्यमार्ट्[4] ॥ उभयेषां त्वा देवमनुष्याणां प्रियां करोमि ॥ इति तस्मादेषोभयेषां देवमनुष्याणां प्रियैतेनैव श्रोत्रियस्य मुखं विमृज्यादुभये ह्येतं देवमनुष्या विदुरेतेन कुमार्या एतेन पतिकामाया एतद्वै गोवर्चसं न सर्वस्मा इव कुर्याद्यस्मै तु कुर्यात्तेजस्वी स्यात् ॥ १३ ॥

यो ललामः शितिपाञ् शितिककुञ्[5] शितिभसञ् शितिवालः[6] सा शारिः[7] सामक्ताष्टयूथा प्राष्टौ यूथान्याप्नोति यस्य तादृगृषभो भवति यस्य वालतुषः प्रतिष्ठितः सा प्रतिष्ठिता प्रति प्रजया च पशुभिश्च तिष्ठति यस्य तादृगृषभो भवति यः समन्तः शितिबाहुः सा समन्ता समन्तः प्रजया च पशुभिश्च भवति[8] यस्य तादृगृषभो भवति यः शितिपृष्ठः सा तन्तिः[9] पशुमान्भवति यस्य तादृगृषभो भवत्यथ यस्यैकरूपस्य सतो लक्ष्म भवति सा दारसृन्नास्यामित्री[10] गा विधावति[11] यस्य तादृगृषभो भवति याजलोम्नी सा पोषयिष्णुरजा इव प्रजायन्ते यस्य तादृगृषभो भवति या श्यामा सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्त्यपनिषादुकास्तु यारुणा सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति हिमेरवस्तु[12] या श्वेता सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति दुश्चर्माणस्तु[13] नाञ्चिः

1) So corrigirt; die Mss. प्रत्यनुच्यतेति 2) So M; die andern Mss. सूर्च्यस् 3) Die Mss. भविष्यसीति 4) So Ben; in M, Bb, H व्यमाठ्; desgl. B, ohne Accent. 5) Ben ॰ककुञ् 6) M, H u. Bb शितिवालः 7) So Ben, M; desgl. B, ohne Accent; in H u Bb साशारि 8) Ben तिष्ठति 9) Bb तंतिः 10) So M; Ben ॰दारसृन्नास्यामित्री; H u Bb ॰दारसिन्नस्यामित्री; desgl. B, ohne Accent. 11) So Ben; M वी॰; die andern Mss. वो 12) cf. हिमेलु frostig, keine Kälte vertragend, Pâ. 5 2,122, Vârtt. 8. 13) So folgen die Sätze in Ben u. M; anders in H. Bb u. B, nämlich: श्यामा सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवंति हिमेरवस्तु या श्वेता सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्त्यपनिषादुकास्तु यारुणा सा पोषयिष्णुः क्षिप्रं बह्वीर्भवन्ति दुश्चर्माणस्तु u. s. w.

काउयो न पृश्निरमिथुनं तदथो व्याघ्ररूपं वै पृश्निर्बिभ्यत्यस्मात्पशवः कनीयांसो ऽस्य पशवो भवन्ति यस्य तादृङ्ङृषभो भवति तदाहुर्बीजमेवोत्सृज्यमित्येतद्वा[1] आसां बीजं यद्रोहितं[2] रूपं पशुमान्भवति यस्य तादृङ्ङृषभो भवति यो धूम्रस्ताम्रधूम्रः स प्रजापतिः प्र प्रजया च पशुभिश्च जायते यस्य तादृङ्ङृषभो भवति यस्य लोमशा ककुत्सं लम्बी लम्बीव[3] प्रजया च पशुभिश्च भवति यस्य तादृङ्ङृषभो भवति यस्योर्ध्वा ककुत्ता ऊर्ध्वा आप्यायन्त ऊर्ध्वा अस्य पशवा आप्यायन्ते यस्य तादृङ्ङृषभो भवति यस्य दक्षिणतः पन्नं सा पापी सा स्रवन्त्यथ यस्य सव्यत उन्नतं सा पुण्या सोपाहरन्ती या उत्पृष्टिस्ता ऊर्ध्वा आप्यायन्त ऊर्ध्वा अस्य पशवा आप्यायन्ते यस्य तादृङ्ङृषभो[4] भवति यस्य सव्यतः पन्नं सा पापी सा स्रवन्त्यथ यस्य दक्षिणत उन्नतं सा पुण्या सोपाहरन्ती या सव्यसाचिनी सा पुण्या सोपाहरन्ती या संशृङ्गी सा गोष्टस्तां न प्रछिन्द्यादनुसृष्टस्य[5] गोषु स्यातामेतौ वै पशूनामस्कन्नं हविरस्कन्नमस्य हविर्भवति यस्यानुसृष्टिर्गोषु[6] भवत्युक्षा[7] चास्य वेहच्च गोषु स्यातामेतौ वै पशूनामूर्जं बिभृतो ऽक्षोधुका अस्य पशवो भवन्ति यस्योक्षा[7] च वेहच्च गोषु भवतः ॥ १४ ॥

॥ खिलकाण्डे गोनामिको द्वितीयः प्रपाठकः ॥

1) So M u. Bb; in H तदाहु°; desgl. B, ohne Accent; Ben यदाहु° 2) Das ँ fehlt in den Mss 3) So meine Correctur; M, Ben लम्बीवः; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb लम्बीक 4) Ben तादृकुत्पृष्टिर्गोषु ऋषभो; in M sind die beiden hier eingeschalteten Worte auch am Rande von einer späteren Hand hinzugefügt. 5) So M; die andern Mss. °दसृष्टस्य 6) So M; die andern Mss. यस्यानुसृष्टि गोषु; vielleicht übrigens auch in M das r nachträglich als delirt bezeichnet? 7) So corrigirt; die Mss. °ल्वा

अरातीयन्ति वा अन्ये पुरुषाय नान्ये ये[1] ऽरातीयन्ति सा निर्ऋतिर्ये नारातीयन्ति सानुमतिस्तेभ्य उभयेभ्यः सह निर्वपन्त्युभौ सह शृतौ[2] कुर्वन्ति नैर्ऋतेन पूर्वेण प्रचरन्ति दक्षिणा परेत्य स्वकृता इरिण एतद्वै निर्ऋतिगृहीतं पृथिव्या निर्ऋतिगृहीत एव निर्ऋतिं निरवदयत एकोल्मुकं निधाय विस्रंसिकायाः काण्डाभ्यां जुहोति जुषाणा निर्ऋतिर्वेतु स्वाहा वासः कृष्णं भिन्नान्तं दक्षिणेत्येतद्धि निर्ऋत्या रूपमर्धं वै पुरुषस्य निर्ऋतिगृहीतमर्धमनिर्ऋतिगृहीतं यन्निर्ऋतिगृहीतं तदेवास्मात्तेन निरवदयते पुनरेत्यानुमत्या अष्टाकपालेन प्रचरन्ति निर्ऋतिमेव निरवदायेयं वा अनुमतिर्वाग्वानुमतमेवैनं[3] सर्वमाक्रमयत्यष्टाकपालो भवति गायत्री ३हीयं गायत्री वाग्धेनुर्दक्षिणैतद्ध्यनुमत्या रूपमथ य उदञ्चः शम्यामतिशीयन्ते तानुदङ् परेत्य वल्मीकवपामुद्धृज्य जुहुयादिदममुष्यामुष्यायणस्य क्षेत्रियमवयजा[4] इति तत्पुनरपिदधातीदमहममुष्यामुष्यायणस्य क्षेत्रियमपिदधामीति क्षेत्रियं[5] वा एतं गृह्णाति[6] ये चैनमन्वियं क्षेत्रस्य पत्न्यस्यामेव क्षेत्रियमवयज्याथैनं[7] सर्वमाक्रमयति श्वो भूत आदित्येभ्यो भुवद्वद्भ्यो[8] घृते चरुरित्यादित्या वा इत उत्तमाः स्वर्गं लोकमायंस्तेभ्य एव प्रोच्य स्वर्गं लोकमेत्यादित्या वा अस्मिंल्लोक ऋद्धा आदित्या अमुष्मिन्नुभयोरेव लोकयोर्ऋध्नोति वरो दक्षिणा वरेणैव स्वर्गं लोकमभ्यारोहति श्वो भूत आग्नावैष्णवं एकादशकपाला इत्यग्निर्वै सर्वा

1) So corrigirt; in den Mss. ohne Accent; Bb ये 1) So M, H, Bb; in Ben सह:शृतौ; B सह भृतौ 3) So die Stelle in Ben u. M; in H u. Bb प्रचरंति निर्ऋतिमेतिर्वाग्वा अनुमतिरवदायेयं वा अनुमतमेवैनं; desgl. B, ohne Accent. 4) Ben क्षेत्रीय° 5) Ben क्षेत्रीयं 6) Bb प्रतिगृह्णाति 7) Ben क्षैत्रियम° 8) Mit भु bricht Ben am Schluss von p. 37 plötzlich ab und geht am Anfang von p. 38 auf IV, 13, 1 a. E. über. Die nächstfolgenden Partieen fehlen in Ben völlig

देवता विष्णुर्यज्ञो देवताश्चैव यज्ञं चालभ्याग्निर्वै यज्ञस्यान्तो ऽवस्ताद्विष्णुः परस्तादुभयत एव यज्ञस्यान्ता उदग्रहीदुभयत एव यज्ञस्यान्ता उद्गृह्य यथोत्सङ्गं आवपेतैवं वा एतद्यज्ञमावपते तस्य यथाकामं निर्वपमाण एत्यनड्वान्वामनो[1] दक्षिणा यद्वही तेनाग्नेयो यद्वामनस्तेन वैष्णवो रूपेणैवैनं समर्धयति श्वो भूते ऽग्नीषोमीया एकादशकपाला इत्यग्नीषोमाभ्यां वै वी३र्येणेन्द्रो वृत्रमहन्वृत्रं खलु वा एष हन्ति यो राजसूयेनाभिषिञ्चते तद्वार्त्रघ्नमेवैतद्धिरण्यं दक्षिणा सत्यं वै हिरण्यं सत्येनैव हन्ति श्वो भूत ऐन्द्राग्न एकादशकपाला इत्यग्नीषोमाभ्यां वै वी३र्येणेन्द्रो वृत्रमहन्त्स ओजसा वीर्येण व्याध्यत स एतमैन्द्राग्नमपश्यत्तेनौजो वीर्यमात्मन्नधत्तौजसा वा एष वीर्येण व्यृध्यते यो राजसूयेनाभिषिञ्चत ओजो वीर्यमिन्द्राग्नी ओजसैवैनं वीर्येण समर्धयत्यनड्वानृषभो दक्षिणा यद्वही तेनाग्नेयो यन्मुष्करस्तेनैन्द्रो रूपेणैवैनं समर्धयति श्वो भूत आग्ने३यो ऽष्टाकपालो माहेन्द्रं दधीत्यृद्ध्या एवाग्नेय इन्द्रो वै वृत्रमह३न्त्सो ऽन्यान्देवानत्यमन्यत स महेन्द्रो ऽभवत्स एतमुद्धारमुदहरद्वृत्रं हत्वा तदुद्धार एवास्यैष भाग एव तस्माद्राजा संग्रामं जित्वोदाजमुदजयत्पयसा वा एष वीर्येण व्यृध्यते यो राजसूयेनाभिषिञ्चते यत्पयः पयसैवैनं समर्धयतीन्द्रियेण वा एष वीर्येण व्यृध्यते यो राजसूयेनाभिषिञ्चते यदेन्द्रमिन्द्रियेणैवैनं[2] वीर्येण समर्धयति देवताभिर्वा एष व्यृध्यते यो राजसूयेनाभिषिञ्चते सर्वदेव३त्यं वै वासो यद्वासः क्षौमं दक्षिणा देवताभिरेवैनं समर्धयति ॥ १ ॥

Vgl. oben 2, 6, 2. — TBr 1, 6, 1, 1—9.

1) So meine Correctur; die Mss. निर्वपमाणयेत्यनड्वा° 2) M यदेन्द्र इंद्रि°

देवा ओषधीषु पक्वास्वाजिमयुः[1] स इन्द्रो ऽवेदग्निर्वावेमाः प्रथम उज्जेष्यतीति सो ऽब्रवीद्यतरो नौ पूर्व उज्जयेत्तन्नौ सहेति ता अग्निरुदजयत्तदिन्द्रो ऽनूदजयत्तस्मादैन्द्राग्नमथो आहुराग्नेन्द्रं का३र्यमित्यग्निर्हि ता अग्र उदजयत्तदुज्जित्या एवाग्रायणो द्वादशकपालो भवति द्वादश मासाः संवत्सरः संवत्सराद्धि तदध्यभवत्सप्तदश सामिधेनीः का३र्याः पञ्च ऋतवो द्वादश मासा एष संवत्सरः संवत्सराद्धि तदधि भवत्येका वै तर्हि यवस्य मुष्टिरासीदेका व्रीहेरेका माषस्यैका तिलस्य तद्विश्वे देवा अब्रुवन्वयं व एतत्प्रथयिष्यामो भागो नो ऽस्त्विति तद्विश्वे देवा अप्रथयंस्तद्भूम्न एव वैश्वदेवो ऽथो प्रथयत्येवैतेन पयसि स्याद्वैश्वदेवो वैश्वदेवं हि पयो ऽथ वा इयमब्रवीन्मयि वा एतदध्यसौ वृष्ट्या[2] पचति नैतदितो ऽध्युज्जेष्यथ भागो ना अस्त्विति तदाभ्यां वावैष भागः क्रियत उज्जित्या अथो प्रतिष्ठित्या एव यद् द्यावापृथिवीयः सौमीर्वा ओषधयः सोमा ओषधीनामधिराजस्तस्य वा एष भागो यदकृष्टपच्यं तदुद्वार एवास्यैष भाग एव तस्माद्राजा संग्रामं जित्वोदाजमुदजते[3] ग्राम्या वा अन्या ओषधय आरण्या अन्यास्ता एवास्यैतेनोभयीरवेष्टा भवन्ति याः फालकृष्टास्तासामेतेनाग्रायणं करोति या आरण्यास्तासामुत्तरेणानीतो वा एष देवानां य आहिताग्निर्यदकृत्वाग्रायणं नवस्याश्नीयाद्देवानां भागं प्रतिक्लृप्तमश्नीयादार्तिमार्छेत्सर्वेभ्यो वा एषो ऽन्येभ्यो ऽभिषिच्यते यो राजसूय आग्राय३णो ऽन्नाद्यस्यावरुद्ध्यै वत्सः प्रथमजो दक्षिणा रेत इव ३ह्येषो ऽप्रजातः[4] प्रजात्यै ॥ २ ॥ Vgl. 2, 6, 2. -- TBr 1, 6, 1, 10 flg.

---

1) M °स्वाजीम°; Tâitt. Br. 1, 6, 10 ओषधीष्वाजिमयुः 2) So M; in H u. Bb वृष्टवा; B वृष्ट्वा 3) Hierüber vgl. Einl. zum 1 Kâṇḍa p. XV; Mâitr. S. 1, 10, 16. 4) Bb प्रजातः

अथैतानि चातुर्मास्यानि संवत्सरं वै चातुर्मास्यानि परीज्यन्ते संवत्सरादेवैनान्यध्याप्त्वावरुन्द्ध उत्सन्नयज्ञो वा एष संवत्सराद्वा अध्युत्सन्नयज्ञो ऽवरुध्यते संवत्सरादेवैनमध्याप्त्वावरुन्द्धे पशवो वा एते चातुर्मास्येभ्यो ऽध्यतिरिच्यन्ते यं शुनासी३यं तानेवाप्नोति[1] वर्षे उदके यजेतैतद्धि पशूनां नैदिष्ठमथैतानि पञ्च हवींषि संतत्यै ग्रामकामो यजेत वायुर्वा इमाः प्रजा नस्योता इत्थं चेत्थं च नेनीयते यद्वायवे वायुरेवास्मै नस्योतां विशं निनयत्यन्नकामो यजेत संवत्सरो वा इन्द्रः शुनासीरः संवत्स३रो ऽन्नाद्यस्य प्रदाता तमेव भागधेयेनोपासरत्सो ऽस्मा अन्नाद्यं प्रयच्छति वर्षे उदके यजेतैत३द्ध्यन्नाद्यस्य नैदिष्ठं वृष्टिकामो यजेत वायुर्वा इमे समीरयति स आप्याययति ततो वर्षति संवत्सरो वा इन्द्रः शुनासीरः संवत्सरमनुवर्षति ॥ ३ ॥

Vgl. TBr. 1, 7, 1, 1.

देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्त स वृत्र इन्द्रमब्रवीत्त्वं[2] देवानां श्रेष्ठो ऽस्यहमसुराणां संशक्नवाव मा ना अ३न्यो ऽन्यं ऽवधीदिति तौ वै समामेतामनभिद्रोहाय[3] तं देवा वृत्रममन्यन्तायं वावेदं भविष्यतीति त इन्द्र ऐच्छन्हनामेममिति[4] सो ऽब्रवीत्संधा वै मे संहितानभिद्रोहायेति तमग्निरब्रवीदहमेव त्वतः पास्यामीति पृथिव्या अहमन्तरिक्षादिति वरुणो ऽहं दिव इति रुद्रस्ततो वै देवा वृत्रमघ्नन्वृत्रं खलु वा एष हन्ति यो राजसूयेनाभिषिञ्चते तद्वार्त्रघ्नमेवैतद्देवाश्च वा असुराश्च समयतन्त तानग्निस्त्रेधात्मानं कृत्वा प्रत्ययतत्ताभिरेवास्मिंल्लोके[5]

1) So M; in H u. Bb तान्येवा°; desgl. B, ohne Accent. 2) So M; in H u. Bb इंद्रा प्रब्रवी°; B इंद्रः प्रब्रवी° 3) So M; H u. Bb betonen समामेताम° 4) Von hier bis पृथिव्या (excl.) in B eine Lücke. 5) H u. Bb °यजता°

भूत्वा वरुणो ऽन्तरिक्षे रुद्रो दिवि स इन्द्रो ऽमन्यतायं वावेदं भविष्यतीति सो ऽब्रवीदहं विश्वाभ्या आशाभ्या इति ततो वा अजयंस्ताञ्जित्या एवैतदेतेनैव याजयेत्संग्रामे जयति संग्राममेतेनैव याजयेद्भ्रातृव्यवन्तं यो वास्य प्रियः स्यात्तं भवत्यात्मना परास्य भ्रातृव्यो भवति यद्वै तदिन्द्रस्तुरीय उपसमपद्यत तस्मादिन्द्रतुरीयं धेनुरनड्वाही दक्षिणा यद्वहिनी तेनाग्नेयी यद्धेनुः सती दान्ता तेन वारुणी यद्गौस्तेन रौद्री यत्पयस्तेनैन्द्री रूपैरेवैनां समर्धयतीन्द्रो वै नमुचिं नालभत स रश्मीन्कुलायं[1] कृत्वान्वारोहदमुमादित्यं तं वा अन्वमन्त्रयत सखाया असावेति[2] सो ऽब्रवीन्नाहं हनिष्यामीति[3] सो ऽब्रवीत्संधां ते संदधे यथा त्वा न दिवा हनानि न नक्तं न शुष्केण नार्द्रेणेति तस्य वा उपोदये सूर्यस्य नीहारं[4] संतत्यापां फेनेन शिरो ऽछिनत्तं वा एनमन्ववर्तत मित्रद्रुगसीति पाप्मा वै नमुचेः शिरः पाप्मा वा एनं तदन्ववर्तत पाप्मानं वै स तेनापाहत तत्पाप्मानमेवैतेनापहते ऽपां न्ययनादपामार्गानाहरन्त्यापो वै रक्षोघ्नीरपो रक्षांसि न तरन्ति रक्षसामपहत्यै वरो दक्षिणा वरेणैव वरं स्पृणोत्यात्मा हि वर आत्मानं हि तस्य तदन्ववर्तत ये देवाः पुरःसदो अग्निनेत्रा रक्षोहणस्ते नो ऽवन्तु ते नः पान्तु तेभ्यः स्वाहेत्येतद्धेव उत्या वा इमा दिशो यथादेवतं वा एताभ्यो दिग्भ्यो ऽधि रक्षांस्यपहन्त्यनुपरिक्रामं जुहोति सर्वाभ्य एव दिग्भ्यो ऽधि रक्षांस्यपहन्तीदमहं रक्षोभिः समूहाम्ययमे संदह रक्षः संदग्धं रक्षा इत्याह रक्षसां ध्वरायै रक्षसामन्तरित्या अथ यत्पुनः स-

1) So M; ohne Accent (u. Bl.); in H u. Bb रश्मिमन्; desgl. B, ohne Accent. 2) So M, nur ohne Accent; in H u. Bb असावेति:; desgl. B, ohne Accent. 3) So B, ohne Accent; in H u. Bb हविष्यामीति; M हनिष्यसि नेति 4) Die Mss. schwanken; M u. B निहारं; H u. Bb नीहारे.

मूह्य[1] जुहोति याम्य एव दिग्भ्यो ऽधि रक्षांस्यपावधीत्ता भागिनीः करोत्यहिंसायै रथः पञ्चवाही दक्षिणा पञ्च दिशः पञ्च देवताः संमृद्ध्यै ॥ ४ ॥

Vgl. 2, 6, 3. - TBr 1, 7, 1, 2 flg.

सोमेनेजानं याजयेत्संवत्सरं वा एतस्य छन्दांसि यातयामानि भवन्ति यः सोमेन यजते[2] छन्दांसि वै देविकाश्छन्दांसि वावास्मा एतदयातयामानि पुनर्यामाणि करोति राजसूयेनाभिषिषिचानं याजयेत्पष्ठौही दक्षिणाशां वा एष उपाभिषिञ्चत आशा पष्ठौ३ह्याशामेवास्मा अकः पशुकामं याजयेच्छन्दांसि वै देविकाः पशवश्छन्दांसि गायत्र्यनुमतिस्त्रिष्टुब्राका जगती सिनीवाली कुहूरनुष्टुब्धाता वषट्कारो या पूर्वा पौर्णमासी सानुमतिर्योत्तरा सा राका या पूर्वामावा३स्या सा सिनीवाली योत्तरा सा कुहूश्चन्द्रमा एव धाता यद्वै अवरे द्वे परे तन्मिथुनं यत्पूर्यते ऽन्यां नान्यां तन्मिथुनं यत्पश्यन्त्यन्यां नान्यां तन्मिथुनं यदमावास्याया अधि चन्द्रमाः प्रजायते तन्मिथुनं तस्मादेवास्मै मिथुनात्पशून्प्रजनयति प्रजाकामं याजयेद्धातारमुत्तमं कुर्या[3]त्स्त्रियो वै देविकाः पुमान्धाता पराचीर्वै प्रजा रेतो दधते पराचीष्वेवासु रेतो दधाति तदाहुर्न[4][5] वै तेन पराधत्ते यदन्तरा प्रवीयेता इति व्यवदध्याद्धातारं मध्यतः सर्वा एवैना वृषमोदिनीः करोति तदाहुर्जोयत एव पश्चाच्चर इव तु भवति स्त्रीभ्यो ह्येनं पश्चात्परिणयन्तीति स यदा जायेताथ धात्रे पुरस्तान्निर्वपेदग्रं वै धाताग्रमेवैनं परिणयति ॥ ५ ॥

Vgl. 2, 6, 4 — TBr. 1, 7, 2.

1) So corrigirt; die Mss. ममुह्य 2) B. यजेत 3) So corrigirt; die Mss. स्त्रीयो
4) Bb तस्मादाहु° 5) H u. Bb यदाहु°

आमयाविनं याजयेद्धातारं मध्यतः कुर्यात्संवत्सरो वै धाता संवत्सरो हि वा एतस्य मुग्धो ऽथैतस्यामयति संवत्सरं वावास्मा एतन्मध्यतो ऽचीक्लृपदथैनमेतस्मान्मिथुनात्प्रजनयतीश्वराणि वा एतमेतानि छन्दांस्यृते पशोरशान्तानि निर्मृजः[1] पशुरालभ्यः शान्त्या अनिर्मार्गायैते वै पशवो यद्व्रीहयश्च यवाश्च यद्व्रीहिमयः पुरोडाशो भवति तेनैव पशुरालभ्यते शान्त्या अनिर्मार्गाय वीरस्था वा अन्ये पशवो ऽवीरस्था अन्ये ये पुरस्तात्पुरोडाशास्ते वीरस्था ये पश्चात्पुरोडाशास्ते ऽवीरस्था ये पुरस्तात्पुरोडाशा भुञ्जतस्त उपतिष्ठन्ते प्रजापतिं ह्येते प्रतिष्ठामभ्यसृज्यन्त ये पश्चात्पुरोडाशाः परा ते भवन्ति यासु स्थालीषु सोमाः स्युस्ते चरवः स्युः सोमो वै रेतोधाः प्रजननाय सर्ववेदसेनेजानं याजयेत्पशुभिर्वा एष व्यृध्यते यः सर्वं ददाति यच्च वा एष जघन्यं पशून्पश्यति यच्चैनान्विभजति यच्चैवैनान्विभजति तत एनान्पुनरवरुन्द्धे य एव कश्च सोमेन यजेत तं याजयेत्संवत्सरं वा एतस्य छन्दांसि यातयामानि भवन्ति यः सोमेन यजते छन्दांसि वै देविकाश्छन्दांसि वावास्मा एतदयातयामानि[2] पुनर्यामाणि करोति ॥ ६ ॥

अथैतत्त्रिषंयुक्तं यत्पूर्वं त्रिषंयुक्तमित एवास्मै तेनोर्ध्वानिमांल्लोकान्दाधार यदुत्तरं त्रिषंयुक्तममुत एवास्मै तेनार्वाच इमांल्लोकान्दाधार तदेषां वावैते लोकानां विधृत्यै यत्पूर्वं त्रिषंयुक्तं वीरजननं तद्यदुत्तरं पशुजननं तद्यत्पूर्वं त्रिषंयुक्तं वीरानेवास्मै तेन ज-

1) So in M durch Correctur am Rande, eigentlich °शान्ता निर्मृजः; so auch in den andern Mss. 2) B schaltet hier die Worte ein: भवन्ति यः सोमेन यजते छन्दांसि

नयति यदुत्तरं पशूंस्तेन यत्पूर्वं त्रिषंयुक्तं रेत एव तेन दधाति यदुत्तरं प्र तेन जनयति यत्पूर्वं त्रिषंयुक्तं तेन यज्ञकामो यजेताग्निर्वै सर्वा देवता विष्णुर्यज्ञो देवताश्चैव यज्ञं चालब्धैन्द्रो वै यज्ञो विष्णुर्यज्ञस्तद्यज्ञस्यैवैष आरम्भोऽथ यद्वैष्णवो विष्णुर्वै यज्ञो यज्ञ एव प्रतितिष्ठति यदुत्तरं त्रिषंयुक्तं तेन पशुकामो यजेत सौमो वै रेतोधाः पूषा पशूनां प्रजनयिता सोम एवास्मै रेतो दधाति पूषा पशून्प्रजनयतीन्द्रियेण वै पशवः प्रजायन्ते पूषा प्रजनयतीन्द्रियेणैवास्मै पूषा पशून्प्रजनयत्यथ यत्पौष्णः पशवो वै पूषा पशुष्वेव प्रतितिष्ठत्यथैतद्वैश्वानरवारुणं[1] संवत्सरो वा अग्निर्वैश्वानरस्तस्य वा एते स्वा यदृतवस्तेषां वा ए३षो ऽभिषिक्तो राजाभिषिक्तो वै देवानां वरुण एतौ वै देवानां सूता एतौ सवपती[2] एतौ सवस्येशाते ता एनं सुवाते यावन्तो वा एतस्य स्वा अनुका[3] वै त एतमनुका देवा वरुणं यावन्त एवास्य स्वास्तानस्मा अनुकानविवादिनः करोतीयांश्चरुर्भवत्येतावान्वा आत्मा यावानेवास्यात्मा तं वरुणान्मुक्त्वा संवत्सरो वा अग्निर्वैश्वानरः संवत्सर एवैनं प्रतिष्ठापयति संवत्सरायुषमेनं करोति तस्माद्राजसूयाभिषिक्तस्य जरसा दन्ता अवशीयन्ते संवत्सरे ह्येनं प्रतिष्ठापयति संवत्सरायुषमेनं करोति यो ज्योगामयावी स्यात्तमेतेन याजयेद्वरुणेन हि वा एष पाप्मना गृहीतोऽथैतस्य ज्योगामयति यद्वारुणो वरुणादेवैनं तेन मुञ्चतीयांश्चरुर्भवत्येतावान्वा आत्मा यावानेवास्यात्मा तं वरुणान्मुक्त्वा

1) H u. Bb ॰रुणः   2) So M; desgl. B, ohne Accent; H सवषती: Bb सवसती
3) Dies Wort in den Mss. ohne Accent.

संवत्सरो वा अग्निर्वैश्वानरः संवत्सर एवैनं प्रतिष्ठापयति संवत्सरायुषमेनं करोति ॥ ७ ॥

अथैते रत्निनः क्षत्रस्य वा एतान्यङ्गानि यस्य वा एतान्योजस्वीनि भवन्ति तद्राष्ट्रमोजस्वी[1] भवति तान्येवास्यौजस्वीनि करोति क्षत्रस्य वा एतान्यङ्गानि यस्य वा एतानि तेजस्वीनि भवन्ति तद्राष्ट्रं तेजस्वी[2] भवति तान्येवास्य ब्रह्मणा तेजस्वीनि करोति बार्हस्पत्यश्चरुर्ब्रह्मणो गृह इति ब्रह्म वै बृहस्पतिर्बृहस्पतिपुरोहितं खलु वै राष्ट्रमृध्नोति ब्रह्म वा एतत्पुरस्ताद्राष्ट्रस्यात्यौहीदथो ब्रह्मण एव राष्ट्रमनुकं करोत्यैन्द्र एकादशकपालो राज्ञो गृह इतीन्द्रियं वा इन्द्र इन्द्रिय एव प्रतितिष्ठत्यादित्यश्चरुर्महिष्या गृह इतीयं वा अदितिरस्या एवैनं मात्रां गमयतीमामेवैनं[3] प्रजाभ्य उपजीवनीयं करोति धेनुर्दक्षिणैतद्ध्यदित्या रूपं नैर्ऋतश्चरुर्नखावपूतानां परिवृक्त्या गृह इति निर्ऋतिगृहीता हि वा एषाथतां परिवृञ्जन्ति[4] निर्ऋतिमेव निरवदायेयं वा अनुमतिरस्या एवैनं मात्रां गमयतीमामेवैनं[5] प्रजाभ्य उपजीवनीयं करोति श्येनी वण्डापस्फुरा दक्षिणैतद्धि निर्ऋत्या रूपमाग्नेयो ऽष्टाकपालः सेनान्यो गृह इत्यग्निर्वै सर्वा देवता देवताभिरेवास्य सेनामुखं जित्यै संश्यति हिरण्यं दक्षिणा सत्यं वै हिरण्यं सत्येनैव जयत्याश्विनो द्विकपालः संग्रहीतुर्गृह इति रथरेषमेवास्मात्तेन निरवदयते सवत्यौ दक्षिणेति सवत्या इव हि सव्यस्थसारथी[6] रथमभि

1) So die Mss.; wohl °जस्वि zu schreiben. 2) So die Mss; cf. oben ओजस्वी 3) M u. B °मामिवैनं; cf. unten. 4) So M u. B; in H °वृजंति; Bb °वृंजति 5) So corrigirt; die Mss. °मिवैनं 6) So corrigirt; M u. B, सव्यस्तसारथो; H सव्यस्तसारथी oder सष्यस्तसारथी; Bb सष्यस्तसारथो

सावि३त्रो ऽष्टाकपालः क्षत्तुर्गृहे प्रसूत्या अथो सवितैव ३ह्येषं प्रजाभ्यः प्रसुवति वारुणो यवमयो दशकपालः सूतस्य गृहे मारुतः सप्तकपालो वैश्यस्य ग्रामण्यो गृह इति सूतमुखा वै विट् क्षत्रमुपतिष्ठते सूतमुखां वा अस्मा एतद्विशं मुख३तो ऽन्वाधायोपदधाति पौष्णश्चरुर्भागदुघस्य गृह इति पुष्टिर्वै पूषा पुष्टिमेवास्य भागे दधाति वैष्णवस्त्रिकपालस्तक्षरथकारयोर्गृह[1] इति विष्णुर्वै यज्ञो यज्ञ एव प्रतितिष्ठति रौद्रो गावीधुकश्चरुरक्षावापस्य गृहे गोविकर्तस्य चेत्यन्तत एवास्मात्तेन रुद्रं निरवदयते ऽथो रुद्र इव ३ह्येतौ पशू अभिमन्येते[2] एकादश वा एतानि हवींष्येकादशाक्षरा त्रिष्टुब्वीर्यं त्रिष्टुब्वीर्य एव प्रतितिष्ठति नाना वा एत एतेषामाशिषो ऽवरुन्धते यत्सह निर्वपेयुररत्निनः स्युरैन्द्र एकादशकपालो राज्ञो गृह इतीन्द्रियं वा इन्द्र एकधा वा एतद्यजमाने यज्ञस्याशीः प्रतितिष्ठत्यैन्द्रो हि यजमानः ॥८॥

Vgl. 2, 6, 5. — TBr. 1, 7, 3, 1 7.

इन्द्रायांहोमुचा एकादशकपालं निर्वपेद्यदेव किंचार्वाचीनं जनितोरेनः करोति तत एनमंहोमुङ् मुञ्चतीन्द्राय सुत्राम्ण एकादशकपालं य एवोपवादी यो ऽभिदासति तत एनं सुत्रामा त्रायते ऽथैतन्मैत्राबार्हस्पत्यं सत्यं वै मित्रो ब्रह्म बृहस्पतिः सत्यं चैव ब्रह्म चालभ्य दीक्षते क्षत्रं वै मित्रो ब्रह्म बृहस्पतिः क्षत्रं चैव ब्रह्म चालभ्य दीक्षते यस्य राष्ट्रं शिथिरमिव स्यात्तमेतेन याजयेन्मैत्राबार्हस्पत्येन क्षत्रं वै मित्रो ब्रह्म बृहस्पतिर्ब्रह्मणि वा एतत्क्षत्रं प्रतिष्ठापयति दृढिम्ने ऽशिथिरत्वायाथैते देवस्वं एते वै देवानां सूता एते

---

1) So corrigirt; die Mss. (d. h. H u. Bb) तक्षरथकार्यो°; M n. Bl. ohne Accent; cf. aber auch oben 2, 6, 5. 2) M पशूनभि° (n. Bl.).

[...]वपतय एते सर्वस्येशते त एनं सुवते तस्माद्वा एतमाहुः पूर्वे[...]र्वा एष सूयते ऽभितश्च[1] सिच्यता इत्यथैष मारुत एकविंशतिकपा[...]स्त्रिर्वै सप्त सप्त मरुतो विण्मरुतो विशो वा एतन्मध्यतः सूयते [त]स्माद्वा एष विशः प्रियो विशो हि मध्यतः सूयते वरुणस्य वा अभिषिच्यमानस्येन्द्रियं वी३र्यमपाक्रामत्तत्त्रेधाभवद्भृगुस्तृतीयमभवच्छ्रायन्तीयं तृतीयं सरस्वती[2] तृतीयं प्राविशद्यद्भार्गवो होता भवति श्रायन्तीयं ब्रह्मसामं सारस्वतीरापस्तदेवेन्द्रियं वी३र्यं तेज आप्नोति वाचा वा एतमभिषिञ्चन्ति यमभिषिञ्चन्ति वाक्सरस्वती सारस्वतीरापो यत्सारस्वतीभिः सूयते यावत्येव वाक्तया सूयते ॥ ९ ॥

Vgl. 2, 6. 6. — TBr. 1 7, 3, 7 flg.

अपां वा एतानि चित्राण्यपां वा एतच्चित्राणि संभरन्त्यपामेनं चित्रैरभिषिञ्चन्ति[3] चित्रमस्मिन्दधति[4] तस्माद्वा एऽ३षो ऽभिषिक्तश्चित्रं राजेति श्रूयते ऽपां ह्येनं चित्रैरभिषिञ्चन्ति चित्रमस्मिन्दधति[5] यथा वा इदं मधुकृतो[6] मधु संभरन्त्येवं वा एतदपामोषधीनां रसं संभरन्त्यपामेनमोषधीनां रसेनाभिषिञ्चन्ति रसमस्मिन्दधति[7] तस्माद्वा एतमाहू रसी[8] राजा पुण्या इत्यपां ह्येनमोषधीनां रसेनाभिषिञ्चन्ति रसमस्मिन्दधति[9] वरुणसवो वा एष वारुणीरापो यदद्भिरभिषिञ्चति वरुणमेवैनमकर्विषुवान्वै सरस्वती सारस्वतीरापो यत्सारस्वतीभिः सूयते

---

1) So corrigirt; M भितश्च; H u. Bb भितश्च; desgl. B, ohne Accent. 2) So die Mss. 3) H u. Bb °चति 4) In M das दधति, wie es scheint, nachträglich zu दधाति corrigirt; Bb दधाति 5) Bb दधाति 6) Bb °मधुकृतो 7) So M; die andern Mss. दधाति 8) So M; in H u. Bb °रासीद्; desgl. B, ohne Accent. 9) So M; die andern Mss. दधाति

विषुवान्भवति षोडश ग्रहा गृह्यन्ते षोडश होमा हूयन्ते तद्द्वात्रिंशद्द्वात्रिंशदक्षरानुष्टुब्वागनुष्टुब्यावत्येव वाक्तया सूयते ॥ १० ॥

Vgl. TBr. 1, 7, 5, 5.

॥ इति[1] खिलकाण्डे[2] तृतीयः प्रपाठकः ॥[3]

प्रतीपमन्य ऊर्मिर्युध्यत्यन्वीपमन्यो मिथुनत्वाय यत्तस्य गृह्णाति यः प्रतीपं युध्यत्योजसा वा एष वीर्येण प्रतीपं युध्यत्योजसा वा एतद्वीर्येण राष्ट्र ओजो वीर्यं दधात्यथ यत्तस्य गृह्णाति यो ऽन्वीपमीरयति माहिषं तेन तोकं प्रजनयत्यथ यन्नदीपतेरपां वा एतन्मिथुनमपां वा एतन्मिथुनेन राष्ट्रे मिथुनं दधात्यथ यत्प्रहावरीणां मध्यमेष्ठेयं तेनावरुन्द्धे ऽथ यत्परिवाहिणीनां पारिवस्यन्त्यास्तेन[4] तोकं प्रजनयत्यथ या आपो ऽञ्शेरा ओजसा वा एता वी३र्येणापो ऽञ्शेरा ओजसा वा एतद्वीर्येण राष्ट्र ओजो वीर्यं दधात्यथ यत्कूप्यानामुभयीस्तेनापो ऽवरुन्द्धे याश्च समुद्रिया याश्चासमुद्रिया ईश्वरा वा एतमेता स्रोत३स्या आपो ऽशान्ता निर्मृजो यत्स्थावराणां गृह्णाति शान्त्या अनिर्मार्गाय या आतपति वर्षति याश्च परिदहश्चे[5] ता आपो ब्रह्मवर्च३स्यास्ताभी[6] राष्ट्रे ब्रह्मवर्चसं दधात्यथ यद्व्रादुनीनां[7]

---

1) Das इति fehlt in den Mss. 2) B fügt hier ein अरातीयन्त; H u. Bb अरातीयं 3) In M lautet die Unterschrift irrig द्वितीयः प्रपाठकः. समाप्तः 4) So M; in B पारिवस्यत्कास्; H u. Bb पारवस्यंत्याम् 5) So M; die andern Mss. °दंहृशे 6) So corrigirt; die Mss. ताभि 7) M यंघ्रादुनीनां; H u. Bb यत् ह्रादुनीनां; desgl. B, ohne Accen..

विशस्तेन वीर्यमवरुन्द्धे ऽथ यत्पुष्पाणामारण्यं तेनाथ यदुल्ब्यानां वज्रो वै पशवो वज्रा उल्ब्या वज्रेण वा एतद्राष्ट्रे वज्रं दधात्यथ यत्पयसः पयसा वा एतद्राष्ट्रे पयो दधात्यथ यद्भूतस्यैता वा आपो ऽनाधृष्यास्ताभी[1] राष्ट्रमनाधृष्यं करोत्यथ यन्मधोरपां वा एष ओषधीनां रसो ऽपां वा एतदोषधीनां रसेन राष्ट्रे रसं दधाति षोडश वा एते ग्रहाः प्राजापत्याः समानीतः सप्तदशः प्रजापतिः सप्तदशः प्रजापतिमेवाप्नोति ॥ १ ॥

Vgl. 2, 6, 7. — TBr. 1, 7, 5.

देवीरापो मधुमतीः संसृज्यध्वं महि क्षत्रं क्षत्रियाय वन्वाना इत्येता हि क्षत्रस्य वन्वीरनाधृष्टाः सीदतोर्जस्वतीर्महि वर्चः क्षत्रियाय दधतीरित्येता हि क्षत्रस्य धात्रीरनिभृष्टमसीत्यनिभृष्टं[2] ह्येव राष्ट्रमकस्तपोजा इति तपोजा हि राष्ट्रं सोमस्य दात्रमिति सोमस्य ह्येतद्दात्रं शुक्रा वः शुक्रेण पुनामि चन्द्रा वश्चन्द्रेण पुनामीत्यायुर्वै हिरण्यमायुष्या एवैना अकर्वर्चो वै हिरण्यं वर्चस्या एवैना अकर्देवो वः सविता पुनात्वच्छिद्रेण पवित्रेणेत्येतद्वा अच्छिद्रं पवित्रं यत्सूर्यस्य रश्मयो ऽच्छिद्रेणैवैनाः[3] पवित्रेण पुनाति स्वाहा राजसूया इति राजसूया ह्येताः सधमादो द्युम्न्या[4] ऊर्जा एका इति व्यानयति वारुण्यो वारुणीर्ह्यापः स्वयैव देवतया रुद्र यत्ते गिरिपरं नामेति रुद्रमेवास्मात्तेन निरवदयते तस्मिन्हुतमसि यमेष्टमसि स्वाहेसि मृत्युर्वै यमो मृत्युमेवास्मात्तेन निरवदयते सोमा इन्द्रो वरुणो मित्रो अ-

---

1) So corrigirt; die Mss. ताभि 2) So meine Correctur; die Mss. ॰सीत्यनि
3) H u. Bb ॰वैना॰ 4) In M entweder so, oder द्यु३म्न्या; Bb द्युम्ना; H यूम्ना; B द्यूउम्न्या; cf. 2, 6, 8. In TBr. 1, 7, 6, 4 सधमादो द्युम्निनीरूर्ज एता इति

र्मिंस्ते देवा धर्मधृतो धर्मं धारयन्तिंत्येते वै देवा धर्मधृतो यदिमे प्राणा यदेनमेतेभ्यो ऽप्रोच्याभिषिञ्चेयुरपरोधुका एनं स्युरथ यदेनमेतेभ्यः प्रोच्याभिषिञ्चन्ति तथा हैनमनपरोधुका भवन्ति परोस्य द्वा ऋग्ये ऽन्ते ब्रह्म समवदन्त तद्वावं सुश्रवा यत्तदभृणोत्पर्णमयेनाभिषिञ्चति ब्रह्माभिषिञ्चति ब्रह्मवर्चसेनैवैनमभिषिञ्चत्यथो ब्रह्म वै ब्रह्मा ब्रह्मणैवैनं ब्रह्माभिषिञ्चत्याश्वत्थेन वैश्यो विशो वीऽर्यमपाक्रामत्तदश्वत्थं प्राविशत्स तेन वीर्येण भर्भराभवत्तद्विशं एवैतेन वीऽर्यमवरुन्द्ध औदुम्बरेण भ्रातृव्या ऊर्ग्वा उदुम्बर ऊर्जं वा एतद्न्वाद्यं यजमानो भ्रातृव्यस्य वृङ्क्ते यो जन्यो मित्रं स नैयग्रोधेन[1] मित्रेण वै क्षत्रं व्यवततमवरोधैर्न्यग्रोधो मित्रेण वा एतत्क्षत्रं व्यवतनोति दृढिम्ने ऽशिथिरत्वाय ॥ २ ॥

Vgl. 2, 6, 8. – TBr. 1, 7, 6, 1–4.

क्षत्रस्य योनिरसि क्षत्रस्योल्बमसि क्षत्रस्य नाभिरसीतीन्द्रो वै यदजायत तस्य वा एष योनिरासीद्यत्तार्प्यमुल्बं[2] पाण्डरं[3] नाभिरुष्णीषः सूतवशाया अध्यजायत मूना चतुःपद्यूधरासीन्नीवाराः पीयूषस्तस्मान्नैवारः पुरोडाशः पञ्चाशतमन्यस्मिन्नक्षण्यानक्तोकपञ्चाशतमन्यस्मिन्शतायुर्वै पुरुषः शतवीर्या आयुरेव वीर्यमाप्नोत्यप उपस्पृशत्यमृतं[5] वा आपो ऽमृतेनैवैनं संरम्भयत्याविन्नो अग्निर्गृहपतिरिति गार्हपत्यायैवैनमावेदयत्याविन्न इन्द्रो वृद्धश्रवा इतीन्द्रियं वा इन्द्र इन्द्रियायैवैनमावेदयत्याविन्नौ मित्रावरुणौ धृतव्रता इत्यहोरात्रे वै मित्रावरुणा

---

1) H u. Bb नैय्य॰ 2) M ॰मुल्व्यं 3) So M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb पांडुरं 4) So M; in H ॰न्नर्चिषा॰; desgl. Bb u. B, ohne Accent. 5) So M; die andern Mss. (H, Bb, B) उपस्पर्शयत्य॰

अहोरात्राभ्यामेवैनमावेदयत्यावित्ते द्यावापृथिवी ऋतावृधा इति द्यावापृथिवीभ्यामेवैनमावेदयत्यावित्तः पूषा विश्ववेदा इति पशवो वै पूषा पशुभ्य एवैनमावेदयत्यावित्ता देव्यदितिरित्यादित्या वा इमाः प्रजास्ताभ्य एवैनमावेदयत्यावित्तो ऽयमसा आमुष्यायणो ऽमुष्याः पुत्रो ऽमुष्यां विशीति विश एवैनमावेदयति तस्माद्वा एष विशः प्रियो विशे ह्येनमावेदयत्येष ते जनते राजेति जनताया एवैनमावेदयति सोमो ऽस्माकं ब्राह्मणानां राजेति ब्रह्मोद्वदति सर्वेभ्य एवैनमन्येभ्यो भूतेभ्य आवेदयति ब्रह्मोद्वदति तस्मादाहुर्ब्रह्मोद्धृतमिति ब्रह्म ह्युद्वदतीन्द्रस्य वज्रो ऽसि वार्त्रघ्नस्त्वयायं वृत्रं वध्यादिति धनुः प्रयच्छति वज्रो वै धनुर्वज्रो राजन्यो वज्रेणैव वज्रं समर्धयति शत्रुबाधना स्थेति बाणवन्तो ऽन्तो वै बाणवन्तो ऽन्तो राजन्यो ऽन्तेनैवान्तं समर्धयति त्रीन्प्रयच्छति तिस्रो वै शरव्या दिव्या[1] पार्थिवा[2] समुद्रिया ता अस्माद्योयाव पातं प्राञ्चं पातं प्रत्यञ्चं पातं तिर्यञ्चं पातान्वञ्चं पातोर्ध्वं दिग्भ्य एनं[3] पातेति दिग्भ्य एनं पान्ति मित्रो ऽसीतीममभिमन्त्रयते मित्रस्य ह्येतद्रूपं वरुणो ऽसीतीमं वरुणस्य ह्येतद्रूपं हिरण्यवर्णमुषसो व्युष्टा इत्युद्यता[4] अभिमन्त्रयेतोर्ध्वबाहुस्तिष्ठन्तमभिषिञ्चति बृहत्साम भवति स्वर्गमेवैनं[5] लोकमभिसंतनोति ॥ ३ ॥

Vgl. 2, 6, 9. — TBr. 1, 7, 6, 4 flg.

दिश एनं व्यास्थापयति वज्रेण वा एतदिमा दिशो ऽभिजयति

1) So corrigirt; die Mss. दिव्याः 2) So M; die andern Mss. पार्थिवाः 3) So M; H u. Bb एवैनं; desgl. B, ohne Accent. 4) So M; Bb इत्युप्यता; H इत्युप्यतां; desgl. B, ohne Accent. 5) H u. Bb स्वर्गमि°

तस्माद्वा एतस्य सर्वा दिशो ऽभिजिता यां यामभिपर्यावर्तते दिशो वै स्वर्गो लोक एतद्देवत्या वा इमा दिशो यथादेवतं वा एतदाभ्यो दिग्भ्यो ऽधि स्वर्गं लोकमेति सोमस्य त्विषिरसि त्विषिमन्नेव मे त्विषिर्भूयादिति व्याघ्रचर्म[1] विवेष्टयति सोमे वा एका त्विषिर्व्याघ्र एका सर्प एका ता एवावरुन्द्धे प्रत्यस्तं नमुचेः शिर इति सीसं पराङ्गाय[2] प्रत्यस्यति पाप्मा वै नमुचेः शिरः पाप्मानं वावास्मा एतत्प्रत्यस्यति स्वर्गं लोकमभ्यारोहन्नवेष्टा दन्दशूका[3] इति लोहितायसं केशवापाय दन्दशूकानेवास्मात्तेन[4] निरवदयते तस्माद्वा एतस्य नाभिचारो ऽस्ति यावन्तो हि मृत्यवस्तानस्मान्निरवदयते मृत्योः पाहीति रजतं रुक्ममधस्तादुपोहते मृत्योर्वा एतद्रूपं यद्वाऽग्नो ऽमृतं हिरण्यममृतेनैव मृत्युमन्तर्धत्ते दिद्योः[5] पाहीति हरितं रुक्ममुपरिष्टादध्यूहते दिव्याया एवैनमशन्या योयावेयं वै रजतासौ हरिण्याभ्यामेवैनं[6] परिगृह्यायुर्वै हिरण्यमायुष्या एवैनमभ्यतिक्षरन्ति वर्चो वै हिरण्यं वर्चस्या एवैनमभ्यतिक्षरन्ति वरुणस्य वा अभिषिच्यमानस्याप इन्द्रियं वीर्यं निरघ्नन्यद्रुक्ममन्तर्दधातीन्द्रियस्य वीर्यस्यानिर्घाताय शतमानो भवति शताक्षरः शतायुर्वै पुरुषः शतवीर्य आयुरेव वीर्यमाप्नोति ॥ ४ ॥

Vgl. 2, 6, 10. — TBr. 1, 7, 7, 1–3; 1, 7, 8.

अथैतानि पार्थानि संवत्सरो वै पार्थानि संवत्सरं वा एतन्मध्यतः प्रविशति तस्माद्वा एष दुःपरस्रोदः संवत्सरं हि मध्यतः

1) So M; die andern Mss. °चर्म 2) So M; desgl. B, ohne Accent; H पेडगाय; Bb उंपगाय° 3) M °शूंका 4) M °शूंकाने° 5) Vgl. 2, 6, 10; TBr. 1, 7, 8, 2 दिद्योंम्मा पाहि 6) B हिरण्या°

प्रविशति गिरी वा एतौ राजसूयस्य बार्हस्पत्यमन्येषामुत्तमं भवत्यैन्द्रमन्येषां प्रथमं वी३र्यं वै बृहस्पतिर्वी३र्यमिन्द्रो वीर्य एवैनमभिसंधत्त आदित्यनामानि वा एतान्यादित्या वा इमाः प्रजास्ताभ्य एव सूयते सोमस्य त्वा द्युम्नेनाग्नेस्तेजसेन्द्रस्येन्द्रियेण विश्वेषां त्वा देवानां क्रतुनाभिषिञ्चामीत्येतैरेवैनमिन्द्रियैरेताभिर्देवताभिरभिषिञ्चतीन्द्रस्य योनिरसि जनयेत्यतो वा अधीन्द्रो ऽजायत स्वादेवैनं योनेर्जनयत्यति द्यून्पाहीत्याह स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै समाववृत्रन्नधरागुदक्ता[1] इति समुन्मार्ष्टीन्द्रियं वा एतद्वीर्यमभिषिच्यमानस्य व्यवैति तदेव समुन्मार्ष्टि तेनैनं समर्धयत्यैन्द्र्या[2] त्रिष्टुभा ब्रह्मान्वेत्यैन्द्रो वै राजन्यस्त्रिष्टुप्छन्दाः स्वेनैवैनं छन्दसान्वेत्यथो प्रजापतिर्वै ब्रह्मा यज्ञस्य प्रजापतेरधीन्द्रो ऽसूयत प्रजापतेरेवाधि सूयत इन्द्रस्य वज्रो ऽसि वाजसनिस्त्वयायं वाजं सेदिति रथमुपावहरति स्वयैव देवतया मित्रावरुणयोस्त्वा प्रशास्त्रोः प्रशिषा युनज्मीति युनक्ति स्वयैव देवतया विष्णोः क्रमो ऽसि सपत्नहेति रथमभ्यातिष्ठत्यतो वै विष्णुरिमांल्लोकानुदजयद्विष्णोरेवोज्जितिमन्विमांल्लोकानुज्जयति प्रैभ्यो लोकेभ्यो भ्रातृव्यं नुदते मरुतां प्रसवे जयेति मारुत एव गणो भूत्वोज्जयति राजन्यं जिनात्यन्तमेवाक्रमीत्तदस्य न कश्चनाज्येय उज्जिष्यते तस्मै तामिषुमस्यति तदस्यामोघायास्तमभूदाप्नं[3] मनः समिन्द्रियेणेत्युक्त्वा वर्तते ऽन्तमेव गत्वावर्तत आत्मनो ऽहिंसाया एष वज्रो वाजसातमस्तेन नौ पुत्रो वाजं सेदिति पत्न्यै धन्वा-[4]

---

1) So M, H u. Bb (cf. 2.6, 11). 2) So M; in H u. Bb °त्यैन्द्र्या; desgl. B, ohne Accent. 3) So M; in B °मोघायस्तम°; H u. Bb °मेधायस्तम° 4) H धन्वर्ति

र्तिं प्रयच्छत्येष वै पत्न्या यज्ञस्यान्वारम्भः सह स्वर्गे लोके भवतः ॥ ५ ॥

Vgl. 2, 6, 11. — TBr. 1, 7, 7, 4 flg.; 1, 7, 8 u. 9 a. A.

इयदस्यायुरस्यायुर्मे धेहीत्यायुरेवास्मिन्दधाति युङ्ङसि वर्चो ऽसि वर्चो मे धेहीति वर्च एवास्मिन्दधात्यूर्गस्यूर्जं मयि धेहीतीयं वै रजतासौ हरिणी इमे एवालभ्योर्ग्वा उदुम्बरा ऊर्जं वा एतन्मध्यत आत्मनो धत्ते प्रजानां च मि३त्रो ऽसीतीममुपावहरति मित्रस्य ३ह्येतद्रूपं वरुणो ऽसीतीमं वरुणस्य ३ह्येतद्रूपं संदसि संमहं विश्वेदेवैरिति हस्ता आमिक्षामभ्यवहरति[1] मद्वा आमिक्षा संदेवाभ्यवहरति[2] तत्र तैं हिरण्ये[3] ददाति सा दक्षिणा हिनस्ति खलु वा एष पशून्पृथिवीमभ्यवरोहन्नमो मात्रे पृथिव्या इति वाराही उपानहा अभ्यवरोहत्यारण्यानेवं पशूनभ्यवरोहति वराह३स्त्वेवैतं[4] संग्धुमहेति तद्वराह एवैनं सघ्नोति[5] प्रति त्यन्नाम[6] राज्यमधायि स्वां त३न्वं वरुणो ऽसुषोदिति[7] वरुणसवो वा एष वरुणायैवैनं प्राह नि चितो जरिमाणं न आनडिति जरिमाणमेवास्मिन्युनक्ति स्योनासि सुषदेति स्योना ३ह्येषा[8] सुषदा[9] स्योनामासीद सुषदामासीदेति[10] सुषदैवैनं[11] सादयति ॥

निषसाद धृतव्रतो वरुणः प३स्त्यास्वा।
साम्राज्याय सुक्रतुः ॥

---

1) Bb आमिक्षा अभ्यव°; auch H आमि° 2) M संदेवा अभ्यव° 3) H u. Bb हिरण्यं 4) So M; die andern Mss. वराहीस्त्वेवैनं 5) So M; die andern Mss. स्वघ्नोति 6) So M; die andern Mss त्यं नाम; cf. 2, 6, 12. 7) So corrigirt; die Mss. सुखोदिति; cf. 2, 6. 12 8) Die ३ fehlt in den Mss. 9) So corrigirt; die Mss. सुखदा 10) So corrigirt; die Mss. सुखदाम° 11) So corrigirt; M सुखदै°; die andern Mss. सुखदे°

इति वरुणसवो वा एष वरुणमेवैनमकरग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहेन्द्रस्यौजसे स्वाहा मरुतां बलाय स्वाहेति रथविमोचनीयं जुहोति यजुषैव युज्यन्ते[1] यजुषा विमुच्यन्ते[2] हंसः शुचिषद्वसुरन्तरिक्षसदिति रथं वा एतत्परिवदति[3] सह सारथिना रथवाहने रथमादधाति सर्वत्वायैव प्रसवाय ब्रह्मा३ंस्त्वं[4] ब्रह्मासीति किमभूंकिमभूमिति वा एतदाह सवितासि सत्यसवा इतीदमसीदमसीति वावैनमेतदाह यद्यज्ञवत्येष वज्रस्तेन मे रध्यैति स्फ्यं प्रयच्छति वज्रो वै स्फ्यो वज्रेण वा एतद्राष्ट्रं रन्धयते तमवरस्परं प्रयच्छति तेनावरस्परं राष्ट्रं रन्धयमाण एति तस्माद्वा एत एतस्मा अवरस्परं रज्ञो बलिं हरन्ति तेन स्फ्येनाधिदेवनं[5] कुर्वन्ति तत्र पष्ठौहीं विदीव्यन्त[6] आशा वा एष उपाभिषिच्यत आशा पष्ठौ३ह्याशामेवास्मा अकस्तेतश्चतुःशतमक्ष्णाण्वोह्याह[7] ॥ उद्भिन्नं राज्ञः ॥ इति चत्वारो वै पुरुषा ब्राह्मणो राजन्यो वैश्यः शूद्रस्तेषामेवैनमुद्भेदयति ततः पञ्चाक्षान्प्रयच्छन्नाह दिशो अभ्यभूदयमितीमा एवास्मै पञ्च दिशो ऽन्नाद्याय प्रयच्छति क्षेत्रं ददाति तेन क्षेत्रे धृतो भवति वरं वृणीते सो[8] ऽस्मै कामः समृध्यते यत्कामो भवति मङ्गल्यनाम्नो[9] ह्वयति यत्पूर्वं व्याहार्षं[10] तन्नेन्मोघमसदित्यसौ[11] अमुष्य पुत्रो ऽमुष्यासौ पुत्र इति नामनी व्यतिषजति स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै ॥ ६ ॥

Vgl. 2, 6, 12. — TBr 1, 7, 9, 5 u. 6; 1, 7, 10.

1) H u. Bb युंजते 2) Bb मुंचते 3) So corrigirt; in den Mss. परिवदंति ohne Accent. 4) Die ३ fehlt in den Mss.; cf. 2, 6, 12. 5) So corrigirt; die Mss. स्फैना° 6) So M; die andern Mss. वेदाव्यत 7) d. h. अव । ऊह्य । आह । 8) So corrigirt; die Mss. सौ 9) So ist wohl zu lesen; M मंगल्यूनाम्नो; die andern Mss. मांगल्यूनाम्नो 10) So M; die andern Mss. व्याहारिषं 11) So M; die andern Mss. मोघमसादि°

समानो वा एष यज्ञक्रतुः सꣳवत्सरं भवति वि वा एतद्दशपेयश्छिद्यते यदवभृथमवयन्ति यदपां नप्त्रे स्वाहोर्जो नप्त्रे स्वाहाग्नये गृहपतये स्वाहेति जुह्वत आयन्ति यज्ञस्य संतत्या अविच्छेदाय यज्ञो वै देवेभ्यस्तिरोऽभवत्[1] देवाः सꣳसृप्स्वन्वैच्छन्यत्सावित्रः[2] सवितृप्रसूता एवान्वैच्छन्यत्सारस्वतो वाग्वै सरस्वती वाच्येवान्वैच्छन्यत्पौष्णः पशवो वै पूषा पशुष्वेवान्वैच्छन्यद्बार्हस्पत्यो ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मण्येवान्वैच्छन्यदैन्द्र इन्द्रियं वा इन्द्र[3] इन्द्रिय एवान्वैच्छन्यद्वारुणो वरुण एवान्वैच्छन्यत्त्वाष्ट्रः सꣳवत्सरो वै त्वष्टा सꣳवत्सर एवान्वैच्छन्यदाग्नेयो ऽग्निर्वै सर्वा देवता देवतास्वेवान्वैच्छन्यत्सौम्यः[4] सौमीर्वा ओषधय ओषधीष्वेवान्वैच्छन्यद्वैष्णवो विष्णुर्वै यज्ञो यज्ञ एवान्वैच्छꣳस्तं विष्णा अविन्दन्दशमे तस्मादेष दशमो दशमे ह्यविन्दन्दश चमसा दश चमसाध्वर्यवो दश दश चमसानभिता आ दशमात्पुरुषादन्वाचष्टे समृद्ध्यै दशसमृद्धो ह्येष यज्ञ एतꣳ वै ते तद्यज्ञमन्वैच्छꣳस्तमाप्नुवꣳस्तद्य एतेन यजत ऋध्नोति सप्तदशः सर्वो भवति प्रजापतिर्वै सप्तदशः प्रजापतिमेवाप्नोत्युत्सन्नयज्ञो वा एष सꣳवत्सराद्वा अध्युत्सन्नयज्ञो ऽवरुध्यते सꣳवत्सरादेवैनमध्याप्त्वावरुन्द्धा इन्द्रो वै वृत्रमहꣳस्तस्येमे रूपाण्युपैतां चित्राणीयं नक्षत्राण्यसौ नक्षत्राणाꣳ वा अवकाशे पुण्डरीकं जायते क्षत्रस्य वा एतद्रूपं क्षत्रस्यैव रूपं प्रतिमुञ्चते द्वादशपुण्डरीका भवन्ति द्वादश मासाः सꣳवत्सरः सꣳवत्सरमेवाप्त्वावरुन्द्धे ॥ ७ ॥

Vgl. 2, 6, 13. – TBr. 1, 7, 10, 6; 1, 8, 1 flg.

1) Bb ते 2) So M; in H scheint es auch so corrigirt; B सꣳसृप्स्व°; Bb wohl सꣳसृप्स°; vgl. TBr. 1, 8, 1, 1. 3) Dies Wort fehlt in H u. Bb. 4) Bb देवता देवता देवता एवान्वैच्छ°

रुक्मो होतुराग्नेयो वै होता न वा एतस्मै व्युछति ३व्येवास्मै वासयति संगृहीतुः[1] सौर्यो वा उद्गाताथो अमुमेवास्मा आदित्यमाग्नोन्नयति प्रावेपा अध्वर्योर्यमा[2] इव ह्यध्वर्युः[3] ॥ अश्वः प्रस्तोतुः प्राजापत्यो वा अश्वः प्राजापत्यः प्रस्तोताथो प्रेव ३ह्येष प्रोथति[4] प्रेव प्रस्तोता धेनुः प्रतिहर्तुः प्रतीव ३ह्येषा हरति प्रतीव प्रतिहर्ता वशा मैत्रावरुणस्य वशं मा नयादित्यृषभो ब्राह्मणाच्छंसिनः सेन्द्रियत्वाय वासः पोतुः पवित्रत्वायानड्वान्नेष्टुराग्नीध्रो ऽन्यो[5] युक्त्या एव स्थूरि[6] यवाचितमछावाकस्य स्थूरीरिव[7] ३ह्येषा होत्रा स्व३ग्र्या यदछावाक्याथो निर्वरुणत्वायैव यवा न वा अस्यै[8] तर्हि सदस्येभ्यो दक्षिणा दीयन्ते[9] त एवास्यै[10] तेनाभीष्टाः प्रीता भवन्ति द्वादश पष्ठौहीर्गर्भिणीर्ब्रह्मणो वाग्वै धेनुर्गर्भो मन्त्रो वा३च्येवास्य मन्त्रं दधात्यामन्त्रणीयो ह भवति धेनुर्भव्या[11] भवन्ति द्वादश वै पयांसि तान्यस्मिन्दधाति तस्माद्वा एतमाहुः पयस्वी राजा पुण्य इति यावद्धि पयस्तदस्मिन्धीयते ॥ ८ ॥

Vgl. TBr. 1, 8, 2.

घ्रायन्तीयं ब्रह्मसाम भवत्यनुष्टुप्सु[12] यज्ञायज्ञियं प्रोहन्ति वारवन्तीयमग्निष्टोमसाममिन्द्रो वै वृत्रमहन्त्स ओजसा वीर्येण व्यार्ध्यत स एतत्सामापश्यत्तेनात्मानं समश्रयतौजसा वा एष वीर्येण व्यृध्यते यो राजसूयेनाभिषिञ्चते तदेतेनैवात्मानं संश्रयते ब्रह्म वै यदग्ने

1) H u. Bb स्नम॰ 2) M ॰र्व्यायेमा 3) M ॰ध्वयु 4) H u. Bb प्रोथयति 5) So M; die andern Mss. न्या 6) B स्थूरी, cf. TBr. 1 8, 2, 4. 7) So M; die andern Mss. स्थूरीरीव 8) So M; die andern Mss. अस्ये 9) So M u. B; in H u. Bb; दीयते 10) So M, H u. Bb; in B एवास्मै 11) So betont M; in H u. Bb धेनुंर्भव्या 12) So M; H u. Bb भवत्य॰

व्यभवद्दृक्साम[1] यजुस्तस्य वा एष रसो यद्यज्ञायज्ञियं यद्यज्ञायज्ञियं गायते ब्रह्मण्येव रसं दधाति वाचा वा एष व्यृध्यते यो राजसूयेनाभिषिच्यते वागनुष्टुब्यदनुष्टुप्सु यज्ञायज्ञियं भवति वाच्येवास्य रसं दधातीन्द्रियेण वा एष वीर्येण व्यृध्यते यो राजसूयेनाभिषिच्यत इन्द्रियं वीर्यं वारवन्तीयं यद्वारवन्तीयमग्निष्टोमसामं भवतीन्द्रियस्य वीर्यस्यावरुद्ध्या अश्वयन्वाव[2] आयन्तीयेनावारयन्त[3] वारवन्तीयेन तदिन्द्रियस्यैवैतै[4] वीर्यस्य परिगृहीत्यै यत्र वा एनमदो दिशो व्यास्थापयति तत्स्वर्गं लोकमभ्यारोहति यदिमं लोकं पुनर्नोपावरोहेदतिजनं वा गच्छेदुद्वा माद्येद्यदेता दिशामवेष्टय इमं वा एतं लोकं पुनरुपावरोहत्यन्नकामो यजेतैतद्देवत्या वा इमा दिशो यथादेवतं वा एतदाभ्यो दिग्भ्यो ऽध्यन्नाद्यमवरुन्द्धे यदि ब्राह्मणो यजेत बार्हस्पत्यं मध्ये निधायाहुतिमाहुतिं हुत्वाभिघारयेद्यदि वैश्यो वैश्वदेवं यदि राजन्य ऐन्द्रमेकधैवास्मिन्नन्नाद्यं प्रतिष्ठापयति समानो वा एष यज्ञक्रतुः संवत्सरं भवति वि वा एतद्यज्ञश्छिद्यते यत्संतिष्ठते यदेताः प्रयुज[5] उपैति सायमन्याः प्रातरन्या द्वौ वा ऋतू अहश्च रात्रिश्च ता एव प्रयुङ्क्ते षडन्याः षडन्याः षड्वा ऋतव ऋतूनेव प्रयुङ्क्ते ता उभयीर्द्वादश द्वादश मासाः संवत्सरः संवत्सरमेव प्रयुङ्क्ते ऽनड्वाही दक्षिणा युक्त्या एव मारुती पृश्निः पष्ठौही गर्भिणीति विड्वै मरुतो विशो वा एनमेतद्गर्भे करोति तस्माद्वा एष विशः प्रियः प्रियो हि गर्भ आदित्याजा[6] मलिहा[7] गर्भिणीतीयं वा अदितिरस्या

1) So corrigirt; die Mss °वृक्साम 2) So im Anschluss an M अश्वयन्वाव:; H u. Bb अवश्रावयित्वाव; desgl. B, ohne Accent. 3) So M; die andern Mss. आवयन्तीये° 4) So M; die andern Mss. °स्यैवैतेन 5) So M; H u. Bb प्रयुंज; desgl. B, ohne Accent. 6) Die Mss. °त्याजा 7) So ist wohl zu betonen, M मलिहा; H u. Bb मा.लेहा

वा एनमेतद्गर्भं करोति तस्माद्वा एष दुःपराणोदो ऽस्या हि गर्भो ऽथैते सत्यदूताः प्रसवाय साविचो देवा असुरैर्विजयमुपयन्तो ऽश्विनोः पूषणि[1] सत्यं न्यदधत वाग्वै सरस्वती वाचा सत्यं प्रहिणोति ॥ अभ्यूषिषि राजाभूम्[2] ॥ इति ब्रह्मास्मै सुषुवाणाय दधति संवत्सरमग्निहोत्रं जुहोत्यनुसंतत्यै ॥ ९ ॥

Vgl. TBr. 1, 8, 2, 5; 1, 8, 3.

अग्निष्टोममग्रे ज्योतिष्टोममाहरति यज्ञमुखं वा अग्निष्टोमो यज्ञमुखमेवालभ्य सवमाक्रमते ऽथैष त्रिष्टोमस्तस्य त्रिवृत्प्रातःसवनं पञ्चदशं माध्यंदिनं सवनं तेजो वै त्रिवृत्क्षत्रं पञ्चदशस्तेज एवास्य क्षत्रे दधाति न वा अत्रापि सप्तदशस्त्रायते प्रजापतिर्वै सप्तदशो यज्ञः प्रजापतिर्यद्यज्ञस्त्रायते तेन सप्तदशो ऽनन्तरितः पञ्चदशं माध्यंदिनं सवनमेकविंशं तृतीयसवनमिति विद्वा एकविंशः क्षत्रं पञ्चदशो विंशि वावास्यैतत्क्षत्रं प्रतिष्ठापयामकः सर्वे चतुस्त्रिंशाः पवमाना अभिषेचनीयस्य त्रयस्त्रिंशद्देवतास्ता एवास्यैतेनाभीष्टाः प्रीता भवन्त्यथ य एष चतुस्त्रिंशः प्रजापतिर्वै चतुस्त्रिंशः प्रजापतिमेवाप्नोति स शरो वा एष स्तोमानामयथापूर्वं यद्विषमाः स्तोमा यत्समाः पवमानास्तेनैवासंशरस्तेन यथापूर्वमात्मना वा अग्निष्टोमेन ऋध्नोत्यात्मना पुण्यो भवति प्रजा वा उक्थानि पशव उक्थानि यदुक्थ्यो ऽनुसंतत्यै यो वै सवादेति नैनं[3] सव उपनमति यः सामभ्या एति पापीयान्सुषुवाणो भवति यानि देवराजानां सामानि यत्तेभ्यो नैति तेनैव सवान्नैत्येतानि वै सामानि यत्पृष्ठानि यत्पृष्ठान्युपयन्ति

1) H u. Bb पूषणी 2) So M; die andern Mss. °भूव् . 3) So M u. Bb; in H नैव॰; desgl, B, ohne Accent.

तेनैव सामभ्यो नैति यानि देवराजानां सामानि तैरस्मिंल्लोक ऋध्नोति यानि मनुष्यराजानां स्तैरमुष्मिंस्तदुभयोरेवैतैर्लोकयोर्ऋध्नोत्यस्मिंश्चामुष्मिंश्चोद्वतीषु स्तुवत उद्वद्वा अनुष्टुभो रूपमानुष्टुभो राजन्यस्तस्मादुद्वतीषु स्तुवते ऽनुष्टुप्प्रथमा भवत्यनुष्टुबुत्तमा वाग्वा अनुष्टुब्वाचो वा एतं प्रयन्ति वाचोद्यन्ति सौर्यनुष्टुबुत्तमा भवति[1] स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्या एकविंशं केशवपनीयस्य बहिष्पवमानमेकविंशमभिषेचनीयस्योत्तममिति विड्वा एकविंशः क्षत्रं सप्तदशो विशो वा एतन्मध्यतः सूयते तस्माद्वा एष विशः प्रियो विशो हि मध्यतः सूयते[2] यच्च वा एनमदो दिशो व्यास्थापयति तत्स्वर्गं लोकमभ्यारोहति यदिमं लोकं पुनर्नोपावरोहेदतिजनं वा गच्छेदुद्वा माद्येद्यदेष प्रतीचीनस्तोम इमं वा एतं लोकं पुनरुपावरोहति ॥ १० ॥

Vgl. TBr. 1, 8, 7 u. 8.

॥ इति[3] खिलकाण्डे चतुर्थः[4] प्रपाठकः ॥

अपो वै वृत्रः पर्यशयत्ततो या अत्यमुच्यन्त ता जीवा यज्ञिया गिरिर्वै वृत्रो या अतिमुमुचाना धावन्ति ता जीवा यज्ञिया यद्वहन्तीनां गृह्णाति या एव जीवा यज्ञियास्तासामेव गृह्णाति प्रती-

1) M भवति 2) In den Mss. dies Wort ohne Accent. 3) Das इति fehlt in den Mss. 4) M schreibt fälschlich तृतीयः.

यमुपमारयत्यछम्बट्काराय सूर्यस्यावकाशे गृह्णाति सैन्द्रा एव गृह्णाति हविष्मतीरिमा आपा इति हविष्मतीरेव गृह्णात्याविःसूर्ये गृह्या[1] उत्तरमेव यज्ञक्रतुमभिगृह्णात्यनुष्टुभा गृह्णात्यनुष्टुब्वै सर्वाणि छन्दांसि सर्वैरेवैनाश्छन्दोभिर्गृह्णाति[2] वर्ष्म वा एषा छन्दसां वर्ष्मैनं समानानां गमयति चतुर्भिर्गृह्णाति[3] त्रिभिः सादयति तत्सप्त सप्तपदा शक्वरी शाक्वराः पशवः पशूनेवावरुन्द्धे ऽपो वै रात्रिर्दिवा भूते प्रविशति तस्मादापो दिवा कृष्णा अपो ऽहर्नक्तं तस्मादापो नक्तं शुक्ला यद्दिवा गृह्णात्युभे एवाहोरात्रे गृह्णाति दिवा वै मनुष्या यज्ञेन चरन्ति नक्तं देवास्तस्माद्रात्रिभिः[4] अवस्यते संस्थाप्य वै मनुष्या यज्ञं निःपद्यन्ते[5] आपः खलु वै विश्वे देवा यदपः परिहरन्त्यज्ञो वा एतद्यज्ञं संप्रादादन्यस्ते ऽस्य यज्ञे क्रियते[6] यद्वै यज्ञस्यान्तर्यन्ति तच्छिद्रं तदनु रक्षांसि यज्ञमवयन्त्यापो वै रक्षोघ्नीरपो रक्षांसि न तरन्ति यदपः परिहरन्ति रक्षसामनन्ववायाय या दिवा गृह्णाति या अर्वीः प्रजास्तासामेता योनिस्ता एता अनुप्रजायन्ते या नक्तं गृह्णाति या आद्याः प्रजास्तासामेता योनिस्ता एता अनुप्रजायन्त उभयीरेव प्रजाः प्रजनयत्यर्वीश्चा३ आद्याश्चाग्नीध्रे सादयत्येतद्वा अनभिजितमथो अग्रे हि तां रात्रिं[7] देवता उपवसन्ति देवा वै यज्ञस्य श्वस्तनं नापश्यंस्ते वा एतदेव यज्ञस्य श्वस्तनमपश्यन्यद्वसतीवरीर्यद्वसतीवरीर्गृहीत्वोपवसन्ति[8] श्वस्तनं वा एतद्यज्ञस्यालभ्योपव-

---

1) So M; in H u. Bb सूर्ये गृह्या 2) H °वैनां॰श्छ° 3) So M; in H u. Bb das Verb ohne Accent. 4) So M; die andern Mss. रात्रीभि: 5) So im Anschluss an M निःपद्यन्ता; die andern Mss. निपद्यंता 6) So M; die andern Mss. क्रीयते 7) So M u. Bb; H रात्रीं; desgl. B, ohne Accent. 8) In H u. Bb findet sich यद्वसतीवरी° nur einmal geschrieben.

सन्त्यथो आपो वै विश्वे देवाः सर्वा वा एतद्देवता आलभ्योपवसन्ति यस्यागृहीताः सूर्यो ऽभिनिम्रोचेद्य आहिताग्निः सोमयाजी तस्य कुम्भाद्गृह्यास्तस्य[1] हि गृहीता अग्निमुपरिष्टाद्धारयेयुरथ गृह्णीयाज्ज्योतिष्मतीरेवैना गृह्णाति हिरण्यं हस्ते भवत्यथ गृह्णाति सत्यं वै हिरण्यं सत्येनैवैना[2] गृह्णाति वरो दक्षिणा वरेणैवैना गृह्णाति यत्तत्र धनमदास्यन्स्यात्तद्देयम्[3] ॥ १ ॥

Vgl. 1, 3, 1. TBr 6, 4, 2 (vasatīvaryaḥ.); Çat. Br. 3, 9, 2.

प्रचरण्यामग्रे गृह्णात्येषा ह्यग्रे प्रचरत्यपो वै सोमस्य रसः प्रविष्टो ऽग्निः सर्वा देवता वैश्वदेवीरापो यज्ञमुखं ग्रावाणः सवितृप्रसूतो वा एतत्सर्वाभिर्देवताभिरपां सोमस्य रसमच्छैति शृणोत्वग्निः समिधा हवं मा इति यस्मिन्नेवाग्नौ जुहोति तमेतदाह शृण्वन्त्वापा इति या एवापो[4] ऽच्छैति ता एतदाह धिषणा च देवीति[5] वाग्वै धिषणा देवी[6] वाचं वा एतदाह शृणोत[7] ग्रावाणो विदुषो नु यज्ञमिति यज्ञमुखं हि ग्रावाणः शृणोतु देवः सविता हवं मा इत्याह प्रसूत्या एव ॥ अप इष्य होतः ॥ इति यज्ञं प्रेष्येति[8] वा एतदाह ॥ प्र ब्रह्मणा इति ब्रह्मणैव यज्ञमच्छैति मैत्रावरुणस्य चमसेनाच्छैत्येष ह्यग्रे प्रचरत्यथो मित्रावरुणौ ह्यपामीशाते यज्ञमुखं वै मित्रावरुणौ यज्ञमुखमापो यज्ञमुखेनैव यज्ञमुखमच्छैति यत्र होतुः प्रातरनुवाकमनुब्रुवत[9] उपशृणुयात्तदपो ऽध्वर्युर्गृह्णीयाद्यन्नोपशृणुयाद्बधिरः स्याद्वाचो हि

1) So B, nur ohne Accent; in M गृह्यात्तस्य; H u. Bb गृह्यस्तस्य 2) Bb °वैनां 3) H u. Bb देयं 4) Die Mss. एवापो 5) So M; (in gleicher Weise ist die Lesart mit M 1 oben 1, 3, 1 in den Text zu setzen); B धिषणा देवीति; Bb धिषणाश्च देवीति; H धिषणाश्च देवीति 6) So M; die andern Mss. धिषणाश्च देवी 7) So M; die andern Mss. शृणोतु 8) So M; die andern Mss. प्रेष्येति 9) Bb °ब्रवत

छिद्यते ऽथ यज्जुहोति हविर्भूता एवैना गृह्णात्यथो अभिघृता एव तृणं प्रास्य जुहोत्यग्निमत्येव जुहोत्यायतनवत्यन्धो ऽध्वर्युः स्याद्यदनायतने जुहुयाद्वृत्रं वै देवा वज्रं कृत्वा सोममघ्नन्नभि खलु वा एता घारयन्ति[1] तस्मादाहुतिमपप्लावयत्यथो आहुतिं[2] नेद्वराणीति कार्ष्यसीत्याहुतिमपप्लावयति समुद्रस्य वो ऽक्षित्या उन्नया इत्युपमारयत्यपामेवाक्षित्या अपो वै सोमस्य रसः प्रविष्टः[3] सोममपां रसो ऽपान्न खलु वै नपान्नापां[4] सोमस्य रसस्येशाते तौ वा एतदाहुत्या भागधेयेनापां सोमस्य रसं निरयाचिषेभे अहोरात्रे वसतीवरीषु ग्रहीत३व्ये इत्याहुः पूर्वेद्युरन्यां गृह्णाति पुरान्याः सूर्यस्योदेतोस्तथास्योभे अहोरात्रे वसतीवरीषु गृहीते भवतः पूर्वेद्युरन्यां गृह्णाति पुरान्याः सूर्यस्योदेतोरुभयीरेवैनाः सद्योगृहीता[5] अकर्भीतृष्या वा एता गृह्यन्ते या मैत्रावरुणस्य चमसे याश्च निग्रा३भ्यास्ता उभयीरुपरिष्टाच्चात्वालस्य संमनक्ति संज्ञानमाभ्यः करोति मित्रमाभ्यो ददाति चात्वालान्निर्गृह्यन्त एष वा अपां योनिः स्वादेव योनेर्निर्गृह्यन्ते ऽस्कन्नत्वाय ॥ अवेरपो ऽध्वर्यो३[6] ओम्[7] ॥ इत्येविदो यज्ञा३मिंति[8] वा एतदाह ॥ उतेमनन्नमुरुतेमं[9] पश्य ॥ अयं मे रद्ध इति वा एतदाह यद्यग्निष्टोमो जुहोति न वा अग्निमग्निष्टोमस्य स्तोत्रेण न शस्त्रेणातियन्त्यग्निष्टोममेव यज्ञक्रतुमनुसंतनोति यद्युक्थ्यः परिधिमनक्ति परे वा अग्नेः

1) So M; in H u. Bb द्वारयंति; B ब्रारयंति 2) So M; die andern Mss. आहुति 3) M प्राविष्टः 4) M नापाच्चा° 5) So M; während H u. Bb सद्यो गृहीता accentuiren. 6) Die ३ als Zeichen der Plutirung fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 7) So M; in den andern Mss. fehlt das ओम् sowie auch die folgende Interpunction. 8) Die ३ als Zeichen der Plutirung fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 9) M उतेमनन्नमरु°; cf. aber auch TS 6, 4, 3, 1.

परिधयः परांणि परिधिभ्य उक्थान्युक्थान्येव[1] यज्ञक्रतुमनुसंतनोति यद्यतिरात्र एतदेव यजुर्वेदन्हविर्धानं प्रपद्येत परं वै परिधिभ्यो हविर्धानं परोक्थेभ्यो[2] रात्री रात्रीमेव यज्ञक्रतुमनुसंतनोति स्तेनं मनो ऽनृतवादिनी वागथ केन सोमा गृह्यन्ते केन हूयन्ता इति पृच्छेदृतं वै सत्यं हिरण्यमृतेनैव सत्येन गृह्यन्त ऋतेन हूयन्ते ॥ २ ॥

Vgl. 1, 3, 1 TS 6, 4, 3 (somopâvaharaṇam); Çat. Br. 3, 9, 3, 11 flg.

देवेभ्यो वै मनुष्येभ्यः स्वर्गाय लोकाय यज्ञ आह्रियते यद्दिवे त्वेति तेन देवेभ्यो यन्मनसे त्वेति तेन मनुष्येभ्यो यदाह दिवे त्वा सूर्याय त्वेति तदनु यज्ञं स्वर्गं लोकं समारोहयति वि वा एतद्यज्ञश्छिद्यते यस्मै कमाह्रियते तद्यज्ञेनमनु स्वर्गं लोकं समारोहयति यदाह दिवि देवेषु होत्रा यच्छेति होत्राभिर्वै यज्ञः संततो होत्राभिरेव यज्ञं संतनोति ॥ देवेभ्यः प्रातर्यावभ्यो ऽनुब्रूहि ॥ इति छन्दांसि वै देवाः प्रातर्यावाणश्छन्दोभ्यो वा एतदनुवाच आह पुरा वाचः प्रवदितोः[3] प्रातरनुवाकमन्वाह यजमानायैव वाचं गृह्णाति न वा एतर्हि यजमानो हस्ता अवनेनिक्ते यदप्सुमतीं प्रथमामन्वाह प्रातरवनेगो वा एष यजमानस्य यत्र वा अ३दो ऽपः परिहरन्त्यग्नौ वा एतद्यज्ञं संप्रादाद्यदप्सुमतीं प्रथमामन्वाहाग्नौ[4] वा एतद्यज्ञं पुनरालभते सर्वेषां वै देवानां प्रातरनुवाक आपः खलु वै विश्वे देवा यदप्सुमतीं प्रथमामन्वाह सर्वा वा एतद्देवता आप्नोति सर्वा व्याप्नोति यथा वै सामिधेनीरेवं प्रातरनुवाक आसाद्य वै हविः सामि-

1) So M; in H u. Bb उकथ्यान्युकथ्यान्येव; desgl. B, ohne Accent. 2) So M; in H u. Bb परोकथ्येभ्यो; desgl. B, ohne Accent. 3) So corrigirt; die Mss. प्रवदितो 4) Mit न्वाहाग्नौ beginnt S. 61 von Ben.

धेनीरन्वाहुरेतत्खलु वा एतर्हि हविर्यत्सोमस्तस्मात्सोममुपावहृत्यान्वाह गायत्रीं च संपादयति जगतीं च तद्द्वे छन्दसी एकं छन्दो ऽभिसंपादयति बृहतीं त्रिष्टुभं च ककुभं च तद्द्वे छन्दसी एकं छन्दो ऽभिसंपादयति बृहतीमनुष्टुभं च पङ्क्तिं च तत्षट् छन्दांस्येकं छन्दो ऽभिसंपादयति बृहतीमनुष्टुप्प्रतिपत्कानि[1] छन्दांसि कुर्याद्यज्ञावकीर्णस्य वाग्वा अनुष्टुब्वाचैवैनं भिषज्यति समया त्रिष्टुभं च जगतीं चानुब्रूयात्पशुकामस्य पशवो वै जगती पशुमान्भवति सर्वाणि छन्दांस्यन्वाह प्रजापतिर्वै छन्दांसि प्रजापतिमेवाप्नोति प्रजापतेर्वा एतदुक्थं[2] यत्प्रातरनुवाको व्युष्टायां पुरा सूर्यस्योदेतोरनुब्रूयादेष हि प्रजापतेर्लोकः पवित्रं वै प्रातरनुवाको यजमानमेवैतेन पुनाति शतमनुब्रूयादायुःकामस्य शतायुर्वै पुरुषः शतवीर्य आयुरेव वीर्यमाप्नोति सप्त च शतानि विंशतिं चानुब्रूयात्पशुकामस्यैतावन्ति वै संवत्सरस्याहोरात्राणि संवत्सरेणैवास्मै पशूनवरुन्द्धे सहस्रमनुब्रूयात्स्वर्गकामस्य यावद्वै सहस्रं तावदितो ऽसौ लोकः स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्या अपरिमिता अन्वाहापरिमितस्यावरुद्ध्यै पङ्क्त्या परिदधात्युत्तरमेव यज्ञक्रतुमभिगृह्णाति ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 3. 1. — TS 6, 4, 3. 1 u. 2 (somopâvaharaṇam); Çat. Br. 3. 9, 3. 4 flg.

यज्ञस्य वा एताः पत्नीजनीः पुंसाममी स्त्रीणां[3] नेष्टा यदग्नीन्नेष्टुरुपस्थमासीदति मिथुनं वा एतत्संभवतो यत्तर्ह्यप उपप्रवर्तयन्ति तस्मिन्नेव मिथुने रेतो दधाति पत्न्युपप्रवर्तयति पत्न्या हि प्रजाः

1) So schreibe ich mit Ben und übersetze „die Anushtubh zum Eingang, zum Anfang habend"; M °प्रतिपक्कानि; H u. Bb °प्रतिपत्यानि; B nicht ganz deutlich, etwa °प्रतिपत्कानि 2) So M u. Ben; in H u. Bb °दूक्थं; desgl. B, ohne Accent. 3) So corrigirt; die Mss. °ममी स्त्रीणां.

प्रजायन्त ऊरुणोपप्रवर्तयत्यूरूं ह्यनु प्रजाः प्रजायन्ते दक्षिणेनोरुणोपप्रवर्तयति दक्षिणं ह्यूरुमनु प्रजाः प्रजायन्ते ऽन्तरत उपप्रवर्तयत्यन्तरतो हि प्रजाः प्रजायन्ते यद्दक्षिणा प्रवर्तयेत्पितृलोक एना[1] निधुवेद्[2] यदुदीचीरुपप्रवर्तयति मनुष्यलोकमेवैना उपप्रजनयति प्राजापत्यो वा उद्गाता संकशाय्यमानो[3] वा उद्गाता पत्न्या रेत आदत्ते[4] यदाह वामी ते संदृशि विश्वं रेतो धेषीयेति तथा ह नादत्ते द्वादशे स्तोत्र उपप्रवर्तयति द्वादश मासाः संवत्सरो द्वादशाग्निष्टोमे[5] स्तोत्राण्यापः शान्तिर्यत्तर्ह्यप उपप्रवर्तयति शमयत्येव देवस्य त्वा सवितुः प्रसव इति सवितृप्रसूत एवैनमादत्ते[6] ऽश्विनोर्बाहुभ्यामित्यश्विनौ वै देवानामध्वर्यू पूष्णो हस्ताभ्यामिति देवताभिरेव ग्रावासीति राते ह्येष देवेभ्यः सोममध्वरकृद्देवेभ्या इत्यध्वरं ह्येष देवेभ्यः करोतीन्द्राय त्वा सुषुत्तमं मधुमन्तं पयस्वन्तमित्यैन्द्रो हि यज्ञ इन्द्रं खलु वा एतर्ह्यन्या देवता अन्विन्द्राय त्वा वसुमते रुद्रवत इति वसवश्च ह्येनमेतर्हि रुद्राश्चान्विन्द्राय त्वादित्यवत इत्यादित्या ह्येनमेतर्ह्यन्वग्नये त्वा रायस्पोषद इत्यग्निर्वै सर्वा देवता एता ह्येनमेतर्हि देवता अनु विष्णवे त्वेति विष्णुर्हि यज्ञो व्यानो वा उपांशुसवनः प्रजा अंशवो व्यानं वा एतत्प्रजासु दधाति श्वात्राः स्थ वृत्रतुर इत्येष वा अपां[7] सोमपीथ एतं वै विश्वामित्रो ऽपां सोमपीथं

1) M एनां 2) So M u. Ben; in H, Bb, B धुवेद्° 3) So corrigirt (vgl. Monatsberichte d. Berliner Akad. d. Wiss., 24. Juli 1879, p. 689; Einleitung zum 1. Theil der Mâitr. S. p. XI); die Mss. schwanken; Ben संख्याप्य°; M संचाप्य°; Bb संख्याप्य°; B संकाप्य°, indem zugleich unter der Ligatur क्य ein Rudiment des Buchstaben श angebracht zu sein scheint; H ist ganz undeutlich. 4) M आधत्ते 5) So H u. Bb; die andern Mss. °ष्टोमं 6) So H, Bb u. B (cf. TS 6, 4, 4, 1); M u. Ben एवैनाम° 7) H, Bb u. B schieben hier noch ein वै ein.

विदांचकार तस्मै सिन्धवो धोक्षमनमन्तापां वा एष सोमपी३थो ऽपां वा एतत्सोमपीथेन समर्धयति यो वा अपां सोमपीथं वेद न ह वा आस्वार्तिमार्छति करोत्यासु वी३र्यं यत्ते सोम दिवि ज्योतिरिति सोमो वै वाजस्तस्य[1] चन्द्रमास्तृतीयमयं यः पवते स तृतीयं येन यजन्ते स तृतीयं गर्भानमुना[2] दाधार प्राणाननेन यछ्त्ययं यः पवते ऽन्नमनेन दाधार येन यजन्ते तस्य वै वाजस्य सत्यं[3] वाजिनमेनं वाजिनं दक्षिणा वाजिनं ता वा अस्यैतत्तन्वः संभृत्य तं[4] सर्वं संतनुं[5] भूतमाप्याययन्ति वज्रो वै ग्रावा हनू अधिषवणे क्रूरमिव वा एतद्यज्ञे क्रियते यदाह धिषणे ईडिते ईडेथामिति शमयत्येवं ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 3, 1 u. 3. — TS 6, 4, 4 (somonmânam); Çat. Br. 3, 9, 4

वसतीवरीभिः सोममाप्याययन्ति न हि सोमेन सोम आप्यायते ऽद्भिर्हि[6] सोम आप्यायते निग्राभ्याभिरुपांशुमन्तो[7] हीतरे सोमा गृह्यन्ते प्राणो वा उपांशुरङ्गानीतरे ग्रहा यदन्यत आप्याययेयुः प्राणेन यज्ञं विछिन्द्युरष्टौ कृत्वः प्रातरभिषुणोत्यष्टाक्षरा गायत्री गायत्रीं वा एतत्प्रातःसवने व्यायातयन्ति[8] देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्त ते देवा उपांशौ यज्ञं संस्थाप्यमपश्यंस्तमुपांशौ समस्थापयंस्तदुपांशा एवं यज्ञः संस्थाप्यो[9] ऽष्टौ कृत्वः प्रातरभिषुणोत्यष्टाक्षरा गायत्री गायत्रीमेवाप्नोति यदेकादश त्रिष्टुभं तेन यद्द्वादश जगतीं

---

1) H u. Bb राजस् 2) H गर्भामिमंना; Bb गर्भाममंना 3) Ben schiebt hier ein वै ein. 4) So M u. Ben; in H u. Bb संभृत्यस्तं; B सभृत्यस्त 5) So Ben; in H u. Bb संतनु; desgl. B, ohne Accent; M संतनं 6) So M; die andern Mss. द्विर्हि 7) So Ben; in M °शुमंथो; in H u. Bb °शु मंनो; B °शुमवो नो 8) So Ben u. M; in H u. Bb व्याय° 9) Bb °स्थाप्य

तेन त्रिर्विगृह्णाति त्रीणि वै सवनानि सवनान्येवाप्नोत्येतद्वा उपाꣳशौ यज्ञꣳ संमतिष्ठिपꣳस्तेन सꣳस्थितेनारिष्टेन भूतेन प्रचरन्ति त्रिर्विगृह्णाति त्रयो ३हीमे प्राणाः प्राणो ऽपानो व्यानो ऽथो त्रयो वा इमे लोका इमानेव लोकानाप्नोत्यसौ वा उपाꣳशुरन्तरिक्षमन्तर्याम इयमुपयामो यदुपयामगृहीता गृह्यन्ते ऽनया वा एतङ्गृह्यन्ते तदस्कन्ना वा ए३ते ऽनया हि गृह्यन्ते यत्स्थाल्या गृह्यन्ते ऽनया वा एतङ्गृह्यन्ते ऽस्यां वा एषाधिक्रियते तदस्कन्ना वा ए३ते ऽनया हि गृह्यन्ते यद्दारुमयेण गृह्यन्ते ऽनया वा एतङ्गृह्यन्त इयꣳ हि वनस्पतीनाꣳ योनिस्तदस्कन्ना वा ए३ते ऽनया हि गृह्यन्त एष ते योनिरिति सादयतीयꣳ वै सोमस्य योनिरस्याः सोमो ऽधि जायते स्व एवैनꣳ योनौ दधातीयꣳ वै देवपात्रं तद्य एवꣳ वेद प्र वसीयसः पात्रमाप्नोति ब्राह्मणं तु[1] पात्रे न मीमाꣳसेत यः पात्रिय[2] इव स्यादनुपयामगृहीतो गृह्यते ऽनुपयामगृहीतꣳ हि प्रजाः प्राणमुपजीवन्त्यपवित्रपूतो गृह्यते ऽपवित्रपूतꣳ हि प्रजाः प्राणमुपजीवन्त्यसन्नो हूयते ऽसन्नꣳ हि प्रजाः प्राणमुपजीवन्ति पवित्रपूता वा अन्ये सोमा[3] अथ वा एष वाक्पूतो यदुपाꣳशुस्तस्माद्वाचस्पतये पवस्वेत्याह वाक्पूतो ३ह्ये३षो ऽꣳशुभिः पावयति प्राणा वा अꣳशवः प्राणैरेवैनं पावयति द्वाभ्यां द्वाभ्यां पावयति द्वौ द्वा ३हीमे प्राणा देवो देवानां पवित्रमसीति यत्स्वित्सोमꣳ सोमेन पुनाति स्वांकृतो ऽसीति प्राणमेव स्वमकृत मनस्त्वाष्ट्विति[4] मनसैव प्राणमाप्नोति स्वाहा

1) In M u. H findet sich das तु; in Bb u. B fehlt es. 2) So Ben u. M; die andern Mss. पात्रीय 3) H, Bb u. B schieben hier noch ein वा ein. 4) So corrigirt; die Mss. स्वाष्ट्रिति; cf. aber oben 1, 3, 4. Uebrigens liest aber auch Kap. S. 42, 1 स्वाष्ट्रेति

त्वा सुभव सूर्यायेति सूर्यदेव३त्या हि सर्वे सोमा हूयन्ते ऽथो अत्र वै देवानां प्रियास्त३न्वस्ता एवावरुन्द्धे देवेभ्यस्त्वा मरीचिपेभ्या इति रश्मयो वै देवा मरीचिपाः परिधयो रश्मयो ऽसा आदित्य आहवनीयस्तानेव प्रीणात्यूर्ध्वस्तिष्ठञ्जुहोत्यूर्ध्वो हि तिष्ठन्वीर्यवत्तरो यं द्विष्यात्तस्य जिह्मस्तिष्ठञ्जुहुयात्प्राणानस्य क्लिनाति[1] विह्वारुको भवति यद्यभिचरेदा तमितोस्तिष्ठेदग्निराहुतिमभित्वरमाणस्ताजगनुगच्छति[2] यदि कामयेत वर्षेत्पर्जन्या इति परिमृज्योर्ध्वमुन्मृज्यादोषधीभ्यो वा ए३षो ऽमुतो वर्षत्योषधीरेव नेदीयो वृष्ट्या अकर्यदि कामयेत वर्षेत्पर्जन्या इति परिमृज्यावाचीनमवमृज्याद्वैश्वानरेणैव वृष्टिमपि हन्ति[3] नापिधेयो यदपिदध्यात्प्राणमस्यापिदध्यात्प्रमायुकः स्याद्यं द्विष्यात्तस्यापिदध्यात्प्राणमेवास्यापिदधाति यद्यभिचरेत् ॥ इदमहममुष्यामुष्यायणस्य प्राणमपिदधामि[4] ॥ इत्यपिदध्यात्प्राणमेवास्यापिदधाति ॥ इदमहममुष्यामुष्यायणस्य प्राणे सादयामि ॥ इत्यभिचरन्सादयेत्प्राण एवास्य सादयति प्रमायुको भवति प्राणाय त्वेत्यनभिचरन्सादयेत् ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 3, 4. — TS 6, 4, 5 (grahāḥ; upāṃçuḥ); Çat. Br. 4, 1, 1; 4, 1, 2 21 flg.; Kap. S 41, 9 u 42, 1 u. 2.

पवित्रं वितन्वन्ति प्राणापानयोर्विधृत्या उपयामगृहीतो गृह्यते ऽपानेन वै प्राणो धृतः प्राणस्य धृत्या अन्तरिक्षं वा अन्तर्या३मो ऽन्तरिक्षमिमाः प्रजा यदेतं पात्रं सूदवत्सादयति प्रजास्वेव रसं दधाति देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्त ते देवा उपांशुमपश्यंस्तमगृह्णत

---

1) So Ben u. M; die andern Mss. क्षिनाति 2) So Ben u. M; B °भित्वस्माण°, H u. Bb °भिचरमाण 3) So Ben u. M; die andern Mss. °मंप हंति 4) So Ben u. M; die andern Mss. °दधाति

तं पुरा स्तोत्रात्पुरा शस्त्राद्धोतुमुपोदतिष्ठꣳस्ते ऽसुरा अचिकयुर्जुह्वति वा इति ते वज्रमादायाभ्यपतꣳस्ते देवा अन्तर्याममपश्यꣳस्तमगृह्णत तेनासुरानेभ्यो लोकेभ्यो ऽन्तरदधत ततो देवा अभवन्परासुरास्तद्य एवं विद्वानन्तर्यामं गृह्णीते ऽन्तर्यामेनैव भ्रातृव्यमेभ्यो लोकेभ्यो ऽन्तर्धत्ते भवत्यात्मना परास्य भ्रातृव्यो भवति प्राणापानौ वा उपाꣳश्वन्तर्यामौ व्यान उपाꣳशुसवनो यदेष ग्रावान्तरेते पात्रे साद्यते प्राणापानयोर्विधृत्यै यौ वा एता ईजते येनेतौ विधृता एष वाव स उपाꣳशुसवनो ग्रावा प्राणापानौ वा उपाꣳश्वन्तर्यामौ व्यान उपाꣳशुसवनो यदेते पात्रे एतं ग्रावाणमा तृतीयात्सवनान्न जहीतस्तस्मात्सुप्तस्य सर्वाण्यन्यानि श्रोत्राण्यपक्रामन्ति प्राणापानौ त्वेनं न जहीतो ऽथ यत्पुनरर्दयति[1] तस्मात्सुप्ताः पुनः प्रबुध्यन्ते प्राणापानौ वा उपाꣳश्वन्तर्यामौ व्यान उपाꣳशुसवनो यदेते पात्रे एतं ग्रावाणमा तृतीयात्सवनान्न जहीतस्तस्मात्पक्षिणो वियत्य[2] पक्षानीरयन्तो नावपद्यन्ते ऽथ यत्पुनरर्दयति[3] तस्मात्पुनरभ्यायुवते प्राणापानौ वा उपाꣳश्वन्तर्यामौ व्यान उपाꣳशुसवनो यदेते पात्रे पुनः प्रयुज्येते तस्मादिमौ द्वा अधस्तात्प्राणौ घ्नन्ति वा एतत्सोमꣳ यदभिषुण्वन्त्यध्वर्युः प्रथ३मो ऽभिषुणोति व्यर्धुको भवति यत्र मूलं तदभिषुत्य एतद्वा अस्य विदेवतमं तथा ह्यव्यर्धुको ह भवति यो वै देवक्षेत्रꣳ विद्वाꣳसमर्पयत्यार्तिमार्छति पात्राणि वाव देवक्षेत्रꣳ यत्र वा अग्रे ऽध्वर्युः सोमं जुहोति तदेनं देवताः प्रत्यासत इह नो परमा ह रिष्यतीति[4] यत्ततो ऽन्यत्र जुहुयाद्यदस्य स्वं तदन्येभ्यः प्रयच्छेदस्वो ह

---

1) So Ben u. M; die andern Mss. °र्द्दयति 2) B विव्यत्य 3) So Ben u. M; die andern Mss. °र्द्दयति 4) M (u. Bl, ohne Accent) हवर्ष्यतीति

भवत्येतद्वा अध्वर्योः स्वं यदाश्रावयति यदाश्राव्याहुत्वा[1] प्रच्यवेत यदस्य स्वं तस्मात्प्रच्यवेतास्वो ह भवत्येतद्वा अध्वर्योः स्वं यद्वायव्यं यद्वायव्यमनालभ्याश्रावयेद्यदस्य स्वं तस्माच्छिद्येतास्वो ह भवति तद्य एवं विद्वानाश्राव्य हुत्वा वाहुत्वा वा प्रच्यवते बंहूस्य स्वं भवति न स्वाच्छिद्यते वायव्यमालभ्याश्रावयति स्वादेव भवति ॥६॥

Vgl. 1, 3, 5 TS 6, 4, 6 (antaryâmaḥ); Çat. Br. 4, 1, 2; Kap S 41. 9; 42 2

ब्रह्मवादिनो वदन्ति किं तद्यज्ञे क्रियते यस्माद्धस्तादाना अन्ये पशवो मुखादाना अन्य इति यदुपांशुर्हस्तेन गृह्यते तस्मान्मर्कटः पुरुषो हस्ती ते हस्तादाना मुखं वै वायव्यं यद्वायव्ये नेतरे ग्रहा गृह्यन्ते तस्मादितरे पशवो मुखादाना ब्रह्मवादिनो वदन्ति किं तद्यज्ञे क्रियते यस्मात्सद्यो जाताः पशवः प्रतितिष्ठन्ति संवत्सरे पुरुषा इत्युपांश्वन्तर्यामौ वा अन्वन्ये पशवः पुरुषस्त्वै[2] यज्ञेन संमितः प्राणापानौ वा उपांश्वन्तर्यामौ यदेतौ ग्रहा असन्नौ हूयेते तस्मात्सद्यो जाताः पशवः प्रतितिष्ठन्ति संवत्सरो वा अग्निष्टोमो द्वादश मासाः संवत्सरो यदेत इतरे ग्रहाः साद्यन्ते तस्मात्पुरुषो जातः संवत्सरे प्रतितिष्ठति यत्ते सोमादाभ्यं नाम जागृवीत्येष वै सोमस्य सोमपीथः सोमं वा एतत्सोमपीथेन समर्धयति यो वै सोमस्य सोमपीथं वेद न सोमपीथाच्छिद्यते सोमो वा इमा दिशो[3] ऽभ्यकामयत प्रागपागधरागुदगित्याभिरेनं दिग्भिः समूहत्याभिः समर्धयति काममेनं गमयति कामं ह गछति कामुका एनं स्त्रियो भवन्ति यां कामयेत तां तर्हि मनसा ध्यायेत्सा[4] हैनं कामयते ऽभ्व निस्मरैति

---

1) H u. Bb व्याहुत्या; desgl. B, ohne Accent. 2) So Bgn u. M; die andern Mss. त्वं 3) Bb दिशो 4) So Ben u. M; die andern Mss. सं.

स्मरेति वा एतदाह समारिर्विदामिति संमनेन वित्स्वेति वा एतदाह चत्वारो वै पृश्नेः स्तना आसंस्ततस्त्रिभिर्देवेभ्यो ऽदुहत्कुशीभिरेको[1] ऽनुनद्ध आसीत्तं वा इन्द्र एवापश्यत्तेनेन्द्रायैवादुहत्तद्वा अस्य कौशिकत्वं यदाह ॥ ब्राह्मण कौशिका[2] इव ॥ इति चतुर्निग्राभमुपैति चत्वारि वै पयांसि यावदेव पयस्तदाप्नोति त्रिः संभरति तस्मादेतस्यां त्रयो भागाः[3] प्रातर्मध्यंदिने सायं चतुर्निग्राभमुपैति त्रिः संभरति तत्सप्त सप्तपदा शक्करी शाक्कराः पशवः पशूनेवावरुन्द्धे नव कृत्वो निग्राभमुपैति त्रिः संभरति तद्द्वादश द्वादश मासाः संवत्सरो द्वादशाग्निष्टोमे स्तोत्राण्येषा यज्ञस्य मात्रा स्वर्भानुर्वा आसुरः सूर्यं तमसाविध्यत्तस्य देवास्तमो ऽपाघ्नन्यत्प्रथमं तमो ऽपाघ्नन्त्साविः कृष्णाभवद्यद्द्वितीयं सा लोहिनी यत्तृतीयं सा बलक्षी स स्वेन रूपेण निरमुच्यत यद्बलक्षः[4] पवित्रं भवति ततः शुक्रो गृह्यते यजमानस्य वा एतत्पवित्रं यजमानमेवैतेन पुनात्यमोतं स्यादात्मन एवैनदकृत यदन्यत्रोतमपवित्रं[5] तद्यजमानस्य ॥ ७ ॥

वाग्वा ऐन्द्रवायवः सा वै वागेकधावदद्यावदव्यावृत्तासीत्स इन्द्रो ऽब्रवीन्मह्यमत्रापि सोमं गृह्णीताहं[6] व एतां वाचं व्यावर्तयिष्यामीति[7] स वं वाचैवं वाचं व्यावर्तयद्यदैन्द्रवायवो गृह्यते वाचो व्यावृत्त्यै वायवे प्रथमं गृह्णाति[8] वायव उत्तमं मध्यत इन्द्रायेन्द्रियेण वा इयं वाङ् मध्यतो विधृतेन्द्रियवतीं वाचं वदति य एवं

1) M दुहः कु° 2) So die Mss. 3) M भोगाः 4) So Ben u. M; in H बलचः; in Bb der Accent zweifelhaft. 5) Bb °मर्पवित्रं; H °मपवित्रं 6) So Ben u. M; die andern Mss. गृह्णीयान्नाहं 7) Bb °यिष्यामीति 8) So Ben u. M; H u. Bb गृह्णीत; B गृह्णावि

वेद देवा वै सोममजिघांसंस्तं नाशक्नुवन्हन्तुं वायुर्ह्यस्मिन्नन्तरासी-
त्प्राणस्तं देवा अपाशासुरुप ना आवर्तस्वेति सो ऽब्रवीद्भागो मे
ऽस्त्विति वृणीष्वेत्यब्रुवन्त्सो ऽब्रवीन्मद्देवत्यान्येव पात्राण्यासन्निति त-
स्मादपतुरीयं वायोः पात्रमथ वायव्यान्युच्यन्ते ततो वै देवाः सो-
ममघ्नन्त्स हतो ऽपूयत्तस्माद्देवा उदबीभत्सन्त स वायुरब्रवीदहं व
एतं सोमं स्वदयिष्यामि भागो मे ऽस्त्विति वृणीष्वेत्यब्रुवन्त्सो ऽब्र-
वीन्मदग्रा एव ग्रहा गृह्यान्ता[1] इति तं वायुर्मध्यतो व्यवात्तम-
स्वदयत्तस्माद्वाय्वग्रा ग्रहा गृह्यन्ते[2] तस्मादु शुक्तं[3] प्रवाते विषजन्ति
देवा वै प्रातःसवनमुद्यमं नाशक्नुवंस्तृतीयसवने तर्हि वायुरासीत्तं
देवाः प्रातःसवनमभिपर्यौहंस्तेन प्रातःसवनमुदयछन्त यदैन्द्रवा-
यवः प्रातःसवने गृह्यते प्राणो वै वायुः प्राणेन वा एतन्मुखतो य-
ज्ञमुद्यछन्ते देवा वै वृत्रमजिघांसन्त्स मित्रो ऽब्रवीन्मि३त्रो ऽहम-
स्मि नाहं हनिष्यामीति ते ऽब्रुवञ्ज३ह्येवेति सो ऽब्रवीद्भागो मे
ऽस्त्विति वृणीष्वेत्यब्रुवन्त्सो ऽब्रवीत्पयसैव मे सोमं श्रीणानिति[4] त-
स्मात्पशवो ऽपाक्रामन्मित्रः सन्दुहा इति पशूनां हि पयो यन्मै-
त्रावरुणं पयसा श्रीणाति पशुभिरेवैनं सम्यञ्चं दधाति यन्मैत्राव-
रुणं पयसा श्रीणाति द्विदेवत्यत्वाय यच्छीतं तेन मैत्रं यत्तप्तं तेन
वारुणं ब्रह्म वै मित्रः क्षत्रं वरुणो ब्रह्मणि च वा एतत्क्षत्रे च पयो
दधाति तस्माद्ब्रह्म च क्षत्रं च पयस्वितमे पञ्च वै ब्राह्मणस्य देवता
अग्निः सोमः सविता बृहस्पतिः सरस्वती तस्माद्ब्राह्मणमन्ये मनु३ष्या
उपधावन्त्येतस्य[5] हि भूयिष्ठा देवतास्तासां तिस्रो ऽवान्तरं श्रौत्रिय-

1) So schreibe ich mit Bb; die andern Mss. गृह्यंता; cf. TS 6, 4, 7, 2. 2) H u. Bb गृह्यंते 3) Bb शुक्तं 4) Ben °णानीति 5) So Bb; die andern Mss. उपाध°

स्योऽग्निर्बृहस्पतिः सरस्वती तस्माच्छ्रौत्रियमश्रोत्रिया[1] उपधावन्त्येतस्य ह्यवान्तरं भूयिष्ठा देवतास्ता मैत्रावरुणं प्रति न्यागच्छन्ति यन्मैत्रावरुणं पयसा श्रीणाति तास्वेव पयो दधाति नाना वै पुरा मित्रावरुणाभ्यां[2] सोमा अगृह्णंस्ताः प्रजा अन्यान्यस्याः[3] परिहायमाददत ततो मित्रावरुणाभ्यां[4] सह सोममगृह्णंस्ततो वा अकल्पत यन्मैत्रावरुणं पयसा श्रीणाति मित्रेण वा एतद्वरुणं कल्पयति वरुणेन मित्रं मित्रं वै वृत्रं जघ्निवांसं वरुणोऽगृह्णात्स देवेष्वनाथत तेऽब्रुवन्वरुणे नाथस्वेति स वरुणेऽनाथत सोऽब्रवीद्भागो मेऽस्त्विति वृणीष्वेत्यब्रुवन्सो[5]ऽब्रवीत्सहैव नौ पयसा सोमं श्रीणानिति यन्मैत्रावरुणं पयसा श्रीणाति यजमानस्य निर्वरुणत्वाय यद्येनं भ्रातृव्योऽतीव स्यादङ्गुल्याङ्गुष्ठमवगृह्णीयाद्यद्यन्वङ्गुष्ठेनाङ्गुलिम् ॥

यो नो मित्रावरुणा अभिदासात्सपत्नो भ्रातृव्य उत्पिपीते बृहस्पते ।
इदमहं तमधरं पादयामि यथाहमुत्तमश्चेतयानि ॥

इत्युत्तमो ह चेतयति ॥ ८ ॥

देवा वै सत्त्रमासत कुरुक्षे३त्रेऽग्निर्मखो वायुरिन्द्रस्तेऽब्रुवन्यतमो नः प्रथम ऋध्नवत्तन्[6] नः सहेति तेषां वै[7] मख आर्ध्नोत्तं न्यका-

1) So M; in Ben °मश्रौत्रिया; in H u. Bb °मश्रौत्रिया betont 2) So H u. Bb; in Ben मित्रावरु°; M मित्रावरु° 3) M अन्यान्यास्याः 4) So H u. Bb; in Ben u. M मित्रावरु° 5) M (n. Bl) °ष्वेत्यब्रवीत्; Bb °ष्वेत्यब्रुवत् 6) M (n. Bl.) ऋध्नुवत् 7) Das वै fehlt in M (n. Bl.).

मयत तं न समसृजत तदस्य प्रासंहादित्सन्त स इत एव तिस्रो ऽजनयतेतो धनुस्त्रिसृणां च धन्वनश्च जन्म स प्रतिधायापाक्रामत्तं नाभ्यधृष्णुवंस्त धन्वार्तिं[1] प्रतिष्कभ्यातिष्ठत्स[2] इन्द्रो वम्रीरब्रवीदेतां ज्यामपत्येति[3] ता अब्रुवन्नभिमृताया वा अस्यां न शक्ष्यामो जीवितुं भागो नो ऽस्त्विति सो ऽब्रवीद्रसमेवास्या उपजीवाथेति तस्मादिताः शुष्कादार्द्रमुद्दिहन्ति रसं ह्यस्या उपजीवन्ति ता वै ज्यामपादंस्तस्य धन्वार्तिरुदय्य[4] शिरो ऽछिनत्स सम्राडभवदथैतं त्रेधा व्यगृह्णताग्निः[5] पूर्वार्धमिन्द्रो मध्यं वायुर्जघनार्धं[6] तस्मादाग्नेयं प्रातःसवनमैन्द्रं माध्यंदिनं सवनं वैश्वदेवं तृतीयसवनं वायुर्हि विश्वे देवाः प्राणापानौ वा उपांश्वन्तर्यामौ व्यान उपांशुसवनो वागिन्द्रवायवौ दक्षक्रतू मैत्रावरुण आश्विनः श्रोत्रं चक्षुषी शुक्रामन्थिना आत्माग्रायणो ऽङ्गान्युक्थ्या आयुर्ध्रुवः स्तना ऋतुपात्रे मूर्धा द्रोणकलशः कुक्षी कलशौ हनू अधिषवणे जिह्वाधिषवणं ग्रावाणो दन्ता अक्षाः परिधयो नासिकोत्तरवेदिः शिखा यूपः शिरो हविर्धानं पृष्ठमाग्नीध्रमुदरं सदो यदन्तरुदरे तद्धिष्ण्याः पाणी आग्नीध्रश्च मार्जालीयश्च[7] पार्ष्णी गार्हपत्यः प्रतिष्ठा वेदिरेष वै प्रजापतिः पाचीयः स ह वा एनं वेद य एवं वेद ॥ ९ ॥

Vgl. (TA. 5, 1).

---

1) M (n. Bl. ohne Accent) धन्वार्तिं 2) Ben प्रतिस्कभ्या° 3) H ज्यामर्प्येति 4) So Ben; in M (n. Bl. ohne Accent) धन्वार्तिरुदय्य; die andern Mss धन्वार्तिरुदय्य 5) So Ben; desgl. M. ohne Accent (n. Bl.); B व्यगृह्णीता°; H व्यगृह्णता°; Bb व्यगृह्णाता° 6) M (n. Bl.) °नार्धे 7) So Ben u. M; die andern Mss. मार्जालीयस्य 8) Das इति fehlt in den Mss.

॥ इति[8] खिलकाण्डे पञ्चमः प्रपाठकः ॥

नवैते प्रातर्ग्रहा गृह्यन्त इमे वा एते गृह्यन्ते नव प्राणा आश्विनो दशमो गृह्यते व्यानो वा एष गृह्यते नाभिरेव दशमो गृह्यते तृतीयो हूयते तृतीयो ३ह्ययं प्राणः प्राणानां संतत्यै सर्वे वा एते ग्रहाः स्तोत्रवन्तः शस्त्रवन्तो निदानवन्तो निदानवान्भवति य एवं वेद होता वा अद्य प्रातरुपांशुमयजन्तेनैते[1] उक्थवन्तोऽथ यं होता तूष्णींशंसं शंसति तेनैवैत उक्थवन्तो नवैते प्रातर्ग्रहा गृह्यन्ते नवभिर्बहिष्पवमाने स्तुवते तैरेते[2] सामन्वन्तो हिंकारेणाश्विनः सामन्वानैन्द्रवायवेनैन्द्रवायवो मैत्रावरुणेन मैत्रावरुण ऐन्द्रेण शुक्रामन्थिनौ वैश्वदेवेनाग्रायण उक्थायोक्थ्यो गृह्यत उक्थाय ध्रुवः संतत्या ऐन्द्राग्नः संतत्यै मरुत्वतीया अध्वर्युर्जुहोति होता वषट्करोति प्राणान्वा एतत्प्रधत्तो येन मन्त्रेणाध्वर्युः प्रयच्छति तेन होता प्रतिगृह्णाति प्राणानां गोपीथाय प्रजापतिर्वै स्वयं होतासीत्सोऽताम्यत्तं देवा द्विदेवत्यैरभ्यधावन्प्राणा वै द्विदेव३त्या यदध्वर्युर्द्विदेवत्यान्हुत्वा क्षिप्रं होतारमभ्याद्रवति प्राणैर्वा एतद्धोतारमभिधिनोति वषट्कारे वषट्कारे वै होता प्राणस्यान्तं गच्छति प्राणा वै द्विदेव३त्या यदध्वर्युर्द्विदेवत्यान्हुत्वा क्षिप्रं होतारमभ्याद्रवति[3] प्राणैर्वा एतद्धोतारमभिधिनोति प्राणा वै द्विदेवत्याः पशवा इडा यद्द्विदेव३त्यानभक्षयित्वेडामुपह्वयेत पशुभिः प्राणानन्तरियादथ यद्द्विदेवत्यान्भक्षयित्वेडामुपह्वयते प्राणान्वा एतदात्मन्धित्वाथ पशूनुपह्वयत[4] इन्द्रियं वै सोमः पशव इन्द्रियं यत्सोमं भक्षयतीन्द्रियमेवात्मन्धत्ते सर्वत आश्विनं परिहारं भक्षयति तस्मात्सर्वा दिशः शृणोति ॥ १ ॥

* Vgl. 1, 3, 8. -- TS 6, 4, 9 (âçvinaḥ); Kâṭh. 27, 5; Kap. S. 42, 5.

1) Ben तेनैते 2) Bb तैरेव 3) H u. Bb चिप्रंहोतार° 4) M पशूंमुप°

यद्वै पात्रꣳ रिक्तमनुन्मृक्तं तदनु रक्षाꣳसि यज्ञमवयन्ति यदैन्द्रवायवे पुरोडाशमवदधाति मैत्रावरुणे पयस्यामाश्विने धानामरिक्तत्वाय वि वा एतद्यज्ञश्छिद्यते यत्सवनानि संतिष्ठन्ते यदेतानि पात्राण्या तृतीयात्सवनात्परिशेरे यज्ञस्य संतत्या अविच्छेदाय वायव्यायाꣳ शस्यमानायां पात्राणि विमुञ्चति प्राणो वै वायुः प्राणेन यज्ञः संततः प्राणेनैव यज्ञꣳ संतनोति ॥ एकया च दशभिश्च स्वभूते[1] द्वाभ्यामिष्टये विꣳशत्या च तिसृभिश्च वहसे त्रिꣳशता च नियुद्भिर्वाय इह ता विमुञ्च ॥ इत्याह विमुक्त्या एवावगतꣳ[2] वा अध्वर्युपात्रं निरूढं प्रतिप्रस्थानꣳ यदि कामयेत यो बहिस्तं ग्रामे कुर्याꣳ यो[3] ग्रामे तं बहिरिति ॥ इदमहममुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रममुष्या[4] विशो निरूहामि ॥ इत्यध्वर्युपात्रं निरूह्य ॥ इदमहममुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रममुष्याꣳ विशि सादयामि ॥ इति प्रतिप्रस्थानꣳ सादयेद्यो बहिस्तं ग्रामे करोति यो ग्रामे तं बहिरध्वर्युपात्रꣳ वै यजमानस्य पात्रं प्रतिप्रस्थानं भ्रातृव्यस्य यदि कामयेत समावद्वीर्यमेनं[5] भ्रातृव्येण कुर्यामिति प्रबाहुग्गृह्णीयातां प्रबाहुक् सादयेतां प्रबाहुग्जुहुयातांꣳ समावद्वीर्यमेवैनं[5] भ्रातृव्येण करोत्यध्वर्युपात्रꣳ वै पात्रं पापीयः प्रतिप्रस्थानꣳ यदि कामयेत पापवसीयसꣳ स्यादिति पूर्वो गृह्णीयात्पूर्वः[6] सादयेत्पूर्वो जुहुयादेतेन वै विपूजनः सौराकिः पापवसीयसं चकार तत्पापवसीयसमेवैतेन करोति यज्ञस्य वै सृष्टस्य शिरोऽच्छिद्यत तस्मै देवाः प्रायश्चित्तिमैछन्नथ वा एतौ तर्हि देवानां भिषजा आस्ताम-

1) Bb स्वभूते 2) So Ben u. M; in H u. Bb एवावहूतꣳ; B एवावक् तꣳ 3) So Ben; die andern Mss. कुर्याद्यो 4) So corrigirt; die Mss ॰मुष्याꣳ 5) H u. Bb समावद्वीर्यमे॰ 6) In Bb गृह्णीयात् ohne Accent.

श्विना असोमपौ ता उपाधावन्यथा भिषजमुपधावन्त्येवमिदं यज्ञस्य शिरः प्रतिधत्तमिति ता अब्रूतां भागो ना अस्त्विति वृणाथामित्यब्रुवंस्ता[1] अब्रूतां ग्रहं नौ गृह्णन्तु सोमपीथमश्नवावहा[2] इति तद्वा अश्विनौ प्रत्यधत्तां तस्मादाश्विनीभिरभिष्टुवन्त्यश्विनौ हि प्रत्यधत्तां तौ वै बहिष्पवमानेनैव पावयित्वा ताभ्यां पूताभ्यां यज्ञियाभ्यां भूताभ्यां ग्रहमगृह्णंस्तस्माद्बहिष्पवमाने स्तुत आश्विनो गृह्यते तस्माद्ब्राह्मणेन बहिष्पवमानमभिमृश्यं पवित्रं हि तत्तस्माद्यं द्विष्यात्तं परिबाधेत तद्वै भेषजं त्रेधा विन्यदधुरग्नौ तृतीयं ब्राह्मणे तृतीयमप्सु तृतीयं तद्य एवं विद्वानग्नेरन्ते ब्राह्मणाय प्रोच्याप्सु भेषजं करोति समर्धुकं ह भवति यावद्धि भेषजं तत्क्रियते वास्तुहानि वा एतत्पात्राणि भवन्ति यद्ग्रहान्गृहीत्वा बहिष्पवमानं सर्पन्ति वैष्णव्य[3] ऋचा पुनरेत्य संमृशति विष्णुर्वै यज्ञो विष्णुनैवैनानि यज्ञेन स्वर्गं लोकं समारोहयति[4] ॥ २ ॥

प्रजापतेर्वा एते चक्षुषी यच्छुक्रामन्थिना असा आदित्यः शुक्रश्चन्द्रमा मन्थी तस्य वै प्रजापतेः सव्यं चक्षुरश्वयत्ततो ये स्तोका अवापद्यन्त तैरिदं वर्षत्येकविंशतिर्वै[5] ते ऽवपेदुस्तान्वायुरमुतो विसृजति प्रजानां कॢप्त्यै तस्य या कनीनिका परापतत्स यवो ऽभवद्यन्मन्थिनं सक्तुभिः श्रीणाति चक्षुरेवास्य संभावयति मिथुनं वै सोमश्च सक्तवश्च यन्मन्थिनं सक्तुभिः श्रीणाति मिथुनत्वायार्तं वा एतत्पात्रं यन्मन्थिपात्रं यं द्विष्यादृत्विजां तस्मै हरेदार्तिमार्छति ष-

1) H u. B वृणाथा॰ 2) Ben ॰वामहा 3) H u. Bb ॰व्यं 4) Bb ॰रोहति 5) Ben वर्षत्ये॰

ण्डामर्कौ वा असुराणां पुरोहिता आस्तां तान्देवा[1] नाशक्नुवन्हन्तुं ब्राह्मणवन्तो ह्यासंस्तौ देवा अपाशासुरुप ना आवर्तेथामिति ता अब्रूतां[2] भागो ना अस्त्विति वृणाथामित्यब्रुवंस्ता एतौ शुक्रामन्थिना अवृणातां ते देवा अमन्यन्त यदिमा असु३यौ[3] सोमौ होष्यामस्तदन्वसुरा आभविष्यन्ति यन्न होष्यामस्तदन्वाभविष्यन्तीति ता अपनुद्याथेन्द्रायाजुहवुस्तस्मादेता अन्यदेवत्यौ गृह्येते[4] अथेन्द्राय हूयेते[5] अपनुत्तौ षण्डामर्कौ सह तेन यं द्विष्म इति षण्डामर्कयोरेवैनं सहापनोदेनापनुदते ॥ आयुः पाहि प्रजां पाह्यमुष्य वीरतां पाहि ॥ इति सादयेद्यो ऽस्य प्रियः स्यात्तस्य शुक्रं वै प्रति राष्ट्रं मन्थिनं निरुद्धं मथ्यता इति ३ह्येतद्राष्ट्रमाहुर्यन्निरुद्धं भवति यदि कामयेत यो बहिस्तं ग्रामे कुर्यां यो[6] ग्रामे तं बहिरिति ॥ इदमहममुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रममुष्या[7] विशो निरूहामि ॥ इति शुक्रपात्रं निरुह्य ॥ इदमहममुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रममुष्यां विशि सादयामि ॥ इति मन्थिपात्रं सादयेद्यो बहिस्तं ग्रामे करोति यो ग्रामे तं बहिरार्तं वा एतत्पात्रं यन्मन्थिपात्रं यच्छुक्रपात्रं पुनः प्रयुज्यते तस्मादिमे समावद्वीर्ये तस्मादाभ्यां समावत्पश्यत्यसौ वा आदित्यः शुक्रश्चन्द्रमा मन्थी यदपिधाय प्राञ्चा इतस्तस्मादेतौ प्राञ्चौ यन्तौ न पश्यन्त्यथ यदनपिधाय प्रत्यञ्चौ तिष्ठन्तौ जुहुतस्तस्मात्प्रत्यञ्चौ यन्तौ पश्यन्ति[8] यदपिधाय प्राञ्चा इतस्तस्मात्पराङ् प्राणो ऽथ यदनपिधाय प्रत्यञ्चौ तिष्ठन्तौ जुहुतस्तस्मात्पुनरपानो यदपिधाय प्राञ्चा इतस्तस्मात्पराञ्चो

1) So corrigirt; die Mss. तां देवा 2) H u. Bb अब्रूतां 3) So Ben u. M; in B असूउर्यौ; H u. Bb असूउर्यौ 4) So Ben; in H u. Bb गृह्येते; desgl. M (n. Bl.) u. B, ohne Accent. 5) So M (n. Bl.); die andern Mss. हूयते; H हूतये 6) So Ben; desgl. M (n. Bl.), ohne Accent; die andern Mss. कुर्यावो; cf. oben 4, 6, 2. 7) So corrigirt; die Mss. °मुष्या°; cf. oben 4. 6, 2. 8) H u. Bb पश्यति

गर्भा धीयन्ते ऽथ यदनपिधाय प्रत्यञ्चौ तिष्ठन्तौ जुहुतस्तस्मात्प्रत्यञ्चः प्रजायन्ते चक्षुषी वै शुक्रामन्थिनौ नासिकोत्तरवेदिर्यदङ्गुष्ठाभ्यामाक्रमेते चक्षुषी वा एतत्प्रधत्तो ऽथ यदुपरिष्टादाक्रमेते तस्मादिमे उपरिष्टाच्चक्षुषी तुथो ऽसि जनधाया देवास्त्वा शुक्रपाः प्रणयन्त्विति या अत्त्रीः प्रजास्तासामेष योनिस्ता एतमनुप्रजायन्ते तुथो ऽसि जनधाया देवास्त्वा मन्थिपाः प्रणयन्त्विति या आद्याः प्रजास्तासामेष[1] योनिस्ता एतमनुप्रजायन्त उभयीरेव प्रजाः प्रजनयत्यत्त्रीश्चाद्याश्च शुक्रमन्वारभन्ते तेजो वै शुक्रो ब्रह्मवर्चसं तेज एव ब्रह्मवर्चसमन्वारभन्त इन्द्रेण मन्युना युजे ति शुक्रेण परियन्ति मन्युना वै युजेन्द्रो ऽसुरानवाबाधत मन्युना वा एतद्युजा यजमानो भ्रातृव्यमवबाधते संजग्मानौ दिवा पृथिव्येत्यरत्नी संधत्त इमानि वा एतत्संधत्तो यत्पात्रे संदध्यातां नेदमन्तरा[2] स्यादथ यदरत्नी संधत्तस्तस्मादिदमन्तरा चक्षुषोर्विधृत्यै पुमाꣳसं गर्भमाधत्तं गवी३न्योरिति तदनु स्त्री३ष्वो[3] यजमानस्य गावो भवन्ति वीरं पत्नी जनयति शुक्रस्याधिष्ठानमसि मन्थिनो ऽधिष्ठानमसीति शकलौ प्रास्यतः समिद्वा एषैतयोरथो आहुतीनां प्रतिष्ठित्यै निरस्तः षण्डो[4] निरस्तो मर्कः सह तेन यं द्विष्म इति शकलौ[5] निरस्यत एतावांल्लोको यावदुद्वत[6] यावानेवं लोकस्तस्माद्यजमानो भ्रातृव्यं निर्भजति श्रीणन्त्यन्यान्त्सोमान्नान्याꣳस्तत्सोमानां मिथुनं याꣳ श्रीणन्ति ताननुवर्षति यान्न

1) H u. Bb ॰मेव 2) So Ben u. M; die andern Mss. न्येदम॰ 3) So Ben u. M; die andern Mss. स्त्रो३ष्वो 4) Bb शण्डो; wir hätten wohl auch oben 1, 3, 12 mit M 1 षण्डो schreiben sollen; übrigens aber schreibt Kâṭh. in dem hier entsprechenden Cap. 31, 8 शुंडामर्कौ 5) Bb संकलौ 6) So Ben u. M; die andern Mss. ॰दुंवत

श्रीणन्ति ताननुवीध्रति[1] दारुमयान्यन्यानि पात्राणि मृन्मयान्यन्यानि तत्पात्राणां मिथुनं यो वै सोमस्य च पात्राणां च मिथुनं वेद मिथुना एनं पशवा उपतिष्ठन्ते ॥ ३ ॥

प्रजापतिर्वा आग्रायणो[2] ये देवा दिव्येकादश स्थेत्येतावन्तो वै देवा यावन्त एव देवास्तेभ्यो[3] गृह्यत आग्रायणं[4] वै गृहीत्वा देवाः स्वर्गं लोकमायन्नपासुरा अभ्रंशन्त ततो देवा अभवन्परासुरास्तद्य एवं विद्वानाग्रायणं[5] गृह्णीते भवत्यात्मना परास्य भ्रातृव्यो भवति य आनुजावरः स्यात्स आग्रायणाग्रान्ग्रहान्गृह्णीताग्रं[6] ह्याग्रायणो[7] यद्यभिचरेत् ॥

विदद्यदि सरमा रुग्णमद्रेर्महि पाथः पूर्व्यं सध्र्यक्कः ।
अग्रं नयत्सुपद्यक्षराणामच्छा रवं प्रथमा जानती गात् ॥

इति पुरोरुचं कुर्याद्गजति हैवाथो वाग्वै सरमा वाचमेवैषां वृङ्क्ते त्सरा[8] वा एषा यज्ञस्य तस्माद्यत्किंच प्राचीनमाग्रायणात्तदुपांशु[9] चरन्त्यथ वा एतदाग्रायणं[10] प्रति वाचं विसृजन्ते यज्ञमेवाप्त्वा वाचं विसृजन्ते वाग्वै देवेभ्योऽपाक्रामत्ते देवास्तूष्णीं यज्ञमतन्वत सा वागमन्यतान्तर्वै मा यज्ञाद्यन्तीति साग्रायणं[11] प्रति व्याद्रवत्तस्मादाग्रायणं प्रति वाचं विसृजन्ते हिंकृत्य वाचं विसृजन्ते प्राणो वै हिंकारो वाक् प्राणस्तद्वाच एवैषां युक्तिस्त्रिर्हिंकरोति त्रेधा ३हीयं वाग्वदति शनैरुच्चैरथ सूच्चैर्यावत्येव[12] वाक् सास्य युज्यते त्रयो वै

1) So M; desgl. B, ohne Accent; Ben विध्रति; Bb वीघ्रति; H वोध्रति oder वीघ्रति 2) Bb आग्रयणो 3) In H u. Bb zweimal यावन्त एव देवा 4) Bb आग्रयणं 5) Bb °ग्रयणं 6) Bb आग्रय° 7) Bb °ग्रयणो 8) M सरा 9) Bb °ग्रयणा° 10) Bb ग्रयणं 11) Ben सूग्रय° 12) M सूच्चै

प्राजापत्या ऋत्विज उद्गाता प्रस्तोता प्रतिहर्ता ते वा अस्यैतर्ह्यवृत्ता[1] अयुक्ता यद्धिंकरोति[2] तेनैवास्य ते वृत्ता[3] युक्ता भवन्ति॰वाक् च मनश्चावदेतामहं श्रेयानस्म्यहं श्रेयानसीति तौ प्रजापतिं प्रश्नमैता सा वागब्रवीन्नैव मया किं चनानभ्युदितं[4] क्रियता[5] इत्यथ मनो ऽब्रवीन्नैव मया किं चनानभिगतं क्रियता[5] इति स मनसे ऽन्वब्रवीत्तां वागब्रवीदहंहव्यवाडेवाहं तुभ्यमसानीति तस्मादेषा प्रजापतये[6] ऽहव्यवाट् तस्माद्यत्किंचोपांशु क्रियते तदाहुः कृतमेतत्क्रियता इति प्रजापतये हि क्रियते द्वाभ्यां धाराभ्यां[7] प्रातःसवने गृह्णाति तिसृभ्यो माध्यंदिने सवने चतसृभ्यस्तृतीयसवने तन्नव नव प्राणा आत्माग्रायणः प्राणानेवात्मन्धत्ते वि वा एतद्यज्ञश्छिद्यते यत्सवनानि संतिष्ठन्ते ये देवा दिव्येकादश स्थ पृथिव्यामध्येकादश स्थाप्सुक्षितो महिनैकादश स्थेति देवताभिर्वै[8] यज्ञः संततो देवताभिरेव यज्ञं संतनोति प्रजापतिर्वा आग्रायणो[9] यत्सर्वेषु सवनेष्वभिप्रस्कन्दयति प्रजापतिर्वा एतत्प्रजा अभिजिघ्रति प्रजापतिर्वा आग्रायणो[9] यत्सर्वेषु सवनेषु गृह्णात्यात्मनैव यज्ञं संतनोति प्रजापतिर्वा आग्रायणो[9] यदेषो ऽतिरिच्यते तस्मात्पुरुषः पशूनां दविष्ठमेत्याग्रायणो[10] वै गायत्र्या वत्सस्तं वा एतदा तृतीयात्सवनादभिप्रतिधावति[11] गायत्र्या वा एते लोके सर्वे सोमा गृह्यन्ते तां वा एतत्सर्वाणि सवनान्यभिप्रतिधावन्त्यथ यत्स्थाल्या गृहीतो विज्ञातस्थाल्या होष्यन्ती३ दारुमयेणा३[12] इति तस्मादवि-

1) M ॰वृता 2) M यद्धिं हिंकरोति 3) M वृता 4) H u. Bb चनान्यन्युदितं 5) Bb क्रियाता; M क्रीयता 6) Von hier bis zum folgenden प्रजापतये in B fehlend. 7) Dies Wort fehlt in B. 8) Das वै fehlt in Bb. 9) Bb आग्रयणो 10) Bb॰ग्रयणो 11) M धावंति 12) Die Mss. schwanken; Ben होष्यंती दारुमयेणा, indem zugleich eine ३ über der Linie die Plutirung der letzten Silbe eines jeden der Wörter andeutet; in M हो३ष्यंतो३, दारुमयेणा; in H u. Bb होष्यंती दारुमयेणेति, desgl. B, ohne Accent.

ज्ञातेन गर्भेण भ्रूणहाथ यत्स्थालीं रिञ्चन्ति[1] न दारुमयं तस्मात्पुमान्दायादः स्त्र्यदायाद्यथ यत्स्थालीं परास्यन्ति न दारुमयं तस्मात्स्त्रियं जातां परास्यन्ति[2] न पुमांसमथ स्त्रिय एवातिरिच्यन्ते ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 3, 13. — TBr. 6, 4, 11 (âgrâyaṇaḥ); Kâṭh. 27, 9.

इन्द्रो वै वृत्राय वज्रमुदयच्छत्स वज्रमुद्यतं दृष्ट्वाबिभेत्सो ऽब्रवीदस्ति वा इदं त्वयिस्मिन्नन्तर्वी३र्यं तत्ते प्रदास्यामि[3] मा मा वधीरिति तद्वा अस्मै प्रायच्छद्यज्ञं वा अस्मै तत्प्रायच्छत्पशूनुक्थ्यमेव यदुक्थ्यो गृह्यते यज्ञस्य च पशूनां चावरुद्ध्या एतावान्वै यज्ञो यावानुक्थ्यो ऽन्तःश्लेषणमेवान्ये ग्रहाः प्लवो वा एष[4] यज्ञस्य यदु३क्थ्यो यथा वा इदं प्लवं संनह्य[5] प्रस्नात्येवं वा एतदुक्थ्यमालभ्य प्रस्नाति स एनमा यज्ञस्योदृचः संपारयत्यङ्गानि वा उक्थ्यो यज्ञस्य संतत्यै गृह्यते तस्मै त्वा विष्णवे त्वेति विष्णुर्वै यज्ञो विष्णुना यज्ञः संततो विष्णुनैव यज्ञेन यज्ञं संतनोत्येतेन वा इदमुक्थ्यानि[6] संततानि तस्मात्पुरुषः स्नावभिरनुसंततः सद आलभ्यावनयति यज्ञं वा एतत्संतत्य संप्राप्यावनयति चक्षुर्वै शुक्रश्चक्षुरु३क्थ्यश्चक्षुर्वा एतत्पुरस्ताद्ध्रियते ऽथो यथेदं पुरस्तात्पश्चात्पश्यन्नन्वेत्येवं तद्यथ यदेकः संस्त्रेधा क्रियते तस्मादेकः श्रेष्ठः पूर्वार्धे ऽवस्यति यदेतौ ग्रहौ भूयिष्ठाः सोमा अनु हूयन्ते[7] पापवसीयसस्य व्यावृत्त्यै यदेतत्पात्रं भूयिष्ठाः सोमा अन्वायन्ति तस्मादेकं श्रेष्ठं यन्तं बहवः पश्चादनुयन्ति[8] पात्राणि वा अध्वर्युं पुरो विदुहु उक्थामदानि[9] पश्वैन्द्र्या[10] सदा उपचरत्याग्नेय्याग्नीध्रं वैष्ण-

1) So Ben u. M; in H u. Bb रिचंति; desgl. B, ohne Accent. 2) So M, H u. Bb; in Ben परास्यन्ति 3) Ben प्रजास्यामि Kâṭh. 27, 10 प्रदास्यामि 4) Ben एषा 5) H संनह् 6) So M; in Ben °मुकथ्यानि; Bb °मुकथ्यानि; desgl. B, ohne Accent; H °मुथ्यानि 7) H u. Bb हूयते 8) So Ben, die andern Mss. (auch M) यच्छंति 9) So M; in Ben उकथ्यामदानि; Bb उकथ्यमदानि; H u. Bb उथ्यमदानि 10) So Ben u. M; in H पशैन्द्रिया; desgl. B, ohne Accent; Bb पशैन्द्रिया.

व्यां हविर्धाने यथादेवतमेवैनान्युपचरति तथा हैनं न विदुह्रे ऽन्तराहवनीयं च हविर्धानं चाध्वर्योर्लोको ऽन्तरा हविर्धानं च सदश्च यजमानस्य सदः सदस्यानां यदि कामयेताध्वर्युं यश ऋच्छेदित्यन्तराहवनीयं[1] च हविर्धानं चावनयेत्सौमो वै यश एषो ऽध्वर्योर्लोको ऽध्वर्युमेव यशसार्पयति यदि कामयेत यजमानं यश ऋच्छेदित्यन्तरा हविर्धानं च सदश्चावनयेत्सौमो[2] वै यश एष यजमानस्य लोको यजमानमेव यशसार्पयति यदि कामयेत सद[3]स्यान्यश ऋच्छेदित्यन्तः सदस्यावनयेत्सौमो वै यश एष सदस्यानां लोकः सदस्यानेव यशसार्पयति सद आलभ्यावनयत्यैन्द्रं वै सद ऐन्द्राग्न्युक्थान्युक्थानां[4] संतत्या उक्थानामनपच्छेदाय[5] ॥ उपयामगृहीतो ऽसि मित्रावरुणाभ्यां[6] त्वा ॥ इति गृह्णाति प्रातःसवने मैत्रावरुणाय ॥ इन्द्राय त्वा ॥ इति ब्राह्मणाच्छंसिने ॥ इन्द्राग्निभ्यां त्वा ॥ इत्यच्छावाकाय ॥ उपयामगृहीतो ऽसीन्द्राय त्वेन्द्राय त्वा ॥ इति गृह्णाति सर्वेभ्यो माध्यंदिने सवने ॥ उपयामगृहीतो ऽसीन्द्रावरुणाभ्यां त्वा ॥ इति गृह्णाति तृतीयसवने मैत्रावरुणाय ॥ इन्द्राबृहस्पतिभ्यां त्वा ॥ इति ब्राह्मणाच्छंसिने ॥ इन्द्राविष्णुभ्यां त्वा इत्यच्छावाकायैवमस्य यथोक्थं[7] यथादेवतं गृहीता भवन्ति ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 3, 14. — TS. 6, 5, 1 (ukthyagrahaḥ); Kâṭh. 27, 10.

आयुर्वै ध्रुवस्तमुत्तमं गृह्णात्युत्तमं ह्यायुः स्थाल्या गृह्णात्यायुषो धृत्यै पूर्णं गृह्णाति सर्वमायुरेति प्राणो वै गायत्र्यायुर्ध्रुवो यदेष आ तृतीया-

1) Von hier ab in M eine Lücke (ein Blatt fehlt). 2) H सौमे 3) So corrigirt; die Mss. सदस्यामेवं 4) So Ben; die andern Mss. °कथ्यान्युकथ्याना° 5) So Ben; die andern Mss. उकथ्याना° 6) So H u Bb; in Ben मित्रावरुणाभ्यां 7) Ben यथोक्तं°

त्सवनात्परिशयेत्तस्माद्यावदायुस्तावान्प्राण आयुर्वै ध्रुवो यदग्निष्टोममास्ता आयुरेवास्मां निः सर्पेत्यायुर्वै ध्रुवो यत्केवलं जुहुयादायुः प्रजानां प्रदध्यात्परिधानीयायाꣳ शस्यमानायामवनयति स ह्यन्तो[1] होतुश्चमसे ऽवनयति वैश्वदेवो वै होता वैश्वदेवीरिमाः[2] प्रजाः सर्वासु वा[3] एतत्प्रजास्वायुर्दधाति जनानामित्याह सर्वासाꣳ वा एतत्प्रजानामायुः सर्वाभ्यः[4] प्रजाभ्यो गृह्यत उभयतोवैश्वानरो गृह्यत उभयतोवैश्वानरो ३ह्ययं प्रा३णो ऽयꣳ वाव वैश्वानरो ३यो ऽयमवाङ् प्राणो यदेष केवला उत्तरे हविर्धाने साद्यते तस्मादेषो ऽर्धभाक् प्राणानामर्धभाजा इतरे हिरण्ये ऽधि सादयेदायुःकामस्यामृतꣳ वै हिरण्यमायुर्ध्रु३वो ऽमृत एवास्यायुर्दधात्युपोप्ते ऽन्ये ग्रहाः साद्यन्ते ऽनुपोप्ते ध्रुवस्तस्मादस्थ्नान्ये[5] पशवः प्रतितिष्ठन्ति माꣳसेन पुरुषः प्राणा वा उपरवा यदेत उपोप्ते ग्रहाः साद्यन्ते स्वे वा एतद्योनौ साद्यन्ते पूर्वार्धे वा इमे मुखस्य प्राणा एतत्खलु वै हविर्धानस्य पूर्वार्धꣳ यद्दक्षिणꣳ हविर्धानं तस्माद्दक्षिणे हविर्धाने प्राणा वा एत इतरे ग्रहा आयुर्ध्रुवो नव वै प्राणा आयुर्दशमं तस्मादेष दशमो गृह्यते दशमꣳ ह्यायू राजपुत्रो ध्रुवं गोपायति सर्वासाꣳ वा एतत्प्रजानामायुर्गोपायति तस्माद्राजपुत्रो वीर्यवत्तमो यद्यभिचरेत् ॥ इदमहममुष्यामुष्यायणस्यायुः प्रवर्तयामि ॥ इति ध्रुवं प्रवर्तयेदायुरेवास्य प्रवर्तयति यत्प्रवर्तयेत्सर्वासां प्रजानामायुः प्रवर्तयेऽमुक्[6] प्रजा आर्छेदवर्तिर्यजमानं गृह्णीयात्क्षोधुको ऽध्वर्युः स्यात्तद्यज्ञ्य एवं ॥ ध्रुवं त्वा ध्रुवक्षितिममुमास्या-

---

1) So Bb u. H; in Ben ह्यन्तो ohne Accent. 2) Mit diesen Worten fängt M wieder an. 3) Von hier in H u. Bb Lücke bis zum folgenden वा 4) So Ben u. M; in H u. Bb सर्वाभ्य एव; B सर्वाभ्या एव 5) So Ben; (cf. TS 6, 5, 2); in M °स्त्नान्ये, desgl. B, ohne Accent; in Bb अस्थान्ये; in H अस्तान्ये 6) So M; die andern Mss. प्रवर्तयेदामु

नाच्च्यावयामि ॥ इत्यास्थानादेवैनं च्यावयति प्रमायुको भवति ध्रुवꣳ वै प्रच्यवमानꣳ विश्वा भूतानु प्रच्यवन्ते प्र यजमान आस्थानाच्च्यवते तदभिमृश्यो दिवि दिव्यान्दृꣳहान्तरिक्षे अन्तरिक्ष्यान्पृथिव्यां[1] पार्थिवानिति यथास्थाम[2] वा एतत्प्रजा दृꣳहति स्व आयतने यजमानमायुषा[3] वा एष वीर्येण व्यृध्यते यस्य ध्रुवः स्कन्दत्यायुर्वीर्ये ध्रुवस्तदभिमृश्यः ॥ आयुर्धा असि ध्रुवायुर्मे धेहि ॥ इत्यायुरेवास्मिन्दधाति वरो दक्षिणा वरेणैव वरꣳ स्पृणोत्यात्मा हि वरः पुत्रसेनस्य ह वै भैमसेने ध्रुवं उपददास[4] तꣳ शृण्वानः स्थैरब्रह्मणं ऋतेनैभ्यो लोकेभ्य आप्याययांचकार ॥ स्वाहा दिव आप्यायस्व ॥ इति स तृतीयं बभूव ॥ स्वाहान्तरिक्षादाप्यायस्व ॥ इति स द्विभागं बभूव ॥ स्वाहा पृथिव्या आप्यायस्व ॥ इति स पुपूरे तदृतेनैवैभ्यो लोकेभ्यो ध्रुव आप्याययितव्यो द्वादशे स्तोत्रे ऽवनयति ॥ द्वादश मासाः सꣳवत्सरः सꣳवत्सरो यज्ञो यज्ञः प्रजापतिः प्राजापत्यः पुरुषो यावानेव पुरुषस्तस्मिन्नायुर्दधाति यत्सूयमाने[5] ऽवनयेद्गर्भाः प्रपादुकाः स्युर्यच्छस्यमाने युवानः प्रमीयेरन्यच्छस्ते बहिः प्राणान्दध्यात्सकृच्छस्तायां मध्यतो ऽवनीयो मध्यतो वा एतत्प्रजानामायुर्दधाति ॥ स्वयंभूरसि श्रेष्ठो रश्मिः प्रियो देवानाꣳ सꣳसदनीयः ॥ तं त्वा सुभव देवा अभिसꣳविशन्तु ॥ आयुर्धा असि ध्रुवायुर्मे धेहि ॥ इत्यायुरेवास्मिन्दधाति ॥ वर्चोधा असि ध्रुव वर्चो मे धेहि ॥ इति वर्च एवास्मिन्दधाति ॥ इषो ऽसि त्वेषो[6] ऽसि नृम्णो ऽसि व्रतो ऽसि दक्षो ऽसि तस्य

---

1) In Ben u. M °रिक्षे तरिक्ष्यान् (in M das क्ष् des Adj. aber zuerst geschrieben und erst dann als del. bezeichnet); cf. 1, 3, 15. 2) So Ben u. M; in H u. Bb यथास्थानꣳ; B, यथास्थाꣳन. 3) So Ben u. M; die andern Mss. °मायुषो 4) So M; in B °ददास; H u. Bb °ददाम; Ben? 5) M सूर्यमाने 6) Ben त्विषो

त इषस्य त्विषस्य नृम्णस्य व्रतस्य दक्षस्य भक्षीय[1] स्वस्य चारणस्य च शूद्रस्य चार्यस्य च यथा त्वं सूर्यासि विश्वदर्शत एवमहं विश्वदर्शतो भूयासम् ॥ इति विश्वदर्शतो ह भवत्यसौ वा आदित्यः स्वयंभूः श्रेष्ठो रश्मिर्यथैष स्वयमभवदेवं स्वयं भवति य एवं वेद ॥ ६ ॥

Vgl 1, 3, 15. — TS 6, 5, 2 (dhruvaḥ): Kâṭh. 28, 1; Kap. S. 44, 1.

अथैत ऋतुग्रहाः संवत्सरस्य वा एते विधृत्यै गृह्यन्ते द्वादश मासाः संवत्सरस्तस्माद्द्वादश ऋतुग्रहा मधुश्च माधवश्च वासन्तिका ऋतू असन्ना हूयन्ते ऽसन्ना ३हीम ऋतवो नान्योऽन्यमभिप्रपद्यते[2] यदन्योऽन्यमभिप्रपद्यत[3] ऋता ऋतुरभीयादथ[4] यदन्योऽन्यः[5] प्रपद्यते तस्मादिदमृता ऋतुरनुनिहिताः[4] परिप्लवन्त उभयतोमुखमृतुपात्रमुभयतोमुखा ३हीम ऋतवो न वै तद्विद्म यत ऋतूनां मुखं सह प्रथमं गृह्णाते सहोत्तमं सह युज्येते[6] सह विमुच्येते[7] चतुर्दश वा एतत्कुर्वतो ऽति वा एतद्रेचयतो ऽस्ति मासस्त्रयोदशस्तमेवैतेनाप्त्वावरुन्द्ध ऋतुभ्यो वै प्रजाः प्रजायन्ते यत्षड्ऋतुना चतुर्ऋतुभिर्ऋतुभ्यो वावास्मा एतच्चतुष्पदः पशून्प्रजनयतो ऽथ यच्चतुर्ऋतुभिर्द्विर्ऋतुन ऋतुभ्यो वावास्मा एतद्द्विपदः पशून्प्रजनयतो यद्द्विर्ऋतुना[8] द्वौ ३हीमा ऋतू अथ यद्द्वे ऋतुपात्रे द्वौ द्वौ ३हीम ऋतवो नानुयजति वैश्वानरो वषट्कारो यदनुयजेद्वैश्वानरमृतुष्वन्ववसृजेदन्धो वा इदमासीदव्यावृत्तमहरासीन्न रात्रिस्तद्देवा ऋतुग्रहैर्व्यावर्तयन्यदृतुग्रहा गृह्यन्ते ऽहोरात्रयोर्व्यावृत्त्यै

---

1) Bb भक्षीय 2) So Ben; H u Bb प्रपद्यते; desgl. B, ohne Accent; M प्रपद्येते 3) Die Mss schwanken; H u. B प्रपद्यंत; desgl. B, ohne Accent; Ben प्रपद्यते; M प्रपद्येत • 4) Ben ऋतूर° 5) So Ben u. M; desgl. B, ohne Accent; in H u. Bb यदन्योन्यः 6) So Ben u. M; die andern Mss. युज्यते 7) So Ben u. M; die andern Mss. मुच्यते 8) In den Mss. द्वि° ohne Accent.

संवत्सरो वै स्वर्गो लोकस्तस्य वा एत आक्रमा यदृतुग्रहा यदृतुग्रहा[1] गृह्यन्ते स्वर्गस्य लोकस्याक्रान्त्यै ॥ ७ ॥

Vgl. 1, 3, 16. — TS 6, 5, 3 (ṛtugrahāḥ); Kāṭh. 28, 2; Kap. S. 44, 2.

आदित्या वा इत उत्तमाः स्वर्गं लोकमायंस्ते वा इतः प्रतिसंहिताः पुरस्तादेवान्यन्त्सर्वं संवत्सरो वै स्वर्गो लोकः संवत्सरमेतौ कल्पायतुं प्रायेते यदध्वर्यू यदैन्द्राग्नमृतुपात्रेण गृह्णाति संवत्सरं वा एतदन्वारभते स्वर्गाय लोकायाथो ज्योतिरुपरिष्टाद्दधाति स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्या असौ वा आदित्यः शुक्रः पुरुषो वैश्वदेवो यच्छुक्रपात्रेण वैश्वदेवं गृह्णाति तस्मात्पुरुष एवामुं प्रत्यङ् सर्वे ऽन्ये न्यञ्चः पशवो देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्त ते देवाः प्रातःसवने वैश्वदेवे यज्ञं संस्थाप्यमपश्यंस्ते प्रातःसवने समस्थापयन्यद्वैश्वदेवः प्रातःसवने गृह्यते प्रातःसवने वा एतद्वैश्वदेवे यज्ञं संस्थापयति तेन संस्थितेनारिष्टेन भूतेन प्रचरन्ति देवा वै सर्वे प्रातःसवनमभ्यायन्नोत्तराभ्यां सवनाभ्यामतिष्ठन्त यद्वैश्वदेवः प्रातःसवने हूयते प्रातःसवने वा एतद्वैश्वदेवे देवतास्तर्पयन्ति तास्तृप्ता उत्तरे सवने अभिसृज्यमाना यन्ति वज्रो वै मरुत्वतीया वज्र एव प्रथमो ऽपगूर्तिर्द्वितीयः स्तृतिरुत्तमो[2] वज्रो वै धनुर्धनुरेव प्रथमः प्रतिहितिर्द्वितीयो विसृष्टस्तृतीयश्चक्रियो वा एते यज्ञस्य यन्मरुत्वतीया अक्षो मध्यमः पक्षसी[3] अभितो मरुद्भिर्वै वी३र्येणेन्द्रो वृत्रमहन्न ऋते मरुद्भ्यो ऽशक्नोद्वी३र्यं कर्तुं यन्मरुत्वतीयो ग्रहो गृह्यते मरुत्वतीयं शस्यते तेन माध्यंदिनं सवनं वीर्यवत्कथं

1) In Ben nur ein Mal यदृतुग्रहा 2) So Ben u. M; Bb स्तृतीयरुत्तमो; desgl. B, ohne Accent; H स्तृतीयरुत्तमो 3) Ben पंचसी oder पंचसि

सवनान्यृतुमन्ति[1] वेत्थेति पृच्छेदृतुग्रहैः प्रातःसवनमृतुमन्मरुत्वतीयैर्माध्यंदिनं सवनं सावित्रेण तृतीयसवनं मरुत्वतीययोः सन्नयोर्दक्षिणा दीयन्ते स्वे वा एतद्योनौ दक्षिणा दीयन्ते परिधयो वा एते यज्ञस्य यन्मरुत्वतीयास्तस्मान्मरुत्वतीयान्दक्षिणा[2] नातिदीयन्ते यदतिदद्याद्यथा बहिष्परिधि स्कन्नमेवं स्याद्यदि कामयेत विडोजीयसी स्यादबलीयः क्षत्रमिति यस्या मरुत्वतीयः पूर्वो ऽर्धर्चस्तां[3] पुरोरुचं कुर्याद्विशं वा एतदोजीयसीमकरबलीयः क्षत्रं यदि कामयेत क्षत्रमोजीयः स्यादबलीयसी विडिति यस्या ऐन्द्रः पूर्वो ऽर्धर्चस्तां पुरोरुचं कुर्यात्क्षत्रं वा एतदोजीयो ऽकरबलीयसीं विशं जामि वा एतद्यज्ञे क्रियते यन्मरुत्वतीयो ग्रहो गृह्यते मरुत्वतीयं शस्यते पशवो वै मरुतो ऽजामि पशवस्तेन तदजाम्यृतुपात्रमालभ्य प्रतिगृह्णात्यृतवो वै मरुतः संवत्सर ऋतवा आयुः संवत्सर आयुषि वा एतदध्वर्युः श्रयते वृत्रं वा एष हन्ति यो मरुत्वतीयान्ग्रहान्गृह्णीते माहेन्द्रे सर्वे कामाः सर्वान्वा एतत्कामानाप्नोति सर्वान्व्यृश्नोतीन्द्रो वै वृत्रमहन्त्सो ऽन्यान्देवानत्यमन्यत स महेन्द्रो ऽभवत्स एतमुद्धारमुदहरत वृत्रं हत्वा तदुद्धार[4] एवास्यैष भाग एव तस्माद्राजा संग्रामं जित्वोदाजमुदजते शुक्रपात्रेण माहेन्द्रं गृह्णाति वदन्ति ग्रावाणो वदन्त्यौलूखला मन्थन्त्याशिरमिन्द्रे वा एतद्ग्रा[5] आगते घोषमकुर्वतोथो यजमान एव तेजो दधाति[6] ॥ ८ ॥

Vgl. 1, 3, 17—25. — TS 6, 5, 4 (âindrâgnaḥ) u. 5 (marutvatîyâ mâhendraçca); Kâṭh. 28, 2 u. 3; Kap. S. 44, 2 u. 3.

1) M °मति (n. Bl.). 2) So M; ohne Accent (n. Bl.); die andern Mss. मरुत्वतीयां° 3) Ben तां ohne Accent; M schreibt तान्; H u. Bb तात्; desgl. B, ohne Accent. 4) Bb तमुद्धार 5) So Ben; die andern Mss. एतमंग्रा 6) So Ben u. M; die andern Mss. दधाति

एतद्वा एषाभ्यनूक्ता ॥

अष्टौ पुत्रासो अदितेर्ये जातास्तन्वस्परि ।
देवं उप प्रैत्सप्तभिः परा मार्ताण्डमास्यत्[1] ॥

इत्येष वाव स उपांशुसवनो ग्रावा तस्य वा एष सोमपीथो यदादित्यं मेक्षयन्ति ॥ विवस्वन्नादित्यैष ते सोमपीथः ॥ इति सोमपीथेनैवैनं[2] समर्धयति व्यानो वा उपांशुसवनः प्रजा आदित्यो व्यानं वा एतत्प्रजासु दधाति पशवो वा आदित्यो यद्दध्ना मध्यतः श्रीणाति मध्यतो वा एतत्पशूनां पयो दधात्यथ यन्नप्रातङ्कयं[3] तस्मादामा सती पक्वं दुहे यदि कामयेत वर्षेत्पर्जन्या इति ॥ या दिव्या वृष्टिस्तया त्वा श्रीणामि[4] ॥ इति दध्नोपरिष्टादादित्यं श्रीणीयात्पशवो वा आदित्यः पशुभ्य एषो ऽमुतो वर्षति पशूनेव वृष्ट्याभिजिघर्ति[5] यदि कामयेत गर्भाः स्रीव्येयुरित्युद्गृह्यादित्यमवेक्षेत गर्भा ह स्रेवुका[6] भवन्ति शुक्रवतीर्वै[7] पूर्वे सवने अशुक्रं तृतीयं सवनं यद्द्विदेवत्यानां संस्रवानवनयत्याग्रायणमभिप्रस्कन्दयति तेन तृतीयसवनं शुक्रवद्देवा असुरान्हत्वा मृत्योरबिभयुस्तेनार्थर्षिणो[8] न्यञ्चनर्षिण एता देवता भूयिष्ठाः प्राविशन्यद्द्विदेवत्यांस्तस्माद्द्विदेवत्येभ्य[9] आदित्यो निर्गृह्यते बृहतीभ्यां गृह्णाति पशवो वै बृहतीः प्रजा आदित्य एतावांल्लोको यावदुद्यतं यत्संप्रसारयित्वा गृह्णाति लोकं वा एतदन्नाद्यं यजमानो भ्रातृव्यस्य वृङ्क्ते ऽथो इमा एव प्रजा अन्नाद्यायावरुन्द्धे यद्यस्य भ्रातृव्यो यजेत बहिर्वेदि तिष्ठेत्तथा हैनं नावरुन्द्धे पशवो वा आदित्यो ऽमी रुद्रो

1) So M, H, Bb; in Ben °मास्यत्; cf. aber RV 10, 72, 8. 2) H u Bb °थेनैवं 3) cf. मृतातङ्क्य TS 6, 5, 6 4 4) Ben °णाति 5) H u Bb वृष्ट्या°; cf. über die verschiedene Betonung dieses Wortes oben 2, 4, 7 u. 8; 2, 11, 5. 6) So Ben u. M; die andern MSS. स्रेधुका 7) M (u Bl.) °वतो वे 8) Ben °र्षणो 9) Ben प्राविशन्

ऽग्नेरेतास्त३न्वो यद्धिष्ण्या यत्संप्रसारयित्वा[1] गृह्णाति रुद्राद्वा एतत्पशूनन्तर्दधात्यपिधायोप निष्क्रामति[2] पशूनां गोपीथायादित्यो वै द्विदेवत्यानामनुयाजस्तस्मात्तान्नानुयजति[3] द्विदेव३त्या वा आदित्यस्य प्रयाजास्तस्मात्तान्नानुयजति[4] पशवो वा आदि३त्यो ऽग्नी रुद्रो ब्राह्मण उपद्रष्टा यदीक्षमाणो जुहुयात्प्रधीयमानानामेषामुपद्रष्टा[5] स्यादन्यत्रेक्षमाणेन[6] होत३व्यमनुपद्रष्टैषां[7] भवति ॥ ९ ॥

Vgl. 1, 3, 26. — TS 6, 5, 6 (adityagrahaḥ): Kāth 28, 6

॥ इति खिलकाण्डे षष्ठः प्रपाठकः ॥

गायत्रो वै देवानां सविता गायत्र्यां एष लोके सोमो गृह्यते यदाग्रायणस्तस्मादाग्रायणात्सावित्रो निर्गृह्यते ऽसौ ऽदं आ तृतीयात्सवनात्परिश्रयत्[8] क्रियमाणस्य क्रियमाणस्य प्रसवायान्तरिक्षं वा अन्तर्या३मो ऽन्तरिक्षमिमाः प्रजा यदन्तर्यामपात्रेण सावित्रं गृह्णाति सविता वा एतत्प्रजाः प्रसुवति प्रजननायासन्नो हूयते ऽसन्ना ३हीमाः प्रजा नैलयन्ति नानूयजति यदनूयजेत्सृष्टिं प्रजानां वि-

1) So Ben u. M; H u. Bb संप्रसर्पयित्वा; B संप्रर्पयित्वा 2) So Ben u. M; die andern Mss. निष्क्रामयति 3) Ben °मनुपयाजस; Bb तस्मात्तंत्रानु 4) Ben तां नानु°; Bb तंत्रान् oder तंन्नानु; H तंन्नानु; M (u. Bl.) u. B तन्नानु° 5) H u. Bb °मेषाम° 6) In Bb स्याद° ohne Accent. 7) So Ben; desgl. M. ohne Accent (u. Bl.); in H u. Bb मनूपद्रष्टै°; desgl. B, ohne Accent. 8) So das Verbum in H u. Bb betont; in Ben परिश्रयत्; in M u. Bl. ohne Accent.

छिन्द्यादथो समानपात्रौ ह्येतौ सोमौ गृह्येते तस्मान्नानुयजति देवा वै तृतीयसवनमुद्यमं नाशक्नुवन्प्रातःसवने तर्हि सवितासीत्ते देवास्तृतीयसवनमभिपर्यौहंस्तेन तृतीयसवनमुदयछन्त यत्सावित्रस्तृतीयसवने गृह्यते सवितृप्रसूता वा एतत्तृतीयं सवनमुद्यछन्ते सावित्रस्य संस्रवे वैश्वदेवमभिगृह्णाति वैश्वदेवीरिमाः प्रजाः सवितृप्रसूताः खलु वै प्रजाः प्रजायन्ते[1] मनो वै सविता वैश्वदेवीरिमाः प्रजाः सर्वासु वा एतत्प्रजासु मनो दधात्याशीमेतः सवनस्य गृह्णाति वैश्वदेवत्वाय सुशर्मासि सुप्रतिष्ठान इति यत्स्वित्सोमः सोमे प्रतितिष्ठति बृहदुक्षे[2] नमा इति यद्बृहदिति तेन देवेभ्यो यन्नमा इति तेन पितृभ्य उक्थभाजो वै पितरो ऽस्तोमभाज उक्थायैव[3] गृह्यते न स्तोत्राय यत्र गृह्यते तच्छस्यते स्व आयतने ॥ १ ॥

Vgl. 1, 3, 27 u. 28. — TS 6, 5, 7 (sâvitraḥ, vâiçvadevaḥ); Kâṭh. 28, 7; Kap. S. 44, 7.

घृतस्य यजत्येष वै प्रथमो धिष्ण्यानां यदाहवनीयस्तं वा एतदग्रे व्याघारयत्याग्नावैष्णव्या व्याघारयति पराङ् वा एतर्हि यज्ञो ऽग्निः सर्वा देवता विष्णुर्यज्ञो देवताश्चैव यज्ञं चालब्ध घ्नन्ति वा एतत्सोमं यदभिषुण्वन्ति यत्सौम्यः सोमं वा एतत्संभावयन्ति सोममाप्याययन्त्यधिषुर्वा एतत्सोमं यदभ्यसुषुवुरनुस्तरणी[4] वा एषा सोमस्य यत्सौम्यः पितृणामनुस्तरणी[5] तस्मात्पितृमत्या यजति दक्षिणा तिष्ठञ्जुहोति दक्षिणा हि पितृणामुपसदा[6] वा एते ऽनुयाजा आग्नावैष्णव्या घृतस्य यजति[7] सौम्या सोमस्य या एवाद उप-

1) H u. Bb प्रजायन्ते 2) H बृहदुचे; Bb बृहदुचे 3) H u. Bb °थैव 4) M (n. Bl.) °सुषवुर° 5) So M (n. Bl.) ohne Accent, die andern Mss. पितृणा°; s. übrigens auch TS 6, 6, 7, 1. 6) H u. Bb °मुपसदा°. 7) In Bb यजति ohne Accent.

सत्सु देवता अयाक्षीत्ता एतदमुत्र वा एष भूताय क्रियते यद्वा एतस्य व्याधि[1] यत्प्रामायि तदस्यामुं लोकं गछत्यथ पूत एवोऽशिष्यते पवित्रं वै सौम्यो यजमानमेवैतेन पुनाति सामदेव३त्यो वै सोमः सोमस्य खलु वै सौम्यः साम्ने वा एतद्ध्रियते ॥ सचा त एतद्यद् त इह[2] ॥ इति परिपश्यति यो ऽगतासुः स परिपश्यति यो गतासुर्न स परिपश्यति यदि न परिपश्येदथ वदेत् ॥

यन्मे मनो यमं गतं यद्वा मे अपरागतम् ।
राज्ञा सोमेन तद्वयमस्मासु धारयामसि ॥

हृदिस्पृक् क्रतुस्पृग्वर्चोधा[3] असि वर्चो मे धेहि ॥ इत्याशिषमेवाशास्ते ॥ २ ॥

Vgl. TS 6, 6, 7 (saumyacarughṛtayāgānūbandhyāḥ); Kap. S. 45, 3

अथैते ऽतिग्राह्या[4] देवा वै सोममगृह्णतांथ वा एतानिन्द्रो ऽगृह्णीत सो ऽवेद्वा अहमिमानृते ब्रह्मणः सविष्यामीति स ब्रह्मोपाधावत्तांब्रह्मणासघ्नोद्ब्रह्म वै गायत्री तस्माद्गायत्रीभिर्गृह्यन्ते यदेवादः परमन्नाद्यमनवरुद्धं तस्यैते ऽवरुद्ध्यै गृह्यन्ते ये वा अमी वैराजस्य स्तोभा अतिरिक्तास्तैरेते[5] सामन्वन्तः सर्वे वा एत ऐन्द्रा य ऐन्द्र ऐन्द्रः ३सो ऽसा आदित्य इन्द्रः समानमग्निश्चासौ चादित्यो विराजो वै तेज आग्नेयः शक्करीणामैन्द्रो रेवतीनां सौर्यो यत्र पृष्ठानि युज्येरंस्तदेताञ्जुहुयात्साम्ना[6] सतेजस्त्वाय सं वा एतद्यज्ञः पश्चा-

1) So Ben u. M; die andern Mss. व्यार्धे 2) Bb अदुत्तरहा 3) So M, nur ohne Accent, (n. Bl.); die andern Mss., wie es scheint, हृदिस्पृक् ऋतुस्पृ॰ 4) So corrigirt; die Mss. ॰ग्राह्या; vgl. aber weiter unten. 5) Ben ऽति॰; M (n. Bl.) अतिरक्तास॰ 6) H u. Bb जुहुयात्साम्ना॰; Ben जुहुयात्साम्ना॰; M n. Bl. ohne Accent.

स्तोत्रेण च शस्त्रेण चाधीयते यदतिग्राह्याः[1] प्रत्युत्तब्ध्यै चक्रियौ वा एतौ यज्ञस्य यत्पृष्ठान्युपस्तम्भनमतिग्रा३ह्यास्तस्मात्प्रातःसवने गृह्याः प्रत्युत्तब्ध्यै[2] यदाग्नेयस्तेजस्तेनावरुन्द्धे यदैन्द्र इन्द्रियं तेन यत्सौर्यो रुचं[3] तेन त्रिवृद्वावास्मा एतत्समृद्धं ब्रह्मवर्चसं दधाति तेजो वा अग्निरिन्द्रियमिन्द्रो ब्रह्मवर्चसमसा आदित्यस्तेजसा च वावास्मा एतद्ब्रह्मवर्चसेन चोभयत इन्द्रियं परिगृह्णाति ॥ अग्नेश्च त्वा ब्रह्मणश्च तेजसा जुहोमि तेजोदां तेजो मा मा हासीन्माहं तेजो हासिषं स्वाहेन्द्रस्य च त्वा क्षत्त्रस्य चौजसा जुहोम्योजोदामोजो मा मा हासीन्माहमोजो हासिषं स्वाहा सूर्यस्य च त्वौषधीनां च वर्चसा जुहोमि वर्चोदां वर्चो मा मा हासीन्माहं वर्चो हासिषं स्वाहाग्न आयुःकारायुष्मांस्त्वं[4] तेजस्वान्देवेष्वेध्यायुष्मन्तं मां तेजस्वन्तं मनुष्येषु कुर्विन्द्रौजस्कारौजस्वांस्त्वं[5] सहस्वान्देवेष्वेध्योजस्वन्तं मां सहस्वन्तं मनुष्येषु कुरु सूर्य भ्राजस्कार भ्राजस्वांस्त्वं[6] वर्चस्वान्देवेष्वेधि भ्राजस्वन्तं मां वर्चस्वन्तं मनुष्येषु कुरु ॥ एते होमा भक्षंकाराश्च भवन्त्येतेषां वै वीर्येण बभ्रुविश्ववयसा[7] इमांल्लोकानर्वाचश्च पराचश्च प्राजानीतां[8] सं ह वा[9] अस्मा इमे लोका अर्वाञ्चश्च पराञ्चश्च भान्ति[10] य एवं वेद सुप्रज्ञाना वा[11] इत इत्थं लोका अमुतस्त्वा अर्वाञ्चो दुःप्रज्ञाना[12] एष ह उत्वेवामुतो ऽर्वाच इमांल्लोकान्प्रजानाति यस्यैते[13] हूयन्ते ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 3. 31—33 – Ts 6 6, 8 (atigrāhyaḥ); Kap. S 46. 2 u. 3.

---

1) So Ben; in H u Bb °दतियाह्याः 2) Bb प्रप्रत्युत्तब्ध्यै 3) Bb चर्वं; H रुचं) 4) M °कारां°; die Mss. schreiben तं statt त्वं, wie ich corrigirt habe; cf. das Folgende. 5) So Ben; die andern Mss. तं° 6) So Ben; die andern Mss. तं° 7) Ben °भयंसा 8) So Ben u. M; in H u. Bb प्रज°; desgl. B, ohne Accent. 9) Bb त्वा 10) So Ben u M; dagegen H u. Bb भांति ohne Accent. 11) H u. Bb त्वा 12) H u. Bb schieben hier noch ein वा ein; desgl. B, ohne Accent , 13) Bb तस्यैते

उपाꣳशुपात्रेण पात्नीवतं गृह्णाति प्राणो वा उपाꣳशुः प्राणेन वा एतत्प्रयन्ति प्राणेनोद्यन्त्यथो प्राणानां प्रतिप्रज्ञात्या अथो यत्प्रथमं पात्रꣳ युज्यते तदुत्तमꣳ विमुच्यते प्राणानां गोपीथाय होता वा अद्य प्रातरुपाꣳशुमयजद्यदेतꣳ होता वषट्कुर्याद्यत्पुरोऽकस्तत्पश्चात्परिहरेत्प्रमायुकः स्यात्तस्मादेवमग्नीद्वषट्करोति पुरो३ह्यग्नीत्प्राणो[1] वा उपाꣳशुः प्राणादधि प्रजाः प्रजायन्ते यदुपाꣳशुपात्रेण पात्नीवतं गृह्णाति प्रजननायासन्नो हूयतेऽसन्ना हि प्रजाः प्रजायन्ते नानुयजति यदनुयजेत्प्रजननमपिहन्यादथो समानपात्रौ ह्येतौ सोमौ गृह्येते तस्मान्नानुयजति मिथुनꣳ वै घृतं च सोमश्च यत्पात्नीवतं घृतेन श्रीणाति[2] मिथुनत्वाय बृहस्पतिसुतस्य त इति ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मणो वै योनेः प्रजापतिः प्रजा असृजत ब्रह्मणो वा एतद्योनेर्यजमानः प्रजायता इन्द[3] इन्द्रियावत इतीन्द्रियꣳ हि गर्भोऽग्ना३इ[4] पत्नीवा३निति[5] मिथुनꣳ वा अग्नीच्च पत्नीश्च सजूस्त्वष्ट्रा सोमं पिबेति त्वष्टा हि रूपाणि विकरोति घृतꣳ वै देवा वज्रं कृत्वा सोममघ्नन्नभि खलु वा एतं[6] घारयन्ति यत्पात्नीवतं घृतेन श्रीणातीन्द्रियेण वा एतत्पत्नी व्यृधयति तस्मान्निरिन्द्रिया स्त्री पुमानिन्द्रियवाꣳस्तस्मात्पुमाꣳसः[7] सभाꣳ यन्ति न स्त्रियो यदितगन्त्सोमाच्छ्रीणीयुर्न पात्नीवतꣳ स्त्रियः सभामीयुर्न पुमाꣳसा इन्द्रो वै वृत्रमहꣳस्तस्य यन्मूर्धा-

1) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 2) In H u. Bb werden hier die letzten Sätze, von यदनुयजेत्प्रजननमपिहन्यादथो u. s. w. bis hierher (श्रीणाति) wörtlich wiederholt. 3) So M; die andern Mss. इन्द्र; s. aber auch 1, 3, 23. 4) Die ३ als Zeichen der Plutirung fehlt in den Mss. und ist von mir hinzuergänzt: cf. 1, 3, 29. 5) Die ३ als Zeichen der Plutirung fehlt in den Mss.; cf. 1, 3, 29; H u. Bb. पत्नीवानिति; Ben पत्नोवानीति; M पत्नोवानिति 6) So Ben u. M; die andern Mss. एता 7) So im Anschluss an M पुमानिन्द्रीयवाꣳस्तस्मात्पुमाꣳसः; die andern Mss. पुमान्निरिन्द्रियवाꣳस्तस्मात्पुमाꣳसꣳ

नमुंदंरुजत्स[1] द्रोणकलशो ऽभवत्ततो यः सोमः समस्रवत्स हारियोजनस्तस्मादेतं[2] द्रोणकलशेन जुहोति योनिर्ह्यस्यैष इन्द्रो वृत्रँ हत्वा तस्य यत्क्लोम्नो[3] हृदयात्सोमँ समसिञ्चत्स हारियोजनो[4] ऽभवत्स इन्द्रो ऽमन्यत यदिममसु३र्ये[5] सोमँ होष्यामि तदन्वसुरा आभविष्यन्ति यन्न होष्यामि तदन्वभविष्यन्तीति तँ सँस्थिते प्रहृतेषु परिधिष्वजुहोद्यत्सँस्थिते प्रहृतेषु परिधिषु जुहोति तत्स्विदुभयमकर्जुहोत्यह[6] सँस्थिते जुहोत्यतिरिक्तो वा एष ऋत्विजाँ य उन्नेता तस्मादेतं न वृणते न वषट्करोत्यत्येष सोमो ऽरेचि स वा उन्नेतारमेवाभ्यतिरिच्यन्ते ऽध्वर्युर्वै पूर्वान्त्सोमान्जुहोति[7] यदेतमध्वर्युर्जुहुयादाहुतीः सँमृजेत्समदं कुर्यात्तस्मादेतमुन्नेता जुहोति प्रजापतिर्वा एतममन्यत सोमँ होष्यँस्तमग्निरब्रवीन्न मयि त्वमेतमसु३र्ये[8] सोमँ होष्यस्यमृतमद्वितीयं[9] द्वितीयमस्त्विति यद्धानाभिः श्रीणाति मृतत्वायाथो द्वितीयत्वायाथैता धाना यद्व वा अदो देवेभ्यः कामदुघाः काममदुह्र तदेता अपिदुदुह्रे तत्पुष्टिमेवैताभिरवरुन्द्धे प्रजापतिर्वा आग्रायणो यदेषो ऽतिरिच्यते तस्मादयमतिरिक्तो ऽपरिमित इमाः प्रजा अभिपवत ऋक्सामे वा इन्द्रस्य हरी तयोः परिधय आधानं निराधानाय खलु वा अश्वाय घासमपिदधाति[10] यत्सँस्थिते प्रहृतेषु परिधिष्वजुहोद्यत्सँस्थिते[11] प्रहृतेषु परिधिषु जुहोति निराधानाभ्यामेवाभ्यां घासमपिदधाति पशवो वै धाना यत्संखादेत्पशून्हिँस्याद्यन्न

---

1) Ben u. M यं 2) So Ben; die andern Mss. हार्योजनम्; diese Form auch Kap. S. 41, 9; dagegen Kâṭh. 28, 9 हारियोजन: 3) M यं; Bb यं 4) So Ben; die andern Mss. हार्योजनो; s. übrigens 1, 3, 30; Kâṭh. 28, 9 हारियोजन: 5) So Ben; die andern Mss. °सू३र्यँ 6) So Ben u. M; die andern Mss. जुहोत्याह 7) M पूर्वाँत्स° 8) So Ben; die andern Mss. °सू३र्यँ 9) Bb होष्यँस्त्व° 10) Ben °दधति 11) In den Mss. ist das Verbum ohne Accent

संखादेदयताः[1] स्युः संदृश्य[2] रय्यै त्वा पोषाय त्वेत्युपवपति[3] तत्स्विदुभयमकः पशूनां यत्यै भुञ्जन्त एनं पशवा उपतिष्ठन्ते ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 3, 29 u. 30. — TS 6, 5, 8 (pâtnîvato grahaḥ) u. 9 (hâriyojanaḥ); Kâth. 28, 8 u. 9; Kap. S. 44, 8 u. 9: 46, 4.

यज्ञेन वै देवाः स्वर्गं लोकमायꣳस्ते ऽमन्यन्तानेन वै नो ऽन्ये लोकमन्वारोक्ष्यन्तीति ते छन्दाꣳस्यपश्यꣳस्तानि व्यत्यषजन्स्वर्गस्य लोकस्याननुक्शात्यै[4] यच्छन्दाꣳसि व्यतिषजति लोकꣳ वा एतच्छन्दाꣳसि यजमानो भ्रातृव्यस्य मोहयति स्वर्गस्य लोकस्याननुक्शात्यै[5] देवेषु वा अन्यानि छन्दाꣳस्यासन्नसुरेष्वन्यानि कनीयाꣳसि देवेष्वासञ्ज्यायाꣳस्यसुरेषु ते देवाः कनीयोभिश्छन्दोभिर्ज्यायाꣳसि छन्दाꣳस्यसुराणामवृञ्जत यत्कनीयोभिश्छन्दोभिर्ज्यायाꣳसि छन्दाꣳसि विशꣳसति लोकꣳ वा एतच्छन्दाꣳसि यजमानो भ्रातृव्यस्य वृङ्क्ते लोकमेनमछन्दस्कमकरनुष्टुभꣳ सर्वाणि छन्दाꣳस्यभिसꣳशꣳसति वाग्वा अनुष्टुब्वानुष्टुभः पुरुषस्तस्मात्पुरुषः सर्वा वाचो वदति पशवो वै छन्दाꣳसि वागनुष्टुब्वानुष्टुभः पुरुषो यत्सर्वाणि छन्दाꣳसि सꣳशस्यानुष्टुभमुत्तमाꣳ शꣳसति तस्मात्पुरुष उपरिष्टादवाचः पशूनत्ति सर्वाणि छन्दाꣳसि सꣳशꣳसति[6] प्रजापतिर्वै छन्दाꣳसि प्रजापतिमेवाप्नोति षडक्षराणि स्तोत्रादतिरिच्यन्ते षड्वा ऋतव ऋतुष्वेव प्रतितिष्ठति तत्तश्चत्वारि शस्त्रं पुनरुपावर्तन्ते[7] चतुष्पदस्तेन पशूनवरुन्द्धे ऽथ द्वे एकतेन पशूनवरुन्द्धे ऽथ द्वे ए-

1) So M; die andern Mss. °दयत्ताः 2) M संदृस्य 3) Ben °वसति; in H u. Bb त्वेत्यपचयति 4) So corrigirt; die Mss. schwanken; M °स्यानुकश्यात्यै; Ben u. H स्यानुच्यात्यै; desgl. B, ohne Accent; Bb °स्यानुख्यात्यै 5) Die Mss. schwanken; M °स्याननुक्ष्यात्यै; H °स्याननुच्यात्यै; desgl. B, ohne Accent; Ben °स्यानुच्यात्यै: Bb °स्यानुख्यात्यै 6) H संशꣳ° 7) So M, H, Bb; die andern Mss. °वर्तते.

वातिरिच्येते[1] इदं विराजमति सत्यं चानृतं च विराजमेवाप्नोति ॥ ५ ॥

Vgl. TS 6, 6, 11, 5 u. 6 (shoḍaçigrahaḥ).

प्रजापतिर्वै देवेभ्यो यज्ञान्व्यकल्पयत्सो ऽमन्यतात्मानमन्तरगामिति तेषां वा इन्द्रियाणि वीर्याणि पुनः समवृहत्स षोडश्यभवद्दथ वै तर्हीन्द्रो[2] देवानामासीदवमतमः[3] शिथिरतमस्तस्मै वा एतं षोडशिनं[4] प्रायच्छत्तेनेन्द्रो ऽभवत्ततो देवा अभवन्परासुरास्तद्य एवं विद्वानेतं षोडशिनं[5] गृह्णीते भवत्यात्मना परास्य भ्रातृव्यो भवति प्रजापतिर्वै देवेभ्यस्तनूर्व्यकल्पयत्तासां या हरिवत्यासीत्तामात्मन्नशिंषत्[6] प्रेणा यद्धरिवती पुरोरुग्ग्रहस्य भवति यैवास्य हरिवती प्रिया तनूस्तामाप्नोति[7] न षोडशी नाम य३ज्ञो ऽस्तीत्याहुरथ कस्मात्षोडशीति यत्स्तोत्रेण च शस्त्रेण च संपद्यते तस्मात्षोडशी यज्ञेन वै देवाः स्वर्गं लोकमायन्तस्[8] एषां न प्राभवत्तस्मिन्वा एतं षोडशिनं[9] प्रत्यग्रथ्नंस्तेनामुं लोकं व्याप्नुवंस्तदमुष्य वाव लोकस्य व्याप्त्यै षोडशी गृह्यते ऽमुष्य लोकस्य समष्ट्या अग्निष्टोमे राजन्यस्य गृह्णीयादशान्त एनं वज्रो भूत्या इन्द्धे ऽतिरात्रे ब्राह्मणस्य वज्रो वै षोडशीश्वरो ऽशान्तो यजमानं हिंसितो रात्रिरेव वज्रं शमयति प्रातःसवने गृह्यस्तेजो वै प्रातःसवनं तेजस[10] एवं वज्रं निर्मिमीते माध्यंदिने सवने गृह्या ओजो वै माध्यंदिनं सवनमोजस एवं वज्रं निर्मिमीते तृ-

1) M °च्यते 2) So M; in Ben तर्हीन्द्री; Bb तर्ह इंद्रो; H त र्ह इंद्रो; B ते होंद्रो
3) Ben u. M °मत्तमः 4) Ben °शीनं 5) Ben °शीनं 6) Die Mss. schwanken; H u. Bb °मात्मन्नशं षत, desgl. B. ohne Accent; M °मात्मन्नशिंखत; Ben °मात्मन्यशंषत् (eig. °षति geschrieben, dann corrigirt). 7) So Ben u. M; in H u. Bb तामेवाप्नोति; desgl. B. ohne Accent. 8) M °मायंस्तं 9) Ben °शीनं 10) Bb तेज

तीयसवने गृह्यः पशवो वै तृतीयसवनं पशुभ्य एव वज्रं निर्मिमीते यत्प्रातःसवने गृह्णीयाद्वज्रा उत्तरे सवने अभ्यतिरिच्येत[1] यन्माध्यंदिने सवने मध्यतो वज्रो निहन्यात्तृतीयसवने[2] गृह्यस्तत्सर्वेषु सवनेषु गृह्णाति न पूर्वे सवने आर्तिं नीतः[3] पञ्चदशः का३र्यो वज्रो वै पञ्चदशो वज्रमेवास्मा आधात्तेन विजितिं भूतिं गच्छति षोडशी का३र्यो यजमानो वै पञ्चदशो वज्रः षोडशी वज्रमेवास्मा आधात्त एनं भूत्यै श्रेमण इन्द्धे सप्तदशः कार्यः प्रजापतिर्वै सप्तदशः प्राजापत्यः षोडशी स्व एवैनं योनौ दधात्येकविंशः[4] का३र्य एकविंशतिधाम्नी वा अनुष्टुबानुष्टुभः षोड३श्येतद्वा अस्यायतनतमं तस्मादेकविंशः कार्यो मध्यमे ऽहंस्त्रिरात्रस्य गृह्यो मध्यमं वा अहस्त्रिरात्रस्य शिथिरमंहो दृढिम्ने ऽशिथिरत्वाय चतुर्थे ऽहंश्चतूरात्रस्य गृह्यश्चतुर्थं वा अहश्चतूरात्रस्य[5] शिथिरमंहो दृढिम्ने ऽशिथिरत्वाय चतुर्थे चतुर्थे ऽहन्नहीनस्य गृह्यश्चतुर्थं चतुर्थं वा अहरहीनस्य[6] शिथिरमंहो दृढिम्ने ऽशिथिरत्वाय न द्विरात्रे ऽवकल्पते[7] द्वे वा एते छन्दसी गायत्रं च त्रैष्टुभं चाछन्दस्कमनायतनं गृह्णीते ऽनायतनो यजमानो भवत्युत्तरे ऽहन्द्विरात्रस्य गृह्यो रात्रिमेवायतनमभ्यतिरिच्यते[8] ॥ ६ ॥

Vgl. 1, 3, 34. — TS 6, 6, 11, 1 flg. (shoḍaçigrahaḥ).

अथैषो ऽदाभ्यो देवाश्च वा असुराश्चास्पर्धन्त ते देवा एतमपश्यंस्तमगृह्णत तानसुरा नादभ्नुवंस्तदादाभ्यस्यादाभ्यत्वं नैनं भ्रातृव्यो दभ्नोति य एतं गृह्णीते घ्नन्ति वा एतत्सोमं यदभिषुण्वन्त्येषा वै सो-

1) Ben °च्येते (das Vorhandensein des e fraglich). 2) So M; die andern Mss. विहन्यात्. 3) Ben नीतः 4) Bb दधात्ये° 5) Ben u. M चतुर° 6) Ben °हीनस्य 7) So Ben u. M; die andern Mss. °कल्पेते 8) So Ben; die andern Mss. रात्रीम°

मस्यातिमोक्षिणी तनूर्यन्नेतान्ग्रहान्प्रवृहन्त्येवं वा एतं लोकं[1] यजमानो ऽन्वतिमुच्यते वि वा एतद्यज्ञश्छिद्यते यत्सवनानि संतिष्ठन्ते यदेतान्ग्रहान्पुनरप्यस्यति यज्ञस्य संतत्या अविच्छेदाय वृष्ट्यै वा एष गृह्यते मरुन्नामानि हि वर्षति[2] पर्जन्यो यच्चैष गृह्यते ऽग्निः प्रातःसवनात्पात्वस्मानिति सवनानि वा एतेन देवा असुराणामवृञ्जत सवनान्येवैतेन यजमानो भ्रातृव्यस्य वृङ्क्ते ऽग्नये त्वा प्रवृहामि गायत्रेण छन्दसेति छन्दांसि च वा एतेन देवताश्च[3] देवा असुराणामवृञ्जत छन्दांसि चैवैतेन देवताश्च यजमानो भ्रातृव्यस्य वृङ्क्ते चतुरवधूनोति[4] दिशो वा एतेन देवा असुराणामवृञ्जत दिश एवैतेन यजमानो भ्रातृव्यस्य वृङ्क्ते जीवग्रहो वा एष सोमस्याहुतस्य[5] ह्यनभिषुतस्य गृह्यते यजुषा च वा आहुत्या च यज्ञः संततो यद्यजुर्वदन्नाहुतिं जुहोति यजुषा चैवाहुत्या च यज्ञं संतनोति देवा वै सोममगृह्णत स प्रजापतिरवेद्यो वा इहं प्रथमः सोमं ग्रहीष्यते स इदं भविष्यतीति स एतमगृह्णीत सो ऽभवद्यो भूतिकामः स्यात्स एतं गृह्णीत भवति यदि शक्नोति ग्रहीतुमुभौ भवतो यदि न शक्नोति ग्रहीतुमुभौ न भवतः पराचीनेन प्राणता ग्रहीत३व्यः पराङ् हि स प्राणैः श्रियो ऽन्तमगच्छदपानता ग्रहीतव्यो ऽपानं[6] हि स तमगृह्णीत प्राण्यापान्याव्यानता[7] ग्रहीतव्यो ऽव्यवानं[8] हि स तमगृह्णीत यद्यवानन्प्राणान्विच्छिन्द्याद्यदि व्यवानेद्धिरण्येनापिदध्यादमृतं वै हिरण्यममृतेनैव प्राणान्त्संदधाति[9] सकृदभिषुणोति सकृद्गृह्णात्येको वै प्रजापतिः प्रजापतिमेवाप्नोति चतुःस्रक्तिना ग्रहीत३व्यश्चतुःस्रक्तिना वा एतं

1) So Ben u. M; die andern Mss. एतल्लोकं 2) In H u. Bb वर्षति ohne Accent. 3) देवताश्च fehlt in Ben. 4) Ben °धुनोति 5) M °हतस्य 6) So Ben; in M, H u. Bb °त३व्यो पानं 7) M प्राण्यापान्या° 8) H u. Bb °तव्यो व्यवानं 9) M प्राणां॰स्तं

प्रजापतिरगृह्णीत स सर्वासु दिक्ष्वार्ध्नोत्स सर्वासु दिक्ष्वृध्नोति[1] य एवं विद्वानेतं चतुःस्रक्तिना गृह्णी३ते ऽपां वै सोमस्य रसः प्रविष्टः सोममपां रसो यथा वा इदं गावौ संजग्माने अन्यान्यां हत एवं वा एतौ संजग्माना अ३न्यो ऽन्यस्येन्द्रियं वीर्यं विनिर्हतस्तयोर्वा एष रसो यद्दधि यद्दध्ना जुहोति स्वेनैवैनौ रसेन शमयति ॥ ७ ॥

Vgl. 1, 3, 36. – TS 6, 6, 9 (adâbhyaḥ) u. 10 (aṃçugrahaḥ).

कृष्णशीर्षाग्नेयो मेषी सारस्वती बभ्रुः सौम्यः श्यामः पौष्णः शितिपृष्ठो बार्हस्पत्यः पिशङ्गो वैश्वदेवो वृष्णिरैन्द्रः कल्माषो मारुतः संहित ऐन्द्रा३ग्नो ऽधोरामः सावित्रः पेत्वो वारुणः प्रजापतिः प्रजाः सृष्ट्वा रिरिचानो ऽमन्यत स एतामेकादशिनीमपश्यत्तयात्मानमाप्रीणीत यज्ञो वै प्रजापतिस्तद्य एवं विद्वानेतामेकादशिनीं विबध्नीते यदेवास्यात्मन ऊनं[2] तदाप्रीणीते प्रजापतिः प्रजाः सृष्ट्वा रिरिचानो ऽमन्यत स एतानीन्द्रियाणि वीर्याण्यपश्यत्तानि द्वन्द्वमात्मानमभिसमबध्नीतात्माग्नेयो वाक्सरस्वतीन्द्रियं सोमो वाचं चैवेन्द्रियं चात्मानमभिसमबध्नीत पुष्टिः पौष्णो ब्रह्म बृहस्पतिः पुष्टिं चैव ब्रह्म चात्मानमभिसमबध्नीत बलं विश्वे देवा वी३र्यमिन्द्रो बलं चैव वीर्यं चात्मानमभिसमबध्नीतौजो मरुतः सह इन्द्राग्नी ओजश्चैव सहश्चात्मानमभिसमबध्नीत प्रसवाय सावित्रो निर्वरुणत्वाय वारुण आग्नेयाय सर्वा उपबध्यन्ते ऽग्निर्वै सर्वा देवताः सर्वाभ्य एव देवताभ्या उपबध्यन्ते मिथुनत्वायैव सारस्वत्यथ यत्सौम्यः सौ-

1) So corrigirt; die Mss. schwanken; Ben दिक्ष्वृध्नोति; M दिक्षु, ऋध्नोति; H u. Bb दिक्ष्वी ऋध्नोति; desgl. B, ohne Accent. 2) Ben उनं; H u. Bb लुनं

मो वै रेतोधा रेतो ऽसिन्दधात्यथ यत्पौष्णः प्रजननं वै पूषा प्रजननाय ब्रह्म बृहस्पतिर्वैश्वदेवीरिमाः प्रजा ब्रह्म वा एतत्पुरस्तादासां प्रजानामत्यौहीदथो ब्रह्मण एवेमाः प्रजा अनुकाः करोति क्षत्त्रमिन्द्रो विशमरुतो विशं वा एतत्क्षत्त्राय नियुनक्त्यथो[1] विशमेव क्षत्त्रायानुकां करोत्याग्न इन्द्राग्नी ओजसा वा एतद्विशं क्षत्त्राय परिगृह्णात्यालब्ध आग्नेयं आलब्ध ऐन्द्रो ऽथैष ऐन्द्राग्न आलभ्यते ब्रह्म चैव क्षत्त्रं च सयुजा अकर्यदग्निश्चेन्द्रश्च भूयिष्ठभाजौ देवतानां तस्माद्ब्राह्मणश्च राजा च भूयिष्ठभाजौ मनुष्याणां प्रसवाय सावित्रो निर्वरुणत्वाय वारुणः समुद्रो वै वरुणो दक्षिणा समुद्रो यद्वारुणो दक्षिणार्ध आलभ्यते[2] यजमानस्य निर्वरुणत्वायैतद्वा एषाभ्यनूक्ता ॥

सुदेवो असि वरुण यस्य ते सप्त सिन्धवः ।
अनुक्षरन्ति काकुदं सूर्म्यं सुषिरामिव ॥

इति ॥ ८ ॥

Vgl. TS 6, 6, 5 (paçvekâdaçinî).

ये देवानां बलपतयस्तेभ्यो दक्षिणार्ध आलभ्यन्ते तस्मात्प्रजा दक्षिणाभिजयन्तीयन्ति यदाग्नेयः सौम्यो बार्हस्पत्यस्ते सार्धमालभ्यन्ता ओज एवैतत्संधीयते यदाग्नेयश्च बार्हस्पत्यश्च सौम्यमभितस्तेजसा च वावास्मा एतद्ब्रह्मवर्चसेन चोभयत इन्द्रियं परिगृह्णात्येकादश वा एतेषां पशूनां देवता मेषी सारस्वती देवतानां द्वादशी यदेषातिरिच्यते तस्मात्स्त्रियः पुंसो ऽतिरिच्यन्ते ऽथ द्वे एकस्य रशने द्वे एकस्य तस्मात्स्त्रियं जातां परास्यन्ति[3] न पुमांसमथ स्त्रिय एवातिरिच्यन्ते यं

1) Bb वियुन॰ 2) H u. Bb ॰भ्येत 3) So M. H u. Bb, in Ben परास्यंति

वा अमुमिन्द्रो वृत्राय वज्रं प्राहरत्स त्रेधाभवद्यदग्रं तेजा आसीत्स स्फ्यो[1] ऽभवद्यन्मध्यं स रथो यज्जघनं स यूपः स्फ्येन परिलिखति रथाक्षेण विमिमीते यूपो भवति वज्र एवैष संभ्रियत एतावती वा इयं पृथिवी यावती वेदिर्वज्र एकादशिनी तिरश्चीं मिनोति वज्रेण वा एतदिमां जयति दक्षिणत उन्नता मेतव्या देवयजनस्य रूपमथो वज्रं वा एतद्यजमानो भ्रातृव्यायोच्छ्रयति त्रयो मध्यतः समा मेतव्याः समत्वाय समं हि पशवो ऽनूपतिष्ठन्ते पशुभिरेवैनं सम्यञ्चं दधाति यं कामयेत पितृलोकमृध्नुयादिति तस्योपरसंमितां मिनुयात्पितृलोक एव ऋध्नोत्यथ यं कामयेत मनुष्यलोक ऋध्नुयादिति तस्य मध्यसंमितां मिनुयान्मनुष्यलोक एव ऋध्नोत्यथ यं कामयेत देवलोक ऋध्नुयादिति तस्य चषालसंमितां मिनुयाद्देवलोक एव ऋध्नोति तासां वा एषा समृद्धतमा या चषालसंमिता तस्माच्चषालसंमिता मेतव्या समृद्धत्वाय यस्य पश्चादुपस्थः पुरस्तान्निर्णतं तं मिनुयाद्यं कामयेत भ्रातृव्याय लोकं कुर्याद्यजमानं निर्बाधेतेति भ्रातृव्यायैव लोकं करोति यजमानं निर्बाधते ऽथ यस्य पुरस्तादुपस्थः पश्चान्निर्णतं तं मिनुयाद्यं कामयेत[2] यजमानाय लोकं कुर्याद्भ्रातृव्यं निर्बाधेतेति यजमानायैव लोकं करोति भ्रातृव्यं निर्बाधते सर्वे ऽग्निष्ठाः का३र्या या अग्निष्ठा अश्रयस्ता अग्निष्ठाः का३र्यास्तेन सर्वे ऽग्निष्ठा अथ यदग्निष्ठादधि रशना विह्रियन्ते[3] तेन सर्वे ऽग्निष्ठा नाना वा एतेषां पशवो नाना देवता अथ य एष द्वादशो यजमान

1) Dies Wort in den Mss. ohne Accent. 2) M (u. Bl.) यं कामं कामयेत 3) So corrigirt; Ben विह्रियन्ते; desgl. M, ohne Accent; in H u. Bb विह्रीयंते; B विह्रोयंते.

एवैतस्य पशुर्यदस्मै पशुं[1] न निर्दिशेत्तत्प्रमायुको[2] यजमानः स्याद्यं द्विष्यात्तं ब्रूयात् ॥ असौ ते पशुः ॥ इति तमेवास्मै पशुं निर्दिशति प्रमायुको भवति यद्यभिचरेत् ॥ इदमहममुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमिन्द्रवज्रेणाभिनिदधामि[3] ॥ इत्यभिनिदध्यादिन्द्रवज्रेणैवैनमभिनिदधाति प्रमायुको भवत्यथो द्वादशस्यैवैष मासो ऽवरुद्धो ॥ ९ ॥

Vgl. TS 6, 6. 4 (yûpâikâdaçinî).

॥ इति[4] खिलकाण्डे सप्तमः प्रपाठकः ॥

मनोर्वै पात्राण्यासंस्तेषां समाहन्यमानानां यावन्तो ऽसुरा उपाशृण्वंस्तावन्तस्तदहनाभवन्नथ वा एतौ तर्ह्यसुराणां ब्राह्मणा आस्तां[5] तृष्टावरुत्री[6] ता अब्रुवंश्चिकित्सतं ना[7] इति ता अब्रूतां मनो यज्वा वै श्रद्धादेवो ऽसीमानि नौ पात्राणि देहीति तानि वा आभ्यामददात्तान्यग्निना समक्षापयतां तान्ज्वालानृषभः[8] समलेट् तं सा मेनिरन्वपद्यत[9] तस्य रुवतो यावन्तो ऽसुरा उपाशृण्वंस्तावन्तस्तदहनाभवंस्ता अब्रूतां[10] मनो यज्वा वै श्रद्धादेवो ऽस्यनेन त्व

---

1) M (u. Bl) पशू 2) Die Mss. schwanken; Ben °शेंतत्प्र°; M °शेत् । प्र°; H u. Bb °शेत प्र°; desgl. B, ohne Accent. 3) So Ben u. M; die andern Mss. °दधाति 4) Das इति fehlt in den Mss. 5) So Ben u. Bb; in H ohne Accent; M u. Bl. ohne Accent. 6) So Ben; desgl. M, ohne Accent (u Bl.); die andern Mss. त्रिष्टावरुत्री; cf. त्रिष्टात्तरुत्री (sic) असुरब्रह्मौ Kâṭh. in Ind. St. 3, 461 flg.; Kap. S. 46, 4 त्वष्टावरुत्री 7) M, u. Bl. श्चीकित्सतन्ना 8) Die Mss. schreiben तां ज्व° 9) Ben मेनीर° 10) H अब्रूतां

ऋषभेण याजयावेति[1] तेन वा एनमयाजयतां तस्य श्रोणिमनवत्ता[2] सुपर्ण उदमथ्नात्सा मनाय्या[3] उपस्थमापद्यत तां सा मेनिरन्वपद्यत[4] तस्या वदन्त्या यावन्तो ऽसुरा उपाशृण्वंस्तावन्तस्तदहनाभवंस्तौ[5] अब्रूतां मनो यज्वा वै श्रद्धादेवो ऽस्यनया त्वा पत्न्या याजयावेति[6] तां प्रोक्ष्य[7] पर्यग्निं कृत्वेध्माबर्हिरछैतां स इन्द्रो ऽवेदिमे वै तं असुरमाये मनुं पत्न्या व्यर्धयता इति तमिन्द्रो[8] ब्राह्मणो ब्रुवाण उपेत्सो ऽब्रवीन्मनो यज्वा वै श्रद्धादेवो ऽसि याजयानि त्वा कतमस्त्वमसि ब्राह्मणः ॥

किं ब्राह्मणस्य पितरं किमु पृच्छसि मातरम् ।
श्रुतं चेदस्मिन्वेद्य[9] स पिता स पितामहः ॥

केनेत्याभ्यां ब्राह्मणाभ्यामितीशे ऽहं ब्राह्मणयोरितीशिष हीत्यब्रवीदतिथिपतिर्वावातिथीनामीष्ट इति स द्वितीयां वेदिमुद्धन्तुमुपापद्यत तां इध्माबर्हिर्बिभ्रता ऐतां[10] तौ अब्रूतां किमिदं करोषीतीमं मनुं याजयिष्यामीति केनेति युवाभ्यामिति तौ अवित्तामिन्द्रो[11] वावेति तौ न्यस्येध्माबर्हिः फलायेतां[12] तौ यदधावतां परस्तादेवेन्द्रः प्रत्यैत्[13] ॥ तौ वृशश्चैवाषश्चाभवतां[14] तद्वृशस्य[15] चैवाषस्य[16] च जन्म

1) Bb याजयावेति 2) Ben श्रोणी°; M (n. Bl.) °नवता° 3) H u. Bb मानाय्या 4) Ben मेनीर° 5) M °भवंस्ता 6) M (n. Bl.) याजयातेति 7) Ben प्रोक्ष 8) So Ben u. M; die andern Mss. तामिंद्रो 9) H u. Bb वेद्य: 10) So corrigirt; Ben एतां; M यैतां; H येतां; desgl. B, ohne Accent; Bb वैतां 11) H अवित्ता° 12) Bb पलाये° 13) So M; Ben प्रत्यै; H u. Bb पत्यै; desgl. B, ohne Accent. 14) So M; so auch Ben; dann aber über dem ष ein क als Correctur gesetzt. Kap. S. 46, 1 रिषश्च यवाषश्च; auch Kâṭh. 30, 1 यवाषश्च; cf. येवाष im Pet. W.; H u. Bb चैवाखश्च°; desgl. B, ohne Accent. 15) Bb वंशस्य 16) So Ben चैवाषस्य, aber über dem ष später als Correctur ein क gesetzt. In M eigentlich auch चैवाष° geschrieben: dann aber das ष del. u. ख geschrieben; H u. Bb चैवाखस्य; desgl. B, ohne Accent.

स मनुरिन्द्रमब्रवीत्सं मे यज्ञꣳ स्थापय मा मे यज्ञो विकृष्टो ऽभूदिति सो ऽब्रवीद्यत्काम एतामालब्धाः स ते कामः समृध्यतामथोत्सृजेति तां वा उदसृजंस्तद्या एवं पात्नीवतस्त्वाष्ट्रः स्यात्त्वाष्ट्रा हि पशवो ऽर्वाचीनं नाभ्याः कार्यो ऽर्वाचीनꣳ हि नाभ्याः स्त्रिया वीर्यवद्ध्यवच्छिनाति[1] वा एकादशिनी यज्ञं यत्पात्नीवतः प्रत्युत्तब्ध्यै ॥१॥

Vgl. TS 6, 6, 6 (pâtnîvatapaçuḥ); Kap. S. 16, 4.

अमुष्मिन्वै लोके यजमानो बुभूषत्यमुष्य खलु वा आदित्यस्यासौ लोको यत्सौरीभ्यां जुहोत्यमुष्मिन्वा एतल्लोके[2] यजमानो भवति द्वाभ्यां जुहोति द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्यै हिरण्यमवधाय जुहोति हिरण्यज्योतिषमेवैनꣳ स्वर्गं लोकं गमयति बद्धेन जुहोति दक्षिणानाꣳ वा एषो ऽन्वारम्भो द्यां गच्छ स्वर्गच्छेत्युद्धराति स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै रूपꣳ वो रूपेणा३भ्येमीति रूपꣳ हिरण्यꣳ रूपं पशवस्तुथो वो विश्ववेदा विभजत्वित्येष वै तुथो[3] विश्ववेदा यदग्निरेष वै तꣳ वेद यो दक्षिणीयो यो ऽदक्षिणीय[4] एतत्ते अग्ने राध एति सोमच्युतमित्यग्नीधे[5] वा एतद्दीयते तत्सोमश्च्यावयति तन्मित्रस्य पथा नयेत्येष वै मित्रस्य पन्था यद्यज्ञ आग्नेय्याग्नीध्रे जुहोत्याग्नेयꣳ ह्याग्नीध्रꣳ वारुण्या द्वितीयया यद्यनो वा रथो वा दीयते वारुणꣳ हि तदृतस्य पथा प्रेतेत्येष वा ऋतस्य पन्था यद्यज्ञश्चन्द्रदक्षिणा इति चन्द्रꣳ हि दीयते ब्राह्मणमद्य ऋध्यासं पितृमन्तं पैतृमत्यमित्येष वै ब्राह्मणः पितृमान्पैतृमत्यो य आर्षेयः शुश्रुवान्सुधातुदक्षिणमिति[6] सुधात्वेवास्य यज्ञं

1) M ह्योर्यावद् 2) So corrigirt; die Mss. एतं लोके 3) Ben तुष्टो वो 4) So M; in Ben दृगो दक्षिणीय; H. u. Bb यो दक्षिणीय 5) So Ben; die andern Mss. °मीध्रे 6) M शुश्रुवाꣳत्; Bb शुक्रवान्

दधाति वि स्वः पश्य[1] ३व्यन्तरिक्षमित्यद[2] एवं प्राप्य वदति यतस्व सद३स्यैरित्यप्रतीयन्ति वा एत एतस्मै ददत ईश्वरा ब्राह्मणाः सोमपाश्चक्षुषापहन्तोस्तानेव[3] शमयत्यस्मद्राता मधुमतीर्देवत्रा गच्छत प्रदातारमाविशतेति तथा हैनममुत्रागच्छन्ति बहुमयी[4] यज्ञकुणपीति ह स्माह यज्ञवचा[5] राजस्तम्बायनः प्र वा इतो मनु३ष्या दक्षिणाश्च्यावयन्ति नामुत्र गच्छन्तीति यदाहानवहायास्मान्देवयानेन पथा सुकृतां लोके सीदत तन्नः संस्कृतमिति तथा हैनमिह चामुत्र चागच्छन्ति ॥ २ ॥

Vgl. 1, 3, 37. — TS 6, 6, 1 (dâkshiṇâni); Kap. S. 44, 4.

घ्नन्ति[6] वा एतत्सोमं यदभिषुण्वन्ति यज्ञं वा एतद् घ्नन्ति यद्दक्षिणा दीयन्ते यज्ञं वा एतद्दक्षयन्ति तद्दक्षिणानां दक्षिणात्वं यत्तद्दक्षयन्ति स्वर्गो वै लोको माध्यंदिनं सवनं यन्माध्यंदिने सवने दक्षिणा दीयन्ते स्वर्गस्य लोकस्याक्रान्त्यै[7] बहु देयं सेतुं वा एतत्कुरुते स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै हिरण्यं हस्ते भवत्यथ नयति सत्यं वै हिरण्यं सत्येनैवैना नयत्यग्रेण गार्हपत्यं जघनेन सदस्ता उदीचीरुत्सृजन्त्यन्तरा चात्वालं चाग्नीध्रं चैतेन वा अङ्गिरसः स्वर्गं लोकमायंस्तमेवैनाः पन्थामपिनयति द्वाभ्यां गार्हपत्ये जुहोतीमां तेनाक्रमत[8] आग्नेय्याग्नीध्रेऽन्तरिक्षं तेनाथ यद्दक्षिणा दीयन्ते[9] स्वर्गं तेन लोकमग्नीधेऽग्रे ददाति यज्ञमुखं वा अग्नीद्यज्ञमुखमेव नापाराध्नोत्यग्निर्वै सर्वा देवता देवता एवास्य तयाभीष्टाः प्रीता भवन्ति ब्रह्मणे

1) So corrigirt (cf. 1, 3, 37); in Ben स्वः पश्य; M स्वः पंश्य; H u. Bb स्वंः पंश्य; desgl. B, ohne Accent. 2) Ben °त्यप 3) M °तो स्तानेव 4) Die Mss. बहुंमर्यी; Bb बहुयर्म 5) Bb यज्ञंवत्ता 6) NB. fast dieses ganze 3. Capitel ist in Bb ohne Accente. 7) Von hier bis zum folgenden लोकस्य in H u. Bb doppelt. 8) Bb °क्रमत् 9) Ben दीयंते

ददाति प्राजापत्यो वै ब्रह्मा प्रजापतिमेव तया प्रीणात्यृत्विग्भ्यो ददाति होत्रा एव तया प्रीणाति यां सदस्येभ्यो ददाति सोमपीथं तया निष्क्रीणीते यामार्षेयाय शुश्रुवुषे[1] ददाति छन्दांसि तया प्रीणाति न हि तस्माद्दहन्ति[2] सोमपीथं निष्क्रीय यामार्षेयाय शुश्रुवुषे[3] ददाति देवलोके तया ऋध्नोति यामनार्षेयाय[4] शुश्रुवुषे मनुष्यलोके तया यामप्रसृप्ताय[5] ददाति वनस्पतयस्तया प्रथन्ते यां याचमानाय ददाति भ्रातृव्यं तया जिन्वति[6] यां भीषा[7] क्षत्रं[8] तया ब्रह्मात्ति[9] यां प्रतिनुदते सा व्याघ्री दक्षिणा यत्तां पुनः प्रतिगृह्णीयाद्व्याघ्रेनं[10] भूता प्रक्लिनीयादन्यया[11] सह प्रतिगृह्या तथा हैनं न प्रक्लिनाति[12] यदजं ददात्याग्नेयो वा अ३जो ऽग्नेरेव तेन प्रियं[13] धामोपैति[14] यदविं[15] ददात्य३व्यन्तेनापजयति[16] यद्गां ददाति वैश्वदेवी गौर्विश्वेषां देवानां तया प्रियं[17] धामोपैति[18] यद्वासो ददाति सर्वदेव३त्यं वै वासो देवता एवास्य तेनाभीष्टाः[19] प्रीता भवन्ति यत्कृतान्नं ददाति मांसं तेन निष्क्रीणीते यदनो वा रथं वा शरीरं तेन यद्धिरण्यं ददात्यायुस्तेन वर्षीयः कुरुते यदश्वं ददाति प्राजापत्यो वा अश्वः प्रजापतेरेव तेन प्रियं[20] धामोपैत्यथो अमुष्यादित्यस्य लोकं जयत्यन्ततः प्रतिहर्त्रे देयं रौद्रो वै प्रतिहर्ता यन्मध्यतः प्रतिहर्त्रे दद्यान्म-

1) So M, nur ohne Accent (n. Bl.); Ben शुश्रूवुषे; die andern Mss. शुश्रुयुषे 2) Bb ॰दहंति 3) Ben शुश्रूवुषे; Bb शुश्रुषुषे 4) So betont H; in Ben ॰मनार्षेयाय 5) Ben ॰सृप्ताय 6) H जिन्वंति 7) H u. Bb भिषा 8) Bb चत्रं 9) In Ben eig. ब्रह्मांत्ति geschrieben, dann ब्रह्मात्ति 10) So Ben; in H u. Bb व्याघ्रीयेनं; desgl. M (n. Bl.) u. B, ohne Accent. 11) So Ben u. M; in H, Bb u. B ॰क्लिनीयाद्॰ 12) Bb क्लीनाति 13) M u. B प्रीयं; Bb मीयं 14) H ॰मोपिति 15) M यदव्यं; H यदविं 16) Ben ॰यंति 17) Ben u. H प्रीयं; desgl. B, ohne Accent. 18) Ben ॰मोपिंति 19) Ben तयाभूिष्टाः; M एवास्यैतेना॰ 20) Ben प्रीयं

ध्यतो रुद्रमन्ववनयेत्तस्मादन्ततः[1] प्रतिहर्त्रे देयं स्वर्भानुर्वा आसुरः सूर्यं तमसाविध्यत्तमत्रिरन्ववपश्यद्यदात्रेयाय हिरण्यं ददाति तम एवापहतेऽथो ज्योतिरुपरिष्टाद्दधाति स्वर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै[2] ॥ ३ ॥

Vgl. 1, 3, 37. — TS 6, 6, 1 (dâkshiṇâni); Kap. S. 44, 4 u. 5.

विश्वरूपो वा एतत्त्वाष्ट्रो यज्ञस्य व्यृद्धममन्यत यदृक्सामे व्युह्येते स एतान्यपश्यद्यज्ञस्य[3] निष्कृत्यै यदेवात्र यज्ञस्य व्यृद्धं तस्यैतानि निष्कृत्यै हूयन्ते षड्गृम्याणि[4] भवन्ति षड्वा ऋतव ऋतुष्वेव प्रतितिष्ठति त्रीणि यजूंषि त्रीणि वै[5] सवनानि सवनान्येवाप्नोति नवैतानि[6] समिष्टयजूंषि जुहोति नवभिर्बहिष्पवमाने स्तुवते तन्नव नव प्राणाः प्राणानेवात्मन्धत्त ऊर्ध्वस्तिष्ठञ्जुहोत्यूर्ध्वो हि तिष्ठन्वीर्यवत्तरो यं द्विष्यात्तस्य तूष्णीं तिष्ठञ्जुहुयात्प्राणानस्यान्तरेति संततं जुहोति प्राणानां संतत्या अविछिन्दञ्जुहोति प्राणानामविछेदाय यद्विछिन्द्यात्प्राणान्विछिन्द्याद्यं द्विष्यात्तस्य विछिन्द्यात्प्राणानस्य विछिनत्ति समानेन विग्राहं जुहोति समाना ३हीमे प्राणा यज्ञस्य वा एता आणी एतौ वै विश्वामित्रो यज्ञस्याणी अपश्यत्तद्यज्ञस्यैवैता आणी[7] क्रियेते[8] यतो यज्ञ आदीयते तत्पुनर्निधेया इति ह स्माह भरद्वाजो यतो वा एतद्यज्ञ आदीयते तत्पुनर्निधीयते[9] ॥ ४ ॥

Vgl. 1, 3, 38. — TS 6. 6, 2 (samishṭayajuḥ).

1) H u. Bb °वजयेत 2) So corrigirt; Ben u. B ख्यात्यै; H u. Bb °ख्यात्यै; M (u. Bl.) °ख्यात्यै 3) Bb एवान्य° 4) Die Mss. schwanken; Ben षड्गृम्यानि; in M eigentlich षडि ऋगमाणि geschrieben, in ऋगम्याणि corrigirt; H u. Bb षडरिगमाणि; B षड्ड रिगमाणि 5) So Ben u. M: in H, Bb u. B fehlt das वै 6) H न वै तानि 7) H u. Bb आणी 8) So Ben; die andern Mss. क्रियते 9) H u. Bb फिन्नि°

पञ्चसवनो[1] वै यज्ञस्त्रीणि सवनान्यवभृथो[2]ऽनूबन्ध्या[3] सवनानां पञ्चमी पाङ्क्तो यज्ञो यावानेव यज्ञस्तमालभ्य यद्वै यज्ञस्यातिरिच्यते तद्वरुणो गृह्णात्यतिरिक्तं वा एतद्यज्ञस्य यदृजीषो ऽधिषवणमधिषवणे तस्मात्तेनावभृथमभ्यवयन्त्यपो[4] ऽभ्यवयन्त्यापो हि वरुणः स्थावरा अभ्यवयन्ति ता हि साक्षाद्वरुणो यद्वहन्तीरभ्यवेयुः पशून्निर्वहेयुरथ यत्स्थावरा अभ्यवयन्ति पशूनामनिर्वाहायापो वै वरुणो वातो वरुणो[5] यदुदञ्चो ऽवभृथमभ्यवेयुरभीपतः प्रजा वरुणो गृह्णीयादथ यद्दक्षिणावभृथमभ्यवयन्ति यजमानस्य निर्वरुणत्वायोरुं हि राजा वरुणश्चकारेति चात्वालात्प्रयन्तो वदन्त्येष[6] वा अपरिपरः पन्था अरक्षस्यो येनासा आदित्य एत्यमुष्य वा एतदादित्यस्य पथ इति[7] शतं ते राजन्भिषजः सहस्रमित्यपः पराहृश्य[8] वदन्त्यपो वा एतद्भूषन्ति[9] पूताभिराभिः पूताश्चरन्त्येककपाला भवन्ति[10] न वै पुरुषः कपालैराप्य एकधैवैनमाप्नोत्यथो एका वा इयमस्यामेव प्रतितिष्ठति तृणं प्रास्य जुहोत्यग्निमत्येव जुहोत्यायतनवत्यन्धो ऽध्वर्युः स्याद्यदनायतने जुहुयादपबर्हिषः प्रयाजान्यजति प्रजा वै बर्हिः प्रजा एव मृत्योरुत्सृजत्याज्यभागौ यजति यज्ञतायै वरुणं यजति निर्वरुणताया अग्नीवरुणौ[11] यजत्युभयत एवैनं वरुणान्मुञ्चति नानुयाजान्यजति[12] न संस्थापयन्त्यतिरिक्तमिव हि तन्मन्यन्ते[13] समुद्रे ते हृदयम-

1) So corrigirt; die Mss. पञ्चसवनो 2) H u. Bb °भृथो 3) Ben u. M नुबं° cf. 4, 8, 6. 4) H u. Bb तेनाचभयमभ्यं° 5) H u. Bb वैरुणो 6) M प्रयंतो यंत्येष 7) So M: desgl. B, ohne Accent; H u. Bb पथं इति; Ben पथैति 8) So M, H u. Bb; in Ben परा दृश्य 9) So Ben u. M; in B भूषंता; in H u. Bb भूयंति 10) So M; die andern Mss. °कपालो भवंति 11) Vgl. Pâ. 6. 3, 27; auch TS 6, 6, 3, 3; in Ben u. M steht अग्निदं इर्णौ 12) In H यजति ohne Accent. 13) So Ben u. M; die andern Mss. °मन्यते

अप्स्वन्तारिति सह स्रुचोपमारयति यदेवात्र क्रूरं क्रियते तच्छमयत्यवभृथ निचुङ्कुणेत्यवभृथ एवास्यैष ततो यं ऋजीषं उत्प्लवते तं भक्षयन्ति[1] सोमपीथमिव हि तन्मन्यन्ते वरुणो वा ऋजीषो यद्भक्षयेद्वरुणमात्मन्यज्ञीत तदाहुर्भक्षयितव्यमेवं पशवो वा ऋजीषः पशूनेवात्मन्यङ्क्त इति विचृत्तो वरुणस्य पाशा इति वरुणपाशमेव विष्यति प्रत्यस्तो वरुणस्य पाशा इति वरुणपाशमेव प्रत्यस्यति नमो वरुणस्य पाशायेति वरुणपाशायैव नमो ऽकरङ्गिरसो वा उत्तिष्ठतो रक्षांस्यनूदतिष्ठंस्तान्वा एतेन बृहस्पतिरन्ववैत्तेनैभ्यो रक्षांस्यपाहन्यदेतेनान्ववैति रक्षसामपहत्यै यदूर्ध्वस्तोभं तेन बार्हस्पत्यमथ यत्त्रिस्तोभं त्रयो वा इमे लोका एभ्यो वा एतल्लोकेभ्यो[2] यज्ञाद्रक्षांस्यपहन्ति यदतिछन्दसा सर्वाणि वै छन्दांस्यतिछन्दाः सर्वैर्वा एतच्छन्दोभिर्यज्ञाद्रक्षांस्यपहन्ति यदाग्नेय्याग्निर्वै सर्वा देवताः सर्वाभिर्वा एतद्देवताभिर्यज्ञाद्रक्षांस्यपहन्त्यपो ऽभ्यवयन्त्यापो वै रक्षोघ्नीरपो रक्षांसि न तरन्ति रक्षसामपहत्या अनपेक्षमाणा[3] आयन्ति[4] वरुणस्यानन्ववायाय परोगोष्ठं मार्जयन्ते परोगोष्ठमेव वरुणं निरवदयन्त एधो ऽस्येधिषीमहीति निर्वरुणा एव भूत्वैधितुमुपयन्ति समिदसि समेधिषीमहीति समिद्धा एव ॥ ५ ॥

Vgl. 1, 3, 39. — TS 6, 6, 3 (avabhṛthaḥ); Kap. S. 45, 5.

यः कामयेत सर्वो मे यज्ञः स्यात्सरसा इति स एतास्तिस्रो वशा आलभेत यज्ञस्य सर्वत्वायाथो सरसत्वाय वैश्वदेवीं मध्यत आलभेत रेतो वा एतन्मध्यतो दधाति मध्यतो हि रेतो ऽनिरुक्तया प्रचरन्त्य-

1) Bb °यति 2) So corrigirt; die Mss. एतं लोकेभ्यो 3) M अनपेक्ष्यमाणा 4) Ben °यन्तो

निरुक्तमिव[1] हि रेतो यातयामं वा एतस्य[2] देवताश्च ब्रह्म च यद्वैश्वदेवी च बार्हस्पत्या च वशे भवतो देवतानां च ब्रह्मणश्चायातयामत्वाय दुग्धानि वा एतस्य छन्दांसि यातयामानि भवन्ति छन्दस्येव[3] रसं दधाति[4] बार्हस्पत्यामन्ततं आलभेत ब्रह्म वै बृहस्पतिर्ब्रह्मणि[5] वा एतदन्ततो यज्ञस्य यजमानः प्रतितिष्ठति यद्वै यज्ञः संतिष्ठते मित्रो ऽस्य स्विष्टं युवते वरुणो दुरिष्टं यन्मैत्रावरुण्यनूब३न्ध्या भवति मित्रेण वा एतन्मित्राद्यज्ञस्य स्विष्टं मुञ्चति वरुणेन वरुणाद्दुरिष्टमुभयत एनं मुक्त्वा यजमानाय प्रयच्छति यथा वै लाङ्गलेनोर्वरां[6] प्रभिन्दन्त्येवमुक्थामदानि यज्ञं प्रभिन्दन्ति यथा मत्यमन्ववास्यत्येवमेषा यज्ञस्य यद्दुष्टुतं यद्दुःशस्तं यद्विलोमं[7] तदेतया[8] कल्पयति विदेवो वा ईजानः सदेवो ऽनीजाना[9] आ ह्यनीजाने[10] देवताः शंसन्ते यथा वा अनड्वान्विमुक्तो ऽपक्रामत्येवमीजानाद्देवता[11] अपक्रामन्ति यदाग्नेय उदवसानीयो भवत्यग्निर्वै सर्वा देवता देवता एव पुनरालभते ऽष्टाकपालो भवति गायत्रो ३ह्यग्निर्गायत्रछन्दाः पञ्चकपालः का३र्यः पाङ्क्तो यज्ञो यावानेव यज्ञस्तमालभ्य यत्र वा अ३दो ऽग्नौ पुरुषं प्रमीतमादधाति तदेनमभि सत्यं सर्वा एनमन्या देवता जहत्यग्निरेनं देवतानां न जहाति ॥ ६ ॥

Vgl. Kap., S. 45, 6.

प्र वा ऋचा ह प्रयच्छति यजुषा गमयति ग्रहेण स्तोत्राय वा

1) Bb °त्यतिरिक्तमिव 2) M (n. Bl.) एतस्य 3) Bb कृद्स्येव 4) M (n. Bl.) °व संदधाति 5) Ben ब्रह्मणी; H ब्रह्माणि 6) H °नोर्वशं 7) So Ben; desgl. M (n. Bl.) ohne Accent; in H u. Bb विलोम; desgl. B. ohne Accent. 8) Bb तद्देवतया 9) Ben u M °नीजाना 10) Ben आ ह्यनिजा; M (n. Bl.) आ ह्यनिजाने; in H u. Bb याह्यनीजाने; desgl. B, ohne Accent. 11) Ben ईजानाद्

ऋक्शस्त्वाय यजुः संबद्धे[1] वै स्तोत्रं च शस्त्रं च संबद्धे[2] ऋक् च यजुश्चो-
च्चैर्ऋचा क्रियत उच्चैः साम्नोपांशु यजुषा ते देवा अमन्यन्तेदं य-
ज्ञस्य शिथिरमिति तत्पुरोरुचमुपादधुरशिथिरत्वाय देवता वै सर्वा
आशंसन्ते ग्रहे गृह्यमाणे मह्यं गृह्णाति मह्यं गृह्णातीति यत्पुरो-
रुग्देवतानां व्यावृत्त्यै ॥ जीवा नाम स्थ ता इमं जीवयत जीविका[3]
नाम स्थ ता इमं जीवयत संजीवा नाम स्थ ता इमं संजीवयत ॥
इति यवानेकविंशतिं दर्भपिञ्जूलानि चावधाय परिब्रूयादथाभिम-
न्त्रयेत ॥ प्राणापानौ त उपांश्वन्तर्यामौ पातां व्यानं त उपांशुस-
वनः पातु वाचं त ऐन्द्रवायवः पातु दक्षक्रतु[4] ते मैत्रावरुणः पातु
श्रोत्रं त आश्विनः[5] पातु[6] चक्षुषी ते शुक्रामन्थिनौ पातामात्मानं त 1
आग्रायणः पात्वङ्गानि त उक्थ्यः पात्वायुस्ते ध्रुवः पातु स्तनौ त
ऋतुपात्रे पातां मूर्धानं ते द्रोणकलशः पातु कुक्षी ते कलशौ पातां
पुष्टपते चक्षुषे चक्षुः स्मने स्मानं वाचे वाचं प्राणाय प्राणं पुनर्दे-
ह्यस्मै स्वाहा ॥ इति जुहुयादेतद्ध स्म[7] वा आह वासिष्ठः सात्यहव्यः
पात्रेषु वा अहं तद्ब्राह्मणं[8] वेद यथा पुरुषः सकृदाहृतिमाहयते[9]
सकृउत्स्वेव कुर्यान्न ततः[10] पुरो यत्पुनः कुर्यात्प्रमीयेत यद्यभिचरेदेतदेव
यजुरुदित्वाथाभिमन्त्रयेत ॥ पुनरितरथा ॥ ७ ॥

1) So Ben; in M संबध्य (n. Bl.); Bb संबध्यै; B संबध्ये; H संबध्ये 2) Die Mss. schwanken; Ben संबद्धो; M (n. Bl.) संबध्य; in Bb u. H संबध्ये; desgl. B. ohne Accent. 3) Ben जीवीका 4) So Ben u. M; die andern Mss. दचक्रतू 5) So Ben u. M; in Bb श्रोत्रस्याश्विनः; H श्रोत्रं त्वाश्विनः; desgl. B, ohne Accent. 6) Von hier bis zum folgenden पात्वङ्गानि in Ben fehlend. 7) Ben स्मा 8) So Ben u. M; in H u. Bb ब्राह्मणं 9) So Ben; in M सकृदारितिमाहयते; in H u. Bb सकृदार्कृतिमाह्वयते; desgl. B, ohne Accent. 10) So Ben u M; die andern Mss. कुर्यात्ततः

पुनरन्यानि पात्राणि प्रयुज्यन्ते नान्यानि यानि[1] पुनः प्रयुज्यन्ते तान्यस्मै[2] लोकाय यानि न पुनः प्रयुज्यन्ते तान्यमुष्मै क्षयायैतदुक्थ्यपात्रं पुनः प्रयुज्यत आरण्यान्वा एतत्पशून्प्रत्यारण्यानेवैतेन पशून्दाधार यदेतत्पुनः प्रयुज्यते[3] तस्मादेतान्पश्यतः परीत्य घ्नन्त्यथैतद्धृतुपात्रं पुनः प्रयुज्यते ऽश्वं वा एतत्प्रत्यश्वमेवैतेन दाधार यदेतत्पुनः प्रयुज्यते तस्मादेतस्याश्वस्येवाधस्ताच्छफा ऽथैतदादित्यपात्रं पुनः प्रयुज्यते गां वा एतत्प्रति गामेवैतेन दाधार यद्भूयिष्ठाभिर्ऋग्भिर्भूयिष्ठः सोमो गृह्यते तस्माद्गौर्हन्यमानाद्यमाना पशूनां भूयिष्ठाथैतच्छुक्रपात्रं पुनः प्रयुज्यते पुरुषं वा एतत्प्रति पुरुषमेवैतेन दाधारासौ वा आदित्यः शुक्रो रश्मय ऋतवो ऽन्तरमृतपात्रं शुक्रपात्रं पुनः प्रयुज्यते[4] ऽन्तरे ह्यमुष्मादादित्याद्रश्मयो ऽथैतदुपांशुपात्रं पुनः प्रयुज्यते ऽविं वा एतत्प्रत्यविमेवैतेन दाधाराथैतदन्तर्यामपात्रं पुनः प्रयुज्यते ऽजां वा एतत्प्रत्यजामेवैतेन दाधार प्रजापतिर्वा आग्रायणो[5] यदेष पुनः प्रयुज्यते तस्मात्प्रजापतिः[6] प्रजा वेद प्रजापतेर्वा एतत्पात्रं यद्द्रोणकलशो यदेष पुनः प्रयुज्यते तस्मादयं क्षयो ऽस्ति सप्त वै पात्राणि पुनः प्रयोगमर्हन्ति[7] तानि हि बन्धुमन्ति सप्त छन्दांसि छन्दांसि वाग्यावत्येव वाक्तामाप्नोति सप्त छन्दांसि सप्त होत्राः सप्त ग्राम्याः पशवस्तानेवावरुन्द्धे त्रीणि वै पात्राणि प्रत्यक्षबन्धूनि परोक्षबन्ध्वेवान्यत्सर्वं[8] गायत्र्यैन्द्रवायवस्त्रिष्टुप्[9] शुक्रो जगत्या-

---

1) Ben यानि न 2) H u. Bb °न्यस्मै ohne Accent. 3) B प्रयुज्येत 4) So M; H प्रयुज्यंते तरे; Bb प्रयुज्यंते तरे; B प्रयुज्येतेतरे; in Ben शुक्रपात्रात्पुनः प्रयुज्यते तरे 5) Bb आग्रयणो 6) Von तस्मात् bis zum folgenden तस्मा° in Ben nicht vorhanden; in H u. Bb dagegen ist dieses Stück drei Mal nach einander wiederholt! 7) So in M, H u. Bb; in Ben °मर्हन्ति 8) So meine Correctur; die Mss. परोक्षबन्धेवान्यत्सर्वं 9) So M u. H; in Ben u. Bb गायत्रैन्द्र°

ग्रायणो ऽछिन्न[1] स्रावयितउव्यः[2] कामो हास्य समर्धुको भवत्यथो अजीमूतवर्षी पर्जन्यो भवति न चमसमभ्युपाकुर्याद्यच्चमसमभ्युपाकुर्याद्गर्भमृतः[3] प्रजाः स्युर्येनैवाग्रे सर्पन्ति तेन पुनः सर्पेयुर्यदन्येन सर्पेयुर्गर्भा वेष्टुकाः[4] स्युर्यूपेन[5] वा आहुतयः स्वर्गं लोकं यन्त्यध्वर्युणा[6] दक्षिणा ऊर्ध्वो यूपो मीयत ऊर्ध्वस्तिष्ठन्प्रतिगृणाति स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै ॥ ८ ॥

Vgl. TS 6, 5, 11 (somapâtrâdipraçamsâ).

यो ज्येष्ठबन्धुः स्यात्तं[7] ऐन्द्रवायवाग्रान्ग्रहान्गृह्णीताग्रं ह्यैन्द्रवायवो यं[8] आमयावी सं[9] मैत्रावरुणाग्रान्प्राणापानौ हि मित्रावरुणौ यः पश्चात्सोमपीथः स आश्विनाग्रान्पश्चेव[10] उह्येतौ सोमपीथमाश्नुवाता यो ब्रह्मवर्चसकामः स शुक्राग्रास्तेजो वै शुक्रो ब्रह्मवर्चसं यो[11] ऽभिचरेत्स मन्थ्यग्रानीत[12] वा एतत्पात्रं यन्मन्थिपात्रं य आनुजावरः[13] स आग्रायणाग्रानग्रं[14] ह्याग्रायणो[15] एति वा एष यज्ञमुखाद्य ऐन्द्रवायवाग्रेभ्यो ग्रहेभ्यो ऽन्याग्रान्ग्रहान्गृह्णीते धारयेयुस्तं यं कामाय गृह्णीयादथैन्द्रवायवं सादयेद्यथापूर्वं[16] वा एतत्क्रियते[17] न यज्ञमुखादेति यद्याग्रायणः स्कन्देदुप वा दस्येदितरेभ्यो ग्रहेभ्यो निर्गृह्णीयाद्यथा पिता पुत्रान्क्षित उपधावत्येवं[18] तद्यदीतरे[19] ग्रहाः स्कन्देयुरुप

1) M, H u. Bb छिन्न 2) So Ben; die andern Mss. स्रावितउव्यः 3) Ben गर्भमृत; Bb गर्भमम्रृत 4) Bb वेष्टुका 5) So Ben; in M eigentlich यूपेण geschrieben; dann in यूपेन corrigirt; Bb यूपेण; desgl. B, ohne Accent; H यूषेण 6) H u. Bb सत्व॰ 7) In Bb fehlt सं 8) In Bb fehlt यं 9) So corrigirt; in Ben स; in M, H, Bb सा; desgl. B, ohne Accent. 10) So meine Correctur; die Mss. पश्चैव; M पश्चेव 11) So corrigirt; in M यो ohne Accent; die andern Mss. यौ 12) So corrigirt; in M, H u. Bb मंथ्यग्राम॰; Ben मध्यग्राम॰; desgl. B, ohne Accent. 13) H अनु॰ 14) H, Bb u. B आग्रय॰ 15) Bb ह्याग्रयणं 16) So Ben u. M; die andern Mss. सादयेत य॰ 17) Ben क्रियते 18) Ben u. M उपधावत्येवं 19) M यदितरे

वा दस्येयुराग्रायणान्निगृह्णीयाद्यथा पुत्राः पितरं क्षितं[1] उपधावन्त्येवं तद्द्रोणकलशान्निगृह्यन्त एष वा एतेषां योनिः स्वादेव योनेर्निगृह्यन्ते[2] ऽस्कन्नत्वाय सोमः स्कन्तस्यति तमितो ग्रहीष्यामीति तस्य[3] वा एष परिशये यदा वा एतमवनयत्यथैष उभयतःशुक्रो ऽथो सर्वतःशुक्रः[4] पशुभिर्वा एष व्यृध्यते[5] यस्य सोमः स्कन्दति व्यस्य यज्ञश्छिद्यते पशवो वै पृषदाज्यं यत्पृषदाज्यं जुहोति पशुभिरेवैनं सम्यञ्चं दधाति मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यस्य विच्छिन्नं यज्ञं समिमं दधात्विति यज्ञमेव संदधाति ॥ वर्धतां भूतिर्दध्ना घृतेन मुञ्चतु यज्ञं यज्ञपतिमंहसः ॥ स्वाहा ॥ इति जुहुयादियं वा एतद्यज्ञस्य गृह्णाति यदार्छतीयं भूतिरस्या एवैनदधि मुञ्चति द्रप्सश्चस्कन्द पृथिवीमनु द्यामित्यभिमृशति होत्रास्वेवैनत्प्रतिष्ठापयति[6] त्रयस्त्रिंशद३पो ऽन्वतिषिञ्चत्यापो हि यज्ञो यज्ञं वा एतस्य विमथ्नते यस्य पशुं विमथ्नते व्यस्य यज्ञश्छिद्यते यदवदानं न विन्देत्तदाज्यस्यावद्येत्सर्वा[7] वा अन्या देवता यातयाम्नीः[8] प्रजापतिरेवायातयामा प्राजापत्यमाज्यं प्राजापत्या देवाः प्रजापतिहुतमेवास्य भवति यदि कामयेत ये[9] पशुं व्यमथिषत[10] तं आर्तिमार्छेयुरिति कुविदङ्ग यवमन्तो यवं चिदिति नमउक्तिमत्य ऋचाग्नीध्रे जुहुयान्नमउक्तीरेवैषां वृङ्क्ते ताजगार्तिमार्छन्त्यथैषांष्टापदी[11] यद्गर्भस्यावद्येदवदानान्यतिरेचयेद्यन्नावद्येत्प्रोक्षि-

---

1) Bb पितरन् चितं; H पितरन्त्वितन्; B पितरन्त्वित 2) M निगृह्यन्ते 3) So Ben; in den andern Mss. fehlt तस्य 4) So Ben; in M सर्वतःशुक्रं; in H u. Bb सर्वतः शुक्रः; desgl. B, ohne Accent. 5) In Ben u. M dies Wort ohne Accent. 6) Bb स्वैनैव प्रति°; M °स्वेवैनं प्रति° 7) H u. Bb विन्देत्°, Ben °त्तदार्वस्याव; M तदावस्याव° 8) So Ben; die andern Mss. यातयाम्नी 9) So Ben u. M; in H, Bb u. B fehlt ये — 10) So corrigirt; in Ben व्यमथिषत ohne Accent; desgl. B; M व्यमतिषत; in H u. Bb entweder व्यमथिषत oder dasselbe ohne Accent. 11) So Ben; die andern Mss. °मार्छन्त्व°

तस्य हविषो नावद्येद्रसेन[1] जुहोत्यैव प्रोक्षितस्य हविषो द्यति नावदानान्यतिरेचयति ॥ ९ ॥

Vgl. Kap. S. 46, 6.

यथा वै शालैवं संवत्सरस्तस्य यथा[2] पक्षसी एवं[3] पक्षसी[4] यथा मध्यमो वंश एवं दिवाकीर्त्यं यथा वा इदं शालायाः पक्षसी मध्यमं वंशमभिसमागछन्त्येवं वा एतत्संवत्सरस्य पक्षसी दिवाकीर्त्यमभिसंतनोति यथा मध्यमो वंश एवं दिवाकीर्त्यं यदेष शिथिरः स्याद्वशीर्येत यदेतस्मिन्नहन्येते ग्रहा गृह्यन्तेऽह्नो द्राढिम्नेऽशिथिरत्वाय शुक्राग्रा[5] एतदहर्ग्रहा भवन्ति त्रैष्टुभो वै शुक्रस्त्रैष्टुभमेतदहः प्रत्युत्तब्ध्यै सयत्वाय सौर्यो ग्रहो गृह्यते सौर्यः पशुरालभ्यतेऽसा आदित्य एतदहस्तं साक्षादृध्नोति षड् ग्रहा गृह्यन्ते पशुः सप्तम आलभ्यते सप्त वै शीर्षन्प्राणा असा आदित्यः शिरः शीर्षन्वा एतत्प्राणान्दधातीन्द्रो वै वृत्रमहन्त्स इमं लोकमभ्यजयदमुं तु लोकं नाभ्यजयत्तं विश्वकर्मा भूत्वाभ्यजयद्यद्वैश्वकर्मणो ग्रहो गृह्यतेऽमुष्य लोकस्याभिजित्यै यन्ति वा एते ऽस्माल्लोकाद्ये[6] वैश्वकर्मणं ग्रहं गृह्णते पराञ्चो हि[7] यन्तीश्वराः प्रमेतोः श्वो भूत आदित्यं गृह्णीरन्नियं वा अदितिरियं प्रतिष्ठा यदादित्यो ऽस्यामेव प्रतितिष्ठन्ति तयोरन्यमन्यमा परार्धात्पक्षसो गृह्णीरन्विश्वमन्येन कर्म कुर्वाणा यन्तीयं वा अदितिरस्यामन्येन प्रतितिष्ठन्ति ता उभौ सहार्के गृह्णीर-

1) Bb नावद्येद् 2) H u. Bb यदा; desgl. B, ohne Accent. 3) H u. Bb एवं; desgl. B, ohne Accent. 4) H u. Bb पक्षसः desgl. B, ohne Accent. 5) Ben शुक्राया; H u. Bb शुक्राया 6) So Ben, die andern Mss. यो 7) Ben ह्रौ

त्वन्तं गत्वान्तमेव गत्वोभयोर्लोकयोः प्रतितिष्ठन्त्यादित्येनास्मिंल्लोके वैश्वकर्मणेनामुष्मिन्[1] ॥ १० ॥

॥ इति खिलकाण्ड अष्टमः प्रपाठकः ॥

युञ्जते[2] मन उत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः ।
वि होत्रा दधे वयुनाविदेका इन्मही देवस्य सवितुः परिष्टुतिः[3] ॥
देवस्य त्वा सवितुः प्रसउवे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामा-
ददे ॥ अभ्रिरसि नारिरसि ॥
उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पते देवयन्तस्त्वेमहे ।
उप प्रयन्तु[4] मरुतः सुदानवा[5] इन्द्र प्राशूर्भवा[6] सचा ॥
प्रैतु[7] ब्रह्मणस्पतिः प्र देव्येतु[8] सूनृता ।
अच्छा[9] वीरं नर्यं पङ्क्तिराधसं[10] देवा यज्ञं नयन्तु नः ॥

1) Hier endet die alte Handschrift von Morbî (M); ausserdem nur noch ein überzähliges Blatt vorhanden; vgl. unten 4, 9, 25 flg. — Auch die alte Handschrift von Benares (Ben) hat hier ihren Schluss und die Datirung संव १५२९, wenn auch freilich in ihr manche spätere Partien noch vorkommen, die aber gemäss der seltsamen Anordnung in diesem Ms. unserer Stelle vorausgehen (cf. das Vorwort). 2) Hier beginnt die alte Hdschr. von Benares (Ben) mit p. 1. Die Paginirung geht ohne Unterbrechung fort (von 1—105), die Hdschr. springt aber sonderbarerweise nach einiger Zeit auf Cap. 1 über und geht dort weiter fort. Ihr Schluss liegt unmittelbar vor dem Anfang: 4, 8, 10 a. E.! Vgl. Naheres in der Einleitung. — An dieser Stelle beginnt auch der Padapâṭha des 4. Kânḍa. 3) Im P bloss die vier ersten Worte des Verses. 4) P उप । प्र । यंतु । 5) P सुदानव इति सु-दानवः । 6) P प्राशूः । भव । 7) P प्र । एतु । 8) H u. Bb देव्येतु 9) P अच्छ । 10) H पंक्ती राधसं; desgl. B, ohne Accent.

देवी[1] द्यावापृथिवी अनु मे ऽमंसाथामृध्यासमद्य[2] मखस्य शिरः ॥ मखाय त्वा ॥ मखस्य त्वा शीर्ष्णे देवीर्वम्रीरस्य[3] भुवनस्य[4] प्रथमजा ऋतावरीरृध्यासमद्य[5] मखस्य शिरः ॥ मखाय त्वा ॥ मखस्य त्वा शीर्ष्णे ॥ इयत्यग्र[6] आसीदन्तो[7] देव्यृध्यासमद्य[8] मखस्य शिरः ॥ मखाय त्वा ॥ मखस्य त्वा शीर्ष्णे ॥ इन्द्रस्यौजो ऽसि प्रजापते रेतः ॥ ऋध्यासमद्य[9] मखस्य शिरः ॥ मखाय त्वा ॥ मखस्य त्वा शीर्ष्णे ॥ मधु त्वा मधुला कृणोतु ॥ मखस्य शिरो ऽसि ॥ यज्ञस्य पदे[10] स्थः ॥ गायत्रो ऽसि ॥ त्रैष्टुभो ऽसि ॥ जागतो ऽसि ॥ मखस्य रास्नासि ॥ सूर्यस्य रसा[11] आश्रयस्व ॥ वृष्णो अश्वस्य निष्पदसि वृष्णस्त्वाश्वस्य निष्पदा धूपयामसि ॥ वरुणस्त्वा धृतव्रतो धूपयतु[12] मित्रावरुणौ ध्रुवेण धर्मणा ॥ अदितिष्ट्वा देवी विश्वदेव्यवती[13] पृथिव्याः सधस्थे अङ्गिरस्वत्खनत्ववट[14] देवानां त्वा पत्नीर्देवीर्विश्वदेव्यवतीः पृथिव्याः सधस्थे अङ्गिरस्वद्दधतु महावीरान् ॥

अर्चिषे त्वा शोचिषे त्वा ज्योतिषे त्वा हरसे त्वा ।
अभीमान्महिना[15] दिवो मित्रो बभूव सप्रथाः ॥
उत श्रवस[16] आ पृथिवीम् ॥
मित्रस्य चर्षणीधृतः श्रवो देवस्य सानसि[17] ।
द्युम्नं चित्रश्रवस्तमम् ॥

---

1) P देवी इति देवी ।; H u. Bb देवीर्द्या°; desgl. B, ohne Accent. 2) So corrigirt; vgl. Tâitt. Âr. 4, 2, 2 sowie P; Ben अनू मेवं स्यातामृध्यासाम°; P अनु । मे । अमं । सातां । ऋध्यासं । H अनु मेवं स्यात्तामृध्यासामद्य; Bb अनु मेवं स्यातामृध्यासामद्य; B अनु मेव स्यात्तामृध्यासाम्रद्य 3) Die Mss. schwanken; Ben देवीर्वम्रीरस्य; H u. Bb देवोर्वम्रीरस्य; P देवीः । बम्रीः । अस्य । 4) Bb भुतस्य 5) Die Mss. ऋध्यासाम°; in P fehlend; H u. Bb °मद्य 6) H u. Bb इयत्यग्र; P इयति । अग्रे । 7) H u. Bb आसीदन्तं 8) P देवि । ऋध्यासं ।; H u. Bb °मद्य 9) H u. Bb °मद्य 10) H u. Bb परे; P पादे ।; Tâitt. Âr. पदे 11) रसे । 12) H धूप° 13) P विश्वदेव्यवती 14) P खनतु । अवट । 15) Ben अभि मा; P अभि मान् । 16) P श्रवसः । 17) Ben सानसो

देवस्त्वा सवितोद्वपतु सुपाणिः स्वङ्गुरिः ।
सुबाहुरुत शक्त्या ॥

ऋजवे त्वा साधवे[1] त्वा सुक्षित्यै[2] त्वा ॥ इदमहममुमामुष्यायणं तेजसा ब्रह्मवर्चसेन पर्यूहामि ॥ इदमहममुमामुष्यायणं विशा क्षत्रेण पर्यूहामि ॥ इदमहममुमामुष्यायणं प्रजया पशुभिः पर्यूहामि ॥ छृणत्तु[3] त्वा वाक्छृणत्तु[4] त्वोर्क्छृणत्तु[5] त्वा हविः ॥ देवपुरश्चरस[6] ऋध्यासं त्वा ॥ १ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 2 u. 3.

नमो वाचे नमो वाचस्पतये या चोदिता[7] या च नोदिता[8] तस्यै वाचे नमो नमो ऋषिभ्यो मन्त्रकृद्भ्यो मन्त्रविद्भ्यो मन्त्रपतिभ्यो मा मामृषयो मन्त्रकृतो मन्त्रविदः प्रादुर्दैवीं[9] वाचमुद्यासं जुष्टां[10] देवेभ्यः स्वधावरीं पितृभ्योऽनुमतान्मनुष्येभ्यस्तन्मा[11] देवा अवन्तु शोभायि[12] पितरोऽनुमदन्तु ॥ गायत्रीं छन्दः प्रपद्ये त्रिष्टुभं छन्दः प्रपद्ये जगतीं छन्दः प्रपद्येऽनुष्टुभं छन्दः प्रपद्ये पङ्क्तिं छन्दः प्रपद्ये छन्दांसि छन्दः प्रपद्ये ॥ तानि नोऽवन्तु तानि नः पालयन्तु तानि सा ऋच्छतु[13] यो अस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः ॥ ब्रह्मन्प्रवर्ग्येण प्रचरिष्यामो होत-

1) So betont P साधवे ।; die andern Mss. साधवे; Tâitt. Âr. 4, 3, 3. 2) P सुचित्या इति सु · चित्यै । 3) In H u. Bb ohne Accent. 4) In den Mss. das Verbum ohne Accent; P त्वा । अवाक् । (!) 5) In den Mss. ist das Verbum ohne Accent; vgl. übrigens Tâitt. Âr. 4, 3, 3. 6) So Ben; in Bb देवपुरश्च॰; H देवपुरश्च॰; P हविः । देव । पुनरिति पुनः । चरसे । 7) H u. Bb चोदिता 8) So Ben; P न । उदिता ।; H u. Bb नोदिता; in Tâitt. Âr. 4, 1, 1 या चोदिता या चानुदिता 9) P उत् । यासं । 10) So Bb; die andern Mss. जुष्टां; cf. Tâitt. Âr 4, 1, 1. 11) Die Mss. schreiben पितृभ्यो नुमताम॰: P अनुमतामित्यनु॰मतां । 12) So die Mss.; auch P शोभायि । 13) P सा । रिकतु । (!)

घर्ममभिष्टुह्यग्नीद्रजनरोहिणौ[1] पुरोडाशावधिश्रय[2] प्रतिप्रस्थातर्विहर प्रस्तोतः सामानि[3] गाय ॥

यजुर्युक्तं सामभिराक्तखंता[4] विश्वाभिर्धीभिः संभृतं दक्षिणाभिः ।
प्रततं पारयिष्णु[5] स्तुभो[6] वहन्तु[7] सुमनस्यमानाः ॥
भूर्भुवः स्वर्देवस्य सवितुः प्रसवे बृहस्पतिप्रसूता[8] ॥

ओमिन्द्रवन्तः प्रचरत[9] ॥ २ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 1 u. 4.

यमाय त्वा ॥ मखाय त्वा ॥ सूर्यस्य हरसे[10] त्वा ॥ देवस्त्वा सविता मध्वानक्तु ॥ पृथिव्याः संपृचस्पाहि[11] ॥ अर्चिषे[12] त्वा शोचिषे[13] त्वा ज्योतिषे त्वा तपसे त्वा ॥ अर्चिरसि[14] शोचिरसि ज्योतिरसि तपो ऽसि सूर्यस्य तपस्तपः ॥

सं सीदस्व महाँ[15] असि शोचस्व देववीतमः ।
वि धूममग्ने अरुषं मेध्य[16] सृज प्रशस्त दर्शतम् ॥
अञ्जन्ति यं प्रथयन्तो न विप्रा वपावन्तो नाग्निना[17] तपन्तः ।
पितुर्न पुत्र[18] उपसि प्रेष्ठा[19] आ[20] घर्मो अग्निरमृतो न सादि ॥

---

1) Die Mss. schwanken; Ben °द्राजनरोहीणौ; H, Bb u. B °द्राजरनरोहिणौ; P अभि । स्तुहि । अग्नीदित्यग्नि·इत् । राजन् । रौहिणौ ।; vgl. Pet. W. s. v. रौहिण 2) P अधि । श्रय । 3) P साम । 4) So Ben; H u. Bb ऋतरांखंता; desgl. B, ohne Accent; P ऋतखमिति ऋत·खं । ता ।; Tâitt. Âr. सामभिराक्तखं त्वा 5) P पारयिष्णून् । 6) P स्तुभः ।; in H u. Bb स्तुभौ 7) Ben वहं; P अवंतु । 8) H u. Bb बृहस्पतिः प्रसूता 9) H u. Bb प्रचरता 10) So Ben; in H u. Bb रसे; desgl. B, ohne Accent; P रसे । (!) 11) So Bb; Ben u. H संपृचस्पाहि; P संपृच इति सं·पृचः । 12) So corrigirt; die Mss. अर्चिषे; vgl. weiter unten. 13) So corrigirt; die Mss. शोचिषे; vgl. unten. 14) Nur P अर्चिः 15) P महान् । 16) So H u. Bb; Ben मेध्यः; desgl. B, ohne Accent; im P nur die ersten Worte des Verses. Vgl. RV 1, 36, 9. Tâitt. Âr. 4, 5, 2 मियेध्य 17) P न । अग्निना । 18) P पुत्रः । 19) Ben उपसिप्रेष्ठ; H u. Bb उपसि प्रेष्ठ; B उपसि प्रेष्ठा; P उपसि । प्रेष्ठः Vgl. indess RV 5, 43, 7. 20) In den Saṃh.-Mss. ohne Accent; P आ ।

अनाधृष्टासि[1] पुरस्तादग्नेराधिपत्य[2] आयुर्मे दाः पुत्रवती दक्षिणत[3] इन्द्रस्याधिपत्ये प्रजां मे दाः ॥ सुषदा पश्चात्सवितुराधिपत्ये चक्षुर्मे दाः ॥ आश्रुतिरुत्तरतो[4] मित्रावरुणयोराधिपत्ये श्रोत्रं मे दाः ॥ विधृतिरुपरिष्टाद्बृहस्पतेराधिपत्ये वाचं मे दाः ॥ ब्रह्म मे दाः क्षत्रं मे दाः पयो मे दाः ॥ मनोरश्वासि[5] भूरिपुत्रा[6] सूपसदना[7] विश्वाभ्यो मा दꣳष्ट्राभ्यस्पाहि ॥ ३ ॥

Vgl. Tàitt. Àr. 4, 5, 1--5.

चिदसि ॥ स्वाहा मरुद्भ्यः परिश्रयस्व ॥ मासि ॥ प्रमासि ॥ प्रतिमासि ॥ विमासि ॥ संमासि ॥ उन्मासि ॥ अन्तरिक्षस्यान्तर्धिरसि[8] ॥ दिवः संपृचस्पाहि[9] ॥

अर्हन्बिभर्षि[10] सायकानि धन्वा[11] । अर्हन्निष्कꣳ[12] यजतꣳ[13] विश्वरूपम्[14] ।

अर्हन्निदं[15] दयसे विश्वमा धन्वा[16] । ओजीयो रुद्रस्तदस्ति[17] ॥

1) So im Anschluss an P अनाधृष्टा । असि ।; die Saṃh. Mss. अनाधृष्टासि 2) P आधिपत्ये । 3) So H u. Bb; desgl. B, ohne Accent; P दक्षिणतः । Ben दक्षिणता 4) So im Anschluss an P आश्रुतिरित्या.श्रुतिः; die Saṃh. Mss. schreiben आश्रुतीरु°; cf. Tàitt. Àr. 4, 5, 3. 5) P मनोः । अश्वा । असि । 6) So corrigirt; die Mss. भूरिपुत्र P भूरिपुत्र इति भूरि.पुत्रः । s. Tàitt. Àr. 4, 5, 4. 7) So corrigirt, Ben सूपसदना; in H u. Bb सुप सदनाः P सु । उपसदनेति उप.सदना ।; Tàitt. Àr. 4, 5, 5 सूपसदा 8) So im Anschluss an P अंतर्धिरित्यंतः । धिः ।; die Saṃh. Mss. °स्यांतर्धीरसि; cf übrigens Tàitt. Àr. 4, 5, 6. 9) So corrigirt; die Mss. संपृचस्प°; auch P संपृचः ।; vgl. oben 4, 9, 3; Tàitt. Àr. 4, 5, 6 schreibt तपसस्त्रायस्व 10) H u. Bb अर्हं; P अर्हिन् । 11) So Ben; vgl. die folgende Zeile; H u. Bb धन्वा ohne Accent; P धन्वा 12) Bb अर्हं; H अर्हं 13) So mit P betont; in den Saṃh. Mss. hat das Wort keinen Accent. 14) So die Saṃh. Mss.; P विश्वरूपमिति विश्व.रूपं । 15) P अर्हन् । इदं ।; H अर्हं विदं; desgl. B, ohne Accent; Bb अर्हंनिदं; Ben अर्हणनिदं 16) So H u. Bb; desgl. B, ohne Accent; in Ben विश्वमा धम्वा; P विश्व । आत्थं । अभ्वं । न । वै । 17) Ben रुद्रस्तदम्ति; H u. Bb रुद्रस्तदस्ति; desgl. B, ohne Accent; P रुद्र । तत् । अस्ति ।; dieser Vers kann als Muster der Corruption dienen. Die correcte Form s. RV 2, 33, 10.

गायत्रो ऽसि[1] ॥ त्रैष्टुभो ऽसि ॥ जागतमसि ॥ मधु । मधु । मधु[2] ॥ रुचितो घर्मः[3] ॥ ४ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 5, 5 - 7.

दश प्राचीर्दश भासि[4] दक्षिणा[5] दश प्रतीचीर्दश भास्युदीचीर्दशोर्ध्वा[6] भासि सुमनस्यमानः ॥ स नः प्रजां पशून्पाह्यहृणीयमानः[7] ॥ अग्निष्ट्वा वसुभिः पुरस्ताद्रोचयतु स मा रुचितो[8] रोचय[9] ॥ पितरस्त्वा यमराजानः[10] पितृभिर्दक्षिणतो रोचयन्तु स मा रुचितो रोचय ॥ सविता त्वादित्यैः पश्चाद्रोचयतु स मा रुचितो रोचय[11] ॥ मित्रावरुणौ त्वोत्तरतो मरुद्भी[12] रोचयेताꣳ स मा रुचितो रोचय[13] ॥ बृहस्पतिष्ट्वा विश्वैर्देवैरुपरिष्टाद्रोचयतु स मा रुचितो रोचय[13] ॥ देव घर्म[14] रुचितस्त्वं[15] देवेष्वा[16] मुरुचितं[17] मां देवमनुष्येषु कुरु रुचं मयि धेहि[18] रुचिरसि रुचो[19] ऽसि स यथा[20] त्वꣳ[21] रुच्या रोचस एवमहꣳ रुच्या रोचिषीय[22] तवेव मे रोचमानस्य रोचो भूयासुर्भ्राजिरसि[23] भ्राजो ऽसि स यथा[24] त्वं[25] भ्राज्या भ्राजस[26] एवमहं भ्राज्या भ्राजिषीय[27] तवेव मे भ्राजमानस्य भ्राजो[28] भूयासुर्भ्राजिरसि[29] भ्राजो ऽसि

1) H u. Bb °त्रो सि° 2) Ben मधुः । मधुः । मधुः । 3) H u. Bb घर्मः 4) Bb भासि 5) P दक्षिणाः । 6) H u. Bb भास्यु°, P ऊर्ध्वाः । 7) P अहः । अनी । यमानः । (!) 8) P सः । मा । रुचितः । 9) H रोचय 10) So corrigirt; die Mss. यमराजानः; P यमराजान इति यमराजानः । 11) H u. Bb रोचय 12) P मरुद्भिः । 13) H u. Bb रोचय 14) Die Mss. schwanken; Ben देव घर्म; H u. Bb देव घर्म; desgl. B, ohne Accent; P देवः । घर्म । 15) So corrigirt; in den Mss. रुचितम् ohne Accent. 16) So corrigirt im Anschluss an Padap. देवेषु । आ ।; Ben देवेष्व; H u. Bb देवेष्व; desgl. B, ohne Accent. 17) So H u. Bb; in Ben ohne Accent; P सुरुचितमिति सु. रुचितं । 18) H u. Bb setzen hier das Zeichen ॥ 19) So Ben; P रुचः ।; die andern Mss. रोच्चो 20) P सः । यथा । 21) Ben यथास्त्वꣳ 22) So ohne Accent nur in P; die Saṃh. Mss. रोचिषीय 23) P भ्राजीः । 24) P सः यथा । 25) Ben यथास्त्वꣳ 26) P भ्राजसे । 27) Ben भ्राजिफीय 28) P भ्राजः । 29) P भ्राजीः ।

सं यथा[1] त्वं[2] भ्राज्या भ्राजस एवमहं[3] भ्राज्या भ्राजिषीय[4] तवैव मे भ्राजमानस्य भ्राजो[5] भूयासुः ॥ ५ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 6.

अपश्यं गोपामनिपद्यमानमा च परा च पथिभिश्चरन्तम्[6] ।
स सध्रीचीः स विषूचीर्वसाना[7] आवरीवर्ति[8] भुवनेष्वन्तः ॥

गर्भो देवानां जनिता मतीनां मतिः कवीनां[9] पतिः प्रजानां धर्ता क्षत्रस्य ॥ सं देवो देवेन सवित्रा[10] यजत्र सं॰ सूर्येण रोचते ॥ हृदे त्वा मनसे त्वा दिवे त्वा सूर्याय त्वा ॥ ऊर्ध्वमिममध्वरं दिवि देवेषु होत्रा यछ ॥ धर्ता दिवो रजसो[11] विभाति धर्ता पृथिव्या धर्तोरोरन्तरिक्षस्य धर्ता ॥ देवो देवानाममर्त्यस्तपोजा[12] अप्सु प्रावीः[13] ॥ विश्वासां भुवां पते[14] विश्वस्य भुवनस्पते विश्वस्य मनसस्पते[15] विश्वस्य वचसस्पते[16] विश्वस्य ब्रह्मणस्पते[17] ॥ देवश्रुत्त्वं[18] देव घर्म[19] देवान्पाहि तपोजान् ॥ वाजमस्मिन्निधेहि देवायुवम् ॥ मधु माध्वीभ्यां मधु[20] माधूचीभ्यां मधुमान्देववीतये[21] ॥ समग्निरग्निनागत[22] सं देवो देवेन सवित्रा[23] यजत्र सं॰ सूर्येणारोचिष्ट[24] स्वाहा ॥ समग्निस्तपसागत[25] सं देवो देवेन

1) P सः । यथा । 2) Ben यथास्त्वं॰ 3) Ben भ्राज एवम॰ 4) So ohne Accent nur in P; die Saṃh. Mss. भ्राजिषीय 5) H u. Bb भ्राजे 6) Ben पथिभिश्चरंतं; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb पथिभिश्चरंति; P पथिभिरिति पथिऽभिः । चरंतं । 7) P वसानः । 8) Ben आवरिवर्ति; desgl. B, ohne Accent. 9) So Ben; in H, Bb u. P कवीनां 10) P सविता । 11) So H u. Bb; P रजसः ।; in Ben राजो 12) P तपोजा इति तपः जाः । 13) So im Anschluss an den P अप्स्वित्यप्ऽसु । प्र । आवोः ।; die Saṃh. Mss. अप्सु प्राचीः 14) P भुवां । पते । 15) Die beiden letzten Worte fehlen in P. 16) P वचसः । पते ।; Bb वचस्पते 17) P ब्रह्मणः । पते । 18) Bb देवश्रुत्वं 19) H u. B देवं घर्म 20) So P; in den Saṃh. Mss. ohne Accent. 21) P मधुमानिति मधुऽमान् ।; in den Saṃh. Mss. मधुमां geschrieben. 22) P अग्निना । गत । 23) P सविता । 24) P सूर्येण । अरोचिष्ट । 25) P तपसा । गत ।

सवित्रा[1] यजत्र सं सूर्येणायुक्तायुर्दास्त्वमस्मभ्यं[2] घर्म[3] वर्चोदा असि[4] पितासि पिता नो बोधिषीमहि[5] त्वा नमस्ते अस्तु मा मा हिंसीः ॥ त्वष्टृमन्तस्त्वा[6] सपेम ॥ ६ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 7, 1—5.

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददे ॥ अदित्यै रास्नासि[7] ॥ इडा एह्यदिता[8] एह्यसावेहि[9] सरस्वत्येह्यसावेहि[10] ॥

यस्ते स्तनः शशयो यो मयोभूर्येन विश्वा पुष्यसि वार्याणि[11] ॥ अदित्या[12] उष्णीषमसि ॥ पूषा त्वोपावसीदतु[13] ॥ वायुरस्यश्विभ्यां प्रधापय[14] ॥ घर्माय[15] शंस्व[16] ॥ बृहस्पतिष्ट्वोपसीदतु[17] ॥ दानवः स्थ[18] ॥ प्रेरवः[19] स्थ ॥ अश्विभ्यां पिन्वस्व ॥ सरस्वत्यै पिन्वस्वेन्द्राय पिन्वस्वेन्द्राय पिन्वस्व ॥ उप मेहि सहोर्जा[20] भागेन[21] ॥ मधुहविरसि स्वाहा त्वा वाताय[22] सूर्यस्य रश्मये[23] सिता[24] वृष्टिसनये[25] संजुहोमि[26] स्वाहा ॥

1) So Ben, aber ohne Accent; H u. Bb सविता; desgl. B, ohne Accent. 2) So meine Vermuthung; die Mss. सूर्येणायुग्दा°; P सं सूर्येण । आयु । युग्दायुर्दा इत्यायुग्दायुः ·दाः । Tâitt. Âr. 4, 7, 1 सं सूर्येणारुक्त 3) H u. Bb धर्म 4) So im Anschluss an P वर्चोदा इति । वर्चः । दाः । असि ।; in den Saṃh. Mss. वर्चोदा ॥ असि 5) So im Anschluss an P; die Saṃh. Mss. बाधिषीमहि 6) Bb त्वष्ट्रीमंतस्; P त्वष्ट्रीमंत इति त्वष्ट्री·मंतः ।; vgl. aber auch 1, 2, 4 u. 3 7, 7. 7) H u. Bb रास्नासि 8) So Ben; P इडे । आ । इहि । अदिते ।; in H u. Bb इडा एह्यसावेह्यदिता; desgl. B, ohne Accent. 9) So Ben; P आ । इहि । असौ । आ । इहि ।; H u. Bb एह्यसावहि; cf. auch Tâitt. Âr. 4, 8, 1. 10) So Ben; P सरस्वती । आ । इहि । असौ । आ । इहि ।; H u. Bb °ह्यसावेहि 11) Vgl. RV 1, 164, 49. 12) P अदित्याः । 13) Bb °सजतु; P त्वा । उप । अव । सीदतु । 14) Dies Wort in H u. Bb ohne Accent. 15) H u. Bb घर्माय 16) P सं । त्व । 17) So corrigirt; die Mss. °ष्ट्वोपसीदतु; P त्वा । उप । सीदतु । 18) P स्थः । 19) So mit Ben प्रेरव; H u. Bb प्ररव; desgl. B, ohne Accent: P प्रेरव इति प्र·ईरवः । 20) P मा । इहि । सह । ऊर्जः । 21) So Ben; in H u. Bb भागेन; desgl. P. 22) Dieses Wort, das in Ben u. P steht, fehlt dagegen in Bb, H u. B. 23) Ben रश्मये 24) So Ben; in Bb das Wort ohne Accent; P सिता; H undeutlich, aber jedenfalls oxytonirt. 25) So corrigirt; Ben वृष्टिः सनये; H u. Bb वृष्टिः°सनये; P वृष्टिसनय इति वृष्टि·सनये 26) P जुहोमि । (ohne सं).

इन्द्राश्विना[1] मधुनः सारघस्य[2] घर्मं[3] पात वसवो यजत्रा[4] वेट् ॥ गायत्रमसि ॥ त्रैष्टुभमसि ॥ जागतासि[5] ॥ द्यावापृथिवीभ्यां त्वा परिगृह्णामि ॥ अन्तरिक्षेणोपयच्छामि ॥ दिविस्पृङ्[6] मा मा हिंसीः ॥ अन्तरिक्षस्पृङ्[7] मा मा हिंसीः ॥ पृथिवीस्पृङ्[8] मा मा हिंसीः ॥ तेजो ऽसि तेजो ऽनुप्रेहि[9] ॥ ७ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 8.

सलिलाय त्वा वाताय स्वाहार्णवाय त्वा वाताय स्वाहा सिन्धवे त्वा वाताय स्वाहा समुद्राय त्वा वाताय स्वाहा शिमिद्वते[10] त्वा वाताय स्वाहा कुमुद्वते त्वा वाताय स्वाहावस्यवे[11] त्वा वाताय स्वाहा दुवस्यवे[12] त्वा वाताय स्वाहानाधृष्याय[13] त्वा वाताय स्वाहाप्रतिधृष्याय[14] त्वा वाताय स्वाहाग्नये त्वा वसुमते[15] स्वाहा सोमाय त्वा रुद्रवते स्वाहेन्द्राय त्वा मरुत्वते स्वाहा यमाय त्वा पितृमते ऽङ्गिरस्वते[16] स्वाहा ॥ सवित्रे त्वर्भूमते[17] विभूमते वाजवते[18] बृहस्पतिवते[19] विश्वदेव्यावते स्वाहा ॥ अहः केतुना जुषताꣳ स्वज्योतिर्जुषताꣳ[20] स्वाहा ॥ रात्रिः[21] केतुना जुषताꣳ स्वज्योतिर्जुषताꣳ स्वाहा ॥ ८ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 9.

1) So im Anschluss an P इन्द्र । अश्विना ।; die Saṃh. Mss. schreiben इन्द्राश्विना 2) So im Anschlus an P मधुनः । सारघस्य । Ben मधुनः स्वारघस्य; H u. Bb मधुन स्वारघस्य; desgl. B, ohne Accent. 3) So P; die Saṃh. Mss. घर्मं 4) P यजत्राः । 5) P जागत । असि ।; H u. Bb जागतासि 6) P दिविस्पृगिति दिवि · स्पृक् । 7) P अंतरिक्षस्पृगित्यंतरिक्ष · स्पृक् । 8) Bb पृथिविस्पृङ्; P पृथिवीस्पृगिति पृथिवी · स्पृक् । 9) P तेजः । अनु । प्र । इहि 10) P शिमिद्वत इति शिमित् · वते । 11) So Ben; desgl. B, ohne Accent; P अवस्यवे ।; in H u. Bb वसवे 12) Bb दुवस्वते wie Tâitt Âr. 4, 8, 1. 13) P अनाधृष्याय । 14) P अप्रतिधृष्यायेत्यप्रति · धृष्याय । 15) So betonen H, Bb u. P; in Ben वसुमते 16) P अंगिरस्वते । 17) So Ben u. Bb; P त्वा । ऋभुमत इत्यृभु · मते ।; H त्वभूमते; desgl. B, ohne Accent. 18) P वाजवत इति वाज · वते । 19) Bb बृहस्पतिवते; Ben बहस्पतिमते 20) P स्वज्योतिरिति स्वः · ज्योतिः । 21) H u. Bb रात्रीन्

दिवि धा[1] इमं यज्ञमिमं यज्ञं दिवि धाः स्वस्ति घर्माय[2] स्वस्ति घर्मपित्रे[3] ॥ विश्वा आशा[4] दक्षिणसद्विश्वान्देवानयाडिह[5] [6] ॥ ओं श्रावय ॥ अस्तु श्रौषट् ॥ घर्मस्य[7] यज ॥ अश्विना[8] घर्मं पिबतं हार्द्वानुमनु[9] मां[10] द्यावापृथिवी अनु मे ऽमंसातामिहैव[11] रातयः सन्ति सं यजुर्भिः[12] स्वाहेन्द्राय स्वाहेन्द्राय वट् ॥ स्वाहाकृतस्य घर्मस्य मधोः पिबतमश्विना घर्ममपातमश्विना[13] वहद्दिव्याभिरूतिभिः[14] त्वं पेद्व[15] यथा वेट् ॥ इषे[16] पिपीहि[17] ॥ ऊर्जे[18] पिपीहि[17] ॥ अस्मै ब्रह्मणे पिपीहि ॥ अस्मै क्षत्राय पिपीहि ॥ इषे ऊर्जे[19] पिपीहि ॥ सुभूताय पिपीहि ॥ ब्रह्मवर्चसाय पिपीहि ॥ अस्यै[20] विशे[21] मह्यं ज्यैष्ठ्याय पिपीहि ॥ घर्मो ऽसि[22] घर्ममेम्यस्मे[23] ब्रह्माणि धारय ॥ क्षत्रं धारय[24] ॥ विशं धारय[25] ॥ पूष्णो शरसि[26] स्वाहा ॥ ग्रावभ्यः स्वाहा ॥ प्रतिरवेभ्यः[27] स्वाहा ॥ द्यावापृथिवीभ्या[28] स्वाहा पितृभ्यो घर्मपेभ्यः

1) P धाः। 2) So P; in Ben घर्माय; in Bb ohne Accent. 3) So im Anschluss an P घर्मपित्रं इति घर्म·पित्रे।; Ben घर्मः पित्रे; H u. Bb घर्मः पित्रेः desgl. B, ohne Accent. 4) P विश्वाः। आशाः। 5) Die Mss. schwanken; H u. Ben दक्षिणः सद्; Bb दक्षिणः सद्; desgl. B, ohne Accent; P दक्षिणासदिति दक्षिणा·सत्। 6) H u. Bb °नयाडिहा; Ben °नयाडिह; P अयाट्। इह। 7) H u. Bb धर्मस्य 8) So H u. Bb; in Ben अश्विना 9) P हार्द्वानं। अनु। 10) So P; die Saṃh. Mss. मान् 11) So im Anschluss an P अनु। मे। अमंसातां। इह। एव।; die Saṃh. Mss. schreiben अनु मे वंस्यातामिहैव; Ben °मिहैव 12) Die Saṃh. Mss. यजुर्भिः; P यजुर्भ्यः। 13) Das Verbum in P ohne Accent. 14) Ben वहड्; P वहट् 15) So H u. Bb; in Ben पेद्व; desgl. B, ohne Accent; P त्वं। पेयिवान्। 16) So corrigirt; Ben इषे; desgl. P; Bb इषे; desgl. H u. B, ohne Accent. 17) So P; die andern Mss. पिपीहि। 18) So corrigirt; die Mss. ऊर्जे 19) So Ben; in H u Bb इषा ऊर्जे; desgl. B, ohne Accent; P इषे। ऊर्जे। 20) So Ben; in H अस्यै; Bb अस्मै; P अस्यै। 21) H u. Bb विशे 22) Ben घर्मासि; P धर्म। असि। 23) H u. Bb °म्यस्मे; desgl. B, ohne Accent; P धर्म। एमि। अस्मे इत्यस्मे। 24) H धारय 25) H u. Bb धारय 26) In Ben dies Wort ohne Accent; P शरसः।; Tâitt. Âr. 4, 10, 3 शरसे 27) So im Anschluss an P प्रतिरवेभ्य इति प्रति·रवेभ्यः।; Ben प्रतरवेभ्यः; H प्रातरवेभ्यः; desgl. B, ohne Accent; Bb प्रातरवेभ्यः; Tâitt. Âr. 4, 9, 3 प्रतिरेभ्यः 28) So betont P; die Saṃh. Mss. द्यावापृथिवीभ्या

स्वाहा ॥ रुद्राय रुद्रहोत्रे[1] स्वाहा ॥ हुतं हविर्मधुहविरसीन्द्रतमे[2] ऽग्नौ स्वाहा ॥ अश्याम[3] ते देव घर्म[4] ऋभूमतो[5] विभूमतो[6] वाजवतो[7] बृहस्पतिवतो विश्वदेव्यावतः[8] पितृमतो ऽङ्गिरस्वत[9] उशीमहि[10] त्वा नमस्ते अस्तु मा मा हिंसीः ॥ संसाद्यमानायानुब्रूहि ॥ अह्ने स्वाहा ॥ रात्र्यै स्वाहा ॥ ९ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 9, 3: 4, 10.

पशूनां ज्योतिरसि विभृतं[11] देवत्रा ज्योतिर्भा[12] असि ॥ वनस्पतीनामपामोषधीनां रसो वाजिनं त्वा वाजिन्यवनयाम्यूर्ध्वं[13] मनः स्वर्ग्यम् ॥ पयो ऽसि पयस्वी[14] भूयासम् ॥ घर्म[15] या ते दिवि शुग्या दिवि या बृहति या स्तनयित्नौ या जागते छन्दसीयं[16] ते तामवयजे तस्यै ते स्वाहा ॥ घर्म या ते ऽन्तरिक्षे शुग्यान्तरिक्षे या वाते या वामदेव्ये[17] या त्रैष्टुभे छन्दसीयं ते तामवयजे तस्यै ते स्वाहा ॥ घर्म या ते पृथिव्यां शुग्या पृथिव्यां याग्नौ या रथन्तरे या गायत्रे छन्दसीयं ते तामवयजे तस्यै ते स्वाहा ॥ प्रस्तोतः साम गाय ॥ अन्वद्य[18] न[19] इत्येषा ब्रह्मणस्त्वा परस्पाय[20] क्षत्रस्य तन्वस्पाहि ॥ विशस्त्वा धर्मणा वयमनु परि-

1) P रुद्रहोत्र इति रुद्र होत्रे। 2) P हुत। हरिः। मधु। हविः। असि। इन्द्रतम इतीन्द्र.तमे। 3) So betont P; die Samh Mss. अश्याम 4) H u. Bb देवधर्म 5) P ऋभुमत इति ऋभु मतः। 6) P विभूमत इति विभू. मतः। 7) P वाजवत इति वाज.वतः। 8) So im Anschluss an P विश्वदेव्यावतः। विश्वदेव्यवत इति विश्वदेव्य.वतः।; die Samh. Mss. विश्वदेव्यवतः; vgl aber auch 4, 9, 8 a. F. 9) Die Mss. schwanken; H u. Bb पितृमतो ङ्गिरस्वत; Ben पितृमतो ङ्गिरस्वत; P पितृमत इति पितृ. मतः। अंगिरस्वतः।; vgl. oben 4, 9. 8 a. E. 10) So corrigirt; Ben उशीमहि; in den andern Mss. das Wort ohne Accent. 11) So P; die Samh. Mss. बिभृतं 12) P ज्योतिर्भा इति ज्योतिः. भाः। 13) Bb वाजिन्यव°; P वाजिन। अव। नयामि। 14) P पयस्वी। 15) In Ben u. P ohne Accent 16) P छंदसि। इयं।; Ben छंदसायं; vgl. aber weiter unten. 17) P वामदेव्ये। 18) So Ben; in H u. Bb अन्वद्य; s. d. Folgende. 19) H u. Bb म 20) So corrigirt nach Anleitung von VS 38, 19; die Samh. Mss. schreiben परस्पायं; P परस्पाया इति परः. पायाः।

क्रामाम[1] सुविताय नव्यसे ॥ प्रस्तोतः साम गाय ॥ अन्वद्य[2] न इत्येषां[3] प्राणस्य त्वा परस्याय[4] चक्षुषस्तन्वस्पाहि ॥ श्रोत्रस्य त्वा धर्मणा[5] वयमनु परिक्रामाम[6] सुविताय नव्यसे ॥ प्रस्तोतः साम गाय ॥ अन्वद्य[7] न इत्येषां[8] दिवस्त्वा परस्याय[9] ॥ अन्तरिक्षस्य तन्वस्पाहि ॥ पृथिव्यास्त्वा धर्मणा वयमनु परिक्रामाम[10] सुविताय नव्यसे चतुः-स्रक्तिर्ऋतस्य[11] नाभिः सदो घर्मो विश्वायुः शर्म सप्रथाः ॥ अप द्वेषो[12] अप ह्वरो[13] अन्यव्रतस्य[14] सश्चिम[15] वल्गुरसि[16] शंयोधायाः[17] ॥ शिशुर्जनधायाः ॥ शं च वक्षि ॥ परि च वक्षि ॥ घर्मैतत्तेऽन्नमेतत्पुरीषम् ॥ तेन वर्धस्व चाप्यायस्व वर्धिषीमहि[18] च वयमा च प्यायिषीमहि[19] च व्यूसा[20] यो अस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः ॥ १० ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 11.

रन्तिर्नामासि[21] दिव्यो गन्धर्वस्तस्य ते पद्वद्धविर्धानमग्निरध्यक्षो[22] रुद्रो अधिपतिर्विश्वावसु[23] सोम गन्धर्वमापो[24] ददृशुषीस्तदृतेनान्व-

1) So mit dem P अनु । परि । क्रामाम ।; Ben °क्रामामं; H u Bb °मामं 2) H u. Bb अन्वद्य 3) So meine Correctur; Ben प्राणस्; P प्राणः ।; H u. Bb प्राणस्; desgl. B, ohne Accent. 4) So corrigirt; vgl oben; H u Ben परस्यायाश्च°; Bb परस्यायाश्च°; desgl B, ohne Accent; P परस्याया इति परः.पायाः । 5) H u. Bb धर्मणो 6) So im Anschluss an P अनु । परि । क्रामाम ।; Ben °मनुपरिक्रामामं; H u. Bb °मनुपरिक्रामामं 7) H u. Bb अन्वद्य 8) H u. Bb दिवस् 9) So corrigirt; die Saṃh. Mss. schreiben परस्याय; in P dieses Wort nicht wiederholt. 10) So im Anschluss an P; in Ben °मनुपरिक्रामामं; H u Bb °मनुपारक्रामामं 11) So im Anschluss an P; चतुःस्रक्तिरिति चतुः.स्रक्तिः ।; die Saṃh. Mss. चतुः स्रक्ति° 12) So corrigirt; die Saṃh. Mss. द्वेषो; P द्वेषः । 13) Die Saṃh Mss. ह्वरो; im P ह्वरः । 14) So im Anschluss an P अन्यव्रतस्येत्यन्य.व्रतस्य 15) So P; die Saṃh. Mss. सश्चिम 16) So Bb; in P वल्गुः ।; die andern Mss. वल्गूर° 17) P शंयोधाया इति शंयोः.धायाः । Tâitt. Âr 4, 11, 3 वल्गुरसि शंयुधायाः 18) H u. Bb वर्धिषीमहि 19) P प्यासिषीमहि ।; Bb च्याहिषीमहि; B प्याहिषीमहि 20) P वि । असा । 21) P रन्ति 22) So Ben; in den andern Saṃh. Mss. पद्वत् ॥ हवि° 23) Die Mss schwanken; Ben विश्वावसु; desgl. B, ohne Accent; Bb विश्वावसुः; H विश्वावसुः; P विश्वावसुः विश्ववसुरिति विश्व.वसुः । 24) So im Anschluss an P सोम । गंधर्व ।; cf. RV 10. 139, 4; Ben सामीं गंधर्वो मापो; H u. Bb सामि गन्धर्वो; desgl. B, ohne Accent.

वायꣳस्तदिन्द्रस्य[1] वै रुद्रो रारहाणा[2] आसां[3] परि सूर्यस्य परिधींꣳर-पोर्णु[4] वीरैभिरधि[5] तन्नो[6] गृणानो रजसो विमानो यद्वा घा सत्य-मुत यन्न विद्म ॥ धिय[7] इन्वानो[8] धिय इन्नो[9] अव्यात्[10] ॥ सस्निम-विन्दच्चरणे[11] नदीनामपावृणोद्दुरो[12] अस्मद्रथानाम्[13] ॥ प्रासां[14] गन्धर्वो अमृतानि वोचत्[15] ॥ इन्दुं[16] दक्षं परिददादहीनाम्[17] ॥ वार्षाहरꣳ[18] साम गाय ॥ चिदसि समुद्रयोनिः[19] ॥

इन्दुर्दक्षः श्येन[20] ऋतावा हिरण्यपक्षः शकुनो भुरण्युः ।
महान्त्सधस्थे ध्रुव[21] आ निषत्तो नमस्ते अस्तु मा मा हिꣳसीः ॥

सोमपीथानु मेहि[22] ॥ इष्टाहोत्रीयꣳ[23] साम गाय पुनरूर्जा[24] सह रय्ये-त्येके[25] [26] श्यैतꣳ[27] साम गाय॥ उदु त्यं चित्रमित्येके॥ वामदेव्यꣳ साम गाय ॥ इममू षु[28] त्वमस्माकꣳ सनिं गायत्रं नव्याꣳसम्[29] ॥ अग्निर्देवेषु प्र वोच[30] ॥ भूः स्वाहा ॥ ११ ॥

Vgl. Taitt. Âr. 4, 11, 5

1) P दद्दृशुषो: ।; Ben ददर्शुषीस ; H u. Bb ददारशुषोꣳस ; desgl. B, ohne Accent; cf. RV 10, 139, 1 2) P रारहाणः । 3) Ben आसां 4) P अप । ऊर्णु । 5) Ben °रंधी 6) P तत् । नः ।; Ben तंनो; H u. Bb तन्वो; desgl. B, ohne Accent 7) P धियः । 8) So Ben; desgl. in H, Bb u. B, ohne Accent; P हिन्वानः ।; Taitt. Âr. हिन्वानो 9) Ben धिय इनो; P धियः । इत् । नः ।; Bb धियद्वतो; H धियद्वचो; B धियद्रन्वो 10) So P; die Saṃh. Mss. अव्याट; cf. Rv. 10, 139, 5. 11) P सस्नोम ।; Bb सस्निम° 12) So im Anschluss an P दुरः ।; Ben दूरो; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb वसे; cf. RV 10, 139, 5. 13) So die Saṃh. Mss.; P अस्मद्रथानामित्यस्मत्.रथाना ।: cf. aber RV 10, 139, 6. 14) So im Anschluss an P प्र । आसां ।; die Saṃh. Mss. प्रासा 15) So im Anschluss an P अमृतानि । वोचत् ।; die Saṃh. Mss. असृतानु 'वोच 16) P इंद्रं । 17) Die Mss. schwanken: H u. Bb परिददादहीनां oder परिददादहोनां; Ben परिददादादहिनां; B परिददादादहीजां; P परि । दादात् । अहीना ।; vgl. RV 10, 139, 6. 18) So H u. Bb; nur ohne Accent; P वार्षाहरमिति वार्षा हर ।, Ben वार्पाहारꣳ; desgl. B, ohne Accent. 19) H °योनि 20) P श्येनः । 21) Ben ध्रुवा 22) P सोमवपीथ । अनु । मा । इहि ।; H u. Bb °थानमेहि 23) So Ben; P इष्टाहोत्रीयमितीष्टाहोत्रीयं ।: H u. Bb इष्टाहोत्र्यंꣳ; desgl. B, ohne Accent 24) P ऊर्जा 25) P रय्या 26) Die Mss. °त्येके 27) H u. Bb श्यैतꣳ; P श्यैतं । 28) P इमं । ऊं । इत्यं । सु । 29) H u. Bb नव्याꣳसां 30) Ben मोचः; P वोचं ।

मा नो घर्म व्यथितो[1] विव्यधीन्मा[2] न[3] आयुः परमवरं[4] मानदोनैः[5] ।
मो ष्वंत्वमस्मान्तराधान्मा[6] रुद्रियासो अभि गुल्बधानः[7] ॥
मा नः क्रतुभिर्हीडिषेभिरस्मद्विषः[8] सुनीथो मा परा दैः[9] ।
मा नो अग्नि[10] निर्ऋतिर्मा न[11] आष्टान्मा[12] नो द्यावापृथिवी[13] हीडिषेथाम्[14] ॥
उता नो[15] मित्रावरुणा[16] इहागतं[17] मन्मा दीध्याना उता नः[18] सखाया[19] ।
आदित्यानां प्रसृतिर्हेतिरुग्रा[20] शरा वाष्टाद्धविषा[21] वारुणः ॥
विधुं दद्राणं[22] समने बहूनां युवानं सन्तं पलितो जगाद[23] ।
देवस्य पश्य काव्यं महित्वाद्याममार सह्यः[24] समानः[25] ॥
जरि चेतीदभिशिषः[26] पुरा चकृभ्या[27] आतृद[28] ।

---

1) So Bb; in H u. Ben ohne Accent; P व्यथितः । 2) P वि । व्यधीत् । मा । 3) P नः । 4) So corrigirt; die Mss. परमवरं; auch P अवरं । 5) So die Mss.; P मा । अनत् । आ । उनैः । Tâitt. Âr. 4, 20. 2 मा रजो ऽनैः 6) Ganz corrumpirt; die Mss. schwanken; Ben मो ष्वंत्वमस्मातरा°; H u. Bb मे ष्वंत्वमस्मातरा; B मो ष्वत्त्वम° स्मात्तरा; P मा इति मा । स्वर्त्वमिति स्व·त्वं । अस्म । अंतरित्यंतः । अधात् । मा । Tâitt. Âr. 4, 20, 2 मा स्वस्मा ऽस्तमस्यन्तराधाः । 7) P अभि गुल्बधानः ।; Tâitt. Âr. अभिगुर्वृधानः 8) Ben °स्मद्विषः; P हीडिषेभिः । अस्मद्विषः इत्यस्मत्·द्विषः । 9) So im Anschluss an P परा । दैः ।; die Samh. Mss. परा दैः 10) P अग्निः । 11) H u. Bb मनो 12) Ben u. P आष्टां 13) So P; die Samh. Mss. द्यावापृथिवी 14) So P; die Samh. Mss हीडिषेथां 15) P उत । नः । 16) Bb मित्रावरुणा 17) P इह । आ । गत । 18) P दीध्याना । उत । नः । 19) So ist wohl zu lesen; Ben सखायाः; H u. Bb सखायाः; desgl. B, ohne Accent; P सखायः । 20) So Bb; in Ben हेति°; P हेतिः ।; in H ohne Accent. 21) P शरा । वा । अष्टात् । हविषा । 22) P दद्राणं । 23) P जगार । 24) So Ben; H महित्वाद्याममारत्सह्य; Bb महित्वाद्याममारत्सह्य; desgl. B, ohne Accent; in P महित्वेति महि·त्वा । अद्य । ममार । सः । ह्यः । 25) P सं । आन । 26) So scheint die Mâitr.-Lesung dieses corrupten Verses combinirt aus Samh. u. P; die Samh. Mss. जरि चैतिदभिशिषः; P जरि । च्ये इति इत् । अभिशिष इत्यभि शिषः ।; cf. RV 8, 1, 12. 27) P वकृभ्य इति वकृ·भ्यः । 28) So im Anschluss an P आ । तृद ।; Ben आकृद; H u. Bb आक्रीद; B आक्रिद

संधाता[1] संधिं मघवा पुरूवसुर्निष्कर्ता[2] विहुतं[3] पुनः ॥
उदु तिष्ठ स्वध्वर[4] ऊर्ध्व ऊ षु ण[5] इत्येके ॥ पुनरूर्जा सह रय्येत्येके ॥
उदु त्यं चित्रमित्येके ॥ भूः स्वाहा ॥ भुवः स्वाहा ॥ ३स्वः[6] स्वाहा ॥
भूर्भुवः ३स्वः स्वाहा ॥ १२ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 20.

भूर्भुवः ३स्वर्मयि तदिन्द्रियं वी३र्यं मयि रायो मयि रक्षो मयि
दक्षो मयि क्रतुर्मयि[7] धेहि सुवीर्यम् ॥
तिसृभिर्घर्मो विभात्याकूत्या[8] मनसा सह[9] विराजा ज्योतिषा सह[9]
तपसा ब्रह्मणा सह[10] तस्य दोहमशीमहि[11] तस्य भक्षमशीमहि[12]
तस्य ता उपहूता[13] उपहूतस्य भक्षयामि ॥ १३ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 21.

उदस्य[14] शुष्माद्भानोर्नाव्या[15] बिभर्ति भार[16] पृथिवी न भूमीः[17] ॥
प्र शुक्रैतु[18] देवी मनीषा[19] अस्मत्सुतष्टो[20] रथो न वाणीः[21] ॥ १४ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 17.

चिदसि ॥ बृहस्पतिष्ट्वा सादयतु पृथिव्याः पृष्ठे तेन ऋषिणा[22] तेन

---

1) So im Anschluss an P संधातेति सं धाता ।; Ben संधाता: H u. Bb संधाता
2) So Ben; H u. Bb पुरावसु°; B पुरोवसु°; P पुरोवसुरिति पुरः. वसुः ।; s. RV 8, 1, 12.
3) So H u. Bb; Ben विहृतं; P विहृतमिति वि. हृतं । 4) P उत् । तिष्ठत् । स्वध्वरेति सु. अध्वरः । 5) P ऊर्ध्वः । उ । सु । नः । 6) So corrigirt; Ben स्वः; H u. Bb स्वः ohne Accent. 7) P रक्षः । दक्षः । भक्षः । क्रतुः । 8) So Ben; auch P आकूत्येत्या. कूत्या । 9) So P; die Samh. Mss. सह 10) H u. Bb सह 11) So Ben; P दोहं । असि । मयि ।; H u. Bb दोहमशीय; desgl. B, ohne Accent. 12) Bb °महो; P भक्षं । असि । मयि । 13) P ते । उपहूत इत्युप हूतः । 14) So im Anschluss an P उत् । अस्य ।; die Samh. Mss. उदस्य 15) R नाव्याः । 16) So Ben u. P; in H, Bb u. B भारः 17) P भूमिः । 18) P शुक्रा एतु । 19) P देवी । मनीषा । 20) P अस्मत् । सुतष्ट इति सु. तष्टः । 21) So Ben; in H u. Bb वाणीः; P वाणी 22) H u. Bb ऋषिणा

विधिना[1] तेन छन्दसा तेन ब्रह्मणा तया देवतयाङ्गिरस्वद् ध्रुवा सीद ॥ १५ ॥

प्रजापतिष्ट्वा सादयतु पृथिव्याः पृष्ठे तेन ऋषिणा तेन विधिना[2] तेन छन्दसा तेन ब्रह्मणा तया देवतयाङ्गिरस्वद् ध्रुवा सीद ॥ १६ ॥

उग्रश्च भीमश्च[3] ध्वान्तश्च धनवाꣳश्च[4] सहसावाꣳश्च[5] सहीयसः ॥ विक्षिपः[6] ॥ विज्ये[7] विव्ये[8] विक्षिपेत्[9] ॥ १७ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 25 u. 24.

सꣳवत्सरोऽसि परिवत्सरोऽसीदावत्सरो[10]ऽस्युद्वत्सरो[11]ऽसि वत्सरोऽसि[12] ॥ तस्य ते वसन्तः शिरो ग्रीष्मो[13] दक्षिणः[14] पक्षꣳ वर्षा[15] उत्तरꣳ शरत्पुच्छम् ॥ हेमन्तो मध्यꣳ शिशिरं[16] प्रतिष्ठानꣳ[17] तस्य[18] ते मासाश्चार्धमासाश्च ऋतवः परिवत्सराः ॥ अहोरात्रे ते कल्पेतामेहि प्रेहि वीहि[19] समिह्युदीची ॥ १८ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 19; Mân. Çr. 1, 6, 4.

1) So Ben; in Bb विधिना; H विधिना; in P unklar, ob विधिना oder विधिना 2) So Ben; Bb विधिना; H विधिना; P fehlt. 3) B भीष्मश्च 4) P धनवानिति धन.वान् । च । Tâitt. Âr. 4, 25 ध्वनयꣳश्च 5) P सहसावान् । सहसावानिति सहस.वान् । च । 6) P वि । क्षिप । 7) So H u. Bb; P विज्ये इति वि. ज्ये । Ben विज्ये 8) H u. Bb विव्ये; P विवे इति विवे । 9) P वि । क्षेपे । 10) P इदावत्सर इतीदा. वत्सरः । 11) P इद्वत्सर इतोद्वत्सरः । (!) 12) Diese beiden Worte finden sich in Ben, fehlen aber in den andern Saṃh. Mss.; P auch वत्सरः । असि । 13) P ग्रीष्मः । 14) Ben u. P दक्षिणः 15) P वर्षाः । 16) So betonen H u. Bb; in Ben u. P शिशिरं 17) So im Anschluss an P प्रतिष्ठानं । प्रतिष्ठानमिति प्रति.स्थानं । in Ben प्रतिष्ठानꣳ; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb प्रतिपानꣳ 18) So Bb u. P; die andern Mss. यस्य 19) So corrigirt; H u. Bb वीहि; desgl. B, ohne Accent; Ben वेहि; P वि । इहि ।

असृङ्मुखो[1] रुधिरेणाभ्यक्तो[2] यमस्य दूतश्च[3] वाग्विधावति ॥ गृध्रः सुपर्णः कुणपं[4] निषेवति[5] यमस्य दूतः प्रहित[6] एष एति[7] व्यसो[8] यो अस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः ॥ १९ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 29.

तच्चक्षुर्देवहितं पुरस्ताच्छुक्रमुच्चरत्[9] ॥ पश्येम शरदः शतं जीवेम शरदः शतं प्रब्रवाम[10] शरदः शतं शृणुयाम[11] शरदः शतम् ॥ २० ॥

निधायो वा३[12] निधायो वा३ निधायो वा३ ओं वा३ ओं वा३ ओं वा३[13] ए ऐ ओं स्वर्णज्योतिः[14] ॥ २१ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 40.

बृहद्भा३[15] बृहद्भा३ बृहद्भा३ बृहद्भा इम्[16] बृहद्भा इम् बृहद्भा इम् ॥ इम् इम् इम्[17] स्वर्णज्योतिः[18] ॥ २२ ॥

पृथिवी समित्तामग्निः[19] समिन्द्धे साग्निं[20] समिन्द्धे तामहं समिन्धे सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तेजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धताम्

1) असृङ्मुख इत्यसृक्.मुखः। 2) So corrigirt; die Mss. °णाभ्यक्तो; P अभ्यक्त इत्यभि-अक्तः। 3) So Ben; in P दूतः। च।; H u. Bb दूतस्य; desgl B, ohne Accent; Tâitt. Âr. 4, 29 यमस्य दूतः श्वपाद्विधावसि 4) P सुपर्ण इति सु-पर्णः। कुणपमिति कुण.पं। 5) P नि। सेवती। 6) P प्रहित इति प्र.हितः। 7) B इति; P एषः। एति। 8) P वि। असौ। 9) Bb °मुच्चरत्; P पुरस्तात्। शुक्रं। उच्चरदित्युत्.चरत्। 10) So B, nur ohne Accent; P प्र। ब्रुवाम।; H u. Bb प्रब्रवाम; in Ben fehlt dies Wort und die beiden folgenden. 11) So corrigirt; die Mss. शृणुयाम; P शृणुयामः। 12) In P वा ohne Accent. 13) In Ben fehlen alle die ३; in H fehlen sie nach ओं वा, in Bb nur vor dem ersten निधायो und vor dem ersten ओं eine ३; in B finden sich alle ३. 14) Ben u. Bb स्वर्ण ज्योतिः, P स्वर्णज्योतिरिति स्वर्ण.ज्योतिः। 15) P बृहद्भा इति बृहत्.भाः। 16) P बृहद्भाईमिति बृहत् भाः.ई। 17) Diese drei letzten इम् in H u. Bb ohne Accent. 18) Ben u. Bb स्वर्ण ज्योतिः 19) So Ben; in H u. Bb समित् P समिदिति। सं.इत्। 20) So corrigirt; Ben साग्निं; H u. Bb ..ग्निं; P सा। अग्निं।

स्वाहा ॥ अन्तरिक्षं समित्तां वायुः समिन्द्धे सा वायुं समिन्द्धे तामहं समिन्धे सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तेजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धतां स्वाहा ॥ द्यौः समित्तामादित्यः[1] समिन्द्धे सादित्यं समिन्द्धे तामहं समिन्धे सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तेजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धतां स्वाहा ॥ दिशः समित्तां[1] प्रजापतिः समिन्द्धे सा प्रजापतिं समिन्द्धे तामहं समिन्धे सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तेजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धतां[2] स्वाहा ॥ २३ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 41, 1–3.

अग्ने व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तत्ते प्रब्रवीमि तन्मे[3] गोपाय तञ्शकेयं[4] तेन शकेयं तेन राध्यासम् ॥ वायो[5] व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तत्ते प्रब्रवीमि तन्मे गोपाय तञ्शकेयं तेन शकेयं तेन राध्यासम् ॥ सूर्य व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तत्ते प्रब्रवीमि तन्मे गोपाय तञ्शकेयं तेन शकेयं तेन राध्यासम् ॥ व्रतानां व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तत्ते प्रब्रवीमि तन्मे गोपाय तञ्शकेयं तेन राध्यासम् ॥ २४ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 41, 3 u. 4.

पृथिवी समित्तामग्निः समिन्धिष्ट साग्निं समिन्धिष्ट तामहं समिन्धिष्ट सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तेजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धिषतां स्वाहा ॥ अन्तरिक्षं समित्तां[6] वायुः समिन्धिष्ट सा वायुं समिन्धिष्ट तामहं समिन्धिष्ट सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तेजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धिषतां स्वाहा ॥ द्यौः समित्तामादित्यः[7] समिन्धिष्ट

1) So H u. Bb; in Ben संमित् 2) So corrigirt; Ben संमित्ता; desgl. B, ohne Accent; H संमिता; Bb संमिता; vgl. oben die entsprechenden Sätze; in Tâitt. Âr. 4, 41 संमिन्वा 3) P तत् । मे । 4) P तत् । शकेयं । 5) Von वायो bis सूर्य (excl.) in H u. Bb eine Lücke. 6) Hier beginnt das letzte, vereinzelte Blatt von M. 7) Ben संमित्

सादित्यं समिन्धिष्ट तामहं समिन्धिष्ट सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तेजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धिषतां स्वाहा ॥ दिशः समित्ता[1] प्रजापतिः समिन्धिष्ट सा प्रजापतिं समिन्धिष्ट तामहं समिन्धिष्ट सा मा समिद्धा सुसमिद्धा तेजसा ब्रह्मवर्चसेन समिन्धिषतां स्वाहा ॥२५॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 41, 4 flg.

अग्ने व्रतपते व्रतमचारिषं तत्ते प्रावोचं तदशकं तेनाशकं तेनारात्स्यम्[2] ॥ वायो व्रतपते व्रतमचारिषं तत्ते प्रावोचं तदशकं तेनाशकं तेनारात्स्यम् ॥ सूर्य व्रतपते व्रतमचारिषं तत्ते प्रावोचं[3] तदशकं तेनाशकं तेनारात्स्यम्[4] ॥ व्रतानां व्रतपते व्रतमचारिषं तत्ते प्रावोचं[3] तदशकं तेनाशकं तेनारात्स्यम् ॥ २६ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4, 41, 6.

शं नो वातो[5] ऽभिवातु शं नस्तपतु सूर्यः ॥
अहानि[6] शं भवन्तु नः शं रात्री[7] प्रतिधीयताम् ॥

पृथिवी शान्तिः सौषधीभिः शान्तिरन्तरिक्षं[8] शान्तिस्तद्वायुना शान्तिर्द्यौः शान्तिः सा वृष्ट्या[9] शान्तिरापः शान्तिरोषधयः शान्तिर्वनस्पतयः शान्तिर्विश्वे देवाः शान्तिर्ब्रह्म शान्तिर्ब्राह्मणाः[10] शान्तिः शान्तिः सर्वशान्तिस्त्वयाहं[11] शान्त्या सर्वशान्त्या[12] मह्यं द्विपदे च च-

1) So corrigirt; in Ben u. Bb समित् ohne Accent; in H समित् 2) H तेना राध्यासं; Bb तेन राध्यासं; B तेनारात्स्वं; P तेन। अरात्सं।; cf. das Folgende. 3) Bb प्रवोचं 4) H u. Bb तेनारास्वं 5) So corrigirt; Ben वाश्तो; P वातः।; Bb वातो; H u. B वातो 6) P आ। अहानि। 7) So M; in Bb u. P रात्रीः।; desgl. Ben, H u. B. ohne Accent; Tâitt. Âr. 4, 42, 1 रात्रिः 8) P अंतरिक्षे। 9) So Ben u. P; in H u. Bb dies Wort ohne Accent. 10) H, Bb u. P ब्राह्मणाः 11) P सर्वे। शांतिरिति सर्व. शांतिः। 12) P सर्वशांत्येति सर्व. शांत्या।

तुष्पदे च शान्तिं करोमि शान्तिर्बभूव शान्तिरसि शान्तिर्नो अस्त्व-भयं[1] नो अस्तु[2] ॥

आपो हि ष्ठा[3] मयोभुवस्ता न ऊर्जे दधातन ।
महे रणाय चक्षसे ॥
यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः ।
उशतीरिव मातरः ॥
तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ ।
आपो जनयथा च नः[4] ॥
ईशाना[5] वार्याणां क्षयन्तीश्चर्षणीनाम् ।
अपो यातामभेषजं[6] ता नः कृण्वन्तु[7] भेषजम ॥
कया नश्चित्र[8] आभुवदूती सदावृधः सखा ।
कया शचिष्ठया वृता ॥
कस्त्वा सत्यो मदानां मंहिष्ठो मत्सदन्धसः ।
दृढा चिदारुजे वसु ॥
अभी[9] षु[10] णः सखीनामविता जरितॄणाम्[11] ।
शतं भवास्यूतिभिः[12] ॥

त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रं हवे हवे सुहवं शूरमिन्द्रम् ।
हुवे नु शक्रं पुरुहूतमिन्द्रं स्वस्ति नो मघवा धात्विन्द्रः[13] ॥

1) So H, Bb; auch P अस्तु। अभयं।; in Ben अस्त्वभयं; in M स्त्वभयं 2) M नो स्तु 3) P स्थ। 4) Vgl. RV 10, 9, 1—3. 5) P ईशानाः। 6) So M, Ben अपो यातामभेषजं; P अपः। यातं। अभेषजं।; H u. Bb अपो जाता न भेषजं; desgl. B, ohne Accent; vgl. aber auch RV 10, 9, 5. 7) Bb कृण्वंत 8) P चित्रः। 9) So Ben; die andern Mss. अभि; P अभि। 10) P सु। 11) Bb जरितृणां 12) Bb °स्यूतोभिः; vgl. übrigens RV 4, 31, 1—3. 13) Vgl. RV 6, 47, 11. Hier endet das letzte, vereinzelte Blatt von M.

स्वस्ति न[1] इन्द्रो वृद्धश्रवाः स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो[2] अरिष्टनेमिः स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु[3] ॥
यथादित्या अꣳशुमाप्याययन्ति यथाक्षितिमक्षितयः[4] पिबन्ति ।
एवास्मानिन्द्रो वरुणो बृहस्पतिराप्याययन्तु भुवनस्य गोपाः ॥
उद्वयं तमसस्परि ज्योतिः पश्यन्त[5] उत्तरम् ।
देवं देवत्रा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम्[6] ॥
मित्रस्य वश्चक्षुषा समीक्षामहे ॥ मित्रस्य वश्चक्षुषा समीक्षध्वम् ॥
ब्रह्मण उपस्तरणमसि ब्रह्मणे त्वोपस्तृणामि ॥ २७ ॥

Vgl. Tâitt. Âr. 4. 42.

॥ इति[7] खिलकाण्डे नवमः प्रपाठकः[8] ॥

अग्निर्वृत्राणि जङ्घनद्द्रविणस्युर्विपन्यया[9] ।
समिद्धः शुक्र[10] आहुतः ॥
त्वꣳ सोमासि सत्पतिस्त्वꣳ राजोत वृत्रहा ।
त्वं भद्रो असि क्रतुः[11] ॥

1) P नः । 2) So Ben, H u. Bb; P तार्क्ष्यः ।; B तार्क्ष्यो 3) Vgl. RV 1, 89, 6. 4) P यथा । क्षितिं ।; vgl. aber auch unten 4, 12, 2. 5) P पश्यंतः । 6) Vgl. RV 1, 50, 10. 7) Das इति fehlt in den Mss. 8) Ben schreibt खिलकाण्डे नवमः शुक्रियः प्र°; in P steht hier am Schluss noch प्रवर्ग्यप्रपाठकः 9) P विपन्यया । 10) P शुक्रः । Vgl. RV 6, 16, 34; TS 4, 3, 13. 1; Kâṭh. 2, 14; 20, 14. 11) Vgl. TS 4, 3, 13, 1; RV 1, 91, 5; Kâṭh. 2, 14.

अग्निर्मूर्धा भुवो यज्ञस्य ॥

पिप्रीहि[1] देवाँ[2] उशतो यविष्ठ विद्वाँ[3] ऋतूँऋतुपते यजेह[4] ।
ये दैव्या ऋत्विजस्तेभिरग्ने त्वं होतृणामस्यायजिष्ठः ॥
अग्ने यदद्य विशो अध्वरस्य होतः पावकशोचे वेष्ट्वं[5] हि यज्वा ।
ऋता यजासि महिना वि यद्भूर्हव्या[6] वह यविष्ठ या ते अद्य[7] ॥
पृथुपाजा अमर्त्यो घृतनिर्णिक् स्वाहुतः ।
अग्निर्यज्ञस्य हव्यवाट्[8] ॥
तं सबाधो यतस्रुच इत्था धिया यज्ञवन्तः ।
आचक्रुरग्निमूतये[9] ॥
अग्ने रक्षा णो अंहसः प्रति ष्म देव रीषतः[10] ।
तपिष्ठैरजरो दह[11] ॥
त्वं नः सोम विश्वतो रक्षा[12] राजन्नघायतः ।
न रिष्येत्त्वावतः[13] सखा[14] ॥

वैश्वानरो न ऊत्या पृष्टो दिवि[15] ॥

विश्वानि नो दुर्गहा जातवेदः सिन्धुं न नावा दुरितातिं[16] पर्षि ।
अग्ने अत्रिवन्नमसा[17] गृणानो ऽस्माकं बोध्यविता तनूनाम्[18] ॥

1) Ben पिपृहि 2) So Ben; in H u. Bb देवां; desgl. B, ohne Accent; P. देवान् । 3) So Ben; in H u. Bb विद्वां; desgl. B, ohne Accent; P विद्वान् । 4) Bb यजेहा; P ऋतून् । ऋतुपत इत्यृतु-पते । यज । इह । Vgl. RV 10, 2, 1; TS 4, 3, 13. 4; TBr 3, 5, 7, 5, 6. 11, 4; Kâṭh. 2, 15; 18, 21; 20. 15. 5) So Bb; in Ben वेष्ट्व; P वेः । त्वं । 6) In H u. Bb वि ohne Accent; in Ben भू॰ ohne Accent. 7) Vgl. TS 4, 3. 13, 4; RV 6, 15, 14; TBr 3, 5, 7, 6; 6, 12, 2. 8) Vgl. TBr 3, 6, 1, 3; RV 3, 27, 5; Kâṭh. 40, 14. 9) Vgl. RV 3, 27, 6; TBr 3, 6, 1, 3; Kâṭh. 40, 14. 10) P प्रतोस्म । देव । रीषतः । रिषत इति । 11) Vgl. RV 7, 15, 13; TBr 2, 4, 1, 6; Kâṭh. 2, 14. 12) P रक्ष । 13) P रिष्येत् । 14) Vgl. RV 1, 91, 8; TS 2, 3, 14, 1; Kâṭh 2, 14. 15) Vgl. TS 1, 5, 11, 1, 4, 4, 12, 5. VS 18, 72; 26, 8; Kâṭh. 2, 13. 16) P दुरितेति दुः ·इता । अति । 17) P अत्रिवदित्यत्रि·वत् । 18) Vgl. RV 5, 4, 9; TBr 2, 4, 1, 5; Tâitt. Âr. 10 2, 1.

अग्ने त्वं पारया[1] नव्यो अस्मान्त्स्वस्तिभिरति दुर्गाणि विश्वा ।
पूश्च पृथ्वी बहुला न उर्वी भवा[2] तोकाय तनयाय शं योः[3] ॥
अग्नाविष्णू सजोषसेमा[4] वर्धन्तु वां गिरः ।
द्युम्नैर्वाजेभिरागतम्[5] ॥
अग्नाविष्णू महि धाम प्रियं वां पाथो घृतस्य गुह्यानि नाम ।
दमे दमे सप्त रत्ना दधाना प्रति वां जिह्वा घृतमुच्चरण्यत्[6] ॥
पावका नः सरस्वती वाजेभिर्वाजिनीवती ।
यज्ञं वष्टु धियावसुः[7] ॥
आ नो दिवो बृहतः पर्वतादा सरस्वती यजता गन्तु[8] यज्ञम् ।
हवं देवी जुजुषाणा घृताची शग्मां नो वाचमुशती शृणोतु[9] ॥
ये ते सरस्व[10] ऊर्मयो मधुमन्तो घृतश्चुतः[11] ।
तेषां ते सुम्नमीमहे[12] ॥
यस्य व्रतं पशवो यन्ति सर्वे यस्य व्रतमुपतिष्ठन्त[13] आपः ।
यस्य व्रते पुष्टिपतिर्निविष्टस्तं सरस्वन्तमवसे हुवेम[14] ॥
अग्निः प्रत्नेन मन्मना शुम्भानस्त३न्वं स्वाम् ।
कविर्विप्रेण वावृधे[15] ॥
सोम गीर्भिष्ट्वा वयं वर्धयामो वचोविदः ।
सुमृडीको न आविश[16] ॥

---

1) P पारय । 2) P भव । 3) Vgl. RV 1, 189, 2; TS 1, 1, 14, 4; TBr 2, 8, 2, 5; TA 10, 2, 1. 4) P सजोषसेति स॰जोषसा । इमाः । 5) Vgl. TS 4, 7, 1, 1; 5, 7, 3, 3; TBr 3, 11, 3. 6) Vgl. TS 1, 8, 22, 1; Kâṭh. 4, 16. 7) Vgl. RV 1. 3, 10; TBr 2, 4, 3, 1; VS 20, 84; Kâṭh. 4, 16. 8) P यजता । गंतु । 9) Vgl. TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; 3, 1, 11, 2; RV 5, 43, 11; Kâṭh. 4, 16; 20, 15. 10) P सरस्वः । 11) Ben घृतश्च्युतः 12) Vgl. TS 5, 1, 11, 3; RV 7. 96, 5; Kâṭh. 19, 14 13) P उप॰तिष्ठंते । 14) Vgl. TS 3, 1, 11, 3. 15) Vgl RV 8, 44, 12, TBr 3, 5, 6. 1; Kâṭh. 2, 14. 16) P नः । [illegible] ।; vgl. RV 1, 91, 11; TBr 3, 5, 6, 1; Kâṭh. 2, 14

त्वमग्ने वीरवद्यशो देवश्च सविता भगः ।
दितिश्च दाति वार्यम्[1] ॥
त्वं भगो ना[2] आ हि रत्नमिषे परिज्मेव क्षयसि दस्मवर्चाः[3] ।
अग्ने मित्रो न बृहत ऋतस्यासि[4] क्षत्ता वामस्य देव भूरेः[5] ॥
प्रेद्धो अग्ने[6] ॥
इमो अग्ने वीततमानि[7] हव्याजस्रो[8] वक्षि देवतातिमच्छ ।
प्रति न ईं[9] सुरभीणि व्यन्तु[10] ॥
अग्न आयूंषि पवसे[11] ऽग्निरृषिः[12] ॥
तं हि शश्वन्त ईडते स्रुचा देवं घृतश्चुता[13] ।
अग्निं हव्याय वोढवे[14] ॥
अग्निमग्निं हवीमभिः[15] सदा हवन्त[16] विश्पतिम् ।
हव्यवाहं पुरुप्रियम्[17] ॥
अग्ने पावक रोचिषा[18] स नः पावक दीदिवो[19] ऽग्निः शुचिव्रततमा[20]
उदग्ने शुचयस्तव[21] ॥
स हव्यवाडमर्त्य[22] उशिग्दूतश्चनोहितः ।

3) Vgl. RV 7, 15, 12 2) P नः । 3) Ben दस्मवर्चाः 4) P बृहत । ऋतस्य । असि । 5) Vgl. RV 6, 13, 2. 6) Vgl. RV 7, 1, 3; TS 4, 6, 5 4; 5, 4, 7, 3; Kâṭh 2, 15; 18, 4; 20, 14 u. ö.; Kap. S. 28, 4; 48, 2. 7) Ben वितत° 8) So H u. Bb; P हव्या । अजस्रः । Ben हव्याजस्रो 9) Ben ह्यं° 10) Vgl. RV 7, 1, 18; TS 4, 3 13, 6; Kâṭh. 2, 15; 19, 14; 35, 2; Kap. S. 48, 3. 11) Vgl. RV 9, 66, 19; TS 1, 3, 14, 7 u. ofter TBr 2, 6, 3, 4; TA 2, 5, 1; Kâṭh. 4, 11; 11, 13 u. öfter; Kap. S. 3, 9; 8, 5. 12) Vgl. RV 9, 66, 20; Tâitt. Âr. 2, 5, 2; VS 26, 9. 13) Ben घृतश्चुता 14) Vgl. RV 5, 14, 3; TS 4, 3, 13, 8; Kaṭh. 19, 14. 15) Ben हविमभिः 16) P सदा । हवंत । 17) Vgl RV 1, 12, 2; TS 4, 3, 13 8. 18) Vgl. TS 1, 3, 14, 8 u. ö.; RV 5, 26, 1; Kâṭh. 17, 17; 19, 14; Kap. S. 28, 1 19) So TS 1, 3, 14, 8 u. ö.; RV 1, 12, 10; Kâṭh. 19, 14. 20) Vgl. TS 1, 3, 14, 8; 5, 5, 3; RV 8, 44, 21. Kâṭh. 19, 14. 21) Vgl. TS 1, 3, 14, 8 u. ö. RV 8, 44, 17; Kâṭh. 2, 14; 19, 14; 40, 14. 22) P अमर्त्यः ।

अग्निर्धिया समृण्वति[1] ॥
अग्निं स्तोमेन बोधय समिधानो अमर्त्यम् ।
हव्या देवेषु नो दधत्[2] ॥
किमित्ते विष्णो परिचक्ष्यं भूत्प्र यद्ववक्षे शिपिविष्टो अस्मि ।
मा वर्पो अस्मदपगूह[3] एतद्यदन्यरूपः समिथे बभूथ[4] ॥
प्र तत्ते अद्य शिपिविष्ट नामार्यः शंसामि वयुनानि विद्वान् ।
तं त्वा गृणामि तवसमतव्यान्क्षयन्तमस्य रजसः पराके[5] ॥
सुत्रामाणं पृथिवीं द्यामनेहसं सुशर्माणमदितिं सुप्रणीतिम् ।
दैवीं नावं स्वरित्रामनागसमस्रवन्तीमारुहेमा स्वस्तये[6] ॥
महीमू षु मातरं सुव्रतानामृतस्य पत्नीमवसे हुवेम ।
तुविक्षत्रामजरन्तीमुरूचीं सुशर्माणमदितिं सुप्रणीतिम्[7] ॥
अग्नीषोमा सवेदसा सहूती वनतं गिरः ।
सं देवत्रा बभूवथुः[8] ॥
युवमेतानि दिवि रोचनान्यग्निश्च सोम सक्रतू अधत्तम् ।
युवं सिन्धूंरभिशस्तेरवद्यादग्नीषोमा अमुञ्चतं गृभीतान्[9] ॥ १ ॥

Die Vergleichungen s. in den Anmerkungen!

1) Vgl. TS 4,1,11,4; RV 3,11,2; Kaṭh. 19,14; VS 22,16. 2) H दधत्; vgl. TS 4,1,11,1; RV 5,14,1; VS 22,15. 3) P अव । गुहः । 4) Vgl. TS 2,2.12,5; RV 7,100,6. 5) Vgl. RV 7,100,5; TS 2,2,12,5. 6) Vgl. TS 1,5,11,5; RV 10,63,10; TA 1,13,2; Kâṭh. 2,3; VS 21,6. 7) Vgl. TS 1,5,11,5; 7,1,18,2; TBr 3,1,3,3; Tâitt. Âr. 1,13,2; Mân. Çr. 7,2,6; VS 21,5. Kâṭh. 30,4 u. 5; Kap. S. 46,7. 8) Vgl. RV 1,93,9; TS 2,3,14,1; TBr 3,5,7,2; Kâṭh. 4,16. 9) So Ben u. P; die andern Mss. गृभीताम्; vgl. RV 1,93,5; TS 2,3,14,1; TBr 3,5,7,2; Kâṭh. 4,16. Dieser Schlussvers findet sich im Padap. oben 1,5,1 a. A. eingeschoben.

अग्न आ याहि वीतये गृणानो हव्यदातये ।
नि होता सत्सि बर्हिषि[1] ॥
अग्निं दूतं वृणीमहे होतारं विश्ववेदसम् ।
अस्य यज्ञस्य सुक्रतुम्[2] ॥
अग्निनाग्निः समिध्यते कविर्गृहपतिर्युवा ।
हव्यवाड् जुह्वास्यः[3] ॥

अग्निर्वृत्राणि जङ्घनदग्निं[4] स्तोमेन बोधयाग्न[5] आयूंषि पवसे[6] ऽग्ने तमद्याभिष्टे[7] अद्य[8] ॥

एभिर्नो अर्कैर्भवा[9] नो अर्वाङ् स्वर्णज्योतिः[10] ।
अग्ने विश्वेभिः सुमना[11] अनीकैः[12] ॥

अधा[13] ह्यग्ने[14] ॥

अग्नेः स्तोमं मनामहे सिध्रमद्य[15] दिविस्पृशः ।
देवस्य द्रविणस्यवः[16] ॥
अग्ना यो[17] मर्त्यो दुवो धियं जुजोष धीतिभिः[18] ।
भसन्नु ष[19] प्र पूर्व्य इषं[20] वुरीतावसे[21] ॥

1) Vgl. RV 6, 16, 10; TS 2, 5, 7, 3 u. ö.; TBr 3, 5, 2, 1; Kâṭh. 19, 5; 16, 4; 20, 14; Kap. S. 30, 3. 2) Vgl. RV 1, 12, 1; TS 2, 5, 8, 5; TBr 3, 5, 2, 3; Kâṭh. 20, 14. 3) So H u. Bb; in Ben जुह्वास्य:; vgl. RV 1, 12, 6; TS 1, 4, 46, 3 u. ö.; TBr 2, 7, 12, 3; Kâṭh. 15, 12; 20, 14; 34, 19. 4) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 4, 3, 13, 1 u. o.; Kâṭh. 2, 14; 20, 14. 5) Vgl. RV 5, 14, 1; TS 4, 1, 11, 4; VS 22, 15. 6) Vgl. RV 9, 66, 19; TS 1, 3, 14, 7 u. ö.; Kâṭh. 4, 11; 19, 14 u. ö. 7) Vgl. RV 1, 10, 1; TS 4, 4, 4, 7. 8) Vgl. RV 4, 10, 4; TS 4, 4, 4, 7. 9) P भव। 10) So H; Ben u Bb स्वर्ण ज्योतिः; P स्वः। न। ज्योतिः। 11) P सु. मनाः। 12) Vgl. RV 4, 10, 3; VS 15, 46; TS 4, 4, 4, 7; Kâṭh. 20, 14. 13) P अध। 14) Vgl. RV 4, 10, 2; TS 4, 4, 4, 7; Kâṭh. 20, 14; VS 15, 45. 15) Bb सिद्धमद्य 16) Vgl. RV 5, 13, 2; TS 5, 5, 6, 1; Kâṭh. 20, 14. 17) P अग्ना। यः। 18) So mit P; die Saṃh. Mss. धितिभिः. 19) So im Anschluss an P भसत्। नु। सः। die Saṃh. Mss. भसन्नंषक्; cf. RV 6, [illegible] 20) P प्र। पूर्व्यः। इषं। ; Ben प्रपूर्व्य इषं; desgl. B, ohne Accent; H u. Bb प्रपूर्व्येषं 21) Vgl. RV 6, 14, 1; Kâṭh. 20, 14.

त्वमग्ने सप्रथा असि जुष्टो होता वरेण्यः ।
त्वया यज्ञं वितन्वते[1]
वृषा सोम द्युमं[2] असि वृषा देव वृषव्रतः ।
वृषा धर्माणि दधिषे[3] ॥
अग्निर्जातो अरोचत घ्नन्दस्यूञ्ज्योतिषा तमः ।
अविन्दद्गा[4] अपः स्वः[5] ॥

अग्ने बृहन्[6] ॥

इमं मे वरुण श्रुधी[7] हवमद्या[8] च मृडय ।
त्वामवस्युराचके[9] ॥

तं त्वा याम्यग्निनाग्निः[10] ॥

त्वं ह्यग्ने अग्निना विप्रो विप्रेण सन्त्सता ।
सखा सख्या समिध्यसे[11] ॥

प्र स मित्र मर्तो[12] अस्तु प्रयस्वान्यस्त[13] आदित्य शिक्षति व्रतेन ।
न हन्यते न जीयते त्वोतो नैनमंहो अश्नोत्यन्तितो न दूरात्[14] ॥
अनमीमासा[15] इडया[16] मदन्तो मितज्ञवो वरिमन्ना[17] पृथिव्याः ।
आदित्यस्य व्रतमुपक्षियन्तो वयं मित्रस्य सुमतौ स्याम[18] ॥

1) Vgl. RV 5, 13, 4; TBr 2, 4, 1, 6. Kâṭh. 2, 14; 20, 15. 2) P द्युमानिति द्यु॰मान् । 3) Vgl. RV 9, 64, 1; TS 4, 2, 11, 3; 4, 3, 13, 3; Kâṭh 2, 14; 20, 15. 4) P गाः । 5) Vgl. RV 5, 14, 4. 6) So Ben u. P; H u. Bb बृहत्; desgl. B, ohne Accent; vgl. TS 4, 2, 1, 4; Kâṭh. 16, 8; 19, 11; Kap. S. 32, 1. 7) P श्रुधि । 8) P अद्य । 9) P अवस्युः ।; Ben '॰मवस्यूर॰'; vgl. RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6; 2, 5, 12, 1; 4, 2, 11, 3; TBr 3, 7, 11, 3; 12, 6; TA 2, 4, 4; 4, 20, 3; Kâṭh. 4, 16; 11, 12; 11, 13; 12, 15; 21, 13; VS 21, 1. 10) Im P steht hier der ganze Vers तत् । त्वा । यामि । ब्रह्मणा । वन्दमानः । तत् । आ । शास्ते । यजमानः । हविर्भिरिति हविः॰भिः । अहेडमानः । वरुण । इह । बोधि । उरुशंसेत्युरु॰शंसः । मा । नः । आयुः । प्र । मोषीः ।; vgl. RV 1, 24, 11; TS 2, 1, 11, 6 u. ö.; Kâṭh. 4, [illegible]; ferner vgl. RV 1, 12, 6; TS 1, 4, 46, 3 u. ö. 11) Vgl. RV 8, 43, 14; TS 1, 4, 46, 3; Kâṭh. 15, 12. 12) P मित्रः । मर्तः । 13) P यः । ते । 14) Vgl. RV 3, 59, 2; TS 3, 4, 11, 5; Kâṭh. 23, 12. 15) P अनमीवासः । 16) So alle Saṃh. Mss.; in P इडया । 17) Ben वरीमन्ना 18) Vgl. RV 3, 59, 3; TBr 2, 8, 7, 4.

तत्सूर्यस्य देवत्वं तन्महित्वं मध्या[1] कर्तोर्विततꣳ सञ्जभार ।
यदेदयुक्त[2] हरितः सधस्थादाद्रात्री वासस्तनुते सिमस्मै[3] ॥
भद्रा अश्वा[4] हरितः सूर्यस्य चित्रा[5] एतग्वा[6] अनुमाद्यासः ।
नमस्यन्तो दिव[7] आ पृष्ठमस्थुः परि द्यावापृथिवी यन्ति सद्यः[8] ॥
त्वमग्ने व्रतपा असि[9] ॥
यद्वो वयं प्रमिनाम[10] व्रतानि विदुषां[11] देवा[12] अविदुष्टरासः ।
अग्निष्टद्विश्वमापृणाति विद्वान्येभिर्देवां ऋतुभिः कल्पयाति[13] ॥
अग्ने नय[14] ॥
आ देवानामपि पन्थामगन्म यच्छक्नवाम[15] तदनु प्रवोढुम् ।
अग्निर्विद्वान्त्स[16] यजात्सेदु[16] होता सो अध्वरान्त्स ऋतून्कल्पयाति[17] ॥
अग्निः शुचिव्रततमा[18] उदग्ने शुचयस्तवाक्रन्ददग्निर्नक्षोषासा[19] ॥
आयाहि तपसा जनिष्वाग्ने पावको अर्चिषा ।
उपेमाꣳ सुष्टुतिं मम ॥
आ नो याहि तपसा जनिष्वाग्ने पावक दीद्यत् ।
हव्या देवेषु नो दधत् ॥ २ ॥

S. die Vergleichungen in den Anmerkungen.

1) H u. Bb मंध्या 2) P यदा । इत् । अयुक्त । 3) Vgl. RV 1, 115, 4; TBr 2, 8, 7, 1; VS 33, 37. 4) P भद्राः । अश्वाः । 5) P चित्राः । 6) So Ben; H u. Bb एतग्वा; P एतग्वा इत्येत-ग्वाः । 7) P दिवः । 8) Vgl. RV 1, 115, 3; TBr 2, 8, 7. 1. 9) Vgl. RV 8, 11, 1; TS 1, 1, 14, 4 u. ö.; Kâṭh. 2, 4; 6, 10; Kap. S. 48, 10 u. ö. 10) Ben प्रमीनाम 11) Ben विदुषा 12) Ben देवाः । 13) Vgl. RV 10, 2, 4; TS 1, 1, 14, 4; Kâṭh. 6, 10; Kap. S. 48, 10. 14) Vgl. RV 1, 189, 1; TS 1, 1, 14, 3 u. ö.; Kâṭh 6, 10; 3, 1; Kap. S. 2, 8. 15) So mit P यत् । शक्नवाम ।; die Saṃh. Mss. schreiben शक्नुवाम 16) P सः । इत् । ऊं इत्यूं । 17) Vgl. RV 10, 2, 3; TS 1, 1, 14, 3 u. ö.; Kâṭh. 18, 21; 2, 15. 18) P शुचिव्रत-तमः ।; Vgl. RV 8, 44, 21; TS 1, 3, 14, 8; Kâṭh. 19, 14; 40, 14. 19) Vgl. RV 8, 44, 17; 10, 45, [illegible] TS 1, 3, 14, 8; 4, 1, 10, 4; Kâṭh. 2, 14; 19, 14; 40, 14; 16, 8; 16, 9 u. 10; 19, 11 u. 12; Kap. S. 32, 1 u. 2.

अभि त्वा देव सवितरीशानं वार्याणाम् ।
सदावन्भागमीमहे[1] ॥

मही द्यौः पृथिवी च[2] नस्त्वामग्ने पुष्करादधि[3] तमु त्वा दध्यङ्ङृषिस्तमु[4] त्वा पाथ्यो वृषा[5] ॥

उत[6] ब्रुवन्तु जन्तवा[7] उदग्निर्वृत्रहाजनि[8] ।
धनंजयो रणे रणे[9] ॥
आ यं हस्ते न[10] खादिनं शिशुं जातं न बिभ्रति ।
विशामग्निं स्वध्वरम्[11] ॥
प्र देवं देववीतये भरता[12] वसुवित्तमम् ।
आ स्वे योनौ निषीदतु[13] ॥
आ जातं जातवेदसि प्रियं शिशीतातिथिम् ।
स्योन[14] आ गृहपतिम्[15] ॥

अग्निनाग्निस्त्वं[16] ह्यग्ने अग्निना[17] ॥

तं मर्जयन्त सुक्रतुं पुरोयावानमाजिषु ।
स्वेषु क्षयेषु वाजिनम्[18] ॥
यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवास्तानि धर्माणि प्रथमान्यासन् ।

---

1) P सदा । अवन् । भागं । ईमहे ।; vgl. RV 1, 24, 3; TS 3, 5, 11, 3; Kâṭh. 15, 12; 28, 7; Kap. S. 44, 7. 2) Der P giebt diesen Vers vollständig: मही । द्यौः । पृथिवी । च । नः । इमं । यज्ञं । मिमिक्षतां । पिपृतां । नः । भरीमभिरिति भरीम·भिः ।; vgl. RV 1, 22, 13; TS 3, 3, 10, 2 u. ö.; Kâṭh. 13, 9 u. 10; 15, 12; 16, 16; 20, 7; 39, 3. 3) Vgl. TS 3, 5, 11, 3 u. ö.; RV 6, 16, 13; Kâṭh. 15, 12; 16, 3. 4) Vgl. TS 3, 5, 11, 3 u. ö.; RV 6, 16, 14; Kâṭh. 15, 12; 19, 4. 5) Vgl. TS 3, 5, 11, 4 u. ö.; RV 6, 16, 15; Kâṭh. 15, 12; 16, 3; Kap. S. 30, 2. 6) Bb उप. 7) P जंतवः । 8) P अजनि । 9) Vgl. TS 3, 5, 11, 4; RV 1, 74, 3; Kâṭh. 15, 12; 8, 16. 10) P आ । यं । हस्ते । न । 11) Vgl. TS 3, 5, 11, 4; RV 6, 16, 40. 12) P भरत । 13) Vgl. RV 6, 16, 41; TS 3, 5, 11, 4; Kâṭh. 15, 12. 14) P स्योनः 15) Vgl. RV 6, 16, 42; TS 3, 5, 11, 5. 16) Vgl. RV 1, 12, 6; TS 1, 4, 46, 3 u. ö.; Kâṭh. 15, 12; 20, 14. 17) Vgl. RV 8, 43, 14; TS 1, 4, 46, 3; 3, 5, 11, 5; Kâṭh. 15, 12. 18) Vgl. RV 8, 84 (73), 8; TS 3, 5, 11, 5; Kâṭh. 15, 12.

तं ह नाकं महिमानः सचन्त यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः[1] ॥
समिधो[2] अग्न आज्यस्य व्यन्तु तनूनपादग्न आज्यस्य वेत्विडो[3] अग्न आज्यस्य व्यन्तु बर्हिरग्न आज्यस्य वेतु दुरो अग्न आज्यस्य व्यन्तूषासानक्ताग्न[4] आज्यस्य वीतां दैव्या होताराग्न आज्यस्य वीतां तिस्रो देवीरग्न आज्यस्य व्यन्तु स्वाहाग्निं स्वाहा सोमं स्वाहाग्निं स्वाहाग्निं होत्रात्स्वाहा[5] देवा आज्यपा जुषाणा अग्न आज्यस्य व्यन्तु ॥
अग्ने यं यज्ञमध्वरं विश्वतः परिभूरसि ।
स इद्देवेषु गच्छति[6] ॥
त्वं नः सोम विश्वतो[7]ऽग्निर्मूर्धा[8] भुवो यज्ञस्य[9] ॥
सोम यास्ते मयोभुव[10] ऊतयः सन्ति दाशुषे ।
ताभिर्नोऽविता भव[11] ॥
या ते धामानि दिवि या पृथिव्यां या पर्वतेष्वोषधीष्वप्सु ।
तेभिर्नो विश्वैः सुमना अहेडन्राजन्त्सोम[12] प्रति हव्या गृभाय[13] ॥
तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ।
धियो[14] यो नः प्रचोदयात्[15] ॥
अचित्ती[16] यच्चकृमा दैव्ये जने दीनैर्दक्षैः प्रभूती पुरुषत्वता ।
देवेषु च सवितर्मानुषेषु च त्वं नो अत्र सुवतादनागसः[17] ॥

1) Vgl. RV 1, 164, 50; TS 3, 5, 11, 5; Kâṭh. 15. 12. 2) P समिध इति सं·इधः। vgl. TBr 3, 5, 5. 3) Ben वेत्विडो; Bb वेत्विति; P वेतु। इडः। 4) P उषसानक्ता। उषसानक्तेत्युषसा·नक्ता। 5) Die Mss. scheinen होत्रान्स्वाहा zu schreiben. 6) Vgl. RV 1, 1, 4; TS 4, 1, 11, 1; Kâṭh. 2, 14. 7) Vgl. RV 1, 91, 8; TS 4, 1, 11, 1; Kâṭh. 2, 14. 8) Vgl. RV 8, 44, 16; TS 1, 5, 5, 1; 4, 4, 4, 1; Kâṭh. 6, 9; 12, 14; 20, 14 u. ö. 9) Vgl. RV 10, 8, 6; TS 4, 4, 4, 1; Kâṭh. 16, 15; 20, 15. 10) Ben °भवो 11) Vgl. RV 1, 91, 9; TS 4, 1, 11, 1; Kâṭh. 2, 14. 12) Die Mss. राजन्सोम 13) Vgl. RV 1, 91, 4; TS 4, 1, 11, 1; TBr 2, 8, 3, 2; Kâṭh. [illegible] 14) H धियो 15) Vgl. RV 3, 62, 10; TS 4, 1, 11, 1; VS 3, 35 u. ö. 16) Ben अचित्ती 17) Vgl. RV 4, 54, 3; TS 4, 1, 11, 1.

पावका नः सरस्वत्या[1] नो दिवः[2] ॥
पूषा गा अन्वेतु नः पूषा रक्षत्ववतः ।
पूषा वाजꣳ सनोतु नः[3] ॥
शुक्रं ते अन्यद्यजतं ते अन्यद्विषुरूपे अहनी द्यौरिवासि ।
विश्वा हि माया[4] अवसि स्वधावो भद्रा ते पूषन्निह रातिरस्तु[5] ॥
इहेह[6] वः स्वतवसः[7] कवयः सूर्यत्वचः[8] ।
यज्ञं मरुता[9] आवृणे[10] ॥
प्र चित्रमर्कं गृणते तुराय मारुताय स्वतवसे भरध्वम् ।
ये सहाꣳसि सहसा सहन्ते रेजते अग्ने पृथिवी मखेभ्यः[11] ॥
विश्वे देवा ऋतावृध ऋतुभिर्हवनश्रुतः ।
जुषन्ताꣳ युज्यं पयः[12]
विश्वे देवासो अस्रिधा[13] एहिमायासो[14] अद्रुहः ।
मेधं जुषन्त वह्नयः[15] ॥
द्यावा नः पृथिवी इमꣳ सिध्रमद्य दिविस्पृशम् ।
यज्ञं देवेषु यच्छताम्[16] ॥
प्र पूर्वजे पितरा नव्यसीभिर्गीर्भिः कृणुध्वꣳ सदने ऋतस्य ।
आ नो द्यावापृथिवी दैव्येन जनेन यातं महि वाꣳ वरूथम्[17] ॥

---

1) P सरस्वती । आ । ; vgl. RV 1, 3, 10; TBr 2, 4, 3, 1; Kâṭh. 4, 16. 2) Vgl. RV 5, 43, 11; TS 1, 8, 22, 1 u. ö.; Kâṭh. 4, 16; 20, 15. 3) Vgl. RV 6, 54, 5; TS 4, 1, 11, 2; Kâṭh. 4, 15; 20, 15. 4) P मायाः । 5) Vgl. RV 6, 58, 1; TS 4, 1, 11, 2; Kâṭh. 4, 15; 20, 15. 6) Bb इहेह 7) Bb स्वतपसः; P स्वतवस इति स्व . तवसः । 8) In Ben dies Wort ohne Accent; P सूर्यत्वच इति सूर्य . त्वचः । 9) P मरुतः । 10) Vgl. RV 7, 59, 11; Tâitt Âr. 1, 4, 3; Kâṭh. 20, 15. 11) Vgl. RV 6, 66, 9; TS 4, 1, 11, 3; Kâṭh. 20, 15. 12) Vgl. RV 6, 52, 10; TS 4, 1, 11, 4; Kâṭh. 13, 15. 13) So corrigirt; die [illegible] Mss. schreiben असृधो; aber P अस्रिधः । 14) P एहिमायास इत्येहि . मायासः । 15) Vgl. RV 1, 3, 9. 16) Vgl. RV 2, 41, 20; TS 4, 1, 11, 4. 17) Vgl. RV 7, 53, 2; TS 4, 1, 11, 4.

सं हव्यवाडग्नि[1] स्तोमेन[2] ॥

देवं बर्हिर्वसुवने[3] वसुधेयस्य वेतु देवीर्द्वारो वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु देवी उषासानक्ता वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवी जोष्ट्री वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवी ऊर्जाहुती वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवा दैव्या[4] होतारा वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीर्वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु देवो नराशंसो वसुवने वसुधेयस्य वेतु देवो अग्निः स्विष्टकृत्सुद्रविणा[5] मन्द्रः कविः सत्यमन्मायजी[6] होता होतुर्होतुरायजीयानग्ने यान्देवानयाड्यां अपिप्रेर्ये ते[7] होत्रे अमत्सत[8] तां ससनुषीं[9] होत्रां देवंगमां[10] दिवि देवेषु यज्ञमेरयेमं[11] स्विष्टकृच्चाग्ने होताभूर्वसुवने[12] वसुधेयस्य नमोवाके वीहि ॥ वाजे वाजे शं नो भवन्तु ॥ ३ ॥

Vgl. TS 3, 5, 11; TBr 3, 5, 5; TS 4, 1, 11; TBr 3, 5, 9; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

प्र देवं देव्या धिया भरता[13] जातवेदसम् ।
हव्या नो वक्षदानुषक्[14] ॥
अयमु ष्य[15] प्र देवयुर्होता यज्ञाय नीयते ।
रथो न योरभीवृतो[16] घृणीवाञ्चेतति[17] त्मना[18] ॥

1) Vgl. RV 3, 11, 2; TS 4, 1, 11, 4; Kâṭh. 19, 4. 2) Vgl. RV 5, 14, 1; TS 4, 1, 11, 4. 3) Vgl. TBr 3, 5, 9. 4) So Bb; auch P देवा। दैव्या।; in Ben u. H देवा दैव्या; in B दैव्या दैव्या 5) P सुद्रविणा इति सु·द्रविणाः। 6) So Bb; P सत्यमन्मेति सत्य·मन्मा। यजी।; H सत्यमन्नायजी; B सत्यमन्वायजो; Ben? 7) P यान्। देवान्। अयाट्। यान्। अपिप्रेः। ये। ते। 8) H u. Bb अगत्सत 9) Ben ससनूषोन् 10) P देवंगमामिति देवं·गमां। 11) P यज्ञं। आ। ईरय। इमं। 12) P होतः। अभूः। 13) P भरत। 14) Die Saṃh. Mss. वचिद॰; P वक्षत्।; vgl. RV 10, 176, 2; TS 3, 5, 11, 1; Kâṭh. 15, 12. 15) P स्यः। 16) Ben ॰भिवृतो; P न। योः। अभिवृत इत्यभि·वृतः। 17) P घृणीवान्। घृणिवानिति घृणि·वान्। 18) Vgl. RV 10, 176, 3; TS 3, 5, 11, 1; Kâṭh. 15, 12.

अयमग्निरुरुष्यत्यमृतादिव[1] जन्मनः ।
सहसश्चित्सहीयान्देवो जीवातवे कृतः[2] ॥
इडायास्त्वा[3] पदे वयम्[4] ॥
अग्ने विश्वेभिः स्वनीक देवैरूर्णावन्तं प्रथमः सीद योनिम् ।
कुलायिनं घृतवन्तं सवित्रे यज्ञं नय[5] यजमानाय साधु[6] ॥
सीद होतरिति[7] होता[8] ॥
त्वं दूतस्त्वमु नः परस्पास्त्वं[9] वस्या[10] आ वृषभ प्रणेता ।
अग्ने तोकस्य नस्तने तनूनामप्रयुछन्दीद्यद्बोधि गोपाः[11] ॥
अग्निना रयिमश्नवत्पोषमेव दिवे दिवे ।
यशसं वीरवत्तमम्[12] ॥
गयस्फानो अमीवहा वसुवित्पुष्टिवर्धनः ।
सुमित्रः सोम नो भव[13] ॥
इन्द्राग्नी रोचना दिवः परि वाजेषु भूषथः ।
तद्वां चेति प्र वीर्यम्[14] ॥
प्र चर्षणिभ्यः पृतनाहवेषु[15] प्र पृथिव्या रिरिचाथे[16] दिवश्च ।
प्र सिन्धुभ्यः प्र गिरिभ्यो महित्वा प्रेन्द्राग्नी[17] विश्वा भुवनात्यन्या[18] ॥

1) P उरुष्यति । 2) Vgl. RV 10, 176, 4; TS 3, 5, 11, 1; Kâṭh. 15, 12. 3) Ben इडायास् 4) Vgl. RV 3, 29, 4; TS 3, 5, 11, 1; Kâṭh. 15, 12. 5) H u. Bb नय 6) So Ben u. P; die andern Mss. साधुः ।; vgl. RV 6, 15, 16; TS 3, 5, 11, 2; Kâṭh. 45, 12. 7) Vgl. RV 3, 29, 8; TS 3, 5, 11, 2 u. ö.; Kâṭh. 15, 12; 19, 4; 16, 3; Kap. S. 30, 2. 8) Vgl. RV 2, 9, 1; TS 3, 5, 11, 2 u. ö. 9) P परस्पा इति परः ॰पाः । 10) P वस्यः । 11) Vgl. RV 2, 9, 2; TS 3, 5, 11, 3. 12) Vgl. RV 1, 1, 3; TS 3, 1, 11, 1; 4, 3, 13, 5. 13) Vgl. RV 1, 91, 12; TS 4, 3, 13, 5; Kâṭh. 2, 14. 14) Vgl. RV 3, 12, 9; TS 4, 2, 11, 1; Kâṭh. 4, 15. 15) P पृतनाहवेष्विति पृतना॰हवेषु । 16) So im Anschluss an P रिरिचाथे इति रिरिचाथे; H u. Bb रिरिचाथे; desgl. Ben u. B. ohne Accente 17) P प्र । इन्द्राग्नी इतीन्द्राग्नी । 18) P भुवना । अति । अन्या ।; vgl. RV 1, 109, 6; TS 4, 2, 11, 1; Kâṭh. 4, 15.

मरुतो यद्ध वो[1] दिवः सुम्नायन्तो हवामहे ।
आ तू ना[2] उपगन्तन[3] ॥
या वः शर्म शशमानाय सन्ति त्रिधातूनि दाशुषे यच्छताधि ।
अस्मभ्यं तानि मरुतो[4] वियन्त रयिं नो धत्त वृषणः सुवीरम्[5] ॥
इमं मे वरुण[6] तत्त्वा यामि[7] कया नः[8] को अद्य[9] पिप्रीहि[10] देवानग्ने[11]
यद्द्याप्स्वग्ने[12] सधिष्ट्व[13] ॥
अप्सु मे सोमो अब्रवीदन्तर्विश्वानि भेषजा ।
आपश्च विश्वशंभुवः[14] ॥
उदुत्तमं वरुण पाशमस्मत्[15] ॥
अव ते हेडो वरुण नमोभिरव यज्ञेभिरीमहे हविर्भिः ।
क्षयन्नस्मभ्यमसुर प्रचेता[16] राजन्नेनांसि शिश्रथः कृतानि[17] ॥
त्वं नो अग्ने वरुणस्य विद्वान्देवस्य हेडो ऽवयासिसीष्ठाः ।
यजिष्ठो वह्नितमः शोशुचानो विश्वा द्वेषांसि प्रमुमुग्ध्यस्मत्[18] ॥
स त्वं नो अग्ने ऽवमो भवोती नेदिष्ठो अस्या[19] उषसो व्युष्टौ ।
अव यक्ष्व नो वरुणं रराणो वीहि मृडीकं सुहवो न एधि[20] ॥४॥

Vgl. TS 3, 5, 11; 1, 5, 11; 2, 5, 12; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

1) P यत् । ह्वः । 2) P आ । तु । नः । 3) Vgl. RV 8, 7, 11; TS 1, 5, 11, 4 u. ö.; Kâṭh. 9, 19; 8, 17; 21, 13. 4) H मरुतो 5) Vgl. RV 1, 85, 12; TS 1, 5, 11, 5; Kâṭh. 8, 17; 21, 13. 6) Vgl. RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6 u. ö.; Kâṭh. 11, 12; 12, 15 u. ö. 7) P तत् । त्वा । यामि ।; vgl. RV 1, 24, 11; TS 2, 1, 11, 6; Kâṭh. 12, 15 u. ö. 8) Vgl. RV 4, 31, 1; TS 4, 2, 11, 2; Kâṭh. 21, 13. 9) Vgl. RV 1, 84, 16; TS 4, 2, 11, 3. 10) Ben पिपृहि 11) Vgl. RV 10, 2, 1; TS 4, 3, 13, 4. 12) Vgl. RV 6, 15, 11; TS 4, 3, 13, 4. 13) Vgl. RV 8, 43, 9; TS 4, 2, 3, 2; Kâṭh. 2, 14 u. ö. 14) Vgl. RV 1, 23, 20; 10, 9, 6; TBr 2, 5, 8, 6; Kâṭh. 2, 14. 15) Vgl. RV 1, 24, 15; TS 1, 5, 11, 3 u. ö.; Kâṭh. 21, 13 u. ö. 16) P प्रचेत इति प्र॰चेतः । 17) Vgl. RV 1, 24, 14; TS 1, 5, 11, 3; Kâṭh. 10, 11. 18) Vgl. RV 4, 1, 4; TS 2, 5, 12, 3; Kâṭh. 34, 1[illegible]; VS 21, 3. 19) P अस्याः । 20) Vgl. RV 4, 1, 5; Kâṭh. 34, 19; Kap. S. 48, 1; TS 2, 5, 12, 3; VS 21, 4.

अग्निर्वृत्राणि जङ्घनत्[1] ᵛ त्वं सोमासि सत्पतिः[2] ॥

अनीकैर्द्वेषो अर्दयामे विश्वाभिरूतिभिः[3]।
रयिं नो धेहि यज्ञियम् ॥

सेनानीकेन[3] सुविदत्रो अस्मे यष्टा देवाँ[4] आयजिष्ठः स्वस्ति।
अदब्धो गोपा[5] उत नः परस्पा अग्ने द्युमदुत रेवद्दिदीहि[6] ॥

पिप्रीहि[7] देवाँ[8] देवानाम्[9] ॥

सांतपना[10] इदं हविर्मरुतस्तञ्जुजुष्टन।
युष्माकोती[11] रिशादसः[12] ॥

यो नो मरुतो अभि दुर्हृणायुस्तिरश्चित्तानि वसवो जिघांसति।
द्रुहः पाशान्प्रति[13] स मुचीष्ट तपिष्ठेन हन्मना हन्तना[14] तम्[15] ॥

अग्निः प्रत्नेन मन्मना[16] ᵛ सोम गीर्भिष्ट्वा वयम्[17] ॥

गृहमेधास[18] आगत मरुतो मापभूतन[19]।
इमा हव्या जुजुष्टन[20] ॥

प्र बुध्न्या व ईरते[21] महांसि प्र नामानि प्रयज्यवस्तिरध्वम्[22]।
सहस्रियं दम्यं भागमेतं गृहमेधीयं मरुतो जुषध्वम्[23] ॥

प्रेद्धो अग्न[24] ᵛ इमो अग्ने[25] ॥

---

1) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 4, 3, 13, 1 u. 5. 2) Vgl. RV 1, 91, 5; TS 4, 3, 13, 1; Kâṭh. 2, 14. 3) P सः। एना। अनीकेन। 4) P देवान्। 5) P गोपाः। 6) Vgl. TS 4, 3, 13, 2; Kâṭh. 21, 13. 7) Ben पिपृहि 8) Vgl RV 10, 2, 1; TS 4, 3, 13, 4; Kâṭh. 2, 15; 18, 21; 20, 15. 9) Vgl. RV 10, 2, 3; TS 1, 1, 14, 3; Kâṭh. 2, 15; 18, 21; 35, 9. 10) P सांतपना इति सां.तपनाः। 11) P युष्माक। ऊती। 12) P रिशादसः।; vgl. RV 7, 59, 9; TS 4, 3, 13, 3; Kâṭh. 21, 13. 13) Ben प्रती 14) P हंतन। 15) Vgl. RV 7, 59, 8; TS 4, 3, 13, 3; Kâṭh 21, 13. 16) Vgl. RV 8, 44, 12; TBr 3, 5, 6, 1; Kâṭh. 2, 14. 17) Vgl. RV 1, 91, 11; TBr 3, 5, 6, 1; Kâṭh. 2, 14. 18) P गृहमेधास इति गृह.मेधासः। 19) So im Anschluss an P मा। अप। भूतन।; die Saṃh. Mss. मा बभूतन 20) Vgl. RV 7, 59, 10; TS 4, 3, 13, 5. 21) Ben वा ईरते 22) Ben, H u. B °स्त्रिरध्वं 23) Vgl. RV 7, 56, 14; TS 4, 3, 13, 6; Kâṭh. 21, 13. 24) Vgl. RV 7, 1, 3; TS 4, 6, 5, 4 u. 5. 25) Vgl. RV 7, 1, 18; TS 4, 3, 13, 6; Kâṭh. 2, 15; 19, 14; Kap. S. 48, 3.

अग्निमीडे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजम् ।
होतारं रत्नधातमम्[1] ॥
वृषा सोम द्युमाँ[2] असि[3] ॥
क्रीडं वः शर्धो मारुतमनर्वाणं रथेशुभम् ।
कण्वा[4] अभि प्रगायत[5] ॥
अत्यासो न ये मरुतः स्वञ्चो यक्षदृशो न शुभयन्त[6] मर्याः ।
ते हर्म्येष्ठाः[7] शिशवो न शुभ्रा वत्सासो न प्रक्रीडिनः पयोधाः[8] ॥
तं हि शश्वन्तो[9] ऽग्निमग्निम्[10] ॥
इन्द्राग्नी नवतिं पुरो दासपत्नीरधूनुतम् ।
साकमेकेन कर्मणा[11]
अथद्वृत्रमुत सनोति[12] वाजमिन्द्रा यो[13] अग्नी सहुरी[14] सपर्यात् ।
इरज्यन्ता वसव्यस्य भूरेः सहस्तमा सहसा वाजयन्ता[15] ॥
तमिन्द्रं वाजयामसि[16] ॥
युजे रथं गाएषणं[17] हरिभ्यामुप ब्रह्माणि जुजुषाणमस्थुः[18] ।
विबाधिष्ट स्य[19] रोदसी महित्वेन्द्रो वृत्राण्यप्रती[20] जघन्वान्[21] ॥
विश्वकर्मन्वाचस्पतिम्[22, 23] ॥ ५ ॥

Vgl. TS 4, 3, 13; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 1, 1, 1; TS 4, 3, 13, 3; Kâṭh. 2, 14. 2) P द्युमान् । 3) Vgl. RV 9, 64, 1; TS 4, 3, 13, 3; Kâṭh. 2, 14; 20, 15. 4) P कण्वाः । 5) Vgl. RV 1, 37, 1; TS 4, 3, 13, 6; Kâṭh. 21, 13. 6) P शुभयंतः । 7) So im Anschluss an P हर्म्येष्ठाः । हर्म्येस्था इति हर्म्ये॰स्थाः ।; die Saṃh. Mss. हर्मेष्ठाः 8) Vgl. RV 7, 56, 16; TS 4, 3, 13, 7. 9) Vgl. RV 5, 14, 3; TS 4, 3, 13, 8; Kâṭh. 19, 14. 10) Vgl. RV 1, 12, 2; TS 4, 3, 13, 8. 11) Vgl. RV 3, 12, 6; TS 1, 1, 14, 1; Kâṭh. 4, 15. 12) So mit P; die Saṃh. Mss. सुनोति 13) P इंद्रा । यः । 14) Ben संहूरी; P संहुरो इति संहुरो । 15) Vgl. RV 6, 60, 1; TS 4, 2, 11, 1; 4, 3, 13, 8; Kâṭh. 21, 13; 4, 15; 23, 11. 16) Vgl. RV 8, 93 (82), 7; TBr 1, 5, 8, 3; 2, 4, 1, 3; Kâṭh. 39, 12. 17) So die Mss.; P गोऽएषणमिति गोऽएषणं 18) Die Saṃh. Mss. ॰मस्थुः P जुजुषाणौ । अस्थुः । 19) P स्थः । 20) P अप्रति । 21) Vgl. RV 5, 23, 3; TBr 2, 4, 1, 3; 8, 9, 5. 22) Vgl. RV 10, 81, 6, TS 4, 3, 13, 8; 4, 6, 2, 6. 23) Vgl. RV 10, 81, 7; TS 4, 6, 2, 6; Kâṭh. 21, 13 u. ö.; Kap. S. 28, 2.

उशन्तस्त्वा हवामहे[1] ॥

आ नो अग्ने सुचेतुना रयिँ विश्वायुपोषसम् ।
मार्डीकं धेहि जीवसे[2] ॥

त्वँ सोम महे भगं त्वँ यून[3] ऋतायते ।
दक्षं दधासि जीवसे[4] ॥

त्वँ सोम प्रचिकितो मनीषा त्वँ रजिष्ठमनु नेषि[5] पन्थाम् ।
तव प्रणीती पितरो न इन्दो देवेषु रत्नमभजन्त धीराः[6] ॥

त्वया हि[7] नः पितरः सोम पूर्वे कर्माणि चक्रुः पवमान[8] धीराः ।
वन्वन्नवातः[9] परिधीँरपोर्णु[10] वीरेभिरश्वैर्मघवा भवा[11] नः[12] ॥

त्वँ सोम पितृभिः सँविदानोऽनु द्यावापृथिवी आततन्थ ।
तस्मै त[13] इन्दो हविषा विधेम वयँ स्याम पतयो रयीणाम्[14] ॥

बर्हिषदः पितर ऊत्यर्वागिमा वो हव्या चकृमा[15] जुषध्वम् ।
त आगतावसा[16] शंतमेनाथा[17] नः शँ योररपो[18] दधातन[19] ॥

उपहूताः पितरः सोम्यासो बर्हिष्येषु निधिषु प्रियेषु ।
त आगमन्तु त इह श्रुवन्त्वधिब्रुवन्तु तेऽवन्त्वस्मान्[20] ॥

आहं[21] पितॄन्सुविदत्राँ[22] अवित्सि नपातं च विक्रमणं च विष्णोः ।

---

1) Vgl. RV 10, 16, 12; TS 2, 6, 12, 1; TBr 2, 6, 16; Kâṭh. 21, 14; 36, 12. 2) Vgl. RV 1, 79, 9, TBr 2, 4, 5, 3; Kâṭh. 2, 14. 3) P यूने । 4) Vgl. RV 1, 91, 7; TBr 2, 4, 5, 3; Kâṭh. 2, 14; 20, 15. 5) Ben नेषी 6) Vgl. RV 1, 91, 1; TS 2, 6, 12, 1; Kâṭh. 21, 14. 7) Ben हो । 8) H पवमान 9) P वन्वन् । अवातः । 10) P परि । धीन् । अप । ऊर्णु । 11) P भव । 12) Vgl. RV 9, 96, 11; TS 2, 6, 12, 1; Kâṭh. 21, 14. 13) P ते । 14) Vgl. RV 8, 48, 13; TS 2, 6, 12, 2; Kâṭh. 21, 14; VS 19, 54. 15) P चकृम । 16) P ते । आ । गत । अवसा । 17) P अथ । 18) P शं । योः । अरपः । 19) P दधात ।; vgl. RV 10, 15, 4; TS 2, 6, 12, 2; VS 19, 55; Kâṭh. 21, 14. 20) Vgl. RV 10, 15, 5; TS 2, 6, 12, 3; Kâṭh. 21, 14; VS 19, 57. 21) So Ben; P आ । अहं ।; in H u. Bb आहं; Ms. B. ohne Accent. 22) Die Mss. पितॄन्सु°; P सुविदत्रानिति सु॰विदत्रान् ।

बर्हिषदः स्वधया ये सुतस्य भजन्त पित्वस्त इहागमिष्ठाः[1] ॥
इदं पितृभ्यो नमो अस्त्वद्य ये पूर्वासो य उपरास[2] ईयुः ।
ये पार्थिवे रजस्या[3] निषत्ता ये वा नूनं सुवृजनासु[4] विक्षु[5] ॥
उदीरतामवरा[6] उत्परासा[7] उन्मध्यमाः पितरः सोम्यासः ।
असुं य ईयुरवृका ऋतज्ञास्ते नो ऽवन्तु पितरो हवेषु[8] ॥
अग्निष्वात्ता ऋतावृधः[9] पितरो मृडता[10] सु नः ।
दीर्घायुत्वाय[11] जीवसे ॥
अग्निष्वात्तानृतुमतो[12] हवामहे नराशंसे सोमपीथं[13] य आशुः ।
ते नो विप्रासः सुहवा[14] मृडन्तु शं नो भवन्तु द्विपदे शं चतुष्पदे[15] ॥
अग्निष्वात्ताः पितर एह[16] गछत सदः सदः सदत सुप्रणीतयः ।
अत्ता[17] हवींषि प्रयतानि बर्हिष्यथा[18] रयिं सर्ववीरं दधातन[19] ॥
स प्रत्नथा सहसा जायमानः सद्यः काव्यानि बडधत्त विश्वा ।
आपश्च मित्रं धिषणा च साधन्देवा[20] अग्निं धारयन्द्रविणोदाम्[21] ॥
स पूर्वया निविदा कव्यतायोरिमाः[22] प्रजा अजनयन्मनूनाम् ।
विवस्वता चक्षसा द्यामपश्च देवा अग्निं धारयन्द्रविणोदाम्[23] ॥
ये तातृषुर्देवत्रा[24] जेहमाना होत्राविदः स्तोमतष्टासो अर्कैः ।

1) P इह । आ । गमिष्ठाः ।; vgl RV 10, 15, 3; TS 2, 6, 12, 3; Kâṭh. 21, 14; VS 19, 56. 2) P ये । उपरासः । 3) P रजसि । आ । 4) Ben सुवृताजनास; P सुवृजना इति सु·वृजना । 5) Vgl. RV 10, 15, 2; TS 2, 6, 12, 4; VS 19, 68 6) P अवरे । 7) P परासः । 8) Vgl. RV 10, 15, 1; TS 2, 6, 12, 3; VS 19, 49. 9) Bb ऋतामृधः 10) P पितरः । मृडत । 11) P दीर्घायु·त्वाय ।; vgl. Kâṭh. 21, 14. 12) So Bb; in Ben u. H अग्निषात्तानृ°; P अग्निष्वात्तान् । अग्निस्वात्तानित्यग्नि·स्वात्तान् ।; vgl. VS 19, 61. 13) P सोम·पीथं । 14) P सुहवा इति सु·हवाः । 15) Vgl. VS 19, 61; Kâṭh. 21, 14. 16) P पितरः । आ । इह । 17) P अत्त । 18) P अथ । 19) Vgl. RV 10, 15, 11; TS 2, 6, 12, 2; VS 19, 59; Kâṭh. 21, 14. 20) Die Saṃh. Mss. साधं; P साधन् । 21) Vgl. RV 1, 96, 1. 22) P कव्यता । आयोः । इमाः । 23) Vgl. RV 1, 96, 2; Kâṭh. 21, 14. 24) Ben तातृष्यु°; P तातृषुः । ततृषुरिति ततृषुः ।

आग्ने[1] याहि सुविदत्रेभिरर्वाङ्[2] सत्यैः कव्यैः पितृभिर्घर्मसद्भिः[3] ॥
प्र वायुमच्छा बृहती मनीषा बृहद्रयिं विश्ववारं रथप्राम् ।
द्युतद्यामा नियुतः[4] पत्यमानः कविः कविमियक्षसि[5] प्रयज्यो[6] ॥
प्र याभिर्यासि दाश्वांसमच्छा[7] नियुद्भिर्वायव्[8] इष्टये दुरोणे ।
नि नो रयिं सुभोजसं युवस्व नि वीरं गव्यमश्व्यं[9] च राधः[10] ॥
इन्द्रं वयं शुनासीरमस्मिन्यज्ञे हवामहे ।
स नः पर्षदति[11] द्विषः ॥
सो ऽहोरात्रैः सो ऽर्धमासैः स मासैः स ऋतुभिः परि यज्ञं बभूव ।
संवत्सरस्य महिमानमेतं शुनासीरमिन्द्रमद्याहुवेम ॥
सप्त त्वा हरितो रथे वहन्ति देव सूर्य ।
शोचिःकेशं पुरुप्रिय[12] ॥
तरणिर्विश्वदर्शतो ज्योतिष्कृदसि सूर्य ।
विश्वमाभासि रोचनम्[13] ॥ ६ ॥

Vgl. TS 2, 6, 12; andere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

॥ इति[14] खिलकाण्डे दशमः प्रपाठकः[15] ॥

1) P आ । अग्ने । 2) So die Saṃh. Mss.; P अर्वाङ् । cf. RV 10, 15, 9. 3) Vgl. RV 10, 15, 9; TBr 2, 6, 16, 2. 4) Ben नीयुतः 5) Ben कवीमियचसि; H u. Bb कवि-मीयचसि; desgl. B. ohne Accent; P इयचति । 6) Vgl. RV 6, 49, 4; TBr 2, 8, 1, 1; VS 33, 55. 7) P दाश्वांसं । अच्छ । 8) P वायो इति वायो । 9) H u. Bb °मश्वियं; desgl. B, ohne Accent. 10) Vgl. RV 7, 92, 3; TS 2, 2, 12, 7; TBr 2, 8, 1, 1; VS 27, 27; Kâṭh. 10, 12. 11) So corrigirt; die Saṃh. Mss. परिषदति; P पर्षत् ।; vgl. Kâṭh. 21, 14. 12) Vgl. RV 1, 50, 8; TS 2, 4, 14, 4; Kâṭh. 9, 19; 11, 1. 13) Vgl. RV 1, 50, 4; TS 1, 4, 31, 1; Kâṭh. 10, 13. TA 3, 16, 1; VS 33, 36. 14) Das इति fehlt in den Mss. 15) Im P am Schluss: समुदायेन सप्तविंशो ऽध्यायः ॥

इन्द्राग्नी रोचना दिवः[1] प्र चर्षणिभ्या[2] इन्द्राग्नी नवतिं पुरः[3] श्नथद्वृत्रम्[4] ॥

जुष्टो दमूना[5] अतिथिर्दुरोण[6] इमं नो यज्ञमुपयाहि विद्वान् ।
विश्वा अग्ने अभियुजो विहत्या[7] शत्रूयतामाभरा[8] भोजनानि[9] ॥
अग्ने शर्ध महते सौभगाय तव द्युम्नान्युत्तमानि सन्तु ।
सं जास्पत्यꣳ सुयममाकृणुष्व शत्रूयतामभितिष्ठा[10] महाꣳसि[11] ॥
प्र वामर्चन्त्युक्थिनो नीथाविदो[12] जरितारः ।
इन्द्राग्नी इषा[13] आवृणे[14] ॥
उपो ह यद्विदथꣳ वाजिनो गुर्धीभिर्विप्राः प्रमतिमिच्छमानाः ।
अर्वन्तो न काष्ठां नक्षमाणा[15] इन्द्राग्नी जोहुवतो नरस्ते[16] ॥
अग्निर्ददाति सत्पतिꣳ सासाह[17] यो युधा नृभिः ।
अग्निरत्यꣳ रघुष्यदं जेतारमपराजितम्[18] ॥
अग्निस्तुविश्रवस्तमं तुविब्रह्माणमुत्तमम् ।
अतूर्तꣳ श्रावयत्पतिं[19] पुत्रं ददाति दाशुषे[20] ॥
या वाꣳ सन्ति पुरुस्पृहो नियुतो दाशुषे नरा ।
इन्द्राग्नी ताभिरागतम्[21] ॥
शुचिं नु स्तोमं नवजातमद्येन्द्राग्नी वृत्रहणा जुषेथाम् ।

1) Vgl. RV 3, 12, 9; TS 4, 2, 11, 1; TBr 3, 5, 7, 3; Kâṭh. 4, 15. 2) Vgl. RV 1, 109, 6; TS 4, 2, 11, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kâṭh. 4, 15. 3) Vgl. RV 3, 12, 6; TS 1, 1, 14, 1; Kâṭh. 4, 15. 4) Vgl. RV 6, 60, 1; TS 1, 2, 11, 1; TBr 2, 8, 5, 1; 3, 5, 7, 3; Kâṭh. 4, 15 u. ö. 5) Ben दमुना; P जुष्टं । दमूनाः । 6) P दुरोणे । 7) P विहत्येति वि॰हत्य । 8) P शत्रूयतां । शत्रुयतामिति शत्रु॰यतां । आ । भर । 9) Vgl. TBr 2. 4. 1; Kâṭh. 2, 15. 10) P अभि॰तिष्ठ । 11) Vgl. TBr 2, 1, 1, 1; 5, 2, 4; VS 33, 12; Kâṭh. 2, 15. 12) Ben निथाविदो 13) P इषः । 14) Vgl. RV 3, 12, 5. 15) P नक्षमाणाः । 16) Vgl. RV 7, 93, 3; TBr 3, 6, 12, 1. 17) P सासाह । ससाहेति स॰साह । 18) Vgl. RV 5, 25, 6; Kâṭh. 2, 15. 19) H u. Bb श्रुवयत्पतिं 20) Vgl. RV 5, 25, 5; Kâṭh. 2, 15. 21) Vgl. RV 6, 60, 8; Kâṭh. 4, 15.

उभा हि वा॰ सुहवा जोहवीमि ता वाज॰ सद्य उशते धेष्ठा[1] ॥
पूषा गा अन्वेतु नः[2v] पुष्के ते अन्यत[3] ॥
क्षेत्रस्य पतिना वयं॰ हितेनेव जयामसि ।
गामश्वं पोषयित्न्वा[4] स नो मृडातीदृशे[5] ॥
मधुमतीरोषधीर्द्यावा[6] आपो मधुमन्नो[7] भवत्वन्तरिक्षम् ।
क्षेत्रस्य पतिर्मधुमान्नो अस्त्वरिष्यन्तो अन्वेनं चरेम[8] ॥
सं॰ समित्[9] ॥
सखायः सं॰ वः सम्यञ्चमिष॰ स्तोमं चाग्नये ।
वर्षिष्ठाय क्षितीनामू३र्जो[10] नप्त्रे सहस्वते[11] ॥
वैश्वानरो न ऊत्या[12v] पृष्टो दिवि[13] ॥
ऋतावान॰ वैश्वानरमृतस्य ज्योतिषस्पतिम् ।
अजस्रं घर्ममीमहे[14] ॥
वैश्वानर तव धामान्याचके येभिः स्वर्विदभवो[15] विचक्षण ।
जात आपृणो[16] भुवनानि रोदसी अग्ने ता विश्वा परिभूरसि त्मना[17] ॥
इडामग्ने[18]

1) Vgl RV 7, 92, 1; TS 1, 1, 14, 1; TBr 2, 4, 8, 3; Kâṭh. 13, 15; 21, 13. 2) Vgl. RV 6, 54, 5; TS 4, 1, 11, 2; Kâṭh. 4, 15; 20, 15; TBr 2, 4, 1, 5. 3) Vgl. RV 6, 58, 1; TS 4, 1, 11, 2; Kâṭh 4. 15; 20, 15; TBr 2, 8, 5, 3; TA 1, 2, 4; 10, 1; 4, 5, 6. 4) P पोषयित्नु । आ । 5) Vgl. RV 4, 57, 1; TS 1, 1, 14, 2; Kâṭh. 4, 15. 6) P द्यावः । 7) P मधुमदिति मधु. मत् । नः । 8) Vgl. RV 4, 57, 3; AV 20, 143, 8. 9) P सं॰समिति सं. सं । इत् ।; vgl. RV 10, 191, 1; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 4; Kâṭh. 2, 15; VS 15, 30. 10) So die Mss.; P ऊर्जः । नप्त्रे । 11) Vgl. RV 5, 7, 1; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 3; VS 15, 29; Kâṭh. 2, 15. 12) Vgl. TS 1, 5, 11, 1 u. ö.; Kâṭh. 4, 16; 20, 15 u. ö.; VS 18, 72 13) RV 1, 98, 2; TS 1, 5, 11, 1 u. ö. 14) Vgl. TS 1, 5 11, 1, Kâṭh 4, 16; 6, 10; 7, 16; VS 26, 6. 15) H u. Bb °दाभवो; desgl. B, ohne Accent. 16) P आ । अपृणः । 17) Vgl. RV 3, 3, 10. 18) Vgl. RV 3, 1, 23 u. ö.; Kâṭh. 16, 11; 18, 21; Kap. S. 25, 2.

त्वं नो अग्ने सनये धनानां यशसं कारुं[1] कृणुहि स्तवानः ।
शकेम कर्मापसा[2] नवेन देवैर्द्यावापृथिवी[3] प्रावतं[4] नः[5] ॥
वैश्वानरस्य सुमतौ स्याम[6] राजा हि कं भुवनानामभिश्रीः ।
इतो जातो विश्वमिदं विचष्टे वैश्वानरो यतते सूर्येण[7] ॥
अस्माकमग्ने मघवत्सु धारयानामि[8] क्षत्रमजरं सुवीरम् ।
वयं जयेम शतिनं सहस्रिणं वैश्वानर वाजमग्ने तवोतिभिः[9] ॥
विश्वं विव्याच पृथिवीव पुष्टमन्यमन्यत्प्रतिगृभ्णात्यायत्[10] ।
वैश्वानरस्य महतो महिम्ना स्योनमन्नं मधुमन्मे[11] कृणोमि ॥
स जायमानः परमे व्योमनि[12] व्रतान्यग्निर्व्रतपा[13] अरक्षत ।
उव्यन्तरिक्षममिमीत[14] सुक्रतुर्वैश्वानरो महिना नाकमस्पृशत्[15] ॥
यथा ह त्यत्[16] ॥
त्रीण्यायूंषि तव जातवेदस्तिस्र आजानीरुषसस्ते[17] अग्ने ।
ताभिर्देवानामवो[18] यक्षि विद्वानथा[19] भव यजमानाय शं योः[20] ॥
उन्यग्निं[21] जातवेदसं होत्रवाहं यविष्ठ्यम् ।
दधाता[22] देवमृत्विजम्[23] ॥

1) So Ben; in H, Bb u. P कारुं; desgl. B, ohne Accent. 2) P कर्म । अपसा । 3) H u. Bb द्यावापृथिवी 4) Ben प्रापतं 5) Vgl. RV 1,31,8. 6) Ben स्याम 7) Vgl. RV 1,98,1; TS 1,5,11,3; Kâṭh. 4,16; VS 26,7. 8) P मघवत्स्विति मघवत्ऽसु । धारय । अनामि । 9) Vgl. RV 6,8,6; TS 1,5,11,2; Kâṭh. 4,16. 10) P अन्यमन्यदित्यन्यत्ऽअन्यत् । प्रति । गृभ्णाति । आदित्याऽयत् । 11) P मधुमदिति मधुऽमत् । मे । 12) In Ben ohne Accent; P व्योमनीति विऽओमनि । 13) P व्रतपा इति व्रतऽपाः । 14) Die उ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt; P वि । अंतरिक्षं । 15) Vgl. RV 6,8,2. 16) So Ben u. P; die andern Mss. तत्; vgl. RV 4,12,6; 10,126,8; TS 4,7,15,7; Kâṭh. 2,15; 9,19. 17) Ben आजानिरु°; P आजानीरित्याऽजानीः । 18) P अवः । 19) P अथ । 20) Vgl. RV 3,17,3; TBr 3,2,11,2; Kâṭh. 2,15; 12,14. 21) Die उ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt; P नि । अग्निं । 22) P दधात । 23) Vgl. RV 5,26,7; Kâṭh. 2,14.

इडायास्त्वा पदे वयं[1] दधिक्राव्णो अकारिषम्[2] ॥

दधिक्रावाणं बुबुधानो अग्निमुप ब्रुव[3] उषसं सूर्यं गाम् ।
ब्रध्नं मंश्चतोर्वरुणस्य[4] बभ्रुं[5] ते विश्वास्मद्दुरिता यावयन्तु[6] ॥
अग्निर्होता न्यसीदद्यजीयानुपस्थे मातुः सुरभा उ[7] लोके ।
युवा कविः पुरुनिष्ठ[8] ऋतावा धर्ता कृष्टीनामुत[9] मध्य[10] इद्धः[11] ॥
साध्वीमकर्देववीतिं नो अद्य यज्ञस्य जिह्वामविदाम गुह्यम् ।
स आयुरागात्सुरभिर्वसानो भद्रामकर्देवहूतिं नो अद्य[12] ॥

यच्चिद्धि ते[13] ॥

महश्चिदग्न[14] एनसो अभीक[15] ऊर्वाद्देवानामुत[16] मर्त्यानाम् ।
मा ते सखायः सदमिद्रिषाम यच्छा[17] तोकाय तनयाय शं योः[18] ॥

मही द्यौः पृथिवी च नः[19] ॥

घृतवती भुवनानामभिश्रियोर्वी पृथ्वी मधुदुघे सुपेशसा ।
द्यावापृथिवी वरुणस्य धर्मणा विष्कभिते[20] अजरे भूरिरेतसा[21] ॥१॥

Die Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 3,29,4; TS 3,5,11,1; Kâṭh. 15,12; VS 34,15. 2) So corrigirt; die Mss. schreiben अकार्षम्; vgl. aber 1,5,1; 1,5,6; 3,13,1 a. E.; RV 4,39,6; TS 1,5,11,4; 7,4,19,4; TBr 3,9,7,5; Kâṭh. 6,9; 7,4; 5,4,8; Kap. S. 4,8; 5,3. 3) P ब्रुवे । 4) So die Mss.; auch P मंश्चतोः; diese Schreibung bestätigt glanzend Benfey's Vermuthung, dass RV 7,44,3 so zu lesen sei; s. Vedica und Verwandtes, p. 57—59. 5) Bb बाके 6) So Ben; in H u. Bb यावयन्ति; B या भवन्ति; P यावयंतु । यवयन्त्विति यवयंतु । Vgl. RV 7,44,3. 7) P सुरभौ । ऊं इत्युं । 8) P पुरुनिष्ठः । पुरुनिष्ठ इति पुरुनिः ष्ठः । 9) Ben कृष्टिनाम॰ 10) P मध्ये । 11) Vgl. RV 5,1,6; TBr 1,3,14,1; Kâṭh. 2,15. 12) Vgl. RV 10,53,3; TS 1,3,14,2; Kâṭh. 2,15. 13) Vgl. RV 1,12,4; 1,25,1; TS 3,4,11,5; 4,7,15,6. 14) P महः । चित् । अग्ने । 15) P अभीके । 16) So im Anschluss an P ऊर्वात् ।; Ben ऊर्वाग्; die andern Mss. उर्वाक्! s. RV 4,12,5. 17) P यच्छ । 18) Vgl. RV 4,12,5; Kâṭh. 2,15. 19) Vgl. RV 1,22,13; TS 3,3,10,2; 5,11,3 u. ö.; Kâṭh. 13,9 u. 10; 15,12; 16,16; 20,7; 39,3; Kap. S. 32,9. 20) B निष्कभिते 21) Vgl. RV 6,70,1; VS 34,45.

पृथुपाजास्त्वं सबाधः[1] ॥

ईडे अग्निं विपश्चितं गिरा यज्ञस्य साधनम् ।
श्रुष्टीवानं धितावानम्[3] ॥
अग्ने शकेम ते वयं यमं देवस्य वाजिनः ।
अति द्वेषांसि तरेम[4] ॥
उप त्वा रण्वसंदृशं प्रयस्वन्तः[5] सहस्कृत[6] ।
अग्ने ससृज्महे गिरः[7] ॥
उप छायामिव घृणेरगन्म शर्म ते वयम् ।
अग्ने हिरण्यसंदृशः[8] ॥

अग्निर्वृत्राणि जङ्घनत्[9] त्वं सोमासि सत्पतिरग्नीषोमा[10 11] युवमेतानि[12] घ्रीणामुदारः[13] ॥

सोमस्य मा तवसं वक्ष्यग्ने वह्निं चकर्थ विदथे यजध्यै ।
देवं[14] अच्छा[15] दीद्यद्युञ्जे[16] अद्रिं शमाये अग्ने तन्वं जुषस्व[17] ॥
सोमापूषणा जनना रयीणां जनना दिवो जनना पृथिव्याः ।
जातौ विश्वस्य भुवनस्य गोपौ देवा[18] अकृण्वन्नमृतस्य नाभिम्[19] ॥

1) Vgl. RV 3, 27, 5 u. 6; TBr 3, 6, 1, 3; Kâṭh. 40, 11. 2) H u. Bb श्रष्टीवानं; desgl. B, ohne Accent. 3) P धोतावानं । धीतवानमिति । धीत । वानं ।; vgl. RV 3, 27, 2; TBr 2, 4, 2, 4; Kâṭh. 40, 14. 4) Vgl. RV 3, 27, 3; TBr 2, 4, 2, 5; Kâṭh. 40, 14. 5) So Ben u. P; die andern Mss. पयस्वंतः 6) Die Saṃh. Mss. सहस्कृतः; P सहस्कृत इति सहः । कृतः । 7) Vgl. RV 6, 16, 37; Kâṭh. 40, 14. 8) Vgl. RV 6, 16, 38; TBr 2, 4, 4, 6; Kâṭh. 40, 14. 9) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 1, 3, 13, 1; 5, 5, 6, 1; TBr 3, 5, 6, 1; Kâṭh. 2, 14; 20, 14. 10) Vgl. RV 1, 91, 5; TS 4, 3, 13, 1; TBr 3, 5, 6, 1; Kâṭh. 2, 14. 11) RV 1, 93, 1. 2. 4. 7. 9; TS 2, 3, 14, 1. 2. 12) Vgl. RV 1, 93, 5; TS 2, 3, 14, 1; TBr 3, 5, 7, 2; Kâṭh. 4, 16. 13) Vgl. RV 10, 45, 5; TS 4, 2, 2, 3; Kâṭh. 2, 15; 16, 9; VS 12, 22. 14) P देवान् । 15) P अच्छ । 16) P युञ्जे । 17) Vgl. RV 3, 1, 1; Kâṭh. 2, 15. 18) P देवाः । 19) Vgl. RV 2, 40, 1; TS 1, 8, 22, 5; TBr 2, 8, 1, 5; Kâṭh. 8, 17.

इमौ देवौ जायमानौ जुषन्तेमौ तमांसि गूहत मंजुष्टा ।
आभ्यामिन्द्रः पक्वमामास्वन्तः सोमापूषभ्यां जनदुस्रियासु[1] ॥
उत नो ब्रह्मन्हविष[2] उक्थेषु[3] देवहूतमः ।
शं नः शोचा[4] मरुद्वृधो ऽग्ने सहस्रसातमः[5] ॥
नू नो[6] रास्व सहस्रवत्तोकवत्पुष्टिमद्वसु ।
द्युमदग्ने सुवीर्यं वर्षिष्ठमनुपक्षितम्[7] ॥
त्वा युजा तव तत्सोम सख्य[8] इन्द्रो अपो मनवे सस्रुतस्कः[9] ।
अहन्नहिमरिणात्सप्त सिन्धूनपावृणोदपिहितेव खानि[10] ॥
ऋदूदरेण[11] सख्या[12] सचेय यो मा न रिष्येद्धर्यश्व पीतः ।
अयं यः सोमो न्यधाय्यस्मे तस्मा इन्द्रं प्रतिरमेम्यायुः[13] ॥
त्वं नो अग्ने[14] स त्वं नो अग्ने[15] ऽग्निं वः पूर्व्यं[16] गिरा[17] ॥
मक्षू[18] देववतो रथः शूरो वा पृत्सु कासुचित् ।
देवानां य इन्मनो[19] यजमाना[20] इयक्षत्यभीदयज्वनो[21] भुवत्[22] ॥
न यजमान रिष्यसि[23] न सुन्वान न देवयो[24] ।
देवानां य इन्मनो यजमाना इयक्षत्यभीदयज्वनो[25] भुवत्[26] ॥

---

1) P जनत् । उस्रियासु ।; vgl. RV 2, 40, 2; TS 1, 8, 22, 5; TBr 2, 8, 1, 5; Kâṭh. 8, 17. 2) P हविषः । 3) So Bb u. P; in H उक्थेषु; B ऽक्थ्ये; Ben? 4) P शोच । 5) Vgl. RV 3, 13, 6; Kâṭh. 2, 15. 6) P नु । नः । 7) Vgl. RV 3, 13, 7; Kâṭh. 2, 15. 8) P सख्ये । 9) P सस्रुत इति स-स्रुतः । कारिति कः । 10) Vgl. RV 4, 28, 1. 11) Ben हृदुदरेण 12) P सख्या । 13) Vgl. RV 8, 48, 10; TS 2, 2, 12, 3. 14) Vgl. RV 4, 1, 4; 1, 31, 8; TS 2, 5, 12, 3; 1, 2, 11, 3; TBr 3, 7, 11, 3; 12, 6; TÂı 2, 4, 4; 4, 20, 3; Kâṭh. 34, 19; VS 21, 3. 15) Vgl. RV 4, 1, 5; TS 2, 5, 12, 3; Kâṭh. 34, 19; Kap. S. 48, 1; VS 21, 4. 16) Ben पूर्व्यं 17) Vgl. RV 8, 31, 14; TS 1, 8, 22, 3; Kâṭh. 11, 12. 18) So Ben; P मक्षु । ; H मक्षू; desgl. B, ohne Accent; Bb मक्षू 19) P इत् । मनः । 20) P यजमानः । 21) Bb इयक्ष°; die Saṃh. Mss. schreiben °त्यभिद°; P इयक्षति । अभि । इत् । अयज्वनः । 22) Vgl. RV 8, 31, 15; TS 1, 8, 22, 3; Kâṭh. 11, 12. 23) So P; die Saṃh. Mss. ऋष्यसि 24) Die Saṃh. Mss. देवयोः; P देवयो इति देवयोः । 25) Ben इयक्ष°, die Saṃh. Mss. °त्यभिद°. 26) Vgl. RV 8, 31, 16; TS 1, 8, 22, 4; Kâṭh. 11, 12.

नकिष्टं कर्मणा नशन्न प्रयोषन्न[1] योषति ।
देवानां यं इन्मनो यजमाना इयक्षत्यभीदयज्वनो भुवत्[2] ॥
असदत्र सुवीर्यमुत त्यदाश्वश्व्यम्[3] ।
देवानां यं इन्मनो यजमाना इयक्षत्यभीदयज्वनो[4] भुवत्[5] ॥
उपक्षरन्ति सिन्धवो मयोभुव ईजानं च यक्ष्यमाणं[6] च धेनवः ।
पृणन्तं च पपुरिं च श्रवस्यवो घृतस्य धारा उपयन्ति विश्वतः[7] ॥
सोमारुद्रा युवमेतान्यस्मे विश्वा तनूषु भेषजानि धत्तम् ।
अवस्यतं मुञ्चतं यन्नो[8] अस्ति तनूषु बद्धं कृतमेनो अस्मत्[9] ॥
सोमारुद्रा धारयेथामसुर्यं प्र वामिष्टयो ऽरमश्नुवन्तु[10] ।
दमे दमे सप्त रत्ना दधाना शं नो भूतं द्विपदे शं चतुष्पदे[11] ॥
सोमारुद्रा विवृहतं विषूचीममीवा या नो गयमाविवेश ।
आरे बाधेथां निरृतिं पराचैरस्मे भद्रा सौश्रवसानि सन्तु[12] ॥
तिग्मायुधौ तिग्महेती सुशेवौ सोमारुद्रा इह सु[13] मृडतं नः[14] ।
मुमुक्तमस्मान्यसितानभीके[15] प्रयच्छतं वृषणा शंतमानि[16] ॥
अग्नाविष्णू सजोषसाग्नाविष्णू[17] महि धाम प्रियं वाम्[18] ॥
अग्नाविष्णू महि तद्वां महित्वं वीथो[19] घृतस्य गुह्या जुषाणा ।

---

1) Die Saṃh. Mss. नशं न प्रयोषं न; P नशत् । न । प्रयोषत् । न । 2) Vgl. RV 31, 17; TS 1, 8, 22, 4; Kâṭh. 11, 12. 3) H u. Bb त्युदाश्वश्रोयं; desgl. B, ohne Accent; P तत् । आश्वश्व्यमित्याशु · अश्व्यं 4) Ben, H u. Bb ईयज्व°; die Saṃh. Mss. °त्यभिद° 5) Vgl. RV 8, 31, 18; TS 1, 8, 22, 4; Kâṭh. 11, 12. 6) Ben यज्ञं° 7) Vgl. RV 1, 125, 4; TS 1, 8, 22, 4; Kâṭh. 11, 12: 11, 5. 8) P यत् । नः । 9) Vgl. RV 6, 74, 3; TS 1, 8, 22, 5; Kâṭh. 11, 12. 10) P अरं । अश्नुवन्तु । 11) Vgl. RV 6, 74, 1; Kâṭh. 11, 12. 12) Vgl. RV 6, 74, 2; TS, 1, 8, 22, 5; Kâṭh, 11, 12. 13) H u. Bb सू; desgl. B, ohne Accent. 14) H u. Bb मृडंतु; B undeutlich. 15) So im Anschluss an P यसितान् ।; H u. Bb यसितात्°; desgl. B, ohne Accent; Ben यसीतात्° 16) Vgl. RV 6, 74, 4. 17) Vgl. TS 4, 7, 1; 5, 7, 3, 3; TBr 3, 11, 8. 18) Vgl. TS 1, 8, 22, 1; 2. 5, 12, 1; Kâṭh. 4, 16. 19) Ben u. H विथो; P वीथ ।

दमे दमे सुष्टुती वावृधाना नु[1] वां जिह्वा घृतमाचरण्यत्[2] ॥
पावका नः सरस्वती[3] ॥

सरस्वत्यभि नो नेषि[4] वस्यो मापस्फरीः[5] पयसा मा न आधक्[6] ।
जुषस्व नः सख्या वेश्या च मा त्वत्क्षेत्राण्यरणानि[7] गन्म[8] ॥
आ नो दिवः[9] ॥

बृहस्पते जुषस्व नो हव्यानि विश्वदेव्य ।
रास्व रत्नानि दाशुषे[10] ॥
एवा[11] पित्रे विश्वदेवाय वृष्णे यज्ञैर्विधेम नमसा हविर्भिः ।
बृहस्पते सुप्रजा वीरवन्तो वयं स्याम पतयो रयीणाम्[12] ॥
आ नो मित्रावरुणा घृतैर्गव्यूतिमुक्षतम् ।
मध्वा रजांसि सुक्रतू[13] ॥
प्र बाहवा सिसृतं जीवसे न आ नो गव्यूतिमुक्षतं घृतेन ।
आ नो जने श्रवयतं युवाना श्रुतं मे मित्रावरुणा हवेमा[14] ॥
और्वभृगुवच्छुचिमप्नवानवदाहुवे[15] ।
अग्निं समुद्रवाससम्[16] ॥

1) In H, Bb u. B नु ohne Accent. 2) Vgl. oben 4, 10, 1; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; Kâṭh. 4, 16. 3) Vgl. RV 1, 3, 10; TBr 2, 4, 3, 1; Kâṭh. 4, 16; VS 20, 84. 4) So corrigirt; H, Bb u. B नो निषि; Ben नो नेषी; P नः । नेषि । 5) So H u. Bb; Ben °पसंरीः; B °पस्युरीः; P मा । अप । स्फुरीः । 6) P नः । आधक् । 7) P त्वत् । क्षेत्राणि । अरणानि । 8) B गन्मा; vgl. RV 6, 61, 14; TS 7, 2, 7, 4; TBr 2, 4, 3, 1; 8, 2, 8; Kâṭh. 17, 18; 30, 3. 9) Vgl. RV 5, 43, 11; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; 3, 1, 11, 2; Kâṭh. 4, 16; 20, 15. 10) Vgl. RV 3, 62, 4; TS 1, 8, 22, 2; Kâṭh. 4, 16; 26, 11. 11) P एव । 12) Vgl. RV 4, 50, 6; TS 1, 8, 22, 2; TBr 2, 8, 2, 8; Kâṭh. 17, 18. 13) Vgl. RV 3, 62, 16; TS 1, 8, 22, 3; VS 21, 8. 14) P हवा । इमा ।; vgl. RV 7, 62, 5; TS 1, 8, 22, 3; TBr 2, 7, 15, 6; 8, 6, 7; Kâṭh. 12, 14; VS 21, 9. 15) Ben और्वभृगुवच् 16) Vgl. RV 8, 102 (91), 4; TS 3, 1, 11, 8; Kâṭh. 40, 14.

आ सवं सवितुर्यथा[1] भगस्येव भुजिं हुवे ।
अग्निं समुद्रवाससम्[2] ॥
हुवे वातस्वनं कविं पर्जन्यक्रद्यं[3] सहः ।
अग्निं समुद्रवाससम्[4] ॥
वृषा सोम द्युमं असि[5] ॥
आ ये तन्वन्ति रश्मिभिस्तिरः समुद्रमर्णवम् ।
मरुद्भिरग्न आगहि[6] ॥
आ वो यन्तूदवाहासो अद्य वृष्टिं ये विश्वे मरुतो जुनन्ति[7] ।
अयं यो अग्निर्मरुतः समिद्ध एतं जुषध्वं कवयो युवानः[8] ॥
यं त्वा देवापिः शुशुचानो अग्न[9] आर्ष्टिषेणो मनुष्यः समीधे[10] ।
विश्वेभिर्देवैरनुमद्यमानः प्र पर्जन्यमीरया[11] वृष्टिमन्तम्[12] ॥
अग्ने बाधस्व वि मृधो[13] वि दुर्गहापामीवामप रक्षांसि सेध ।
अस्मात्समुद्राद्बृहतो दिवो नो ऽपां भूमानमुप नः सृजेह[14, 15] ॥
प्रिया वो नाम हुवे तुराणामा यत्तृपन्मरुतो[16] वावशानः[17] ॥
श्रियसे कं भानुभिः संमिमिक्षिरे ते रश्मिभिस्त ऋक्वभिः सुखादयः ।

1) P आ । सवं । सवितुः । यथा । 2) Vgl. RV 8, 102 (91), 6; TS 3, 1, 11, 8; Kâṭh. 40, 14. 3) So Ben; P पर्जन्यक्रद्यमिति पर्जन्य॰क्रद्यं ।; die andern Mss. पर्जन्यक्रान्द्यं 4) Vgl. RV 8, 102 (91), 5; TS 3, 1, 11, 8; Kâṭh. 40, 14. 5) Vgl RV 9, 64, 1; TS 4, 2, 11, 3; 3, 13, 3; Kâṭh. 2, 14; 20, 15. 6) Vgl. RV 1, 19, 8. 7) P जनंति । 8) Vgl. RV 5, 58, 3; TBr 2, 5, 5, 3. 9) P अग्ने । 10) So corrigirt; im Anschluss an P समिधे इति सं॰ईधे ।; Ben समिधे oder समिधो; H u. Bb समिधो; desgl B° ohne Accent. 11) P ईरय । 12) Vgl. RV 10, 98, 8; Kâṭh. 2, 15; Kap. S. 25, 3; 32, 4. 13) H मृधो 14) Vgl. RV 10, 98, 12; TBr 2, 5, 8, 11; Kâṭh. 2, 15. 15) Hier fährt P fort mit den Worten सनेमि । अस्मत् । युयोत । दिद्युं । मा । वः । दुर्मतिरिति दुः॰मतिः । इह । प्रपक् । नः । प्रिया । वः । u. s. w. 16) P चिपंत । 17) Vgl. RV 7, 56, 10; TS 2, 1, 11, 1; Kâṭh. 8, 17.

ते वाशीमन्त[1] इष्मिणो[2] अभीरवो विद्रे प्रियस्य मारुतस्य धाम्नः[3] ॥

मरुतो यद्ध वो दिवः[4] ॥

प्रैषामज्मेषु विथुरेव रेजते भूमिर्यामेषु यद्ध युञ्जते शुभे ।
ते क्रीडयो धुनयो भ्राजदृष्टयः स्वयं महित्वं पनयन्त[5] धूतयः[6] ॥

॥ २ ॥ Vgl. TS 1, 8, 22; 2, 1, 11; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

कया शुभा सवयसः सनीडाः समान्या[7] मरुतः संमिमिक्षुः ।
कया मती कुत एतास[8] एते ऽर्चन्ति[9] शुष्मं वृषणो वसूया[10] ॥
कस्य ब्रह्माणि जुजुषुर्युवानः[11] को अध्वरे मरुता[12] आववर्त ।
श्येनं इव[13] ध्रजतो अन्तरिक्षे केन महा मनसा रीरमाम[14] ॥
कुतस्त्वमिन्द्र माहिनः सन्नेको यासि सत्पते किं त[15] इत्था ।
संपृच्छसे[16] समराणः[17] शुभानैर्वोचेस्तन्नो हरिवो यत्ते अस्मे[18] ॥
ब्रह्माणि मे मतयः शं सुतासः शुष्म[19] इयर्ति प्रभृतो मे अद्रिः ।
आशासते प्रतिहर्यन्त्युक्थेमा[20] हरी वहतस्ता नो अच्छ[21] ॥
अतो वयमन्तमेभिर्युजानाः स्वक्षत्रेभिस्तन्वः शुम्भमानाः ।
महोभिरेताँ उप युज्महे[22] न्विन्द्रः[23] स्वधामनु[24] हि नो बभूथ[25] ॥

---

1) Ben वाशिम॰ 2) Ben इच्मिणो 3) Vgl. RV 1, 87, 6; TS 2, 1, 11, 2; 4, 2, 11, 2; Kâṭh. 8, 17. 4) Vgl. RV 8, 7, 11; TS 1, 5, 11, 4; 2, 1, 11, 1; Kâṭh. 8, 17; 9, 19; 21, 13. 5) H पनयन्त 6) Vgl. RV 1, 87, 3; TS 4, 3, 13, 7. 7) H u. Bb समान्या 8) P कुतः । एतास इत्या-इतासः । 9) P एते । अर्चन्ति । 10) P वसूया । वसूयेति वसु-या ।; RV 1, 165, 1; Kâṭh. 9, 18. 11) In Bb युवानः ohne Accent. 12) P मरुतः । 13) So im Anschluss an P श्येनं इवेति श्येनान्-इव ।; Ben श्येनं इव; die andern Mss. श्येनमिव 14) Vgl. RV 1, 165, 2; Kâṭh. 9, 18. 15) P ते 16) Bb सं पृच्छसे 17) So Ben; P समराण इति सं-अराणः ।; in H u. Bb समाराणः; B समारणः 18) Vgl. RV 1, 165, 3; VS 33, 27; Kâṭh. 9, 18. 19) P शुष्मः । 20) P उक्था । इमा । 21) H अच्छा; vgl. RV 1, 165, 4; VS 33, 78; Kâṭh. 9, 18. 22) P एतान् । उप । युज्महे । 23) P नु । इन्द्रः । 24) P स्वधाम् । अनु । 25) Vgl. RV. 1, 165, 5; Kâṭh. 9, 18.

३अ॒[1] स्या वो मरुतः स्वधासीद्यन्मामेकं॑[2] स॒मध॑त्ताहिहत्ये[3] ।
अहं॑ ३ह्युग्रस्तविषस्तुविष्मान्विश्वस्य[4, 5] शत्रोरनमं॑ वधस्नैः[6] ॥
भूरि चकर्थ युज्येभिरस्मे[7] समानेभिर्वृषभ पौंस्येभिः ।
भूरीणि हि कृणवामा[8] शविष्ठेन्द्रः[9] क्रत्वा मरुतो यद्वशाम[10] ॥
वधीं॑ वृत्रं मरुत इन्द्रियेण स्वेन भामेन तविषो बभूवान् ।
अहमेता[11] मनवे विश्वश्चन्द्राः सुगा अपश्चकर वज्रबाहुः[12] ॥
अनुत्तमा[13] ते मघवन्नकिर्नु[14] न त्वावँ[15] अस्ति देवता विदानः ।
न जायमानो नशते न जातो यानि करिष्या कृणुहि प्रवृद्ध[16] ॥
एकस्य चिन्मे[17] वि३भ्वस्त्वोजो या नु दधृष्वान्कृणवै मनीषा[18] ॥
अहं॑ ३ह्युग्रो मरुतो विदानो यानि च्यवमिन्द्र इदीश[19] एषाम्[20] ॥
अमन्दन्मा मरुतः स्तोमो अत्र यन्मे नरः श्रुत्यं ब्रह्म चक्र[21] ।
इन्द्राय वृष्णे सुमखाय मह्यं॑ सख्ये सखायस्तन्वे तनूभिः[22] ॥
एवेदेते[23] प्रति मा रोचमाना[24] अनेद्यः श्रवा एषो[25] दधानाः ।

1) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 2) P स्वधा । आसीत् । यत् । मा । एकं । 3) P समधत्तेति सं॰ अधत्त । अहिहत्य इत्यहि॰हत्ये । 4) Die ३ ist von mir ergänzt. 5) H u. Bb तविषस् ; P तविषः । तविष्टः । तुविष्मान् । 6) Vgl. RV 1, 165, 6; TBr 2, 8, 3. 5; Kâṭh. 9, 18. 7) So H; P युज्येभिः; die andern Mss. यज्ये॰ 8) P कृणवाम । 9) So die Mss.; auch P शविष्ठ । इंद्रः । 10) H ॰शामा; vgl. RV 1, 165, 7; Kâṭh. 9, 18; 23, 11. 11) P एताः । 12) Vgl. RV 1, 165, 8; TBr 2, 8, 3, 6; Kâṭh. 9, 18; 23, 11. 13) P अनुत्तं । आ । 14) So corrigirt; Ben ॰न्नकुणु; desgl. H, Bb u. B, nur ohne Accent; P मघवन्निति मघ॰वन् । नकिः । नु । 15) P त्वावानिति त्वा॰वान् । 16) Vgl. RV 1, 165, 9; VS 33, 79; Kâṭh. 9, 18. 17) P चित् । मे । 18) So Ben u. P; die andern Mss. मनीषां 19) P च्यवं । इंद्रः । इत् । ईशे । 20) Vgl. RV 1, 165, 10; Kâṭh. 9, 18. 21) So Ben u. P; die andern Mss. चकुः 22) Vgl. RV 1, 165, 11; Kâṭh. 9, 18. 23) P एव । इत् । एते । 24) P रोचमानाः । 25) P

संचक्ष्या[1] मरुतश्चन्द्रवर्णा अच्छान्त मे छदयाथा[2] च नूनम्[3] ॥
को न्वंच[4] मरुतो मामहे वः प्रयातन[5] सखीँरच्छा[6] सखायः ।
मन्मानि चित्रा[7] अपिवातयन्त[8] एषां भूत नवेदा[9] म ऋतानाम्[10] ॥

आ यद्दुवस्याद्दुवसे न कारुरस्माँश्चक्रे[11] मान्यस्य[12] मेधा[13] ।
ओ षू[14] वर्त मरुतो विप्रमच्छेमा[15] ब्रह्माणि जरिता वो अर्चत[16] ॥
एष वः स्तोमो मरुत इयं गीर्मान्दार्यस्य[17] मान्यस्य कारोः ।
एषा[18] यासीष्ट तन्वे वयां[19] विद्यामेषं वृजनं जीरदानुम्[20] ॥ ३ ॥

Vgl. RV 1, 165; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

इन्द्रं वो विश्वतस्परि[21] हवामहे जनेभ्यः ।
अस्माकमस्तु केवलः[22] ॥
आ ते शुष्मो वृषभ एतु पश्चादोत्तरादधरादा[23] पुरस्तात् ।
आ विश्वतो अभि समेत्वर्वाङिन्द्र द्युम्नं स्वर्वद्धेह्यस्मे[24] ॥
मरुतो यद्ध[25] वो दिवो[26] या वः शर्म[27] ॥

---

1) So im Anschluss an P संचक्ष्येति सं. चक्ष्य ।; die Saṃh. Mss. संचक्षा 2) H u. Bb छदयथा; P छदयाथ । 3) Vgl. RV 1. 165, 12; Kâṭh. 9, 18. 4) P कः । नु । अच । 5) H u. Bb प्रवयातन; desgl. B, ohne Accent. 6) P सखीन् । अच्छ । 7) P चित्राः । 8) P अपिवातयंत इत्यपि. वातयंतः । 9) P नवेदाः । 10) So im Anschluss an P मे । ऋतानां ।; Ben vielleicht मत्कृतानां; die andern Mss. मऋतानां; vgl. RV 1, 165, 13; Kâṭh 9 18. 11) So Ben; P कारुः । अस्मान् । चक्रे ।; die andern Mss. °स्मान्चक्रे 12) P मानस्य । 13) Ben मेधाः 14) P सु । 15) P अच्छ । इमा । 16) Vgl. RV 1, 165, 14; Kâṭh. 9, 18. 17) So corrigirt; P गीः । मंदार्यस्य ।; Ben मांदार्यस्य; H u. Bb मादार्यस्य; desgl. B, ohne Accent. 18) P आ । इषा । 19) H u. Bb वया॰; Ben वद्यां॰सि; Bb वर्षा; P वयां । 20) Vgl. RV 1, 165, 15; VS 34, 48; Kâṭh. 9, 18. 21) Ben परी 22) Vgl. RV 1, 7, 10; TS 1, 6, 12, 1; 2, 3, 14, 1; 3, 1, 11, 1; 4, 3, 13, 8; Kâṭh. 8, 17. 23) P आ । उत्तरात् । 24) Vgl. RV 6, 19, 9; TBr 2, 5, 8, 1; 8, 5, 9. 25) P यत् । ह । 26) Vgl. RV 8, 7, 11; TS 1, 5, 11, 4; 2, 1, 11, 1; 3, 14, 4; Kâṭh. 8, 17; 9, 19; 21, 13. 27) Vgl. RV 1, 85, 12; TS 1, 5, 11, 5; 2, 1, 11, 1; 3, 14, 4; TBr 2, 8, 5, 6; Kâṭh. 8, 17; 21, 13.

आ तू[1] न इन्द्र वृत्रहन्नस्माकमर्धमागहि ।
महान्महीभिरूतिभिः[2] ॥
त्वं महाँ[3] इन्द्र तुभ्यꣳ ह क्षा[4] अनु क्षत्रं मꣳहना मन्यत द्यौः ।
त्वꣳ वृत्रꣳ शवसा जघन्वान्त्सृजः सिन्धूꣳरहिना[5] जग्रसानान्[6] ॥
मरुतो यद्ध वो बलं जनं[7] अचुच्यवीतन[8] ।
गिरीꣳरचुच्यवीतन[9] ॥
ऋष्टयो वो मरुतो अꣳसयोरधि[10] सह[11] ओजो बाह्वोर्वो बलꣳ हितम् ।
नृम्णा शीर्षस्वायुधा[12] रथेषु नो विश्वा वः श्रीरधि तनूषु पिपिशे[13] ॥
पुरुत्रा हि सदृङ्ङसि विशो विश्वा[14] अनु प्रभुः ।
समत्सु त्वा हवामहे[15] ॥
समत्स्वग्निमवसे वाजयन्तो हवामहे ।
वाजेषु चित्रराधसम्[16] ॥
अग्ने नया[17] देवानां[18] त्वमग्ने व्रतपा असि[19] यद्वो वयम्[20] ॥
त्वमग्ने व्रतभृच्छुचिरग्ने[21] देवाꣳ[22] इहावह ।
उप यज्ञꣳ हविश्च नः[23] ॥

---

1) P तु ।; Bb नू । 2) Vgl. RV 4, 32, 1; VS 33, 65; Kâṭh 6, 10; 21, 13 3) P महान् । 4) P ह । चाः । 5) P सिंधून् । अहिना । 6) Vgl. RV 4, 17 1; Kâṭh. 6, 10. 7) P जनान् । 8) B अच्युच्यवीतन 9) P गिरीन् । अचुच्यवीतन ।. B अच्युच्यवीतन; vgl. RV 1, 37, 12. 10) Bb अꣳशवो अधि; B अꣳशयोरधि 11) P सहः । 12) P शीर्षस्विति शीर्ष.सु । आयुधा । 13) Vgl. RV 5, 57, 6. 14) P विश्वाः । 15) Vgl. RV 8, 11, 8; 8, 43, 21; TBr 2, 4, 4, 4. 16) Vgl. RV 8, 11, 9; TBr 2, 4, 4, 4. 17) P नय । आ ।; vgl. RV 1, 189, 1; TS 1, 1, 14, 3 u. 5; TBr 2, 8, 2, 3; TA 1, 8, 8; Kâṭh. 6, 10; 3, 1; Kap. S. 2, 8. 18) Vgl. RV 10, 2, 3; TS 1, 1, 14, 3; Kâṭh. 2, 15; 18, 21; 35, 9. 19) Vgl. RV 8, 11, 1; TS 1, 1, 14, 4 u. 5 Kâṭh. 2, 4; 6, 10; 23, 5. 20) Vgl. RV 10, 2, 4; TS 1, 1, 14, 4; Kâṭh. 6, 10; Kap. S. 48, 10. 21) P व्रत.भृत् । 22) P देवान् । 23) So im Anschluss an P च । नः ।; die Saṃh. Mss. चनः; vgl. TBr 2, 4, 1, 11.

व्रता नु बिभ्रद्व्रतपा अदब्धो यजानो[1] देवो अजरः सुवीरः ।
दधद्रत्नानि सुमृडीको[2] अग्ने[3] गोपाय[4] नो जीवसे जातवेदः[5] ॥
श्रेष्ठं यविष्ठ भारताग्ने[6] द्युमन्तमाभर ।
वसो पुरुस्पृहं रयिम्[7] ॥
तुभ्यं भरन्ति[8] क्षितयो यविष्ठ बलिमग्ने अन्तित ओत[9] दूरात् ।
आ भन्दिष्ठस्य सुमतिं चिकिद्धि महत्ते[10] अग्ने महि शर्म भद्रम्[11] ॥
त्वामग्ने वाजसातमं विप्रा वर्धन्ति सुष्टुतम् ।
स नो रास्व सुवीर्यम्[12] ॥
अयं नो[13] अग्निरनीकेनैषो अदेय सैनानीकेनेदं[14] विष्णुः[15] प्र तद्विष्णुः[16] ॥
आ वो राजानमध्वरस्य रुद्रं होतारं सत्ययजं[17] रोदस्योः ।
अग्निं पुरा तनयित्नोरचित्ताद्धिरण्यरूपमवसे कृणुध्वम्[18] ॥
कद्धिष्ण्यासु वृधसानो अग्ने कद्वाताय प्रतवसे शुभंये[19] ।
परिज्मने नासत्याय क्षे ब्रवः कदग्ने रुद्राय नृघ्ने[20] ॥
उक्षान्नाय वशान्नाय[21] ॥

---

1) So Ben; P यजानः ।; H u. Bb यजमानो; Bb यजमाभो 2) H u. Bb °डीके 3) Bb अग्ने 4) P गोपाय । 5) Vgl. TBr 2, 4, 1, 11. 6) P भारत । अग्ने । 7) Vgl. RV 2, 7, 1; TS 1, 3, 14, 3. 8) So P; die Saṃh. Mss. तरंति 9) P अंतितः । आ । उत । 10) P बृहत् । ते । 11) Vgl. TBr 2, 4, 7, 9; Kâṭh. 7, 16. 12) Vgl. RV 5, 13, 5; TS 1, 4, 46, 3; Kâṭh. 6, 10. 13) Vgl. TS 1, 3, 4, 1; 4, 46, 3; VS 5, 37; 7, 44; Kâṭh. 4, 9; 6, 10; Kap. S. 3, 7. 14) P सः । एना । अनीकेन । इदं ।; vgl. TS 4, 3, 13, 2; Kâṭh. 21, 13. 15) Vgl. RV 1, 22, 17; TS 1, 2, 13, 1; TBr 3, 1, 3, 3; VS 5, 15; Kâṭh. 2, 10; Kap. S. 3, 4. 16) Vgl. RV 1, 154, 2; TBr 2, 4, 3, 4 u. 5.; Kâṭh. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 40, 1. 17) So Ben; P सत्ययजमिति सत्य·यजं ।; die andern Mss. °यजुं 18) Vgl. RV 4, 3, 1; TS 1, 3, 14, 1; TBr 2, 8, 6, 9; Kâṭh. 7, 16. 19) P शुभंय इति शुभं·ये । 20) Vgl. RV 4, 3, 6; Kâṭh. 7, 16. 21) Vgl. RV 8, 43, 11; TS 1, 3, 14, 7; Kâṭh. 7, 10; 40, 5.

वातोपधूत इषितो[1] वशं[2] अनु त्रिषु यदन्ना[3] वेविषद्वितिष्ठसे ।
आ ते यतन्ते रथ्यो यथा पृथक् शर्धांऽस्यग्ने अजराणि धक्षतः[4] ॥

॥ ४ ॥ Die Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

कृणुष्व पाजः[5] इति पञ्च ॥

सं ते जानाति सुमतिं यविष्ठ य ईवते ब्रह्मणे गातुमैरत् ।
विश्वान्यस्मै सुदिनानि रायो द्युम्नान्यर्यो वि दुरो अभिद्यौत्[6] ॥
सेदग्ने[7] अस्तु सुभगः सुदानुर्यस्त्वा नित्येन हविषा य उक्थैः ।
पिप्रीषति स्व[8] आयुषि दुरोणे विश्वेदस्मै[9] सुदिना सासदिष्टिः[10] ॥
अर्चामि ते सुमतिं घोष्यर्वाक्[11] सं ते वावाता[12] जरतामियं गीः ।
स्वश्वास्त्वा सुरथा मर्जयेमास्मे[13] क्षत्राणि धारयेरनु[14] द्यून्[15] ॥
इह त्वा भूर्याचरेदुप त्मन्दोषावस्तर्दीदिवांऽसमनु द्यून् ।
क्रीडन्तस्त्वा सुमनसः सपेमाभि द्युम्ना तस्थिवांऽसो जनानाम्[16] ॥
यस्त्वा स्वश्वः सुहिरण्यो अग्न उपयाति वसुमता रथेन ।
तस्य त्राता भवसि तस्य सखा यस्त आतिथ्यमानुषग् जुजोषत्[17] ॥
महो रुजामि बन्धुता वचोभिस्तन्मा पितुर्गोतमादन्वियाय[18] ।
त्वं नो अस्य वचसश्चिकिद्धि होतर्यविष्ठ सुक्रतो दमूनाः[19] ॥

1) Bb ईषितो 2) P वशान् । 3) P यत् । अन्ना । 4) P धक्षथः ।; vgl. RV 10, 91, 7. 5) P पाजः ।; vgl. RV 4, 4. 1; TS 1, 2, 14, 1; Kâṭh. 6, 11; 10, 5; 16, 15; Kap. S. 25, 5; VS 13, 9. 6) Vgl. RV 4, 4, 6; TS 1, 2, 14, 2; Kâṭh. 6. 11. 7) P सः । इत् । अग्ने । 8) P स्वे । 9) P विश्वा । इत् । अस्मै । 10) P सा । असत् । इष्टिः ।; vgl. RV 4, 4, 7; TS 1, 2, 14, 3; Kâṭh. 6, 11. 11) So im Anschluss an P सु. मतिं । घोषि । अर्वाक् ।; die Saṃh. Mss. सुमतिं होष्यर्वाक् 12) P वावाता । ववातेति ववाता । 13) P सुरथा इति सु. रथाः । मर्जयेम । अस्मे. इत्यस्मे । 14) P धारयेः । अनु । द्यून् । 15) Vgl. RV 4, 4, 8; TS 1, 2, 14, 3; Kâṭh. 6, 11. 16) Vgl. RV 4, 4, 9; TS 1, 2, 14, 4; Kâṭh. 6. 11. 17) Vgl. RV 4, 4, 10; TS 1, 2, 14, 4; Kâṭh. 6, 11. 18) P तत् । मा । पितुः । गोतमात् । अनु । इयाय । 19) Vgl. RV 4, 4, 11; TS 1, 2, 14, 4; Kâṭh. 6, 11.

अस्वप्नजस्तरणयः सुशेवा अतन्द्रासो ऽवृका[1] अश्रमिष्ठाः ।
ते पायवः सध्र्यञ्चो निषद्याग्ने तव नः पान्त्वमूर[2] ॥
ये पायवो मामतेयं ते अग्ने[3] पश्यन्तो अन्धं दुरितादरक्षन् ।
ररक्ष तान्सुकृतो विश्ववेदा दिप्सन्त[4] इद्रिपवो नाह देभुः[5] ॥
त्वया वयं सधन्यस्त्वोतास्तव प्रणीत्यश्याम वाजान् ।
उभा शंसा सूदय सत्यताते[6] ऽनुष्ठुया[7] कृणुह्यह्रयाण[8] ॥
अया ते अग्ने समिधा विधेम प्रति स्तोमं शस्यमानं गृभाय ।
दहाशसो[9] रक्षसः पाह्यस्मान्द्रुहो निदो मित्रमहो अवद्यात्[10] ॥
अग्नी रक्षांसि सेधति शुक्रशोचिरमर्त्यः ।
शुचिः पावक ईड्यः[11] ॥
त्वं नः सोम विश्वतः[12] ॥ ५ ॥

Vgl. RV 4, 4; TS 1 2, 14; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

युक्ष्वा[13] हि देवहूतमान्[14] ॥
उत नो देव देवाँ[15] अच्छा[16] वोचो विदुष्टरः ।
श्रद्विश्वा वार्या कृधि[17] ॥
त्वं ह यद्यविष्ठ्य सहसः सून[18] आहुत ।
ऋतावा यज्ञियो भुवः[19] ॥

---

1) P अवृकाः । 2) P पान्तु । अमूर । ; vgl. RV 4, 4, 12; TS 1, 2, 14 5; Kâṭh. 6, 11. 3) So im P; die Saṁh. Mss. अग्नि 4) P दिप्सन्तः । 5) P इत् । रिपवः । न । अह । देभुः ।; vgl. RV 4, 4, 13; 1, 147, 3; TS 1, 2, 14, 5; Kâṭh. 6, 11. 6) P सत्यतातेति सत्य·ताते । 7) So corrigirt; die Mss. °ष्टुया 8) So corrigirt; P अह्रयाण ।; die Saṁh. Mss. °ह्रयाणः; vgl. RV 4, 4, 14; TS 1. 2. 14, 6; Kâṭh. 6, 11; 16, 1. 9) P दह । अशसः । 10) Vgl. RV 4, 4, 15; TS 1, 2. 14, 6; Kâṭh. 6. 11. 11) Vgl. Kâṭh. 15, 12; TBr 2, 4, 1, 6. 12) Vgl. RV 1, 91, 8; TS 2, 3. 14, 1; 4. 1, 11, 1; Kâṭh. 2, 14. 13) P युक्ष्व । 14) Vgl. RV 8, 75 (64), 1; TS 2, 6, 11, 1 u. ö.; Kâṭh. 7, 17; 22, 5 u. 6; Kap S. 34 a. E.; VS 13, 37; 33, 4. 15) P देवान् । 16) P अच्छ । 17) Vgl. RV 8, 75 (64). 2; TS 2, 6, 11, 1; Kâṭh. 7, 17. 18) P सूनो इति सूनो । 19) Vgl. RV 8, 75 (64), 3; TS 2. 6, 11, 1; Kâṭh. 7, 17.

अयममग्निः सहस्रिणः[1] ॥
तं[2] नेमिमृभवो यथा[3] नमस्व सहूतिभिः ।
नेदीयो यज्ञमङ्गिरः[4] ॥
तस्मै नूनमभिद्यवे वाचा विरूप नित्यया ।
वृष्णे चोदस्व[5] सुष्टुतिम्[6] ॥
कमु[7] ष्विदस्य[8] सेनयाग्नेरपाकचक्षसः[9] ।
पणिं गोषु स्तरामहे[10] ॥
मा नो देवानां विशः प्रस्नातीरिवोस्राः ।
कृशं न हासुरघ्न्याः[11] ॥
मा नः समस्य दूढ्यः[12] परिद्वेषसो अंहतिः[13] ।
ऊर्मिर्न नावमावधीत्[14] ॥
नमस्ते अग्न[15] ओजसे गृणन्ति देव कृष्टयः ।
अमैरमित्रमर्दय[16] ॥
इमं यज्ञमिदं वचो जुजुषाण[17] उपागहि ।
सोम त्वं नो वृधे[18] भव[19] ॥
क्रविष्ठं नो गविष्टये[20] ऽग्ने संवेविषो रयिम् ।

1) Vgl. RV 8, 75 (64), 4; TS 2, 6, 11, 1; 4, 4, 4, 1; Kâṭh. 7. 17; 16, 15; VS 15. 21. 2) So Ben u. P; die andern Mss.; त्वं 3) P यथा । न्ना । 4) Vgl. RV 8, 75 (64), 5; TS 2. 6, 11, 1. 5) So Bb; die andern Mss. चोदयस्व 6) Vgl. RV 8, 75 (64), 6; TS 2, 6, 11, 2. 7) H u. Bb किमु; desgl. B. ohne Accent 8) H, Bb u. B ष्विदस्या 9) Ben सेदया°; P सेनया । अग्नेः । अपावकचक्षस इत्यपावक·चक्षसः । 10) Vgl. RV 8, 75 (64). 7; TS 2, 6, 11, 2; Kâṭh. 7. 17. 11) P हासुः । अघ्न्याः ।: vgl. RV 8, 75 (64), 8; TS 2, 6, 11, 2; Kâṭh. 7, 17. 12) So Ben; in H u. Bb दूढ्यः; auch in B ohne die ३. 13) So H u. Bb; in B अंहुतिः; P अंहसः ।; Ben? 14) Vgl. RV 8, 75 (64), 9; TS 2, 6. 11, 2. 15) P अग्ने । 16) Vgl. RV 8, 75 (64), 10; TS 2, 6. 11, 2; Kâṭh. 7. 17. 17) P जुजुषाणः । 18) So P; die andern Mss. मृधे 19) Vgl. RV 1, 91, 10; Kâṭh. 2, 14. 20) P गविष्टय इति गो·इष्टये ।

उरुकृदुरु णस्कृधि[1] ॥
मा नो अस्मिन्महाधने परा वर्ग्भारभृद्यथा[2] ।
सं॰वर्गं॰ सं॰ रयिं जय[3] ॥
यस्याजुषन्नमस्विनः[4] शमीमदुर्मखस्य वा ।
तं॰ हेदग्निर्विधावति[5] ॥
अन्यमस्मद्भियाग[6] इयमग्ने सिषक्तु[7] दुच्छुना ।
वर्धा[8] नो अमवच्छवः[9] ॥ ६ ॥

Vgl. RV 8, 75 (64); TS 2, 6, 11; Kâṭh. 7, 17.

॥ इति[10] खिलकाण्डे एकादशमः प्रपाठकः[11] ॥

इदं॰ वामास्ये हविः प्रियमिन्द्राबृहस्पती ।
उक्थं मदश्च शस्यते[12] ॥
अस्मे इन्द्राबृहस्पती रयिं धत्तं॰ शतग्विनम् ।

1) P नः । कृधि ।; vgl. RV 8, 75 (64), 11; TS 2, 6, 11, 3; Kâṭh. 7, 17. 2) P परा । वर्क् । 3) Vgl. RV 8, 75 (64), 12; TS 2, 6, 11, 3; Kâṭh. 7, 17. 4) P यस्य । अजुषत् । 5) P तं । ह । इत् । अग्निः । वधा । अवति ।; vgl. RV 8, 75 (64), 14; TS 2, 6, 11, 3. 6) P भियै । 7) P सिषक्ति । सिमक्तीति सिसक्ति । 8) P वर्ध । 9) Bb अमवच्छव:; P अमवदित्यम . त्त । शवः ।; vgl. RV 8, 75 (64), 13; TS 2, 6, 11, 3. 10) इति fehlt in den Mss. 11) Der P sagt am Schluss noch समुदायेन अष्टाविंशो ऽध्यायः । 12) Vgl. RV 4, 49, 1; TS 3, 3, 11, 1.

अश्वावन्तं सहस्रिणम्[1] ॥
एह्यु षु ब्रवाणि[2] ते ऽग्न इत्थेतरा[3] गिरः ।
एभिर्वर्धासा[4] इन्दुभिः[5] ॥
इमं यज्ञमिदं वचः[6] ॥
त्यान्नु क्षत्रियं अव[7] आदित्यान्याचिषामहे ।
सुमृडीकं[8] अभिष्टये[9] ॥
येभ्यो माता मधुमत्पिन्वते पयः पीयूषं द्यौरदितिरद्रिबर्हाः ।
उक्थशुष्मान्वृषभरान्त्स्वप्नसस्तं आदित्यं[10] अनुमदान्स्वस्तये[11] ॥
धारयन्त[12] आदित्यासो जगत्स्था[13] देवा विश्वस्य भुवनस्य गोपाः ।
दीर्घाधियो[14] रक्षमाणा असुर्यमृतावानश्चयमाना[15] ऋणानि[16] ॥
त्री रोचना दिव्या धारयन्त हिरण्यया शुचयो धारपूताः ।
अवृजिना अनवद्या[17] अदब्धा उरुशंसा ऋजवे मर्त्याय[18] ॥
तत्सूर्यस्य[19] v भद्रा अश्वा[20] v हिरण्यगर्भो[21] v यः प्राणतः[22] ॥
बृहस्पतिः प्रथमं जायमानो महो ज्योतिषः परमे व्योमन् ।
सप्तास्यस्तुविजातो रवेण वि सप्तरश्मिरधमत्तमांसि[23] ॥

---

1) Vgl. RV 4, 49, 4; TS 3, 3, 11, 1; Kâṭh. 10, 13; 23, 11. 2) Ben ब्रवाणी 3) P इत्था । इतराः । 4) P वर्धासे । 5) Vgl. RV 6, 16, 16; Kâṭh. 2, 14; 20, 14; VS 26, 13. 6) Vgl. RV 1, 91, 10; Kâṭh. 2, 14. 7) P त्यान् । नु । क्षत्रियान् । अवः । 8) P सुमृडीकानिति सु॰मृडीकान् । 9) Vgl. TBr 2, 1, 11, 5. 10) Bb तां॰ आदित्यां॰; P तान् । आदित्यान् । 11) P अनु । मद । स्वस्तये ।; vgl. RV 10, 63, 3. 12) P धारयंतः । 13) P स्थाः । 14) P दीर्घाधियः । दीर्घधिय इति दीर्घ॰धियः । 15) P चयमानाः । 16) Vgl. RV 2, 27, 4; TS 2, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6; Kâṭh 11. 12. 17) Statt dieser beiden Worte im P अस्वप्नज इत्यस्वप्न॰जः । अनिमिषा इत्यनि॰मिषाः । 18) Vgl. RV 2, 27, 9. 19) Vgl. RV 1, 115, 4; TBr 2, 8, 7, 1; VS 33, 37. 20) Vgl. RV 1. 115, 3; TBr 2, 8, 7, 1. 21) Vgl. RV 10, 121, 1; TS 4, 1, 8, 3 u. ö.; Kâṭh. 5, 5, 11; 16, 15; 20, 5; 40, 1; Kap. S. 32, 7; 48, 13; VS 13, 4 u. ö. 22) Vgl. RV 10, 121, 3; TS 4, 1, 8, 4; 7, 5, 16, 1; Kâṭh. 4, 16; 8, 17; 10, 13; 22, 14; 40, 1; 5, 5, 13; VS 23, 3; 25, 11. 23) Vgl. RV 4, 50, 4; TBr 2. 8, 2, 7; Kâṭh. 17, 18.

यदा वाजमसनद्विश्वरूपमा द्यामरुक्षदुत्तराणि[1] सद्म ।
बृहस्पतिं वृषणं वर्धयन्तो नाना सन्तो बिभ्रतो ज्योतिरासाम्[2] ॥
बृहस्पतिं हवामहे विश्वतः संगणं वयम् ।
उप नो यज्ञमागमत् ॥
स सुष्टुभा स ऋक्वता गणेन वलं रुरोज फलिगं[3] रवेण ।
बृहस्पतिरुस्रिया हव्यसूदः कनिक्रदद्वावशतीरुदाजत्[4] ॥
ब्रह्मणस्पते त्वमस्य यन्ता सूक्तस्य बोधि तनयं च जिन्व ।
विश्वं तद्भद्रं यदवन्ति देवा बृहद्वदेम विदथे सुवीराः[5] ॥
ब्रह्मणस्पते सुयमस्य[6] विश्वहा रायः स्याम र३थ्यो वयस्वतः ।
वीरेषु वीराँ[7] उपपृङ्धि[8] नस्त्वं यदीशानो ब्रह्मणा वेषि मे हवम्[9] ॥
उत्तिष्ठ[10] ब्रह्मणस्पते देवयन्तस्त्वेमहे ।
उप प्रयन्तु मरुतः सुदानवा इन्द्र प्राशूर्भवा सचा[11] ॥
अग्निरुक्थे पुरोहितो ग्रावाणो बर्हिरध्वरे ।
ऋचा यामि मरुतो ब्रह्मणस्पतिं देवँ[12] अवो वरेण्यम्[13] ॥
नमस्ते रुद्र मन्यव[14] इमा रुद्राय[15] ॥
को अद्धा वेद क इह प्रवोचत्कुता[16] आजाता कुत[17] इयं विसृष्टिः ।
अर्वाग्देवा अस्य विसर्जनेनाथा को वेद यत आबभूव[18] ॥

1) P अरुक्षत् । 2) Vgl. RV 10, 67, 10. 3) H u. Bb फलीगं; desgl. B, ohne Accent. 4) P कनिक्रदन् ।; vgl. RV 4, 50, 5; TS 2, 3, 14, 4; Kâṭh. 10, 13. 5) Vgl. RV 2, 23, 19; 2, 24, 16; TBr 2, 8, 5, 1; VS 34, 58. 6) P सुयमस्येति सु. यमस्य । 7) P वीरान् । 8) So Ben; H u. Bb उपवृङ्धि; B उपकृङ्धि; P उप । पृग्धि । 9) Vgl. RV 2, 24, 15; TBr 2, 8, 5, 2. 10) Ben उत्तिष्ठा 11) Vgl. RV 1, 40, 1; TA 4, 2, 1; Kâṭh. 10, 13; VS 34, 56. 12) P देवान् । 13) Vgl. RV 8, 27, 1; Kâṭh. 10, 13. 14) Vgl. TS 4, 5, 1, 1; Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; VS 16, 1. 15) Vgl. RV 1, 114, 1; TS 4, 5, 10, 1; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6; VS 16, 48. 16) P कुतः । 17) P कुतः । 18) Ben °भूथा; vgl. RV 10, 129, 6; TBr 2, 8, 9, 5.

इयं विसृष्टिर्यत आबभूव यदि वा दधे यदि वा न ।
यो अस्याध्यक्षः परमे व्योमन्त्सो[1] अङ्ग[2] वेद यदि वा न वेद[3] ॥
इदं विष्णुर्विचक्रमे[4] ॥
तदस्य प्रियमभि पाथो अश्यां नरो यत्र देवयवो मदन्ति ।
उरुक्रमस्य स हि बन्धुरित्था विष्णोः पदे परमे मध्वा[5] उत्सः[6] ॥
विश्वे देवा ऋतावृधः[7] ॥
विश्वे देवाः शृणुतेमं[8] हवं मे ये अन्तरिक्षे य उप द्यवि ष्ठ[9] ।
ये अग्निजिह्वा उत वा यजत्रा[10] आसद्यास्मिन्बर्हिषि मादयध्वम्[11] ॥
इन्द्राणी[12] पत्या सुजितं[13] जिगाय सेना[14] ह नाम पृथिवी धनंजया[15]
विश्वव्यचा अदितिः सूर्यत्वक् ।
इन्द्राणी[12] प्रासहा संजयन्ती[16] तस्यै त एना हविषा विधेम ॥
उपप्रेहि वाचस्पते देवेन मनसा सह ।
वसुपते विरमय[17] मय्येव[18] तन्वं मम ॥
ये त्रिसप्ताः परियन्ति विश्वा रूपाणि बिभ्रतः ।
वाचस्पतिर्बला तेषां तन्वो ऽद्य दधातु मे ॥ १ ॥

Die Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

1) In Ben व्योमन् ohne Accent. 2) Ben अंगा 3) Vgl. RV 10, 129, 7; TBr 2, 8, 9, 6. 4) Vgl. RV 1, 22, 17; TS 1, 2, 13, 1; TBr 3, 1, 3, 3; Kâṭh. 2, 10; Kap. S. 2, 4; VS 5, 15. 5) P मध्वः । 6) Vgl. RV 1, 154, 5; TBr 2, 4, 6, 2. 8, 3, 2. 7) P देवाः । ऋतावृधः ।; vgl. RV 6, 52, 10; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4; Kâṭh. 13, 15. 8) P शृणुत । इमं । 9) P स्थ । 10) P यजत्राः । 11) Vgl. RV 6, 52, 13; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 6, 5; VS 33, 53. 12) P इंद्राणी । 13) Ben सूजितं 14) So H u. Bb; in Ben सेना; P सेना । 15) P पृथिवीधनंजयेति पृथिवी. धनंजया । 16) Ben °यंति • 17) So Ben u. P; in H u. Bb वीरमय; desgl. B, ohne Accent. 18) P मयि । एवं ।

अग्निः प्रथमो वसुभिर्नो अव्यात्[1] सोमो रुद्रैरभिरक्षतु त्मना ।
इन्द्रो मरुद्भिरृतुथा कृणोत्वादित्यैर्नो वरुण॰ शर्म यꣳसत्[2] ॥
समग्निर्वसुभिर्नो अव्यात्[3] सꣳ सोमो रुद्रियाभिस्तनूभिः ।
समिन्द्रो रातहव्यो मरुद्भिः समादित्यैर्वरुणो विश्ववेदाः[4] ॥
अग्ने दा दाशुषे[5] रयिꣳ वीरवन्तं परीणसम् ।
शिशीहि नः सूनुमतः[6] ॥
दाः[7] नो अग्ने शतिनो दाः सहस्रिणो दुरो न वाजꣳ श्रुत्या[8] अ-
पावृधि[9] ।
प्राची द्यावापृथिवी ब्रह्मणा कृधि ३स्वर्ण[10] शुक्रमुषसो विदि-
द्युतः[11]
हिरण्यपाणिमूतये सवितारमुपह्वये ।
स चेत्ता देवता पदम्[12] ॥
वाममद्य सवितर्वाममु श्वो दिवे दिवे वाममस्मभ्यꣳ सावीः ।
वामस्य हि क्षयस्य देव भूरेरया धिया वामभाजः स्याम[13] ॥
TS आ नायु[14] प्र याभिः[15] ॥
स्योना पृथिवि[16] भवानृक्षरा[17] निवेशनी ।
यच्छा[18] नः शर्म सप्रथः[19] ॥

1) So P; die Saṃh. Mss. अव्याद् 2) Vgl. TS 2, 1, 11, 2; Kâṭh. 10, 12. 3) H अव्यात् 4) Vgl. Kâṭh. 10, 12; (TS 2, 1, 11, 2). 5) Ben दा दाशुषे; P दाः । दाशुषे । 6) P सूनुमत इति सूनु. मतः ।; vgl. RV 3, 24, 5; TS 2, 2, 12, 6; Kâṭh. 6, 10. 7) P दाः । 8) So im Anschluss an P श्रुत्यै ।; die Saṃh. Mss. स्त्रुत्या 9) Ben अपावधि; P अप । वृधि । 10) P न ।; die Saṃh. Mss. णः 11) P वि । दिद्युतु ।; vgl. TS 2, 2, 12, 6. 12) Vgl. RV 1, 22, 5; TS 1, 4, 25, 1; 2, 2, 12, 2; VS 22, 10. 13) Vgl. RV 6, 71, 6; TS 1, 4, 23, 1; 2, 2, 12, 2; VS 8, 6. 14) Vgl. RV 6, 49, 4; TBr 2, 8, 1, 1; VS 33, 55. 15) Vgl. RV 7, 92, 3; TS 2, 2, 12, 7; TBr 2, 8, 1, 1; Kâṭh. 10, 12; VS 27, 27. 16) H पृथिवी; B पृथिवी नो 17) P भव । अनृक्षरा । 18) P यच्छ । 19) Vgl. RV 1, 22, 15; Kâṭh. 38, 13 a. E.; TA 10, 1, 10; VS 35, 21; 36, 13.

बळित्था पर्वतानां खिद्रं बिभर्षि पृथिवि ।
प्र या भूमिं प्रवत्वति मह्ना हिनोषि महिनि[1] ॥
पूर्वापरं चरतो माययैतौ[2] शिशू[3] क्रीडन्तौ परियातो अध्वरम् ।
विश्वान्यन्यो भुवना[4] विचष्ट ऋतूँरन्यो[5] विदधज्जायते पुनः[6] ॥
नवो नवो भवति जायमानो ऽह्नां केतुरुषसामेत्यग्रम्[7] ।
भागं देवेभ्यो विदधात्यायन्प्र चन्द्रमास्तिरते[8] दीर्घमायुः ॥
यथादित्या अंशुमाप्याययन्ति यथाक्षितिमक्षितयः पिबन्ति ।
एवास्मानिन्द्रो वरुणो बृहस्पतिराप्याययन्तु भुवनस्य गोपाः ॥
प्राच्यां दिशि त्वमिन्द्रासि राजोतोदीच्यां[9] वृत्रहन्वृत्रहासि ।
यत्र यन्ति स्रोत्यास्तज्जितं[10] ते दक्षिणतो वृषभो हव्य[11] एधि[12] ॥
अस्येदेव[13] प्ररिरिचे महित्वं दिवस्पृथिव्याः पर्यन्तरिक्षात् ।
स्वराडिन्द्रो दमा[14] आ विश्वगूर्तः[15] स्वरिरमत्रो[16] ववक्षे रणाय[17] ॥
त्वमिन्द्रास्यधिराजस्त्वं भवाधिपतिर्जनानाम् ।
दैवीर्विशस्त्वमुता[18] विराजौजस्वत्क्षत्रमजरं[19] ते अस्तु ॥
आ यस्मिन्त्सप्त वासवा[20] रोहन्ति पूर्व्या[21] रुहः ।
ऋषिर्हे[22] दीर्घश्रुत्तमा इन्द्रस्य घर्मो[23] अतिथिः[24] ॥

---

1) H u. Bb महिनी; vgl. RV 5, 84, 1; TS 2, 2, 12, 2; Kâṭh. 10, 12. 2) P माययां । एतौ । 3) So Ben u. P; in B शिशू; H u. Bb शैशू 4) P भुवनानि । 5) P विचष्ट इति वि-चष्टे । ऋतून् । अन्यः । 6) Vgl. RV 10, 85, 18; TBr 2, 7, 12, 2. 7) P एति । अग्रं । 8) Ben u. H ०स्थिरते 9) P उत । उदीच्यां । 10) P तत् । अजितं । 11) P हव्यः । 12) Vgl. TS 2, 4, 14, 1; Kâṭh. 8, 17. 13) P अस्य । इत् । एव । 14) P दमे 15) So im Anschluss an P विश्वगूर्त इति विश्व-गूर्तः ।; in Ben विश्वतूर्तिः; H u. Bb विश्वमूर्तिः; desgl. B, ohne Accent. 16) So Ben; P अमत्रः ।; H u. Bb ०रमतो; desgl. B, ohne Accent. 17) Vgl. RV 1, 61, 9; TS 2, 4, 14, 2; Kâṭh. 8, 17. 18) P उत । 19) So im Anschluss an P वि । राज । ओजस्वत् ।; die Saṃh. Mss. विराजौजस्वत क्ष० 20) P वासवाः । 21) So im Anschluss an P पूर्व्याः ।; in den Saṃh. Mss. dies Wort ohne Accent. 22) H u. Bb ऋषिरिह; desgl. B, ohne Accent. 23) H धर्मो, P धर्मः । 24) Vgl. TS 1, 6, 12, 2; TA 1, 8, 8; Kâṭh. 8, 16.

मंदो न यः सोम्यो बोधिचक्षा[1] वातश्च[2] नु च्यवन[3] इन्दुविक्षाः[4] ।
सं तप्नुः शुचसे न सूरः[5] सं स्वेदयुः शुशुचानो न घर्मः ॥
इन्द्रियाणि शतक्रतो या ते जनेषु पञ्चसु ।
इन्द्र तानि ता[6] आवृणे[7] ॥
अनु ते दायि मह[8] इन्द्रियाय सत्रा ते विश्वमनु वृत्रहत्ये ।
अनु क्षत्रमनु सहो यजत्रेन्द्र देवेभिरनु ते नृषह्ये[9] ॥
अनवस्ते रथमश्वाय तक्षन्त्वष्टा वज्रं पुरुहूत द्युमन्तम् ।
ब्रह्माण[10] इन्द्रं महयन्तो अर्कैरवर्धयन्नहये[11] हन्तवा[12] उ[13] ॥
वृष्णे यत्ते वृषणो अर्कमर्चानिन्द्र[14] ग्रावाणो अदितिः सजोषाः ।
अनश्वासो ये पवयो ऽरथा[15] इन्द्रेषिता अभ्यवर्तन्त दस्यून्[16] ॥२॥

Die Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

विवेष यन्मा[17] धिषणा जजान स्तवै पुरा पार्यादिन्द्रमह्नः ।
अंहसो यत्र पीपरद्यथा[18] नो नावेव[19] यान्तमुभये हवन्ते[20] ॥
अंहोमुचे प्रभरेमा[21] मनीषां भूयिष्ठदाव्ने[22] सुमतिमावृणानः ।
इदमिन्द्र प्रति हव्यं जुषस्व सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः[23] ॥
त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रं हवे हवे सुहवं शूरमिन्द्रम् ।

1) So Ben; P बोधिचक्षा इति बोधि-चक्षाः ।; in H u. Bb बोधिवक्षा; desgl. B, ohne Accent. 2) P वाचः । च । 3) P च्यवनः । 4) P इंदुविक्षा इतींदु-विक्षाः । 5) So Ben; in H u. Eb सूरः, P शूरः । 6) P ते । 7) Vgl. RV 3, 37, 9; TS 1, 6, 12, 1; 2, 5, 12, 5; Kâṭh. 8, 16. 8) P महे । 9) Vgl. RV 6, 25, 8; TS 1, 6, 12, 1; TBr 2, 8, 5. 7; Kâṭh. 8, 16. 10) So Ben; P ब्रह्माणः ।; Bb ब्रह्माण; B ब्रह्मणा 11) So im Anschluss an P अवर्धयन् । अहये ।; die Saṃh Mss. °यन्नह ए 12) P हन्तवै । 13) Vgl. RV 5. 31. 4; TS 1, 6, 12, 6; TBr 2, 8, 4, 3; Kâṭh. 8, 16. 14) P अर्चान् । इंद्र । 15) P पवयः । अरथाः । 16) Vgl. RV 5, 31, 5; TS 1, 6, 12, 6; TBr 2, 8, 4, 3; Kâṭh. 8, 16. 17) P यत् । मा । 18) Ben पिपरद् 19) P नावेवेति नावा-इव । 20) Vgl. RV 3, 32. 14; TS 1, 6, 12, 3; 2. 5, 12, 5; TBr 2, 6, 9, 1; Kâṭh. 8, 16; 38, 7. 21) P प्र । भरेम । 22) Bb °दावने 23) Vgl. TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5; Kâṭh. 8, 16.

हुवे नु शक्रं पुरुहूतमिन्द्रꣳ स्वस्ति नो मघवा धात्विन्द्रः[1] ॥
मा ते अस्याꣳ सहसावन्परिष्टा अघाय भूम हरिवः परादैः[2] ।
त्रायस्व नो ऽवृकेभिर्वरूथैस्तव प्रियासः सूरिषु स्याम[3] ॥
अनु त्वाहिघ्ने[4] अध देव देवा मदन्विश्वे कवितमं कवीनाम् ।
करो यत्र वरिवो बाधिताय दिवे जनाय तन्वे गृणानः[5] ॥
अनु द्यावापृथिवी तत्ता[6] ओजो ऽमर्त्या जिहत[7] इन्द्र देवाः[8] ।
कृष्वा[9] कृत्नो[10] अकृतꣳ यत्ते अस्त्युक्थं नवीयो जनयस्व यज्ञैः[11] ॥
अभि प्रभर धृषता धृषन्मनः[12] श्रवश्चित्ते असद्बृहत् ।
अर्षन्त्वापो जवसा वि मातरो हनो वृत्रं जया[13] स्वः[14] ॥
अस्मा इदु प्रभरा तूतुजानो वृत्राय वज्रमीशानः कियेधाः ।
गोर्न[15] पर्व विरदा[16] तिरश्चेष्यन्नर्णाꣳस्यपां[17] चरध्यै[18] ॥
वि न इन्द्र मृधो जहि नीचा यच्छ पृतन्यतः ।
अधस्पदं तमीं कृधि यो अस्मा[19] अभिदासति[20] ॥
मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः परावत आजगन्था परस्याः ।
सृकꣳ सꣳशाय पविमिन्द्र तिग्मꣳ वि शत्रून्ताढि वि मृधो नु-
दस्व[21] ॥

1) Vgl. RV 6, 47, 11; TS 1, 6, 12, 5; Kâṭh. 17, 18; VS 20, 50. 2) P परादैरिति परा · दैः । 3) Vgl. RV 7, 19, 7; TS 1, 6, 12, 5. 4) P त्वा । अहिघ्न इत्यहिघ्ने । 5) Vgl. RV 6, 18, 14; Kâṭh. 8, 16. 6) P तत् । ते । 7) P अमर्त्याः । जिहते ।; H u. Bb जिह्वित 8) P देवाः । 9) P कृष्व । 10) So corrigirt; Ben कृत्नो oder कृत्वो; H u. Bb कृत्तो; desgl. B, ohne Accent; P कृत्नो इति कृत्नो । 11) Vgl. RV 6, 18, 15; Kâṭh. 8, 16. 12) So Ben; P धृषन्मन इति धृषत् · मनः ।; H, Bb u. B वृषन्मनः 13) P जय । 14) Vgl. RV 8, 89 (78), 4; Kâṭh. 8, 16. 15) P गोः । न ।; Bb गोर्नुः 16) Ben वी-रदा; P वि । रद । 17) P तिरश्चा । इष्यन् । अर्णाꣳसि ।; Ben तिरश्चेष्यन्यर्णा° 18) Vgl. RV 1, 61, 12; Kâṭh. 8, 16. 19) P अस्मान् । 20) Vgl. RV 10, 152, 4; TS 1, 6, 12, 4; 2, 5, 12, 5; VS 8, 44; 18, 70. 21) H u. Bb नुदस्वा; vgl. RV 10, 180, 2; TS 1, 6, 12, 4; Kâṭh. 8, 16; VS 18, 71.

आकरे वसोर्जरिता पनस्यते ऽनेहसः स्तुभा[1] इन्द्रो दुवस्यति।
विवस्वतः सदना[2] आ हि पिप्रिये सत्रासाहमभिमातिहनं स्तुहि[3]॥
त्वं सपत्नान्पृतनासु जिष्णुरिन्द्राभिषाडभिमातीरपघ्नन्[4]।
पिबा[5] सोमं वज्रबाहो विषह्यास्मभ्यं[6] पणीरवस्वामुखाय[7]॥
पुरुष्टुतस्य धामभिः शतेन महयामसि[8]।
इन्द्रस्य चर्षणीसहः[9]॥
नामानि ते शतक्रतो विश्वाभिर्गीर्भिरीमहे।
इन्द्राभिमातिषाह्ये[10]॥
अर्वावतो ना[11] आगहि परावतश्च वृत्रहन्।
इमा जुषस्व नो गिरः[12]॥
यदन्तरा परावतमर्वावतं च हूयसे।
इन्द्रेह तत आगहि[13]॥
एन्द्र[14] सानसिं रयिं सजित्वानं सदासहम्।
वर्षिष्ठमूतये भर[15]॥
प्रससाहिषे पुरुहूत शत्रूञ्ज्येष्ठस्ते शुष्म[16] इह रातिरस्तु।
इन्द्राभर दक्षिणेना[17] वसूनि पतिः सिन्धूनामसि रेवतीनाम्[18]॥
इन्द्रं नरो नेमधिता हवन्ते यत्पार्या[19] युनजते धियस्ताः।

1) P अनेहसः। स्तुभः। 2) P सदने। 3) Vgl. RV 3, 51, 3. 4) P इंद्र। अभिषाट्। अभिमातीरित्यभि·मातीः। ; Ben °डभी° 5) P पिब। 6) So Ben; in H u. Bb भिविषह्या°; desgl. B, ohne Accent; P विषह्य। विसह्येति वि·सह्य। 7) So Ben H u. Bb पाणी अर्वस्वामुखाय; desgl. B, ohne Accent; P पणीन्। अर्चस्व। आमुखायेत्या·मुखाय। 8) H u. Bb महयासि 9) Vgl. RV 3, 37, 4. 10) Vgl. RV 3, 37, 3. 11) P नः। 12) Vgl. RV 3. 40. 8. 13) Vgl RV 3, 40, 9. 14) P आ। इंद्र। 15) Vgl. RV 1 8, 1; TS 3, 4, 11, 3; TBr 3, 5, 7, 3. 16) P शुष्मः। 17) P दक्षिणेन। 18) Vgl. RV 10, 180, 1; TS 3, 4, 11, 4; TBr 2, 6, 9, 1; 3, 5, 7, 4; Kâṭh. 38, 7; 10, 12. 19) P पार्याः।

शूरो नृषाता[1] श्रवसश्चकाम[2] आ गोमति व्रजे भजा[3] त्वं नः[4] ॥
इदं न हि त्वा[5] न्यृषन्त्यूर्मयो ब्रह्माणीन्द्र तव यानि वर्धना ।
त्वष्टा चित्ते युज्यं वावृधे शवस्ततक्ष वज्रमभिभूत्योजसम् ॥
अभि स्ववृष्टिं मदे अस्य युध्यतो रघ्वीरिव[6] प्रवणे सस्रुरूतयः ।
इन्द्रो यद्वज्री धृषमाणो अन्धसा भिनद्वलस्य परिधींरिव त्रितः[7] ॥
तमिन्द्रं वाजयामसि[8] युजे[9] रथम्[10] ॥
वृत्रतरं[11] मघवानं शचीपतिमिन्द्रं गिरो बृहतीरभ्यनूषत ।
वावृधानं पुरुहूतं सुवृक्तिभिरमर्त्यं जरमाणं दिवे दिवे ॥
अहन्वृत्रं वृत्रतरं व्यंसमिन्द्रो वज्रेण महता वधेन ।
स्कन्धांसीव कुलिशेना विवृक्णाहिः[12] शयत[13] उपपृक् पृथिव्याः[14] ॥
अभितिष्ठ पृतन्यतोऽधरे सन्तु शत्रवः ।
इन्द्र इव दस्युहा भवापः[15] क्षेत्राणि संजय[16] ॥
आशीर्नो[17] ऊर्जमुत सुप्रजास्त्वमिषं दधातु द्रविणं सवर्चसम् ।
संजयन्क्षेत्राणि सहसाहमिन्द्र कृण्वानो अन्यं[18] अधरान्त्सपत्नान्[19] ॥
त्वमिन्द्रास्यधिराजः[20] ॥
इन्द्रो जयति[21] न पराजयते अधिराजो राजसु राजयते ।

---

1) P नृषाता । नृसातेति नृ·साता ।; in Ben नृषाताः 2) P चकामः । 3) P भज । 4) Vgl. RV 7, 27, 1; TS 1, 6, 12, 1 u. 6; TBr 2, 8, 2, 5. 5) P न । हि । त्वा । 6) So im Anschluss an P रघ्वीरिवेति रघ्वीः·इव ।; Ben रघ्वीरिव; die andern Mss. रम्वीरिव 7) Vgl. RV 1, 52, 5. 8) Vgl. RV 8, 93 (82), 7; TBr 1, 5, 8, 3; 2, 4, 1, 3; Kâṭh. 39, 12. 9) So Ben u. P; die andern Mss. युज्ये 10) Vgl. RV 7, 23, 3; TBr 2, 4, 1, 3. 8, 2, 5. 11) P वृत्रतरमिति वृत्र·तरं । 12) Die Mss. schwanken; Ben कुलिशेनाभिवृक्णाहिः; H u. Bb कुलिशेन विवृक्णाहिः; desgl. B, ohne Accent; P कुलिशेन । विवृक्णेति वि·वृक्ण । अहिः । 13) P शयते । 14) Vgl. RV 1, 32, 5; TBr 2, 5, 4, 3. 15) P भव । अपः । 16) Vgl. TBr 2, 4, 2, 9. 17) P आशीः । नः । 18) P अन्यान् 19) Vgl. TS 3, 2, 8, 5; Kâṭh 5, 2. 20) Vgl. Kâṭh. 8, 17. 21) P यजति ।

विश्वा[1] अभिष्टिः पृतना[2] जयत्युपसंद्यो नमउस्यो यथासत्[3] ॥
आ ते मह[4] इन्द्रोत्युग्र[5] समन्यवो[6] यत्समरन्त सेनाः ।
पताति दिद्युन्नर्यस्य[7] बाह्वोर्मा ते मनो विषुउद्यग्विचारीत्[8] ॥
यो जात एव प्रथमो मनस्वान्देवो देवान्क्रतुना पर्यभूषत् ।
यस्य शुष्माद्रोदसी अभ्यसेतां नृम्णस्य मह्ना स जनासा[9] इन्द्रः[10] ॥
मन्युरिन्द्रो मन्युरेवास[11] देवो मन्युर्होता वरुणो विश्ववेदाः ।
मन्युं विश ईडते मानुषीर्या अवा[12] नो मन्यो तपसा सजोषाः[13] ॥
त्वं हि मन्यो अभिभूत्योजाः स्वयंजो भामो अभिमातिषाहः ।
विश्वचर्षणिः सहुरिः सहावान्त्सं हूयमानो अमृताय गछत्[14] ॥
इडामग्ने[15] त्वं नो अग्ने[16] किमित्ते विष्णो[17] प्र तत्ते अद्य[18] ॥
दीर्घस्ते अस्त्वङ्कुशो येना[19] वसु प्रयछसि ।
यजमानाय सुन्वते[20] ॥
भद्रा ते हस्ता सुकृतोत पाणी प्रयन्तारा स्तुवते[21] राध[22] इन्द्र[23] ।
का ते निषत्तिः किमु नो ममत्सि किं नोदुदु[24] हर्षसे दातवा उ[25] ॥
॥ ३ ॥ Die Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

1) P विश्वाः । 2) P पृतनाः । 3) Vgl. TS 2, 4, 14, 2. 4) P महः । 5) So H u. Bb; in Ben इन्द्रोत्युग्र; P इंद्र । ऊती । उग्र । 6) P सं·मन्यवः । 7) P दि-द्युत् । नर्यस्य । 8) H, Bb u. B विषुउद्रियग्; vgl. RV 7, 25, 1; TS 1, 7, 13, 2; TBr 3, 8, 3, 3; Kâṭh. 8, 16. 9) P जनासः । 10) Vgl. RV 2, 12, 1; TS 1, 7, 13, 2; TBr 2, 8, 3, 3; Kâṭh. 8, 16. 11) P मन्युः । एव । आस । 12) P अव । 13) Vgl. RV 10, 83, 2; TBr 2, 4, 1. 11. 14) So corrigirt; Ben u. P मछत्; in H, Bb u. B मत्स्वत् 15) Vgl. RV 3, 1, 23 u. ö.; TS 4, 2, 4, 3; Kâṭh. 16, 11; 18, 21; Kap S. 25, 2. 16) Vgl. RV 4, 1, 4; 1, 31, 8; TS 2, 5, 12, 3 u. ö.; Kâṭh. 34, 19 a. E. 17) Hier bricht Ben am Schluss von S. 31 ab und geht S. 32 sofort auf Cap. 2, 10 über! Vgl. RV 7, 100, 6; TS 2, 2, 12, 5. 18) Vgl. RV 7, 100, 5; TS 2, 2 12, 5. 19) P येन । 20) Vgl. RV 8, 17, 10; Kâṭh 6, 10. 21) So die Mss.; P स्तुवते । 22) P राधः । 23) So P; die Saṃh. Mss. इन्द्रः 24) P नः । उद्धुदित्युत् · उत् । ऊं इत्यूं । 25) Vgl. RV 4, 21, 9.

इन्द्रावरुणा युवमध्वराय नो विशे जनाय महि शर्म यच्छतम् ।
दीर्घप्रयज्युमति यो वनुष्यति वयं जयेम पृतनासु दूढ्यः[1] ॥
सम्राडन्यः स्वराडन्य उच्यते वां महान्ता[2] इन्द्रावरुणा[3] महावसू ।
विश्वे देवासः परमे व्योमनि[4] सं वामोजो वृषणा सं बलं दधुः ॥
विश्वाहेन्द्रो अधिवक्ता नो अस्त्वपरिह्वृताः सनुयाम वाजम्[5] ।
तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः[6] ॥
एनां मुखेन वायुमिन्द्रवन्तो[7] ऽचिंष्याम वृजने विश्व ऊती[8] ।
तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः ॥
कुत्राचिद्यस्य समृतौ[9] रण्वा[10] नरो नृषदने ।
अर्हन्तश्चिद्यमिन्धते संजनयन्ति जन्तवः[11] ॥
सं यदिषो[12] वनामहे सं हव्या मानुषाणाम ।
उत द्युम्नस्य शवस[13] ऋतस्य रश्मिमाददे[14] ॥
यदद्य सूर्ये ब्रवो ऽनागा उद्यन्मित्राय वरुणाय सत्यम्[15] ।
वयं देवत्रादिते स्याम तव प्रियासो अर्यमन्गृणन्तः[16] ॥
उद्वां[17] पृक्षासो मधुमन्तो अस्थुरा सूर्यो अरुहच्छुक्रमर्णः ।
यस्मा आदित्या[18] अध्वनो रदन्ति मित्रो अर्यमा वरुणः सजोषाः[19] ॥
उपेमसृक्षि[20] वाजयुर्वचस्यां[21] चनो दधीत नाद्यो गिरो मे ।

1) Vgl. RV 7, 82, 1; TS 2, 5, 12, 2; TBr 2, 8, 4, 5. 2) P महान्ती । 3) H u. Bb इंद्रावरुणा; desgl. B, ohne Accent. 4) P व्योमन्निति विऽओमन् । 5) So P; die Saṃh. Mss. वाजन् 6) Vgl. RV 1, 100, 19 102, 11; Kâṭh. 13, 11. 7) So die Saṃh. Mss. (d. h H, Bb u. B); P एनां । आगूर्षेण । वयं । इंद्रवंत इतींद्रऽवंतः 8) So die Saṃh. Mss.; Bb चिष्याम; P अभि । स्याम । वृजने । सर्ववीरा इति सर्वऽवीराः । 9) So im Anschluss an P समृताविति संऽऋतौ ।; die Saṃh. Mss. समृतो 10) P रण्वाः ।; die Saṃh. Mss. रण्वा 11) Vgl. RV 5, 7, 2; TS 2, 1, 11, 3. 12) So im Anschluss an P यत् । इषः ।; die Saṃh Mss. यदिषो 13) P शवसा । 14) Vgl. TS 2, 1, 11, 3. 15) P सत्यं । 16) Vgl. RV 7, 60, 1. 17) So im Anschluss an P उत् । वां ।; die Saṃh. Mss. उद्वान् 18 P यस्मै । आदित्याः । 19) Vgl RV 7, 60, 4. 20) P उप । ईं । असृक्षि । 21) P वचस्या ।

अपां नपादाशुहेमा[1] कुवित्स सुपेशसस्करति जोषिषद्धि[2] ॥
संमन्या यन्ति[3] ॥
अपां नपादो[3] ह्यस्थादुपस्थं जिह्मानामूर्ध्वो विद्युतं वसानः ।
तस्य ज्येष्ठं महिमानं वहन्तीर्हिरण्यवर्णाः परियन्ति यह्वीः[4] ॥
तमस्मेरा[5] युवतयो युवानं मर्मृज्यमानाः परियन्त्यापः ।
स शुक्रेभिः शिक्वभी[6] रेवदस्मे दीदायानिध्मो[7] घृतनिर्णिगप्सु[8] ॥
अग्न आयूंषि पवसे[9] ॥
आयुर्दा देव जरसं वृणानो घृतप्रतीको घृतपृष्ठो अग्ने ।
घृतं पिबन्नमृतं चारु गव्यं पितेव पुत्रं जरसे म एमम्[10] ॥
गयस्फानो अमीवहा[11] ॥
या ते धामानि हविषा यजन्ति ता ते विश्वा परिभूरस्तु यज्ञम् ।
गयस्फानः प्रतरणः सुवीरो[12] ऽवीरहा[13] प्रचरा[14] सोम दुर्यान्[15] ॥
सुत्रामाणं[16] महीमू३षु[17] मे वरुण[18] तत्त्वायामि[19] वैश्वानरो न ऊ-
त्या[20] पृष्टो दि३व्यग्नि[21] त्वा शूर[22] नोनुमस्त्वामिद्धि हवामहे[23] ॥

1) Die Saṃh. Mss. अपां नपाद॰; P अपां । नपात् । 2) Vgl. RV 2, 35, 1; Kâṭh. 12, 15; Mân. Çr. 6, 1, 3. 3) Vgl. RV 2, 35, 3; TS 2, 5, 12, 1; Kap. S. 48, 4. 4) So corrigirt; die Saṃh. Mss. जिह्वाः ।; P यह्वीः ।; vgl. RV 2, 35, 9; TS 2 5, 12, 1. 5) P तं । अस्मेराः । 6) So im Anschluss an P शिक्वभिरिति शिक्व.भिः ।; H u. Bb शीकभी; B शीक्वभो 7) So die Saṃh. Mss.; P दीदाय । अस्मे इत्यस्मे । 8) Vgl. RV 2. 35, 4; TS 2, 5, 12, 2. 9) Vgl. RV 9, 66, 19; TS 1. 3, 14, 7 u. ö; Kâṭh. 4, 11 u. ö.; Kap. S. 3, 9; 8, 5. 10) So die Saṃh. Mss.; P जरसेन । आ । इमं ।; vgl. Kâṭh. 11, 13. 11) Vgl. RV 1, 91, 12; TS 4, 3, 13, 5; Kâṭh 2, 14. 12) So im Anschluss an P सु.वीरः ।; H u. Bb सुवीरो 13) P अवीरहेत्यवीर.हा । 14) P प्र । चर । 15) Vgl. RV 1, 91, 19; TS 1, 2, 10, 1; TBr 2, 8, 3, 1; Kâṭh. 11, 3; VS 4, 37. 16) Vgl. RV 10, 63, 10; TS 1, 5, 11, 5 u. ö.; Kâṭh. 2, 3. 17) Vgl. TS 1, 5, 11, 5 u. ö.; Kâṭh. 30, 4 u. 5; Kap. S. 46, 7. 18) Vgl. RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6 u. ö.; Kâṭh. 4, 16 u. ö. 19) Vgl. RV 1, 24 11; TS 2, 1, 11, 6 u. ö.; Kâṭh. 4, 16 u. ö. 20) Vgl. TS 1, 5, 11, 1 u. ö.; Kâṭh. 4, 16 u. ö. 21) Vgl. RV 1, 98, 2: TS 1, 5, 11, 1 u. ö. 22) Vgl. RV 7, 32, 22; TS 2, 4, 14, 2; Kâṭh. 12, 15 u. ö. 23) Vgl. RV 6, 46, 1; TS 2, 4, 14, 3; Kâṭh. 12, 15 u. ö.

आपप्राथ[1] महिना वृष्ण्या वृषन्विश्वा शविष्ठ शवसा ।
अस्माँ[2] अव[3] मघवन्गोमति व्रजे वज्रिञ्चित्राभिरूतिभिः[4] ॥
बोधा[5] सु मे मघवन्वाचमेमाँ[6] यां ते वसिष्ठो अर्चति प्रशस्तिम् ।
इमा ब्रह्म सधमादे[7] जुषस्व[8] ॥
रेवतीर्नः सधमादा[9] इन्द्रे सन्तु तुविवाजाः ।
क्षुमन्तो याभिर्मदेम[10] ॥
प्रो ष्वस्मै पुरोरथमिन्द्राय शूषमर्चत ।
अभीके चिदु लोककृत्सङ्गे समत्सु वृत्रहा ।
अस्माकं बोधि चोदिता नभन्तामन्यकेषां ज्याका[11] अधि धन्वसु[12] ॥
आ नो अग्ने सुचेतुना[13] ॥
आ नो अग्ने रयिं भर सत्रासाहं वरेण्यम् ।
विश्वासु पृत्सु दुष्टरम्[14] ॥
इन्द्रो मदाय वावृधे शवसे वृत्रहा नृभिः ।
तमिन्महत्स्वाजिषूतेमर्भे[15] हवामहे स वाजेषु प्र नोऽविषत्[16] ॥
मदे मदे हि नो ददिर्यूथा[17] गवामृजुक्रतुः ।
संगृभाय पुरू शतोभयाहस्त्या[18] वसु शिशीहि राय आभर[19] ॥
ता अस्य नमसा सहः सपर्यन्ति प्रचेतसः ।

1) So mit P; die Saṃh. Mss. आपप्रात 2) P अस्मान् । 3) So P; in H u. Bb अव 4) P वज्रिन् ।; vgl. RV 8, 70 (59), 6. 5) P बोध । 6) B वाचं । आ । इमां । 7) P सधमादमिति सध. मादं । 8) Vgl. RV 7, 22, 3; Kâṭh. 12, 15 9) P सधमाद इति सध. मादे । 10) Vgl RV 1, 30, 13; TS 1, 7, 13, 5 u. ö.; Kâṭh. 8, 17; 10, 12; 12, 15. 11) P ज्याकाः । 12) Vgl. RV 10, 133, 1; TS 1, 7, 13, 5; TBr 2, 5, 8, 1. 13) Vgl. RV 1, 79, 9; TBr 2, 4, 5, 3; Kâṭh. 2, 14. 14) Vgl. RV 1, 79, 8; Kâṭh. 10, 12. 15) P तं । इत् । महत्स्विति महत् . सु । आजिषु । उत । अर्भे । 16) P अविषत् ।; vgl. RV 1, 81, 1. 17) So im Anschluss an P ददिः । यूथा ।; die Saṃh. Mss. ददृक् यूथा 18) So im Anschluss an P पुरु । शता । उभयहस्त्या ।; In H u. Bb पुरूषिशताभुगहस्त्या; B पुरूषितोशभयाहस्त्या 19) So im Anschluss an P रायः । आ । भर ।; die Saṃh. Mss. रायाभर; vgl. RV 1, 81, 7; TBr 2, 4, 4, 7; Kâṭh. 10, 12.

व्रतान्यस्य सश्चिरे पुरूणि पूर्वचित्तये वस्वीरनु स्वराज्यम्[1] ॥
ताँ[2] अस्य पृशनायुवः सोमं श्रीणन्ति पृश्नयः ।
प्रिया इन्द्रस्य धेनवो वज्रं हिन्वन्ति सायकं वस्वीरनु स्वराज्यम्[3] ॥
घृतं न पूतं तनूररेपाः शुचि हिरण्यम् ।
तत्ते रुक्मो[4] न रोचत स्वधावः[5] ॥
ओभे[6] सुश्चन्द्र विश्पते[7] ॥
आर्यमा[8] याति वृषभस्तुराषाड् दाता वसूनि विदधे[9] तनूपाः ।
सहस्राक्षो गोत्रभिद्वज्रबाहुरस्मासु[10] देवो द्रविणं दधातु[11] ॥
ये ते ऽर्यमन्बहवो[12] देवयानाः पन्थानो राजन्दिव[13] आचरन्ति ।
तेभिर्नो देव महि शर्म यछ शं नो भव द्विपदे शं चतुष्पदे[14] ॥
उदग्ने[15] शुचयस्तवायममग्निर्वी रतमस्तत्सूर्यस्य[16, 17] भद्रा अश्वाः[18] सप्त त्वा
हरितो रथे[19] तरणिर्विश्वदर्शतः[20] ॥
चक्षुर्नो धेहि चक्षुषे चक्षुर्विख्यै तनूभ्यः ।
सं चेदं वि च पश्येम[21] ॥
सुसंदृशं त्वा वयं प्रति पश्येम सूर्य ।
वि पश्येम नृचक्षसः[22] ॥ ४ ॥

Die Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 1, 84, 12; Kâṭh. 12, 15. 2) P ताः । 3) Vgl. RV 1, 84, 11. 4) Die Saṃh. Mss. रुक्मो; aber P रुक्मः । 5) Vgl TS 2, 2, 12, 7. 6) P आ । उभे इत्युभे ।; die Saṃh. Mss. उभे; vgl. oben 2, 13. 5 a. E. 7) Vgl. 2, 13, 5 a. E.; TS 2, 2, 12, 7; 4, 4, 4, 6. 8) P आ । अर्यमा । 9) P वि । दधे । 10) So Bb; die andern Mss. गोत्रभृद्: auch P गोत्रभृदिति गोत्र.भृत् । 11) Vgl. TS 2, 3, 14, 4. 12) Die Saṃh. Mss. तर्यमन्; aber P ते । अर्यमन् । 13) P दिवः । 14) Vgl. TS 2, 3, 14, 4. 15) Vgl. RV 8, 44, 17; TS 1, 3, 14, 8 u. ö.; Kâṭh. 2, 14; 19, 14; 40, 14. 16) Vgl. TS 4, 7, 13, 4; Kâṭh, 18, 18; Kap. S. 29, 6; VS 15, 52. 17) Vgl. RV 1, 115, 4; TBr 2, 8, 7, 1; VS 33, 37. 18) Vgl. RV 1, 115, 3; TBr 2, 8, 7, 1. 19) Vgl. RV 1, 50, 8; TS 2, 4, 14, 4; Kâṭh. 9, 19; 11, Y. 20) Vgl. RV 1, 50, 4; TS 1, 4, 31, 1; TA 3, 16, 1; Kâṭh. 10, 13 a. E.; VS 33, 36. 21) Vgl. RV 10, 158, 4; Kâṭh. 9, 19. 22) Vgl. RV 1, 82, 3; TS 1, 8, 5, 1, Kâṭh. 9, 6; ', 19; 36, 13; Kap. S. 8, 9; VS 3, 52.

युवँ सुराममश्विना[1] ॥

होता यक्षदश्विनौ सरस्वतीमिन्द्रँ सुत्रामाणँ सोमानां पिबतु मदन्ताँ व्यन्तु होतर्यज । पुत्रमिव पितरौ[2] ॥

इन्द्रः सुत्रामा स्ववाँ[3] अवोभिः सुमृडीको भवतु विश्ववेदाः ।
बाधतां द्वेषो अभयं कृणोतु सुवीर्यस्य पतयः स्याम[4] ॥
तस्य वयँ सुमतौ यज्ञियस्यापि भद्रे सौमनसे स्याम ।
स सुत्रामा स्ववाँ इन्द्रो अस्मदाराच्चिद्द्वेषः[5] सनुतर्युयोतु[6] ॥
अग्ने वाजस्य गोमतः[7] ॥
भद्रो नो अग्निराहुतो भद्रा रातिः सुभग भद्रो अध्वरः ।
भद्रा उत प्रशस्तयः[8] ॥

सँ समिदेना[9] वो अग्निमा[10] ते अग्ना[11] इधीमह्यग्ने त्री ते वाजिना त्री षधस्था[12] ॥

त्रिरग्निर्बलभिद्वलं भित्त्वा सहस्रमैरयत् ।
शूरो जेतापराजितः[13] ॥
त्रिरह्नः पवते वृषा सोमः शुक्राभिरूतिभिः ।
वाजी सहस्रसातमः[14] ॥

1) Vgl. RV 10, 131, 4; TBr 1, 4, 2, 1; Kâṭh. 17, 19; VS 10, 33; 20, 76. 2) Vgl. TBr 2, 6, 11, 10; VS 21, 42. 3) P स्व·वान् । 4) Vgl. RV 6, 47, 12; 10, 131, 6; TS 1, 7, 13, 4; Kâṭh. 8, 16; VS 20, 51. 5) P अस्मत् । आरात् । चित् । द्वेषः । 6) Vgl TS 1, 7, 13, 5; Kâṭh. 8, 16; VS 20, 52. 7) Vgl. RV 1, 79, 4; TS 4, 4, 4, 5; Kâṭh. 39, 15; VS 15, 35. 8) Vgl. RV 8, 19, 19; Kâṭh. 39, 15; VS 15, 38. 9) P सँ॰समिति सं·सं । इत् । एना ।; vgl. RV 10, 191, 1; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 4; Kâṭh. 2, 15; VS 15, 30. 10) Vgl. RV 7, 16, 1; TS 4, 4, 4, 4; Kâṭh. 39, 15; VS 15, 32. 11) P आ । ते । अग्ने ।; vgl. RV 5, 6, 4; TS 4, 4, 4, 6; Kâṭh. 9, 6; 39, 14 a. E. 12) P सधस्थेति सध·स्था ।; vgl. RV 3, 20, 2; TS 2, 4, 11, 2; 3, 2, 11, 1. 13) P जेता । अपराजित इत्यपरा·जितः । 14) P सहस्रसातम इति सहस्र·सातमः ।

सं वां कर्मणा समिषा हिनोमीन्द्राविष्णू अपसस्पारे अस्य ।
जुषेथां यज्ञं द्रविणं च धत्तमरिष्टैर्नः पथिभिः पारयन्ता[1] ॥
उभा जिग्यथुः[2] ॥
इन्द्राविष्णू दृंहिताः[3] शम्बरस्य नव पुरो नवतिं च श्नथिष्टम्[4] ।
शतं वर्चिनः[5] सहस्रं च साकं हथो[6] अप्रत्यसुरस्य वीरान्[7] ॥
उत माता महिषमन्ववेनदमी[8] त्वा जहति पुत्र देवाः ।
अथाब्रवीद्वृत्रमिन्द्रो हनिष्यन्त्सखे विष्णो वितरं विक्रमस्व[9] ॥
त्रीण्यायूंषि तव जातवेदः[10] ॥
अग्निरस्मि जन्मना जातवेदा घृतं मे चक्षुरमृतं म आसन् ।
अर्कस्त्रिधातू[11] रजसो विमानो ऽजस्रो घर्मो हविरस्मि नाम[12] ॥
विद्मा ते अग्ने त्रेधा त्रयाणि[13] ॥

वृषणं त्वा त्रिककुभं त्रिमूर्धानं त्रिसंदृशम् ।
वर्ष्मन्पृथिव्या ईमहे अग्ने हव्याय वोढवे ॥

अतिविद्वांस्येदेवा[14] ॥
पर्जन्याय प्रगायत दिवस्पुत्राय मीढुषे ।
स नो यवसमिच्छतु[15] ॥

---

1) Vgl. RV 6, 69, 1; TS 3, 2, 11, 1; Kâṭh. 12, 14; 23, 11. 2) Vgl. 2, 4, 4; RV 6, 69, 8; TS 3, 2, 11, 2; 7, 1, 6, 7; Kâṭh. 12, 14. 3) P दृंहिताः । 4) So P; in H u. Bb स्नथिष्टं; B श्नथिष्टं 5) So Bb u. P; in H वर्तिनः; desgl. B, ohne Accent. 6) P हथः । 7) Vgl. RV 7, 99, 5; TS 3, 2, 11, 3. 8) P महिषं । अनु । अवेनत् । अमी इत्यमी । 9) Vgl. RV 4, 18, 11; TS 3, 2, 11, 3. 10) Vgl. RV 3, 17, 3; TS 3, 2, 11, 2; Kâṭh. 2, 15; 12, 14 a. E. 11) P त्रिधातुरिति त्रि॰धातुः । 12) Vgl. RV 3, 26, 7; VS 18, 66. 13) Vgl. RV 10, 45, 3; TS 4, 2, 2, 1; Kâṭh. 9, 19; 16, 9; VS 12, 19. 14) Die Saṃh. Mss. °देवाः; P अति । विद्वांसे । देव । (!); vgl. 3, 8, 3; RV 8, 96 (85), 2; Kâṭh. 9, 19; ferner 4, 12, 2 · RV 1, 61, 9; TS 2, 4, 14, 2; Kâṭh. 8, 17. 15) Vgl. RV 7, 102, 1; TBr 2, 4, 5, 5; TA 1, 29, 1; Kâṭh. 20, 15.

प्र वाता वान्ति पतयन्ति विद्युता[1] उदोषधीर्जिहते[2] पिन्वते स्वः ।
इरा विश्वस्मै भुवनाय जायते यत्पर्जन्यः पृथिवीं रेतसावति[3] ॥
यस्तस्तम्भ सहसा वि ज्मो अन्तान्बृहस्पतिस्त्रिषधस्थो रवेण ।
तं प्रत्नास[4] ऋषयो दीध्यानाः पुरो विप्रा दधिरे मन्द्रजिह्वम्[5] ॥
विभिद्या[6] पुरं[7] शयथेमपाचीं[8] निस्त्रीणि साकमुदधेरकृन्तत् ।
बृहस्पतिरुषसं सूर्यं गामर्कं विवेद स्तनयन्निव द्यौः[9] ॥
कृष्णं नियानं[10] हरयः सुपर्णा अपो वसाना[11] दिवमुत्पतन्ति ।
त आववृत्रन्त्सदनादृतस्यादिद्घृतेन पृथिवी व्युद्यते[12] ॥
आ ते सुपर्णा[13] अमिनन्त एवैः[14] कृष्णो नोनाव[15] वृषभो यदीदम् ।
शिवाभिर्न स्मयमानाभिरागात्पतन्ति मिहः स्तनयन्त्यभ्रा[16] ॥
वाश्रेव विद्युन्मिमाति वत्सं न माता सिषक्ति ।
यदेषां वृष्टिरसर्जि[17] ॥
पर्वतश्चिन्महि वृद्धो बिभाय दिवश्चित्सानु रेजत स्वने वः ।
यत्क्रीडथ[18] मरुत[19] ऋष्टिमन्त[20] आप इव सध्र्यञ्चो धवध्वे[21] ॥
सृजन्ति रश्मिमोजसा पन्थां सूर्याय यातवे ।
ते भानुभिर्वितस्थिरे[22] ॥

1) P विद्युत इति वि॰द्युतः । 2) In Bb जिहते ohne Accent. 3) P रेतसा । अवति ।; vgl. 5, 83, 4; TA 6, 6, 2. 4) P प्रत्नासः । 5) Vgl. RV 4, 50, 1; Kâṭh. 9, 19. 6) P विभिद्येति वि भिद्य । 7) So mit P पुरं ।; H u. Bb पुरू॰; B पुरु॰ 8) So im Anschluss an P शयथा । ईम् । अपाचीं ।; die Saṃh. Mss. शयथनपाचीन् 9) Vgl. RV 10, 67, 5; Kâṭh. 9, 19. 10) Die Saṃh. Mss. नीयान॰; P नियानमिति नि॰यानं । 11) P वसानाः । 12) P वि । उद्यते ।; vgl. RV 1, 164, 47; TS 3, 1, 11, 4; Kâṭh. 11, 9; 11, 13. 13) P सु॰पर्णाः । 14) So Bb; B अमिनंतं गवैः; P अमिनन्त । एवैः ।; H अमिनंतं गवैः 15) So corrigirt; in den Mss. das Verbum ohne Accent. 16) Die Saṃh. Mss. ॰त्यभ्रां; P अभ्राः ।; vgl. RV 1, 79, 2; TS 3, 1, 11, 5; Kâṭh. 11, 13. 17) Vgl. RV 1, 38, 8; TS 3, 1, 11, 5; TA 1, 12, 5; Kâṭh. 11, 13. 18) So Bb; in B क्रीडन्त; P क्रीडत ।; H क्रीडंत 19) P मरुतः । 20) Die Saṃh. Mss. ऋषिम॰; aber P ऋष्टिमन्त इत्यृष्टि॰मन्तः । 21) Vgl. RV 5, 60, 3; TS 3, 1, 11, 5. 22) Vgl. RV 8, 7, 8.

बर्हिष्ठेभिर्विहरन्यासि तन्तुमवव्ययन्नसितं देव वस्म।
दविध्वतो रश्मयः सूर्यस्य चर्मेवावाधुस्तमो अ३प्स्वन्तः ॥
सूर्यो अपो विगाहते रश्मिभिर्वाजसातमः।
बोधात्स्तोमैर्वयो[1] दधत् ॥ ५ ॥

Vgl. TS 3, 2, 11; 3, 1, 11 u. ö.; s. die Vergleichungen in den Anmerkungen.

अर्वाञ्चो अद्या भवता यजत्रा[2] आ वो हार्दि भयमानो व्ययेयम्।
त्राध्वं नो देवा निजुरो वृकस्य त्राध्वं कर्तादवपदो[3] यजत्राः[4] ॥
प्र वा[5] एको मिमय भूर्यागो[6] यन्मा पितेव कितवं॰ शशास[7]।
आरे पाशा[8] आरे अघानि देवा मा माधि पुत्रे विमिव[9] ग्रभीष्ट[10] ॥
आ घा ये अग्निमिन्धते स्तृणन्ति बर्हिरानुषक्।
येषामिन्द्रो युवा सखा[11] ॥
याभ्या॰ ३स्वरजनन्नग्र[12] एवं या आतस्थतुर्भुवनानि विश्वा।
प्र चर्षणी वृषणा वज्रबाहुमग्निमिन्द्र॰ वृत्रहण॰ हुवेम[13] ॥
अग्ना इन्द्रश्च दाशुषो दुरोणे सुतावतो यज्ञमिहोपयातम्।
अमर्धन्ता[14] सोमपेयाय देवा[15] ॥
अन्वद्य नो[16] अनुमतिर्यज्ञं देवेषु मन्यताम्। अग्निश्च हव्यवाहनो भवतं दाशुषे मयः ॥
अन्विदनुमते त्वम्[17] ॥
राकामह॰ सुहवा॰ सुष्टुती हुवे शृणोतु नः सुभगा बोधतु त्मना।

1) Bb बोधा स्तोमि॰ 2) P अद्य। भवत। यजत्राः। 3) So corrigirt; die Saṃh. Mss. कर्तादिवपदो; P कर्तान्। अवपद इत्यव·पदः। 4) Vgl. RV 2, 29, 6; VS 33, 51. 5) P वः। 6) P भूरि। आगः। 7) Die Saṃh. Mss. कितवं श॰शास; aber P कितवं। शशास। 8) P पाशाः। 9) P देवाः। मा। मा। अधि। पुत्रे। विमिवेति विमिव। 10) Vgl. RV 2, 29, 5. 11) Vgl. RV 8, 45, 1; TBr 2, 4, 5, 7; Kâṭh. 13, 15; VS 7, 32. 12) P अग्रे। 13) Vgl. TBr 2, 4, 5, 7. 14) P अमर्धन्ता। 15) Vgl. RV 3, 25, 4; TBr 2, 4, 5, 7. 16) Vgl. Kap. S. 36, 2. 17) Vgl. TS 3, 3, 11, 3; 4, 4, 12, 5; 7, 15, 5; TBr 3,1, 3, 3 u. ö.; TA 4, 11, 2; Kâṭh. 13, 16; 22, 14 a. E.; 22, 15; VS 34, 8.

सीव्यत्वपः[1] सूच्याच्छिद्यमानया[2] ददातु वीरं शतदायमुक्थ्यम्[3] ॥
यास्ते राके सुमतयः सुपेशसो याभिर्ददासि दाशुषे वसूनि ।
ताभिर्नो अद्य सुमना उपागहि सहस्रपोषं सुभगे रराणा[4] ॥
सिनीवालि पृथुष्टुके या देवानामसि स्वसा ।
जुषस्व हव्यमाहुतं प्रजां देवि दिदिड्ढि नः[5] ॥
या सुपाणिः स्वङ्गुरिः सुषूमा[6] बहुसूवरी ।
तस्यै विश्पत्न्यै हविः सिनीवाल्यै जुहोतन[7] ॥
कुहूमहं सुकृतं विद्मनापसमस्मिन्यज्ञे[8] सुहवां जोहवीमि ।
सा नो ददातु श्रवणं पितॄणां तस्यै ते देवि[9] हविषा विधेम[10] ॥
कुहूर्देवानाममृतस्य पत्नी हव्या नो अस्य हविषः शृणोतु ।
सं दाशुषे किरतु भूरि वामं रायस्पोषं चिकितुषे दधातु[11] ॥
धाता दधातु नो रयिं प्राचीं जीवातुमक्षिताम्[12] ।
वयं देवस्य धीमहि सुमतिं सत्यधर्मणः[13] ॥
धाता ददातु[14] दाशुषे वसूनि प्रजाकामाय मीढुषे दुरोणे ।
तस्मै देवा अमृताः संव्ययन्तां विश्वे देवासो अदितिः सजोषाः[15] ॥
प्रातर्यजध्वमश्विना हिनोत न सायमस्ति देवया[16] अजुष्टम् ।
उतान्यो अस्मद्यजते वि चावः[17] पूर्वः पूर्वो यजमानो वनीयान्[18] ॥

1) P सीव्यतु । अपः । 2) P सूच्या । अछिद्यमानया । 3) Vgl. RV 2, 32, 4; TS 3, 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16. 4) Vgl. RV 2, 32, 5; TS 3, 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16. 5) Vgl. RV 2, 32, 6; TS 3, 1, 11, 3; 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16; VS 34, 10. 6) H सुषुमा 7) Vgl. RV 2, 32, 7; TS 3, 1, 11, 4; 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16. 8) P विद्म । न । अपराम् । (!) 9) H u. Bb देवी 10) Vgl. TS 3, 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16. 11) Vgl. TS 3, 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16. 12) P अचितं । 13) Vgl. TS 3, 3, 11, 3; Kâṭh. 13, 16. 14) So Bb; die anderen Mss. ददाति 15) Vgl. TS 3, 3, 11, 3. 16) Die Saṃh. Mss.: देवया; P देवया इति देव-याः । 17) H u. Bb चावः; Bb चाषः; P च । आवः । 18) Vgl. RV 5, 77, 2; TBr 2, 4, 3, 11.

प्रातर्यावाणा प्रथमा यजध्वं पुरा गृध्रादररुषः पिबातः ।
प्रातर्हि यज्ञमश्विना दधाते[1] प्रशंसन्ति कवयः पूर्वभाजः[2] ॥
इन्द्रा नु पूषणा वयं सख्याय स्वस्तये ।
हुवेम वाजसातये[3] ॥
यन्निर्णिजा[4] ॥
त्वमग्ने बृहद्वयो दधासि देव दाशुषे ।
कविर्गृहपतिर्युवा[5] ॥
हव्यवाडग्निरजरः पिता नो विभुर्विभावा सुदृशीको अस्मे ।
सुगार्हपत्याः[6] समिषो[7] दिदीह्यस्मद्र्यक् संमिमीहि श्रवांसि[8] ॥
त्वं च सोम नो वशो जीवातुं न मरामहे ।
प्रियस्तोत्रो वनस्पतिः[9] ॥
ब्रह्मा देवानां पदवीः कवीनां कविर्विप्राणां महिषो मृगाणाम् ।
श्येनो गृध्राणां स्वधितिर्वनानां सोमः पवित्रमत्येति रेभन्[10] ॥
आ विश्वदेवं सत्पतिं सूक्तैरद्या वृणीमहे ।
सत्यसवं सवितारम्[11] ॥
आ कृष्णेन रजसा वर्तमानो निवेशयन्नमृतं मर्त्यं च ।
हिरण्ययेन सविता रथेना[12] देवो याति भुवना विपश्यन्[13] ॥
उदप्रुतो[14] न वयो रक्षमाणा वावदतो अभ्रियस्येव घोषाः ।

---

1) So corrigirt; H दधाते; Bb दधाते; P दधाते । 2) Vgl. RV 5, 77, 1; TBr 2, 4, 3, 13. 3) Vgl. RV 6, 57, 1; Kâṭh. 23, 11. 4) Vgl. RV 1, 162, 2; TS 4, 6, 8, 1; Kâṭh. 5, 6, 3; VS 25, 25. 5) Vgl. RV 8, 102 (91), 1; TS 3, 4, 11, 1. 6) H u. Bb सुगार्हपत्याः; P सुगार्हपत्या इति सु·गार्हपत्याः । 7) So corrigirt; H u. Bb समिषो; P सः । इषः । 8) Vgl. RV 5, 4, 2; TS 3, 4, 11, 1. 9) Vgl. RV 1, 91, 6; TS 3, 4, 11, 1; Kâṭh. 23, 12. 10) Vgl. RV 9, 96, 6; TS 3, 4, 11, 1; TA 10, 10, 1; Kâṭh. 23, 12. 11) Vgl. RV 5, 82, 7; TS 3, 4, 11, 2. 12) P रथेन । आ । 13) Vgl. RV 1, 35, 2; TS 3, 4, 11, 2; VS 33, 43; 34, 31. 14) P उदप्रुत इत्युद·प्रुतः ।

गिरिभ्रजो नोर्मयो[1] मदन्तो बृहस्पतिमभ्यर्का अमावन्[2] ॥
हंसैरिव सखिभिर्वावदद्भिरश्मन्मयानि नहना[3] व्यस्यन्।
बृहस्पतिरभिकनिक्रदद्गा[4] उत प्रास्तौदुच्च[5] विद्वाँ[6] अगायत्[7] ॥
त्वं सुतस्य पीतये सद्यो वृद्धो अजायथाः।
इन्द्र ज्यैष्ठ्याय सुक्रतो[8] ॥
भुवस्त्वमिन्द्र ब्रह्मणो महान्भुवो विश्वेषु सवनेषु यज्ञियः।
भुवो नॄंश्च्यौत्नो[9] विश्वस्मिन्भरे ज्येष्ठश्च मन्त्रो विश्वचर्षणे[10] ॥
प्र समिचानमीवासः[11] ॥
यच्चिद्धि ते विशो यथा प्र देव वरुण व्रतम्।
मिनीमसि द्यवि द्यवि[12] ॥
यत्किंचेदं वरुण दैव्ये जने ऽभिद्रोहं मनुष्याश्चरामसि।
अचित्ती यत्तव धर्मा[13] युयोपिम[14] मा नस्तस्मादेनसो देव रीरिषः[15] ॥
यथा नो अदितिः करत्पश्वे नृभ्यो यथा गवे।
यथा तोकाय रुद्रियम्[16] ॥
मा नस्तोके तनये मा ना[17] आयुषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः[18]।
वीरान्मा नो रुद्र भामितो वधीर्हविष्मन्तो नमसा विधेम ते[19] ॥

---

1) P न । ऊर्मयः । 2) Vgl. RV 10, 68, 1; TS 3, 4, 11, 3; Kâṭh. 23, 12. 3) So P; die Saṃh. Mss. मंहना 4) P गाः । 5) P प्र । अस्तौत् । उत् । च । 6) P विद्वान् । 7) Vgl. RV 10, 67, 3; TS 3, 4, 11, 3; Kâṭh. 23, 12. 8) Vgl. RV 1, 5, 6; TS 3, 4, 11, 4; Kâṭh. 23, 12. 9) Die Saṃh. Mss च्यौत्नो; P नॄन् । च्यौत्नः । 10) Vgl. RV 10, 50, 4; TS 3, 4, 11, 4; Kâṭh. 23, 12. 11) So die Saṃh. Mss.; in P fehlen diese Worte. 12) Vgl. RV 1, 25, 1; TS 3, 4, 11, 5. 13) P धर्म । 14) So P; in B युयोर्षिम; H u. Bb युपोर्षिम 15) Vgl. RV 7, 89, 5; TS 3, 4, 11, 6; TBr 2, 8, 1, 6; Kâṭh. 23, 12. 16) Vgl. RV 1, 43, 2; TS 3, 4, 11, 2; Kâṭh. 23, 12. 17) P नः । 18) P रिरिषः । 19) Vgl. RV 1, 114, 8; TS 3, 4, 11, 2; TBr 2, 8, 6, 9; TA 10, 53; Kâṭh. 23, 12; VS 16, 16

य इमा विश्वा जातान्याश्रावयति श्लोकेन ।
प्र च सुवाति सविता[1] ॥
विश्वा रूपाणि[2] ॥
अश्विना यज्ञमागतं दाशुषः पुरुदंससा ।
पूषा रक्षतु नो रयिम्[3] ॥
इमं यज्ञमश्विना वर्धयन्तेमौ[4] रयिं यजमानाय धत्ताम् ।
इमौ पशून्रक्षतां[5] विश्वतो नः पूषा नः पातु सदमप्रयुच्छन्[6] ॥
प्र ते महे[7] सरस्वति सुभगे वाजिनीवति ।
सत्यवाचे भरे मतिम् ॥
इदं ते हव्यं घृतवत्सरस्वति[8] सत्यवाचे प्रयतेमा[9] हवींषि ।
इमानि त उदिता[10] शंतमानि तेभिर्वयं सुभगासः स्याम[11] ॥ ६ ॥

Vgl. TS 3, 3, 11; 3, 4, 11 u. ö.; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

॥ इति[12] खिलकाण्डे द्वादशमः प्रपाठकः[13] ॥

---

1) Vgl. RV 5, 82, 9. 2) Der P fügt hier die Worte प्रति । मुंचते । hinzu; vgl. RV 5, 81, 2; TS 4, 1, 10, 4; Kâṭh. 16, 8; 10, 12; Kap. S. 32, 1; VS 12, 3. 3) Vgl. TBr 2, 5, 4, 5. 4) P वर्धयन्ता । इमौ । 5) P पशून् 6) Vgl. TBr 2, 5, 4, 6. 7) So P; die Saṃh. Mss. महे 8) So Bb; auch P घृतवदिति घृत.वत् ।; in H घृतावत्; desgl. B, ohne Accent.. 9) P प्र । यतेम । 10) P उदितेत्युत् . इता । 11) Vgl. TBr 2, 5, 4, 6. 12) Das इति fehlt in den Mss. 13) Im P am Schluss समुदायेन एकोनचिंशो ऽध्यायः ।

प्र देवं देव्या धियेत्यष्टौ[1] ॥

अञ्जन्ति त्वामध्वरे देवयन्तो वनस्पते मधुना दैव्येन ।
यदूर्ध्वस्तिष्ठा[2] द्रविणेह[3] धत्ताद्यद्वा क्षयो मातुरस्या उपस्थे[4] ॥
उच्छ्रयस्व वनस्पते वर्ष्मन्पृथिव्या अधि ।
सुमिती मीयमानो[5] वर्चो धा यज्ञवाहसे[6] ॥
समिद्धस्य श्रयमाणः पुरस्ताद्ब्रह्म वन्वानो अजरं सुवीरम् ।
आरे अस्मदमतिं बाधमाना[7] उच्छ्रयस्व महते सौभगाय[8] ॥

ऊर्ध्व ऊ षु ण[9] ऊतये[10] ॥

ऊर्ध्वो नः पाह्यंहसो नि केतुना विश्वं समत्रिणं दह ।
कृधी न[11] ऊर्ध्वांश्चरथाय[12] जीवसे विदा[13] देवेषु नो दुवः[14] ॥
जातो जायते सुदिनत्वे अह्नां समर्ये[15] आ विदथे वर्धमानः ।
पुनन्ति धीरा[16] अपसो मनीषा देवया विप्रा[17] उदियर्ति वाचम्[18] ॥
युवा सुवासाः परिवीता[19] आगात्स[20] उ श्रेयान्भवति जायमानः ।
तं धीरासः कवया[21] उन्नयन्ति स्वाध्यो मनसा[22] देवयन्तः[23] ॥

अभि त्वा देव सवितरिति त्रयोदश[24] ॥ १ ॥

Vgl. TBr. 3, 6, 1 (pâçukahotraniruktiḥ; yûpasaṃskâraḥ); Kâṭh. 15, 12; RV 3, 8; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

1) P धियां । इत्यष्टौ ऋचः । पूर्वमुक्ताः ।; vgl. RV 10, 176, 2; TS 3, 5, 11, 1; Kâṭh. 15, 12. 2) P तिष्ठाः ।; hier beginnt S. 38 von Ben, welche Handschrift also fortab wieder berücksichtigt wird. 3) P द्रविणा । इह । 4) Vgl. RV 3, 8, 1; TBr 3, 6, 1, 1; Kâṭh. 15, 12. 5) Ben, II u. Bb मियमानो 6) Vgl. RV 3, 8, 3; TBr 3, 6, 1, 1; Kâṭh. 15, 12. 7) P बाधमानः । 8) Vgl. RV 3, 8, 2; TBr 3, 6, 1, 1; Kâṭh. 15, 12. 9) P ऊर्ध्वः । उ । सुं । नः । 10) Vgl. RV 1, 36, 13; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 3; TBr 3, 6, 1, 2; TA 4, 20, 1; Kâṭh. 15, 12; 16, 4; VS 11, 42. 11) P कृधि । नः । 12) So corrigirt; die Saṃh. Mss. ऊर्ध्वां; P ऊर्ध्वान् । 13) P विदां । (!) 14) Vgl. RV 1, 36, 14; TBr 3, 6, 1, 2; Kâṭh. 15, 12. 15) P समर्य इति स·मर्ये । 16) P धीराः । 17) P विप्रः । 18) Vgl. RV 3, 8, 5; TBr 3, 6, 1, 3. 19) P परिवीत इति परि·वीतः । 20) P आ । अगात् । सः । 21) P कवयः । 22) Ben मंमसा 23) Vgl. RV 3, 8, 4; TBr 3, 6, 1, 3; TA 1, 27, 2; Kâṭh. 15, 12. 24) P इति त्रयोदश ऋचः पूर्वोक्ताः ।; vgl. RV 1, 24, 3; TS 3, 5, 11, 3; Kâṭh. 15, 12; 28, 7; Kap. S. 44, 7.

होता यक्षदग्निꣳ समिधा सुषमिधा[1] समिद्धं नाभा पृथिव्याः संगथे वामस्य वर्ष्मन्दिव[2] इडस्पदे वेत्वाज्यस्य होतर्यज होता यक्षत्तनूनपातमदितेर्गर्भे[3] भुवनस्य गोपां मध्वाद्य देवो देवेभ्यो देवयानान्पथो अनक्तु वेत्वाज्यस्य होतर्यज होता यक्षन्नराशꣳसं नृशस्तं[4] नॄꣳष्प्रणेत्र[5] गोभिर्वपावान्स्याद्वीरैः शक्तीवान्रथैः प्रथमयावा[6] हिरण्यश्चन्द्री वेत्वाज्यस्य होतर्यज होता यक्षदग्निमिड[7] ईडितो देवो देवाꣳ[8] आ च वक्षद्दूतो हव्यवाडमूरा[9] उपेमꣳ यज्ञमुपेमां देवो देवहूतिमवतु वेत्वाज्यस्य होतर्यज होता यक्षद्बर्हिः सुष्टरीमोर्णम्रदा[10] अस्मिन्यज्ञे वि च प्र च प्रथताꣳ स्वासस्थं देवेभ्या[11] एमेनदद्य[12] वसवो रुद्रा आदित्याः सदन्तु प्रियमिन्द्रस्यास्तु वेत्वाज्यस्य होतर्यज होता यक्षद्दुर[13] ऋष्वाः कवष्यो[14] कोशधावनीरुदाताभिजिहता[15][16] वि पक्षोभिः[17] श्रयन्ताꣳ सुप्रायणा अस्मिन्यज्ञे विश्रयन्तामृतावृधो व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज होता यक्षदुषासानक्ता बृहती सुपेशसा नॄꣳष्पतिभ्यो[18] योनिं कृण्वाने सꣳस्मयमाने इन्द्रेण देवैरेदं[19] बर्हिः सीदताꣳ[20] वीतामाज्यस्य होतर्यज होता यक्षद्दैव्या होतारा मन्द्रा पोतारा कवी प्रचेतसा स्विष्टमद्यान्यः कर-

1) B सुस्वमिधा; P सुषमिधा सुसमिधेति सु · समिधा। 2) P दिवः। 3) Die Samh. Mss. °मदिते गर्भे; P अदितेः। गर्भे। 4) So Ben u. Bb; in H नृशंस्तः P नृशंस्तमिति नृ · शंस्तम्। 5) Die Mss. schwanken; B नॄꣳष्प्रणेत्रं; Bb नॄꣳः ष्प्रणेत्रं; H नॄꣳप्रणेत्रं; Ben नॄः प्र°; P नॄप्रणेत्रं। नृप्रणेत्रमिति नृ · प्रणेत्रं।; TBr 3, 6, 2 नॄꣳःप्रणेत्रम् 6) Ben प्रथमजा 7) P इडः। 8) P देवान्। 9) P अमूरः। 10) P सुष्टरीम। सुस्तरीमेति सु · स्तरीम। ऊर्णम्रदा इत्यूर्ण · म्रदाः। 11) P देवेभ्यः। 12) P आ। ईं। एनत्। अद्य। 13) P दुरः। 14) So H u. Bb; Ben कवःशो; P कवष्यः। 15) So corrigirt; die Mss. schwanken; H, Bb u. B कोषधावनी°; Ben कोकधावनी°; P कोषधावनीरिति कोष · धावनीः। 16) P उत। आभिः। जिहतां। 17) P पक्षः। अभि। (!) 18) Die Mss. schwanken; H u. Bb नॄꣳष्पति°; desgl. B, ohne Accent; Ben नॄः प°; P नृन्। पतिभ्य इति पति · भ्यः।; TBr 3, 6, 2, 2 नॄꣳःपतिभ्यो 19) P देवैः। इदं। 20) P सीदतं।

दिषां[1] स्वभिगूर्तमन्य[2] ऊर्जो संतवसेमं[3] यज्ञं दिवि देवेषु धत्ता[4] वीतामाज्यस्य होतर्यज होता यक्षत्तिस्रो देवीरपसामपस्तमा अच्छिद्रमद्येदमपस्तन्वतां[5] देवेभ्यो देवीर्देवमपो व्यन्त्वाज्यस्य[6] होतर्यज होता यक्षत्त्वष्टारमचिष्टुमपाकं रेतोधां विश्रवसं यशोधां पुरुरूपमकामकर्शनं[7] सुपोषः पोषैः स्यात्सुवीरो[8] वीरैर्वेत्वाज्यस्य होतर्यज होता यक्षद्वनस्पतिमुपावस्रक्षद्धियो जोष्टारं शशमन्नरः[9] स्वदात्स्वधितिर्ऋतुथाद्य[10] देवो देवेभ्यो हव्यावाड्[11] वेत्वाज्यस्य होतर्यज ॥ २ ॥

Vgl. TBr. 3, 6, 2 (prayâjavishayakamâitrâvaruṇaprâishoktiḥ).

समिद्धो अद्य मनुषो दुरोणे देवो देवान्यजसि जातवेदः ।
आ च वह मित्रमहश्चिकित्वान्त्वं दूतः कविरसि प्रचेताः[12] ॥
तनूनपात्पथ ऋतस्य यानान्मध्वा समञ्जन्स्वदया[13] सुजिह्व ।
मन्मानि धीभिरुत यज्ञमृन्धन्देवत्रा[14] च कृणुह्यध्वरं नः[15] ॥
नराशंसस्य महिमानमेषामुपस्तोषाम यजतस्य यज्ञैः ।
ये सुक्रतवः शुचयो धियंधाः स्वदन्तु[16] देवा उभयानि हव्या[17] ॥
आजुह्वाना[18] ईड्यो वन्द्यश्चा[19] याह्यग्ने वसुभिः सजोषाः ।
त्वं देवानामसि यह्व होता स एनान्यक्षीषितो[20] यजीयान्[21] ॥

1) Die Saṃh. Mss. करद्दिशां; P करत् । इषां । 2) P अन्यः । 3) P सं॰तवसा । इमं । 4) P धत्तं । 5) P अच्छिद्रं । अद्य । इदं । अपः । तन्वतां । 6) P व्यन्तु । 7) P अकामकर्शनमित्यकामकर्शनं । 8) P स्यां । 9) So mit P शशमन् ।; Ben u. Bb शशमं; desgl. H u. B, ohne Accent. 10) Bb स्वधात 11) So Ben u. Bb; P हव्या ।; अवाट् ।; H हव्यवाड्; desgl. B, ohne Accent. 12) Vgl. RV 10, 110, 1; TBr 3, 6, 3, 1; Kâṭh. 16, 20; VS 29, 25 13) H u. Bb स्वदया; P स्वदय । 14) P॰ऋन्धन् । 15) Vgl. RV 10, 110, 2; TBr 3, 6, 3, 1; Kâṭh. 16, 20; VS 29, 26. 16) So Ben, H u. Bb स्वदंतु; desgl. B, ohne Accent; P स्वदंति । 17) Vgl. RV 7, 2, 2; TBr 3, 6, 3, 1; Kâṭh. 37, 4; VS 29, 27. 18) P आजुह्वान इत्याऽजुह्वानः । 19) P वन्द्यः । च । आ । 20) P एनान् । यक्षि । इषितः । 21) Vgl. RV 10, 110, 3; TBr 3, 6, 3, 2; Kâṭh. 16, 20; VS 29, 28.

प्राचीनं बर्हिः प्रदिशा पृथिव्या[1] वस्तोरस्या[2] वृज्यते अग्रे अह्नाम् ।
व्यु प्रथते वितरं वरीयो देवेभ्यो अदितये स्योनम्[3] ॥
व्यचस्वतीरुर्विया विश्रयन्तां पतिभ्यो न जनयः शुम्भमानाः ।
देवीर्द्वारो[4] बृहतीर्विश्वमिन्वा देवेभ्यो भवत[5] सुप्रायणाः[6] ॥
आ सुष्वयन्ती[7] यजते उपाके उषासानक्ता सदतां नि योनौ ।
दिव्ये योषणे बृहती सुरुक्मे अधि श्रियं शुक्रपिशं दधाने[8] ॥
दैव्या होतारा प्रथमा सुवाचा मिमाना यज्ञं मनुषो यजध्यै ।
प्रचोदयन्ता विदथेषु कारू प्राचीनं ज्योतिः प्रदिशा दिशन्ता[9] ॥
आ नो यज्ञं भारती तूयमेत्विडा मनुष्वदिह चेतयन्ती ।
तिस्रो देवीर्बर्हिरेदं स्योनं सरस्वती स्वपसः सदन्तु[10] ॥
य इमे द्यावापृथिवी जनित्री रूपैरपिंशद्भुवनानि विश्वा ।
तमद्य होतरिषितो[11] यजीयान्देवं त्वष्टारमिह यक्षि विद्वान्[12] ॥
उपावसृज त्मन्या समञ्जन्देवानां पाथ ऋतुथा हवींषि ।
वनस्पतिः शमिता देवो अग्निः स्वदन्तु[13] हव्यं मधुना घृतेन[14] ॥ ३ ॥

Vgl. RV 10, 110; TBr 3, 6, 3 (âprisaṃjñakaprayâjayâjyoktiḥ); Kâṭh. 16, 20; VS 29, 25 flg.

1) P पृथिव्याः । 2) P वस्तोः । अस्याः । 3) Vgl. RV 10, 110, 4; TBr 3, 6, 3, 2; Kâṭh. 16, 20; VS 29, 29. 4) So im Anschluss an P देवीः । द्वारः ।; die Saṃh. Mss. देवीर्द्वारो 5) B u. Bb भवतु 6) Vgl. RV 10, 110, 5; TBr 3, 6, 3, 3; Kâṭh. 16, 20; VS 29, 30. 7) P आ । सुष्वयंती । सुस्वयंती इति सु.स्वयंती । 8) Vgl. RV 10, 110, 6; TBr 3, 6, 3, 3; Kâṭh. 16, 20; VS 29, 31. 9) Vgl. RV 10, 110, 7; TBr 3, 6, 3, 3; Kâṭh. 16, 20; VS 29, 32. 10) Vgl. RV 10, 110, 8; TBr 3, 6, 3, 4; Kâṭh. 16, 20; VS 29, 33. 11) Ben होत ऋषीतो 12) Vgl. RV 10, 110, 9; TBr 3, 6, 3, 4; Kâṭh. 16, 20. 13) P स्वदतु । 14) Vgl. RV 10, 110, 10; TBr 3, 6, 3, 4; Kâṭh. 16, 20; VS 29, 35.

अग्निर्होता नो अध्वरे वाजी सन्परिणीयते ।
देवो देवेषु यज्ञियः[1] ॥
परि त्रिविष्ट्यध्वरं[2] यात्यग्नी[3] रथीरिव ।
आ देवेषु प्रयो दधत्[4] ॥

परि वाजपतिः कविः[5] ॥ अजैदग्निरसनद्वाज[6] नि देवो देवेभ्यो हव्यावाट्[7] प्राज्ञोभिर्हिन्वानो[8] धेनाभिः कल्पमानो यज्ञस्यायुः प्रतिरन्नुपप्रेष्य[9] होतर्हव्या देवेभ्यो दैव्याः शमितार उत मनुष्या[10] आरभध्वमुपनयत[11] मेध्यादुर[12] आशासाना[13] मेधपतये[14] मेधं प्रास्मा[15] अग्निं भरत स्तृणीत बर्हिरन्वेनं[16] माता मन्यतामनु[17] पितानु भ्राता सगर्भ्यो ऽनु सखा सयूथ्य उदीचीना[18] अस्य पदो निधत्तात्सूर्यं[19] चक्षुर्गमयताद्वातं प्राणमन्ववसृजतादन्तरिक्षमसुं[20] पृथिवीं शरीरमेकधास्य त्वचमाछ्यतात्पुरा[21. 22] नाभ्या[23] अपिशसो वपामुत्खिदतादन्तरेवोष्माणं वारयताच्छ्येनमस्य[24] वक्षः कृणुतात्प्रशसा बाहू शला दोषणी कश्यपेवांसाछिद्रे[25] श्रोणी कवषोरूस्रे[26] कपर्णाष्ठीवन्ता[27] षड्विंशतिरस्य वङ्क्रयस्ता[28]

1) Vgl. RV 4, 15, 1; TBr 3, 6, 4, 1; Kâṭh. 16, 21; 38, 12. 2) P त्रिविष्टीति त्रि. विष्टि। अध्वरं। 3) P अग्निः। 4) Vgl. RV 4, 15, 2; TBr 3, 6, 4, 1; Kâṭh. 16, 21; 38, 12. 5) Vgl. RV 4, 15, 3; TS 4, 1, 2, 5; TBr 3, 6, 4, 1; Kâṭh. 16, 2 u. 21; 19, 3; 38, 12; Kap. S. 30, 1; VS 11, 15. 6) P असनीत्।; vgl. TBr 3, 6, 5; Kâṭh. 16, 21. 7) So Ben u. Bb; in H हव्यवाट्; desgl. B, ohne Accent; P हव्यवाडिति हव्य. वाट्। 8) P प्र। अज्ञोभिरित्यंज: . भिः। 9) So Ben; in Bb °नुपप्रेष्य; H नुपप्रेष्य; B °न्नुपप्रेष्य; P उपप्रेष्येि। उप। प्रेष्य। 10) P मनुष्याः। 11) P आ। भरध्वं। 12) P मेध्यान्। उरः। 13) P आशासाना इत्या. शासानाः। 14) H मेधं पतये 15) P प्र। अस्मै। 16) Vgl. RV 1, 13, 5. 17) Bb मन्यतामनु; vgl. Kâṭh. 16, 21. 18) P उदीचीनान्।; Vgl. auch Âit. Br. 2, 6. 19) P निधत्तादिति नि. धत्तात्। 20) P अंतरिक्षं। असुं। 21) So Ben; auch P त्वचं। आ। छ्यतात्।; die andern Mss. त्वचमात्छ्यतात् 22) P पुरः। 23) P नाभ्याः। 24) So Bb; die andern Mss. वारयध्वाञ्; P वारयध्वात्। 25) P वांसाछिद्रे इति वांसाछिद्रे। (!) 26) P कवषोः। ऊस्रे इत्यूस्रे। 27) So die Samh. Mss.; desgl. TBr 3, 6, 6, 3; P कपर्णा।। अष्टीवंता। 28) P वंक्रयः। ताः।

अनुष्ठुयोच्च्यावयताज्जीवं[1] गात्रमस्यानूनं[2] कृणुतादूवध्यगोहं पार्थिवं खनतादस्ना रक्षः संसृजतादनिष्ठुमस्य मा राविष्टोरुकं[3] मन्यमाना[4] नेद्वस्तोके[5] तनये रविता रवदध्रिगो[6] शमीध्वं सुशमि शमीध्वं शमीध्वमध्रिगो[7] ॥

अध्रिगुश्च विपापश्च देवानां शमितारौ।
तौ[8] एनं प्रविद्वांसौ श्रपयतं यथास्य श्रपणं तथा ॥ ४ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 4—6 (paryagnikaraṇîyânâm ṛcâm uktiḥ; mâitrâvaruṇaprâishoktiḥ; adhriguprâishakathanam); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

जुषस्व सप्रथस्तमम्[9] ॥
इमं नो यज्ञममृतेषु धेहीमा हव्या जातवेदो जुषस्व।
स्तोकानामग्ने मेदसो घृतस्य होतः प्राशान[10] प्रथमो निषद्य[11] ॥
घृतवन्तः पावक ते स्तोकाः श्चोतन्ति मेदसः।
स्वधर्मन्देववीतये श्रेष्ठं नो धेहि वार्यम्[12] ॥
तुभ्यं स्तोका घृतश्चुतो[13] ऽग्ने[14] विप्राय सन्त्य।
ऋषिः श्रेष्ठः समिध्यसे यज्ञस्य प्राविता भव[15] ॥
तुभ्यं श्चोतन्त्यध्रिगो शचीवः स्तोकासो अग्ने मेदसो घृतस्य।
कविशस्तो बृहता भानुनागा[16] हव्या जुषस्व[17] मेधिर[18] ॥
ओजिष्ठं ते मध्यतो मेदा[19] उद्भृतं प्र ते वयं ददामहे।

1) Die Saṃh. Mss. °योच्या°; P °अनुष्टुय इत्यनु । स्तुयः । च्यावयतात् । 2) P अस्य । अनूनं । 3) P मा । अरविष्ट । उरुकं । 4) P मन्यमानः । 5) So Ben; auch P न । इत् । वः । तोके ।; die andern Mss. मेध्वस्तोके 6) P रविता । अरवत् । 7) So H; in Bb °मध्रिगो; in Ben ohne Accent. 8) P तौ । 9) Vgl. RV 1, 75, 1; TBr 3, 6, 7, 1; Kâṭh. 16, 21. 10) P प्र । आशान ।; die Saṃh. Mss. प्राशान: 11) Vgl. RV 3, 21, 1; TBr 3, 6, 7, 1; Kâṭh. 16, 21. 12) P वार्यं ।; vgl. RV 3, 21, 2; TBr 3, 6, 7, 1 u. 2; Kâṭh. 16, 21. 13) Ben °श्च्युतो 14) P अग्ने । 15) Vgl. RV 3, 21, 3; TBr 3, 6, 7, 2; Kâṭh. 16, 21. 16) P भानुना । आ । अगाः । 17) H जुषस्व 18) Vgl. RV 3, 21, 4; TBr 3, 6, 7, 2; Kâṭh. 16, 21. 19) P मेदः ।

श्चोतन्ति ते वसो स्तोका अधि त्वचि प्रति[1] तान्देवशो विहि[2] ॥ होता यक्षदग्निं स्वाहाज्यस्य स्वाहा मेदसः स्वाहा स्तोकानां स्वाहा स्वाहाकृतीनां स्वाहा हव्यसूक्तीनां स्वाहा देवा आज्यपा जुषाणा अग्ना[3] आज्यस्य व्यन्तु होतर्यज ॥

सद्यो जातो व्यमिमीत यज्ञमग्निर्देवानामभवत्पुरोगाः ।
अस्य होतुः प्रदिश्यृतस्य वाचि स्वाहाकृतं हविरदन्तु देवाः[4] ॥

अग्निर्वृत्राणि जङ्घनत्[5] ॥ होता यक्षदग्निमाज्यस्य जुषतां[6] हविर्होतर्यज ॥ त्वं सोमासि सत्पतिः[7] ॥ होता यक्षत्सोममाज्यस्य जुषतां हविर्होतर्यज ॥ शुचिं नु स्तोमम्[8] ॥ होता यक्षदिन्द्राग्नी छागस्य वपाया[9] मेदसो जुषेतां हविर्होतर्यज ॥ श्नथद्वृत्रमुभा[10] वामिन्द्राग्नी[11] ॥ होता यक्षदिन्द्राग्नी पुरोडाशस्य जुषेतां हविर्होतर्यज ॥ प्र चर्षणिभ्या[12] इडामग्ने[13] होता यक्षदग्निं पुरोडाशस्य जुषतां हविर्होतर्यज ॥

अग्निं सुदीतिं[14] सुदृशं गृणन्तो नमस्यामस्त्वेड्यं[15] जातवेदः ।
त्वां दूतमरतिं हव्यवाहं देवा अकृण्वन्नमृतस्य नाभिम्[16] ॥

इडोपहूतोपहूतेडोपास्मे[17] इडा ह्वयतामिडोपहूता मानवी घृतपदी मैत्रावरुणी ॥ ब्रह्म देवकृतमुपहूतं दैव्या अध्वर्यवा[18] उपहूता उपहूता

1) So P; in Ben प्रती; desgl. Bb, ohne Accent; in H u. B प्रथि 2) So P; in Ben विह्नि; H, Bb u. B विह्निः; vgl. RV 3, 21, 5; TBr 3, 6, 7, 2; Kâṭh 16, 21. 3) Bb अग्ना 4) Vgl. RV 10, 110, 11; TBr 3, 6, 3, 4; Kâṭh. 16, 20; VR 29, 36. 5) Vgl. RV 6, 16, 34; TS 4, 3, 13, 1 u. 5.; TBr 3, 5, 6, 1; Kâṭh. 2, 14: 20, 14; VS 33, 9. 6) In Bb dies Wort ohne Accent. 7) Vgl. RV 1, 91, 5; TS 4, 3, 13, 1; TBr 3, 5, 6, 1; Kâṭh. 2, 14. 8) Vgl. RV 7, 93, 1; TS 1, 1, 14, 1; TBr 2, 4, 8, 3; Kâṭh. 13, 15; 21, 13. 9) P वपायाः । 10) Vgl. RV 6, 60, 1; TS 4, 2, 11, 1. 3, 13, 8; TBr 2, 8, 5, 1; 3, 5, 7, 3; Kâṭh. 4, 15; 21, 13; 23, 11. 11) Vgl. RV 6, 60, 13; TS 1, 1, 14 1, 5, 5, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kâṭh. 7, 4; 7, 5; 6, 9; Kap. S. 4, 8; 5, 3; 5, 4. 12) Vgl. RV 1, 109, 6; TS 4, 2, 11, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kâṭh. 4, 15. 13) Ben ईडाम° 14) Ben सुदीतिं 15) P त्वा । ईड्यं । 16) Vgl. RV 3, 17, 4; TBr 3, 6, 9, 1; Kâṭh. 18, 21. 17) So Ben; P उप । अस्मान् ।; die andern Mss. °पास्मां 18) P दैव्याः । अध्वर्यवः ।

मनुउष्या यं इमं॰ यज्ञमंवान्यें[1] च यज्ञपति॰ वंर्धानुंपहूते द्यावापृथिवी पूर्वजें ऋतावरी[2] देवी देवपुत्रे उंपहूतो ऽयं॰[3] यजमाना[4] उत्तरस्यां देव्याज्यांयामुंपहूतो भूंयसि हविःकरणे[5] दिव्ये धामन्नुंपहूतो देवा म इदं॰ हविर्जुषन्तामिति तस्मिन्नुंपहूतः ॥ ५ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 7—9 (stokavishayakamâitrâvaruṇânuvacanoktiḥ; vapâpuroḍâçasvishṭakṛtâṃ mâitrâvaruṇapâdyaprâishapuronuvâkyoktiḥ; vapâpuroḍâçasvishṭakṛtâ n yâjyoktiḥ); RV 3, 21; Kâṭh. 16, 21 u. 20; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

त्वं॰ ह्यग्ने प्रथमो मनोतास्या[6] धियो अभवो दस्म होता ।
त्वं॰ सीं॰ वृषन्नकृणोर्दुष्टरीतु संहो विश्वस्मे संहसे संहध्ये[7] ॥
अधा[8] होता न्यसीदो यंजीयानिडस्पदं इषयन्नीड्यः[9] संन् ।
त्वं त्वा नरः प्रथमं देवयन्तो महो रायै चितयन्तो अनुग्मन्[10] ॥
वृतेव यन्तं बहुभिर्वसउव्यैस्त्वे रयिं जागृवा॰सो अनुग्मन् ।
रुशन्तमग्निं दर्शतं बृहन्त॰ वपावन्त॰ विश्वहा[11] दीदिवा॰सम्[12] ॥
पदं देवस्य नमसा व्यन्तः श्रवस्यवः श्रव आपन्नमृक्तम्[13] ।
नामानि चिद्दधिरे यज्ञियानि भद्रायां ते रणयन्त संदृष्टौ[14] ॥
त्वां॰ वर्धन्ति क्षितयः पृथिव्यां त्वां॰ राय उभयासो जनानाम् ।
त्वं त्राता तरणे चेत्यो भूः पिता माता संदमिन्मानुषाणाम्[15] ॥
सपर्येण्यः स प्रियो विउक्ष्वग्निर्होता मन्द्रो निषसादा[16] यंजीयान् ।

1) P यं॰ । अवान् । 2) P ऋतावरी । ऋतावरी इत्यृत.वरी । (!) 3) Dies Wort fehlt im P. 4) P यजमानः । 5) P हविष्करणे इति हविः.करणे । 6) P मनोताः । 7) Bb यजध्यै; Vgl. RV 6, 1, 1; TBr 3, 6, 10, 1; Kâṭh. 18, 20. 8) P अध । 9) Die Saṃh. Mss. ईषय॰; P इषयन् । 10) Vgl. RV 6, 1, 2; TBr 3, 6, 10, 1; Kâṭh. 18, 20. 11) P विश्वाहा । विश्वेति विश्व.हा । 12) Vgl. RV 6, 1, 3; TBr 3, 6, 10, 1; Kâṭh. 18, 20. 13) P श्रवः । आपन् । अमृक्तं । 14) Vgl. RV 6, 1, 4; TBr 3, 6, 10, 2. 15) Vgl. RV 6, 1, 5; TBr 3, 6, 10, 2; Kâṭh. 18, 20. 16) P नि । ससाद ।

तं त्वा वयं दमा[1] आ दीदिवांसमुप ज्ञुबाधो नमसा सदेम[2] ॥
तं त्वा वयं सुध्यो नव्यमग्ने सुम्नायव ईमहे देवयन्तः ।
त्वं विशो अनयो दीद्यानो[3] दिवो अग्ने बृहता रोचनेन ॥
विशां कविं विश्पतिं[5] शश्वतीनां नितोशनं वृषभं चर्षणीनाम् ।
प्रेतीषणिमिषयन्तं[6] पावकं राजन्तमग्निं यजतं रयीणाम्[7] ॥
सो अग्न ईजे शशमे[8] च मर्तो[9] यस्ता[10] आनट् समिधा हव्यदातिम् ।
य आहुतिं परि वेदा[11] नमोभिर्विश्वेत्स वामा दधते त्वोतः[12] ॥
अस्मा उ ते महि महे विधेम नमोभिरग्ने समिधोत हव्यैः ।
वेदी सूनो सहसो गीर्भिरुक्थैरा ते भद्रायां सुमतौ यतेम[13] ॥
आ यस्ततन्थ रोदसी वि भासा श्रवोभिश्च श्रवस्यस्तरुत्रः[14] ।
बृहद्भिर्वाजैः स्थविरेभिरस्मे रेवद्भिरग्ने वितरं विभाहि[15] ॥
नृवद्वसो सदमिद्धेह्यस्मे भूरि तोकाय तनयाय पश्वः ।
पूर्वीरिषो बृहतीरारेअघा[16] अस्मे भद्रा सौश्रवसानि सन्तु[17] ॥
पुरूण्यग्ने पुरुधा त्वाया वसूनि राजन्वसुता ते अश्याम् ।
पुरूणि हि त्वे पुरुवार सन्त्यग्ने वसु विधते[18] राजनि त्वे[19] ॥ ६ ॥

Vgl. RV 6, 1; TBr 3, 6, 10 (manotâsûktoktiḥ); Kâṭh. 18, 20.

1) P दमे । 2) Vgl. RV 6, 1, 6; TBr 3, 6, 10, 3; Kâṭh. 18, 20. 3) So im Anschluss an P दीदयानः ।; die Saṃh. Mss. दीध्यानो 4) Vgl. RV 6, 1, 7; TBr 3, 6, 10, 3; Kâṭh. 18, 20. 5) H u. Bb विश्पतिं 6) H u. Bb ॰प्रणी॰; Ben ॰मार्ष॰; P प्रेतीषणिमिति प्रती॰इषणं । इषयंतं । 7) Vgl. RV 6, 1, 8; TBr 3, 6, 10, 3; Kâṭh. 18, 20. 8) P शशमे । 9) H मर्त्ता; Bb मर्त्ता 10) P यः । ते । 11) P परि । वेद । 12) Vgl. TBr 3, 6, 10, 4; Kâṭh. 18, 20. 13) Vgl. RV 6, 1, 10; TBr 3, 6, 10, 4. 14) P श्रवस्युः । 15) Vgl. RV 6, 1, 11; TBr 3, 6, 10, 5; Kâṭh. 18, 20. 16) P आरेअघा इत्यारे॰अघाः । 17) Vgl. RV 6, 1, 12; TBr 3, 6, 10, 5; Kâṭh. 18, 20. 18) Ben u. P विधते 19) Vgl. RV 6, 1, 13; TBr 3, 6, 10, 5; Kâṭh. 18, 20.

आ वृत्रहणा वृत्रहभिः[1] शुष्मैरिन्द्र यातं नमोभिरग्ने अर्वाक् ।
युवꣳ राधोभिरकवेभिरिन्द्राग्ने अस्मे भवतमुत्तमेभिः[2] ॥

होता यक्षदिन्द्राग्नी छागस्य हविष[3] आत्तामद्य मध्यतो मेद[4] उद्भृतं पुरा द्वेषोभ्यः पुरा पौरुषेय्या[5] गृभो घस्तां[6] नूनं घासेअज्राणाꣳ[7] यवसप्रथमानाꣳ[8] सुमत्क्षराणाꣳ शतरुद्रियाणामग्निष्वात्तानां[9] पीवोपवसनानां[10] पार्श्वतः श्रोणितः शितामत[11] उत्सादतो ऽङ्गादङ्गादवत्तानां करत[12] एवेन्द्राग्नी जुषेताꣳ हविर्होतर्यज[13] ॥

गीर्भिर्विप्रः प्रमतिमिच्छमाना[14] ईट्टे[15] रयिꣳ यशसं पूर्वभाजम् ।
इन्द्राग्नी वृत्रहणा सुवज्रा प्र नो[16] नव्येभिस्तिरतं देष्णैः[17] ॥

देवेभ्यो वनस्पते हवीꣳषि हिरण्यपर्ण[18] प्रदिवस्ते[19] अर्थम् ।
प्रदक्षिणिद्रशनया नियूय ऋतस्य वक्षि पथिभी[20] रजिष्ठैः[21] ॥

होता यक्षद्वनस्पतिमभि हि पिष्टतमया रभिष्ठया रशनयाधित[22] यत्राग्नेराज्यस्य प्रिया धामानि यत्र सोमस्याज्यस्य हविषः प्रिया धामानि यत्रेन्द्राग्न्योश्छागस्य हविषः प्रिया धामानि यत्र वनस्पतेः प्रिया पाथाꣳसि यत्र देवानामाज्यपानां प्रिया धामानि यत्राग्नेर्होतुः प्रिया धामानि तत्रैतं प्रस्तुत्येवोपस्तुत्येवोपावस्रक्षद्रभीयाꣳसमिव[23] कृत्वी करदेवं[24] देवो वनस्पतिर्जुषताꣳ हविर्होतर्यज[25] ॥ ·

---

1) Ben वृत्रहभिः 2) Vgl. RV 6, 60, 3; TBr 3, 6, 8, 1. 3) P हविषः । 4) P मेदः । 5) P पौरुषेय्याः । 6) P घस्तां । (!) 7) P घासेअज्राणामिति घासे·अज्राणाम् ।; vgl. TBr 3, 6, 11, 2; VS 21, 43. 8) P यवसप्रथमानामिति यवस·प्रथमानां । 9) P शतरुद्रियाणामिति शत·रुद्रियाणाम् । 10) P पीवोपवसनानामिति पीव·उपवसनानाम् । 11) P शितामुतः । 12) P करतः । 13) Vgl. TBr 3, 6, 11, 1 u. 2; VS 21, 43. 14) P इच्छमानः । 15) P ईडे । 16) Bh णो 17) Vgl. RV 7, 93, 4; TBr 3, 6, 9, 1; Kâth. 4, 15. 18) Ben °वर्ण; P हिरण्यपर्णेति हिरण्य·पर्ण । 19) Ben प्रदिशस्; P प्रदिव इति प्र·दिवः । 20) P पथिभिः । 21) Vgl. TBr 3, 6, 11, 2; Kâṭh. 18, 21. 22) P रशनया अधित । 23) P उपस्तुत्येवेत्युपस्तुत्य·इव । 24) P करत् । एवं । 25) P यज ।; vgl. TBr 3, 6, 11, 4.

वनस्पते रशनया नियूय पिष्टतमया वयुनानि विद्वान् । वहा[1] देवत्रा दधिषो[2] हवींषि प्र च दातारममृतेषु वोचः[3] ॥ पिप्रीहि[4] देवान्[5] ॥ होता यक्षदग्निं स्विष्टकृतमयाडग्निरश्विनोः प्रिया धामान्ययाट् सोमस्याज्यस्य हविषः प्रिया धामान्ययाडिन्द्राग्न्योश्छागस्य हविषः प्रिया धामान्ययाड् वनस्पतेः प्रिया पाथांस्ययाड् देवानामाज्यपानां प्रिया धामानि यक्षदग्नेर्होतुः प्रिया धामानि यक्षत्स्वं महिमानमायजतामेज्या[6] इषः कृणोतु सो अध्वराञ्जातवेदा[7] जुषतां हविर्होतर्यज ॥ अग्ने यदद्येडोपहूता[8] ॥ ७ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 11 (mâitrâvaruṇapravaktavyahavirvanaspatisvishṭakṛtprâishapuronuvâkyânâm uktiḥ) u. 12 (havirvanaspatisvishṭakṛtâm yâjyoktiḥ); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

देवं बर्हिः सुदेवं देवैः स्यात्सुवीरं[9] वीरैर्वस्तोवृज्येताक्तोः[10] प्रभ्रियेतात्यन्यान्राया बर्हिष्मतो मदेम वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज देवं बर्हिर्वसुवने वसुधेयस्य वेतु देवीर्द्वारः संघाते वीड्वीर्यामञ्छिथिरा[11] ध्रुवा देवहूतौ[12] वत्स[13] ईमेनास्तरुणा[14] आमिमीयात्कुमारो वा नवजातो मैना[15] अर्वा रेणुककाटः[16] प्रणग्वसुवने[17] वसुधेयस्य व्यन्तु यज देवीर्द्वारो वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु देवी उषासानक्ताद्यास्मिन्यज्ञे प्रयत्यह्वेतामपि[18] नूनं दैवीर्विशः[19] प्रायासिष्टां[20] सुप्रीते सुधिते वसुवने वसुधेयस्य

1) P वह । 2) So Ben; P दधिषः ।; die andern Mss. दिधिषो 3) Ben वोच; vgl. TBr 3, 6, 12, 1. 4) Ben पिपृहि 5) Vgl. RV 10, 2, 1; TS 4, 3, 13, 4; TBr 3, 5, 7, 5. 6, 11, 4; Kâṭh. 2, 15; 18, 21; 20, 15. 6) P आ । यजतां । एज्या इत्या. ईज्याः । 7) Bb कृणोतु; die andern Mss. कृणोतु; die Mss. अध्वरा जा॰ 8) Vgl. RV 6, 15, 14; TS 4, 3, 11, 4; TBr 3, 5, 7, 6. 6, 12, 2. 9) H ... 10) P वृज्येत । अक्तोः । 11) So Ben; in H u. Bb विड्वीर्यामञ्; desgl. B, ohne Accent; P वीड्वीः । यामन् । शिथिराः । 12) P देवहूत इति देव॰हूतः । (!) 13) P वत्सः । 14) P ईम् । एनाः । तरुणाः । 15) P मा । एनाः । 16) B रेणुककारः 17) So Ben; in H u. Bb पृणग्; desgl. B, ohne Accent.; P प्राणन् ।; TBr 3, 6, 13, 1 पृक्षग् 18) P प्रयतीति प्र॰यति । अह्वेतां । 19) P दैवीः । विशः ।• 20) Die Saṃh. Mss. प्रायाशिष्टां; P प्र । अयासिष्टं ।; cf. TBr 3, 6, 13, 1.

वीताꣳ यज देवी उषासानक्ता वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवी जोष्ट्री वसुधिती[1] ययोरन्याघा[2] द्वेषाꣳसि यूयवदान्या[3] वक्षद्वसु वार्याणि यजमानाय वसुवने वसुधेयस्य वीताꣳ यज देवी जोष्ट्री वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवी ऊर्जाहुती[4] इषमूर्जमन्या वक्षत्सग्धिꣳ[5] सपीतिमन्या नवेन पूर्वं दयमानाः स्याम पुराणेन नवं तामूर्जमूर्जाहुती ऊर्जयमाने[6] अधाताꣳ वसुवने वसुधेयस्य वीताꣳ यज देवी ऊर्जाहुती वसुवने वसुधेयस्य वीतां देवा दैव्या होतारा पोतारा नेष्टारा हताघशꣳसा[7] आभरद्वसू वसुवने वसुधेयस्य वीताꣳ यज देवा दैव्या होतारा वसुवने बसुधेयस्य वीतां देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीरिडा सरस्वती भारती द्यां भारत्यादित्यैरस्पृक्षत्सरस्वतीमꣳ[8] रुद्रैर्यज्ञमावीदिहैवेडया[9] वसुमत्या सधमादं मदेम[10] वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीर्वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु देवो नराशꣳसस्त्रिशीर्षा[11] षडक्षः शतमिदेनꣳ शितिपृष्ठा[12] आदधति[13] सहस्रमी[14] प्रवहन्ति मित्रावरुणेदस्य होत्रमर्हतो[15] बृहस्पतिः स्तोत्रमश्विनाध्वर्यवꣳ[16] वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज देवो नराशꣳसो वसुवने वसुधेयस्य वेतु देवो वनस्पतिर्वर्षप्रावा[17] घृतनिर्णिग् द्यामग्रेणास्पृक्षदान्तरिक्षं[18] मध्येनाप्राः[19] पृथिवीमुपरेणादृꣳहीद्वसुवने[20] वसुधेयस्य वेतु यज देवो वनस्पतिर्वसुवने वसुधेयस्य वेतु देवं बर्हिर्वारिती-

1) Ben वसुधीती 2) So Bb; in Ben u. H °न्यांघा; P अन्या। अघा। 3) Bb युयवद्द; P यूयवत्। आ। अन्या। 4) Ben ऊर्जाहूती 5) So Ben; auch P वक्षत्। H u. Bb वक्षत् ohne Accent. 6) Ben °मूर्जयमाना 7) P हताघशꣳसाविति हत॰ अघशꣳसौ। 8) P आदित्यैः। अस्पृक्षत्। सरस्वतीं। इमं। 9) So Bb und wohl auch H; Ben यज्ञमाविद्; B यज्ञ प्रावीद्°; P रुद्रैः। यज्ञं। आवीत्। इह। एव। इडया 10) P मदेम। 11) P त्रिशीर्षेति त्रि॰शीर्षा। 12) P शिति॰पृष्ठाः। 13) Ben आदधती 14) P सहस्रं। ईं। 15) In H das Verbum ohne Accent. 16) P अश्विना। आध्वर्यवं। 17) P वर्षप्रावेति॰वर्ष॰प्रावा। 18) P द्यां। अग्रेण। आ। अस्पृक्षत्। आ। अन्तरिक्षं। 19) So H u. Bb; P मध्येन। अप्राः ।; Ben मध्येनाप्राः 20) So Ben; in H u. Bb पृथिवीमुपरे°; desgl. B, ohne Accent; P पृथिवीं। उपरेण।

नां निधेधासि[1] प्रच्युतीनामप्रच्युतं निकामधरणं पुरुषस्पार्हं[2] यशस्वदेना[3] बर्हिषान्था बृहीं॰ष्यभिष्याम वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज देवं बर्हिर्वारितीना॰ वसुवने वसुधेयस्य वेतु देवो अग्निः स्विष्टकृद्यज देवो अग्निः स्विष्टकृत् ॥ ८ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 13 (anûyâjasambandhimâitrâvaruṇaprâishoktiḥ).

अग्निमद्य होतारमवृणीतायं॰ यजमानः पचन्पक्तीः[4] पचन्पुरोडाशं गृह्णन्नमया आज्यं गृह्णन्त्सोमायाज्यं बध्नन्निन्द्राग्निभ्यां छाग॰ सूपस्था[5] अद्य देवो वनस्पतिरभवदमया[6] आज्येन सोमायाज्येनेन्द्राग्निभ्यां[7] छागेनाघस्तां तं मेदस्तः[8] प्रतिपचताग्रभीष्टामवीवृधेतां पुरोडाशेन त्वामद्य ऋष आर्षेय[9] ऋषीणां नपादवृणीतायं॰[10] यजमानो बहुभ्या[11] आ संगतेभ्य एष मे देवेषु वसु वार्यायक्ष्यता[12] इति ता या देवा देवदानान्यदुस्तान्यस्मा[13] आ च शास्वा[14] च गुरस्वेषितश्च[15] होतरसि[16] भद्रवाच्याय प्रेषितो मानुषः सूक्तवाकाय सूक्ता ब्रूहीदं[17] द्यावापृथिवी भद्रमभूदार्ध्म[18] सूक्तवाकमुत नमोवाकमृध्यास्म सूक्तोच्यमग्ने त्व॰ सूक्तवागस्युपश्रुति[19] दिवस्पृथिव्योरोमन्वती[20] ते[21] ऽस्मि-

---

1) So die Saṃh. Mss.; P निधेधा इति निधे. धाः । असि ।; auch TBr 3, 6, 13, 1 निधेधासि 2) P पुरुस्पार्हं । 3) So H u. Bb; Ben यशस्वाधेना; B यशस्वदेवा; P यशस्वत् । एना । 4) P पक्तीः । 5) So H u. Bb; Ben सुपस्था; P सुपस्था इति सु. उपस्थाः । 6) P अमये । 7) P सोमाय । आज्येन । 8) Die Saṃh. Mss. मेदस्त; P छागेन । अघं । स्वात्तमिति सु. आत्तं । मेदस्तः । 9) P. ऋषे । आर्षेय । 10) Ben नपादादमवृ॰ 11) So Ben, H u. Bb; in B बाहुभ्या; P बहु. भ्यः । 12) Ben वार्या॰; B वार्यायिषता; P वारि । आ । यक्ष्यते । 13) Die Mss. schwanken; Ben ता या देव देवान्यादुस्तान्यस्मा; Bb ता या देवा देवयानान्यदुस्तान्यस्मा ; H ता या देवा देवयानान्यदुस्तान्यस्मा; B ता या देवा देवयानान्यधुस्तान्यस्मा; P ताः । याः । देवाः । देव दानानि । अदुः । तानि । अस्मै । 14) So Ben; P शास्व । आ ।; H u. Bb शास्वा 15) So im Anschluss an P गुरस्व । इषितः । च ।; Ben, H u. Bb गुरुस्वेषितस्व; B गुरस्वेषितस्व 16) P होतः । असि । 17) Ben ब्रूहिदं 18) P अभूत् । आर्ध्म । 19) P सूक्तवागिति सूक्त. वाक् । असि । उपश्रुतोत्युपश्रुति ।; die Saṃh. Mss. setzen hier das Zeichen ॥, welches ich fortgelassen habe. 20) P पृथिव्योः । रोमण्वती इति रोमण्वती । 21) P ते इति ते ।

न्येऽग्ने यजमान द्यावापृथिवी स्ताꣳ[1] शंगवी[2] जीरदानू अत्रस्नू[3] अप्रवेदे असंबाधे उरुगव्यूती अभयंकृतौ वृष्टिद्यावा रीत्यापा शंभुवौ[4] मयोभुवा ऊर्जस्वती च पयस्वती च सूपचरणा च स्वधिचरणा च तयोराविद्यग्निरिदꣳ[5] हविरजुषतावीवृधत[6] महो ज्यायो ऽकृत[7] सोम इदꣳ हविरजुषतावीवृधत महो ज्यायो ऽकृतेन्द्राग्नी इदꣳ हविरजुषेतामवीवृधेतां महो ज्यायो ऽक्राताꣳ[8] वनस्पतिरिदꣳ हविरजुषतावीवृधत महो ज्यायो ऽकृत देवा आज्यपा आज्यमजुषन्तावीवृधन्त महो ज्यायो ऽक्रताग्निर्होत्रेणेदꣳ[9] हविरजुषतावीवृधत महो ज्यायो ऽकृतास्यामृधद्धोत्रायां[10] देवंगमायामाशास्ते ऽयꣳ यजमाना[11] आयुराशास्ते सुप्रजास्त्वमाशास्ते विश्वं प्रियमाशास्ते यदनेन हविषाशास्ते[12] तदश्यात्तदृध्यात्तदस्मै देवा रासन्तां तदग्निर्देवो[13] देवेभ्यो वनुताꣳ[14] वयमग्नेर्मानुषा[15] इष्टं च वीतं[16] चोभे च नो द्यावापृथिवी अꣳहसस्पातामेह[17] गतिर्वामस्येदं[18] नमो देवेभ्यः ॥ ९ ॥

Vgl. TBr 3, 6, 15 (sûktavâkavishayakamâitrâvaruṇapraishoktiḥ); 3, 5, 10 (sûktavâkamantroktiḥ).

तच्छꣳयोरावृणीमहे[19] गातुꣳ यज्ञाय गातुꣳ यज्ञपतये दैवी[20] स्वस्तिरस्तु नः स्वस्तिर्मानुषेभ्यः ।

1) H u. Bb स्ताꣳ 2) So Beṇ u. P; H u. Bb शंगयौ; B शंगयी 3) H u. Bb अत्रस 4) P शं॰भुवौ। 5) P आविंदीत्या॰विद्दि। अग्निः। इदं। 6) P अवीवृधत। 7) P ज्यायः। अकृत। 8) P ज्यायः। अक्रातां। Hier bricht nach einigen Worten Beṇ mit f. 45 wieder ab. 9) Die Saṃh. Mss. क्रतामिर्होत्रेणेदꣳ; P अक्रत अग्निः। होत्रेण 10) P अस्यां। मृधहोत्रयामित्यृधत्॰होत्रयां।; die Saṃh. Mss. ॰स्यामृधद्धोत्रायां 11) P अयं। यजमानः। 12) So im Anschluss an P आशास्ते।; Bb ॰षाशास्ते; H ॰षाशास्ते 13) So B, nur ohne Accent; P तत्। अग्निः। देवः।; Bb तदग्नेर्देवो; H तदग्नेर्देवा 14) So H; P वनुतां।; Bb वनुताꣳ 15) P मानुषाः। 16) H विप्तं 17) P आ। इह। 18) P गतिः। वां। अस्य। इदं। 19) So mit P तत। शंयोः। die Saṃh. Mss. शꣳ योर॰ 20) Bb दैवी॰

ऊर्ध्वं जिगातु भेषजं॑ शं नो अस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे[1] ॥

आप्यायस्व[2v] सं ते पयांसि[3] ॥

इह त्वष्टारमग्रियं॑ विश्वरूपमुपह्वये ।

अस्माकमस्तु केवलः[4] ॥

तन्नस्तुरीपमध पोषयित्नु[5] देव त्वष्टर्वि रराणः स्यस्व ।

यतो वीरः कर्मण्यः सुदक्षो युक्तग्रावा जायते देवकामः[6] ॥

देवानां पत्नीरुशतीरवन्तु नः प्रावन्तु नस्तुजये वाजसातये ।

याः पार्थिवासो या अपामपि व्रते ता नो देवीः सुहवाः शर्म यच्छत[7] ॥

उत ग्ना[8] व्यन्तु देवपत्नीरिन्द्राउण्यग्नाय्यश्विनी[9] राट् ।

आ रोदसी वरुणानी शृणोतु व्यन्तु देवीर्य ऋतुर्जनीनाम्[10] ॥

राकामहं॑[11 v] यास्ते राके[12 v] सिनीवालि[13 v] या सुपाणिः[14 v] कुहूमहं[15 v] कुहूर्देवानाम्[16] ॥

अग्निर्होता गृहपतिः स राजा विश्वा वेद जनिमा[17] जातवेदाः ।

देवानामुत यो मर्त्यानां॑ यजिष्ठः स प्रयजतामृतावा[18] ॥

1) Vgl. TS 2, 6, 10, 2; TBr 3, 5, 11; TA 1, 9, 7. 3, 1. 2) Vgl. RV 1, 91, 16; 9, 31, 4; TS 3, 2, 5, 3; 4, 2, 7, 4; TBr 3, 5, 12; 7, 13, 4; TA 6, 6, 3; Kâṭh. 16, 14; Kap. S. 25, 5. 3) Vgl. RV 1, 91, 18; TS 4, 2, 7, 4; Kâṭh. 16, 14; 35, 13; 37, 5; Kap. S. 25, 5; VS 12, 113. 4) Vgl. RV 1, 13, 10; TS 3, 1, 11, 1; TBr 3, 5, 12, 1. 5) P पोषयिष्णुं । 6) Vgl. RV 3, 4, 9; 7, 2, 9; TS 3, 1, 11, 1. 7) Vgl. RV 5, 46, 7; TBr 3, 5, 12, 1. 8) P ग्नाः । 9) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt; P इन्द्राणी । अग्नायी । अश्विनी । राट् । 10) P यः । ऋतुः । जनानां ।; vgl. RV 5, 46, 8; TBr 3, 5, 12, 1. 11) Vgl. RV 2, 32, 4; TS 3, 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16. 12) Vgl. RV 2, 32, 5; TS 3, 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16. 13) Vgl. RV 2, 32, 6; TS 3, 1, 11, 3. 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16; VS 34, 10. 14) Vgl. RV 2, 32, 7; TS 3, 1, 11, 4. 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16. 15) Vgl. TS 3, 3, 11, 5; Kâṭh. 13, 16. 16) Vgl. TS 3, 3, 11, 5, Kâṭh. 13, 16. 17) P जनिमा । 18) Vgl. RV 6, 15, 13; TBr 3, 5, 12, 1.

हव्यवाडग्निरिडोपहूता[1 2] ॥ १०

Vgl. TBr 3, 5, 11 (çaṃyuvâkamantroktiḥ) und 12 (patnîsaṃyâjamantroktiḥ); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

॥ इति[3] खिलकाण्डे त्रयोदशमः प्रपाठकः ॥

सोमो धेनुꣳ सोमो अर्वन्तमाशुꣳ सोमो वीरं कर्मण्यं ददाति ।
सादन्यꣳ विदथ्यꣳ सभेयं पितृश्रवणꣳ यो ददाशदस्मै[4] ॥
अषाढꣳ युत्सु पृतनासु पप्रिꣳ स्वर्षामप्साꣳ वृजनस्य गोपाम् ।
भरेषुजाꣳ सुक्षितिꣳ[5] सुश्रवसं जयन्तं त्वामनु मदेम सोम[6] ॥
त्वꣳ सोम क्रतुभिः सुक्रतुर्भूस्त्वं दक्षैः सुदक्षो विश्ववेदाः ।
त्वꣳ वृषा वृषत्वेभिर्महित्वा द्युम्नेभिर्द्युम्न्यभवो[7] नृचक्षाः[8] ॥
या ते धामानि दिवि या पृथिव्याम्[9] ॥
त्वमिमा ओषधीः सोम विश्वास्त्वमपो अजनयस्त्वं गाः ।
त्वमाततन्थो३र्वन्तरिक्षं त्वं ज्योतिषा वि तमो ववर्थ[10] ॥
या ते धामानि हविषा यजन्ति[11] सोमापूषणेमौ[12] देवौ[13] ॥

---

1) Vgl. RV 5, 4, 2; TS 3, 4, 11, 1. 2) Die Saṃh. Mss. °रिडोपहूता; P इडा । उप° । 3) Das इति fehlt in den Mss. 4) Vgl. RV 1, 91, 20; TBr 2, 8, 3, 1; VS 34, 21. 5) Hier beginnt f. 47 von Ben. 6) Vgl. RV 1, 91, 21; TBr 2, 4, 3, 8; 2, 8, 3, 1; VS 34. 20. 7) P द्युम्नी । अभवः । 8) Vgl. RV 1, 91, 2; TBr 2, 4, 3, 8; 2, 8, 3, 1. 9) Vgl. RV 1, 91, 4; TS 2, 3, 14, 1; 4, 1, 11, 1; TBr 2, 8, 3, 2; Kâṭh. 13, 15. 10) Vgl. RV 1, 91, 22; TBr 2, 8, 3, 1; VS 34, 22. 11) Vgl. RV 1, 91, 19; TS 1, 2, 10, 1; TBr 2, 8, 3, 1; Kâṭh. 11, 13; VS 4, 37. 12) Vgl. RV 2, 40, 1; TS 1, 8, 22, 5; 2, 6, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 5; Kâṭh. 8, 17. 13) Vgl. RV 2, 40, 2; TS 1, 8, 22, 5; 2, 6, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 5; Kâṭh. 8, 17.

सोमापूषणा रजसो विमानं सप्तचक्रं रथमविश्वमिन्वम् ।
विषूवृतं[1] मनसा युज्यमानं तं जिन्वथो वृषणा पञ्चरश्मिम्[2] ॥
दिव्यन्यः सदनं चक्र[3] उच्चा पृथिव्यामन्यो अध्यन्तरिक्षे ।
ता[4] अस्मभ्यं पुरुवारं पुरुक्षुं[5] रायस्पोषं विष्यतां नाभिमस्मे[6] ॥
धियं पूषा जिन्वतु विश्वमिन्वो रयिं सोमो रयिपतिर्दधातु ।
अवतु देव्यदितिरनर्वा बृहद्वदेम विदथे सुवीराः[7] ॥
विश्वान्यन्यो भुवना जजान विश्वमन्यो अभिचक्षाण एति ।
सोमापूषणा अवतं धियं मे युवाभ्यां विश्वाः पृतना जयेम[8] ॥
प्रजापते नहि[9] त्वत्तान्यन्यो[10] विश्वा जातानि परि ता बभूव[11] ।
यस्मै कं जुहुमस्तन्नो अस्तु वयं स्याम पतयो रयीणाम्[12] ॥
रयीणां पतिं[13] यजतं बृहन्तमस्मिन्भरे नृतमं वाजसातौ ।
प्रजापतिं[14] प्रथमजामृतस्य यजाम देवमधि नो ब्रवीतु[15] ॥
प्रजापते त्वं निधिपाः पुराणो देवानां पिता जनिता प्रजानाम् ।
पतिर्विश्वस्य जगतः परस्पा[16] हविर्नो देव विहवे जुषस्व[17] ॥
तवेमे लोकाः प्रदिशो दिशश्च परावतो निवत[18] उद्वतश्च ।
प्रजापते विश्वसृग्[19] जीवधन्य[20] इदं नो देव प्रतिहर्य हव्यम्[21] ॥
प्रजापतिं प्रथमं यज्ञियानां देवानामग्रे यजतं यजध्वम् ।

1) P विषुवृतमिति विषु. वृतं । 2) Vgl. RV 2, 40, 3; TS 1, 8, 22, 5; TBr 2, 8, 1, 5. 3) P चक्रे । 4) P तौ 5) P पुरुक्षुमिति पुरु. क्षुं । 6) Vgl. RV 2, 40, 4; TBr 2, 8, 1, 5. 7) Vgl. RV 2, 40, 6; TBr 2, 8, 1, 6. 8) Vgl. RV 2, 40, 5; TBr 2, 8, 1, 6. 9) H u. Bb नहि 10) So Ben; in H u. Bb त्वत्तान्य॰; desgl. B, ohne Accent; P त्वत् । तानि । 11) H बभूवा 12) Vgl. RV 10, 121, 10; TS 1, 8, 14, 2 u. ö.; TBr 2, 8, 1, 2; TA 10, 54; Kâṭh. 15, 8; VS 10, 20. 13) Bb रयीपतिं 14) So im Anschluss an P; die Saṃh. Mss. प्रजापतिः 15) Vgl. TBr 2, 8, 1, 3. 16) P परस्पाः । 17) Vgl. TBr 2, 8, 1, 3. 18) P निवतः । 19) Ben schreibt विश्वसृञ्; die andern Mss. विश्वसृक् 20) P जीव. धन्यः । 21) Vgl. TBr 2, 8, 1, 3.

स नो ददातु श्रवणं पितॄणां तस्मै ते देव[1] हविषा विधेम ॥
यो राय ईशे शतदाय[3] उक्थ्यो यः पशूनां रक्षिता विष्ठितानाम् ।
प्रजापतिः प्रथमजा ऋतस्य सहस्रधामा जुषतां हविर्नः[4] ॥ १ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 3 (sâumyâdipaçusûktâbhidhânam) u. 2, 8, 1 (tattaddevatâpaçusûktakathanam); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

वायो शतं हरीणां युवस्व पोष्याणाम् ।
उत वा ते सहस्रिणो रथा[5] आयातु पाजसा[6] ॥
ईशानाय प्रहुतिं[7] यस्त[8] आनट् शुचिं सोमं शुचिपास्तुभ्यं[9] वायो ।
कृणोषि तं मर्त्येषु प्रशस्तं जातोजातो जायते वाज्यस्य[10] ॥
युक्ष्वा[11] हि त्वं रथासहा युवस्व पोष्या वसो ।
आन्नो[12] वायो मधु पिबास्माकं सवनागहि[13] ॥
कुविदङ्ग नमसा ये वृधासः पुरा[14] देवा अनवद्यास[15] आसन् ।
ते वायवे मनवे बाधितायावासयन्नुषसं[16] सूर्येण[17] ॥
आ नो वायो महे तने याहि मखाय पाजसे ।
वयं हि ते चकृमा[18] भूरि दावने सद्यश्चिन्महि दावने[19] ॥
सं ते वायुः[20] ॥
पीवोअन्नं[21] रयिवृधः सुमेधाः श्वेतः सिषक्ति नियुतामभिश्रीः ।

---

1) Bb देवि । 2) Vgl. TBr 2, 8, 1, 4. 3) So Bb; die andern Mss. शतदाय 4) Vgl. TBr 2, 8, 1, 4. 5) P रथः । 6) Vgl. TS 2, 2, 12, 7. 7) So im Anschluss an P प्रहुतामिति प्र. हुतिं ।; die Saṃh. Mss. प्रहुतिं 8) P यः । ते । 9) P शुचिपा इति शुचि. पाः । 10) P वाजी । अस्य ।; vgl. RV 7, 90, 2. 11) P युक्ष्व । 12) So im Anschluss an P आ । नः । die Saṃh. Mss. आ नो 13) P सवना । आ । गहि ।; vgl. RV 8, 98, 20. 14) So Ben u. P; die andern Mss. पुरो 15) P देवाः । अनवद्यासः । 16) P बाधिताय । अवासयन् । 17) Vgl. RV 7, 91, 1. 18) P चकृम । 19) Vgl. RV 8, 46, 25. 20) Vgl. TS 4, 1, 4; 5, 1, 5, 1; Kâṭh. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; VS 11. 39. 21) So die Saṃh. Mss.; P पीवोन्नानिति पीवः. अन्नान् ।

तं वायवे समनसो वितस्थुर्विश्वेन्नरः[1] स्वपत्यानि चक्रुः[2] ॥
राये नु यं[3] जज्ञतू[4] रोदसीमे राये देवी धिषणा धाति देवम् ।
अध वायुं नियुतः सश्चत स्वा[5] उत श्वेतं वसुधितिं निरेके[6] ॥
आ वायो[7] प्र वायुं[8] प्र याभिः[9] ॥
आ नो नियुद्भिः शतिनीभिरध्वरं सहस्रिणीभिरुपयाहि यज्ञम् ।
वायो अस्मिन्त्सवने मादयस्व यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः[10] ॥
देवानां भद्रा सुमतिरृजूयतां देवानां रातिरभि नो निवर्तताम् ।
देवानां सख्यमुपसेदिमा[11] वयं देवा ना[12] आयुः प्रतिरन्तु जीवसे[13] ॥
भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम[14] देवा भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः[15] ।
स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवांसस्तनूभिर्व्यशेम[16] देवहितं[17] यदायुः[18] ॥
शतमिन्नु शरदो अन्ति देवा[19] यत्रा[20] नश्चक्रा[21] जरसं तनूनाम् ।
पुत्रासो यत्र पितरो भवन्ति मा नो मध्या रीरिषतायुर्गन्तोः[22] ॥
आ वो देवास ईमहे[23] ॥

उत देवा अवहितं देवा.उन्नयथा[24] पुनः ।

---

1) H वितस्थु॰; P विश्वा.। इत् । नरः । 2) Vgl. RV 7, 91, 3; TBr 2, 8, 1, 1; VS 27, 33. 3) B नव॰ 4) So im Anschluss an P जज्ञतुः ।; Ben जंज्ञतः H u. Bb यज्ञतु; desgl. B, ohne Accent. 5) P स्वाः । 6) Vgl RV 7, 90, 3; TBr 2, 8, 1, 1; VS 27, 24. 7) Vgl. RV 7, 92, 1; TS 1, 4, 4, 1; 3, 4, 2, 1; TBr 2, 8, 1, 1; Kâṭh. 4, 2; 13, 11 u. 12; Kap. S. 3, 2; VS 7, 7. 8) RV 6, 49, 4; TBr 2, 8, 1, 1; VS 33, 55. 9) Vgl. RV 7, 92, 3; TS 2, 2, 12, 7; TBr 2, 8, 1, 1, Kâṭh 10, 12; VS 27, 27. 10) Vgl. RV 7, 92, 5; TBr 2, 8, 1, 2; VS 27, 28. 11) P सेदिम । 12) P नः । 13) Vgl. RV 1, 89, 2; VS 25, 15. 14) Bb शृणुयाम 15) Bb यजत्राः 16) Bb व्यशेम 17) H देवा॰ 18) Vgl. RV 1, 89, 8; TA 1, 1, 1; Kâṭh. 35, 1; Kap. S. 28, 2; VS 25, 21. 19) P देवाः । 20) P.यत्र । 21) P चक्र । 22) P रिरिषत । आयुः ।; vgl. RV 1, 89 9; TA 1, 27, 6; Kâṭh. 35, 1; Kap. S. 48, 2; VS 25, 22. 23) Vgl. TS 1, 2, 1, 2; VS 4, 5. 24) P उत । नयथ ।

उतागश्चक्रुषं देवा देवा जीवयथा[1] पुनः[2] ॥
यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवाः[3] ॥ २ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 1 (s. oben); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

अग्ने नय[4] ॥
प्र वः शुक्राय भानवे भरध्वं हव्यं मतिं चाग्नये सुपूतम् ।
यो दैव्यानि मानुषा जनूंष्यन्तर्विश्वानि विद्मना जिगाति[5] ॥
अग्ने त्वं पारय[6] ॥
अच्छा गिरो मतयो देवयन्तीरग्निं यन्ति द्रविणं भिक्षमाणाः ।
सुसंदृशं सुप्रतीकं स्वञ्चं हव्यवाहमरतिं मानुषाणाम्[7] ॥
अग्ने त्वमस्मद्युयोध्यमीवा अनग्नित्रा[8] अभ्यमन्त[9] कृष्टीः ।
पुनरस्मभ्यं सुविताय देव क्षां विश्वेभिरमृतेभिर्यजत्र[10] ॥
प्र कारवो मनना वच्यमाना[11] देवद्रीचीं[12] नयत देवयन्तः ।
दक्षिणावाड् वाजिनी प्राच्येति हविर्भरन्त्यग्नये[13] घृताची[14] ॥
उदुत्तममस्तभ्नाद्[15] द्यामिमां[16] धियम्[17] ॥
कितवासो यद्रिरिपुर्न दीवि[18] यद्वा घा[19] सत्यमुत यन्न विद्म ।

1) P जीवयथ । 2) Vgl. RV 10, 137, 1; AV 4, 13, 1. 3) Vgl. TS 3, 5, 11, 5; VS 31, 16. 4) Vgl. RV 1, 189, 1; TS 1, 1, 14, 3 u. ö.; TBr 2, 8, 2, 3; TA 1, 8, 8; Kâṭh. 3, 1; 6, 10; Kap. S. 2, 8; VS 5, 36 u. o. 5) Vgl. TBr 2, 8, 2, 3; Kâṭh. 7, 16. 6) Vgl. RV 1, 189, 2; TS 1, 1, 14, 4; TBr 2, 8, 2, 5; TA 10, 2, 1. 7) Vgl. RV 7, 10, 3; TBr 2, 8, 2, 4. 8) P अनग्निचा इत्यनग्नि·चाः । 9) P अभि । अमन्त ।; Bb अभ्यूमंत 10) Vgl. RV 1, 189, 3; TBr 2, 8, 2, 4. 11) P मनना । वच्यमानाः । 12) Ben °द्रीचीं 13) H हविर्भरन्त्य°; P हविः । भरंती । 14) Vgl. RV 3, 6, 1; TBr 2, 8, 2, 5. 15) Vgl. RV 1, 24, 15; TS 1, 5, 11, 3 u. ö.; TBr 2, 7, 16, 4. 8, 1, 6; TA 2, 4, 4; Kâṭh. 3, 8; 16, 8; 19, 11; 21, 13; Kap. S. 2, 15; 32, 1; VS 12, 12. 16) Vgl. RV 8, 42, 1; TS 1, 2, 8, 1; TBr 2, 8, 1, 6; Kâṭh. 2, 6; 11, 12; Kap. S. 1, 19; VS 4, 30. 17) Vgl. RV 8, 42, 3; 10, 67, 1; TS 1, 2, 2, 2; 6, 1, 3, 2; Kâṭh. 2, 3; Kap. S. 1, 15. 18) So H u. Bb; Ben दिवि; B दीवो; P दीवि । 19) P घ ।

सं वां तां विष्ण शिथिरेव देवाया[1] ते स्याम वरुण प्रियासः[2] ॥

अव ते हेडो वरुण[3] तत्त्वा यामि[4] ॥

पावीरवी कन्या चित्रायुः सरस्वती वीरपत्नी धियं धात ।

माभिरच्छिद्रꣳ[5] शरणꣳ सजोषा दुराधर्षं गृणते[6] शर्म यꣳसत्[7] ॥

आ नो दिवः[8] ॥

इमा जुह्वाना युष्मदा नमोभिः प्रति स्तोमꣳ सरस्वति जुषस्व ।

तव शर्मन्प्रियतमे दधाना[9] उपस्थेयाम शरणं न वृक्षम्[10] ॥

यस्ते स्तनः शशयो यो मयोभूर्येन[11] विश्वा पुष्यसि वार्याणि ।

यो रत्नधा वसुविद्यः सुदत्रः[12] सरस्वति तमिह धातवे कः[13] ॥

सरस्वत्यभि नो नेषि वस्य[14] इदं ते हव्यम्[15] ॥ ३ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 2 (vaçâdipaçusûktoktiḥ); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

आ वेधसं नीलपृष्ठं बृहन्तं बृहस्पतिꣳ सदने सादयध्वम् ।

सादद्योनिं[16] दम[17] आ दीदिवाꣳसꣳ हिरण्यवर्णमरुषꣳ सपेम[18] ॥

स हि शुचिः शतपत्रः स शुन्ध्युर्हिरण्यवाशीरिषिरः[19] स्वर्षाः ।

1) P देव । अथ । 2) Vgl. RV 5, 85, 8; TS 3, 4, 11. 6; TBr 2, 8, 1, 5; Kâṭh. 23, 12. 3) Vgl. RV 1, 24, 14; TS 1. 5, 11, 3 u. ö.; TBr 2, 7, 16, 4. 8, 1, 6; TA 2, 4, 4; Kâṭh. 40, 11. 4) Vgl. RV 1, 24, 11; TS 2, 1, 11, 6 u. ö.; TBr 2, 8. 1, 6 u. ö.; Kâṭh. 4, 16; 11, 13; 12, 15; 17, 19; 21, 13; 40. 11. 5) P माभिः । 6) P कृणुते । 7) Vgl. RV 6, 49, 7; TS 4, 1, 11, 2; TBr 2, 8, 2, 8. 8) Vgl. RV 5, 43, 11; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; 3, 1, 11. 2; Kâṭh. 4, 16; 20, 15. 9) P दधानाः । 10) Vgl. RV 7, 95, 5; TBr 2, 4, 6, 1; Kâṭh. 4, 16. 11) Bb येन 12) H u. Bh यः त्सुदत्रः 13) Vgl. RV 1, 164, 49; TBr 2, 8, 2, 8; TA 4, 8, 2; 5, 7, 3; VS 38, 5. 14) Vgl. RV 6, 61, 14; TS 7, 2, 7, 4; TBr 2, 4, 3, 1; 2, 8, 2, 8; Kâṭh. 17, 18; 30, 3. 15) Vgl. TBr 2, 5, 4, 6. 16) P सादद्योनिमिति सादत् । योनिं । 17) P दमे । 18) Vgl. RV 5, 13, 12; TBr 2, 5, 5, 4; 2, 8, 2, 7. 19) So im Anschluss an P हिरण्यवाशीरिति हिरण्य । वाशीः । इषिरः ।; Ben °वासीर्षिरं; die andern Mss. °वासीरुमिरः

बृहस्पतिः स स्वावेश[1] ऋष्वः पुरू[2] सखिभ्य आसुतिं करिष्ठः[3] ॥

बृहस्पतिः[4] स सुष्टुभा[5] ॥

बृहस्पते अति यदर्यो अर्हाद् द्युमद्विभाति क्रतुमज्जनेषु।
यद्दीदयच्छवस[6] ऋतप्रजात तदस्मासु द्रविणं धेहि चित्रम्[7] ॥

एवा[8] पित्रे विश्वदेवाय वृष्णे[9] ॥

सूर्यो देवीमुषसं रोचमानां मर्यो न योषामभ्येति पश्चा[10]।
यत्रा[11] नरो देवयन्तो युगानि वितन्वते[12] प्रति भद्राय भद्रम्[13] ॥

भद्रा[14] अश्वास्तत्सूर्यस्य[15] ॥

तन्मित्रस्य वरुणस्याभिचक्षे सूर्यो रूपं कृणुते द्यौरुपस्थे।
अनन्तमन्यद्रुशदस्य पाजः कृष्णमन्यद्धरितः संभरन्ति[16] ॥

अद्या[17] देवा[18] उदिता[19] सूर्यस्य निरंहसः पिपृता[20] निरवद्यात्।
तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः[21] ॥

चित्रं देवानामुदगादनीकं[22] "सुत्रामाणं[23]" महीमू[24] "ष्वदितिः पाशान्[25] ॥

---

1) P स्वावेश इति सु·आवेशः। 2) So H, Bb, B; in Ben u. P पुरु 3) Vgl. RV 7, 97, 7; TBr 2, 5, 5. 4. 8, 2. 7. 4) Vgl. oben 4, 12, 1; RV 4, 50, 4; TBr 2, 8, 2, 7; Kâṭh. 17, 18. 5) Vgl. RV 4. 50, 5; TS 2. 3, 14. 4; Kâṭh. 10, 13. 6) P दीदयत्। शवसा। 7) Vgl. RV 2, 23, 15; TS 1, 8. 22, 2; Kâṭh. 4, 16; 40, 11; VS 26, 3. 8) P एव। 9) Vgl. RV 4, 50, 6; TS 1, 8, 22, 2; TBr 2, 8, 2, 8; Kâṭh. 17, 18; AV 20, 88. 6. 10) P पश्चात्। 11) P यत्र। 12) Bb वितन्वते 13) Vgl. RV 1, 115. 2; TBr 2. 8, 7, 1; AV 20, 107, 15. 14) Vgl. RV 1, 115, 3; TBr 2, 8, 7, 1. 15) Vgl RV 1, 115, 4; TBr 2, 8 7, 1; VS 33, 37. 16) Vgl. RV 1, 115, 5; TBr 2, 8, 7, 2; VS 33, 38. 17) P अद्य। 18) P देवाः।; H देवा 19) P उदिता इत्युत्·इता। 20) Bb पिपृता, P पिपृत। 21) Vgl. RV 1, 115. 6; TBr 2, 8, 7, 2; VS 33, 42. 22) Vgl. RV 1, 115, 1; TS 1, 4, 43, 1 u. ö.; TBr 2, 8, 7, 3 u. ö.; TA 1, 7, 6; Kâṭh. 4, 6; 10, 13; 13, 16; 21, 14; 22, 5; 22, 6 u. 8; Kap. S. 3, 4 u. 7; 35, 2. 23) Vgl. RV 10, 63, 10; TS 1, 5, 11, 5; 7, 1, 18, 2; TA 1, 13, 2; Kâṭh. 2, 3; VS 21, 6. 24) Vgl. TS 1, 5, 11, 5; 7, 1, 18. 2; TBr 3, 1, 3, 3; TA 1, 13, 2; Kâṭh. 30, 4 u. 5; Kap. S. 46, 7; VS 21, 5. 25) Vgl. TS 3, 1, 4, 4; Kâṭh. 30, 8.

अदितिर्द्यौरदितिरन्तरिक्षमदितिर्माता स पिता स पुत्रः ।
विश्वे देवा अदितिः पञ्च जना अदितिर्जातमदितिर्जनित्वम्[1] ॥
विष्टम्भो दिवः[2] स्तीर्णं बर्हिः[3] ॥ ४ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 2 (s. oben); 2, 8, 7 (sâuryâdipaçusûktakathanam); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

विष्णोर्नु कं[4] तदस्य[5] प्र तद्विष्णुः[6] ॥
परो मात्रया तन्वा वृधान न ते महित्वमन्वश्नुवन्ति ।
उभे ते विद्म रजसी पृथिव्या विष्णो देव त्वं परमस्य वित्से[7] ॥
विचक्रमे पृथिवीमेष एतां क्षेत्राय[8] विष्णुर्मनुषे दशस्यन् ।
ध्रुवासो अस्य कीरयो[9] जनास उरुक्षितिं सुजनिमा चकार[10] ॥
त्रिर्देवः[11] पृथिवीमेष एतां विचक्रमे शतर्चसं[12] महित्वा ।
प्र विष्णुरस्तु तवसस्तवीयान्त्वेषं ह्यस्य स्थविरस्य नाम[13] ॥
इन्द्रं नरो नेमधिता[14] युजे रथम्[15] ॥
जगृह्मा[16] ते दक्षिणमिन्द्र हस्तं वसूयवो वसुपते वसूनाम् ।
विद्मा हि त्वा गोपतिं शूर गोनामस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः[17] ॥
तवेदं विश्वमभितः पशव्यं यत्पश्यसि चक्षसा सूर्यस्य ।

1) Vgl. RV 1, 89, 10; VS 25, 23; AV 7, 6, 1; Nir. 4, 23. 2) Vgl. RV 9, 89, 6; TS 4, 4, 12, 5; Kâṭh. 22, 14. 3) Vgl. TS 5, 1, 11 2; Kâṭh. 5, 6, 2; VS 29, 4. 4) Vgl. RV 1, 154, 1: TS 1, 2, 13, 2; TBr 2, 8, 3, 2; Kâṭh. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 40, 1. 5) Vgl. RV 1, 154, 5; TBr 2, 4, 6, 2. 8, 3, 2. 6) Vgl. RV 1, 154, 2; TBr 2, 4, 3, 4. 8, 3, 2; 3, 1, 3, 3; Kâṭh. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 40, 1; VS 5, 20. 7) Vgl. RV 7, 99, 1; TBr 2, 8, 3, 2. 8) B क्षैत्रस्य 9) Ben किरयो 10) Vgl. RV 7, 100, 4; TBr 2, 4, 3, 5. 8, 3, 3. 11) B द्विवः 12) P शतर्चसमिति शत. अर्चसं। 13) Vgl. RV 7, 100, 3; TBr 2, 4, 3, 5. 8, 3, 3. 14) Vgl. RV 7, 27, 1; TS 1, 6, 12, 1 u. ö.; TBr 2, 8, 2, 5. 15) Vgl RV 7, 23, 3; TBr 2, 4, 1, 3. 8, 2, 5. 16) P जगृभ्म। 17) Vgl. RV 10, 47, 1; TBr 2, 8, 2, 5.

गवामसि गोपतिरेक इन्द्र भक्षीमहि ते प्रयतस्य वस्वः[1] ॥
समिन्द्र नः[2] ॥

आराच्छत्रुमपबाधस्व[3] दूरमुग्रो यः शम्बः पुरुहूत तेन ।
अस्मे धेहि यवमद्गोमदिन्द्र कृधी धियं जरित्रे वाजरत्नाम्[4] ॥
इन्द्रो[5] बलं रक्षितारं दुघानां करेणेव विचकर्ता रवेण ।
स्वेदाञ्जिभिराशिरमिच्छमानो ऽरोदयत्पणिमा[6] गा[7] अमुष्णात्[8] ॥
अध्वर्यवो यो दृभीकं जघान यो गा उदाजदप हि बलं वः ।
तस्मा[9] एतमन्तरिक्षे न वातमिन्द्रं सोमैरोर्णुत[10] जूर्न[11] वस्त्रैः[12] ॥
इन्द्रा[13] ओषधीरसनोदहानि वनस्पतीँरसनोदन्तरिक्षम् ।
बिभेद वलं[14] नुनुदे[15] विवाचो ऽथाभवद्दमिताभिक्रतूनाम्[16] ॥
यो हत्वाहिमरिणात्सप्त सिन्धून्यो गा उदाजदपधा[17] वलस्य[18] ।
यो अश्मनोरन्तरग्निं जजान संवृक्समत्सु स जनास इन्द्रः[19] ॥
अभि स्ववृष्टिम्[20] ॥

भिनद्वलमङ्गिरोभिर्गृणानो वि पर्वतस्य दृंहितान्यैरत्[21] ।
रिणग्रोधांसि कृत्रिमाण्येषां[22] सोमस्य ता मद[23] इन्द्रश्चकार[24] ॥ ५ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 3; 2, 8, 2 (s. oben); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 7, 98, 6; TBr 2, 8, 2, 6. 2) Vgl. RV 5, 42, 4; TS 1, 4, 44, 1; TBr 2, 8, 2, 6; Kâṭh. 4, 12; Kap.-S. 3, 10; VS 8, 15. 3) P आरात् । शत्रुं । 4) Vgl. RV 10, 42, 7; TBr 2, 8, 2, 7; AV 20, 89, 7. 5) P इंद्र । 6) P अरोदयत् । 7) P गाः । 8) Vgl. RV 10, 67, 6; AV 20, 91, 6. 9) Ben यस्मा 10) So Ben; H u. Bb सोमैरूर्णुत; desgl. B, ohne Accent; P सोमैः । आ । ऊर्णुत । 11) So Ben; H u. Bb जूर्णा; desgl. B, ohne Accent; P जूः । न । 12) Vgl. RV 2, 14, 3. 13) P इंद्रः । 14) So Ben u. Bb; die andern Mss. बलं 15) H u. Bb नुनुदे 16) Vgl. RV 3, 34, 10; AV 20, 11, 10. 17) Bb °दपधा; P अपधेत्यप॰धा । 18) So Ben u. Bb; die andern Mss. बलस्य 19) Vgl. RV 2, 12, 3; AV 20, 34, 3. 20) Vgl. RV 1, 52, 5. 21) P ऐरत । 22) P कृत्रिमाणा । एषां । (!) 23) P ता । मंदे । (!) 24) Vgl. RV 2, 15, 8; TS 2, 3, 14, 5.

विष्णुं देवꣳ वरुणमूतये भगं मेदसा देवा[1] वपया यजध्वम् ।
ता नो यज्ञमागतं विश्वधेना[2] प्रजावदस्मै द्रविणेह धत्तम्[3] ॥
मेदसा देवा वपया यजध्वꣳ विष्णुं च देवꣳ वरुणं च रातिम् ।
ता नो अमीवामपबाधमाना इमꣳ यज्ञं जुषमाणा उपेतम्[4] ॥
विष्णूवरुणा युवमध्वराय नो विशे जनाय महि शर्म यच्छतम् ।
दीर्घप्रयज्यू[5] हविषा वृधाना[6] ज्योतिषारातीर्दहतं[7] तमाꣳसि[8] ॥
ययोरोजसा स्कभिता[9] रजाꣳसि वीर्येभिर्वीरतमा शविष्ठा ।
या पत्येते अप्रतीता सहोभिर्विष्णू अगन्वरुणा पूर्वहूतिम्[10] ॥
विष्णूवरुणा[11] अभिशस्तिपावा[12] देवा यजन्त हविषा घृतेन ।
अपामीवाꣳ सेधतꣳ रक्षसश्चाथा धत्तꣳ[13] यजमानाय शंयोः[14] ॥
अꣳहोमुचा वृषभा सुप्रतूर्ती देवानां देवतमा शविष्ठा ।
विष्णूवरुणा प्रतिहर्यतं न इदं नरा प्रयतमूतये हविः[15] ॥
आ देवो याति सविता सुरत्नो ऽन्तरिक्षप्रा वहमानो अश्वैः ।
हस्ते दधानो नर्या पुरूणि निवेशयञ्च प्रसुवञ्च[16] भूम[17] ॥
अभीवृतं[18] कृशनैर्विश्वरूपꣳ हिरण्यशम्यꣳ यजतो बृहन्तम् ।
आस्थाद्रथꣳ सविता चित्रभानुः कृष्णा रजाꣳसि तविषीं दधानः[19] ॥
स घा[20] नो देवः सविता सहावासाविषद्वसुपतिर्वसूनि ।
विश्रयमाणो अमतिमुरूचीं[21] मर्तभोजनमध रासते नः[22] ॥

1) P देवाः । 2) Bb विश्वधेना; P विश्वधेनेति विश्व.धेना । 3) Vgl. TBr 2, 8, 4, 4. 4) Die Saṃh. Mss. उपेतं; P उप । इतं ।; vgl. TBr 2, 8, 4 4. 5) H दीर्घप्रयुज्यू; desgl. B, ohne Accent. 6) P वृधाना । 7) P ज्योतिषा । अरातीः । दहतं । 8) Vgl. TBr 2, 8, 4, 5. 9) Ben स्कभीता 10) Vgl. TBr 2, 8, 4, 5. 11) H विष्णु°; P विष्णावरुणा । 12) P अभिशस्तिपावेत्यभिशस्ति पावा । 13) P च । अथ । धत्तं । 14) Ben शंयोः ।; vgl. TBr 2, 8, 4, 6. 15) Vgl. TBr 2, 8, 4, 6. 16) Ben प्रसूवं; P प्र.सुवन् । 17) Vgl. RV 7, 45, 1; TBr 2, 8, 6, 1; Kâṭh. 17, 19 18) Ben अभिवृतं; P अभिवृतमित्यभि.वृतं । 19) Vgl. RV 1, 35, 4; TBr 2, 8, 6, 1. 20) P सः । घ । 21) Bb अमति° 22) Vgl. RV 7, 45, 3; TBr 2, 8, 6, 1.

आ कृष्णेन रजसा[1] वाममह्य[2] ॥
भगं धियं वाजयन्तः पुरंधिं नराशंसो ग्नास्पतिर्नो अव्यात्[3] ।
आये[4] वामस्य संगथे रयीणां प्रिया[5] देवस्य सवितुः स्याम[6] ॥
या ओषधयो[7] ऽश्वावतीमोषधीरिति[8] मातरो[9] ऽति[10] विश्वाः परि-
ष्ठा[11] यदोषधयः संगछन्ते[12] ऽन्यां वो अन्याम्[13] ॥ ६ ॥

Vg'. TBr 2, 8, 4 (abhimâtihendrâdipaçusûktoktiḥ); 2, 8, 6 (sâvitrâdipaçusûktakathanam); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

मही द्यावापृथिवी इह ज्येष्ठे रुचा भवतां शुचयद्भिरर्कैः ।
यत्सीं वरिष्ठे बृहती[14] विमिन्वन्रुवद्धोक्षा[15] पप्रथानेभिरेवैः[16] ॥
प्र पूर्वजे[17] ॥
स इत्स्वपा भुवनेष्वास य इमे द्यावापृथिवी जजान ।
उर्वी गभीरे रजसी सुमेके अवंशे धीरः शच्या समैरत्[18] ॥
भूरि[19] द्वे अचरन्ती चरन्तं पद्वन्तं गर्भमपदी दधाते ।
नित्यं न सूनुं पित्रोरुपस्थे द्यावा रक्षतं पृथिवी नो अभ्वात्[20] ॥
इदं द्यावापृथिवी सत्यमस्तु पितर्मातर्यदिहोपब्रुवे[21] वाम् ।
भूतं देवानामवमे अवोभिर्विद्यामेषं वृजनं[22] जीरदानुम्[23] ॥

---

1) Vgl. RV 1, 35, 2; TS 3, 4, 11, 2; VS 33, 43; 34, 31. 2) Vgl. RV 6, 71, 6; TS 1, 4, 23, 1; 2, 2, 12, 2; VS 8, 6. 3) So H, Bb, B u. P; in Ben अव्यात् 4) So im Anschluss an P आयं इत्या-अयं । die Saṃh. Mss. आ ये 5) P प्रियाः । 6) Vgl. RV 2, 38, 10; TBr 2, 8, 6, 3. 7) Vgl. RV 10, 97, 1; TS 4, 2, 6, 1; Kâṭh. 13, 16; 16, 13; Kap. S. 25, 4; VS 12, 75. 8) Vgl. RV 10, 97, 7; TS 4, 2, 6, 4; TBr 2, 8, 4, 8; Kâṭh. 16, 13; Kap. S. 25, 4; VS 12, 81. 9) Vgl. RV 10, 97, 4; TS 4, 2, 6, 1; TBr 2, 8, 4, 8; Kâṭh. 13, 16; 16, 13; Kap. S. 25, 4; VS 12, 78. 10) P ऽति । 11) Vgl. RV 10, 97, 10; TS 4, 2, 6, 3; TBr 2, 8, 4, 8; Kâṭh. 16, 13; Kap. S. 25, 4. 12) Vgl. TS 4, 2, 6, 2; Kap S. 25, 4. 13) Vgl RV 10, 97, 14; TS 4, 2, 6, 3; TBr 2, 8, 4, 8; Kâṭh. 16, 13; Kap. S. 25, 4. 14) P बृहती इति बृहती 15) P रुवत् । ह । उक्षा । 16) Vgl. RV 4, 56, 1. 17) Vgl. RV 7, 53, 2; TS 4, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 4, 7. 18) Vgl. RV 4, 56, 3; TBr 2, 8, 4, 7. 19) Ben u. Bb भूरि 20) Vgl. TBr 2, 8, 4, 8. 21) P यत् । इह । उपब्रुवे इत्युप ब्रुवे । 22) Bb वृषणं 23) Vgl. RV 1, 185, 11; TBr 2, 8, 4, 8.

उर्वी पृथ्वी बहुले दूरेअन्ते[1] उपब्रुवे नमसा यज्ञे अस्मिन् ।
दधाते ये सुभगे सुप्रतूर्ती द्यावा रक्षतं पृथिवी नो अभ्वात्[2] ॥
इन्द्रो भूतस्य भुवनस्य राजेन्द्रो दाधार पृथिवीमुतेमाम् ।
इन्द्रे ह विश्वा भुवना श्रितानीन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
इन्द्रः पृणन्तं पपुरिं चेन्द्रा[3] इन्द्रः स्तुवन्तꣳ स्तवितारमिन्द्रः ।
दधाति शक्रः[4] सुकृतस्य लोक इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
इन्द्रो द्यौरुऽउत भूमिरिन्द्रा इन्द्रः समुद्रो अभवद्गभीरः ।
उऽर्वन्तरिक्षꣳ स जनासा इन्द्रा इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
इन्द्रो वृत्रꣳ वज्रेणावधीद्वीन्द्रो[5] व्यꣳसमुत शुष्णमिन्द्रः[6] ।
इन्द्रः पुरः शम्बरस्याभिनद्वीन्द्रं[7] मन्ये पितरं मातरं च ॥
इन्द्रो बभूव ब्रह्मणा गभीर इन्द्रा आभूतः परिभूष्विन्द्रः[8] ।
इन्द्रो भविष्यदुत भूतमिन्द्रा इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
इन्द्रोऽस्मं[9] अवतु वज्रबाहुरिन्द्रे भूतानि भुवनानीन्द्रे[10] ।
अस्माकमिन्द्रो भवतु प्रसाह[11] इन्द्रं मन्ये पितरं मातरं च ॥
उत स्या नः सरस्वती जुषाणोपश्रुवत्सुभगा[12] यज्ञे अस्मिन् ।
द्युतद्युभिर्नमस्यैरियाणा[13] राया युजा चिदुत्तरा सखिभ्यः[14] ॥
प्र क्षोदसा धायसा सस्र[15] एषा सरस्वती धरुणमायसी[16] पूः ।

1) So im Anschluss an P दूरेअंत इति दूरे·अंते ।; die Saṃh. Mss. दूरे अंते 2) Vgl. RV 1, 185, 7; TBr 2, 8, 4, 8. 3) P च । इंद्रः । 4) P शुक्रः । 5) So Ben; in H u. Bb wohl °वधीद्वीद्रो, doch nicht ganz deutlich; in B so, nur ohne Accent; P अवधीत् । हि । इंद्रः । 6) H u. Bb शुष्ममिन्द्रः; desgl. B, nur ohne Accent. 7) So Ben; H u. Bb wohl °भिनद्वोद्रं; desgl B, ohne Accent; P अभिनत् । हि । 8) P परिभूरिति परि·भूः । अपि । इंद्रः । 9) P अस्मान् । 10) P भुवनानि । भूतानि । इंद्रः । 11) P प्रसाह इति प्र·साहः । 12) P उप । अवत् । 13) P मित-ज्ञुभिरिति मित·ज्ञुभिः । द्युतद्युभिरिति द्युतद्युभिः । नमस्यैः । इयाना । 14) Vgl. RV 7, 95, 4. 15) So Ben; P सस्रे ।; die andern Mss. सहस्र 16) Ben धरुणम°; Bb धरणम°

प्र बाधमाना[1] रथ्येव[2] याति विश्वा अपो महिना[3] सिन्धुरन्याः[4] ॥
एकाचेतत्सरस्वती[5] नदीनाꣳ शुचिर्यती[6] गिरिभ्य आ समुद्रात् ।
रायश्चेतन्ती भुवनस्य भूरेर्घृतं पयो दुदुहे नाहुषाय[7] ॥
इदमददाद्रभसमृणच्युतं[8] दिवोदासꣳ वध्र्यश्वाय[9] दाशुषे ।
या शश्वन्तमाचखादावसं[10] पणिं ता ते दात्राणि तविषा सर-
स्वति[11] ॥

अयमु ते सरस्वति[12] वसिष्ठो द्वारा ऋतस्य सुभगे व्यावः ।
वर्ध शुभ्रे स्तुवते रासि वाजान्यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः[13] ॥
इयꣳ शुष्मेभिर्बिसखा इवारुजत्सानु[14] गिरीणां तविषेभिरूर्मिभिः[15] ।
पारावतघ्नीमवसे सुवृक्तिभिः सरस्वतीमाविवासेम धीतिभिः[16] ॥

॥ ७ ॥ Vgl. TBr 2, 8, 4, 7 u. 8; 2, 8, 2, 8 (s. oben); RV 7, 95; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

शुचिं नु स्तोमꣳ[17 v] नवजातमद्येन्द्राग्नी वृत्रहणा जुषेथाम्[18] प्रवृत्रमुभा[19 v] वामिन्द्राग्नी प्र चर्षणिभ्या[20 v] आ वृत्रहणा[21 v] गीर्भिर्विप्रस्त्वष्टा[22] दधत्तन्नस्तुरीपं[23. 24 v] त्वष्टा वीरम्[25] ॥

---

1) P प्रबाबधानेति प्र.बाबधाना । 2) P रथ्येवेति रथ्या.इव । 3) P महिमा 4) Vgl. RV 7, 95. 1. 5) P एका । अचेतत् । 6) Ben यति; H u. Bb यती 7) Vgl. RV 7, 95. 2. 8) Bb इयमददा॰ 9) P वध्र्यश्वायेति वध्रि.अश्वाय । 10) H u. Bb ॰दावसं ohne Accent; P आचखादेत्या.चखाद । अवसं । 11) H u. Bb तविषा सर॰ 12) Bb सरस्वति 13) Vgl. RV 7, 95, 6. 14) P बिसखेवेति बिसखाः.इव । अरुजत् । 15) Ben तविषी॰ 16) Vgl. RV 6, 61, 2; TBr 2, 8, 2, 8; Kâṭh. 4, 16. 17) Vgl. RV 7, 93, 1; TS 1, 1, 14, 1; TBr 2, 4, 8, 3; Kâṭh, 13, 15; 21, 13. 18) Vgl. RV 6, 60, 1; TS 4, 2, 11. 3, 13, 8; TBr 2, 8, 5, 1; 3, 5, 7, 3; Kâṭh. 4, 15; 21, 13; 23, 11. 18) Vgl. RV 6, 60, 13; TS 1, 1, 14, 1. 5, 5, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kâṭh. 7, 4; 7, 5; 6, 9; Kap. S. 4, 8; 5, 3 u. 4; VS 3, 13. 20) Vgl. RV 1, 109, 6; TS 4, 2, 11, 1; TBr 2, 8, 5, 1; Kâṭh. 4, 15. 21) Vgl. RV 6, 60, 3; TBr 3, 6, 8, 1. 22) Vgl. RV 7, 93, 4; TBr 2, 8, 5, 1; 3, 6, 9, 1; Kâṭh. 4, 15. 23) In H u. Bb दधत् ohne Accent; vgl. TBr 2, 6, 8, 4. 3, 7, 4; Kâṭh. 38, 6. 24) Vgl. RV 1, 142, 10 oder 3, 4, 9; 7, 2, 9; TS 4, 1, 8, 3 oder 3, 1, 11, 1; Kâṭh. 18, 17; Kap. S. 29, 5. 25) Vgl. TS 5, 1, 11, 3; TBr 2, 8, 7, 4; Kâṭh. 5, 6, 2; VS 29, 9.

पिशङ्गरूपः सुभरो वयोधाः श्रुष्टी वीरो जायते देवकामः ।
प्रजां त्वष्टा विष्यतु नाभिमस्मे[1] अथा[2] देवानामप्येतु पाथः[3] ॥
देव त्वष्टः[4] ॥
आविष्ट्यो वर्धते चारुरासु जिह्मानामूर्ध्वः स्वयशा उपस्थे ।
उभे त्वष्टुर्बिभ्यतुर्जायमानात्प्रतीची सिंहं प्रतिचेतयेते[5] ॥
जगृह्मा ते दक्षिणमिन्द्र हस्तम्[6] ॥
सुब्रह्माणं देववन्तं महान्तमुरुं[7] गभीरं पृथुबुध्नमिन्द्र ।
श्रुतऋषिमुग्रमभिमातिषाहमस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः[8] ॥
वनीवानो मम दूतास[9] इन्द्रं स्तोमाश्चरन्ति[10] सुमतीरियाणाः[11] ।
हृदिस्पृशो मनसा वच्यमाना अस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः[12] ॥
स्वायुधं स्ववसं सुनीथं चतुःसमुद्रं धरुणं रयीणाम् ।
चर्कृत्यं शंस्यं[13] भूरिवारमुग्रमस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः[14] ॥
अश्वावन्तं रथिनं वीरवन्तं सहस्रिणं शतिनं वाजमिन्द्र ।
भद्रव्रातं विप्रवीरं स्वर्षामस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः[15] ॥
सनद्वाजं विप्रवीरं तरुत्रं[16] धनुस्पृतं[17] शूशुवांसं[18] सुदक्षम् ।
दस्युहनं पूर्भिदमिन्द्र सत्यमस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः[19] ॥ ८ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 7, 4; RV 10, 47; weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

---

1) H u. Bb °मस्मै 2) P अथ । 3) Vgl. RV 2, 3, 9; TS 3, 1, 11, 2; TBr 2, 8, 7, 4. 4) Vgl. TS 1, 3, 10, 1; 6, 3, 11, 2; Kâṭh. 3, 7; Kap. S. 2, 14. 5) Vgl. RV 1, 95, 5; TBr 2, 8, 7, 4. 6) Vgl. RV 10, 47, 1; TBr 2, 8, 2, 5. 7) P बृहंतं । (statt महान्तं 8) Vgl. RV 10, 47, 3; TBr 2, 5, 6, 1. 9) P दूतासः । 10) P स्तोमं । चरंति । 11) Ben °रीयाणाः; P सु . मतीः । इयानाः । 12) Vgl. RV 10, 47, 7. 13) P शंस्यं । 14) Vgl. RV 10, 47, 2. 15) Vgl. RV 10, 47, 5. 16) H u. Bb तरुत्रं 17) P धनस्पृतमिति धन . स्पृतं । 18) P शुशुवांसमिति शुशुवांसम् । 19) Vgl. RV 10, 47, 4.

त्वष्टा पत्नीभिरिह नः सजोषा देवो देवीभिर्हविषो जुषाणः ।
उपो[1] रयिं बहुलं विष्यता[2] नः शृणोतु नो सुमतिं यज्ञियासः ॥
रेतोधा यस्य भुवनस्य देवः ससाद योनौ जनिता जनिष्ठः ।
रूपाणि कृण्वन्विदधद्वपूंषि त्वष्टा पत्नीभिश्चरति प्रजानन् ॥
त्वष्टा पत्नीभिरनु मंहनेवाग्नेयावा[3] धिषणे यं[4] दधाते ।
विश्वा वसु हस्तयोरादधानो ऽन्तर्मही[5] रोदसी याति साधन् ॥
आ नो वीरैर्भिर्जनिता मतीनां गोभिरश्वेभिर्वसुभिर्वसूयन् ।
समञ्जानो धामभिर्विश्वरूपैस्त्वष्टा[6] पत्नीभिश्चरति प्रजानन् ॥
त्वष्टा रेतो भुवनस्य पत्नीर्विकृण्वानास्तनयं[7] भूरि पश्वः ।
मा[8] वो देवी[9] रोदसी तञ्शृणोता[10] नो रयिं जनत[11] विश्ववारम् ॥
यज्ञं च नस्तन्वं च प्रजां च रयिं च नो जनत विश्वरूपम् ।
योनौ रेतो दधदस्मे नु त्वष्टा देवीः पत्नीर्जनत जीवसे नः[12] ॥
वि मच्छ्रथाय[13] रशनामिवाग ऋध्याम ते वरुण खामृतस्य ।
मा तन्तुश्छेदि वयतो धियं मे मा मात्रा शार्यपसः[14] पुर ऋतोः[15] ॥
पर[16] ऋणा सावीरध मत्कृतानि माहं[17] राजन्नन्यकृतेन भोजम् ।
अव्युष्टा इन्नु भूयसीरुषासा[18] आ नो वीरान्वरुण[19] तासु शाधि[20] ॥

1) P उपो इत्युपो । 2) P वि । स्यत । 3) P मंहनेवेति मंहना । इव । अग्नेयावित्यग्ने॰यावा । 4) So Ben u. P; die andern Mss. जं 5) H u. Bb मही 6) H ॰रूपान्; Bb विश्वरूपान् 7) Die Saṃh. Mss. तनयन्; P तनयं । 8) P मा: । 9) P देवीः । 10) P तत् । शृणोत; Bb तच्छृणोता 11) So Ben u. P; die andern Mss. जनित 12) Vgl. RV 10, 157, 2; TA 1, 27, 1; AV 20, 63, 1. 124. 4. 13) So Ben; H मञ्श्रथाय; Bb मच्छ्रथाय; P मत् । श्रथाय । 14) Die Saṃh. Mss. सर्यपसः; P शारि । अपसः । 15) Vgl. RV 2, 28, 5. 16) P परा । 17) P मा । अहं । 18) P उषासः । 19) P आ । नः । जीवान् । वरुण । 20) Vgl. RV 2, 28, 9.

अपो षु[1] म्यक्ष[2] वरुण भियसं मत्सम्राडृतावो ऽनु[3] नो गृभाय ।
दामेव वत्साद्विमुमुग्ध्यंहो नहि त्वदारे निमिषश्चनेशे[4] ॥
यो मे राजन्युज्यो वा सखा वा स्वप्ने भयं भीरवे मह्यमाह ।
स्तेनो वा यो दिप्सति नो वृको वा त्वं तस्माद्वरुण पाह्यस्मान्[5] ॥
मा नो वधैर्वरुण ये त इष्टा[6] एनः कृण्वन्तमसुर[7] भ्रीणन्ति ।
मा ज्योतिषः प्रवसथानि गन्म वि षू मृधः शिश्रथो जीवसे नः[8] ॥
३क्व[9] त्यानि नौ सख्या बभूवुः संचावहे[10] यदवृकं पुरा चित् ।
बृहन्तं मानं वरुण स्वधावः सहस्रद्वारं जगमा[11] गृहं ते[12] ॥
मूर्धानं दिवः[13] पृष्टो दिवि[14] वैश्वानरस्य सुमतौ स्याम[15] त्वमग्ने शो-
चिषा शोशुचानो[16] ऽग्निः प्रातः सवनाद्[17] विश्वं विव्याच ॥ ९ ॥

Die Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

आ वां रथो रोदसी बद्बधानो हिरण्ययो वृषभिर्यात्वश्वैः ।
घृतवर्तनिः पविभी रुचान[18] इषां वोढा नृपतिर्वाजिनीवान्[19] ॥
स पप्रथानो अभि पञ्च भूमा[20] त्रिवन्धुरो मनसायातु[21] युक्तः ।
विशो[22] येन गच्छथो देवयन्तीः कुत्रा[23] चिद्याममश्विना[24] दधाना[25] ॥
स्वश्वा यशसायातमर्वाग्दस्रा निधिं मधुमन्तं पिबाथः ।

1) P अपो इत्यपो । सु । 2) So Ben; P म्यक्ष ।; die andern Mss. मिक्ष 3) P अनु । 4) Vgl. RV 2, 28, 6. 5) Vgl. RV 2, 28, 10. 6) P इष्टाः । 7) P कृण्वतः । असुर । 8) Vgl. RV 2, 28, 7. 9) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 10) P संचावहेति संचावहे । 11) P जगम । 12) Vgl. RV 7, 88, 5. 13) Vgl. RV 6, 7, 1; TS 1, 4, 13, 1; 6, 5, 2, 1; Kâṭh. 4, 5; 28, 1; Kap. S. 3, 5; VS 7, 24; 33, 8. 14) Vgl. RV 1, 98, 2; TS 1, 5, 11, 1 u. ö.; Kâṭh. 4, 16; 40, 3 u. ö. 15) Vgl. RV 1, 98, 1: TS 1, 5, 11, 3; Kâṭh. 4, 16; VS 26, 7. 16) Vgl. RV 7, 13, 2; TS 1, 5, 11, 2. 17) P प्रातः सवनादिति प्रातःऽसवनात् ।; vgl. aber oben 1, 3, 36; vgl. ferner TS 3, 1, 9, 1; Kâṭh. 30, 6 u. 7. 18) P पविऽभिः । रुचानः । 19) Vgl. RV 7, 69, 1; TBr 2, 8, 7, 6. 20) P भूम । 21) P मनसा । आ । यातु । 22) H विशो 23) P कुत्र । 24) P चित् । यामं । अश्विना । 25) Vgl. RV 7, 69, 2; TBr 2, 8, 7, 7.

वि वां रथो वध्वा यादमानो ऽन्तान्दिवो[1] बाधते वर्तनि-
भ्याम्[2] ॥

यो ह स्य वां रथिरा वस्त उस्रा[3] रथो युजानः परियाति वर्तिः ।
तेन नः शं योरुषसो व्युष्टौ न्यश्विना वहतं यज्ञे अस्मिन्[4] ॥
युवोः श्रियं परि योषावृणीत सूरो दुहिता परितक्म्यायाम्[5] ।
यद्देवयन्तमवथः[6] शचीभिः परि घ्रंसमोमना वां वयो गात्[7] ॥
युवं भुज्युमवविद्धं समुद्र उदूहथुरर्णसो[8] अस्रिधानैः ।
पतत्रिभिरश्रमैरव्यथिभिर्दंसनाभिरश्विना पारयन्ता[9] ॥

ब्रह्मणस्पते त्वमस्य यन्ता[10] ॥

स ईं सत्येभिः सखिभिः शुचद्भिर्गोधायसं[11] वि धनसैरदर्दः ।
ब्रह्मणस्पतिर्वृषभिर्वराहैर्घर्मस्वेदेभिर्द्रविणं व्यानट्[12] ॥
ब्रह्मणस्पतेरभवद्यथावशं सत्यो मन्युर्महि कर्मा करिष्यतः[13] ।
यो गा उदाजत्स दिवे वि चाभजन्महीव[14] रीतिः शवसासरत्पृ-
थक्[15] ॥

इन्धानो अग्निं वनवद्वनुष्यतः कृतब्रह्मा[16] शूशुवद्रातहव्य इत्[17] ।
जातेन जातमति स प्रसर्सृते[18] यंयं युजं कृणुते ब्रह्मणस्पतिः[19] ॥

---

1) Die Mss. schwanken; H यादमानो ऽन्तान्; Bb °नो ऽन्तां; Ben °नो न्तान्; P यादमानः । अन्तान् । 2) Vgl. RV 7, 69, 3; TBr 2, 8, 7, 7. 3) P वस्ते । उस्राः । 4) Vgl. RV 7, 69, 5, TBr 2, 8, 7, 8; Kâṭh. 17, 18. 5) So Ben; in H u. Bb परितक्मायां; desgl. B, ohne Accent; P परितक्मायामिति परि. तक्मायां । 6) H, Bb, B °मवतः 7) Vgl. RV 7, 69, 4; TBr 2, 8, 7, 8. 8) Ben °द्रमुदू°; P समुद्रे । उत् । ऊहथुः । 9) Vgl. RV 7, 69, 7; TBr 2, 8, 7, 8. 10) Vgl. RV 2, 23, 19. 24, 16; TBr 2, 8, 5, 1; VS 34, 58. 11) H शुचिद्भि°; desgl. B, ohne Accent. Bb शुचयद्भि° 12) H व्यानट्; vgl. RV 10, 67, 7; TBr 2, 8, 5, 1. 13) So corrigirt; Ben, Bb u. P करिष्यथः; desgl. H u. B, ohne Accent. 14) P च । अभजत् । महीवेति मही. इव । 15) H u. Bb पृथक्; vgl. RV 2, 24, 14; TBr 2, 8, 5, 2. 16) P कृतब्रह्मेति कृत. ब्रह्मा । 17) P शूशुवत् । रातहव्य इति रात. हव्यः । इत् । 18) So Ben und wohl auch P; die andern Mss. सरिसृते 19) Vgl. RV 2, 25, 1; TBr 2, 8, 5, 2.

ब्रह्मणस्पते सूयमस्य[1] विश्वहा[2] ॥

सं इज्जनेन[3] स विशा सं जन्मना सं पुत्रैर्वाजं भरते धना नृभिः ।
देवानां यः पितरमाविवासति श्रद्धामना हविषा ब्रह्मणस्पतिम्[4] ॥

आयातं मित्रावरुणा सुशस्त्युप[5] प्रिया नमसा हूयमाना[6] ।
सं यां[7] अप्नःस्थो[8] अपसेव जनाञ्छ्रुधीयतश्चिद्यतथो[9] महित्वा[10] ॥
युवं वस्त्राणि पीवसा[11] वसाथे युवोरच्छिद्रा[12] मन्तवो ह सर्गाः ।
अवातिरतमनृतानि[13] विश्व[14] ऋतेन मित्रावरुणा सचेथे[15] ॥
को नु वां मित्रावरुणा ऋतायन्दिवो वा महः पार्थिवस्य वा दे[16] ।
ऋतस्य वा सदसि त्रासीथां नो यज्ञायते वा पशुषो[17] नु वाजान्[18] ॥

तत्सु वां मित्रावरुणा महित्वमीर्मा तस्थुषीरहभिर्दुदुह्रे ।
विश्वाः पिन्वथः[19] स्वसरस्य धेना अनु वामेकः पविराववर्त[20] ॥
यद्बंहिष्ठं नातिविधे[21] सुदानू अच्छिद्रं शर्म भुवनस्य गोपा[22] ।
तेन नो मित्रावरुणा अविष्टं सिषासन्तो[23] जिगीवांसः स्याम[24] ॥

1) So Ben; in H u. Bb सुयमस्य; desgl. B, ohne Accent; P सुयमस्येति सु·यमस्य। 2) Vgl. RV 2, 24, 15; TBr 2, 8, 5, 2. 3) P इत् । जनेन । 4) Vgl. RV 2, 26, 3; TBr 2, 8, 5, 3; TS 2, 3, 14, 3. 5) P सुशस्तीति सु·शस्ति । उप । 6) H, Bb u. B हूयमाना: 7) P यौ । 8) H u. Bb अपनस्थो; desgl. B, ohne Accent; P अप्नस्थ इत्यप्नः स्थः । 9) P जनान् । श्रुधियत इति श्रुधि·यतः । 10) Vgl. RV 6, 67, 3. 11) Ben पिवसा 12) Ben °द्र; P अच्छिद्राः । 13) Ben आवातिरतमांनृ° 14) P विश्वा । 15) Vgl. RV 1, 152, 1; TBr 2, 8, 6, 6. 16) P वा । दे । 17) P पशुषः । पशुस इति पशु·सः । 18) Vgl. RV 5, 41, 1. 19) Bb पिन्वथ 20) Vgl. RV 5, 62, 2; TBr 2, 8, 6, 6. 21) Bb °विदे 22) So Ben u. P; in H u. Bb गोपाः; desgl. B, ohne Accent. 23) P सिषासंतः । सिसासंत इति सिसासंतः । 24) Vgl. RV 5, 62, 9; TBr 2, 8, 6, 7.

प्र बाहवा[1] ॥ १० ॥

Vgl. TBr 2, 8, 7 (s. oben); 2, 8, 5 und 6 (âindrâdipaçvâdisûktakathanam und sâvitrâdipaçusûktakathanam); Weiteres s. in den Anmerkungen.

आ नो विश्वा आस्क्रा[2] गमन्तु देवा मित्रो अर्यमा वरुणः सजोषाः ।
भुवन्यथा नो विश्वे वृधासः करन्सुषाहा विथुरं न[3] शवः[4] ॥
शं नो देवा विश्वदेवा भवन्तु शꣳ सरस्वती सह धीभिरस्तु ।
शमभिषाचः शमु रातिषाचः शं नो दिव्याः पार्थिवाः शं नो अप्याः[5] ॥
ये सवितुः सत्यसवस्य विश्वे मित्रस्य व्रते वरुणस्य देवाः ।
ते सौभगꣳ वीरवद्गोमदप्नो दधातन द्रविणं चित्रमस्मे[6] ॥
सुगा[7] वो देवा[8] विश्वे देवाः[9] ॥
द्यौः[10] पितः पृथिवि[11] मातरध्रुगग्ने भ्रातर्वसवो मृडता[12] नः ।
विश्व आदित्या अदिते[13] सजोषा अस्मभ्यꣳ शर्म बहुलꣳ वियन्त[14] ॥
ईडे अग्निꣳ स्ववसं नमोभिरिह प्रसत्तो[15] विचयत्कृतं नः ।
रथैरिव प्रभरे[16] वाजयद्भिः प्रदक्षिणिन्मरुताꣳ[17] स्तोममश्याम्[18] ॥
त्विषीमन्तो अध्वरस्येव दिद्युत्तृषुच्यवसो[19] जुह्वो नाग्नेः[20] ।

1) Vgl. RV 7, 62, 5; TS 1, 8, 22, 3; 2, 5, 12, 3; TBr 2, 7, 15, 6. 8, 6, 7; Kâṭh. 12, 14; VS 21, 9. 2) P विश्वे । आस्क्राः । 3) Ben नु 4) Vgl. RV 1, 186, 2; TBr 2, 8, 6, 3. 5) Vgl. RV 7, 35, 11; TBr 2, 8, 6, 3. 6) Vgl. RV 10, 36, 13; TBr 2, 8, 6, 4. 7) P सुग्याः इति सु॰ग्याः ।(!) 8) P देवाः ।; vgl VS 8, 18; Kâṭh. 4, 12; Kap. S. 3, 10. 9) So die Saṃh. Mss.; P देवाः ।; vgl. RV 6. 52, 13; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 6, 5; VS 33, 53. 10) So P; die Saṃh. Mss. द्यौः । 11) Die Mss., auch P पृथिवी 12) P मृडत । 13) H u. Bb अदिते 14) Ben वी॰; vgl. RV 6, 51, 5; TBr 2, 8, 6, 5. 15) H u. Bb प्रसत्तौ 16) P प्र । भरे । 17) P प्र॰दक्षिणित् । 18) Vgl. RV 5, 60, 1; TBr 2, 7, 12, 4. 19) P दिद्युत् । तृषुच्यवस इति तृषु॰च्यवसः । 20) P न । अग्नेः ।

अर्चिनयो धुनयो न वीरा भ्राजज्जन्मानो[1] मरुतो अधृष्टाः[2] ॥
अग्ने याहि[3] दूत्यं[4] मा रिषण्यो देवाँ[5] अच्छा ब्रह्मकृता गणेन।
सरस्वतीं मरुतो अश्विनापो[6] यक्षि देवान्रत्नधेयाय विश्वान्[7]॥
प्र चित्रमर्कं गृणते तुराय[8] ॥
ये अग्नयो न शोशुचन्निधाना द्विर्यत्त्रिर्मरुतो वावृधन्त।
अरेणवो हिरण्ययास[9] एषां साकं नृम्णैः पौंस्येभिश्च भूवन्[10] ॥
आ वो यन्तूदवाहासो[11] अद्य[12] ॥
सत्यं बृहदृतमुग्रं दीक्षा तपो ब्रह्म यज्ञाः[13] पृथिवीं धारयन्ति।
सा नो भूतस्य भुवनस्य पत्न्युरुं लोकं पृथिवी नः कृणोतु ॥
असंबाधा या मध्यतो मानवेभ्यो यस्या[14] उद्वतः प्रवतः समं महत्।
नानारूपा[15] ओषधीर्या बिभर्ति पृथिवी नः प्रथतां राध्यतां[16] नः॥
यां रक्षन्त्यस्वप्ना[17] विश्वदानीं देवा भूमिं पृथिवीमप्रमादम्।
सा नो मधु घृतं दुहामथो[18] उक्षतु वर्चसा ॥
यस्यां पूर्वे पूर्वजना विचक्रिरे यस्यां देवा असुरानभ्यवर्तयन्[19]।
या बिभर्ति बहुधा प्राणदेजत्सा नो भूमिः पूर्वपेयं दधातु ॥
यास्ते प्राचीः प्रदिशो या उदीचीर्याश्च भूम्यधराग्याश्च[20] पश्चा।
शिवास्ता[21] मह्यं चरते भवन्तु मा निपप्तं भुवने शिश्रियाणः ॥

1) P भ्राजजन्मान इति भ्राज.जन्मानः। 2) Vgl. RV 6, 66, 10. 3) In H u. Bb das Verbum ohne Accent. 4) P दूत्यं। 5) P देवान्। 6) P अश्विना। अपः। 7) Vgl. RV 7, 9, 5; TBr 2, 8, 6, 4. 8) Vgl. RV 6, 66, 9; TS 1, 1, 11, 3; TBr 2, 8, 5, 5; Kâṭh. 20, 15. 9) P हिरण्ययासः। 10) Vgl. RV 6, 66, 2. 11) P यंतु। उदवाहस इत्युद.वाहसः। 12) Vgl. RV 5, 58, 3; TBr 2, 5, 5, 3. 13) Ben यज्ञाद्। 14) P यस्याः। 15) P नानारूपा इति नाना.रूपाः। 16) Bb °ता. 17) Ben रक्षन्ति स्वप्ना. 18) Bb दुहाम°; P दुहम्। अथो इत्यथो। 19) So H u. Bb; in Ben °भ्यवर्तयन्; P अभि। अवर्तयन्। 20) So Ben; in H u. Bb °धरा यास°, desgl. B. ohne Accent; P भूम्यधरागिति भूमि.अधराक् 21) Ben °स्त्वा; P शिवाः। ताः।

विश्वंभरा[1] वसुधानी पुरुक्षुर्हिरण्यवर्णा जगतः प्रतिष्ठा ।
वैश्वानरं बिभ्रती[2] भूमिरग्निमिन्द्र ऋषभा[3] द्रविणं नो दधातु ॥ ११ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 6; Weiteres s. in den Anmerkungen.

आ वां मित्रावरुणा हव्यदातिं नमसा देवा[4] अवसा ववृत्याम् ।
अस्माकं ब्रह्म पृतनासु सह्या[5] अस्माकं वृष्टिर्दिव्या सुपारा[6] ॥
ऋतस्य गोपा[7] अधितिष्ठथो रथं सत्यधर्माणा परमे व्योमन् ।
यमत्र मित्रावरुणावथो युवं तस्मै वृष्टिर्मधुमत्पिन्वते दिवः[8] ॥
वाचं सु मित्रावरुणा ऋतावरीं पर्जन्यश्चित्रां वदति त्विषी-
मतीम् ।
अभ्रा वसथ[9] मरुतः[10] सु मायया[11] द्यां वर्षयतमरुणामरेपसम्[12] ॥
सम्राजा अस्य भुवनस्य राजथो मित्रावरुणा विदथे स्वर्दृशा ।
वृष्टिं वां राधो अमृतत्वमीमहे द्यावापृथिवी विचरन्ति[13] तन्यवः ॥
आ नो मित्रावरुणा हव्यजुष्टिं घृतैर्गव्यूतिमुक्षतमिडाभिः[14] ।
प्रति वामत्र वरमा[15] जनाय पृणीतमुद्नो[16] दिव्यस्य चारोः[17] ॥
सम्राजा उग्रा वृषभा दिवस्पती पृथिव्या[18] मित्रावरुणा[19] विच-
र्षणी ।

1) Bb विश्वंभरा। 2) Ben बिभ्रति 3) So H u. Bb; ich zerlege es in ऋषभ । आ ।; in Ben ऋषभा ohne Accent; P इंद्रवृषभेतींद्रवृषभा 4) P देवौ । 5) H u. Bb सह्या 6) Vgl. RV 1, 152. 7; TBr 2, 8, 6, 5. 7) P गोपौ । 8) Vgl. RV 5, 63, 1. 9) P वसत । 10) So P; in den Saṃh. Mss. ohne Accent. 11) So mit P सु । मायया ।; Ben सुमायया; H u. Bb स्वमायया; desgl. B, ohne Accent. 12) Vgl. RV 5, 63, 6; TBr 2, 4, 5, 4. 13) Ben °वीच° 14) Ben °तमीडाभिः 15) So im Anschluss an P वरं । आ ।; Ben वरामा; H u. Bb वरिमा; desgl. B, ohne Accent. 16) So corrigirt; die Mss. schwanken; Ben घृणीतमुद्रो; H u. Bb प्रणीतमुभ्रो; desgl. B, ohne Accent; P प्रणीतं । उद्नः । 17) Vgl. RV 7, 65, 4; TBr 2, 8, 6, 7. 18) P पृथिव्याः । 19) In H u. Bb dies Wort ohne Accent.

चित्रेभिरभ्रैरुपतिष्ठतो रवं द्यां वर्षयतो[1] असुरस्य मायया[2] ॥

आ ते महो[3] यो जातं[4] एवाभि गोत्राणि[5] ॥

आभिः स्पृधो मिथतीररिषण्यन्नमित्रस्य[6] व्यथया[7] मन्युमिन्द्र ।
आभिर्विश्वा अभियुजो विषूचीरार्याय विशो ऽवतारीर्दासीः[8] ॥
अयं भृणे अध जयन्नुत घ्नन्नयमुत[9] प्रकृणुते युधा गाः[10] ।
यदा सत्यं कृणुते मन्युमिन्द्रो विश्वं दृढं भयता[11] एजदस्मात्[12] ॥
अनु स्वधामक्षरन्नापो अस्यावर्धत[13] मध्या[14] आ नाव्यानाम्[15] ।
सध्रीचीनेन मनसा तमिन्द्रा[16] ओजिष्ठेन हन्मनाहन्नभि[17] द्यून्[18] ॥
इन्द्रस्तरस्वानभिमातिहोग्रो हिरण्यवर्ण इषिरः स्वर्षाः ।
तस्य वयं सुमतौ यज्ञियस्यापि भद्रे सौमनसे स्याम[19] ॥
हिरण्यवर्णो अभयं कृणोत्वभिमातिहेन्द्रः पृतनासु जिष्णुः ।
स नः शर्म त्रिवरूथं वियंसद्यूयं[20] पात स्वस्तिभिः सदा नः[21] ॥
इन्द्रं स्तुहि वज्रिणं सोमपृष्ठं[22] पुरोडाशस्य जुषतां हविर्नः ।
हत्वाभिमातीः पृतनाः सहस्वानथाभयं कृणुहि विश्वतो नः[23] ॥
स्तुहि शूरं वज्रिणमप्रतीकं वृत्रहणं पुरुहूतमिन्द्रम् ।
य एका इञ्शतपतिर्जनेषु तस्मा इन्द्राय हविषा जुहोत[24] ॥
इन्द्रो देवानामधिपाः[25] पुरोहितो विशां पतिरभवद्वाजिनीवान् ।

---

1) P वर्षयथः । 2) Vgl. RV 5, 63, 3. 3) Vgl. RV 7, 25, 1; TS 1, 7, 13, 2; TBr 2, 8, 3, 3; Kâṭh. 8, 16. 4) Vgl. RV 2, 12, 1; TS 1, 7, 13, 2; TB 2, 8, 3, 3; Kâṭh. 8, 16. 5) Vgl. RV 10, 103, 7; TS 4, 6, 4, 2; VS 17, 39. 6) P मिथतीः । अरिषण्यत् । अमित्रस्य । 7) P व्यथय । 8) Vgl. RV 6, 25, 2; TBr 2, 8, 3, 3. 9) H u. Bb जयंतु वंध्नन° 10) Ben गात् 11) P भयते 12) P अस्मात् ।; vgl. RV 4, 17, 10; TBr 2, 8, 3, 3. 13) P अस्य । अवर्धत । 14) P मध्ये । 15) So H u. Bb; in Ben नाव्यानां; P नाव्यानां । 16) P तं । इंद्रः । 17) P हंमना । अहन् । अभि । 18) Vgl. RV 1, 33, 11; TBr 2, 8, 3, 4. 19) Vgl. TBr 2, 8, 4, 1. 20) Ben वी° 21) Vgl. TBr 2, 8, 4, 1. 22) Bb सोमपृष्ठ 23) Vgl. TBr 2, 8, 4, 1. 24) Vgl. TBr 2, 8, 4, 2. 25) So Ben; H u. Bb °मधिपः; B °मधिमपः; P अधिपाः इत्यधि-पाः ।

अभिमातिहा तविषस्तुविष्मानस्मभ्यं[1] विश्वं वृषणं रयिं दात्[2] ॥
यं इमे द्यावापृथिवी महित्वा बलेनाहंहृदभिमातिहेन्द्रः[3] ।
स नो हविः प्रतिगृभ्णातु[4] रातये देवानां[5] देवो निधिपा नो अव्यात्[6] ॥

॥ १२ ॥ Vgl. TBr 2, 8, 6; 2, 8, 3 u. 4 (s. oben); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

इन्द्रो वृत्रमतरद्वृत्रतूर्ये[7] ऽनाधृष्यो मघवा शूरा[8] इन्द्रः ।
अन्वेनं विशो अमदन्त पूर्वीरयं[9] राजा जगतश्चर्षणीनाम्[10] ॥
स एव वीरः स उ वीर्यावान्स[11] एकराजो[12] जगतः परस्याः ।
यदा वृत्रमतरञ्छूरा[13] इन्द्रो अथैकराजो[14] अभवज्जनानाम्[15] ॥
इन्द्रो यज्ञं वर्धयन्विश्ववेदाः पुरोडाशस्य जुषतां हविर्नः ।
वृत्रं तीर्त्वा[16] दानवं वज्रबाहुर्दिशो ऽदृंहद्दृंहिता दृंहणेन[17] ॥
इमं यज्ञं वर्धयन्विश्ववेदाः पुरोडाशं प्रतिगृभ्णात्विन्द्रः ।
यदा वृत्रमतरञ्छूरा इन्द्रो अथाभवद्दमिताभिक्रतूनाम्[18] ॥
अहन्वृत्रम्[19] ॥
इन्द्रो देवाञ्शम्बरहत्य[20] आवदिन्द्रो[21] देवानामभवत्पुरोगाः ।
इन्द्रो यज्ञे हविषा वावृधानो वृत्रतूर्नो अभयं शर्म यंसत्[22] ॥

1) P तविष्मान् • 2) So P; die Saṃh. Mss. दाः; vgl. TBr 2, 8, 4, 2. 3) Ben °मातो° 4) So Ben; H, Bb u. B °गृह्णात्; für den P s. die folgende Anmerkung. 5) P हविः । प्रति । अतरत् । वृत्रतूर्ये । देवानां । 6) Vgl. TBr 2, 8, 4, 3. 7) H °मंतरद् 8) P शूरः । 9) So im Anschluss an P पूर्वीः । अयं ।; die Saṃh. Mss. पूर्वीरयिं 10) Vgl. TBr 2, 8, 3, 6. 11) P वीर्यवानिति वीर्य॰वान् ।; Bb वीर्यवान् 12) P एषः । राजा । 13) Bb °मंतरच्छूराः P अतरत् । शूरः । 14) P एकराज इत्येक॰राजः । 15) Vgl. TBr 2, 8, 3, 7. 16) P तुर्त्वा । 17) Ben दृंहिता दृंहिता दृंहणेन; vgl. TBr 2. 8, 3, 7. 18) Vgl. TBr 2, 8, 3, 8. 19) Vgl. RV 1, 32, 5; TBr 2, 5, 4, 3. 20) P देवान् । शंबरहत्य इति शंबर॰हत्ये । 21) P आ । अवत् । 22) So Ben u. P; die andern Mss. यच्छत्; vgl. TBr 2. 8, 3, 8.

इन्द्रस्य वृष्णो[1] v जनिष्ठा उग्रं[2] v इन्द्र एषां नेता[3] v भूरि चकर्थ[4] ॥
त्वं मानेभ्य इन्द्र विश्वजन्या[5] रदा[6] मरुद्भिः शुरुधो गोअग्राः ।
स्तवानेभिः स्तवस[7] इन्द्र देवैर्विद्यामेषꣳ[8] वृजनं जीरदानुम्[9] ॥
यः सप्त सिन्धूꣳरदधात्पृथिव्याꣳ यः सप्त लोकानकृणोद्दिशश्च ।
इन्द्रो हविष्मान्त्सगणो मरुद्भिर्वृत्रतूर्नो यज्ञमिहोपयासत् ॥
समिद्धा इन्द्रो[10] v ऽनवस्ते[11] ॥
इन्द्रस्य नु वीर्याणि प्रवोचꣳ यानि चकार प्रथमानि वज्री ।
अहन्नहिमन्वपस्ततर्द प्र वक्षणा[12] अभिनत्पर्वतानाम्[13] ॥
अहन्नहिं पर्वते शिश्रियाणं त्वष्टास्मै वज्रꣳ स्वर्यं ततक्ष ।
वाश्रा इव धेनवः स्यन्दमाना अञ्जः समुद्रमवजग्मुरापः[14] ॥
इन्द्रो यातो ऽवसितस्य राजा शमस्य[15] च शृङ्गिणो वज्रबाहुः ।
सेदु राजा क्षयति[16] चर्षणीनामरान्न नेमिः परि ता बभूव[17] ॥
अभि सिध्मो अजिगादस्य शत्रून्वि तिग्मेन वृषभेणा[18] पुरो ऽभेत्[19] ।
सꣳ वज्रेणाभिनद्वृत्रमिन्द्रः प्र स्वां मतिमतिरच्छाशदानः[20] ॥ १३ ॥

Vgl. TBr 2, 8, 3 u. 4; Weiteres in den Anmerkungen.

1) Vgl. RV 10, 103, 9; TS 4, 6, 4, 3; Kâṭh. 18, 5; Kap. S. 28, 5; VS 17, 41. 2) Vgl. RV 10, 73, 1; TBr 2, 8, 3, 4; Kâṭh. 4, 8; Kap. S. 3, 6; VS 33, 64. 3) Vgl. RV 10, 103, 8; TS 4, 6, 4, 3; Kâṭh. 18, 5; Kap. S. 28, 5; VS 17, 40. 4) Vgl. RV 1, 165, 7; Kâṭh. 9, 18; 23, 11. 5) So Ben; P विश्वजन्येति विश्व. अन्या ।; die andern Mss. विश्वजन्याꣳ 6) Ben इंद्रा; P रदं । 7) P स्तवसे । 8) P विद्यां । इषं । 9) Vgl. RV 1, 169, 8. 10) Vgl. TBr 2, 6, 8; Kâṭh. 38, 6; VS 20, 36. 11) So Ben; in H u. Bb नमस्ते; desgl. B, ohne Accent; P नमः । ते ।; vgl. RV 5, 31, 4; TS 1, 6, 12, 6; TBr 2, 8, 4, 3; Kâṭh. 8, 16. 12) P वक्षणाः । 13) Vgl. RV 1, 32, 1; TBr 2, 5, 4, 1. 8, 4, 3. 14) Vgl. RV 1, 32, 2; TBr 2, 5, 4, 2. 8, 4, 3 15) Ben संमस्य 16) Ben चयेति; P यचति । 17) Vgl. RV 1, 32, 15; TBr 2, 8, 4, 3. 18) P वृषभेण । 19) P पुरः । अभेत् । 20) Vgl. RV 1, 33, 13; TBr 2, 8, 4, 4.

त्वमपो वि दुरो[1] विषूचीरिन्द्र दृढमरुजः[2] पर्वतस्य ।
राजाभवो[3] जगतश्चर्षणीनां साकं सूर्यं जनयन्द्यामुषासम्[4] ॥
इन्द्रो राजा जगतश्चर्षणीनामधि क्षमि विषुरूपं यदस्ति ।
ततो ददाति[5] दाशुषे वसूनि चोदद्राध[6] उपस्तुतश्चिदर्वाक्[7] ॥
स्वादोरित्था विषूवतो[8] मध्वः पिबन्ति[9] गौर्यः ।
या इन्द्रेण सयावरीर्वृष्णा मदन्ति शोभसे[10] वस्वीरनु स्वराज्यम्[11] ॥
युध्मस्य ते वृषभस्य स्वराज उग्रस्य यूनः स्थविरस्य घृष्वेः[12] ।
अजूर्यतो[13] वज्रिणो वीर्याणीन्द्रः श्रुतस्य महतो महानि[14] ॥
इदं नमो वृषभाय स्वराजे[15] उक्थशुष्माय तवसेऽवाचि ।
अस्मिन्निन्द्र वृजने सर्ववीराः स्मत्सूरिभिस्तव[16] शर्मन्स्याम[17] ॥
अस्माकमिन्द्रः समृतेषु ध्वजेषु[18] ॥
आदित्यानामवसा नूतनेन सक्षीमहि शर्मणा शंतमेन ।
अनागास्त्वे अदितित्वे तुरास[19] इमं यज्ञं दधतु श्रोषमाणाः[20] ॥
न दक्षिणा विचिकिते[21] न सव्या न प्राचीनमादित्या नोत[22] पश्चा ।
पाक्या[23] चिद्वसवो धीर्या[24] चिद्युष्मानीतो अभयं ज्योतिरश्याम्[25] ॥

---

1) P वै । दुरः । 2) So Ben; in H u. Bb दृढामरुतः; desgl. B, ohne Accent; P दृढं । अरुजः । 3) P राजा । अभवं । 4) Vgl. RV 6, 30, 5. 5) Bb ददातु 6) P चोदयत् । राधः । 7) Vgl. RV 7, 27, 3; TBr 2, 8, 5, 8. 8) So im Anschluss an P विषुवतः । विषुवत इति विषु.वतः ।; Ben विषुवृतो; H u. Bb विषुव्रतो; B विषुवृतो 9) So P; die Saṃh. Mss. पिबति 10) P शोभने । 11) Vgl. RV 1, 84, 10. 12) P घृष्वे । 13) So im Anschluss an P अजूर्यतः ।; die Saṃh. Mss. अजीर्यतो 14) Vgl. RV 3, 46, 1. 15) P स्व.राजे । 16) Ben सूरि॰ 17) Vgl. RV 1, 51, 15. 18) Vgl. RV 10, 103, 11; TS 4, 6, 4, 3; Kâṭh. 18, 5; Kap. S. 28, 5; VS 17, 43. — Hier bricht Ben auf f. 59 ab, und ist das Folgende in dieser Hdschr. nicht mehr vorhanden. 19) P तुरासः । 20) P. श्रोषमाणाः ।; vgl. RV 7, 51, 1; TS 2, 1, 11, 6; TBr 2, 8, 1, 6. 21) P वि । चिकिते । 22) P आदित्याः । न । उत । 23) P पाक्या । 24) Ben धीर्या; P धीर्या । 25) Vgl. RV 2. 27, 11; TS 2, 1, 11, 5; TBr 2, 8, 1, 6.

धारयन्तः[1] ॥

तिस्रो भूमीर्धारयंस्त्रीँरुत द्यूंस्त्रीणि व्रता विदथे अन्तरेषाम् ।
ऋतेनादित्या महि वो महित्वं तदर्यमन्वरुण मित्र चारु[2] ॥

यज्ञो देवानां प्रत्येतु सुम्नम्[3] ॥

शुचिरपः सूयवसा[4] अदब्धा उपक्षियन्ति वृद्धवयाः सुवीरः ।
नकिष्टं[5] घ्नन्त्यन्तितो न दूराद्य आदित्यानां भवति प्रणीतौ[6] ॥
आदित्यो देव उदगात्पुरस्ताद्विश्वा भूतानि प्रति मोदमानः ।
तस्य देवाः प्रसवं यन्ति सर्वे यचास्य नाम परमं गुहा विदुः ॥
यस्य भान्ति केतवो यस्य रश्मयो यस्येमा विश्वा भुवनानि सर्वा ।
तस्यादित्यस्य प्रसवं[7] मनामहे यस्तेजसा प्रथमजा विभाति[8] ॥
विभाति केतुररुणः पुरस्तादादित्यो विश्वा भुवनानि सर्वा ।
सुगं नु पन्थामन्वेति प्रजानन्पिता देवानामसुरो विपश्चित् ॥
व्रतेन यं व्रतिनो वर्धयन्ति देवा मनुष्याः पितरश्च सर्वे ।
तस्यादित्यस्य[9] प्रसवं मनामहे यस्तेजसा प्रथमजा विभाति ॥
आदित्यः शुक्र उदगात्पुरस्ताज्ज्योतिः कृण्वन्वि तमो बाधमानः ।
आभासमानः प्रदिशो नु सर्वा भद्रस्य कर्ता रोचमाना[10] आगात् ॥
यदेदेनमदधुर्यज्ञियासो[11] दिवि देवाः सूर्यमादितेयम् ।
यदा चरिष्णू[12] मिथुना[13] अभूतामादित्प्रापश्यन्भुवनानि विश्वा[14] ॥

॥ १४ ॥ Vgl. TBr 2, 8, 1, 6; Weiteres s. in den Anmerkungen.

---

1) Vgl. RV 2, 27, 4; TS 2, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6; Kâṭh. 11, 12. 2) Vgl. RV 2, 27, 8; TS 2, 1, 11, 5; TBr 2, 8, 1, 6; Kâṭh. 11, 12. 3) Vgl. RV 1, 107, 1; TS 1, 4, 22, 1; 2, 1, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6; Kâṭh. 4, 10; Kap. S. 3. 8; VS 8, 4; 33, 68. 4) P सुयवसा इति सु॰यवसाः । 5) P नकिः । तं । 6) Vgl. RV 2, 27, 13; TS 2, 4, 11, 4; TBr 2, 8, 1, 6. 7) Bb प्रभवं 8) Vgl. TBr 3, 1, 1, 1. 9) Bb यस्या॰ 10) P रोचमानः । 11) P यदा । इत् । एनम् । 12) So P; die Saṃh. Mss. चरिष्णु 13) P मिथुनौ । 14) Vgl. RV 10, 88, 11.

वयमु त्वा गृहपते जनानामग्ने अकर्म समिधा बृहन्तम् ।
अस्थूरि नो गार्हपत्यानि सन्तु तिग्मेन नस्तेजसा संशिशाधि[1] ॥
अग्ने स क्षेषदृतपा ऋतेजा उरु ज्योतिर्नशते देवयुष्टे ।
यं त्वं मित्रेण वरुणः सजोषा देव पासि त्यजसा मर्तमंहः[2] ॥
तेजिष्ठा यस्यारतिर्वनेराट् तोदो अध्वन्न[3] वृधसानो अद्यौत्[4] ।
अद्रोघो[5] न द्रविता चेतति त्मन्नमर्त्यो ऽवर्त्र[6] ओषधीषु[7] ॥
आ यद्दिषे नृपतिं तेज[8] आनट् शुचि रेतो निषिक्तं द्यौरभीके ।
अग्निः शर्धमनवद्यं युवानं स्वाध्यं[9] जनयत्सूदयच्च[10] ॥
स तेजीयसा मनसा त्वोत उत[11] शिक्ष स्वपत्यस्य शिक्षोः ।
अग्ने रायो नृतमस्य प्रभूतौ भूयाम ते सुष्टुतयश्च वस्वः[12] ॥
स इदस्तेव[13] प्रतिधादसिष्यञ्छिशीत[14] तेजो ऽयसो न[15] धाराम् ।
चित्रध्रजतिररतिर्यो अक्तोर्वेर्न[16] द्रुषद्वा[17] रघुपत्मजंहाः[18] ॥
हव्यवाडग्निरजरः पिता नः[19] ॥
मयीद्यदी[20] विष्टो मातरिश्वा होतारं विश्वाप्सुं[21] विश्वदेव्यम् ।

1) Vgl. RV 6, 15, 19; TBr 3, 5, 12, 1. 2) Vgl. RV 6, 3, 1. 3) P अध्वन् । न । 4) So P; die Saṃh. Mss. अद्योत् 5) So im Anschluss an P अद्रोघः ।; Bb भद्रोघो; H भाद्रोघो 6) So im Anschluss an P अवर्त्रः ।; die Saṃh. Mss. schreiben वर्त्र 7) Vgl. RV 6, 12, 3. 8) P तेजः। । 9) So im Anschluss an P स्वाध्यमिति सु. आध्यं ।; die Saṃh. Mss. साध्यं 10) Vgl. RV 1, 71, 8; TS 1, 3, 14, 6; VS 33, 11. 11) In B उत्त; in P fehlt dies Wort ganz. 12) Vgl. RV 3, 19, 3; TS 1, 3, 14, 6. 13) So im Anschluss an P सः । इत् । अस्तेवेत्यस्ता . इव ।; H u. Bb स । ददस्तेव; B सद्रदस्तेव 14) Die Mss. schwanken; Bb प्रतिधादशिष्यंच्छिशीदस्; H प्रदिधादशिष्य-ञ्छिशीद्; desgl. B, ohne Accent; P प्रति । धात् । असिष्यन् । शिशीत । 15) So im Anschluss an P तेजः । अयसः ।; die Saṃh. Mss. तेजो यशो 16) So im Anschluss an P अक्तोः । वेः । न ।; die Saṃh. Mss. आक्तोर्वेर्न 17) So mit P द्रुषद्वा । द्रुसद्वेति द्रु . सद्वा ।; die Saṃh. Mss. दुपद्वा 18) Vgl. RV 6, 3, 5. 19) Vgl. RV 5, 4, 2; TS 3, 4, 11, 1. 20) P मयोत् । यत् । ईम् 21) So mit P विश्वाप्सुमिति विश्व . अप्सुं ।; die Saṃh. Mss. विश्वाप्सुं.

नि यं दधुर्मनुष्यासु[1] विक्षु ३स्वर्णं[2] चित्रं वपुषे विभावम्[3] ॥
अयं स यस्य शर्मन्नवोभिरग्ने रेधते जरिताभिष्टौ[4] ।
ज्येष्ठेभिर्यो भानुभिर्ऋषूणां[5] पर्येति परिवीतो[6] विभावा[7] ॥
अदिद्युतत्स्वपाको विभावाग्ने[8] यजस्व रोदसी उरूची ।
आयुं न यं नमसा रातहव्या[9] अञ्जन्ति सुप्रयसं[10] पञ्च[11] जनाः[12] ॥
स नो विभावा चक्षणिर्न वस्तोरग्निर्वन्दारु[13] वेद्यश्चनो[14] धात् ।
विश्वायुर्यो अमृतो मर्त्येषु पर्यभूदतिथिर्जातवेदाः[15] ॥
यो भानुभिर्विभावा विभात्यग्निर्देवेभिर्ऋतावाजस्रः ।
आ यो विवाय सख्या[16] सखिभ्यो ऽपरिह्वृतो[17] अत्यो न सप्तिः[18] ॥
यदग्न एषा समितिर्भवाति देवी देवेषु यजता यजत्र[19] ।
रत्ना च यद्विभजासि[20] स्वधावो भागं नो अत्र वसुमन्तं वीतात्[21] ॥
एता ते अग्न उचथानि वेधो[22] जुष्टानि सन्तु मनसे हृदे च ।
शकेम रायः सुधुरो यमं ते ऽधि श्रवो देवभक्तं दधानाः[23] ॥
वि पृक्षो[24] अग्ने मघवानो अश्युर्वि सूरयो ददतो[25] विश्वमायुः । 1.

1) So im Anschluss an P नि । यं । दधुः ।; H u. Bb न्यंदधु॰; desgl. B, ohne Accent. 2) Die ३ fehlt in den Mss. und ist von mir ergänzt. 3) Vgl. RV 1, 148, 1. 4) P जरिता । अभिष्टौ । 5) So die Mss.; auch P ऋभूणां । 6) P परिवीत इति परि.वीतः । 7) Vgl. RV 10, 6, 1. 8) So corrigirt; H विभावा अग्ने; Bb विभावा अग्ने; desgl. B, ohne Accent; P विभावा । अग्ने । 9) P रातहव्या इति रात.हव्याः । 10) So mit P सुप्रयसमिति सु.प्रयसं ।; die Saṃh. Mss. सुप्रयसं; Bb सुप्रयसं 11) In den Saṃh. Mss. dies Wort ohne Accent. 12) Vgl. RV 6, 11, 4. 13) P वंदारुः । 14) P वेद्यः । च । नः । 15) Bb पर्यभूर॰; P मर्त्येषु । उषर्भुदिति उषः.भुत् । भूत् । अतिथिः ।; vgl. RV 6, 4, 2. 16) P सख्या । 17) So im Anschluss an P अपरिह्वृत इत्यपरि.ह्वृतः ।; die Saṃh. Mss. पुरिह्वतो 18) Vgl. RV 10, 6, 2. 19) H यजत्र 20) P यत् । विभाजासीति वि.भाजासि । 21) Vgl. RV 10, 11, 8. 22) So im Anschluss an P वेधः ।; in H वेद्ः; Bb u. B ebenso, nur ohne Accent. 23) Vgl. RV 1, 73, 10. 24) So im Anschluss an P पृक्षः ।; in H पक्षो; Bb u. B पक्षो. 25) P ददतः ।

सनेम वाजं समिथेष्वर्यो भागं देवेषु श्रवसे दधानाः[1] ॥
आ नो गहि सख्येभिः शिवेभिर्महान्महीभिरूतिभिः सरण्यन् ।
अस्मे रयिं बहुलं संतरुत्रं सुवाचं भागं यशसं कृधी[2] नः[3] ॥
कुर्मस्ता[4] आयुरजरं यदग्ने यथा युक्तो जातवेदो न रिष्याः ।
अथा[5] वहासि सुमनस्यमानो भागं देवेभ्यो हविषः सुजात[6] ॥
हविषीव[7] भजमानो ना[8] आभाग[9] देवेभ्यः शिक्षन्नुत मानुषेभ्यः ।
त्वं देवानामसि यह्व होता स एनान्यक्षीषितो यजीयान् ॥ १५ ॥

Die Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

अग्ने दा[10] दा नो अग्ने[11] ऽग्निर्ददात्वन्नपते[12] अन्नस्य नो देह्यग्निना[13]
रयिमश्ववन्तं[14] समिद्युवसे वृषन्[15] यास्ते[16] ॥
यमो नो गातुं प्रथमो विवेद[17] नैषा[18] गव्यूतिरपभर्तवा उ ।
यत्रा नः पूर्वे पितरः परेयुरेना जज्ञानाः पथ्या[19] अनु स्वाः[20] ॥
प्रेहि प्रेहि पथिभिः पूर्वेभिर्यत्रा[21] नः पूर्वे पितरः परेताः[22] ।
उभा राजाना स्वधया मदन्ता यमं पश्यासि[23] वरुणं च देवम्[24] ॥
अङ्गिरोभिरागहि यज्ञियेभिर्यम वैरूपैरिह मादयस्व ।

1) Vgl. RV 1, 73, 5, 2) P कृधि । 3) Vgl. RV 3, 1, 19. 4) P ते । 5) P अथ । 6) So P; die Saṃh. Mss. सुजातः; vgl. RV 10, 51, 7. 7) So im Anschluss an P हविषीवेति हविषि · इव ।; die Saṃh. Mss. हविषी वा 8) P भजमानः । नः । 9) So im Anschluss an P आ । अभाक् ।; die Saṃh. Mss. आ भागं 10) Vgl. RV 3, 24, 5; TS 2, 2, 12, 6; Kâṭh. 6, 10. 11) Vgl. oben 4, 12, 2; TS 2, 2, 12, 6. 12) Vgl RV 5, 25, 6; Kâṭh. 2, 15. 13) Vgl. TS 4, 2, 3, 1; TBr 3, 11, 4; Kâṭh. 19, 12; 16, 10; Kap. S. 25, 1; 32, 2; VS 11, 83. 14) Vgl. RV 1, 1, 3; TS 3, 1, 11, 1; 4, 3, 13, 5. 15) Vgl. RV 10, 191, 1; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 4; Kâṭh. 2, 15; VS 15, 30. 16) Wahrscheinlich zu vgl. 2, 7, 16; TS 4, 2, 9, 4; 5, 7, 7, 3; VS 13, 22; 18, 46; Kâṭh. 16, 16; 40, 13. 17) So P; die Saṃh. Mss. विवेद 18) P न । एषा । 19) P पथ्याः । 20) Vgl. RV 10, 14, 2. 21) Auch P पूर्वेभिः । 22) So mit P परेता इति परा · इताः ।; von den Saṃh. Mss. schreiben H u. Bb परेता; B ebenso, nur ohne Accent. 23) Die Saṃh. Mss. पश्यसि; P पश्यासि । 24) Vgl. RV 10, 14, 7

विवस्वन्तं हुवे यः पिता ते ऽस्मिन्यज्ञे बर्हिष्या[1] निषद्य[2] ॥
इमं यम प्रस्तरमा हि सीदाङ्गिरोभिः पितृभिः संविदानः ।
आ त्वा मन्त्राः कविशस्ता वहन्त्वेना राजन्हविषा मादयस्व[3] ॥
मातली कव्यैर्यमो अङ्गिरोभिर्बृहस्पतिर्ऋक्वभिर्वावृधानः ।
यांश्च[4] देवा वावृधुर्ये[5] च देवान्स्वाहान्ये स्वधयान्ये मदन्ति[6] ॥
परेयिवांसं प्रवतो महीरनु बहुभ्यः पन्थामनुपस्पशानम्[7] ।
वैवस्वतं संगमनं जनानां यमं राजानं हविषा दुवस्य[8] ॥
यास्ते पूषन्नावो अन्तः समुद्रे हिरण्ययीरन्तरिक्षे चरन्ति ।
ताभिर्यासि दूत्यं[9] सूर्यस्य कामेन कृतः[10] श्रव इच्छमानः[11] ॥
शुक्रं ते अन्यद्यजतं ते अन्यत[12] ॥
पूषेमा आशा अनुवेद सर्वाः सो अस्माँ[13] अभयतमेन[14] नेषत्[15] ।
स्वस्तिदा आघृणिः[16] सर्ववीरो ऽप्रयुच्छन्पुर[17] एतु प्रजानन्[18] ॥
प्रपथे पथामजनिष्ट पूषा प्रपथे दिवः प्रपथे पृथिव्याः ।
उभे अभि प्रियतमे सधस्थे आ च परा च चरति प्रजानन्[19] ॥
पूषा सुबन्धुर्दिव आ पृथिव्या इडस्पतिर्मघवा दस्मवर्चाः । 1

---

1) P बर्हिषि । आ । 2) Vgl. RV 10, 14, 5; TS 2, 6, 12, 6. 3) Vgl. RV 10, 14, 4; TS 2, 6, 12, 6. 4) P यान् । च । 5) P ववृधुः । 6) Vgl. RV 10, 14, 3; TS 2, 6, 12, 5; TBr 2, 6, 16, 2. 7) So corrigirt; die Saṃh. Mss. °मनुस्पशानं; P अनु-पस्पशानमित्यनु·पस्पशानं । 8) Vgl. RV 10, 14, 1; TA 6, 1, 1. 9) So die Saṃh. Mss. दूत्यं । 10) P कृत । 11) Vgl. RV 6, 58, 3; TBr 2. 5, 5, 5. 8, 5, 3. 12) Vgl. RV 6, 58, 1; TS 4, 1, 11, 2; TBr 2, 8, 5, 3; TA 1, 2, 4; 10, 1; 4, 5, 6; Kâṭh. 4, 15; 20, 15. 13) P अस्मान् । 14) P अभयतमेनेत्यभय·तमेन । 15) So alle Mss.; auch P 16) So im Anschluss an P आघृणिरित्या·घृणिः ।; H अघृणिः; desgl. B, ohne Accent; Bb अघृणिः 17) So im Anschluss an P सर्ववीर इति सर्व·वीरः । अप्रयुच्छन्नित्यप्र·युच्छन् ।; die Saṃh. Mss. सर्ववीरः प्रयुच्छन् 18) Vgl. RV 10, 17, 5; TBr 2, 8, 5, 3. 4, 1, 5; TA 6, 1, 1. 19) Vgl TBr 2, 8, 5, 3.

यं देवासो अददुः सूर्यायै कामेन कृतं तवसꣳ स्वञ्चम्[1] ॥
अजाश्वः पशुपा वाजपस्त्यो धियंजिन्वो[2] भुवने विश्वे अर्पितः ।
अष्ट्रां पूषा शिथिरामुद्वरीवृजत्संचक्षाणो भुवना देव ईयते[3] ॥ १६ ॥

Vgl. RV 10, 14; TS 2, 6, 12; TBr 2, 8, 5; (aindrâgnipaçvâdisûktakathanam); weitere Vergleichungen s. in den Anmerkungen.

यद्देवा[4] देवहेडनꣳ यद्वाचानृतमोदिम ।
आदित्यास्तस्मान्मुञ्चतर्तस्य[5] त्वेनमामुतः[6] ॥
देवा जीवनकाम्या यद्वाचानृतमोदिम ।
तस्मान्न इह[7] मुञ्चत विश्वे देवाः[8] सजोषसः[9] ॥
ऋतेन द्यावापृथिवी ऋतेन त्वꣳ सरस्वति ।
कृतान्नः पाह्यꣳहसो यत्किंचानृतमोदिम[10] ॥
इन्द्राग्नी मित्रावरुणौ सोमो धाता बृहस्पतिः ।
ते नो मुञ्चन्त्वेनसो यत्किंचानृतमोदिम[11] ॥
सजातशꣳसादुत[12] जामिशꣳसाज्ज्यायसः शꣳसादुत वा कनीयसः ।
अनाधृष्टं[13] देवकृतꣳ यदेनस्तस्मात्त्वमस्मान्जातवेदो मुमुग्धि[14] ॥

1) Vgl RV 6, 58, 4; TBr 2, 8. 5, 4. 2) So im Anschluss an P धियंजिन्व इति धियं.जिन्वः ।; H u. Bb धियं जिन्वो; B जियं जिन्वा 3) Vgl. RV 6, 58, 2; TBr 2, 8, 5. 4. 4) P यत् । देवाः । 5) So die Saṃh. Mss.; P आदित्याः । तस्मात् । मुंचत । ऋतस्य । 6) So H; in Bb त्वेनमामुतः; B त्वेनमाभुतः; im P तु । एनं । मां । उत । म । 7) So im Anschluss an P तस्मात् । नः । इह ।; die Saṃh. Mss. तस्मान्नेह 8) So corrigirt, die Mss. देवाः 9) So die Saṃh. Mss.; P सजोषस इति स.जोषसः ।; vgl. TBr 3, 7, 12, 1; TA 2, 3. 1 10) Vgl. TBr 3, 4. 12, 2; TA 2, 3, 1. 11) Dieser Vers fehlt in H u. Bb; er musste daher theils nach dem P, theils nach den verwandten Texten accentuirt werden. 12) Die Saṃh. Mss. सजातशꣳसादुत; aber P सजातशꣳसादिति सजात.शꣳसात् । 13) So Bb; in H u. P ist das Wort Oxytonon. 14) Vgl. TBr 3, 7, 12, 2; TA 2, 3.

यदन्तरिक्षं पृथिवीमुत द्यांँ यन्मातरं पितरंँ वा जिहिँसिम ।
अग्निर्नस्तस्मादेनसो गार्हपत्यः प्रमुञ्चतु[1] दुरितानि यानि कानि
च चकृम[2] ॥
येन चितो अर्णवान्निर्बभूव येन सूर्यं तमसो निरमोचि ।
येनेन्द्रो विश्वा अजहादरातीस्तेनाहं ज्योतिषा ज्योतिरानशान
अयाक्षि[3] ॥
यद्दैव्यमृणमहं[4] बभूव[5] धिष्ण्यँ[6] वा संचकर जनेभ्यः ।
अग्निर्नस्तस्मादिन्द्रश्च सँविदानौ[7] प्रमुञ्चताम्[8] ॥
यत्कुसीदमप्रतीतं[9] मयेह[10] येन यमस्य[11] निधिना[12] चराव:[13] ।
एतत्तदग्ने[14] अनृणो भवामि जीवन्नेव प्रति हस्तानृणानि[15] ॥
यद्धस्ताभ्यां चकर किल्बिषाण्यक्षाणाँ वग्नुमवजिघ्नमापः[16] ।
उग्रं पश्याच्च[17] राष्ट्रभृच्च तान्यप्सरसामनुदत्तानृणानि[18] ॥
उग्रं पश्येद्राष्ट्रभृत्किल्बिषानि[19] यदक्षवृत्तमनुदत्तमेतत्[20] ।
नेन्न[21] ऋणानृणवानीप्समानो[22] यमस्य लोके निधिरजराय[23] ॥

1) So mit P प्र । मुंचतु ।; die Saṃh. Mss. प्रमुमुंचतु 2) Vgl. TS 1, 8, 5, 3; TBr 3, 7, 12, 4; TA 2, 6, 2; Kāṭh. 9, 6; Kap. S. 8, 10. 3) Die Saṃh. Mss. °रानशानायाक्षीत्; P आनशानः । अयाक्षीत् ।; vgl. TA 2, 3 ज्योतिरानशान आक्षि 4) So im Anschluss an P यत् । दैव्यं । ऋणं । अहं ।; die Saṃh. Mss. यद्दैव्यं नृणामहं; B °नृणाम° 5) So P; in den Saṃh. Mss. das Verbum ohne Accent. 6) So im Anschluss an P धिष्ण्यं ।; Ḥ द्दिं: सँ; Bb द्दिं: सँ; desgl. B, ohne Accent. 7) So im Anschluss an P; die Saṃh. Mss. सँविदानौ 8) So corrigirt; die Saṃh. Mss. प्रभुमुञ्चतां; P प्र । मुचतां । 9) So corrigirt; in den Saṃh Mss. कुसीद° ohne Accent; P कुसीदं । 10) Die Saṃh. Mss. मएह; P मया । इह । 11) So P; die Saṃh. Mss. यमस्य 12) P निधिवदिति निधि. वत् 13) P चराम: । 14) P एतत् । ते । अग्ने । 15) P प्रति । हः । तानि । ऋणानि ।; vgl. TS 3, 3, 8, 1; TA 2, 3. 16) So die Saṃh. Mss., P अक्षाणां । अवगमनमित्यव. गमं । अवजिघ्नमित्यव. जिघ्नं । आपः । 17) P पश्चात् । च । 18) P अनु । दत्तानि । ऋणानि ।; vgl. TBr. 3, 7, 12, 3; TA 2, 4. 19) P पश्चात् । 20) So im Anschluss an P अनुदत्तमित्यनु. दत्तं । एतत् ।; die Saṃh. Mss. °मनदत्तमेतत 21) P नेत् । नः ।; wie TA 2, 4 नेन्न 22) P ऋणानि । ऋणवानित्यृण. वान् । ईप्समानः । 23) So im Anschluss an P निधिरिति नि. धिः । अजराय ।; die Saṃh. Mss. निधिरज्जुराय; vgl. TA 2, 4 बधिरज्जुराय

इमं मे वरुण श्रुधी हवमद्या च मृडय।
त्वामवस्युराचके[1] ॥
तत्त्वा यामि ब्रह्मणा वन्दमानस्तदाशास्ते यजमानो हविर्भिः।
अहेडमानो वरुणेह बोध्युरुशꣳस मा न आयुः प्रमोषीः[2] ॥
उदुत्तमꣳ वरुण पाशमस्मदवाधमꣳ वि मध्यमꣳ श्रथाय।
अथा वयमादित्य व्रते तवानागसो अदितये स्याम[3] ॥
अव ते हेडो वरुण नमोभिरव यज्ञेभिरीमहे हविर्भिः।
क्षयन्नस्मभ्यमसुर प्रचेता राजन्नेनाꣳसि शिश्रथः कृतानि[4] ॥
त्वं नो अग्ने वरुणस्य विद्वान्देवस्य हेडो ऽवयासिसीष्ठाः।
यजिष्ठो वह्नितमः शोशुचानो विश्वा द्वेषाꣳसि प्रमुमुग्ध्यस्मत्[5] ॥
स त्वं नो अग्ने ऽवमो भवोती नेदिष्ठो अस्या उषसो व्युष्टौ।
अवयक्ष्व नो[6] वरुणꣳ रराणो वीहि मृडीकꣳ सुहवो न एधि[7] ॥
संकसुको विकसुको निर्ऋतो[8] यश्च निस्वनः[9]।
ते ऽस्मद्यक्ष्ममनागसो[10] दूराद्दूरमचीचतम्[11] ॥
निर्यक्ष्ममचीचते कृत्यां[12] निर्ऋतिं चकार।

1) Vgl. RV 1, 25, 19; TS 2, 1, 11, 6 u. ö.; TBr 3. 7. 11, 3. 12, 6; TA 2, 4, 4 u. ö.; Kâṭh. 4, 16; 11, 12 u. ö.; VS 21, 1. 2) Vgl. RV 1, 24, 11; TS 2, 1, 11, 6 u. ö.; TBr 2, 8, 1. 6; 3, 7, 11, 3. 12, 6; TA 2, 4 u. ö.; Kâṭh. 4, 16; 11, 13 u. ö.; VS 18, 49; 21, 2. 3) Vgl. RV 1, 24, 15; TS 1, 5, 11, 3; 2, 5, 12, 1 u. ö.; TBr 2, 7, 16, 4. 8. 1, 6; Kâṭh. 3, 8; 16, 8 u. ö.; Kap. S. 2, 15; 32, 1; VS 12. 12. 4) Vgl. RV 1, 24, 14; TS 1, 5, 11, 3; 2, 5, 12, 1 u. ö.; TBr 2, 7, 16, 4. 8, 1. 6; TA 2, 4, 4; Kâṭh. 40, 11. 5) Vgl. RV 4, 1, 4; TS 2, 5, 12, 3; TBr 3, 7, 11, 3. 12, 6; TA 2, 4, 4; 4, 20, 3; Kâṭh. 34, 19 a. E.; VS 21, 3. 6) B णो 7) Vgl. RV 4, 1, 5; TS 2, 5, 12, 3; Kâṭh. 34, 19; Kap. S. 48, 1; VS 21, 4. 8) So Bb; auch P निर्ऋत इति निः ऋतः ।; B निर्ऋथो; TA 2, 4 निर्ऋथो 9) Die Saṃh. Mss. निस्वनः; P निस्वन इति निः स्वनः ।; TA 2, 4 निस्वनः 10) Die Saṃh. Mss. ते स्मद्यक्ष्ममनागसो; P ते । अस्मत् । यक्ष्मम् । अनागसः । 11) P दूरात् । दूरं । अचीचरत् ।; vgl. TA 2, 4 °मचीचतं 12) So die Saṃh. Mss. निर्यक्ष्ममचीचते कृत्यां ; निः । यक्ष्मं । अचीचत । इः कृतामितीः कृतां ।; s. TA 2, 4 निर्यक्ष्ममचीचते कृत्याम्

तेन यो ऽस्मत्समृछाते[1] तमस्मै प्रसुवामसि[2] ॥
दुःशंसानुशंसाभ्यां[3] घनेनानुघनेन[4] च ।
तेन यो ऽस्मत्समृछाते[5] तमस्मै प्रसुवामसि ॥
सं वर्चसा पयसा सं तनूभिरगन्महि मनसा सं शिवेन ।
त्वष्टा सुदत्रो विदधातु रायो ऽनु नो माष्टु तन्वो यद्विरिष्टम्[6] ॥१७॥

Vgl. TA 2, 3 u. 4; Weiteres s. in den Anmerkungen.

शुची वो हव्या मरुतः शुचीनां शुचिं हिनोम्यध्वरं शुचिभ्यः ।
ऋतेन सत्यमृतसाप[7] आयञ्छुचिजन्मानः[8] शुचयः पावकाः[9] ॥
या वः शर्म शशमानाय सन्ति[10] ॥
अंसेष्वा मरुतः खादयो वो वक्षःसु रुक्मा उपशिश्रियाणाः ।
वि विद्युतो न वृष्टिभी रुचाना[11] अनु स्वधामायुधैर्यछमानाः[12] ॥
ऋष्टयो वो मरुतो अंसयोरधि[13] ॥
इमे तुरं मरुतो रामयन्तीमे सहः सहसा[14] आनमन्ति ।
इमे शंसं वनुष्यतो निपान्ति गुरु द्वेषो अररुषे दधन्ति[15] ॥
अरा इवेदचरमा[16] अहेव[17] प्र प्रजायन्ते अकवा[18] महोभिः ।
पृश्नेः पुत्रा उपमासो रभिष्ठाः स्वया मत्या मरुतः संमिमिक्षुः[19] ॥

1) Die Saṃh. Mss. संमृत्सातां; P यः । अस्मत् । समृसात् । तं । TA 2, 4 संमृच्छाते 2) Vgl. TA 2, 4; die Saṃh. Mss. त्वम° 3) So im Anschluss an P दुः शंसानुशंसाभ्यामिति दुः शंस . अनुशंसाभ्यां ।; die Saṃh. Mss. दुः शंसानुशंसाभ्यां 4) Bb धर्णेनानुघर्णेन; P घनेन । अनुघनेनेत्यनु.घनेन । 5) Die Saṃh. Mss. संमृत्सातां; in P nur तेन । यः ।; das Weitere weggelassen; cf. oben. 6) Vgl. TS 1, 4, 44, 1; TA 2, 4, 8; Kâṭh. 4, 12; Kap. S. 3, 10; VS 2, 24; 8, 14. 16. 7) P ऋतसाप इत्यृत . सापः । 8) P आयन् । 9) Vgl. RV 7, 56, 12; TBr 2, 8, 5, 5. 10) Vgl. RV 1, 85, 12; TS 1, 5, 11, 5; 2, 1, 11, 1; 3, 14, 4; TBr 2, 8, 5, 6; Kâṭh. 8, 17; 21, 13. 11) So im Anschluss an P रुचानाः ।; die Saṃh. Mss. रुजाना 12) Vgl. RV 7, 56, 13; TBr 2, 8, 5, 5. 13) Vgl. RV 5, 57, 6. 14) P सहसः । 15) Vgl. RV 7, 56, 19; TBr 2, 8, 5, 6. 16) So mit P अराः इवेत्यराः . इव । इत् । अचरमाः ।; die Saṃh. Mss. अरा इवेदचरमा 17) P अहेवेत्यहा . इव । 18) P अकवाः । 19) Vgl. RV 5, 58, 5; TBr 2, 8, 5, 7.

अग्नीषोमा इमं॰ युवमेतानि ॥
अग्नीषोमा यो अद्य वामिदं॰ वचः सपर्यति ।
तस्मै धत्त॰ सुवीर्यं गवां पोषं॰ स्वश्व्यम्[1] ॥
आन्यं दिवो मातरिश्वा जभारामथ्नादन्यं परि श्येनो अद्रेः ।
अग्नीषोमा ब्रह्मणा वावृधानोरुं॰ यज्ञाय चक्रथुरु लोकम्[2] ॥
अग्नीषोमा य आहुतिं॰ यो वां दाशाद्धविष्कृतिम् ।
स[3] प्रजया सुवीर्यं॰ विश्वमायुर्व्यश्नवत्[4] ॥
अग्नीषोमा हविषः प्रस्थितस्य वीतं॰ हर्यतं॰ वृषणा जुषेथाम् ।
सुशर्माणा स्ववसा हि भूतमथा[5] धत्त॰ यजमानाय शं॰योः[6] ॥
आ चर्षणिप्रा वृषभो जनानां॰ राजा कृष्टीनां पुरुहूत इन्द्रः[7] ।
स्तुतः श्रवस्यन्नवसोप[8] मद्रिग्युक्त्वा हरी वृषणायाह्यर्वाङ्[9] ॥
विवेष यन्मा धिषणा जजान[10] ॥
तं॰ सध्रीचीरूतयो[11] वृष्ण्यानि पौं॰स्यानि नियुतः सश्चुरिन्द्रम् ।
समुद्रं न सिन्धव उक्थशुष्मा उरुव्यचसं गिर[12] आविशन्ति[13] ॥
सत्यमित्तन्न[14] त्वावं अन्यो ऽस्तीन्द्र देवो न मर्त्यो ज्यायान् ।
अहन्नहिं परिशयानमर्णो ऽवासृजो अपो अच्छा समुद्रम्[15] ॥
प्रससाहिषे पुरुहूत शत्रून्[16] ॥

1) So mit P स्वश्व्यमिति सु॰अश्व्यम् ।; H u. Bb स्वश्वियं; desgl. B, ohne Accent; vgl. RV 1, 93, 2; TBr 2, 8, 7, 9. 2) Vgl. RV 1, 93, 6; TS 2, 3, 14, 2; Kâṭh. 4, 16. 3) B सं; P सः । 4) Vgl. RV 1, 93, 3; TBr 2, 8, 7, 10. 5) P अथ । 6) Vgl. RV 1, 93, 7; TBr 2, 8, 7, 10; TS 2, 3, 14, 2. 7) So mit P पुरुहूत इति पुरु॰हूतः ।; H पुरुहूतमिन्द्रः; Bb पुरुहूतमिन्द्रः; desgl. B, ohne Accent. 8) P श्रवस्यन् । अवसा । उप ।. 9) P अर्वाङ् ।; vgl. RV 1, 177, 1; TBr 2, 4, 3, 11; Kâṭh. 38, 7. 10) Vgl. RV 3, 32, 14; TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5; TBr 2, 6, 9, 1; Kâṭh. 8, 16; 38, 7. 11) So mit P सध्रीचीः । ऊतयः ।; die Saṃh. Mss. सध्रीचीरुतयो 12) P गिरः । 13) Vgl. RV 6, 36, 3; TBr 2, 4, 5, 8; 6, 9, 1. 14) So im Anschluss an P सत्यम् । इत् । तत् । न ।; die Saṃh. Mss. सत्यमित्त्वं न 15) Vgl. RV 6, 30, 4; TBr 2, 6, 9, 1. 16) Vgl. RV 10, 180, 1; TS 3, 4, 11, 4; TBr 2, 6, 9, 1; 3, 5, 7, 4; Kâṭh. 38, 7; 10, 12.

सं शेवृधमधिधा द्युम्नमस्मे महि क्षत्रं जनाषाडिन्द्र तव्यम् ।
रक्षा च नो मघोनः पाहि सूरीन्राये च नः स्वपत्या[1] इषे धाः[2] ॥
॥ १८ ॥ Vgl. TBr 2, 8, 5 u. 7; Weiteres s. in den Anmerkungen.

॥ इति[3] खिलकाण्डे चतुर्दशः प्रपाठकः ॥

1) P स्वपत्या इति सु·अपत्यै । 2) Vgl. RV 1, 54, 11; TBr 2, 6, 9, 1; Kāṭh. 38, 7 a. E. 3) Das इति fehlt in den Mss.

इति मैत्रायणीयसंहितायां खिलकाण्डं समाप्तम् ॥

Verzeichniss

der in der Mâitr.-Saṃhitâ enthaltenen Vers- und Capitel-Anfänge, nebst Angabe der zu vergleichenden Stellen aus den verwandten Texten

aṃseshv â marutaḥ khâdaye 4, 14, 18; RV 7, 56, 13; TB 2, 8, 5, 5.

aṃhomucâ vṛshabhâ 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 6.

aṃhomuce prabharemâ 4, 12, 3; Kâṭh. 8, 16; TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5.

akḷptaṃ vâ idam âsîd 3, 7, 1.

akran karma karmakṛtaḥ 1, 10, 2; Kâṭh. 9, 4; Kap. S. 8, 7; TS 1, 8, 3; VS 3, 47.

akrandad agniḥ stanayann 2, 7, 8; (2, 7, 9. 10; 3, 2, 2; 4, 10, 2); RV 10, 45, 1; Kâṭh. 16, 8. 9. 10; 19, 11. 12; Kap. S. 32, 1 u. 2; 25, 1; TS 1, 3, 14, 2; 4, 2, 1, 2. 2, 2; 5, 2, 1, 2. 2, 3; VS 12, 6. 21. 33.

akshann amîmadanta hy 1, 10, 3; RV 1, 82, 2; Kâṭh. 9, 6; VS 3, 51; SV 1, 415. TS 1, 8, 5, 2;

aganma mahâ namasâ yavishṭaṃ 2, 13, 5; RV 7, 12, 1; Kâṭh. 39, 13; TB 3, 11, 6, 3; SV 2, 654.

agnaye 'ṃhomuce 3, 5, 11; Kâṭh. 5, 5, 19; TS 7, 5, 22.

agnaye kuṭarûn 3, 14, 4; VS 24, 23.

agnaye gâyatrâya 3, 15, 10; Kâṭh. 5, 5, 10; VS 29, 60.

agnaye jâtavedase 2, 1, 3.

agnaye 'nîkavate 3, 13, 14; Kâṭh. 9, 5; 5, 8, 3; Kap. S. 8, 8; TS 1, 8, 4; VS 24, 16; 29, 59.

agnaye pathikṛite 2, 1, 10; Kâṭh. 10, 5; TS –, –, –.

agnaye bhagine 1, 4, 15.

agnaye rakshoghne 2, 1, 11.

agnaye vasumate 2, 2, 6.

agnaye vâiçvânarâya 2, 1, 2. Kâṭh. 10, 3; 10, 4.

agnaye svâhâ 2, 6, 11; 3, 12, 2; 3, 12, 7; Kâṭh. 5, 1, 5; 5, 1, 11; TS 7, 1, 11; VS 22, 6.

agnâ agniç carati pravishṭâ 1, 2, 7; Kâṭh. 3, 4; TS 1, 3, 7, 2; VS 5, 4; AV 4, 39, 9.

agnâ âyâhi vîtaye 4, 10, 2; (3, 1, 6); Kâṭh. 16, 4; 19, 5; 20, 14; 26, 11; Kap. S. 30, 3; TS 2, 5, 7, 3. 8, 1; 5, 1, 5, 8. 5, 5, 5; TB 3, 5, 2, 1; SV 1, 1; 2, 10.

agnâ âyûṃshi pavasâ 1, 3, 31; 1, 5, 1; (1, 6, 1; 1, 7, 4; 3, 11, 10; 4, 10, 1, 2; 4, 12, 4); RV 9, 66, 19; Kâṭh. 4, 11; 11, 13; 19, 14; 31, 2; 38, 2; Kap. S. 3, 9; 8, 5; TS 1, 3, 14, 7. 4, 29, 1. 5, 5, 2. 6, 6, 2; TB 2, 6, 3, 4; TA 2, 5, 1; VS 19, 38; 35, 16; SV 2, 814. 868.

agnâ indraç ca dâçusho 4, 12, 6; RV 3, 25, 4.
agnâ yo martyo duvo 4. 10, 2; RV 6, 14, 1; Kâṭh. 20, 14.
agnâvishṇû mahi tad vâm 4, 11, 2: Kâṭh. 4, 16; TS 1, 8, 22; 2, 5 12, 1; AV 7. 29, 1.
agnâvishṇû mahi dhâma 4, 10. 1; (4, 11. 2); Kâṭh. 4, 16: TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; AV 7, 29, 2.
agnâvishṇû sajoshasemâ 4, 10, 1; (4, 11. 2); TS 1, 7. 1; 5, 7, 3, 3: TB 3 11, 3.
agniḥ prajâm bahulâm 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 2; TB 2, 6, 3, 5.
agniḥ pratnena manmanâ 4, 10, 1; (4, 10, 5); RV 8, 44, 12; Kâṭh. 2, 14; TB 3, 5, 6, 1; SV 2, 1061.
agniḥ prathamo vasubhir no avyât 4, 12, 2; Kâṭh. 10, 12: TS 2, 1, 11, 2.
agniḥ prâtaḥ savanât 1, 3, 36; (4, 7, 7; 4, 14, 9); Kâṭh. 30, 6. 7: TS 3, 1, 9, 1 (— ne); AV 6, 47, 1.
agniḥ çucivratatamaḥ 1, 5, 1; (4, 10, 1. 2); RV 8, 44, 11; Kâṭh 19, 14; 40, 14: TS 1, 3, 14, 8. 5, 5, 3.
agniṁ yunajmi çavasâ 2, 13, 3; (3, 1, 4); Kâṭh. 18, 15; 22, 1; 35, 2; Kap. S. 29, 4; 48, 3; TS 4. 7, 13; 5, 4, 10, 1; VS 18, 51.
agniṁ vaḥ pûrvyam girâ 2 13, 7; (4, 11, 2); RV 8, 31, 14; Kâṭh. 11, 12; TS 1, 8, 22, 3.
agniṁ vâ ete citim cinvate 1, 5. 13.
agniṁ vâi devâ vibhrâjam 1, 6, 4.
agniṁ vâi srshṭam 1, 6, 8; Kâṭh. 8, 11; Kap. S. 7, 8.
agniṁ suditiṁ sudrçam 4, 13, 5; RV 3, 17, 4; Kâṭh. 18, 21; TB 3, 6, 9, 1.
agniṁ stomena bodhaya 4, 10, 1; (4, 10, 2); RV 5, 14, 1; Kâṭh. 13, 14; 20, 14; TS 4, 1, 11, 4; VS 22, 15.
agniṁ hotâram upa taṁ huve 1, 4, 1; (1, 4, 5); TS (iha tam huve) 1, 5, 10, 3. 6, 8, 3.
agniṁ hotâram manye 2, 13, 8; RV 1, 127, 1; Kâṭh. 20, 11; 26, 11; 39, 15; TS 4, 1, 4, 8; VS 15, 47; AV 20, 67, 3; SV 1, 465; 2, 1163; Nir. 6, 8.
agnim jyotir nicâyya 3, 1, 1; Kâṭh. 16, 1.
agnim tam manye yo vasur 2, 13, 7; RV 5, 6, 1, Kâṭh. 39, 14; VS 15, 41; SV 1, 425; 2, 1087.
agnim dûtaṁ vrṇîmahe 4, 10, 2; RV 1, 12, 1; Kâṭh. 20, 14; TS 2, 5, 8, 5; 5, 5, 6, 1; TB 3, 5, 2, 3; SV 1, 3; 2, 40; AV 20, 101, 1.
agninâgniḥ samidhyate 4, 10, 2; (4, 10, 3); RV 1. 12, 6; Kâṭh. 15, 12; 20, 14; 34, 19; Kap. S. 7, 6; 18, 1; TS 1, 4, 46, 3; 3, 5, 11, 5; 5, 5, 6, 1; TB 2. 7, 12, 3; SV 2, 191.
agninâ rayim açnavat 1, 10, 1; (4, 14, 16); RV 1, 1, 3; TS 3, 1, 11, 1; 4, 3, 13, 5.
agninâ vâi mukhena 3, 9, 7.
agnibhyaḥ || iti 3, 1, 10
agnim agniṁ havîmabhiḥ 4, 10, 1; RV 1, 12, 2; TS 1, 3, 13, 8; SV 2, 141; AV 20, 101. 2.
agnim adya hotâram 4, 13, 9; TB 3, 6, 15; VS 21, 59; 28, 23.
agnim îḍe purohitaṁ 4, 10, 5; RV 1, 1, 1; Kâṭh. 2, 14; TS 4, 3, 13, 3; Nir. 7, 15.
agnir asmi janmanâ 4, 12, 5; RV 3, 26, 7; VS 18, 66; Nir. 14, 2.
agnir ukthe purohito 4, 12, 1; RV 8, 27, 1; Kâṭh. 10, 13; SV 1, 48.
agnir rshiḥ pavamânaḥ 1, 5, 1; RV 9, 66, 20; VS 26, 9; TA 2, 5, 2; VS 26, 9.
agnir ekâksharâm 1, 11, 10; Kâṭh. 14, 4; TS 1, 7, 11; VS 9, 31.
agnir jâto arocata 4, 10, 2; RV 5, 14, 4.
agnir dadâti satpatiṁ 4, 11, 1; RV 5, 25, 6; Kâṭh. 2, 15.
agnir mûrdhâ divaḥ kakut 1, 5, 1; (1, 5,

agne tvam pârayâ 4, 16, 1; (4, 14, 3); RV 1, 189, 2; TS 1, 1, 14. 4; TB 2, 8, 2, 5; TA 10, 2, 1.

agne tvam asmad yuyodhy 4, 14, 3; RV 1, 189, 3; TB 2, 8, 2, 4.

agne dâ dâçushe rayiṁ 4, 12, 2; (4, 14, 16; agne dâ); RV 3, 24, 5; Kâṭh. 6, 10; TS 2, 2, 12, 6.

agne divo arṇam achâ 2, 7, 11; RV 3, 22, 3; Kâṭh. 16, 11; Kap. S. 25, 2; TS 4, 2, 4, 2; VS 12, 49.

agne dhâmâni tava jâtavedo 2, 13, 11.

agne naya supathâ râye 1, 2, 13; (4, 10, 2; 4, 14, 3); RV 1, 189, 1; Kâṭh. 3, 1; 6, 10; Kap. S. 2, 8; TS 1, 1, 14, 3. 4, 43, 1; 4, 2, 11, 3; TB 2, 8, 2, 3; TA 1, 8, 8; Çat. Br. 14, 8, 3, 1.

agne pavasva svapâ 1, 5, 1; RV 9, 66, 21; Kâṭh. 7, 16; 19, 14; TS 1, 3, 14, 8. 5, 5, 2. 6, 6, 2; TB 2, 6, 3, 4; TA 2, 5, 1; VS 8, 38; SV 2, 870.

agne pâvaka rocishâ 1, 5, 1; (2, 10, 1; 4, 10, 1); RV 5, 26, 1; Kâṭh. 17, 17; 19, 14; Kap. S. 28, 1; TS 1, 3, 14, 8. 5, 5, 3; 4, 6, 1, 2; VS 17, 8; SV 2, 871.

agne purîshyâdhipâ 2, 7, 11; TS 4, 2, 5, 1.

agne prehi prathamo 2, 10, 6; Kâṭh. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; TS 4, 6, 5, 2; 5, 4, 7, 1; VS 17, 69; AV 4, 14, 5.

agne bâdhasva vi mṛdho 4, 11, 2; RV 10, 98, 12; Kâṭh. 2, 15; TB 2, 5, 8, 11.

agne bṛhann ushasâm 2, 7, 8; (3, 2, 1; 4, 10, 2); Kâṭh. 16, 8; 19, 11; Kap. S. 32, 1; TS 4, 2, 1, 4.

agne bharanta cittibhir (3, 2, 2; 3, 3, 8); Kâṭh. 19, 12; Kap. S. 32, 2.

agne 'bhyâvartinn abhi mâ 1, 7, 1; (2, 7, 8); Kâṭh. 16, 8; 19, 11; 22, 12; TS 4, 2, 1, 2; VS 12, 7.

agne yaṁ yajñam 4, 10, 3; RV 1, 1, 4; Kâṭh. 2, 14; TS 4, 1, 11, 1.

agne yañ çukraṁ yac candraṁ 2, 7, 14.

agne yat te divi varcaḥ 2, 7, 11; RV 3, 22, 2; Kâṭh. 16, 11. 14; Kap. S. 25, 2; TS 4, 2, 4, 2; VS 12, 48.

agne yad adya 4, 10, 1; (4, 10, 4; 4, 13, 7); RV 6, 15, 14; TS 4, 3, 13, 4; TB 3, 5, 7, 6. 6, 12, 2.

agne yâhi dûtyam 4, 14, 11; RV 7, 9, 5; TB 2, 8, 6, 4.

agne yukshvâ hi ye 2, 7, 17; (3, 4, 5); RV 6, 16, 43; Kâṭh. 22, 5. 6; TS 4, 2, 9, 5; 5, 5, 3, 2; VS 13, 36; SV 1, 25; 2, 733.

agne rakshâ ṇo aṁhasaḥ 4, 10, 1; RV 7, 15, 13; Kâṭh. 2, 14; TB 2, 4, 1, 6; SV 1, 24.

agner anîkam apa âviveça 1, 3, 39; Kâṭh. 4, 13; 29, 3; Kap. S. 3, 11; TS 1, 4, 45, 1.

agner âyur asi 2, 3, 4; Kâṭh. 11, 7.

agner janitram asi 1, 2, 7; VS 5, 2.

agner bhâgo 'si 2, 8, 5; Kâṭh. 21, 1; TS 4, 3, 9, 1.

agner manve prathamasyâmṛtânâṁ 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 15; TS 4, 7, 15; AV 4, 23, 1.

agner vâi bhâgaḥ punarâdheyam 1, 7, 2; Kâṭh. 8, 15; Kap. S. 8, 3.

agner vâi hotraṁ 1, 10, 2.

agne vâjasya gomatâ (— taḥ) 2, 13, 8; (4, 12, 5); RV 1, 79, 4; Kâṭh. 39, 15; TS 4, 4, 4, 5; VS 15, 35; SV 1, 99; 2, 911.

agne viçvebhiḥ svanîka 4, 10, 4; RV 6, 15, 16; Kâṭh. 15, 12; TS 3, 5, 11, 2.

agne vratapate vratam carishyâmi 4, 9, 24; VS 1, 5.

agne vratapate vratam acârsham 4, 9, 26; VS 2, 28.

agne çakema te vayaṁ 4, 11, 2; RV 3, 27, 3; Kâṭh. 40, 14; TB 2, 4, 2, 5.

agne çardha mahate 4, 11, 1; Kâṭh. 2, 15; TB 2, 4, 1, 1. 5, 2, 4; VS 33, 12; AV 7, 70, 10.

agne sa ksheshad ṛtapâ 4, 14, 15; RV 6, 3, 1.

apanuttâu' çaṇḍâmarkâu 1, 3, 12; Kâṭh 4, 4.

apaçyaṃ gopâm anipadyamânam 4, 9, 6; RV 1, 164, 31; 10, 177, 3; TA 4, 7, 1; VS 37, 17; AV 9, 10, 11; Ait. A. 2, 6; Nir. 14, 3.

apâṃ rasam udvayasaṃ 1, 11, 4; Kâṭh. 14, 3; TS 1, 7, 12, 2; VS 9, 3.

apâṃ vâ etâni citrâṇy 4, 3, 10.

apâṃ tvemant sâdayâmy 2, 7, 18; Kâṭh. 16, 18; Kap. S. 25, 9; TS 4, 3, 1; VS 13, 53.

apâṃ napâd âçuheman 1, 11, 1; (1, 11, 6); Kâṭh. 11, 9; 13, 14; 14, 6; TB 1, 3, 5, 4.

apâṃ napâd â hy asthâd 4, 12, 4; RV 2, 35, 9; TS 2, 5, 12, 1.

apâṃ naptre 2, 6, 13.

apâm idaṃ nyayanaṃ 2, 10, 1; RV 10, 142, 7; Kâṭh. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 3; VS 17, 7; AV 6, 106, 2.

apâm pṛshṭham asi 2, 7, 3; (3, 1, 5); Kâṭh. 16, 3; 16, 15; TS 4, 1, 3, 1. 2, 8, 1; 5, 1, 4, 1. 2, 6, 5.

api panthâm aganmahi 1, 2, 5; RV 6, 51, 16; Kâṭh. 2, 6; 24, 6; Kap. S. 1, 19; 37, 7; TS 1, 2, 9, 1; VS 4, 29.

apeta vîta vi ca sarpatâto 2, 7, 11; (3, 2, 3); RV 10, 14, 9; Kâṭh. 16, 11; 20, 1; Kap. S. 25, 2; 32, 3; TS 4, 2, 4, 1; 5, 2, 3, 1; TB 1, 2, 1, 16; TA 1, 27, 5; 6, 6, 1; VS 12, 45; AV 18, 1, 55.

apo adyânvacârishaṃ 1, 3, 39; Kâṭh. 4, 13; 29, 3; 38, 5; TS 1, 4, 45, 3. 46, 2; TB 2, 6, 6, 5; VS 20, 22.

apo devîr upasṛjâ 2, 7, 4; (3, 1, 5); Kâṭh. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 2, 4; VS 11, 38.

apo vâi vṛtraḥ paryaçayat 4, 5, 1.

apo shu myaksha varuṇa 4, 14, 9; RV 2, 28, 6; Nir. 13, 1.

apsu me somo abravîd 4, 14, 4; RV 1, 23, 20; 10, 9, 6; Kâṭh. 2, 14; TB 2, 5, 8, 6; AV 1, 6, 2.

apsv agne sadhish ṭava 2, 7, 10; (4, 10, 4); RV 8, 43, 9; Kâṭh. 2, 14; 16, 10; 35, 14; Kap. S. 25, 1; TS 4, 2, 3, 2. 11, 3; VS 12, 36.

apsv antar amṛtam 1, 11, 1; RV 1, 23, 19; Kâṭh. 13, 14; 14, 6; TS 1, 7, 7, 1; TB 1, 3, 5, 2; VS 9, 6; AV 1, 4, 4.

abodhi hotâ yajathâya devân 2, 13, 7; RV 5, 1, 2; SV 2, 1097; Nir. 6, 13.

abodhy agniḥ samidhâ 2, 13, 7; RV 5, 1, 1; TS 4, 4, 4, 1; VS 15, 24; SV 1, 73; 2, 1096; AV 13, 2, 46.

abhi tishṭha pṛtanyato 4, 12, 3; TB 2, 4, 2, 9.

abhi tyaṃ devaṃ savitâram 1, 2, 5; (2, 13, 8; 3, 7, 4); Kâṭh. 2, 6; 24, 5; Kap. S. 1, 19; 37, 6; TS 1, 2, 6, 1; 6, 1, 9, 4; VS 4, 25; AV 7, 14, 1; SV 1, 464.

abhi tvâ deva savitar 4, 10, 3; (4, 13, 1); RV 1, 24, 3; Kâṭh. 15, 12; 28, 7; Kap. S. 44, 7; TS 3, 5, 11, 3.

abhi tvâ rudrâ vasavo 2, 8, 1.

abhi tvâ çûra nonumo 2, 13, 9; (4, 12, 4); RV 7, 32, 22; Kâṭh. 12, 15; 39, 11 u. 12; TS 2, 4, 14, 2; VS 27, 35; SV 1, 233; 2, 30; AV 20, 121, 1.

abhi pra bhara dhṛshatâ 4, 12, 3; RV 8, 78 (89), 4; Kâṭh. 8, 16.

abhi sidhmo ajigâd 4, 14, 13; RV 1, 33, 13; TB 2, 8, 4, 4; Nir. 6, 16.

abhi svavṛshṭiṃ 4, 12, 3; (4, 14, 5); RV 1, 52, 5.

abhîmân mahinâ divo 4, 9, 1 (so beginnt der Vers); TS 4, 1, 6, 2; TA 4, 3, 1; VS 38, 17.

abhîvṛtaṃ kṛçanâir 4, 14, 6; RV 1, 35, 4; TB 2, 8, 6, 1.

abhyardho vâi devebhyo 3, 8, 3.

abhyasthâṃ viçvâḥ pṛtanâ 1, 5, 3; 1, 6, 2; Kâṭh. 39, 1; TS 4, 2, 8, 1.

abhyâvartasva pṛthivi 2, 7, 14; Kâṭh. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 1, VS 12, 103.

amandan mâ marutaḥ 4, 11, 3; RV 1, 165, 11; Kâṭh. 9, 18.

amîmadanta pitaro 1, 10, 3; (1, 10, 19); Kâṭh. 9, 6; 36, 13; Kap. S. 8, 9.

amîvahâ vâstoshpate 1, 5, 13; RV 7, 55, 1; Nir. 10, 17.

amuṃ vâ âdityaṃ 3, 6, 10.

amutrabhûyâd adha yad yamasya 2, 12, 5; Kâṭh. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 4; TA 10, 48; VS 27, 9; AV 7, 53, 1.

amushmin vâi loke 4, 8, 2.

amby ambike ambâlike 3, 12, 20; Kâṭh. 5, 4, 7 od. 8; TS 7, 4, 19, 1—3.

ayaḥ prathamâyâm avadhâya 3, 8, 2.

ayaṃ vâṃ mitrâvaruṇâ 1, 3, 7; RV 2, 41, 4; Kâṭh. 4, 2; Kap. S. 3, 2; TS 1, 4, 5, 1; VS 7, 9; SV 2, 260.

ayaṃ venaç codayat 1, 3, 10; RV 10, 123, 1; Kâṭh. 4, 3; Kap. S. 3, 3, TS 1, 4, 8, 1; VS 7, 16; Nir. 10, 39.

ayaṃ çṛṇve adha jayan 4, 14, 12; RV 4, 17, 10; TB 2, 8, 3, 3.

ayaṃ sa yasya çarman 4, 14, 15; RV 10, 6, 1.

ayaṃ so agnir yasmint 2, 7, 11; RV 3, 22, 1; Kâṭh. 16, 11; 20, 1; Kap. S. 23, 3; 25, 2; TS 4, 2, 4, 2; 5, 2, 3, 3; VS 12, 47.

ayajñiyân yajñiyân manyamânaḥ 2, 3, 8.

ayaṃ te yonir ṛtviyo 1, 5, 1; 1, 6, 1; (1, 5, 6); RV 3, 29, 10; Kâṭh. 2, 4; 6, 9; 7, 4. 5; 16, 11; 18, 18; 23, 6; Kap. S. 1, 16; 4, 8; 5, 3. 4; 25, 2; 29, 6; 36, 3; TS 1, 5, 5, 2; 3, 4, 10, 4; 4, 2, 4, 3. 7, 13, 5; TB 1, 2, 1, 16; 2, 5, 8, 8; VS 3, 14; 12, 52; 15, 56; AV 3, 20, 1.

ayaṃ no agnir varivas 1, 3, 3; (4, 11, 4); Kâṭh. 4, 9; 6, 10; Kap. S. 3, 7; TS 1, 3, 4, 1. 4, 46, 3; VS 5, 37; 7, 44.

ayam agniḥ sahasriṇo 2, 7, 15; (2, 13, 7; 4, 11, 6); RV 8, 75, 4; Kâṭh. 7, 17; 16, 15; TS 2, 6, 11, 1; 4, 4, 4, 1; VS 15, 21.

ayam agnir urushyaty 4, 10, 4; RV 10, 176, 4; Kâṭh. 15, 12; TS 3, 5, 11, 1.

ayam agnir vîratamo 2, 12, 4; Kâṭh. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TS 4, 7, 13, 4; VS 15, 52.

ayam iha prathamo dhâyi 1, 5, 1; (1, 5, 5 u. 6; 2, 13, 5); RV 4, 7, 1; Kâṭh. 6, 9; 7, 4; Kap. S. 4, 8; 5, 3 u. 4; TS 1, 5, 5, 1; VS 3, 15; 15, 26; 33, 6.

ayam u te sarasvati vasishṭho 4, 14, 7; RV 7, 95, 6.

ayam u shya pra devayur 4, 10, 4; RV 10, 176, 3; Kâṭh. 15, 12; TS 3, 5, 11, 1.

ayam purobhûs tasya prâṇo 2, 7, 19; Kâṭh. 16, 19; VS 13, 54.

ayam puro harikeçaḥ 2, 8, 10; Kâṭh. 17, 9; Kap. S. 27, 8; VS 15, 15.

ayâ te agne samidhâ 4, 11, 5; RV 4, 4, 15; Kâṭh. 6, 11; TS 1, 2, 14, 6; Nir. 3, 21.

ayâ vishṭhâ janayan karvarâṇi 1, 10, 3; Kâṭh. 9, 6; 14, 3; 35, 13; 5, 5, 12; Kap. S. 8, 9; TS 1, 7, 12, 2; AV 7, 3, 1.

arâ ived acaramâ 4, 14, 18; RV 5, 58, 5; TB 2, 8, 5, 7.

arâtîyanti vâ anye 4, 3, 1.

aruṇâḥ çarade 3, 13, 20.

arcâmi te sumatiṃ 4, 11, 5; RV 4, 4, 8; Kâṭh. 6, 11; TS 1, 2, 14, 3.

arcishe tvâ vgl. abhîmân.

aryamaṇam bṛhaspatim 1, 11, 4; RV 10, 141, 5; TS 1, 7, 10, 2; VS 9, 27; AV 3, 20, 7.

arvâñco adyâ bhavatâ 4, 12, 6; RV 2, 29, 6; VS 33, 51.

arvâvato nâ âgahi parâvataçca 4, 12, 3; RV 3, 40, 8; AV 20, 6, 8.

arhan bibharshi sâyakâni 4, 9, 4; RV 2, 33, 10; TB 2, 8, 6, 9; TA 4, 5, 7; 5, 4, 10.

'avatatya dhanush tvaṃ sahasrâksha 2, 9, 2; Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 13.

avatatya dhanush tvam akruddhaḥ 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16.
ava te heḍo varuṇa 4, 10; 4; 4, 14, 17; (4, 14, 3); RV 1, 24, 14; Kâṭh. 40, 11; TS 1, 5, 11, 3; 2, 5, 12, 1; 4, 2, 11, 2; TB 2, 7, 16, 4. 8, 1, 6; TA 2, 4, 4.
avapatantîr avadan 2, 7, 13; RV 10, 97, 17; Kâṭh. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 5; VS 12, 91.
avâmba rudram adimahy 1, 10, 4; Kâṭh. 9, 7; Kap. S. 8, 10; TS 1, 8, 6. 2.
avir na mesho 3, 11, 9; TB 2, 6, 4, 5; VS 19, 90.
avocâma kavaye medhyâya 2, 13, 7; RV 5, 1, 12; TS 4, 4, 4, 2; VS 15, 25.
açmann ûrjaṃ parvate 2, 10, 1; (3, 3, 5); Kâṭh. 17, 17; 21, 7; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1; VS 17, 1.
açvatthe vo niveçanam 2, 7, 13; RV 10, 97, 5; Kâṭh. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 2; VS 12, 79; 35, 4.
açvas tûparo 3, 13, 2.
açvâvatîṃ somavatîm 2, 7, 13; RV 10, 97, 7; Kâṭh. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 4; TB 2, 8, 4, 8; VS 12, 81.
açvâvantaṃ rathinaṃ 4, 14, 8; RV 10, 47, 5.
açvinâ gobhir indriyam 3, 11, 4; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 13, 3; VS 20, 73.
açvinâ namuceḥ sutaṃ 3, 11, 3; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 12, 2.
açvinâ yajñam âgatam 4, 12, 6; TB 2, 5, 4, 5.
açvinâ havir indriyaṃ 3, 11, 4; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 13; VS 20, 67.
açvibhyâṃ cakshur 3, 11, 9; Kâṭh. 38, 3; TB 2, 6, 4, 4; VS 19, 89.
açvena vâi devâ agre 3, 1, 3.
açvo ghṛtena tmanyâ 3, 16, 2; Kâṭh. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 4; VS 29, 10.
ashâḍhaṃ yutsu pṛtanâsu 4, 14, 1; RV 1, 91, 21; TB 2, 4, 3, 8. 7, 4, 1. 8, 3, 1; VS 34, 20.
ashâḍhâsi sahamânâ 2, 7, 16; TS 4, 2, 9, 2; VS 13, 26.
ashṭamîm ajuhot 1, 8, 2.
ashṭâu putrâso aditer 4, 6, 9; RV 10, 72, 8; TA 1, 13, 2; Tâṇḍya B. 24, 12, 6.
asaṃkhyâtâ sahasrâṇi 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TA 1, 12, 1; VS 16, 54.
asad atra suvîryam 4, 11, 2; RV 8, 31, 18; Kâṭh. 11, 12.
asaṃbâdhâ yâ madhyato 4, 14, 11.
asave svâhâ 3, 12, 11; Kâṭh. 35, 8; 35, 10; Kap. S. 48, 8 u. 9; TB 3, 10, 7; VS 22, 30
asunvantam ayajamânam icha 2, 7, 12; Kâṭh. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TS 4, 2, 5, 4; VS 12, 62.
asurânâṃ vâ eshu lokeshu pura âsan 3, 8, 1.
asṛṇmukho 4, 9, 19; TA 4, 29.
asâu yas tâmro aruṇa 2, 9, 2; Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 2; VS 16, 6.
asâu yo 'vasarpati 2, 9, 2; Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 3; VS 16, 17.
asâu yâ âdityas tejobhir vyârdhyata 2, 5, 10.
astabhnâd dyâm ṛshabho 1, 2, 6; 3, 7, 8; (4, 14, 3); RV 8, 42, 1; Kâṭh. 2, 6; 11, 12; Kap. S. 1, 19; TS 1, 2, 8, 1; TB 2, 8, 1, 6; VS 4, 30.
astâvy agnir nṛṇâṃ suçevo 2, 7, 9; RV 10, 45, 12; VS 12, 29.
asmâ id u prabharâ 4, 12, 3; RV 1, 61, 12; Kâṭh. 8, 16; AV 20, 35, 12; Nir. 6, 20.
asmâ u te mahi mahe 4, 13, 6; RV 6, 1, 10; TB 3, 6, 10, 4.
asmâkam agne maghavatsu dhârayâ 4, 11, 1; RV 6, 8, 6; Kâṭh. 4, 16; TS 1, 5, 11, 2.
asmâkam indraḥ samṛteshu 2, 10, 4; (4, 14, 14); RV 10, 103, 11; Kâṭh. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 3; VS 17, 43; SV 2, 1209; AV 19, 13, 11.
asmâsv indra indriyaṃ 1, 4, 1; 2, 4, 3 (2 Mal); Kâṭh. 5, 2; 32, 2; TS 1, 6, 3, 2.
asme indrâbṛhaspatî 4, 12, 1; RV 4, 49, 4; Kâṭh. 10, 13; 23, 11; TS 3, 3, 11, 1.

asya pratnâm anu dyutaṃ 1, 5, 1; (1, 5, 5 u. 6); RV 9, 54, 1; Kâṭh. 6, 9; 7, 4 u. 5; Kap. S. 4, 8; 5, 3 u. 4; TS 1, 5, 5, 1; VS 3, 16; SV 2, 105.
asyed eva praririce 4, 12, 2; (4, 12, 5); RV 1, 61, 9; Kâṭh. 8, 17; TS 2, 4, 14, 2; AV 20, 35, 9.
asvapnajas taraṇayaḥ 4, 11, 5; RV 4, 4, 12; Kâṭh. 6, 11; TS 1, 2, 14, 5.
ahann ahim parvate çiçriyâṇam 4, 14, 13; RV 1, 32, 2; TB 2, 5, 4, 2. 8, 4, 3; AV 2, 5, 6.
ahan vṛtraṃ vṛtrataraṃ 4, 12, 3; (4, 14, 13); RV 1, 32, 5; TB 2, 5, 4, 3; Nir. 6, 4.
aham parastâd aham avastâd 1, 3, 26; TS 3, 5, 5, 1.
ahâvy agne havir âsye te 3, 11, 4; RV 10, 91, 15; Kâṭh. 38, 8; TB 1, 4. 2, 1; VS 20, 79.
ahir iva bhogâiḥ 3, 16, 3; RV 6, 75, 14; Kâṭh. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 5; VS 29, 51; Nir. 9, 15.
ahne pârâvatân 3, 14, 6; VS 24, 25.
âkare vasor jaritâ 4, 12, 3; RV 3, 51, 3.
âkûtam agnim prayujaṃ 2, 7, 7; Kâṭh. 16, 7; TS 4, 1, 9; VS 11, 66.
âkûtyâi prayuje agnaye 3, 6, 4; Kâṭh. 2, 2; Kap. S. 1, 14; TS 1, 2, 2; VS 4, 7; Mân. Çr. 6, 1, 3.
â kṛshṇena rajasâ 4, 12, 6; (4, 14, 6); RV 1, 35, 2; TS 3, 4, 11, 2; VS 33, 43; 34, 31.
âkrandaya balam ojo 3, 16, 3; RV 6, 47, 30; Kâṭh. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 7; VS 29, 56; AV 6, 126, 2.
âkramya vâjin pṛthivîm 2, 7, 2; Kâṭh. 16, 2; 19, 3; Kap. S 30, 1; TS 4, 1, 2, 3; 5, 1, 2, 6; VS 11, 19.
âkhuṃ te rudra paçuṃ karomy 1, 10, 4.
âgatya vâjy adhvânaṃ 2, 7, 2; (3, 1, 4); Kâṭh. 16, 2; 19, 3; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2, 3; 5, 1, 2, 6; VS 11, 18.
âganma mitrâvaruṇâ 1, 4, 3; Kâṭh. 5, 6; TS 3, 5, 4, 1.
âgnâvâishṇavam ekâdaçakapâlam 1, 4, 14; 2, 1, 7; 2, 3, 5; 3, 6, 1; Kâṭh. 10, 1; 11, 6; 19. 9; TS 2, 2, 9
âgnimârutaṃ caruṃ nirvaped 2, 1, 8.
âgneyam ajam âlabheta 2, 5, 5; Kâṭh. 13, 5.
âgneyam ashṭâkapâlam 2, 2, 7; 2, 3, 1; 2, 4, 6; Kâṭh. 11, 12; TS 1, 8, 2. 17. 19. 20; TB 1, 8, 4.
âgneyo 'shṭâkapâlaḥ sâumyaç caruḥ 1, 10, 1; Kâṭh. 9, 4; 15, 2; 37, 2; 5, 5, 18; Kap. S. 8, 7; TS 7, 5, 21.
âgneyo 'shṭâkapâlo vâruṇo 2, 6, 3.
â ghâ ye agnim indhate 4, 12, 6; RV 8, 45, 1; Kâṭh. 13, 15; TB 2, 4, 5, 7; VS 7, 32; SV 1, 133; 2, 688; Nir. 6, 14.
â carshaṇiprâ vṛshabho 4, 14, 18; RV 1, 177, 1; Kâṭh. 38, 7; TB 2, 4, 3, 11.
âchadi tvâ chando dadhe 1, 6, 1 u. 2.
âjanghanti sânv eshâṃ 3, 16, 3; RV 6, 75, 13; Kâṭh. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 5; VS 29, 50; Nir. 9, 20.
â jâtaṃ jâtavedasi 4, 10, 3; RV 6, 16, 42; TS 3, 5, 11, 4.
âjuhvânaḥ supratîkaḥ 2, 10, 6; (3, 3, 9); Kâṭh, 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; TS 4, 6, 5, 3; TB 3, 7, 7, 10; VS 17, 73.
âjuhvânâ îḍyo vandyaç 4, 13, 3; RV 10, 110, 3; Kâṭh. 16, 20; TB 3, 6, 3, 2; VS 29, 28; AV 5, 12, 3; Nir. 8, 8.
âjuhvânâ sarasvatî 3, 11, 3; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 12, 2; VS 20, 58.
â taṃ bhaja sâuçravaseshv 2, 7, 9; RV 10, 45, 10; Kâṭh. 16, 9; TS 4, 2, 2, 3; VS 12, 27.
â tû na indra vṛtrahan 4, 11, 4; RV 4, 32, 1; Kâṭh. 6, 10; 21, 13; VS 33, 65; SV 1, 181.
â te agna idhîmahi 2, 13, 7; RV 5, 6, 4; Kâṭh. 9, 6; 39, 14; TS 4, 4, 4, 6; SV 1, 419; 2, 372; AV. 18, 4, 88.

â te mahe indroty 4, 12, 3; (4, 14, 12); RV 7, 25, 1; Kâṭh. 8, 16; TS 1, 7, 13, 2; TB 2, 8, 3, 3.
â te çushmo vṛshabha etu 4, 11, 4; RV 6, 19, 9; TB 2, 5, 8, 1. 8, 5, 8.
â te suparṇâ 4, 12, 5; RV 1, 79, 2; Kâṭh. 11, 13; TS 3, 1, 11, 5.
âtmann upasthe na 3, 11, 9; Kâṭh. 38, 3; TB 2, 6, 4, 5; VS 19, 92.
â tvâ jigharmi 2, 7, 2; Kâṭh. 16, 9; 19, 3; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1, 2, 5; 5, 1, 3, 3; VS 11, 23.
â tvâ brahmayujâ harî 2, 13, 9; RV 8, 17, 2; SV 2, 17; AV 20, 3, 2. 38, 2. 47, 8.
â tvâ vahantu harayaḥ 2, 9, 1; RV 1, 16, 1.
â tvâhârsham 2, 7, 8; (3, 2, 1); RV 10, 173, 1; Kâṭh. 16, 8; 19, 11; 35, 7; Kap. S. 48, 9; TS 4, 2, 1, 4; 5, 2, 1, 4; TB 2, 4, 2, 8; VS 12, 11; AV 6, 87, 1.
âd it paçyamy 2, 13, 1; Kâṭh. 35, 3; TS 5, 6, 1, 4, TB 3, 12, 1, 1; AV 3, 13, 6.
âdityaḥ çukra udagât 4, 14, 14.
âdityaṃ garbham payasâ 2, 7, 17; Kâṭh. 16, 17; TS 4, 2, 10; VS 13, 41.
âdityânâm avasâ nûtanena 4, 14, 14; RV 7, 51, 1; TS 2, 1, 11, 6; TB 2, 8, 1, 6.
âdityâ bhâgaṃ vaḥ karishyâmy 2, 2, 1.
âdityâ vâ ita uttamâḥ 4, 6, 8
âdityo deva udagât 4, 14, 14.
âdityâir no bhâratî 3, 16, 2; Kâṭh. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 3; VS 29, 8
â devânâm api panthâm aganma 4, 10, 2; (4, 11, 4); RV 10, 2, 3; Kâṭh. 2, 15; 18, 21; 35, 9; TS 1, 1, 14, 3; AV 19, 59, 3.
â devo yâti savitâ 4, 14, 6; RV 7, 45, 1; Kâṭh. 17, 19; TB 2, 8, 6, 1.
â na etu manaḥ punaḥ 1, 10, 3; Kâṭh. 9, 6; Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 2; VS 3, 54.
â naḥ prajâṃ janayatu prajâpatir 2, 13, 23; RV 10, 85, 43; Kâṭh. 13, 15; 35, 9; 40, 1; AV 14, 2, 40.
â no agne rayim bhara 4, 12, 4; RV 1, 79, 8; Kâṭh. 10, 12; SV 2, 875.
â no agne sucetunâ 4, 10, 6; (4, 12, 4); RV 1, 79, 9; Kâṭh. 2, 14; TB 2, 6, 16, 1; SV 2, 876.
â no gahi sakhyebhiḥ 4, 14, 15; RV 3, 1, 19.
â no divo bṛhataḥ parvatâd â 4, 10, 1; (4, 11, 2; 4, 14, 3); RV 5, 43, 11; Kâṭh. 4, 16; 20, 15; TS 1, 8, 22, 1; 2, 5, 12, 1; 3, 1, 11, 2.
â no niyudbhiḥ çatinîbhir adhvaraṃ sahasriṇîbhir upa yâhi yajñam 4, 14, 2; RV 7, 92, 5; VS 27, 28; SV 2, 8, 1, 2.
â no mitrâvaruṇâ ghṛtâir 4, 11, 2; RV 3, 62, 16; Kâṭh. 4, 16; 12, 14; TS 1, 8, 22, 3; TB 2, 5, 12, 3; VS 21, 8; SV 1, 220; 2, 13.
â no mitrâvaruṇâ havyajushṭim 4, 14, 12; RV 7, 65, 4; TB 2, 8, 6, 7.
â no yajñaṃ bhâratî 4, 13, 3; RV 10, 110, 8; Kâṭh. 16, 20; TB 3, 6, 3, 4; VS 29, 33; AV 5, 12, 8; Nir. 8, 13.
â no yâhi tapasâ 4, 10, 2.
â no vâyo mahe tane 4, 14, 2; RV 8, 46, 25.
â no viçvâ âskrâ 4, 14, 11; RV 1, 186, 2; TB 2, 8, 6, 3.
â no vîrebhir janitâ 4, 14, 9.
â no vîro jayatâm 1, 2, 9.
ântrâṇi sthâlîr 3, 11, 9; TB 2, 6, 4, 3; VS 19, 86.
ânyaṃ divo mâtariçvâ 4, 14, 18; RV 1, 93, 6; Kâṭh. 4, 16; TS 2, 3, 14, 2.
âpaprâtha mahinâ 4, 12, 4; RV 8, 70, 6; SV 2, 213; AV 20, 81, 2. 92, 21.
âpas tvâm açvinâu tvâm 4, 1, 2.
âpo devîḥ pratigṛbhṇîta 2, 7, 10; Kâṭh. 16, 10; 19, 12; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 2; VS 12, 35.
âpo devîḥ çundhata mâ 1, 2, 1.
âpo devîr ghṛtaminvâ 3, 13, 1; Kâṭh. 35, 3; 39, 2; Kap. S. 48, 4,

âpo devîr bṛhatîr 1, 2, 1; (3, 6, 4); Kâṭh. 2, 2; 23, 2; Kap. S. 1, 14; 35, 8; TS 1, 2, 2, 1; 6, 1, 2, 2.

âpo devîr madhumatîr 2, 6, 8.

âpo mâ mâtaraḥ sûdayantu 1, 2, 1; (3, 6, 2).

âpo ha yân mahatîr 2, 13, 23; RV 10, 121, 7; Kâṭh. 40, 1; TS 4, 1, 8, 5; VS 27, 25; 32, 7; AV 4, 2, 6.

âpo hi shṭhâ mayobhuvas 2, 7, 5; 4, 9, 27; (2, 13, 1; 3, 1, 6); RV 10, 9, 1; Kâṭh. 16, 4; 19, 5; 5, 4, 8; Kap. S. 30, 3; 48, 4; TS 4, 1, 5, 1; 5, 6, 1, 4; 7, 4, 19, 4; TA 4, 42, 4; 10, 1, 11; VS 11, 50; 36, 14; SV 2, 1187; AV 1, 5, 1; Nir. 9, 27.

âpyâyasva sametu 2, 7, 14; RV 1, 91, 16; 9, 31, 4; Kâṭh. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 3, 2, 5, 3; 4, 2, 7, 4; TB 3, 5, 12; 7, 13, 4; TA 6, 6, 3; VS 12, 112; Tâṇḍya B. 1, 5, 8.

â brahman brâhmaṇas 3, 12, 6; Kâṭh. 5, 5, 14; TB 7, 5, 18; VS 22, 22.

â bhandishṭhasya sumatiṃ 4, 11, 4; Kâṭh. 7, 16.

âbhish ṭe adya gîrbhir 2, 13, 8; (4, 10, 2); RV 4, 10, 4; TS 4, 4, 4, 7.

âbhiḥ spṛdho mithatîr 4, 14, 12; RV 6, 25, 2; TB 2, 8, 3, 3.

âmayâviṇaṃ yâjayed 4, 3, 6.

â mâ vâjasya prasavo 1, 11, 3; (1, 11, 7); Kâṭh. 14, 1 u. 7; 18, 13; Kap. S. 29, 2; TS 1, 7, 8, 3; TB 1, 3, 6, 6; VS 9, 19.

â mâçisho dohakâmâ 1, 4, 1; (1, 4, 5); Kâṭh. 5, 3; 32, 3; TS 1, 7, 4, 3.

âmûr aja praty âvartayemâḥ 3, 16, 3; RV 6, 47, 31; Kâṭh. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 7; VS 29, 57; AV 6, 126, 3.

âyaṃ gâuḥ pṛçnir RV 10, 189, 1; Kâṭh. 7, 13; Kap. S. 6, 4; 7, 2; TS 1, 5, 3, 1; VS 3, 6; SV 2, 726; AV 6, 31, 1: 20, 48, 4.

â yaṃ haste na khâdinaṃ 4, 10, 3; RV 6, 16, 40; TS 3, 5, 11, 4.

â yad ishe nṛpatiṃ tejâ 4, 14, 15; RV 1, 71, 8; TS 1, 3, 14, 6; VS 33, 11.

â yad duvasyâd duvase na kârur 4, 11, 3; RV 1, 165, 14; Kâṭh. 9, 18.

âyan naraḥ sudânavo 2, 4, 7; RV 5, 53, 6; Kâṭh. 11, 9; TS 2, 4, 8, 1.

â yas tatantha rodasî 4, 13, 6; RV 6, 1, 11; Kâṭh. 18, 20; TB 3, 6, 10, 5.

â yasmint sapta vâsavâ 4, 12, 2; Kâṭh. 8, 16; TS 1, 6, 12, 2; TA 1, 8, 8.

âyâtaṃ mitrâvaruṇâ suçasty 4, 14, 10; RV 6, 67, 3.

âyâhi tapasâ 4, 10, 2.

âyâhi sushumâ hi tâ 2, 13, 9; RV 8, 17, 1; SV 1, 191; 2, 16; AV 20, 3, 1. 38, 1. 47, 7.

âyurdâ deva jarasaṃ 4, 12, 4; Kâṭh. 11, 13.

âyurdhâ agne 'sy 1, 5, 9.

âyur vâi dhruvas 4, 6, 6; Kâṭh. 28, 1.

âyushe svâhâ prâṇâya svâhâ 3, 12, 9.

â ye tanvanti raçmibhis 4, 11, 2; RV 1, 19, 8.

â yo ghṛṇe na tatṛshâṇo 2, 10, 1; Kâṭh. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 2; VS 17, 10.

ârâñ çatrum apabâdhasva 4, 14, 5; RV 10, 42, 7; TB 2, 8, 2, 7; AV 20, 89, 7; Nir. 5, 24.

âryamâ yâti vṛshabhas 4, 12, 4; TS 2, 3, 14, 4.

âvartamâno bhuvanasya madhye 2, 13, 22; Kâṭh. 40, 12.

â vâ esha prajâpataye 3, 5, 1.

â vâṃ ratho rodasî 4, 14, 10; RV 7, 69, 1; TB 2, 8, 7, 6.

â vâco madhyam aruhad 2, 12, 4; Kâṭh. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TS 4, 7, 13, 3; VS 15, 51.

â vâm upastham adruhâ 3, 8, 7; RV 2, 41, 21; Nir. 9, 37.

â vâm mitrâvaruṇâ havyadâtiṃ 4, 14, 12; RV 1, 152, 7; TB 2, 8, 6, 5.

â vâyo bhûsha çucipâ 1, 3, 6; (4, 14, 2); RV 7, 92, 1; Kâṭh. 4, 2; 13, 11 u. 12; Kap. S. 3, 2; TS 1, 4, 4, 1; 3, 4, 2, 1; TB 2, 8, 1, 1; VS 7, 7.

indraḥ pṛṇantám papurim 4, 14, 7.

indraḥ sa dâmane kṛta 2, 13, 6; RV 8, 93, 8; Kâṭh. 39, 12; TB 1, 5, 8, 3; SV 2, 573; AV 20, 47, 2. 137, 13.

indraḥ sutrâmâ svavaṃ 4, 12, 5; RV 6, 47, 12; 10, 131, 6; Kâṭh. 8, 16; TS 1, 7, 13, 4; VS 20, 51; AV 7, 91, 1; 20, 125, 6.

indraḥ sutrâmâ hṛdayena 3, 11, 9; Kâṭh. 38, 3; TB 2, 6, 4, 3; VS 19, 85.

indraṃ vayaṃ çunâsîram 4, 10, 6; Kâṭh. 21, 14.

indraṃ viçvâ avîvṛdhan 2, 10, 5; (3, 3, 8); RV 1, 11, 1; Kâṭh. 18, 3; 36, 15; 37, 9; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3, 4; 5, 4, 6, 5; TB 2, 7, 15, 5. 16, 3; VS 12, 56; 15, 61; 17, 61; SV 1, 343; 2, 177.

indraṃ vo viçvatas pari 4, 11, 4; RV 1, 7, 10; Kâṭh. 8, 17; TS 1, 6, 12, 1; 2, 3, 14, 1; 3, 1, 11, 4; 4, 3, 13, 8; SV 2, 970; AV 20, 39, 1. 70, 16.

indraṃ stuhi vajriṇaṃ 4, 14, 12; RV 10, 89, 1; TB 2, 8, 4, 1.

indraṃ duraḥ kavashyo 3, 11, 1; TB 2, 6, 8, 2; VS 20, 40.

indraṃ naro nemadhitâ 4, 12, 3; (4, 14, 5); RV 7, 27, 1; TS 1, 6, 12, 1; 2, 1, 11, 1. 3, 14, 1; 3, 1, 11, 4; 4, 3, 13, 8; TB 2, 8, 2, 5; SV 1, 318.

indra marutva iha pâhi 1, 3, 19; RV 3, 51, 7; Kâṭh. 4, 8; Kap. S. 3, 6; TS 1, 4, 18, 1; VS 7, 35.

indram id gâthino 2, 13, 6; RV 1, 7, 1; Kâṭh. 8, 16; 39, 12; TS 1, 6, 12, 2; TB 1, 5, 8, 1; SV 1, 198; 2, 146; AV 20, 38, 4. 47, 4. 70, 7; Nir. 7, 2.

indram id dharî vahato 1, 3, 34; RV 1, 84, 2; Kâṭh. 4, 11; Kap. S. 3, 9; TS 1, 4, 36, 1; VS 8, 35; SV 2, 380.

indra vâjeshu no 'va 2, 13, 6; RV 1, 7, 4; Kâṭh. 39, 12; TB 1, 5, 8, 2; SV 2, 148; AV 20, 70, 10.

indravâyû ime sutâ 1, 3, 6; RV 1, 2, 4; Kâṭh. 4, 2; Kap. S. 3, 2; TS 1, 4, 4, 1; VS 7, 8; 33, 56.

indravâyû susaṃdṛçâ 1, 11, 4; 2, 2, 6; Kâṭh. 10, 12; 14, 2; VS 33, 86.

indras tarasvân abhimâtihogro 4, 14, 12; TB 2, 8, 4.

indrasya krodo 3, 15, 7; Kâṭh. 5, 13, 6; TS 5, 7, 16; VS 25, 8.

indrasya nu vîryâṇi pravocaṃ 4, 14, 13; RV 1, 32, 1; TB 2, 5, 4, 1. 8, 4, 3; AV 2, 5, 5; Nir. 7, 2.

indrasya manve prathamasya 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 15; TS 1, 7, 15, 1.

indrasya rûpam ṛshabho 3, 11, 9; Kâṭh. 38, 3; TB 2, 6, 4, 5; VS 19, 91.

indrasya vajro marutâm 3, 16, 3; RV 6, 47, 28; Kâṭh. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 6; VS 29, 54; AV 6, 125, 3.

indrasya vṛshṇo varuṇasya 2, 10, 4; (4, 14, 13); RV 10, 103, 9; Kâṭh. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 3; VS 17, 41; SV 2, 1207; AV 19, 13, 10.

indrâ id dharyoḥ sacâ 2, 13, 6; RV 1, 7, 2; Kâṭh. 39, 12; TB 1, 5, 8, 2; SV 2, 147; AV 20, 38, 5. 47, 5. 70, 8.

indrâ oshadhîr asanod 4, 14, 5; RV 3, 34, 10; AV 20, 11, 10.

indrâgnî avyathamânâm 2, 8, 3; 3, 2, 9; Kâṭh. 17, 3; 20, 11; Kap. S. 26, 2; 32, 13; TS 4, 3, 6; VS 14, 11.

indrâgnî âgataṃ sutaṃ 1, 3, 17; RV 3, 12, 1; Kâṭh. 4, 7; Kap. S. 3, 5; TS 1, 4, 15, 1; VS 7, 31; SV 2, 19.

indrâgnî navatim puro 4, 10, 5; RV 3, 12, 6; Kâṭh. 4, 15; TS 1, 1, 14, 1; SV 2, 926. 1054.

indrâgnî mitrâvaruṇâu 4, 14, 17; TA 2, 3, 4; VS 33, 49.

indrâgnî rocanâ divaḥ 4, 10, 4; (4, 11, 1); RV 3, 12, 9; Kâṭh. 4, 15; TS 4, 2, 11, 1. 3; 13, 8; TB 3, 5, 7, 3; SV 2, 1043.

imam mâ hiṅsîr dvipâdam 2, 7, 17; Kâṭh. 16, 17; Kap. S. 25, 8; TS 4, 2, 10, 1; VS 13, 47.

imam me deva savitar 2, 7, 1; Kâṭh. 15, 11.

imam me varuṇa çrudhî 4, 10, 2; 4, 14, 17; (4, 10, 4; 4, 12, 4); RV 1, 25, 19; Kâṭh. 4, 16; 11, 12 u. 13; 12, 15; 21, 13; TS 2, 1, 11, 6. 5, 12, 1; 4, 2, 11, 3; TB 3, 7, 11, 3. 12, 6; TA 2, 4, 4; 4, 20, 3; VS 21, 1; SV 2, 935.

imâṃ dhiyaṃ 1, 2, 2; (4, 14, 3); RV 8, 42, 3; Kâṭh. 2, 3; Kap. S. 1, 15; TS 1, 2, 2, 2.

imâ juhvânâ yushmad 4, 14, 3; RV 7, 95, 5; Kâṭh. 4, 16; TB 2, 4, 6, 1.

imân me mitrâvaruṇâu gṛhân gopâyataṃ 1, 5, 14 (2 Mal); Kâṭh. 7, 11.

imân me mitrâvaruṇâu gṛhân jugupataṃ 1, 5, 14.

imâṃ dhiyaṃ çikshamâṇasya 1, 2, 2; (4, 14, 3 imâṃ dhiyaṃ); RV 8, 42, 3; Kâṭh. 4, 16; Kap. S. 1, 15; TS 1, 2, 2, 2.

imâm agṛbhṇan raçanâm 3, 12, 1; Kâṭh. 5, 1, 2; TS 4, 1, 2; 5, 1, 2, 1; 7, 1, 11, 1; TB 3, 8, 3, 2; VS 22, 2.

imâm indra hastacyutiṃ 2, 7, 12.

imâ rudrâya tavase 2, 9, 9; RV 1, 114, 1; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 10, 1; VS 16, 48.

ime turaṃ maruto 4, 14, 18; RV 7, 56, 19; TB 2, 8, 5, 6.

imo agne vîtatamâni 4, 10, 1; (4, 10, 5); RV 7, 1, 18; Kâṭh. 2, 15; 19, 14; 35, 2; Kap. S. 48, 3; TS 4, 3, 13, 6.

imâu te pakshâ ajarâu 2, 12, 3; Kâṭh. 18, 15; Kap. S. 29, 4; TS 4, 7, 13, 1; VS 18, 52.

imâu devâu jâyamânâu 4, 11, 2; RV 2, 40, 2; Kâṭh. 8, 17; TS 1, 8, 22, 5; 2, 6, 11, 4; TB 2, 8, 1, 5.

iyaṃ te çukra tanûr 1, 2, 4; Kâṭh. 2, 5; Kap. S. 1, 17; TS 1, 2, 4.

[illegible] visṛshṭir yata âbabhûva 4, 12, 1; RV 10, 129, 7; TB 2, 8, 9, 6.

iyaṃ vâi kadrûr 3, 7, 3.

iyaṃ çushmebhir bisakhâ 4, 14, 7; RV 6, 61, 2; Kâṭh. 4, 16; TB 2, 8, 2, 8; Nir. 2, 24.

iyad asy âyur asy 2, 6, 12; 4, 4, 6; VS 10, 25.

iyam eva sâ yâ prathamâ 2, 13, 10; Kâṭh. 39, 10; TS 4, 3, 11, 1; TB 2, 5, 5, 3; AV 3, 10, 4; 8, 9, 11.

irajyann agne prathayasva 2, 7, 14; RV 10, 140, 4; Kâṭh. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 2; VS 12, 109; SV 2, 1169.

irâvatî dhenumatî hi 1, 2, 9; RV 7, 99, 3; Kap. S. 2, 4; TS 1, 2, 13, 1; TA 1, 8, 2; VS 5, 16.

isham ûrjam aham ita 2, 7, 14; Kâṭh. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 1; VS 12, 105.

ishe tvâ subhûtâya 1, 1, 1.

ishe tvopâvir asy 1, 2, 15; Kâṭh. 3, 4; Kap. S. 3, 11; TS 1, 3, 7.

ishkartâram adhvarasya 2, 7, 14; RV 10, 140, 5; TS 4, 2, 7, 3; VS 12, 110; SV 2, 1170.

ishṭo yajño bhṛgubhir 1, 4, 1; 2, 12, 3; (1, 4, 5); Kâṭh. 5, 4; 18, 18; 32, 4; 40, 13; Kap. S. 29, 6; VS 18, 56.

iha tvashṭâram agriyaṃ 4, 13, 10; RV 1, 13, 10; TS 3, 1, 11, 1; TB 3, 5, 12, 1.

iha tvâ bhûry âcared 4, 11, 5; RV 4, 4, 9; Kâṭh. 6, 11; TS 1, 2, 14, 4.

iha prajâ viçvarûpâ 4, 2, 10; TB 3, 7, 44.

iheha vaḥ svatavasaḥ 4, 10, 3; RV 7, 59, 11; Kâṭh. 20, 15; TA 1, 4, 3.

ihâivâgne adhidhârayâ rayim 2, 12, 5; Kâṭh. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 2; VS 27, 4.

îḍâno vahnir namasâ 2, 12, 6.

îḍito devâir s. iḍito.

îḍê agniṃ vipaçcitaṃ 4, 11, 2; RV 3, 27, 2; Kâṭh. 40, 14; TB 2, 4, 2, 4.

îḍe agniṃ svavasaṃ 4, 14, 11; RV 5, 60, 1; TB 3, 7, 12, 4; AV 7, 50, 6.

9, 12); RV 8, 23, 5; Kâṭh. 16, 4; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 1; 5, 1, 5, 3; VS 11, 41.
ud uttamaṃ varuṇa 1, 2, 18; 4, 14, 17; (2, 7, 8; 3, 2, 1; 4, 10, 4; 4, 14, 3); RV 1, 24, 15; Kâṭh. 3, 8; 16, 8; 19, 11; 21, 13; Kap. S. 2, 15; 32, 1; TS 1, 5, 11, 3; 2, 5, 12, 1; 4, 2, 1, 3. 11, 2; 5, 2, 1, 3; TB 2, 7, 16, 4. 8, 1, 6; TA 2, 4, 4; VS 12, 12; AV 7, 83, 3; 18, 4, 69; Nir. 2, 13.
ud ut te madhumattamâ 1, 3, 39.
ud u tyaṃ jâtavedasaṃ 1, 3, 37; RV 1, 50, 1; Kâṭh. 4, 9; 10, 13; 11, 1; 13, 16; 21, 14; 30, 5; Kap. S. 3, 7; TS 1, 2, 2, 2; 2, 2, 12, 1. 3, 8, 2. 4, 14, 4. 5, 12, 1; 3, 1, 11, 8; 6, 1, 11, 4; TB 3, 1, 3, 3. 7, 11, 2; TA 4, 11, 8. 20, 3; 5, 9, 12; VS 7, 41; 8, 41; 33, 31; SV 1, 31; AV 13, 2, 16; 20, 47, 13; Nir. 12, 15.
ud u tvâ pañca diço 2, 10, 5.
ud u tvâ viçve devâ 2, 7, 10; (3, 2, 2; 3, 3, 8); Kâṭh. 16, 10; 18, 3; 19, 12; 21, 8; Kap. S. 25, 1; 28, 3; 32, 2; TS 4, 2, 3, 1. 6, 3, 1; 5, 2, 2, 1. 4, 6, 1; VS 12, 31; 17, 53.
ud enam uttaraṃ nayâgne 2, 10, 4; (3, 3, 8); Kâṭh 18, 3; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3; (5, 4, 6); VS 17, 50; AV 6, 5, 1.
ud eshâm bâhûn atiram 2, 7, 7; Kâṭh. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 3. 5, 1, 10, 2; TA 2, 5, 16; VS 11, 82.
udgrâbhaç ca nigrâbhaç ca 1, 1, 13; (3, 3, 8); Kâṭh. 1, 12; 18,3; Kap. S. 28, 3; TS 1, 1, 13, 1. 6, 4, 2; 4, 6, 3, 4; VS 17, 64.
udbudhyasvâgne 2, 12, 4; Kâṭh. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TS 4, 7, 13, 5; VS 15, 54; 18, 61.
udyojanam antaryâmam 2, 7, 12.
ud vayaṃ tamasas pari 2, 12, 5; 4, 9, 27; (3, 4, 6); RV 1, 50, 10; Kâṭh. 18, 16; 22, 1; 38, 5; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 4; 5, 1, 8, 6; TB 2, 4, 4, 9. 6, 6. 4; 3, 7, 11, 2; TA 6, 3, 2; VS 20, 21; 27, 10; 35, 14; 38, 24; AV 7, 53, 7.
ud vâm pṛkshâso madhumanto asthur 4, 12, 4; RV 7, 60, 4.
unnataḥ çitibâhuḥ 3, 13, 8.
unnambhaya pṛthivîm 1, 3, 26; TS 2, 4, 8, 2; 3, 5, 5, 2; Kâṭh. 11, 9.
upaksharanti sindhavo 4, 11, 2; RV 1, 125, 4; Kâṭh. 11, 5; 11, 12; TS 1, 8, 22, 4.
upa châyâm iva ghṛṇer 4, 11, 2; RV 6, 16, 38; Kâṭh. 40, 14; TB 2, 4, 4, 6; SV 2, 1056.
upa jmann upa vedase 2, 10, 1; Kâṭh. 17, 17; Kap. S. 28,1; TS 4, 6, 1, 1; VS 17, 6.
upa tvâgne dive dive 1, 5, 3; (1, 5, 10); RV 1, 1, 7; Kâṭh. 7, 1; 7, 8; Kap. S. 5, 1; 35, 4; TS 1, 5, 6, 2; VS 3, 22; SV 1, 14.
upa tvâ juhvo mama 1, 6, 1; RV 8, 44, 5; Kâṭh. 7, 12; SV 2, 892.
upa tvâ raṇvasaṃdṛçam 4, 11, 2; RV 6, 16, 37; Kâṭh. 40, 14; SV 2, 1055.
upa prayanto adhvaraṃ 1, 5, 1; (1, 5, 5; 1, 5, 6); RV 1, 74, 1; Kâṭh. 6, 9; 7, 4; Kap. S. 4, 8; 5, 3; TS 1, 5, 5, 1; VS 3, 11; SV 2, 729.
upa prâgât suman me 3, 16, 1; RV 1, 162, 7; Kâṭh. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 3; VS 25, 30; Nir. 6, 22.
upaprehi vâcaspate 4, 12, 1; AV 1,1,2 (punar ehi v.).
upayâmagṛhîto 'si antaryacha 1, 3, 5; VS 7, 4.
upayâmagṛhîto 'si devebhyas 1, 3, 9.
upayâmagṛhîto 'si prajâpataye 1, 3, 35; Kâṭh. 29, 5; 30, 5; Kap. S. 45, 6; VS 23, 2. 4.
upayâmagṛhîto 'si bṛhaspatisutasya 1, 3, 29; Kâṭh. 4, 11; Kap. S. 3, 9; VS 8, 9.
upayâmagṛhîto 'si madhave 1, 3, 16; Kâṭh. 4, 7; VS 7, 30.
upayâmagṛhîto 'si suçarmâ 1, 3, 28; VS 8, 8.

upayâmagṛhîto 'si harir asi 1, 3, 30; VS 8, 11.
upayâmagṛhîto 'sîndrâya 1, 3, 14; VS 7, 22.
upa çreshṭhâ na âçiro 3, 16. 5; Kâṭh. 22, 15; TS 4, 7, 15, 3; AV 4, 25, 7.
upaçvâsaya pṛthivîm 3, 16, 3; Kâṭh. 5, 6, 1; AV 6, 126, 1.
upahûtâḥ pitaraḥ somyâso 4, 10, 6; RV 10 15, 5; Kâṭh. 21, 14; TS 2, 6, 12, 3; TB 2, 6, 16, 1; VS 19, 57; AV 18, 3, 45.
upâṃçupâtreṇa pâtnîvatam 4, 7, 4.
upâvasṛja tmanyâ 4, 13, 3; RV 10, 110, 10; Kâṭh. 16, 20; TB 3, 6, 3, 4; VS 29, 35; AV 5, 12, 10; Nir. 8, 17.
upem asṛkshi vâjayur 4, 12, 4; RV 2, 35, 1; Kâṭh 12, 15; Mân. Çr. 6, 1, 3.
upo ha yad vidathaṃ vâjino 4, 11, 1; RV 7, 93, 3; TB 3, 6, 12, 1.
ubhâ jigyathur 2, 4, 4; (4, 12, 5); RV 6, 69, 8; Kâṭh 12, 14; TS 3, 2, 11, 2; 7, 1, 6, 7. 5, 5; AV 7, 44, 1.
ubhâbhyâṃ deva savitaḥ 3, 11, 10; RV 9, 67, 25; Kâṭh. 38, 2; TB 1, 4, 8, 2; 2, 6, 3, 4; VS 19, 43.
ubhâ vâm indrâgnî 1, 5, 1; (1, 5, 5 u. 6; 4, 13, 5; 4, 14, 8); RV 6, 60, 13; Kâṭh. 7, 4 u. 5; 6, 9; Kap. S. 4, 8; 5, 3 u. 4; TS 1, 1, 14, 1. 5, 5, 1; TB 2, 8, 5, 1; VS 3, 13.
uruṃ hi râjâ varuṇaç cakâra 1, 3, 39; (4, 8, 5); RV 1, 24, 8; Kâṭh. 4, 13; 29, 3; Kap. S. 3, 11; 45, 5; TS 1, 4, 45, 1; 6, 6, 3, 2; VS 8, 23.
uru vishṇo vikramasvoru 1, 2, 13; 1, 2, 14; Kâṭh. 3, 1; 3, 2; Kap. S. 2, 8; 2, 9; TS 1, 3, 4, 1; VS 5, 38. 41.
urvî pṛthvî bahule 4, 14, 7; RV 1, 185, 7; TB 2, 8, 4, 8.
urvî rodasî varivas 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 15; TS 4, 7, 15, 6.
uçantas tvâ havâmaha 1, 10, 18; (4, 10, 6); RV 10, 16, 12 (nidhîmahy); Kâṭh. 21, 14; 36, 12; TS 2, 6, 12, 1; TB 2, 6, 16; VS 19, 70; AV 18, 1, 56.
uçik pâvako aratiḥ 2, 7, 9; RV 10, 45, 7; Kâṭh. 16, 9; TS 4, 2, 2, 2; VS 12, 24.
ushâsâ naktam açvinâ 3, 11, 3; Kâṭh. 38, 8; VS 20, 61.
ushâsânaktâ bṛhatî bṛhantaṃ 3, 11, 1; VS 20, 41.
ushe yahvî supeçasâ 3, 11, 11; Kâṭh. 38, 10; TB 2, 6, 18, 3; VS 21, 17.
ushṭârayoḥ pîlvayor 2, 7, 12.
ûrjo napâj jâtavedaḥ 2, 7, 14; RV 10, 140, 3; Kâṭh. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 2; VS 12, 108; SV 2, 1168.
ûrjo napâtaṃ sa hinâyam 2, 13, 9; RV 6, 48, 2; Kâṭh. 39, 12; VS 27, 44; SV 2, 54.
ûrdhva û shu ṇa ûtaye 2, 7, 4; (4, 13, 1); RV 1, 36, 13; Kâṭh. 15, 12; 16, 4; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 3; TB 3, 6, 1, 2; TA 4, 20, 1; VS 11, 42; SV 1, 57.
ûrdhvâ asya samidho bhavanty 2, 12, 6; Kâṭh. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1, 8; VS 27, 11; AV 5, 27, 1.
ûrdhvâ diçâṃ rantîrâçâu- 3, 16, 4; Kâṭh. 22, 14; TS 4, 4, 12, 4.
ûrdhvâm enâm uñçrâpaya 3, 13, 1; Kâṭh. 5, 4, 8; TS 7, 4, 19, 2; TB 3, 9, 7, 1; VS 23, 26.
ûrdhvo naḥ pâhy aṃhaso 4, 13, 1; RV 1, 36, 14; Kâṭh. 15, 12; TB 3, 6, 1, 2; TA 4, 20, 1.
ûrdhvo bhava prativividhyâdhy asmad 2, 7, 15; RV 4, 4, 5; Kâṭh. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 2; VS 13, 13.
ṛcâ tvâ chandasâ sâdayâmi 2, 13, 4.
ṛcâ stomaṃ samardhaya 2, 7, 1; Kâṭh. 15, 11; 18, 19; Kap. S. 29, 7; TS 3, 1, 10, 1; 4, 1, 1, 2; 5, 1, 1, 3.
ṛjîte parivṛṅgdhi no 3, 16, 3; RV 6, 75, 12; Kâṭh. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 4; VS 29, 49.
ṛtaṃ vâi satyaṃ yajño 1, 10, 11.

ṛtasya gopâ adhitishṭhatho 4, 14, 12; RV 5, 63, 1.
ṛtasya dhâman prathamâ 2,13,10; Kâṭh. 39, 10.
ṛtasya panthâm anu tisra âyus 2, 13, 10; Kâṭh. 39, 10; TS 4, 3, 11, 1; AV 8, 9, 13.
ṛtâvânaṃ vâiçvânaram 4, 11, 1; Kâṭh. 4, 11; 6, 10; 7, 16; TS 1, 5, 11, 1; VS 26, 6.
ṛtâvânam mahishaṃ viçvadarçatam 2, 7, 14; RV 10, 140, 6; Kâṭh. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 3; VS 12, 111; SV 2, 1171.
ṛtâshâḍ ṛtadhâmâgnir 2, 12, 2; Kâṭh. 18, 14; Kap. S. 29, 3; TS 3, 4, 7; VS 18, 38.
ṛtuthendro vanaspatiḥ 3, 11, 3; TS 2, 6, 12, 4.
ṛtûnâm patnî prayame 2, 13, 10; Kâṭh. 39, 10; TS 4, 3, 11, 5.
ṛtena dyâvâpṛthivî 4, 14, 17; TB 3, 7, 12, 2; TÂ 2, 3, 3.
ṛtvijo vṛṇîte 3, 9, 8; Kâṭh. 26, 9; Kap. S. 41, 7.
ṛdûdareṇa sakhyâ saceya 4, 11, 2; RV 8, 48, 10; TS 2, 2, 12, 3; Nir. 6, 4.
ṛshṭayo vo maruto aṃsayor 4, 11, 4; (4, 14, 18); RV 5, 57, 6.
ekayâstuvata 2, 8, 6; Kâṭh. 17, 5; Kap. S. 26, 4; TS 4, 3, 10; VS 14, 28.
ekasmâi svâhâ 3, 12, 15; Kâṭh. 5, 2, 1; 5, 2, 2; TS 7, 2, 12; VS 22, 34.
ekasya cin me vibhv 4, 11, 3; RV 1, 165, 10; Kâṭh. 9, 18.
ekâcetat sarasvatî 4, 14, 7; RV 7, 95, 2.
eko vo devo apyatishṭhat 2, 13, 1; Kâṭh. 39, 2; TS 5, 6, 1, 3 (ohne vo); AV 3, 13, 4.
eṇy ahno maṇḍûko 3, 14, 17; VS 24, 36.
etad vâ asya saṃvatsaro 1, 10, 20; Kâṭh. 36, 14.
etad vâ eshâbhyanûktâ 4, 6, 9.
etâ u vaḥ subhagâ viçvavârâ 3, 16, 2; Kâṭh. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 2; VS 29, 5.
etâ âindrâgnâ dvirûpâ 3, 13, 9; VS 24, 8.
etâ te agne ucathâni vedo ʼjushṭâni 4, 14, 15; RV 1, 73, 10.
evâ iyam pṛthivî 3, 8, 6.
enâm mukhena vâyum 4, 12, 4; RV 1, 105, 19 (enâṅgûsheṇa).
enâ vo agnim namasorjo 2, 13, 8; (4, 12, 5); RV 7, 16, 1; Kâṭh. 39, 15; TS 4, 4, 4, 4; VS 15, 32; SV 1, 45; 2, 99; Nir. 3, 21.
enâ vyâghram 2, 1, 9; Kâṭh. 37, 9; TB 2, 7, 16, 4.
endra sânasiṃ rayiṃ 4, 12, 3; RV 1, 8, 1; TS 3, 4, 11, 3; TB 3, 5, 7, 3; SV 1, 129; AV 20, 70, 17.
ebhir no arkâir bhavâ 4, 10, 2; RV 4, 10, 3; Kâṭh. 20, 14; TS 4, 4, 4, 7; VS 15, 46; SV 2, 1129.
evâ pitre viçvadevâya 4, 11, 2; (4, 14, 4); RV 4, 50, 6; Kâṭh. 17, 18; TS 1, 8, 22, 2; TB 2, 8, 2, 8; AV 20, 88, 6.
evâ vandasva varuṇam bṛhantam 1, 2, 13; RV 8, 42, 2; Kâṭh. 17, 19; TB 2, 5, 8, 4.
eved ete prati mâ rocamânâ 4, 11, 3; RV 1, 165, 12; Kâṭh. 9, 18.
esha châgaḥ puro açvena 3, 16, 1; RV 1, 162, 3; Kâṭh. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 1; VS 25, 26.
esha vaḥ stomo maruta 4, 11, 3; RV 1, 165, 15. 167, 11. 168, 10; Kâṭh. 9, 18; VS 34, 48.
esha vâi prajâpatî rûpeṇa 1, 6, 7.
esha sya vâjî kshipaṇim 1, 11, 2; Kâṭh. 13, 14; TS 1, 7, 8, 3; VS 9, 14.
ehy u shu bravâṇi te 4, 12, 1; RV 6, 16, 16; Kâṭh. 2, 14; 20, 14; VS 26, 13; SV 1, 7; 2, 55.
ojas tad asya titvisha 1, 3, 32; RV 8, 6, 5; Kâṭh. 4, 11; Kap. S. 3, 9; SV 1, 182; 2, 1003; AV 20, 107, 2.
ojishṭham te madhyato 4, 13, 5; RV 3, 21, 5; Kâṭh. 16, 21; TB 3, 6, 7, 2.
obhe suçcandra viçpate 2, 13, 5; (4, 12, 4); TS 2, 2, 12, 7; 4, 4, 4, 6.
omâsaç carshaṇîdhṛto 1, 3, 18; RV 1, 3, 7; Kâṭh. 4, 7; Kap. S. 3, 5; TS 1, 4, 16, 1; VS 7, 33; Ait. Â. 1, 4; Nir. 12, 40.
oshadhayaḥ pratigṛbhṇîtâgnim 2, 7, 5; (3

1, 6); Kaṭh. 16, 4; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 4; 5, 1, 5, 9; VS 11, 48.
oshadhayaḥ pratimodhadhvam 2, 7, 5; RV 10, 97, 3; Kâṭh. 16, 4; TS 4, 1, 4, 4; 5, 1, 5, 9; VS 12, 77.
oshadhîr iti mâtaras 2, 7, 13; (4, 14, 6); RV 10, 97, 4; Kâṭh. 13, 16; 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 1; TB 2, 8, 4, 8; VS 12, 78; Nir. 6, 3.
oshadhe trâyasvâinam 3, 9, 3.
âindram ekakapâlam 2, 2, 11.
âindram ekâdaçakapâlam 2, 1, 9.
âindrâgnam ekâdaçakapâlam 2, 1, 1; 2, 6, 2; Kâṭh. 9, 17.
âindrâbârhaspatya‿ havir 2, 1, 12.
âurvabhṛguvañ çucim 4, 11, 2; RV 8, 102, 4; Kâṭh. 40, 14; TS 3, 1, 11, 8; SV 1, 18.
kaḥ svid ekâkî carati 3, 12, 19; Kâṭh. 5, 4, 7; VS 23, 9. 45.
kaṇvâ iva bhṛgavaḥ 1, 3, 39; RV 8, 3, 16; SV 2, 713; AV 20, 10, 2. 59, 2.
kadâ cana prayuchasy 1, 3, 26; (1, 5, 4); RV 8, 52, 7; Kâṭh. 4, 10; Kap. S. 3, 8; TS 1, 4, 22, 1; VS 8, 3.
kadâ cana starîr asi 1, 3, 26; (1, 5, 4 u. 11); RV 8, 51, 7; Kâṭh. 4, 10; 7, 2 u. 9; Kap. S. 3, 8; 5, 2; TS 1, 4, 22, 1. 5, 6, 4; VS 3, 34; 8, 2; SV 1, 300.
kad dhishṇyâsu vṛdhasâno agne 4, 11, 4; RV 4, 3, 6; Kâṭh. 7, 16.
kam u shvid 4, 11, 6; RV 8, 75 (64), 7; Kâṭh. 7, 17; TS 2, 6, 11, 2.
kayâ naç citra âbhuvad 2, 13, 9; 4, 9, 27; (3, 16, 4; 4, 10, 4); RV 4, 31, 1; Kâṭh. 21, 13; 39, 12; 5, 5, 21; TS 4, 2, 11, 2. 4, 12, 5; TA 4, 42, 3; VS 27, 39; 36, 4; SV 1, 169; 2, 32; AV 20, 124, 1.
kayâ çubhâ savayasaḥ 4, 11, 3; RV 1, 165, 1; Kâṭh. 9, 18.
kalpetâm dyâvâpṛthivî 1, 6, 2; 2, 8, 12 (2 Mal); (3, 3, 3); Kâṭh. 7, 14; 17, 10; Kap. S. 6, 3; 26, 9; TB 1, 2, 1, 18.
kavashyo na vyacasvatîr 3, 11, 3; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 12, 2; VS 20, 60; 21, 34.
kas tvâ satyo madânâm 2, 13, 9; 4, 9, 27; RV 4, 31, 2; Kâṭh. 39, 12; TA 4, 42, 3; VS 27, 40; 36, 5; SV 2, 33; AV 20, 124, 2.
kasya brahmâṇi jujushur 4, 11, 3; RV 1, 165, 2; Kâṭh. 9, 18.
kâṇḍât kâṇḍât prarohantî 2, 7, 15; (3, 2, 6); Kâṭh. 16, 16; 20, 6; Kap. S. 32, 8; TS 4, 2, 9, 2; 5, 2, 8, 3; TA 10, 1, 7; VS 13, 20.
kâmam kâmadughe dhukshva 2, 7, 14; TS 4, 2, 5, 2; VS 12, 72.
kâmo havishâm mandishṭho 1, 2, 3; (so beginnt in Mâitr.-S. der Vers, der in seinem weiteren Verlauf entspricht: agne tva‿ su jâgṛhi TS 1, 2, 3, 1; VS 4, 14; Kâṭh. 2. 4; 23, 5; Kap. S. 1, 16).
kâya svâhâ kasmâi svâhâ 3, 12, 5; VS 22, 20.
kâ svid âsît pûrvacittiḥ 3, 12, 19; Kâṭh. 5, 4, 7; TS 7, 4, 18 (ki‿); TB 3, 9, 5, 2; VS 23, 11. 53.
ki‿ svid âsîd adhishṭhânam 2, 10, 2; RV 10, 81, 2; Kâṭh. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 4; VS 17, 18.
ki‿ svid vanam ka u sa vṛksha âsîd yato dyâvâpṛthivî nishṭatakshuḥ manîshiṇo 2, 10, 2; RV 10, 81, 4; Kâṭh. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 5; TB 2, 8, 9, 6; VS 17, 20.
kitavâso yad riripur 4, 14, 3; RV 5, 85, 8; Kâṭh. 23, 12; TS 3, 4, 11, 6; TB 2, 8, 1, 5.
kim it te vishṇo paricakshyam 4, 10, 1; RV 7, 100, 6; TS 2, 2, 12, 5; SV 2, 975; Nir. 5, 8.
kim brâhmaṇasya pitaram 4, 8, 1.
kutas tvam indra mâhinaḥ 4, 11, 3; RV 1, 165, 3; Kâṭh. 9, 18; VS 33, 27.
kutrâ cid yasya samṛtâu 4, 12, 4; RV 5, 7, 2; TS 2, 1, 11, 3.
kumbho vanishṭhur 3, 11, 9; Kâṭh. 38, 3; TB 2, 6, 4, 3; VS 19, 87.
kurmas tâ âyur 4, 14, 15; RV 10, 51, 7.

kulâyinî ghṛtâvatî puraṃdhiḥ 2, 8, 1; Kâṭh. 17, 1; Kap. S. 25, 10.
kuvalasaktubhir âçvinau 2, 3, 9.
kuvit su no gaishṭaye 4, 11, 6; RV 8, 75, 11; Kâṭh. 7, 17; TS 2,6,11,3; SV 2,999.
kuvid aṅga namasâ 4, 14, 2; RV 7, 91, 1.
kuvid aṅga yavamanto 1, 11, 4; 2, 3, 8; (3, 11, 7; 3, 12, 21; 4, 8, 9): RV 10, 131, 2; Kâṭh. 12, 9; 14, 3; 37, 18; TS 1, 8, 21, 1; 3, 1, 3, 1; 5, 2, 11, 2; TB 2, 6, 1, 3; VS 10, 32; 19, 6; 23, 38; AV 20, 125, 2.
kuhûm ahau 4, 12, 6; Kâṭh. 13, 16; TS 3, 3, 11, 5.
kuhûr devânâm amṛtasya 4, 12, 6; Kâṭh. 13, 16; TS 3, 3, 11, 5; AV 7, 47, 2.
kṛṇushva pâjaḥ prasitiṃ 2, 7, 15; (4, 11, 5); RV 4, 4, 1; Kâṭh. 6, 11; 10, 5; 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 1; VS 13, 9; Nir. 6, 12.
kṛttikâ nakshatram 2, 13, 20; TS 4, 4, 10.
kṛtvâya sâ mahîm ukhâṃ 2, 7, 6; Kâṭh. 16, 5; TS 4, 1, 5, 4; 5, 1, 6, 4.
kṛshiu susasyâm utkṛshe 1, 2, 2; (3, 6, 8); Kâṭh. 2, 3.
kṛshṭe vapate 3, 2, 5.
kṛshṇagrîvâ âgneyâḥ 3, 13, 7; 3, 13 10. 12. 13. 15. 16; VS 24, 6. 9. 14.
kṛshṇaṃ niyânau harayaḥ 4, 12, 5; RV 1, 164, 47; Kâṭh. 11, 9 u. 13; TS 3, 1, 11, 4; AV6,22,1; 9,10,22; 13,3,9; Nir. 7,24.
kṛshṇaçîrshâgneyo 4, 7, 8.
kṛshṇâ bhâumâ 3, 13, 11; VS 24, 10.
ketuṃ kṛṇvann aketave 3, 16, 3; RV 1, 6, 3; Kâṭh. 5, 4, 9; TS 7, 4, 20, 1; TB 3, 9, 4, 3; VS 29, 37; SV 2, 820; AV 20, 26, 6. 47, 12. 69, 11.
keçaçmaçru vapâte 3, 6, 2.
keçinau vâi dâsbhyaṃ 1, 4, 12.
ko addhâ veda ka iha pravocat kutâ 4, 12, 1; RV 10, 129, 6; TB 2, 8, 9, 5.
ko adya yuṅkte dhuri 3, 16, 4; (4, 10, 4); RV 1, 84, 16; Kâṭh. 5, 5, 21; TS 4, 2, 11, 3. 4, 12, 5; SV 1, 341; AV 18, 1, 6; Nir. 14, 25.
ko nu vâṃ mitrâvaruṇâ ṛtâyan 4, 14, 10; RV 5, 41, 1.
ko nv atra maruto' mâmahe vaḥ 4, 11, 3; RV 1, 165, 13; Kâṭh. 9, 18.
ko virâjo mithunatvaṃ 2, 13, 10.
kratuṃ devânâm mahimânam 2, 7, 16.
kramadhvam agninâ nâkam 2, 10, 6; (3, 3, 9); Kâṭh. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; TS 4, 6, 5, 1; 5, 4, 7, 1; VS 17, 65; AV 4, 14, 2.
krîḍau vaḥ çardho mârutaṁ 4, 10, 5; RV 1, 37, 1; Kâṭh. 21, 13; TS 4, 3, 13, 6; Nir. 7, 2.
kva tyâni nâu sakhyâ 4, 14, 9; RV 7, 88, 5;
kva syâ vo 4, 11, 3; RV 1, 165, 6; Kâṭh. 9, 18; TB 2, 8, 3, 5.
kshatrasya yonir 2, 6, 9; 4, 4, 3; Kâṭh. 15, 7; VS 20, 1.
kshatreṇâgne svena saurabhasva 2, 12, 5; Kâṭh. 18, 16; Kap. S. 29, 4; TS 4, 1, 7, 2; VS 27, 5; AV 2, 6, 4.
kshapo râjann uta tmanâ 2, 13, 8; RV 1, 79, 6; Kâṭh. 39, 15; TS 4, 4, 4, 5; VS 15, 37; SV 2, 913.
kshetrasya patinâ vayau 4, 11, 1; RV 4, 57, 1; Kâṭh. 4, 15; TS 1, 1, 14, 2; Nir. 10, 15.
khaḍgo vâiçvadevas 3, 14, 21; VS 24, 40.
(gâṇânâṃ tvâ gaṇapatiu 3, 12, 20; RV 2, 23, 1; Kâṭh. 10, 13; TS 2, 3, 14, 3; VS 23, 19).
gayasphâno amîvahâ 4, 10, 4; (4, 12, 4); RV 1, 91, 12; Kâṭh. 2, 14; TS 4, 3, 13, 5.
gâyatraṃ chando anusaurabhadhvam 1, 3, 39.
gâyatrî trishṭub jagaty 3, 12, 21; Kâṭh. 5, 10, 5; TS 5, 2, 11, 1; VS 23, 33.
gâyatro vâi devânâu savitâ 4, 7, 1.
girâ vajro na sambhṛtaḥ 2, 13, 6; RV 8, 93, 9; Kâṭh. 39, 12; TB 1, 5, 8, 3; SV 2, 574; AV 20, 47, 3. 147, 14.
gîrbhir vipraḥ pramatim 4, 13, 7; (4, 14, 8); RV 7, 93, 4; Kâṭh. 4, 15; TB 2, 8, 5, 1; 3, 6, 9, 1.

tapo yonir asi 2, 13, 2; 3, 2, 6.
taptâyanî me 'si 1, 2, 8; VS 5, 9.
tam asmerâ yuvatayo 4, 12, 4; RV 2, 35, 4; TS 2, 5, 12, 2.
tam id garbham prathamaṃ dadhrâ âpo 2, 10, 3; RV 10, 82, 6; Kâṭh. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 3; VS 17, 30.
tam indraṃ vâjayâmasi 2, 13, 6; (4, 10, 5; 4, 12, 3); RV 8, 93 (82), 7; Kâṭh. 39, 12; TB 1, 5, 8, 3; 2, 4, 1, 3; SV 1, 119; 2, 572; AV 20, 47, 1. 137, 12.
tam indram paçavaḥ 3, 11, 4; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 13, 1; VS 20, 69.
tam u tvâ dadhyaññ ṛshiḥ 2, 7, 3; RV 6, 16, 14; Kâṭh. 15, 12; 19, 4; Kap. S. 30, 2; TS 3, 5, 11, 3; 4, 1, 3, 2; 5, 1, 4, 4; VS 11, 33.
tam u tvâ pâthyo vṛshâ 2, 7, 3; RV 6, 16, 15; Kâṭh. 15, 12; 16, 3; 19, 4; Kap. S. 30, 2; TS 3, 5, 11, 4; 4, 1, 3, 3; 5, 1, 4, 4; VS 11, 34.
tamo vâi svargaṃ lokam antarâ 3, 3, 4.
tam patnîbhir 2, 12, 4; Kâṭh. 18, 18; Kap. S. 29, 6; TB 4, 7, 13, 3.
tam pratnathâ pûrvathâ 1, 3, 11; RV 5, 44, 1; Kâṭh. 4, 3; Kap. S. 3, 3; TS 1, 4, 9, 1; VS 7, 12; Nir. 3, 16.
tam marjayanta sukratuṃ 4, 10, 3; RV 8, 84 (73), 8; Kâṭh. 15, 12; TS 3, 5, 11, 5.
taraṇir viçvadarçato 4, 10, 6; (4, 12, 4); RV 1, 50, 4; Kâṭh. 10, 13; TS 1, 4, 31, 1; TA 3, 16, 1; VS 33, 36; AV 13, 2, 19; 20, 47, 16.
tava bhramâsa âçuyâ patanty 2, 7, 15; RV 4, 4, 2; Kâṭh. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 1; VS 13, 10.
tavedaṃ viçvam abhitaḥ 4, 14, 5; RV 7, 98, 6; TB 2, 8, 2, 6; AV 20, 87, 6.
taveme lokâḥ pradiço 4, 14, 1; TB 2, 8, 1, 3.
tâmâ'araṃ gamâma vo 2, 7, 5; 4, 9, 27; RV 10, 9, 3; Kâṭh. 16, 4; TS 4, 1, 5, 1; 5, 6, 1, 4; 7, 4, 19, 4; TA 4, 42, 4; 10, 1, 12; VS 11, 52; 36, 16; SV 2, 1189; AV 1, 5, 3.
tasmâi nûnam abhidyave 4, 11, 6; RV 8, 75 (64), 6; TS 2, 6, 11, 2.
tasya vayaṃ sumatâu 4, 12, 5; Kâṭh. 8, 16; TS 1, 7, 13, 5; VS 20, 52.
tâ asya namasâ sahaḥ 4, 12, 4; RV 1, 84, 12; Kâṭh. 12, 15; SV 2, 357; AV 20, 109, 3.
tâ asya pṛçanâyuvaḥ 4, 12, 4; RV 1, 84, 11; SV 2, 356; AV 20, 109, 2.
tâ asya sûdadohasaḥ 2, 8, 1; (3, 2, 8); RV 8, 69, 3; Kâṭh. 16, 19; 21, 3; Kap. S. 25, 9; 32, 18; TS 4, 2, 4, 4; 5, 5, 6, 2; TB 3, 11, 6, 2; TA 6, 9, 2; VS 12, 55; 15, 60.
tâṃ savitur vareṇyasya 2, 10, 6; (3, 3, 9); Kâṭh. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; TS 4, 6, 5, 4; 5, 4, 7, 4; VS 17, 74.
tâ te dhâmâny uçmasi 1, 2, 14; (3, 9, 3).
tâ nâsatyâ supeçasâ 3, 11, 4; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 13, 3; VS 20, 74
tâ bhishajâ sukarmaṇâ 3, 11, 4; Kâṭh. 38, 8; TS 2, 6, 13, 3; VS 20, 75.
tâ vâiçvadevena sṛshṭâ vishûcîr 1, 10, 7.
tâ vâiçvadevena sṛshṭâs tasmiṃs 1, 10, 10; Kâṭh. 36, 5.
tigmam âyudhaṃ vîḍitaṃ 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 5; TS 4, 7, 15, 4.
tigmâyudhâu tigmahetî 4, 11, 2; RV 6, 74, 4.
tisras tredhâ sarasvaty 3, 11, 3; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 12, 4; VS 20, 63.
tisro jihvasya samidhaḥ 1, 3, 35; RV 3, 2, 9 (yahvasya).
tisro devîr iḍâ mahî 3, 11, 11.
tisro devîr barhir edaṃ 2, 12, 6; Kâṭh. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1, 8, 2; VS 27, 19.
tisro devîr havishâ 3, 11, 1; Kâṭh. 38, 6; TB 2, 6, 8, 3; VS 20, 43.
tisro bhûmîr dhârayaṃs 4, 14, 14; RV 2, 27, 8; Kâṭh. 11, 12; TS 2, 1, 11, 5; TB 2, 8, 1, 6.
tîvrân ghoshân kṛṇvate 3, 16, 3; RV 6, 75, 7; Kâṭh. 15, 6, 1; TS 4, 6, 6, 3; VS 29, 44.
tubhyaṃ çcotanty adhrigo 4, 13, 6; RV 3, 21, 4; Kâṭh. 16, 21; TB 3, 6, 7, 2.

ṭubhyaṃ stokâ ghṛtaçcuto 4, 13, 5; RV 3, 21, 3; Kâṭh. 16, 21; TB 3, 6, 7, 2.
tubhyam bharanti kshitayo 4, 11, 4; Kâṭh. 7, 16; TB 2, 4, 7, 9.
tubhyedam agne madhumattamaṃ 2, 13, 7.
te asya yoshaṇe divye 2, 12, 6; Kâṭh. 18, 17; Kap. S. 29, 5; VS 27, 17.
te âcarantî samaneva 3, 16, 3; RV 6, 75, 4; Kâṭh. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 2; VS 29, 41; Nir. 9, 40.
tejaḥ paçûnâṃ havir indriyâvat 3, 11, 9; Kâṭh. 38, 3; VS 19, 95.
tejishṭhâ yasyâratir vanerâṭ 4, 14, 15; RV 6, 12, 3.
te no arvanto havanaçruto havaṃ 1, 11, 2; Kâṭh. 13, 14; TS 1, 7, 8, 2; VS 9, 17.
te vâi caturhotâro nyasîdân 1, 9, 4.
te vâi çvo bhûte vṛtraṃ hanishyantâ 1, 10, 15.
te vâi svar yanto 'bruvan 1, 9, 5.
teshâṃ vâ ubhayeshâm indraḥ 1, 10, 16.
te hi putrâso aditeç 1, 5, 4; RV 8, 18, 5; VS 3, 33.
tyân nu kshatriyaṃ ava 4, 12, 1; TB 2, 1, 11, 5.
trayastriṃçat tantavo 1, 7, 1; 1, 8, 9; Kâṭh. 34, 19; Kap. S. 48, 1 u. 3; TS 1, 5, 10, 4.
trayâ devâ ekâdaça 3, 11, 8; Kâṭh. 38, 4; TB 2, 6, 5, 7; VS 20, 11.
trâtâram indram avitâram 4, 9, 27; 4, 12, 3; RV 6, 47, 11; Kâṭh. 17, 18; TS 1, 6, 12, 5; VS 20, 50; SV 1, 333; AV 7, 86, 1.
triṃçat svasârâ upayanti 2, 13, 10; Kâṭh. 39, 10; TS 4, 3, 11, 2.
triṃçad dhâmâ virâjati 1, 6, 1; RV 10, 189, 3; Kâṭh. 7, 13; Kap. S. 6, 4; TS 1, 5, 3, 1; VS 3, 8; SV 2, 728; AV 6, 31, 3; 20, 48, 6.
trir agnir balaṃ [illegible]d balaṃ 4, 12, 5.
trir ahnaḥ pavate vṛshâ 4, 12, 5.
trir devaḥ pṛthivîm esha 4, 14, 5; RV 7, 100, 3; TB 2, 4, 3, 5. 5, 5, 4. 8, 3, 3.
trivṛdvatîm purastât sâdayati 3, 2, 10.
trîṇy âyûṃshi tava jâtavedas 4, 11, 1; (4, 12, 5); RV 3, 17, 3; Kâṭh. 2, 15; 12, 14; TS 3, 2, 11, 2.
trînt samudrânt samasṛpat 2, 7, 16; VS 13, 31.
trî rocanâ divyâ dhârayanta 4, 12, 1; RV 2, 27, 9.
tryambakaṃ yajâmahe 1, 10, 4; RV 7, 59, 12; Kâṭh. 9, 7; Kap. S. 8, 10; TS 1, 8, 6, 2; TA 10, 56; VS 3, 60; AV 14, 1, 17; Nir. 14, 35.
tryavayo gâyatryâi 3, 13, 17; VS 24, 12.
tvaṃ yavishṭha dâçusho 2, 13, 11; RV 8, 84 (73), 3; Kâṭh. 7, 16; VS 13, 52; 18, 77; SV 2, 596.
tvaṃ sapatnân pṛtanâsu 4, 12, 3.
tvaṃ sutasya pîtaye 4, 12, 6; RV 1, 5, 6; Kâṭh. 23, 12; TS 3, 4, 11, 4; AV 20, 69, 4.
tvaṃ soma kratubhiḥ 4, 14, 1; RV 1, 91, 2; TB 2, 4, 3, 8. 8, 3, 1.
tvaṃ soma tanûkṛdbhyo 1, 2, 13; (3, 9, 1); RV 8, 79 (68), 3; Kâṭh. 3, 1; Kap. S. 2, 8; TS 1, 3, 4, 1; 6, 3, 2, 2; VS 5, 35.
tvaṃ soma pitṛbhiḥ saṃvidâno 4, 10, 6; RV 8, 48, 13; Kâṭh. 21, 14; TS 2, 6, 12, 2; TB 2, 6, 16, 1; VS 19, 54.
tvaṃ soma pracikito 4, 10, 6; RV 1, 91, 1; Kâṭh. 21, 14; TS 2, 6, 12, 1; TB 2, 6, 16, 1; VS 19, 52.
tvaṃ soma mahe bhagaṃ 4, 10, 6; RV 1, 91, 7; Kâṭh. 2, 14; 20, 15; TB 2, 6, 16, 1.
tvaṃ somâsi satpatis 4, 10, 1; (4, 10, 5; 4, 11, 2; 4, 13, 5); RV 1, 91, 5; Kâṭh. 2, 14; TS 4, 3, 13, 1; TB 3, 5, 6, 1.
tvaṃ ha yad yavishṭhya 4, 11, 6; RV 8, 75 (64), 3; Kâṭh. 7, 17; TS 2, 6, 11, 1.
tvaṃ hi manyo abhibhûtyojâḥ 4, 12, 3; RV 10, 83, 4; AV 4, 32, 4.
tvaṃ hy agne agninâ 4, 10, 2; (4, 10, 3); RV 8, 43, 14; Kâṭh. 15, 12; TS 1, 4, 46, 3; 3, 5, 11, 5.

TS 2, 4, 14, 3; VS 37, 37; SV 1, 234; 2, 159; AV 20, 98, 1.
tvâ yujâ tava tat soma 4, 11, 2; RV 4, 28, 1.
tvishîmanto adhvarasyeva 4, 14, 11; RV 6, 66, 10.
daṃshṭrâbhyâm malimlûn 2, 7, 7; Kâṭh. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 2. VS 11, 78.
dakshiṇâ vâi deveshv âsîd 3, 6, 8.
dadân mâ iti vâi dîyate 1, 5, 12.
dadhanve vâ 2, 13, 5; RV 2, 5, 3; TS 3, 3, 3, 3; SV 1, 94.
dadhikrâvâṇaṃ bubudhâno agniṃ 4, 11, 1; RV 7, 44, 3.
dadhikrâvṇo akârishaṃ 1, 5, 1; 1, 5, 6; (3, 13, 1; 4, 11, 1); RV 4, 39, 6; Kâṭh. 6, 9; 7, 4; 5, 4, 8; Kap. S. 4. 8; 5, 3; TS 1, 5, 11, 4; 7, 4, 19, 4; VS 23, 32; TB 3, 9, 7, 5; SV 1, 358; AV 20, 137, 3.
daça prâcîr daça bhâsi 4, 9, 5; TA 4, 6.
dâ no agne çatino 4, 12, 2; (4, 14, 16); TS 2, 2, 12, 6.
diteḥ putrâṇâm aditer akârisham 1, 3, 9; AV 7, 7, 1.
divam brûmo nakshatrâṇi 2, 7, 13; AV 11, 6, 10.
divas pari prathamaṃ jajñe 2, 7, 9; RV 10, 45, 1; Kâṭh. 16, 9; TS 1, 3, 14, 5; 4, 2, 2, 1; VS 12, 18; Nir. 4, 24.
divas pṛthivyâḥ pary antarikshâd 3, 16, 3; AV 19, 3, 1.
divâ cit tamaḥ kṛṇvanti 2, 4, 7; RV 1, 38, 9; Kâṭh. 11, 9; TS 2, 4, 8, 1.
divi dhâ imaṃ yajñaṃ 4, 9, 9; VS 38, 11.
divo mûrdhâsi 2, 12, 3; Kâṭh. 18, 15; 39, 1; Kap. S. 29, 4; TS 4, 3, 4, 2; VS 18, 54.
divy anyaḥ sadanaṃ 4, 14, 1; RV 2, 40, 4; TB 3, 8, 1, 5.
diça enaṃ vyâsthâpayati 4, 4, 4; TB 1, 7, 7.
dîkshito 'yam asâv âmushyâyaṇaḥ 3, 6, 9.
dîrghas te astv aṅkuço 4, 12, 8; RV 8, 17, 10; Kâṭh. 6, 10; AV 20, 5, 4.
duhça[illegible]sâbhyâṃ 4, 14, 17.
duro devîr diço 3, 11, 11; Kâṭh. 38, 10; TB 2, 6, 18, 2; VS 21, 16.
dûtaṃ vo viçvavedasaṃ 2, 13, 5; RV 4, 8, 1; Kâṭh. 12, 15; SV 1, 12.
dṛṃhasva devi pṛthivi 2, 7, 7; Kâṭh. 16, 7; TS 4, 1, 9, 2; VS 11, 69.
dṛçâno rukma uruyâ vibhâti 2, 7, 8; (3, 2, 1); RV 10, 45, 8; Kâṭh. 16, 8; 16, 9; 19, 11; Kap. S. 32, 1; TS 1, 3, 14, 5; 4, 1, 10, 4. 2, 2, 4; VS 12, 1. 25.
dṛshṭvâ parisruto 3, 11, 6; Kâṭh. 38, 1; TB 2, 6, 4, 3; VS 19, 79.
dṛshṭvâ rûpe 3, 11, 6; Kâṭh. 38, 1; TB 2, 6, 2, 3; VS 19, 79.
devatânâṃ vâ etad âyatanaṃ 1, 4, 10; Kâṭh. 32, 7.
deva tvashṭar bhûri te 1, 2, 17; Kâṭh. 3, 7; Kap. S. 2, 14; TS 1, 3, 10, 1; 6, 3, 11, 2.
deva tvashṭar (4, 14, 8).
devam barhiḥ sarasvatî 3, 11, 5; VS 21, 48.
devam barhiḥ sudevaṃ 4, 13, 8; Kaṭh. 19, 13.
devaçrutâu deveshv âghoshethâṃ 1, 2, 9; Kâṭh. 2, 10; VS 5, 17.
deva savitaḥ prasuva 1, 11, 1; Kâṭh. 13, 14; 15, 11; TS 1, 7, 7, 1; 4, 1, 1, 2; VS 9, 1; 11, 7; 30, 1.
devas tvâ savitâ punâtv 1, 2, 1; (3, 6, 3); Kâṭh 2, 1; Kap. S. 1, 13.
devas tvâ savitodvapatu 2, 7, 6; 4, 9, 1; (3, 1, 8); Kâṭh. 16, 6; 19, 7; Kap. S. 30, 5; TA 4, 3, 2; 5, 3, 6; VS 11, 63.
devasya tvâ savituḥ prasava iti 3, 8, 8; Kâṭh. 31, 7; 31, 8; TS 2, 6, 4; 5, 1, 4; 6, 4, 4; TB 3, 2, 9; TA 5, 7.
devasya tvâ savituḥ prasave 'çvinor bâhubhyâm pûshṇo hastâbhyâm â dadâ 1, 1, 10; 4, 1, 2; 4, 1, 10; Kâṭh. 1, 9; 2, 11 u. 12; 3, 3 u. 5; Kap. S. 1, 9; 2, 12; TS 7, 1, 11.
devasya tvâ savituḥ prasave 'çvinor bâhubhyâm pûshṇo hastâbhyâm âdade 1, 2, 10; 1, 3, 3; 3, 11, 8; 4, 9, 7; Kâṭh. 1, 2; 2,

9, 16; 1; 5, 1, 2; Kap. S. 2, 5; 2, 6; 2, 10; TS 1, 3, 1; 4, 1, 3; TA 4, 8.
devasya vaḥ savituḥ 1, 1, 9; 4, 1, 9.
devasya savituḥ prasave 1, 11, 7.
devâ anyonyasya çrâishṭhye 3, 7, 10.
devâ asurâṇâṃ veçatvam upâyan 2, 3, 7.
devâ oshadhîshu pakvâsv 4, 3, 2.
devâḥ çarmaṇyâ mitra varuṇâryaman 2, 4, 7; Kâṭh. 11, 9.
devâḥ sapîtayo apâṃ 2, 4, 7.
devâ jîvanakâmyâ 4, 14, 17; TB 3, 7, 12, 1; TA 2, 3, 2.
devâ deveshv adhvaryanto 2, 10, 5; Kâṭh. 18, 3; 21, 8; TS 4, 6, 3, 3.
devânâṃ ca ṛshîṇâṃ 2, 9, 1
devânâm asi vahnitamaṃ 1, 1, 5; 4, 1, 5; Kâṭh. 1, 4; Kap. S. 47, 3.
devanâm idaṃ nihitaṃ yad asti 1, 2, 10.
devânâm esha upanâha 2, 5, 10; Kâṭh. 13, 9; TS 3, 3, 9, 1.
devânâm patnîr uçatîr 4, 13, 10; RV 5, 46, 7; TB 3, 5, 12, 1; AV 7, 49, 1; Nir. 12, 45.
devânâm bhadrâ sumatir 4, 14, 2; RV 1, 89, 2; VS 25, 15; Nir. 12, 39.
devânâm manve adhi no 3, 16, 5; TS 4, 7, 15, 5.
devân janam agan yajña 1, 4, 9; Kâṭh. 5, 6; 32, 6.
devâ vasavyâ agne 2, 4, 7 u. 8; Kâṭh. 11, 9; TS 2, 4, 8.
devâ vâi nânâ yajñân 1, 11, 5.
devâ vâi sattram âsata 4, 5, 9; Kâṭh. 10, 2
devâ vâi sarve sahântarvanto 4, 2, 13.
devâç ca vâ asurâç câspardhanta 1, 9, 8; 2, 5, 3; 3, 10, 6; 4, 3, 4.
devâç ca vâ asurâç câsmiṃ lloka âsant 1, 10, 5; Kâṭh. 35, 20; Kap. S. 48, 18.
devîr âpo apâṃ napâd 2, 6, 7; Kâṭh. 15, 6.
devîr âpo madhumatîḥ 2, 6, 8; 4, 4, 2.
devebhyo vanaspate havîṃshi 4, 13, 7; Kâṭh. 18, 21; TB 3, 6, 11, 2.
devebhyo vâ agniṃ cikyânebhyo 3, 4, 9.
devebhyo vâi mânushebhyaḥ 4, 5, 3.
devo naḥ savitâ punâtv 2, 6, 8; (4, 4, 2); Kâṭh. 1, 5; 15, 6; 23, 1; Kap. S. 1, 5; 47, 4.
devo vaḥ savitotpunâtv 1, 1, 6; 1, 1, 9; (4, 1, 6; 4, 1, 9); Kâṭh. 31, 4; TS 1, 1, 5.
devo vo draviṇodâḥ 2, 13, 8; RV 7, 16, 11; SV 1, 55; 2, 863.
dehi me dadâmi te 1, 10, 2; TS 1, 8, 4, 1; VS 3, 50.
dâivîṃ dhiyam manâmahe 1, 2, 3; (3, 6, 9); Kâṭh. 23, 5; Kap. S. 1, 16; TS 1, 2, 3; 6, 1, 4, 4.
dâivyâ mimânâ manasâ 3, 11, 1; Kâṭh. 38, 6; TB 2, 6, 8, 3; VS 20, 42.
dâivyâya dhâtre deshṭre 2, 10, 5; Kâṭh. 18, 3; Kap. S. 28, 3; VS 17, 56.
dâivyâ hotârâ ûrdhvam imam adhvaraṃ 2, 12, 6; Kâṭh. 18, 17; TS 4, 1, 8, 2.
dâivyâ hotârâ prathamâ suvâcâ 4, 13, 3; RV 10, 110, 7; Kâṭh. 16, 20; TB 3, 6, 3, 3; VS 29, 32; AV 5, 12, 7; Nir. 8, 12.
dâivyâ hotârâ bhishaje 3, 11, 11; Kâṭh. 38, 10; TB 2, 6, 18, 3; VS 21, 18.
dyâvâ naḥ pṛthivî imaṃ 4, 10, 3; RV 2, 41, 20; TS 4, 1, 11, 4; Nir. 9, 38.
dyâuḥ pitaḥ pṛthivi 4, 14, 11; RV 6, 51, 5; TB 2, 8, 6, 5.
dyâur âsît pûrvacittir 3, 12, 19; Kâṭh. 5, 4, 7; TS 7, 4, 18, 1; VS 23, 12. 54.
dyâus te pṛshṭham pṛthivî sadhastham 2, 7, 2; Kâṭh. 5, 5, 5; TS 4, 1, 2, 3; 5, 1, 2, 4.
drapsaç caskanda pṛthivîm 2, 5, 10; (3, 2, 6; 4, 8, 9); (2, 7, 15 drapsaç caskanda); RV 10, 17, 11 (prathamâṃ); Kâṭh. 13, 9; 16, 15; 20, 5; 35, 8; Kap. S. 25, 5; 32, 7; 48, 9; TS 3, 1, 8, 3; 4, 2, 8, 2. 9, 5; 5, 2, 8, 2; TA 6, 6, 1; VS 13, 5; AV 18, 4, 28.
drâpe andhasas pate 2, 9, 9; TS 4, 5, 10; VS 16, 47.

drupadâd iven mumucânah 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 5; TB 2, 4, 4, 9. 6, 6, 3; VS 20, 20; AV 6, 115, 3.
drvannaḥ sarpirâsutiḥ 2, 7, 7; (3, 1, 9); RV 2, 7, 6; Kâṭh. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 9, 2; VS 11, 70.
dvâro devîr anv asya viçvâ 2, 12, 6; Kâṭh. 18, 17; Kap. S. 29, 5; TS 4, 1, 8, 2; VS 27, 16; AV 5, 27, 7.
dvipâdâ yâ catushpadâ 3, 12, 21; Kâṭh. 5, 10, 5; TS 5, 2, 11, 1; VS 23, 34.
dve duhanty agnihotrâya 1, 8, 6.
dve srutî açṛṇavam 2, 3, 8; (3, 11, 10 dve srutî); RV 10, 88, 15; Kâṭh. 17, 19; 38, 2; TB 1, 4, 3, 3; 2, 6, 3, 5; VS 19, 47; Çat. B. 14, 9, 1, 4.
dhanvanâ gâ dhanvanâjiṃ 3, 16, 3; RV 6, 75, 2; Kâṭh. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 1; VS 29, 39; Nir. 9, 17.
dharṇasâya svâhâ 3, 12, 12.
dhartrî diçâṃ kshatram idaṃ 3, 16, 4; TS 4, 4, 12, 3.
dhâtâ dadâti dâçushe 4, 12, 6; TS 3, 3, 11, 3; AV 7, 17, 2.
dhâtâ dadhâtu no rayiṃ 4, 12, 6; Kâṭh. 13, 16; TS 3, 3, 11, 3; AV 7, 17, 1.
dhâtâ râtiḥ savitedaṃ 1, 3, 38; Kâṭh. 4, 12; 13, 9 u. 10; Kâp. S. 3, 10; TS 1, 4, 44; VS 8, 17.
dhâmno dhâmno (3, 11, 10; P setzt râjan hinzu); Kâṭh. 3, 8; TS 1, 3, 11, 1; AV 7, 83, 2.
dhârayanta âdityâso jagat sthâ 4, 12, 1; (4, 14, 14 dhârayantaḥ); RV 2, 27, 4; Kâṭh. 11, 12; TS 2, 1, 11, 4; TB 2, 8, 1, 6.
dhiyam pûshâ jinvatu 4, 14, 1; RV 2, 40, 6; TB 2, 8, 1, 6.
dhûmrâ vâsantây 3, 13, 19; VS 24, 11.
dhruvakshitir dhruvayonir 2, 8, 4; Kâṭh. 17, 1; Kap. S. 25, 10; TS 4, 3, 4; VS 14, 1.
dhruvaṃ dhruveṇa havishâ 1, 3, 15; RV 10, 173, 7; Kâṭh. 35, 7; Kap. S. 48, 9; TS 3, 2, 8, 6; VS 7, 25; AV 7, 94, 1.
dhruvâ diçâṃ vishṇupatny 3, 16, 4; TS 4, 4, 12, 5.
nakish ṭaṃ karmaṇâ naçan na pra 4, 11, 2; RV 8, 31, 17; Kâṭh. 11, 12; TS 1, 8, 22, 4.
naktoshâsâ samanasâ 2, 7, 9; (2, 7, 9 u. 16; 4, 10, 2; naktoshâsâ); Kâṭh. 16, 8; 18, 4; 19, 11; 21, 9; Kap. S. 32, 1; TS 4, 1, 10; 4. 6, 5, 2. 7, 12, 2; 5, 1, 10, 4. 4, 7, 2. 9, 3; VS 12, 2; 17, 70.
nakshatrâṇâṃ sakâçân mâ yâushaṃ 1, 2, 3.
na taṃ vidâtha ya imâ jajâna 2, 10, 3; RV 10, 82, 7; Kâṭh. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 2; VS 17, 31; Nir. 14, 10.
na tvâvaṃ anyo divyo na pârthivo 2, 13, 9; RV 7, 32, 23; Kâṭh. 39, 12; VS 27, 36; SV 2, 31; AV 20, 121, 2.
na dakshiṇâ vicikite 4, 14, 14; RV 2, 27, 11; TS 2, 1, 11, 5; TB 2, 8, 1, 6.
na purâ sûryasyodetor 1, 6, 10.
nama âçusheṇâya 2, 9, 6.
nama ishukṛdbhyo 2, 9, 4; Kâṭh. 17, 13; Kap. S. 27, 3.
namaḥ çikhaṇḍine ca 2, 9, 8.
namaḥ su te nirṛte 2, 7, 12; Kâṭh. 16, 12; Kap. S. 25, 3; VS 12, 63.
namas tâ âtânânarvâ prehi 1, 2, 16.
namas tâ âyudhâyâ- 2, 9, 2; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 14.
namas te agnâ ojase 4, 11, 6; RV 8, 75, 10; Kâṭh. 7, 17; TS 2, 6, 11, 2; SV 1, 11; 2, 998.
namas te rudra manyava 2, 9, 2; (4, 12, 1); Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1; VS 16, 1.
namas te harase 2, 10, 1; Kâṭh. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 3; 5, 4, 4, 5; VS 17, 11; 36, 20.
name tad upadambhishar 4, 2, 5; (4, 2, 8).
namo astu sarpebhyo 2, 7, 15; Kâṭh. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 8, 3; VS 13, 6.
namo girikebhyo 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6.

namo dundubhaye 2, 9, 7; TS 4, 5, 7.
namo nîlakapardâya 2, 9, 2,
namo brâhmaṇebhyo 2, 9, 5
namo mahimne cakshushe 2, 5, 10; Kâṭh. 13, 9 u. 10; TS 3, 3, 9, 1.
namo mitrasya varuṇasya cakshase 1, 2, 6; (3, 7, 8); RV 10, 37, 1; Kâṭh. 2, 7; 24, 7; Kap. S. 2, 1; 37, 8; TS 1, 2, 9, 1; 6, 1, 11, 6; VS 4, 35.
nâmo vâce 4, 9, 2.
namo hiraṇyabâhave 2, 9, 3; Kâṭh. 17, 12; Kap. S. 27, 2; TS 4. 5, 2; VS 16, 17.
na yajamâna rishyasi 4, 11, 2; RV 8, 31, 16; Kâṭh. 11, 12; TS 1, 8, 22, 4.
na yûpam achâishyatâ 3, 9, 2.
narâçaṃsaḥ prati çûro 3, 11, 1; Kâṭh. 38, 6; TB 2, 6, 8, 1; VS 20, 37.
narâçaṃsasya mahimânam 4, 13, 3; RV 7, 2, 2; Kâṭh. 37, 4; TB 3, 6, 3, 1; VS 29, 27; Nir. 8, 7.
narâçaṃso agniḥ sukṛd 2, 12, 6.
na vâ etan mriyase 1, 2, 15; VS 23, 16; 25, 44.
navo navo bhavati jâyamâno 4, 12, 2; RV 10, 85, 19; Kâṭh. 10, 12; TS 2, 3, 5, 3. 4, 14, 1; TB 3, 1, 3; AV 7, 81, 2; 14, 1, 24; Nir. 11, 6.
navâite prâtar grahâ 4, 6, 1.
nahi teshâm amâ satâm 1, 5, 4; RV 10, 185, 2 (amâ cana); Kâṭh. 7, 2; Kap. S. 5, 2; VS 3, 32.
nâṇâ hi vâṃ devahitaṃ 2, 3, 8; (3, 11, 7); TB 1, 4, 3, 2; 2, 6, 1, 4; VS 19, 7.
nâbhâ pṛthivyâḥ samidhâno 2, 7, 7; (3, 1, 9); Kâṭh. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 10, 1; VS 11, 76.
nâbhir me cittaṃ vijñânaṃ 3, 11, 8; Kâṭh. 38, 4; VS 20, 9.
nâmâni te çatakrato 4, 12, 3; RV 3, 37, 3; AV 20, 19, 3.
nikramaṇaṃ nishadanam 3, 16, 1; RV 1, 164, 14; Kâṭh. 6, 6, 5; TS 4, 6, 9, 1; VS 25, 38.
nigrâbhyâḥ stha 1, 3, 2; Kâṭh. 3, 10; Kap. S. 2, 17; TS 3, 1, 8.
nityahotâraṃ tvâ kave 1, 1, 12; vgl. vîtihotraṃ tv. k. Kâṭh. 1, 11; TS 1, 1, 11, 2; VS 2, 5.
nidhâyo vâ 4, 9, 21.
nirdagdhaṃ rakshâ iti 4, 1, 8.
nirdagdhaṃ raksho 1, 1, 8; Kâṭh. 31, 6; Kap. S. 1, 7.
nir yakshmam acîcate 4, 14, 17; TA 2, 4, 6.
niveçanaḥ saṃgamano vasûnâṃ 2, 7, 12; (3, 2, 4); Kâṭh. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TS 4, 2, 5, 4; 5, 2, 4, 4; VS 12, 66; AV 10, 8, 42.
nishasâda dhṛtavrato 1, 6, 2; 2, 6, 12; 2, 7, 16; 4, 4, 6; RV 1, 25, 10; Kâṭh. 2, 7; 7, 14; 8, 7; 15, 8; 38, 4; Kap. S. 7, 4; TS 1, 8, 16, 1; TB 1, 7, 10, 2; 2, 6, 7, 1; VS 10, 27; 20, 2.
nishkṛtir nâma vo mâtâ 2, 7, 13; RV 10, 97, 9 (ishkṛtir); Kâṭh. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 5, 6, 2; VS 12, 83.
ni hotâ hotṛshadane 2, 7, 3; (4, 10, 4 ni hotâ); RV 2, 9, 1; Kâṭh. 16, 3; 15, 12; 19, 4; Kap. S. 30, 2; TS 4, 5, 11, 2; 4, 1, 3, 3; 5, 1, 4, 5; VS 11, 36.
nû no râsva sahasravat 4, 11, 2; RV 3, 13, 7; Kâṭh. 2, 15.
nṛvad vaso sadam id 4, 13, 6; RV 6, 1, 12; Kâṭh. 18, 20; TB 3, 6, 10, 5.
ny agniṃ jâtavedasaṃ hotravâhaṃ 4, 11 1; RV 5, 26, 7; Kâṭh. 2, 14.
nyadhur mâtrâyâṃ kavayo 2, 7, 16.
pañcacitikaḥ kâryaḥ 3, 3, 3.
pañca diço dâivîr yajñam avantu 2, 10, 5; Kâṭh. 18, 3; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3, 2; 5, 4, 6, 2; VS 17, 54.
pañcabhir dhâtâ vidadhâ 2, 13, 10; Kâṭh. 39, 10; TS 4, 3, 11, 2.
pañca vyushṭîr anu pañca dohâ 2, 13, 10; Kâṭh. 26, 11; 39, 10; TS 4, 3, 11, 2; AV 8, 9, 15.

pañcasavaṃ vâi yajñas 4, 8, 5.
patnî vâi pracyavamânâ- 3, 10, 1.
padaṃ devasya namasâ 4, 13, 6; RV 6, 1, 4; TB 3, 6, 10, 2; Nir. 4, 19.
payaḥ pṛthivyâm payâ oshadhîshu 2, 12. 1; Kâṭh. 18, 13; TS 4, 7, 12, 2; VS 18, 36.
payasaḥ çukram amṛtaṃ 3, 11, 9; Kâṭh. 38, 3; TB 2, 6, 4, 2; VS 19, 84.
para ṛṇâ sâvîr 4, 14, 9; RV 2, 28, 9.
paramasyâḥ parâvato 2, 7, 7; (3, 1, 9); Kâṭh 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 9, 2; VS 11, 72.
parameshṭhine dvâdaçakapâlaṃ 2, 2, 5.
parasyâ adhi saṃvato 2, 7, 7; (3, 1, 9); RV 8, 75 (64), 15; Kâṭh. 7, 17; 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 2, 6, 11, 3; 4, 1, 9, 2; VS 11, 71.
pari te dûḍabho ratho 1, 5, 4; (1, 5,5 u. 11); RV 4, 9, 8; Kâṭh. 7, 2 u. 4; Kap. S. 5, 3; VS 3, 36.
pari te dhanvano hetir 2, 9, 2; Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 12.
pari trivishṭy adhvaraṃ 4, 13, 4; RV 4, 15, 2; Kâṭh. 16, 21; 38, 12; TB 3, 6, 4, 1.
pari tvâ girvaṇo gira 1, 2, 11; RV 1. 10, 12; Kâṭh. 2, 12; TS 1, 3, 1, 2; 6, 2, 10, 7; VS 5, 29.
pari tvâgne puraṃ vayaṃ 2, 7, 2; RV 10, 87, 22; Kâṭh. 16, 2; 19, 3; 38, 12; Kap. S. 30, 1; TS 1, 5, 6, 4; 4, 1, 2, 5; VS 11, 26; AV 7, 71, 1; 8, 3, 22.
pari no rudrasya hetir vṛṇaktu 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6; 46, 8; VS 16, 50.
pari vâjapatiḥ kavir 1, 1, 9; RV 4, 15, 3; Kâṭh. 16, 2 u. 21; 19, 3; 38, 12; Kap. S. 30, 1; TS 4, 1. 2, 5; TB 3, 6, 4, 1; VS 11, 25; SV 1. 30.
parîto shiñcatâ sutaṃ 3, 11, 7; RV 9, 107, 1; Kâṭh. 37, 18; TB 2, 6, 1, 1; VS 19, 2; SV 1, 512; 2, 663.
paretana pitaraḥ somyâso 1, 10, 3; Kâṭh. 9, 6; Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 2.
pareyivâṃsam pravato 4, 14, 16; RV 10, 14, 1; TA 6, 1, 1; AV 18, 1, 49; Nir. 10, 20.
paro divaḥ para enâ pṛthivyâḥ 2, 10, 3; RV 10, 82, 5; Kâṭh. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 2; VS 17, 29.
paro mâtrayâ tanvâ 4, 14, 5; RV 7, 99, 1; TB 2, 8, 3, 2,
parjanyâya pragâyata 4, 12, 5; RV 7, 102, 1; Kâṭh. 20, 15; TB 2, 4, 5, 5; TA 1, 29, 1.
parvataç cin mahi vṛddho 4, 12, 5; RV 5, 60, 3; TS 3, 1, 11, 5.
parvatâç câ me girayaç ca me 2, 11, 5.
pavamânaḥ punâtu mâ 3, 11, 10; AV 6, 19, 2.
pavamânaḥ svar janaḥ 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 2; TB 1, 4, 8; 2, 6, 3, 4.
pavitraṃ vitanvanti 4, 5, 6.
pavitram asi yajñasya 3, 11, 10.
pavitreṇa punâhi mâ 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 2; TB 1, 4, 8, 1; VS 19, 40.
paçum badhnâmi varuṇâya râjñâ 2, 5, 6; Kâṭh. 13, 2.
paçûnâṃ jyotir asi 4, 9, 10.
paçûn me çaṃsya pâhi 1, 5, 14.
pashṭhavâho virâja 3, 13, 18; VS 24, 13.
pâtaṃ no açvinâ 3, 11, 3; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 12, 3; VS 20, 62.
pâvakavarcâḥ çukravarcâ 2, 7, 14; RV 10, 140. 2; Kâṭh. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 3; VS 12, 107; SV 2, 1167.
pâvakâ naḥ sarasvatî 4, 10, 1; (4, 10, 3; 4, 11. 2); RV 1, 3, 10; Kâṭh. 4, 16; TB 2, 4, 3, 1; VS 30, 84; SV 1, 189 Nir. 11, 26.
pâvîravî kanyâ citrâyuḥ 4, 14, 3; RV 6, 49, 7; TS 4, 1, 11, 2; TB 2, 8, 2, 8.
pitâ vatsânâm patir aghnyânâm 2, 5, 10; 4, 2, 10; Kâṭh. 13, 9; TS 3, 3, 9, 2; AV 9, 4, 4
piprîhi devaṃ uçato 4, 10, 1; (4, 10, 4; 4, 13, 7 piprîhi devân); RV 10, 2, 1 Kâṭh. 8, 15; 18, 21; 20, 15; TS 4, 3, 13, 4; TB 3, 5, 7, 5. 6, 11, 4.

pṛthivyâḥ purîsham aṁy 2,8,1; Kâṭh. 17,6; Kap. S. 26, 5; VS 14, 4.
pṛthivyâi tvântarikshâya 1, 2, 11; 3, 8, 9; Kâṭh. 26, 5; Kap. S. 41, 3, TS 1, 3, 6; 6, 3, 4.
pṛthivyâi svâhântarikshâya 3, 12, 10; Kâṭh. 5, 1, 6; 5, 1, 8; 5, 5, 2; 37, 15; TS 7, 1, 15; VS 22, 29; AV 5, 9, 2. 3.
pṛthupâjâ amartyo 4, 10, 1; (4, 11, 2; pṛthupâjâs); RV 3, 27, 5; Kâṭh. 40, 14; TB 3, 6, 1, 3.
pṛçnis tiraççînapṛçnir 3,13,5; Kâṭh. 5,9,2; TS 5, 6, 12; VS 24, 4.
pṛshṭîr me râshṭram udaram 3,11,8; Kâṭh. 38, 4; VS 20, 8.
pṛshṭo divi pṛshṭo agniḥ 2, 13, 11; (3, 16, 4; 4, 11, 1; 4, 12, 4; 4, 14. 9 pṛshṭo divi); RV 1, 98, 2; Kâṭh. 4, 16; 40, 3; 11, 13; 20, 15; 22, 14 u. 15; TS 1, 5, 11, 1; 4, 4, 13, 5. 7, 15, 6; TB 3, 11, 6, 4; VS 18, 73.
pra kâravo mananâ 4, 14, 3; RV 3, 6, 1; TB 2, 8, 2, 5.
pra kshodasâ 4, 14, 7; RV 7, 95, 1.
praghâsyân havâmahe 1, 10, 2; Kâṭh. 9, 4; Kap. S. 8, 7; TS 1, 8, 3, 1; VS 3, 44.
pracaraṇyâm agre gṛhṇâty 4, 5, 2.
pra carshaṇibhyaḥ 4, 10, 4; (4, 13, 5; 4, 14, 8); RV 1, 109, 6; Kâṭh. 4, 15; TS 4, 2, 11, 1; TB 2, 8, 5, 1.
pra citram arkaṃ gṛṇate 4, 10, 3; (4, 14, 11); RV 6, 66, 9; Kâṭh. 20, 15; TS 4, 1, 11, 3; TB 2, 8, 5, 5; Nir. 3, 21.
prajâ agne saṁvâsaye 1, 6, 1; Kâṭh. 7, 12; TB 1, 2, 1, 13.
prajâḥ sṛshṭvâṁho 'vayajya vṛtraṁ hatvâ 1, 10, 17; Kâṭh. 36, 8 u. 11.
prajâḥ sṛshṭvâṁho 'vayajya so 'kâmayata 1, 10, 14; Kâṭh. 9, 16
praj [illegible] ivatsaro no 2, 13, 22.
prajâpataye ca vâyave ca 3, 14, 11; VS 24, 30.
[illegible]pataye purushân 3, 14, 8; VS 24, 29.
prajâpatiḥ prajâ asṛjata tâ enaṁ sṛshṭâ 2, 5, 6.
prajâpatiḥ prajâ asṛjata tâ vâi 1, 8, 4.
prajâpatiḥ prajâ asṛjata sa vâ agnim 1, 8, 1.
prajâpatim prathamaṁ 4, 14, 1; TB 2, 8, 1, 4.
prajâpatir vâ amanyata 3, 1, 8.
prajâpatir vâ âgrâyaṇo 4, 6, 4.
prajâpatir vâ idam agra âsît 1, 6, 3; Kâṭh. 6, 1; Kap. S. 3, 12.
prajâpatir vâ eka âsît 1, 9, 3; 4, 2, 1.
prajâpatir vâ etam agre 3, 4, 8; Kâṭh. 22, 4.
prâjâpatir vâi trîn mahimno 4, 2, 12.
prajâpatir vâi devebhyo bhâgadheyâni 2, 2, 8.
prajâpatir vâi devebhyo yajñân 4, 7, 6.
prajâpatir vâi na vyâharat 4, 2, 8.
prajâpatish ṭvâ sâdayatu 4, 9, 16; Kâṭh. 39, 3; VS 13, 17.
prajâpate tvaṃ nidhipâḥ 4, 14, 1; TB 2, 8. 1, 3.
prajâpate na tvad etâny 2, 6, 12; (cf. das Folgende); RV 10, 121, 10; TS 1, 8, 14, 2; 3, 2, 5, 6; TB 2, 8, 1, 2; 3, 5, 7, 1; TA 10, 54; VS 10, 20; 23, 65; AV 7, 79, 4. 80, 3; Nir. 10, 43.
prajâpate nahi tvat tâny anyo 4, 14, 1; Kâṭh. 15, 8 (pr. nahi tvad anya); vgl. das Vorhergehende.
prajâpater vâ etaj jyeshṭhaṃ 1, 10, 3.
prajâpater vâ ete cakshushî 4, 6, 3.
prajâpates tapasâ vâvṛdhânaḥ 3, 16, 2; Kâṭh. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 4; VS 29, 11.
pra tat te adya çipivishṭa 4, 10, 1; RV 7, 100, 5; TS 2, 2, 12, 5; SV 2, 976; Nir. 5, 9.
pra tad vishṇuḥ stavate vîryeṇa 1, 2, 9; (3, 8, 7); (4, 11, 4; 4, 14, 5 pra tad vishṇuḥ); RV 1, 154, 2; Kâṭh. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 4; 40, 1; TB 2, 4, 3, 4. 8, 3, 2; 3, 1, 3, 3; VS 5, 20; AV 7, 26, 2. 3; Nir. 1, 20.

prati tyaḥ nâma râjyam 2, 6, 12; (4, 4, 6); Kâṭh. 15, 8.
prati spaço visṛjâ tûrṇitamo 2, 7, 15; RV 4, 4, 3; Kâṭh. 16, 15; Kap. S. 25, 5; TS 1, 2, 14, 1; VS 13, 11.
pratîpam anya ûrmir yudhyaty 4, 4, 1.
pratûrtaṃ vâjinn âdrava 2, 7, 2; Kâṭh. 19, 2; Kap. S. 29, 8; TS 4, 1, 2, 1; 5, 1, 2, 1; VS 11, 12.
pratûrvann ehy avakrâmann 2, 7, 2; (3, 1, 3); Kâṭh. 16, 1; 19, 2; Kap. S. 29, 8; TS 4, 1, 2, 1; 5, 1, 2, 3; VS 11, 15.
pra te mahe sarasvati 4, 12, 6.
pratyushṭaṃ rakshaḥ 1, 1, 11; TS 1, 1, 10; VS 1, 7. 29.
prathamâ vâṃ sarathinâ 3, 16, 2; Kâṭh. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 3; VS 29, 7.
prathamâ ha vyuvâsa 2, 13, 10; Kâṭh. 39, 10; AV 3, 10, 1.
pra devaṃ devavîtaye 4, 10, 3; RV 6, 16, 41; Kâṭh. 15, 12; TS 3, 5, 11, 4.
pra devaṃ devyâ dhiyâ 4, 10, 4; (4, 13, 1); RV 10, 176, 2; Kâṭh. 15, 12; TS 3, 5, 11, 1.
pra nûnam brahmaṇaspatir 1, 6, 2; RV 1, 40, 5; Kâṭh. 7, 14; VS 34, 57.
pra no yachatv aryamâ 1, 11, 4; RV 10, 141, 2; Kâṭh. 14, 2; Kap. S. 29, 2; TS 1, 7, 10, 2; VS 9, 29; AV 3, 20, 3.
prapathe pathâm ajanishṭa 4, 14, 16; RV 10, 17, 6; TB 2, 8, 5, 3; AV 7, 9, 1.
pra pûrvaje pitarâ navyasîbhir 4, 10, 3; (4, 14, 7 pra pûrvaje); RV 7, 53, 2; TS 4, 1, 11, 4; TB 2, 8, 4, 7.
pra prâyam agnir bharatasya 2, 7, 10; RV 7, 8, 4; Kâṭh. 16, 10; Kap. S. 25, 1; TS 2, 5, 12, 4; 4, 2, 3, 2; VS 12, 34.
pra bâhavâ sisṛtaṃ jîvase nâ 4, 11, 2; (4, 14, 10 pra bâhavâ); RV 7, 62, 5; Kâṭh. 12, 14; TS 1, 8, 22, 3; 2, 5, 12, 3; TB 2, 7, 15, 6. 8, 6, 7; VS 21, 9.
pra budhnyâ va îrate 4, 10, 5; RV 7, 56, 14; Kâṭh. 21, 13; TS 4, 3, 13. 6.
pramuñca dhanvanas 2, 9, 2; Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 3; VS 16, 9.
pra yâbhir yâsi dâçvâṃsam 4, 10, 6; (4, 12, 2 pra yâbhiḥ); RV 7, 92, 3; Kâṭh. 10, 12; TS 2, 2, 12, 7; TB 2, 8, 1, 1; VS 27, 27.
pra vaḥ çukrâya 4, 14, 3; RV 7, 4, 1; Kâṭh. 7, 16; TB 2, 8, 2, 3.
pra vâ ṛcâ ha prayachati 4, 8, 7.
pra vâ eko mimaya 4, 12, 6; RV 2, 29, 5.
pra vâtâ vânti 4, 12, 5; RV 5, 83, 4; TA 6, 6, 3.
pra vâm arcanty ukthino 4, 11, 1; RV 3, 12, 5; SV 2, 925. 1053.
pra vâyum acha bṛhatî 4, 10, 6; (4, 12, 2; 4, 14, 2 pra vâyum); RV 6, 49, 4; TB 2, 8, 1, 1; VS 33, 55.
pra vo vâjâ abhidyavo 1, 6, 1; (4, 14, 3 pra vaḥ); RV 3, 27, 1; TS 2, 5, 7, 2; TB 3, 5, 2, 1; Mân. Çr. 6, 1, 3.
pra çukrâitu devî 4, 9, 14; RV 7, 34, 1; TA 4, 17, 1.
prasadya bhasmanâ yonim 2, 7, 10; Kâṭh. 16, 10; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 3; VS 12, 38.
pra sa mitra marto astu 4, 10, 2; (4, 12, 6 pra sa mitra); RV 3, 59, 2; Kâṭh. 23, 12; TS 3, 4, 11, 5; TB 2, 8, 7, 4; 3, 7, 9, 5; Nir. 2, 13.
pra sasâhishe puruhûta 4, 12, 3; RV 10, 180, 1; Kâṭh. 10, 12; 38, 7; TS 3, 4, 11, 4; TB 2, 6, 9, 1; 3, 5, 7, 4.
prasvânkte prajâtyâ 3, 6, 3.
prâcî dig vasanta ṛtur 2, 7, 20.
prâcî diçâṃ sahayaçâ 3, 16, 4; Kâṭh. 22, 14; TS 4, 4, 12, 2.
prâcînam barhiḥ pradiçâ 4, 13, 3; RV 10, 110, 4; Kâṭh. 16, 20; TB 3, 6, 3, 2; VS 29, 29; AV 5, 12, 4; Nir. 8, 9.
prâcîm anu pradiçam prehi vidvân 1, 6, 2; (2, 10, 6 prâcîm anu); Kâṭh. 7, 13; 18, 4;

21, 9; Kap. S. 6, 3; 28, 4; TS 5, 6, 5; VS 17, 66.
prâcyâ tvâ diçâ sâdayâmy 2, 8, 11.
prâcyâṃ diçi tvam indrâsi 4, 12, 2; Kâṭh. 8, 17; TS 2, 4, 14, 1.
prâcyâi diçe svâhâ 3, 12, 8; VS 22, 24.
prâṇadâ apâṇadâ 2, 10, 1; Kâṭh. 17, 17; TS 4, 6, 1, 4; VS 17, 15.
prâṇam me pâhy apânam me pâhi 2, 8, 2; VS 14, 8.
prâṇâd apânaṃ saṃtanv 2, 13, 3.
prâṇâya svâhâpânâya 3, 12, 20; Kâṭh. 5, 4, 10; TS 7, 4, 21; TA 4, 15; VS 22, 23; 23, 18.
prâṇebhyo vâi tâḥ prajâḥ 1, 10, 8.
prâṇo vâi gâyatrî 3, 4, 4.
prâtar yajadhvam açvinâ 4, 12, 6; RV 5, 77, 2; TB 2, 4, 3, 13; Nir. 12, 5.
prâtaryâvâṇâ prathamâ yajadhvam 4, 12, 6; RV 5, 77, 1; TB 2, 4, 3, 13.
priyâ vo nâma huve 4, 11, 2; RV 7, 56, 10; Kâṭh. 8, 17; TS 2, 1, 11, 1.
pred agne jyotishmân 2, 7, 10; (3, 2, 2); Kâṭh. 16, 10; 19, 12; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 1; 5, 2, 2, 2; VS 12, 32.
preddho agne dîdihi 2, 10, 6; (3, 3, 9; 4, 10, 1 u. 5); RV 7, 1, 3; Kâṭh. 2, 15; 18, 4; 19, 14; 20, 14; 21, 9; 35, 1; 39, 15; Kap. S. 28, 4; 48, 2; TS 4, 6, 5, 4; 5, 4, 7, 3; VS 17, 76; SV 2, 725.
preyam agâd dhishaṇâ 1, 1, 2; (4, 1, 2); Kâṭh. 1, 2; 47, 1; TS 1, 1, 2, 1; TB 3, 2, 2, 2.
prehi prehi pathibhiḥ 4, 14, 16; RV 10, 14, 7; AV 18, 1, 54.
prothad açvo na yavase 2, 8, 14; RV 7, 3, 2; Kâṭh. 17, 10; Kap. S. 26, 9; TS 4, 4, 3, 8; VS 15, 62; SV 2, 570.
pro shv asmâi puroratham 4, 12, 4; RV 10, 133, 1; TS 1, 7, 13, 5; TB 2, 5, 8, 1; SV 2, 1151; AV 20, 95, 2.
prâitu brahmaṇaspatiḥ 4, 9, 1; RV 1, 40, 3; VS 33, 89; 37, 7; TA 4, 2, 2; 5, 2, 6; SV 1, 56.
prâitu vâjî kanikradan 2, 7, 4; Kâṭh. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 3; 5, 1, 5, 6; VS 11, 46.
prâiyamedhâ vâi sarve 1, 6, 7.
prâishâm ajmeshu vithureva 4, 11, 2; RV 1, 87, 3; TS 4, 3, 13, 7.
phalgunîpûrṇamâse brâhmaṇasyâdadhyât 1, 6, 9.
baḍ itthâ parvatânâṃ 4, 12, 2; RV 5, 84, 1; Kâṭh. 10, 12; TS 2, 2, 12, 2; Nir. 11, 37.
babhrur aruṇababhruḥ 3, 13, 3.
barhishadaḥ pitara ûty arvâg 4, 10, 6; RV 10, 15, 4; Kâṭh. 21, 14; TS 2, 6, 12, 2; TB 2, 6, 16, 1; VS 19, 55; AV 18, 1, 51; Nir. 4, 21.
balavijñâyaḥ sthaviraḥ 2, 10, 4; RV 10, 103, 5; Kâṭh. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 2; VS 17, 37; SV 2, 1203; AV 19, 3, 5.
bahishṭhebhir viharan yâsi 4, 12, 5; RV 4, 13, 4; TB 2, 4, 5, 4.
bahûnâm pitâ bahur 3, 16, 3; RV 6, 75, 5; TS 4, 66, 2; VS 29, 42; Nir. 9, 14.
bahvîr âsâdayed 4, 1, 13.
bârhaspatyaṃ caruṃ 2, 2, 3; 2, 2, 4; Kâṭh. 11, 4; TS 1, 8, 9.
bârhaspatyaç carur brahmaṇo gṛhe 2, 6, 5; Kâṭh. 15, 4.
bâhû me balam 3, 11, 8; Kâṭh. 38, 4; TB 2, 6, 5, 5; VS 20, 7.
bṛhat sâma kshatrabhṛd 3, 16, 4; Kâṭh. 22, 14; TS 4, 4, 12, 2.
bṛhad bhâ 4, 9, 22.
bṛhadbhiḥ savitas tribhir 3, 11, 10; TB 1, 4, 8, 3.
bṛhaspatiḥ prathamaṃ jâyamâno 4, 12, 1; (4, 14, 4 bṛhaspatiḥ); RV 4, 50, 4; Kâṭh. 17, 18; TB 2, 8, 2, 7; AV 20, 88, 4.
bṛhaspatiṃ havâmahe 4, 12, 1.
bṛhaspatir no havishâ ghṛtena 1, 7, 1.

maho 'rujâmi bandhutâ 4, 11, 5; RV 4, 4, 11; Kâṭh. 6, 11; TS 1, 2, 14, 4.
mâ chandas tat pṛthivy agnir 2, 13, 14.
mâtalî kavyâir yamo 4, 14, 16; RV 10, 14, 3; TS 2, 6, 12, 5; TB 2, 6, 12, 2; AV 18, 1, 47.
mâtâ ca te pitâ ca te 3, 13, 1; Kâṭh. 5, 4, 8; TS 7, 4, 19, 3; TB 3, 9, 7, 4; VS 23, 24. 25.
mâ te asyâṃ sahasâvan 4, 12, 3; RV 7, 19, 7; TS 1, 6, 12, 5; AV 20, 37, 7.
mâteva putram pṛthivî 2, 7, 11; Kâṭh. 16, 11; 20, 1; 22, 6; Kap. S. 25, 2; 32, 3; TS 4, 2, 5, 2; 5, 2, 4, 2; VS 12, 61.
mâ tvâgnir dhanayîd 3, 16, 1; RV 1, 162, 15; Kâṭh. 5, 6, 5; TS 4, 6, 9, 2; VS 25, 37.
mâ naḥ kratubhir 4, 9, 12; TA 4, 20, 2.
mâ naḥ samasya dûḍhyaḥ 4, 11, 6; RV 8, 75, 9; TS 2, 6, 11, 2; Nir. 5, 23.
mâ nas toke tanaye 4, 12, 6; RV 1, 114, 8; Kâṭh. 23, 12; TS 3, 4, 11, 2; 4, 5, 10, 3; TB 2, 8, 6, 9; TA 10, 53; VS 16, 16.
mâ no asmin mahâdhane 4, 11, 6; RV 8, 75, 12; Kâṭh. 7, 17; TS 2, 6, 11, 3; SV 2, 1000.
mâ no gharma 4, 9, 12; TA 4, 20, 2.
mâ no devânâṃ viçaḥ 4, 11, 6; RV 8, 75, 8; Kâṭh. 7, 17; TS 2, 6, 11, 2.
mâ no mitro varuṇo aryamâyur 3, 16, 1; RV 1, 162, 1; Kâṭh. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 1; VS 25, 24; Nir. 9, 3.
mâ no vadhâir varuṇo 4, 14, 9; RV 2, 28, 7.
mâ no hiṃsîj janitâ 2, 7, 14; RV 10, 121, 9; Kâṭh. 16, 14; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 1; VS 12, 102.
mândâ vaçâ jyotishmatîr 2, 4, 7; (2, 4, 8); Kâṭh. 11, 9 u. 10; 35, 3.
mâ sû bhitthâ mâ su risho 2, 7, 7; Kâṭh. 16, 7; 19, 10; Kap. S. 30, 8; TS 4, 1, 9, 1; VS 11, 68.
mitraḥ saṃsṛjyâ pṛthivîm 2, 7, 5; (3, 1, 6); Kâṭh. 16, 5; 19, 6; Kap. S. 30, 4; TS 4, 1, 5, 1; VS 11, 53.
mitrasya carshaṇîdhṛtaḥ 1, 5, 4; 2, 7, 6; 4, 9, 1; (1, 5, 11; 3, 1, 8); RV 3, 59, 6; Kâṭh. 16, 6; 19, 7; 23, 12; Kap. S. 30, 5; TS 3, 4, 11, 5; 4, 1, 6, 3; TA 4, 3, 2; VS 11, 62.
mithunaṃ vâi dadhi ca çṛtaṃ câtha 1, 10, 6.
mîḍhushṭama çivatama 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 10, 4; TB 2, 8, 6, 9; VS 16, 51.
mukhaṃ sad asya 3, 11, 9; Kâṭh. 38, 3; TB 2, 6, 4, 4; VS 19, 88.
mûrdhânaṃ divo aratiṃ pṛthivyâ 1, 3, 15; (4, 14, 9 mûrdhânaṃ divaḥ); RV 6, 7, 1; Kâṭh. 4, 5; 28, 1; Kap. S. 3, 5; TS 1, 4, 13, 1; 6, 5, 2, 1; VS 7, 24; 33, 8; SV 1, 67; 2, 490.
mṛgo na bhîmaḥ kucaro 4, 12, 3; RV 10, 180, 2; Kâṭh. 8, 16, TS 1, 6, 12, 4; VS 18, 71; SV 2, 1223; AV 7, 84, 3.
medasâ devâ vapâyâ 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 4.
mo shû ṇa indrâtra 1, 10, 2; Kâṭh. 9, 4; Kap. S. 8, 7; TS 1, 8, 3, 1; VS 3, 46.
ya indra indriyaṃ dadhuḥ 3, 11, 4; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 13, 2; VS 20, 70.
ya imâ viçvâ jâtâny 4, 12, 6; RV 5, 82, 9; Kâṭh. 23, 12.
ya imâ viçvâ bhuvanâni 2, 10, 2; RV 10, 81, 1; Kâṭh. 18, 1; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 1; VS 17, 17.
ya ime dyâvâpṛthivî janitrî 4, 13, 3; RV 10, 110, 9; Kâṭh. 16, 20; TB 3, 6, 3, 4; VS 29, 34; AV 5, 12, 9; Nir. 8, 14.
ya ime dyâvâpṛthivî tastabhâne 2, 13, 23; vgl. RV 10, 121, 6; Kâṭh. 40, 1; TS 4, 1, 8, 5; VS 32, 7; AV 4, 2, 3.
ya ime dyâvâpṛthivî mahitvâ 4, 14, 12; TB 2, 8, 4, 3.
ya ishavo yâtudhânânâṃ 2, 7, 15.

Kâṭh. 17, 19; 38, 2; TB 1, 4, 3, 3; VS 19, 35 (riptaṃ ṛ).
yad adaḥ samprayatîr 2, 13, 1; Kâṭh. 39, 2; AV 3, 13, 1.
yad adya tvâ prayati yajñe asmin 1, 3, 38; Kap. S. 3, 10; AV 7, 97, 1.
yad adya sûryaṃ bravo 4, 12, 4; RV 7, 60, 1.
yad antarâ parâvatam 4, 12, 3; RV 3, 40, 9; AV 20, 6, 9.
yad antariksham pṛthivîm 1, 10, 8; 4, 14, 17; Kâṭh. 9, 6; Kap. S. 8, 10; TS 1, 8, 5, 3; TB 3, 7, 12, 4; TA 2, 6, 8; AV 6, 120, 1.
yad ayâtaṃ vahatuṃ 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 15; TS 4, 7, 15, 4.
yad açvasya kravisho 3, 16, 1; RV 1, 162, 9; Kâṭh. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 3; VS 25, 32.
yad açvâya vâsa upastṛṇanty 3, 16, 1; RV 1, 162, 16; Kâṭh. 5, 6, 5; TS 4, 6, 9, 2; VS 25, 39.
yad asya pâre rajaso 2, 7, 12; 3, 2, 4; Kâṭh. 16, 12; 20, 2; Kap. S. 25, 3; 32, 4; TS 4, 2, 5, 2; TB 3, 7, 8.
yadâ vâjam asanad 4, 12, 1; RV 10, 67, 10; AV 20, 91, 10.
yad idaṃ mâbhiçocati 3, 16, 5; TS 4, 7, 15, 5.
yadi divâ yadi naktam 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 5; VS 20, 15.
yad imâ vâjayann aham 2, 7, 13; RV 10, 97, 11; TS 4, 2, 6, 2; VS 12, 85; Nir. 3, 15.
yadi svapan yadi jâgrad 3, 11, 10.
yad ûvadhyam udarasyâpavâti 3, 16, 1; RV 1, 162, 10; Kâṭh. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 4; VS 25, 33.
yaded enam adadhur yajñiyâso 4, 14, 14; RV 10, 88, 11; Nir. 7, 29.
yad oshadhayaḥ saṃgachante 2, 7, 13; (4, 14, 6); Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 2.
yad grâme yad araṇye 1, 10, 2; (3, 11, 10 yad grâme); Kâṭh. 9, 4; Kap. S. 8, 7; TS 1, 8, 3, 1; TB 2, 6, 6, 2; VS 3, 45; 20, 17.
yad devâ devaheḍanaṃ yad vâcânṛtamodima âdityâs 4, 14, 17; TB 2, 4, 4, 8; 3, 7, 12; TA 2, 3, 1. 7, 3; AV 6, 114, 1.
yad devâ devaheḍanaṃ devâsaç cakṛmâ vayam agnir mâ 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 5; TB 2, 6, 6; VS 20, 14.
yad dâivyam ṛṇam aham 4, 14, 17.
yad dhariṇo yavam atti 3, 13, 1; Kâṭh. 5, 4, 8; TS 7, 4, 19, 2; TB 3, 9, 7, 2; VS 23, 30. 31.
yad dhavishyam ṛtuço 3, 16, 1; RV 1, 162, 4; Kâṭh. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 2; VS 25, 27.
yad dhastâbhyâṃ cakara 4, 14, 17; TB 3, 7, 12, 3; TA 2, 4; AV 6, 118, 1.
yad baṃhishṭhaṃ nâtividhe 4, 14, 10; RV 5, 62, 9; TB 2, 8, 6, 7.
yad barhiḥ prayâjeshu yajaty 1, 10, 9.
yad vâ asya yajñiyam medhyaṃ 3, 8, 5.
yad vâjino dâma saṃdânam 3, 16, 1; RV 1, 162, 8; Kâṭh. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 3; VS 25, 31.
yad vâto 'po aganîgan 3, 12, 18; Kâṭh. 5, 4, 9; TS 7, 4, 20, 1.
yad vo vayam pramınâma vratâni 4, 10, 2; (4, 11, 4 yad vo vayam); RV 10, 2, 4; Kâṭh. 6, 10; Kap. S. 48, 10; TS 1, 1, 14, 4; AV 19, 59, 2.
yad vâi pâtraṃ riktam 4, 6, 2.
yad vâi prajâ varuṇo gṛhṇâti 1, 10, 12.
yantâ ca me dhartâ ca me 2, 11, 4; VS 18, 7.
yaṃ te devî nirṛtir âbabandha 2, 7, 12; (3, 2, 4); Kâṭh. 16, 12; 20, 2.
yaṃ tvâ devâpiḥ 4, 11, 2; RV 10, 98, 8; Kâṭh. 2, 15; Kap. S. 25, 3; 32, 4.
yaṃ tvâm ayaṃ svadhitis 1, 2, 14; Kâṭh. 3, 2; Kap. S. 2, 9.
yan nirṇijâ rekṇasâ prâvṛtasya 3, 16, 1; (4, 12, 6 yan nirṇijâ); RV 1, 162, 2; Kâṭh. 5, 6, 3; TS 4, 6, 8, 1; VS 25, 25.
yan nîkshaṇam mâṃspacanyâ 3, 16, 1; RV 1, 162, 13; Kâṭh. 5, 6, 4; TS 4, 6, 9, 1; VS 25, 36.

yan me manâ yamam gata 4, 7, 2; Kâṭh. 29, 2; TS 6, 6, 7, 2 (manaḥ parâgatam).
yam agne pṛtsu martyam 1, 3, 1; RV 1, 27, 7; Kâṭh. 3, 9; Kap. S. 2, 16; TS 1, 3, 13, 2; VS 6, 29; SV 2, 765.
yam açvinâ namucer 3, 11, 7; Kâṭh. 38, 2; TB 2, 6, 3, 1; VS 19, 34.
yam açvinâ sarasvatî 3, 11, 4; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 13, 1; VS 20, 68.
yamâya tvâ makhâya tvâ 4, 9, 3; VS 37, 11.
yamo no gâtum prathamo 4, 14, 16; RV 10, 14, 2; AV 18, 1, 50
yam paridhim paryadhatthâ 4, 1, 14; Kâṭh. 1, 12; TS 1, 1, 13, 2.
yayor ojasâ skabhitâ 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 5; AV 7, 25, 1.
yavâ ayavâ 2, 13, 12.
yas tastambha sahasâ 4, 12, 5; RV 4, 50, 1; Kâṭh. 9, 19; AV 20, 88, 1.
yas te adya kṛṇavad bhadraçoce 2, 7, 9; RV 10, 45, 9; Kâṭh. 16, 9; TS 4, 2, 2, 3; VS 12, 26.
yas te rasaḥ sambhṛtâ 3, 11, 7; Kâṭh. 38, 2; TB 2, 6, 3, 1; VS 19, 33.
yas te stanaḥ çaçayo 4, 9, 7; 4, 14, 3; RV 1, 164, 49; TB 2, 8, 2, 8; TA 4, 8, 2; 5, 7, 3; VS 38, 5; Çat. B. 14, 9, 4, 28; AV 7, 10, 1.
yas tvâ svaçvaḥ suhiraṇyo 4, 11, 5; RV 4, 4, 10; Kâṭh. 6, 11; TS 1, 2, 14, 4.
yasminn açvâsa ṛshabhâsa 3, 11, 4; RV 10, 91, 14; Kâṭh. 38, 8; TB 1, 4, 2, 2; VS 20, 78.
yasya kurmo gṛhe havis 2, 10, 4; Kâṭh. 18, 3; Kap. S. 28, 3; TS 4, 6, 3, 1; VS 17, 52; AV 6, 5, 3.
yasya prayâṇam anv anya 2, 7, 1; RV 5, 81, 3; Kâṭh. 15, 11; TS 4, 1, 1, 2; VS 11, 6.
yasya bhânti ketavo 4, 14, 14; TB 3, 1, 1, 1 (raçmayo).
yasya vâ agnihotre stomo 1, 5, 5.
yasya vratam paçavo yanti 4, 10, 1; TS 3, 1, 11, 3; AV 7, 40, 1.
yasya sânnâyyam candramâ 2, 2, 13.
yasyâgnir ukhyo 'nugachati 3, 4, 7.
yasyâjushan namasvinaḥ 4, 11, 6; RV 8, 75, 14; TS 2, 6, 11, 3.
yasyâjyam anutpûta 1, 4, 13.
yasyân pûrve pûrvajanâ 4, 14, 11.
yasyâ râtryâḥ prâtar agnim âdhâsyamânaḥ syât 1, 6, 12.
yasyedam prâṇan nimishad 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 15; TS 4, 7, 15, 1.
yasyeme viçve girayo mahitvâ 2, 13, 23; RV 10, 121, 4 (yasyeme himavanto); Kâṭh. 40, 1; TS 4, 1, 8, 4; VS 25, 12; AV 4, 2, 5.
yâ oshadhayaḥ prathamajâ 2, 7, 13; (4, 14, 6 yâ oshadhayo); RV 10, 97, 1 (yâ oshadhîḥ pûrvâ jâtâ); Kâṭh. 16, 13; 13, 16; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 1; VS 12, 75; Nir. 9, 28.
yâḥ phalinîr yâ aphalâ 2, 7, 13; RV 10, 97, 15; Kâṭh. 16, 13; TS 4, 2, 6, 4; VS 12, 89; AV 6, 96, 1.
yâḥ senâ abhîtvarîr 2, 7, 7; (3, 1, 9); Kâṭh. 16, 7; Kap. S. 30, 8; VS 11, 77.
yâ rakshanty asvapnâ 4, 14, 11.
yâgnihotrâyopasṛshṭâ nishîded 1, 8, 8.
yâ te dhâmâni divi 4, 10, 3; 4, 14, 1; RV 1, 91, 4; Kâṭh. 13, 15; TS 2, 3, 14, 1; 4, 1, 11, 1; TB 2, 8, 3, 2.
yâ te dhâmâni paramâṇi 2, 10, 2; RV 10, 81, 5; Kâṭh. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 5; VS 17, 21.
yâ te dhâmâni havishâ 4, 12, 4; (4, 14, 1); RV 1, 91, 19; Kâṭh. 11, 13; TS 1, 2, 10, 1; TB 2, 8, 3, 1; VS 4, 37.
yâ te rudra çivâ tanûḥ çivâ 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 11 u. 16; TS 4, 5, 10, 1; VS 16, 49.
yâ te rudra çivâ tanûr aghorâ 2, 9, 2; TS 4, 5, 1, 1; VS 16, 2.
yâ te hetir mîḍhushṭama 2, 9, 2; Kâṭh. 17,

11; Kâp. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 11.
yâ devy asîshṭake 2, 13, 16; Kâṭh. 39, 9.
yâ dvirûpâ sâ vârtraghnî 3, 7, 4
yân âvaha uçato deva devâṁs 1, 3, 38; Kâṭh. 4, 12; Kap. S. 3, 10; TS 1, 4, 44, 2; VS 8, 19.
yâni gharme kapâlâny 1, 1, 8; 4, 1, 8; Kâṭh. 1, 7; 31, 6; TS 1, 1, 7, 2. 5, 10, 3.
yâ prathamâ saṁskṛtir yajñe asmin 1, 3, 12.
yâbhyâṁ svar ajanann 4, 12, 6; TB 2, 4, 5, 7.
yâm ishuṃ giriçanta 2, 9, 2; Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 1; VS 16, 3.
yâ rohiṇî tâṃ aruṇâ 4, 2, 4.
yâ vaḥ çarma çaçamânâya 4, 10, 4; (4, 14, 18); RV 1, 85, 12; Kâṭh. 8, 17; 21, 13; TS 1, 5, 11, 5; 2, 1, 11, 1. 3, 14, 4; TB 2. 8, 5, 6.
yâ vâṁ santi puruspṛho niyuto dâçushe narâ indrâgnî 4, 11, 1; RV 6, 60, 8; Kâṭh. 4, 15; SV 2, 342.
yâ vâṃ kaçâ madhumaty 1, 3, 8; RV 1, 22, 3; Kâṭh. 4, 2; Kap. S. 3, 2; TS 1, 4, 6, 1; VS 7, 11.
yâ vâjinn agne pavamânâ 1, 6, 2.
yâ vo devâḥ sûrye 2, 7, 16; Kâṭh. 16, 16; 40, 13; TS 4, 2, 9, 4; 5, 7, 6, 3; VS 13, 28; 18, 47.
yâ vyâghraṁ vishûciko — 3, 11, 7; Kâṭh. 37, 18; TB 2, 6, 1, 5; VS 19, 10.
yâ çatena pratanoshi 2, 7, 15; Kâṭh 16, 16; TS 4, 2, 9, 2; TA 10, 1, 8; VS 13, 21.
yâsakâu çakuntikâ — 3, 13, 1.
yâsâṁ râjâ varuṇo yâti madhye 2, 13, 1; RV 7, 49, 3; TS 5, 6, 1, 1; AV 1, 33, 2.
yâsâṃ devâ divi kṛṇvanti bhakshaṁ 2, 13, 1; TS 5, 6, 1, 1; AV 1, 33, 3.
yâsâm indra udâjata 4, 2, 11.
yâ supâṇiḥ svañguriḥ 4, 12, 6; RV 2, 32, 7 (subâhuḥ sv.); Kâṭh. 13, 16; TS 3, 1, 11, 4. 3, 11, 5; AV 7, 46, 2.
yâs ta âviviçur 2, 7, 13; Kâṭh. 16, 8 (y. t. âtasthur); Kap. S. 25, 4 (âtasthur); TS 4, 2, 6, 3 (âtasthur).
yâs tisraḥ prathamajâ 1, 11, 4; Kâṭh. 14, 3; (vgl. VS 9, 4).
yâs te (4, 14, 16).
yâs te agna ârdrâ yonayo 2, 7, 15; 3, 4, 7; TA 4, 18.
yâs te agne sûrye ruco 2, 7, 16; Kâṭh. 16, 16; 40, 13; TS 4, 2, 9, 4; 5, 7, 6, 3; VS 13, 22; 18, 46.
yâs te pûshan nâvo 4, 14, 16; RV 6, 58, 3; TB 2, 5, 5, 5. 8, 5, 3.
yâs te prâcîḥ pradiço 4, 14, 11; AV 12, 1, 31.
yâs te râke 4, 12, 6; (4, 13, 10); RV 2, 32, 5; Kâṭh. 13, 16; TS 3, 3, 11, 5; AV 7, 48, 2.
yâs te râtrayaḥ savitar 1, 4, 3; Kâṭh. 5, 6; TS 3, 5, 4, 1.
yuktena manasâ vayaṃ 2, 7, 1; Kâṭh. 15, 11; TS 4, 1, 1, 1; VS 11, 2.
yukto 'nyo 'naḍvân bhavati 3, 7, 9.
yuktvâya savitâ devân 2, 7, 1; Kâṭh. 15, 11; VS 11, 3.
yukshvâ hi tvaṁ rathâsahâ 4, 14, 2; RV 8, 26, 20.
yukshvâ hi devahûtamaṃ açvaṃ 2, 7, 17; (4, 11, 6); RV 8, 75 (64), 1; Kâṭh. 7, 17; 22, 5 u. 6; Kap. S. 34 am Schluss; TS 2, 6, 11, 1; 4, 2, 9, 5; 5, 5, 3, 2; VS 13, 37; 33, 4.
yuje rathaṃ 4, 10, 5; (4, 12, 3; 4, 14, 5); RV 7, 23, 3; TB 2, 4, 1, 3. 8, 2, 5; AV 20, 12, 3.
yuje vâm brahma pûrvyaṃ namobhir 2, 7, 1; RV 10, 13, 1; Kâṭh. 15, 11; TS 4, 1, 1, 2; VS 11, 5; AV 18, 3, 39.
yuñjate mana uta yuñjate 1, 2, 9; 4, 9, 1; (3, 8, 7); RV 5, 81, 1; Kâṭh. 2, 10; 15, 11; 18, 19; 25, 8; Kâp. S. 2, 4; 29, 7; 40, 1; TS 1, 2, 13, 1; 4, 1, 1, 1; TA 4, 2, 1; VS 5, 14; 11, 4; 37, 2.

yuñjanti bradhnam arusham 3, 12, 18; 3, 16, 3; RV 1, 6, 1; Kâṭh. 5, 4, 9; TS 7, 4, 20, 1; VS 23, 5; SV 2, 818; AV 20, 26, 4. 47, 10. 69, 9.
yuñjanty asya kâmyâ 3, 16, 5; RV 1, 6, 2; Kâṭh. 5, 4, 9; TS 7, 4, 20, 1; VS 23, 6; SV 2, 819; AV 20, 26, 5. 47, 11. 69, 10.
yuñjâthâṃ râsabhaṃ yuvam 2, 7, 1; (3, 1, 3); RV 8, 85 (74), 7 (r. rathe); Kâṭh. 16, 1; 19, 2; Kap. S. 29, 8; TS 4, 1, 2, 1; 5, 1, 2, 1; VS 11, 13.
yuñjânaḥ prathamam manaḥ 2, 7, 1; Kâṭh. 15, 11; TS 4 1, 1; VS 11, 1.
yudhmasya te vṛshabhasya 4, 14, 14; RV 3, 46, 1.
yunakta sîrâ vi yugâ 2, 7, 12; RV 10, 101, 3; Kâṭh. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TS 4, 2, 5, 5; VS 12, 68; AV 3, 17, 2; Nir. 5, 28.
yunajmi tvâ brahmaṇâ dâivyena 1, 4, 1; (1, 4, 5); Kâṭh. 4, 14; 31, 15; TS 1, 6, 2, 1. 10, 1.
yuvaṃ vastrâṇi pîvasâ 4, 14, 10; RV 1, 152, 1; TB 2, 8, 6, 6.
yuvaṃ surâmam açvinâ 3, 11, 4; (4, 12, 5); RV 10, 131, 4; Kâṭh. 17, 19; TB 1, 4, 2, 1; VS 10, 33; 20, 76; AV 20, 125, 4.
yuvam etâni divi rocanâny 4, 10, 1; (4, 14, 18); RV 1, 93, 5; Kâṭh. 4, 16; TS 2, 3, 14, 1; TB 3, 5, 7, 2.
yuvam bhujyum avaviddhaṃ samudra 4, 14, 10; RV 7, 69, 7; TB 2, 8, 7, 8.
yuvâ suvâsâḥ parivîtâ 4, 13, 1; RV 3, 8, 4; Kâṭh. 15, 12; TB 3, 6, 1, 3; TA 1, 27, 2.
yuvoḥ çriyam pari yoshâ- 4, 14, 10; RV 7, 69, 4; TB 2, 8, 7, 8, Nir. 6, 4.
yûpavraskâ uta ye yûpavâhâç 3, 16, 1; RV 1, 162, 6; Kâṭh. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 2; VS 25, 29.
ye agnayaḥ samanasâ oshadhîshu 1, 6, 2 (2 Mal); Kâṭh. 7, 14; Kap. S. 6, 3.
ye agnayaḥ samanaso 'ntarâ dyâvâpṛthivî 2, 8, 12 (2 Mal); Kâṭh. 17, 10; Kap. S. 26, 9; TS 4, 4, 11, 2.
ye agnayo divo 1, 6, 2; 1, 6, 7; Kâṭh. 7, 14; Kap. S. 6, 3.
ye agnayo na çoçucan 4, 14, 11; RV 6, 66, 2.
ye anneshu vividhyanti 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6; TS 4, 5, 11, 1; VS 16, 62.
ye aprathetâm amitebhir 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 15; TS 4, 7, 15, 6.
ye amî rocane divo 2, 7, 15; VS 13, 8.
ye asmin mahaty arṇave 2, 9, 9.
ye kecârvâcînam ekâdaçinyâḥ 3, 10, 5.
ye janeshu malimlavaḥ 2, 7, 7; Kâṭh. 16, 7, 19, 10; VS 11, 79.
ye tâtṛshur devatrâ 4, 10, 6; RV 10, 15, 9; TB 2, 6, 16, 2; AV 18, 3, 47; Nir. 6, 14.
ye tîrthâni pracaranti 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16; Kap. S. 27, 6; VS 16, 61.
ye te 'ryaman bahavo devayânâḥ 4, 12, 4; Kâṭh. 10, 13; TS 2, 3, 14, 4.
ye te sarasva ûrmayo 4, 10, 1; RV 7, 96, 5; Kâṭh. 19, 14; TS 3, 1, 11, 3; Nir. 10, 24.
ye trisaptâḥ pariyanti 4, 12, 1; AV 1, 1, 1.
ye devâ divy ekâdaça stha 1, 3, 13; Kâṭh. 4, 5; Kap. S. 3, 4; AV 19, 27, 11.
ye devâ devânâṃ yajñiyâ 2, 10, 1; Kâṭh. 17, 17; VS 17, 13.
ye devâ devebhyo adhi 2, 10, 1; Kâṭh. 17, 17.
ye devânâm balapatayas 4, 7, 9.
ye devâ yajñamushaḥ pṛthivyâm 1, 4, 3; vgl. Kâṭh. 5, 6 u. TS 3, 5, 4, 1 (y. d. yajñahano yajñamushaḥ p.).
ye devâ yajñamusho antarikshe 1, 4, 3; Kâṭh. 5, 6 u. TS 3, 5, 4, 1 (y. d. yajñahano yajñamusho 'ntarikshe).
ye devâ yajñamusho divy 1, 4, 3; vgl. Kâṭh. 5, 6 u. TS 3, 5, 4, 2; (y. d. yajñahano yajñamusho divy).

vâjo me sapta pradiçaç 2, 12, 1; TS 4, 7, 12 (nâh); VS 18, 32.
vâtam prâṇenâpânena 3, 15, 2; VS 25, 2.
vâtasya jûtiṃ varuṇasya nâbhim 2, 7, 17; Kâṭh. 16, 17; TS 4, 2, 10, 1 (v. dhrâjim); VS 13, 42.
vâtopadhûta ishito vaçam anu 4, 11, 4; RV 10, 91, 7; SV 2, 333.
vâmam adya savitar 4, 12, 2; RV 6, 71, 6; TS 1, 4, 23, 1; 2, 2, 12, 2: VS 8, 6.
vâyavyam ajam âlabhetâindraṃ 2, 5, 11.
vâyuḥ pûtaḥ pavitreṇa 3, 11, 7; Kâṭh. 12, 9.
vâyur vâ tvâ manur vâ tvâ 1, 11, 1; Kâṭh. 13, 14; TS 1, 7, 7, 2.
vâyoḥ pûtaḥ pavitreṇa 2, 3, 8; 3, 11, 7; VS 10, 31; 19, 3; AV 6, 57, 1.
vâyoḥ savitur vidathâni manmahe 3, 16, 5; Kâṭh. 22, 15; TS 4, 7, 15, 3; AV 4, 25, 1.
vâyo çataṃ harîṇâṃ 4, 14, 2; TS 2, 2, 12, 7.
vâçreva vidyun 4, 12, 5; RV 1, 38, 8; Kâṭh. 11, 13; TS 3, 1, 11, 5; TA 1, 12, 5.
vâstoshpate prati jânihy asmân 1, 5, 13; RV 7, 54, 1; TS 3, 4, 10, 1.
vicakrame pṛthivîm esha 4, 14, 5; RV 7, 100, 4; TB 2, 4, 3, 5. 5, 5, 4. 8, 3, 3.
vijyaṃ dhanuḥ 2, 9, 2; Kâṭh. 17, 11; Kap. S. 27, 1; TS 4, 5, 1, 4; VS 16, 10.
vi te muñcâmi raçanâṃ 1, 4, 1; 2, 12, 3; (1, 4, 5; 3, 4, 5); Kâṭh. 5, 3; 32, 3; TS 1, 6, 4, 3; AV 7, 78, 1.
vidad yadi saramâruṇam adrer 4, 6, 4; RV 3, 31, 6 (rugnam adrer); Kâṭh. 27, 9; TB 2, 5, 8, 10 (v. yatî); VS 33, 59.
vidmâ te agne tredhâ 2, 7, 9; (4, 12, 5); RV 10, 45, 2; Kâṭh. 9, 19; 16, 9; TS 4, 2, 2, 1; VS 12, 19.
vidhuṃ dadrâṇaṃ samane 4, 9, 12; RV 10, 55, 5; TA 4, 20, 1; SV 1, 325; 2, 1132; AV 9, 10, 9; Nir. 14, 18.
vidhṛtim nâbhyâ ghṛtaṃ 3, 15, 8; VS 25, 9.
vidhema te parame janmann agne 2, 10, 6; (3, 3, 9); RV 2, 9, 3; TS 4, 6, 5, 4; 5, 4, 7, 4; VS 17, 75.
vi na indra mṛdho jahi 4, 12, 3; RV 10, 152, 4; TS 1, 6, 12, 4; 2, 5, 12, 5; VS 8, 44; 18, 70; SV 2, 1218; AV 1, 21, 2; Nir. 7, 2.
vi pâjasâ pṛthunâ 2, 7, 5; (3, 1, 6); RV 3, 15, 1; Kâṭh. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 2; TS 4, 1, 5, 1; VS 11, 49.
vi pṛksho agne maghavâno 4, 14, 15; RV 1, 73, 5.
vipriyo vâ esha paçubhir 1, 6, 6.
vibhâti ketur aruṇaḥ 4, 14, 14.
vibhidyâ puraṃ çayathem 4, 12, 5; RV 10, 67, 5; Kâṭh. 9, 19; AV 20, 91, 5.
vibhûr asi pravâhaṇo 1, 2, 12; Kâṭh. 2, 13; Kap. S. 2, 7; TS 1, 3, 3; VS 5, 31.
vibhûr mâtrâ prabhûḥ pitrâ- 3, 12, 4; Kâṭh. 5, 1, 3; TS 7, 1, 12; VS 22, 19.
vibhrâḍ bṛhat pibatu somyam madhv 1, 2, 8; RV 10, 170, 1; Kâṭh. 2, 9; Kap. S. 2, 3; 39, 3; VS 33, 30; SV 2, 803.
vi mañ çrathâya raçanâm 4, 14, 9; RV 2, 28, 5,
vimâna esha divo madhya âsta 2, 10, 5; (3, 3, 8); Kâṭh. 18, 3; TS 4, 6, 3, 3; 5, 4, 6, 5; VS 17, 59.
vimucyadhvam aghnyâ 2, 7, 12; Kâṭh. 16, 12; Kap. S. 25, 3; TA 6, 6, 2; VS 12, 73.
vi vâ esha yajñaç chidyate 3, 5, 4.
vivesha yan mâ dhishaṇâ 4, 12, 3; 4, 14, 18; RV 3, 32, 14; Kâṭh. 8, 16; 38, 7; TS 1, 6, 12, 3; 2, 5, 12, 5; TB 2, 6, 9, 1.
viçâm kaviṃ viçpatiṃ çaçvatînâm 4, 13, 6; RV 6, 1, 8; Kâṭh. 18, 20; TB 3, 6, 10, 3.
viçvaṃ vivyâca pṛthivîva pushṭam 4, 11, 1; (4, 14, 9 viçvaṃ vivyâca).
viçvakarman havishâ vardhanena 2, 10, 2; Kâṭh. 18, 2; Kap. S. 28, 2; TS 4, 3, 13, 8. 6, 2, 6; VS 8, 46; 17, 24.
viçvakarman havishâ vâvṛdhânaḥ 2, 10, 2; RV 10, 81, 6; Kâṭh. 18, 2; 21, 18;

Kap. S. 28, 2; TS 4, 6, 2, 6; VS 17, 22; SV 2, 939; Nir. 10, 27.

viçvakarmâ ced ajanishṭa deva 2, 10, 3; Kâṭh. 18, 1; Kap. S. 28, 2.

viçvakarmâ vimame yo vihâyâ 2, 10, 3; RV 10, 82, 2 (v. vimanâ âd v.); TS 4, 6, 2, 1; VS 17, 26; Nir. 10, 26.

viçvataçcakshur uta cf. yo viçvacakshur uta

viçvambharâ vasudhânî 4, 14, 11.

viçvarûpo vâ etat tvâshṭro 4, 8, 4.

viçvarûpo vâi tvâshṭra 2, 4, 1; TS 2, 5, 1.

viçvasya jajñe bhuvanasya râjâ 2, 7, 9; Kâṭh. 16, 9.

viçvâdam agniṃ 2, 13, 13.

viçvâni no durgahâ jâtavedaḥ 4, 10, 1; RV 5, 4, 9; TB 2, 4, 1, 5; TÂ 10, 2, 1.

viçvâny anyo bhuvanâ jajâna 4, 14, 1; TB 2, 8, 1, 6.

viçvâ rûpâṇi pratimuñcate kaviḥ 2, 7, 8; (3, 2, 1); RV 5, 81, 2; Kâṭh. 10, 12; 16, 8; Kap. S. 32, 1; TS 4, 1, 10, 4; VS 12, 3; Nir. 12, 13.

viçvâhendro adhivaktâ 4, 12, 4; RV 1, 100, 19. 102, 11; Kâṭh. 13, 11.

viçvet tâ vishṇur âbharad 3, 8, 3; RV 8, 77, 10; Nir. 5, 4.

viçve devâ ṛtâvṛdha 4, 10, 3; (4, 12, 1); RV 6, 52, 10; Kâṭh. 13, 15; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4.

viçve devâḥ çṛṇutemaṃ havam me 4, 12, 1; RV 6, 52, 13; TS 2, 4, 14, 5; 4, 1, 11, 4; TB 2, 8, 6, 5; VS 33, 53.

viçve devâso asridhâ 4, 10, 3; RV 1, 3, 9.

viçve no adya maruto 2, 12, 1; Kâṭh. 18, 13; Kap. S. 29, 2.

viçvo devasya netur 2, 7, 7; (3, 6, 5); Kâṭh. 2, 2; 16, 7; 23, 2; Kap. S. 1, 14; 35, 8; TS 1, 2, 2, 1; 4, 1, 9, 1; 5, 1, 9, 1; 6, 1, 2, 5; Mân. Çr. 6, 1, 3.

vishṭambho divo dharuṇâ 3, 16, 4; (4, 14, 4 v. divaḥ); RV 9, 89, 6; Kâṭh. 22, 14; TS 4, 4, 12, 5.

vishṇuṃ devaṃ varuṇam 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 4.

vishṇûvaruṇâ abhiçastipâvâ 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 6.

vishṇûvaruṇâ yuvam adhvarâya 4, 14, 6; TB 2, 8, 4, 5.

vishṇoḥ karmâṇi paçyata 1, 2, 14; RV 1, 22, 19; Kâṭh. 3, 3; 16, 16; 26, 5; Kap. S. 2, 10; 41, 3; TS 1, 3, 6, 2; VS 6, 4; 13, 33; SV 2, 1021; AV 7, 26, 6.

vishṇor nu kaṃ vîryâṇi p. 1, 2, 9; (3, 8, 7); (4, 14, 5 v. nu kam); RV 1, 154, 1; Kâṭh. 2, 10; 25, 8; Kap. S. 2, 1; 40, 1; TS 1, 2, 13, 2; TB 2, 8, 3, 2; VS 5, 18; AV 7, 26, 1.

vishṇor manasâ pûte sthaḥ 4, 1, 6; Kâṭh. 1, 5; 31, 4; Kap. S. 1, 5; 47, 4.

vîtihotraṃ cet. cf. nityahotâraṃ.

vîrahâ vâ esha devânâṃ 1, 7, 5.

vṛteva yantam bahubhir 4, 13, 6; RV 6, 1, 3; Kâṭh. 18, 20; TB 3, 6, 10, 1 (vayaṃ tam).

vṛtrataram maghavânaṃ 4, 12, 3.

vṛshaṇaṃ tvâ trikakubhaṃ 4, 12, 5.

vṛshâgniṃ vṛshaṇam bharann 2, 7, 4; (3, 1, 6); Kâṭh. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 3; 5, 1, 5, 7.

vṛshâ soma dyumaṃ asi 4, 10, 2; (4, 10, 5; 4, 11, 2); RV 9, 64, 1; Kâṭh. 2, 14; 20, 15; TS 4, 2, 11, 3. 3, 13, 3; SV 1, 504; 2, 131.

vṛshṭir vâi devebhyo 'nnâdyam apâkrâmat 2, 4, 8.

vṛshṇe yat te vṛshaṇo 4, 12, 2; RV 5, 31, 5; Kâṭh. 8, 16; TS 1, 6, 12, 6; TB 2, 8, 4, 3.

vedena rûpe vyapibat 3, 11, 6; Kâṭh. 38, 1; VS 19, 78; TB 2, 6, 2, 3 (v. r. vyâkarot).

veshâya vâṃ karmaṇe vâṃ 1, 1, 4.

vâirâje sâmann adhi me 3, 16, 4; Kâṭh. 22, 14; TS 4, 4, 12, 3.

vâiçvadevaṃ caruṃ nirvaped 2, 3, 2.

vâiçvadevî punatî 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 2; VS 19, 44; TB 1, 4, 8, 2; 2, 6, 3, 4.
vâiçvânara tava dhâmâny 4, 11, 1; RV 3, 3, 10.
vâiçvânarasya sumatâu syâma 4, 11, 1; (4, 14, 9); RV 1, 98, 1; Kâṭh. 4, 16; TS 1, 5, 11, 3; VS 26, 7; Nir. 7, 22.
vâiçvânaro na ûtyâ 3, 16, 4; (4, 10, 1; 4, 14, 1; 4, 12, 4); Kâṭh. 4, 16; 11, 13; 20, 15; 22, 14. 15; TS 1, 5, 11, 1; 4, 4, 12, 5. 7, 15, 6; VS 18, 72; 26, 8.
vâiçvânaro raçmibhir 3, 11, 10; TB 1,4,8,3; AV 6, 62, 1.
vyakṛda vilohita 2, 9, 9; Kâṭh. 17, 16 (kiridra v.); Kap. S. 27, 6 (vikirida v.); TS 4, 5, 10, 5 (vikirida v.).
vyacasvatîr urviyâ 4, 13, 3; RV 10, 110, 5; Kâṭh. 16, 20; TB 3, 6, 3, 3; VS 29, 30; AV 5, 12, 5; Nir. 8, 10.
vratâ nu bibhrad 4, 11, 4; TB 2, 4, 1, 11.
vratena yaw vratino vardhayanti 4, 14, 14.
çataw vo amba dhâmâni 2, 7, 13; RV 10, 97, 2; Kâṭh. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 1; VS 12, 76.
çataṃ te râjan bhishajaḥ 1, 3, 39; (4, 8, 5); RV 1, 24, 9; Kâṭh. 4, 13; Kap. S. 3, 11; 45, 5; TS 1, 4, 45, 1; 6, 6, 3, 2.
çatam in nu çarado 4, 14, 2; RV 1, 89, 9; Kâṭh. 35, 1; Kap. S. 48, 2; TA 1, 27, 6; VS 25, 22.
çaṃ no devâ viçvadevâ 4, 14, 11; RV 7, 35, 11; TB 2, 8, 6, 3; AV 19, 11, 2.
çaṃ no bhavantu vâjino 1, 11, 2; (4, 10, 3 çaṃ no bhavantu); RV 7, 38, 7; Kâṭh. 13, 14; 20, 15; TS 1, 7, 8, 2; 4, 1, 11, 4. 2, 11, 3; VS 9, 16; 21, 10; Nir. 12, 44.
çaṃ no vâto 'bhivâtu 4, 9, 27.
çamitâ no vanaspatiḥ 3, 11, 11; Kâṭh. 38, 10; TB 2, 6, 18, 4; VS 21, 21.
çamitâra upetana 1, 2, 15; TB 3, 1, 4, 3.
çarma ca stho varma ca stho 2, 7, 3; Kâṭh. 16, 3; 19, 4; TS 4, 1, 3, 1; VS 11, 30.
çâdaṃ dadbhir avakân 3, 15, 1; Kâṭh. 5, 13, 1; VS 25, 1.
çâradena ṛtunâ devâ 3, 11, 12; Kâṭh. 38, 11; TB 2, 6, 19, 2; VS 21, 26.
çiro me çrîr yaço mukhaṃ 3, 11, 8; Kâṭh. 38, 4; VS 20, 5.
çilpâ vâiçvadevî 3, 13, 6; VS 24, 5.
çivena mâ cakshushâ paçyatâpaḥ 2, 13, 1; TS 5, 6, 1, 2; AV 1, 33, 4; 16, 1, 12.
çivena vacasâ tvâ 2, 9, 2; Kâṭh. 17, 11; TS 4, 5, 1, 2; VS 16, 4.
çivo bhava prajâbhyo 2, 7, 4; (3, 1, 6); Kâṭh. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 6; VS 11, 45.
çivo bhûtvâ mahyam 2, 7, 8; Kâṭh. 16, 8; TS 4, 1, 9, 3. 2, 1, 5; VS 12, 17.
çukrajyotiç ca citrajyotiç ca 2, 11, 1; Kâṭh. 18, 6; Kap. S. 28, 6; VS 17, 80.
çukraṃ te anyad 4, 10, 3; (4, 11, 1; 4, 14, 16); RV 6, 58, 1; Kâṭh. 4, 15; 20, 15; TS 4, 1, 11, 2; TB 2, 8, 5, 3; TA 1, 2, 4. 10, 1; 4, 5, 6; Nir. 12, 17.
çuciṃ nu stomaṃ 4, 11, 1; (4, 13, 5; 4, 14, 8); RV 7, 93, 1; Kâṭh. 13, 15; 21, 13; TS 1, 1, 14, 1; TB 2, 4, 8, 3.
çucir apaḥ sûyavasâ 4, 14, 14; RV 2, 27, 13; TS 2, 1, 11, 4; TB 2, 8, 1, 6.
çucî vo havyâ marutaḥ 4, 14, 18; RV 7, 56, 12; TB 2, 8, 5, 5.
çuddhavâlaḥ sarvaçuddhavâlo 3, 13, 4; VS 24, 3.
çunaw suphâlâ vitudantu bhûmiw 2, 7, 12; RV 4, 57, 8; Kâṭh. 16, 12; TS 4, 2, 5, 6; VS 12, 69; AV 3, 17, 5.
çunaṃ naro lâñgalenânadudbhir 2, 7, 12.
çunâsîrâ prakṛshataṃ 2, 7, 12.
çundhadhvaṃ dâivyâya karmaṇe 1, 1, 3.
çṛṇotv agniḥ samidhâ havaṃ me 1, 3, 1; (4, 5, 2); Kâṭh. 3, 9; Kap. S. 2, 16; TS 1, 3, 13, 1.
çâiçireṇa ṛtunâ devâs 3, 11, 12; Kâṭh. 38, 11; TB 2, 6, 19, 2. VS 21, 28.

çnathad vṛtram 4, 10, 5; (4, 13, 5; 4, 14, 8); RV 6, 60, 1; Kâṭh. 4, 15; 21, 13; 23, 11; TS 4, 2, 11, 1. 3, 13, 8; TB 2, 8, 5, 1; 3, 5, 7, 3.
çrâyantîyam brahmasâmam 4, 4, 9.
çriyase kaṃ bhânubhiḥ 4, 11, 2; RV 1, 87, 6; Kâṭh. 8, 17; TS 2, 1, 11, 2; 4, 2, 11, 2; Nir. 4, 16.
çrîṇâm udâro dharuṇo (4, 11, 2 çr. udâraḥ); RV 10, 45, 5; Kâṭh. 2, 15; 16, 9; TS 4, 2, 2, 3; VS 12, 22.
çreshṭhaṃ yavishṭha bhâratâ- 4, 11, 4; RV 2, 7, 1; TS 1, 3, 14, 3.
çvâtrâḥ stha vṛtraturo 1, 3, 3; (1, 5, 4).
shaṭtriṃçat prakramâḥ prâcî 3, 8, 4.
shaḍ etâny âdhîtayajûṃshi 3, 1, 9; Kâṭh. 19, 10; Kap. S. 30, 8.
sa it svapâ bhuvaneshv âsa 4, 14, 7; RV 4, 56, 3; TB 2, 8, 4, 7.
sa id asteva prati dhâd 4, 14, 15; RV 6, 3, 5.
sa idhâno vasuḥ kavir 2, 13, 8; RV 1, 79, 5; TS 4, 4, 4, 5; VS 15, 36; SV 2, 912.
sa ij janena sa viçâ 4, 14, 10; RV 2, 26, 3; TS 2, 3, 14, 3; TB 2, 8, 5, 3.
sa ishuhastâiḥ sa nishangibhir 2, 10, 4; RV 10, 103, 3; Kâṭh. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 1; VS 17, 35; SV 2, 1201; AV 19, 13, 4.
sa îṃ satyebhiḥ sakhibhiḥ 4, 14, 10; RV 10, 67, 7; TB 2, 8, 5, 1; AV 20, 91, 6; Nir. 5, 4.
sa îm mandrâ 2, 12, 6.
sa eva vîraḥ sa u 4, 14, 13; TB 2, 8, 3, 7.
saṃ yajñapatir âçishâ 1, 4, 2.
saṃ yajñapatir âçisheti 1, 4, 6.
saṃ yad isho vanâmahe 4, 12, 4; TS 2, 1, 11, 3.
saṃ vaḥ sṛjatv aryamâ 4, 2, 10. AV 3, 14, 2.
saṃvatsaro 'si parivatsaro 4, 9, 18; TB 3, 10, 4; VS 27, 45.
saṃ varcasâ payasâ 1, 3, 38; 4, 14, 17; Kâṭh. 4, 12; Kap. S. 3, 10; TS 1, 4, 44, 1; TA 2, 4, 8; VS 2, 24; 8, 14. 16; AV 6, 53, 3.
saṃvasethâṃ svarvidâ 2, 7, 3; Kâṭh. 16, 3; Kap. S. 30, 2; TS 4, 1, 3, 2; VS 11, 31.
saṃ vâṃ karmaṇâ sam ishâ 4, 12, 5; RV 6, 69, 1; Kâṭh. 12, 14; 23, 11; TS 3, 2, 11, 1.
saṃ vâm manâṃsi saṃ vratâ 2, 7, 11; Kâṭh. 16, 11; Kap. S. 25, 2; VS 12, 58.
saṃ vo manâṃsi saṃ vratâ 2, 2, 6; Kâṭh. 10, 12; AV 3, 8, 5; 6, 94, 1.
saṃçitam me brahma 2, 7, 7; (3, 1, 9); Kâṭh. 16, 7; 19, 10; TS 4, 1, 10, 3; 5, 1, 10, 2; TA 2, 5, 15; VS 11, 81.
saṃ sam id yuvase vṛshann 2, 13, 7; (4, 11, 16); (4, 11, 1; 4, 12, 5 saṃ sam id); RV 10, 191, 1; Kâṭh. 2, 15; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 4; VS 15, 30; AV 6, 63, 4.
saṃsîdasva mahaṃ asi 2, 7, 3; 4, 9, 3; RV 1, 36, 9; Kâṭh. 16, 3; TS 4, 1, 3, 3; 5, 1, 4, 5; TA 4, 5, 2; 5, 4, 6; VS 11, 37.
saṃsṛshṭâṃ vasubhî rudrâir 2, 7, 5; Kâṭh. 16, 5; TS 4, 1, 5, 2; VS 11, 55.
saṃsrâvabhâgâḥ stheshâ 1, 1, 13; Kâṭh. 1, 12; Kap. S. 1, 12; TS 1, 1, 13, 2; TB 3, 3, 9, 7.
sakhâyaḥ saṃ vaḥ samyañcam 4, 11, 1; RV 5, 7, 1; Kâṭh. 2, 15; TS 2, 6, 11, 4; 4, 4, 4, 3; VS 15, 29.
sa ghâ no devaḥ savitâ 4, 14, 6; RV 7, 45, 3; TB 2, 8, 6, 1.
saṃkasuko vikasuko 4, 14, 17; TA 2, 4, 5; AV 12, 2, 14.
saṃkrandanenânimishena 2, 10, 4; RV 10, 103, 2; Kâṭh. 18, 5; Kap. S. 28, 5; TS 4, 6, 4, 1; VS 17, 34; SV 2, 1200; AV 19, 13, 3.
saṃgachadhvaṃ saṃjânîdhvaṃ 2, 2, 6; RV 10, 191, 2 (s. g. s. vadadhvam); TB 2, 4, 4, 4; AV 6, 64, 1.
sa jâtaçaṃsâd uta 4, 14, 17; TB 3, 7, 12, 2; TA 2, 3.
sajâto garbho asi rodasyor 2, 7, 4; 3, 1, 5;

RV 10, 1, 2; Kâṭh. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 3; VS 11, 43.
sa jâyamânaḥ parame vyomani vratâny 4, 11, 1; RV 6, 8, 2.
sajoshâ indra sagaṇo marudbhiḥ 1, 3, 23; RV 3, 47, 2; TS 1, 4, 42, 1; TA 10, 1, 11; VS 7, 37.
saṃ cedhyasvâgne pra ca 2, 12, 5; Kâṭh. 18, 16; TS 4, 1, 7, 1; VS 27, 2; AV 2, 6, 2.
saṃjagmânâ avihrutâ 4, 2, 10; AV 3, 14, 3.
saṃjñânaṃ no divâ paçoḥ 2, 2, 6; Kâṭh. 10, 12.
sa te jânâti sumatiṃ 4, 11, 5; RV 4, 4, 6; Kâṭh. 6, 11; TS 1, 2, 14, 2.
sa tejîyasâ manasâ tvota 4, 14, 15; RV 3, 19, 3; TS 1, 3, 14, 6.
satyaṃ ca me çraddhâ ca 2, 11, 3; Kâṭh. 18, 8; Kap. S. 28, 8; VS 18, 5.
satyam it tan 4, 14, 18; RV 6, 30, 4; TB 2, 6, 9, 1.
satyam bṛhad ṛtam ugraṃ 4, 14, 11; AV 12, 1, 1.
sa tvaṃ naç citra vajrahasta 2, 13, 9; RV 6, 46, 2; Kâṭh. 39, 12; VS 27, 38; SV 2, 160; AV 20, 98, 2.
sa tvaṃ no agne 'vamo 4, 10, 4; 4, 14, 17; RV 4, 1, 5; Kâṭh. 34, 19; Kap. S. 48, 1; TS 2, 5, 12, 3; VS 21, 4.
sad asi san me bhûyâ 1, 4, 7.
sadyo jâto vyamimîta 4, 13, 5; RV 10, 110, 11; Kâṭh. 16, 20; TB 3, 6, 3, 4; VS 29, 36; AV 5, 2, 11; Nir. 8, 21.
sadhamâdo dyumnyâ ûrjâ 2, 6, 8.
sa naḥ pâvaka dîdivo 1, 5, 1; RV 1, 12, 10; Kâṭh. 19, 14; TS 1, 3, 14, 8. 5, 5, 3; 4, 6, 1, 3; VS 17, 9.
sa naḥ piteva sûnave 1, 5, 3; RV 1, 1, 9; Kâṭh. 7, 1 u. 8; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5, 6, 2; VS 3, 24; Nir. 3, 21.
sanadvâjaṃ vipravîraṃ 4, 14, 8; RV 10, 47, 4.
sa no vibhâvâ cakshaṇir 4, 14, 1; RV 6, 4, 2.
çaṃ te payâṃsi 2, 7, 14; RV 1, 91, 18; Kâṭh. 16, 14; 35, 13; 37, 5; Kap. S. 25, 5; TS 4, 2, 7, 4; VS 12, 113.
saṃ te vâyur mâtariçvâ 2, 7, 4; (3, 1, 5); Kâṭh. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4; 5, 1, 5, 1; VS 11, 39.
sa paprathâno abhi pañca 4, 14, 10; RV 7, 69, 2; TB 2, 8, 7, 7.
sapatnyeṇyaḥ sa priyo 4, 13, 6; RV 6, 1, 6; Kâṭh. 18, 20; TB 3, 6, 10, 3.
sa pûrvayâ nividâ kavyatâyor 4, 10, 6; RV 1, 96, 2; Kâṭh. 21, 14.
sapta te agne samidhaḥ 1, 6, 2; (1, 6, 7; 3, 3, 9); Kâṭh. 7, 14; 8, 3; 18, 4; 21, 9; 34, 19; TS 1, 5, 2, 4. 3, 2; 4, 6, 5, 5; 5, 4, 7, 5. 7, 4, 1; TB 3, 11, 5; VS 17, 79.
sapta tvâ harito rathe 4, 10, 6; (4, 12, 4); RV 1, 50, 8; Kâṭh. 9, 19; 11, 1; TS 2, 4, 14, 4; AV 13, 2, 23; 20, 47, 20.
saptadaça vâ ete dvayâ grahâḥ 1, 11, 6.
sapta vâi bandhumatîr 1, 5, 10.
sa pratnathâ sahasâ jâyamânaḥ 4, 10, 6; RV 1, 96, 1.
sa bodhi sûrir maghavâ 2, 7, 10; RV 2, 6, 4; Kâṭh. 16, 10; 19, 12; Kap. S. 25, 1; 32, 2; TS 4, 2, 3, 4; 5, 2, 2, 6; VS 12, 43
sam agnir vasubhir no avyât 4, 12, 2; Kâṭh. 10, 12; (cf. TS 2, 1, 11, 2).
samatsv agnim avase 4, 11, 4; RV 8, 11, 9; TB 2, 4, 4, 4; SV 2, 518.
sam anyâ yanty upayanty anyâḥ 2, 13, 1; (4, 12, 4 sam anyâ yanti); RV 2, 35, 3; Kap. S. 48, 4; TS 2, 5, 12, 1.
samânâ vâ âkûtâni 2, 2, 6; RV 10, 191, 4 (-nî va âkûtiḥ); Kâṭh. 10, 12; TB 2, 4, 4, 5; AV 6, 64, 3.
samâno mantraḥ samitiḥ samânî 2, 2, 6; RV 10, 191, 3; TB 2, 4, 4, 5; AV 6, 64, 2.
samâno vâ esha yajñakratuḥ 4, 4, 7.
samâvavṛtrann adharâg 2, 6, 11; (4, 4, 5); Kâṭh. 15, 7; TS 1, 8, 14, 2; TB 1, 7, 8, 5.

samâvartat pṛthivî 3, 11, 10; Kâṭh. 38, 5; TB 2, 6, 6, 5 (samâvavartti p.).
samâs tvâgna ṛtavo vardhayantu 2, 12, 5; (3, 4, 6); Kâṭh. 18, 16; 22, 1; 39, 3; 40, 9; TS 4, 1, 7; 5, 1, 8, 5; VS 27, 1; AV 2, 6, 1.
samita saṃkalpethâ 2, 7, 11; Kâṭh. 16, 11; 20, 1; Kap. S. 32, 3; TS 4, 2, 5; 5, 2, 4, 1; VS 12, 57.
sam it sravanti sarito 2, 7, 17; RV 4, 58, 6 (samyak); TS 4, 2, 9, 6; TA 10, 40; VS 13, 38; 17, 94.
samid diçâm âçayânaḥ 3, 16, 4; Kâṭh. 22, 14; 5, 5, 21; TS 4, 4, 12.
samiddhasya çrayamâṇaḥ 4, 13, 1; RV 3, 8, 2; Kâṭh. 15, 12; TB 3, 6, 1, 1.
samiddhâ indra ushasâm anike 3, 11, 1; (4, 14, 13 s. indro); Kâṭh. 38, 6; TB 2, 6, 8; VS 20, 36.
samiddhe agnâ adhi mâmahâna 2, 10, 5; Kâṭh. 18, 3; Kap. S. 28, 3; VS 17, 55.
samiddho agniḥ samidhâ 3, 11, 11; Kâṭh. 38, 10; TB 2, 6, 18; VS 21, 12.
samiddho agnir açvinâ 3, 11, 3; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 12; VS 20, 55; AV 7, 73, 2.
samiddho añjan kṛdaram 3, 16, 2; Kâṭh. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11; VS 29, 1.
samiddho adya manusho duroṇe 4, 14, 3; RV 10, 110, 1; Kâṭh. 16, 20; TB 3, 6, 3, 1; VS 29, 25; AV 5, 12, 1; Nir. 8, 5.
samidham â tishṭha 2, 6, 10; TS 1, 8, 13.
samidhâgniṃ duvasyata 2, 7, 10; (3, 2, 2); (3, 11, 2 samidhâgnim); RV 8, 44, 1; Kaṭh. 7, 12; 16, 10; 19, 12; Kap. S. 6, 2; 25, 1; 32, 8; TS 4, 2, 3, 1; 5, 2, 2, 4; TB 1, 2, 1, 9; VS 3, 1; 12, 30.
samidhyamâna samidhâ 2, 7, 16.
sam indra no manasâ neshi gobhiḥ 1, 3, 38; (4, 14, 5 sam indra naḥ); RV 5, 42, 4; Kâṭh. 4, 12; Kap. S. 3, 10; TS 1, 4, 44, 1; TB 2, 8, 2, 6; VS 8, 15; AV 7, 97, 2.
sam indra râyâ sam ishârabhemahi 2, 2, 6; RV 1, 53, 5; Kâṭh. 10, 12; AV 20, 21, 5.
samîcî nâmâsi prâcî dik 2, 13, 21; TS 5, 5, 10.
samudraṃ gacha svâhâ- 1, 2, 18; Kâṭh. 3, 8; Kap. S. 2, 15; TS 1, 3, 11; VS 6, 21.
samudraṃ gacha svâhety 3, 10, 7.
samudrasya tvâvakayâ- 2, 10, 1; Kâṭh. 17, 17; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 1; VS 17, 4.
samudrasya vo vayunasya patman 2, 10, 6; TS 5, 5, 4, 3.
samudrâd ûrmir madhumaṃ udârad 1, 6, 2; RV 4, 58, 1; Kâṭh. 40, 7; TA 10, 12, 8; VS 17, 89.
samudrâya çiçumârân 3, 14, 2; VS 24, 21.
samudre te hṛdayam antar âyur 2, 12, 3; Kâṭh. 18, 15; Kap. S. 29, 4.
samudre te hṛdayam apsv antaḥ 1, 3, 39; (4, 8, 5); Kâṭh. 4, 13; 29, 3; 38, 5; TS 1, 4, 45, 2; 6, 6, 3, 4; VS 8, 25; 20, 19.
samudre tvâ nṛmaṇâ apsv antar 2, 7, 9; RV 10. 45, 3; Kâṭh. 16, 9; TS 4, 2, 2, 1; VS 12, 20.
samudro 'si nabhasvân 2, 12, 3; VS 18, 45.
samṛtayajño vâ esha 1, 4, 5; Kâṭh. 31, 15.
samrâjâ asya bhuvanasya 4, 14, 12.
samrâjâ ugrâ vṛshabhâ 4, 14, 12; RV 5, 63, 3.
samrâḍ anyaḥ svarâḍ anya 4, 12, 4.
samrâḍ diçâ sahasâmnî 3, 16, 4; TS 4, 4, 12, 3.
sampaçyâmi prajâ aham 1, 5, 3; 1, 5, 10; Kâṭh. 7, 1; 7, 8; Kap. S. 5, 1; TS 1, 5, 6.
sampṛcyadhvam ṛtâvarîr 4, 1, 3; Kâṭh. 1, 3; 31, 2; Kap. S. 1, 3; TS 1, 1, 3, 1.
sampracyavadhvam upa 2, 12, 4; Kâṭh. 18, 18; Kap. S. 29, 6; 47, 2; TS 4, 7, 13, 4; 5, 7, 7, 2; VS 15, 53.
sampracyutâ varuṇena 2, 13, 1.
sam mâ sṛjâmi payasâ 2, 12, 1; Kâṭh. 18, 13; TS 4, 7, 12, 2; VS 18, 35.

sammrça imân âyushe 1, 2, 10.
sarasvatî manasâ peçalaw 3, 11, 9; Kâṭh. 38, 3; TB 2, 6, 4, 2; VS 19, 83.
sarasvatî yonyâṃ 3, 11, 9; Kâṭh. 38, 3; TB 2, 6, 4, 6; VS 19, 94.
sarasvaty abhi no neshi 4, 11, 2; (4, 14, 3); RV 6, 61, 14; Kâṭh. 17, 18; 30, 3; TS 7, 2, 7, 4; TB 2, 4, 3, 1. 8, 2, 8.
sarvâbhyo devatâbhyo yajña âhṛtyâ ity 2, 4, 5.
sarve vrâtâ varuṇasyâbhûma 2, 6, 12; Kâṭh. 15, 8; TS 1, 8, 10, 2 (-bhûvan); TB 1, 7, 4, 3.
salilâya tvâ vâtâya svâhâ- 4, 9, 8.
savayase tvâbhivayase 2, 13, 17.
savayase svâhâbhivayase 3, 12, 14.
savitâ varuṇo dadhad 3, 11, 4; Kâṭh. 38, 8; TB 2, 6, 13, 2; VS 20, 71.
sa çevṛdham adhidhâ dyumnam 4, 14, 18; RV 1, 54, 11; Kâṭh. 38, 7; TB 2, 6, 9, 1.
sa sushṭubhâ sa ṛkvatâ gaṇena 4, 12, 1; (4, 14, 4); RV 4, 50, 5; Kâṭh. 10, 13; TS 2, 3, 14, 4; AV 20, 80, 5.
sasnim avindac caraṇe 4, 9, 11; RV 10, 139, 6; TA 4, 11, 8; Nir. 5, 1.
saha rayyâ nivartasvâgne 1, 7, 1; 1, 7, 4; (2, 7, 10 saha rayyâ); 4, 9, 11 u. 12 saha rayyety); Kâṭh. 8, 14; 9, 1; 16, 8 u. 10; 19, 11 u. 12; 22, 12; Kap. S. 8, 2 u. 4; TS 1, 5, 3, 3; 4, 2, 1, 3. 3, 4; 5, 2, 2, 5; TA 4, 20, 2; VS 12, 10. 41; SV 2, 1183.
sa havyavâḍ amartya 4, 10, 1; RV 3, 11, 2; Kâṭh. 19, 14; TS 4, 1, 11, 4; VS 22, 16.
sahasâ jâtân praṇudâ naḥ sapatnân 2, 8, 7; Kâṭh. 17, 6; 21, 2; Kap. S. 26, 5; 32, 17; TS 4, 3, 12, 1; 5, 3, 5, 1; TA 2, 5, 8; VS 15, 2.
sahasrâṇi sahasraço 2, 9, 9; TS 4, 5, 11; VS 16, 53.
sa hi çuciḥ çatapatraḥ 4, 14, 4; RV 7, 97, 7; TB 2, 5, 5, 4. 8, 2, 7.
sâkaw yakshma prapata 2, 7, 13; RV 10, 97, 13; Kâṭh. 16, 13; Kap. S. 25, 4; TS 4, 2, 6, 4; VS 12, 87.
sâdhyâ vâi devâ âsan 3, 9, 5; Kâṭh. 26, 7; Kap. S. 41, 5.
sâdhvîm akar devavîtiṃ 4, 11, 1; RV 10, 53, 3; Kâṭh. 2, 15; TS 1, 3, 14, 2.
sâṃtapanâ idaw havir 4, 10, 5; RV 7, 59, 9; Kâṭh. 21, 13; TS 4, 3, 13, 3; AV 7, 77, 1.
sâvitram punarutsṛshṭam âlabheta 2, 5, 4.
sâvitrâir abhrim âdatte 3, 1, 2; Kâṭh. 19, 1.
sâ vâi sṛshṭobhayân devamanushyân 4, 2, 7.
sinîvâli pṛthushṭuke 4, 12, 6; RV 2, 32, 6; Kâṭh. 13, 16; TS 3, 1, 11, 3. 3, 11, 5; VS 31, 10; AV 7, 46, 1; Nir. 11, 32.
sinîvâlî sukapardâ 2, 7, 5; Kâṭh. 16, 5; TS 4, 1, 5, 3; VS 11, 56.
sîda tvaṃ mâtur asyâ upasthe 2, 7, 8; (3, 2, 1); Kâṭh. 16, 8; TS 4, 1, 9, 3. 2, 1, 4; 5, 1, 9, 6; VS 12, 15.
sîda hotaḥ sva u loke cikitvân 2, 7, 3; (4, 10, 4 sîda hotar); RV 3, 29, 8, Kâṭh. 15, 12; 16, 3; 19, 4; Kap. S. 30, 2; TS 3, 5, 11, 2; 4, 1, 3, 3; 5, 1, 4, 5; VS 11, 35.
sîrâ yuñjanti kavayo 2, 7, 12; RV 10, 101, 4; Kâṭh. 16, 12; 21, 14; Kap. S. 25, 3; TS 4, 2, 5, 5; VS 12, 67; AV 3, 17, 1.
sîsena klîbât kâryânṛtaw 2, 4, 2.
sîsena tantram manasâ 3, 11, 9; Kâṭh. 38, 3; TB 2, 6, 4; VS 19, 80.
sugâ vo devâḥ sadanâ 1, 3, 38; (4, 14, 11 sugâ vo devâ); Kâṭh. 4, 12; Kap. S. 3, 10; VS 8, 18; AV 7, 97, 4.
sujâto jyotishâ 2, 7, 4; (3, 1, 5); Kâṭh. 16, 4; 19, 5; TS 4, 1, 4, 1; 5, 1, 5, 2; VS 11, 40.
sutrâmâṇam pṛthivîṃ dyâm anehasaw 4, 10, 1; (4, 12, 4 sutrâmâṇam); RV 10,

63, 10; Kâṭh. 2, 3; TS 1, 5, 11, 5; 7, 1, 18, 2; TA 1, 13, 2; VS 21, 6; AV 7, 6, 3.
sudevo asi varuṇa 4, 7, 8; RV 8, 69, 12; AV 20, 92, 9; Nir. 5, 27.
suparṇaḥ pârjanya 3, 14, 15; TS 5, 5, 21; VS 24, 34.
suparṇaṃ vaste mṛgo 3, 16, 3; RV 6, 75, 11; Kâṭh. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 4; VS 29, 48; Nir. 2, 5; 9, 19.
subarhir agniḥ pûshaṇvân 3, 11, 11; Kâṭh. 38, 10; TB 2, 6, 18, 2; VS 21, 15.
subrahmâṇam devavantaṃ 4, 14, 8; RV 10, 47, 3; TB 2, 5, 6, 1 (vîravantam).
surâvantam barhishadaṃ 3, 11, 7; Kâṭh. 38, 2; TB 2, 6, 3; VS 19, 32.
suvâñ bhrâḍ añghâre 3, 8, 10.
susaṃdṛçaṃ tvâ vayaṃ vaso maghavan 1, 10, 3; (1, 10, 19 s. t. vayaṃ); RV 1, 82, 3 (ohne vaso); Kâṭh. 9, 6 u. 19; 36, 13; Kap. S. 8, 9; TS 1, 8, 5, 1; VS 3, 52.
susaṃdṛçaṃ tvâ vayaṃ pratipaçyema sûrya 4, 12, 4.
sûyame me 'dya staṃ 1, 1, 13.
sûrya ekâkî carati 3, 12, 19; Kâṭh. 5, 4, 7; TS 7, 4, 18, 1; VS 23, 10. 46.
sûryasya cakshur âruham 1, 2, 5; (3, 7, 7); Kâṭh. 2, 6; 24, 6; Kap. S. 1, 19; 37, 7; TS 1, 2, 4, 1; 6, 1, 7, 3; VS 4, 32.
sûryo apo vigâhate 4, 12, 5.
sûryo devîm ushasaṃ 4, 14, 4; RV 1, 115, 2; TB 2, 8, 7, 1; AV 20, 107, 15.
sṛjanti raçmim ojasâ 4, 12, 5; RV 8, 7, 8.
sed agne astu subhagaḥ 4, 11, 5; RV 4, 4, 7; Kâṭh. 6, 11; TS 1, 2, 14, 3.
so agna îje çaçame 4, 13, 6; RV 6, 1, 9; Kâṭh. 18, 20; TB 3, 6, 10, 4.
so agnir yo vasur gṛṇe 2, 13, 7; RV 5, 6, 2; VS 15, 42; SV 2, 1089.
soma gîrbhish tvâ vayam 4, 10, 1; (4, 10, 5); RV 1, 91, 11; Kâṭh. 2, 14; TB 3, 5, 6, 1, soma yâs te mayobhuva 4, 10, 3; RV 1, 91, 9; Kâṭh. 2, 14; TS 4, 1, 11, 1.
somasya mâ tavasaṃ vakshy 4, 11, 2; RV 3, 1, 1; Kâṭh. 2, 15.
somânaṃ svaraṇam kṛṇuhi 1, 5, 4; (1, 5, 11 s. svaraṇam); RV 1, 18, 1; Kâṭh. 7, 2 u. 9; Kap. S. 5, 2; TS 1, 5, 6, 4; TA 10, 1, 11; VS 3, 28; SV 1, 139; 2, 813; Nir. 6, 10.
somâpûshaṇâ jananâ rayîṇâṃ 4, 11, 2; RV 2, 40, 1; Kâṭh. 8, 17; TS 1, 8, 22, 5; 2, 6, 11, 4; TB 2, 8, 1, 5.
somâpûshaṇâ rajaso 4, 14, 1; RV 2, 40, 3; TS 1, 8, 22, 5; TB 2, 8, 1, 5.
somâya kulañga 3, 14, 13; VS 24, 32.
somâya labân 3, 14, 5; VS 24, 24.
somâya haṃsân 3, 14, 3; VS 24, 22.
somârudrâ dhârayethâm 4, 11, 2; RV 6, 74, 1; Kâṭh. 11, 12.
somârudrâ yuvam etâny asme 4, 11, 2; RV 6, 74, 3; Kâṭh. 11, 12; TS 1, 8, 22, 5; AV 7, 42, 2.
somârudrâ vivṛhataṃ vishûcîm 4, 11, 2; RV 6, 74, 2; Kâṭh. 11, 12; TS 1, 8, 22, 1; AV 7, 42, 1.
somenejânaṃ yâjayet 4, 3, 5.
somo dhenuṃ somo arvantam 4, 14, 1; RV 1, 91, 20; TB 2, 8, 3, 1; VS 34, 21.
somo râjâmṛtaṃ suta 3, 11, 6; TB 2, 6, 2; VS 19, 72.
somo vâ amutrâsît 3, 7, 8.
so 'horâtrâiḥ so 'rdhamâsâiḥ 4, 10, 6.
sâinânîkena suvidatro asme 4, 10, 5; (4, 11, 4 sâinânîkene-); Kâṭh. 21, 13; TS 4, 3, 13, 2.
sâumârâudraṃ ghṛte caruṃ 2, 1, 5.
sâumârâudraṃ caruṃ 2, 1, 6; Kâṭh. 11, 5.
sâumyam babhrum lomaçam 2, 5, 1.
sâurî balâkâ 3, 14, 14; Kâṭh. 5, 7, 8; TS 5, 5, 16; VS 24, 33.
sâuryaṃ ghṛte caruṃ 2, 2, 2.

stîrṇam barhiḥ sushṭarîmâ 3, 16, 2; 4, 14, 4 s. barhiḥ); Kâṭh. 5, 6, 2; TS 5, 1, 11, 2; VS 29, 4.
stuhi çûraṃ vajriṇam 4, 14, 12; TB 2, 8, 4, 2.
stṛṇîta barhir 4, 13, 4; RV 1, 13, 5.
stokânâm indum prati çûrâ 3, 11, 1; Kâṭh. 38, 6; TB 2, 6, 8, 4; VS 20, 46.
stomas trayastriṃçe 3, 16, 4; TS 1, 4, 12, 4 (stomatr-).
sthâlyâ duhaty anaḍvâ vâ 'etad upasîdanti 1, 8, 3.
sthiro bhava vîḍvaṅga 2, 7, 4; (3, 1, 6); Kâṭh. 16, 4; 19, 5; Kap. S. 30, 3; TS 4, 1, 4, 2; 5, 1, 5, 4; VS 11, 44.
syûtâ devebhir amṛtenâgâd 2, 7, 16; Kâṭh. 39, 3.
syonâ pṛthivi bhavâ- 4, 12, 2; RV 1, 22, 15; Kâṭh. 38, 13; TA 10, 1, 10; VS 35, 21; 36, 13; AV 18, 2, 19; Nir. 9, 32.
svajâ asi svabhûr asy 1, 2, 6.
svayaṃ kṛṇvânaḥ sugam 2, 13, 22; Kâṭh. 40, 12; TB 2, 4, 2, 5.
svargaṃ vâ esha lokam anvârohati 3, 5, 5.
svarbhânur vâ âsuraḥ 2, 5, 2; Kâṭh. 12, 13.
svaryanto nâpekshantâ 2, 10, 6; Kâṭh. 18, 4; 21, 9; Kap. S. 28, 4; VS 17, 68; AV 4, 14, 4.
svarvatî sudughâ 3, 16, 4; Kâṭh. 22, 14.
svaçvâ yaçasâyâtam 4, 14, 10; RV 7, 69, 3; TB 2, 8, 7, 7.
svasti nâ indro vṛddhaçravâḥ 4, 9, 27; RV 1, 89, 6; Kâṭh. 35, 1; Kap. S. 48, 2; TA 1, 1, 1. 21, 3; 10, 1, 9; VS 25, 19; SV 2, 1225.
svâdushaṃsadaḥ pitaro 3, 16, 3; RV 6, 75, 9; Kâṭh. 5, 6, 1; TS 4, 6, 6, 3; VS 29, 46.
svâdor itthâ vishûvṛto 4, 14, 14; RV 1, 84, 10; SV 1, 409; 2, 355; AV 20, 109, 1.
svâdvîṃ tvâ svâdunâ 2, 3, 8; Kâṭh. 12, 9; 37, 18; TS 1, 8, 21; TB 2, 6, 1; VS
svâyudhaṃ svavasaṃ sunîtham 4, 14, 8; RV 10, 47, 2.
svâhâ yajñaṃ varuṇaḥ 3, 11, 11; Kâṭh. 38, 10; TB 2, 6, 18, 4.
svo rohâvehi 1, 11, 8.
svâir dakshâir dakshapitehâ 2, 8, 1; Kâṭh. 17, 1; Kap. S. 25, 10; TB 3, 7, 7, 9; VS 14, 3.
haṃsaḥ çucishad vasur antarikshasad 2, 6, 12; (3, 2, 1; 4, 4, 6); (2, 7, 8; 2, 13, 8 h. çucishad); RV 4, 40, 5; Kâṭh. 15, 8; 16, 8; 19, 11; Kap. S. 32, 1; TS 1, 8, 15, 2; 4, 2, 1, 5; TB 1, 7, 9, 6; TA 1, 13, 3. 10, 40; VS 10, 24; 12, 14.
haṃsâir iva sakhibhir 4, 12, 6; RV 10, 67, 3; Kâṭh. 23, 12; TS 3, 4, 11, 3; AV 20, 91, 3.
harikeçaḥ sûryaraçmiḥ purastât 2, 10, 5; Kâṭh. 18, 3.
havir asi vâiçvânaram 1, 1, 11.
havishî vâ bhajamâno nâ 4, 14, 15.
havishmatîr imâ âpo 1, 3, 1; (4, 5, 1); Kâṭh. 3, 9; Kap. S. 2, 16; TS 1, 3, 12; 6, 4, 2, 4; VS 6, 23.
havyavâḍ agnir ajaraḥ 4, 12, 6; (4, 14, 15); RV 5, 4, 2; TS 3, 4, 11, 1.
hasta âdhâya savitâ 2, 7, 1; TS 4, 1, 1, 4; VS 11, 11.
hiṃkârâya svâhâ 3, 12, 3; VS 22, 7.
himasya tvâ jarâyuṇâgne 2, 10, 1; Kap. S. 28, 1; TS 4, 6, 1, 1; VS 17, 5; AV 6, 106, 3.
hiraṇyagarbhaḥ samavartatâgre 2, 7, 15; 2, 13, 23; 3, 12, 16; RV 10, 121, 1; Kâṭh. 16, 15; 20, 5; 40, 1; 5, 5, 11; Kap. S. 32, 7; 48, 13; TS 4, 1, 8, 3. 2, 8, 2; 5, 5, 1, 2; VS 13, 4; 23, 1; 25, 10; AV 4, 2, 7; Nir. 10, 23.
hiraṇyaṃ nidhâya juhoty 3, 7, 7.
hiraṇyapâṇim ûtaye 4, 12, 2; RV 1, 22, 5; TS 1, 4, 25, 1; 2, 2, 12, 2; VS 22, 10.
hiraṇyavarṇaḥ sa hiraṇyasaṃdṛg 2, 13, 1.

hiraṇyavarṇam ushaso vyushṭâ 2, 6, 9; (4, 4, 3); Kaṭh. 15, 7.
hiraṇyavarṇâḥ çucayaḥ pâvakâḥ pracakramur 1, 2, 1.
hiraṇyavarṇâḥ çucayaḥ pâvakâ yâsu jâtaḥ 2, 13, 1; TS 5, 6, 1; TB 2, 8, 9, 3; AV 1, 33, 1.
hiraṇyavarṇo abhayaṃ kṛṇotv 4, 14, 12; TB 2, 8, 4, 1.
huve vâtasvanaṃ kaviṃ 4, 11, 2; RV 8, 102, 5; Kâṭh. 40, 14; TS 3, 1, 11, 8.
hṛdaṃ na hi tvâ nyṛshanty 4, 12, 3.
hṛdayasyâvadyati manasa eva 3, 10, 3.
hemantena ṛtunâ devâs 3, 11, 12; Kâṭh. 38, 11; TB 2, 6, 19, 2; VS 21, 27.
hotâdhvaryûr âvayâ agnimindho 3, 16, 1; RV 1, 162, 5; Kâṭh. 5, 6, 4; TS 4, 6, 8, 2; VS 25, 28.
hotâ yakshat samidhâgnim 3, 11, 2; TB 2, 6, 11; VS 21, 29.
hotâ yakshad agniṃ samidhâ sushamidhâ 4, 13, 2; Kâṭh. 15, 13; TB 2, 6, 17.

Correcturen und Conjecturen

zu dem ganzen Werk.

(Vgl. das Vorwort).

Buch I.

p. XXI Anm. 2 Z. 3 lies Mâitr. S. 3, 12, 20 statt Mâitr. S. 6, 12, 20.

p. XXIX Z. 7 lies an erster Stelle vṛtraghné statt vṛtraghná

p. 8 Anm. 4 lies Âp. 2, 10, 4 statt Âp. 2, 10, 7.

p. 14 Z. 12 lies सोमक्रयणा° statt सोमक्रयणां°

p. 19 Z. 14 muss hinter °मादृदे ein ˇ stehen.

p. 22 Z. 14 lies °पावृत्त statt °पावृत

p. 26 Z. 3 lies एताम् statt एतान

p. 29 Z. 2 lies विश्वेषां statt विस्वेषां

p. 29 Z. 3 lies सुम्नाय statt सम्नाय

p. 34 Z. 10 lies प्रयायम्स्वं° statt प्रयायम्त्वं°

p. 40 Z. 5 lies १९ statt २७

p. 51 Z. 4 lies अभूताम् । statt अभूयाम् ॥

p. 62 Z. 17 lies यज्ञेन statt यज्ञन

p. 79 Z. 3. 10. 17 lies °वाक्ष statt °वाक्ष्म

p. 80 Z. 11 lies °तुभ्यस्य statt °तुभ्यस्य

p. 81 Z. 4 lies सुजामहा statt सुजावहा

p. 81 Z. 6 lies °भिसंममीत° statt °भिह्लमभित°

p. 81 Z. 10 ist nach °पाकृयुक्त ein ˇ zu setzen.

p. 81 Anm. 11 lies अकक्षविद् statt अकक्षविंद

p. 91 Z. 7 lies वासी° statt वांसी°

p. 94 Z. 5 ist das Zeichen ᵛ erst nach अवत्ताया zu setzen.

p. 102 Z. 13 setze ein ᵛ nach प्रातस् und streiche ||

p. 105 Z. 2 lies प्राणमाजुर्द° statt प्राणमं उद्°

p. 106 Z. 4 lies मातुभ्रान्त्रिभ्या statt मातुभ्रात्रिभ्या

p. 106 Z. 16 lies प्रफ° statt पफः

p. 107 Z. 9 lies °न्नितःप्रदानात्तु statt °न्नितः प्रदानात्तु-

p. 118 Z. 10 lies यदार्छति statt यदार्क्रति (Conj. von Böhtlingk: „was Schaden nimmt").

p. 119 Z. 21 lies प्रजां statt पजां

p. 120 Z. 3 lies °त्वंधुको statt °त्वंधको

p. 121 Z. 1 lies °ज्योतिर° statt °ज्योतर°

p. 121 Z. 10 lies नमस्ते statt नमन्ते

p. 121 Z. 20 lies सदत्त्वाय statt यदत्त्वाय (Conj. von Böhtlingk; „damit er die Zähne behält").

p. 123 Z. 12 lies लेलायद्वीव statt लेलाय द्वीव (cf. Âp. Çr. p. 132. 337).

p. 124 Z. 6 lies दग्धव्या३: statt दग्ध३व्या३:

p. 126 Z. 13 lies मुष्वाः statt मुष्वा und प्रोचणी° statt पोचणो°

p. 130 Z. 11 ist das Zeichen ᵛ erst nach दाचायणास् zu setzen.

p. 134 Z. 3 lies °न्द्रिय° statt °न्द्रिय°

p. 135 Anm. 9 lies गृहामहि statt गृहामसि

p. 139 Z. 17 lies जिह्रियतो statt जिह्रियतो (Whitney).

p. 141 Z. 12 lies | statt ||

p. 143 Z. 2 lies || statt |

p. 143 Z. 11 lies प्रत्यङ्क° statt प्रत्यङ्के°

p. 144 Z. 7 lies | statt ||

p. 144 Z. 9 füge am Schluss || hinzu.

p. 153 Z. 6 lies भिन्धु° statt °भिधु°

p. 154 Z. 9 lies ᵕस्तू statt °ᵕस्तू

p. 154 Z. 17 lies °मंवित्त्वा statt °मंवित्ता

p. 155 Z. 18 lies क्रीडतो statt क्रोडतो

p. 157 Z. 5 lies पितृयज्ञो statt पितृयज्ञो

p. 159 Z. 17. 18 lies °भिक्षास् statt °भिक्षास्

p. 164 Z. 1 lies वैयश्नो statt वैयश्नों (Whitney).

p. 165 Z. 5 lies | statt ||

p. 172 Z. 15 lies चष्टोष्टाच (mit den Mss.) statt चष्टां चष्टा.

Buch II.

p. 3 Z. 13 lies °मियत्तमे° (mit M).

p. 16 Z. 21 und p. 17 Z. 1 lies सेलायद्वीव statt सेलाय वीवे (cf. Buch I p. 123 Z. 12; Âp. Çr. p. 337).

p. 20 Z. 5 lies °याम्नवत्वा (mit allen Mss.).

p. 25 Z. 12 lies यद्विह (mit Hg) statt यद्वीह

p. 59 Z. 17 lies श्रैर्जेयो (mit Hg) statt श्रैनेयो (Metron. von श्रेनी „eine weisse Kuh“; Böhtlingk).

p. 61 Z. 15 lies ॥ statt ।

p. 93 Z. 13 lies । statt ॥

p. 101 Z. 4 lies ॥ statt ।

p. 121 Z. 12 lies । statt ॥

p. 137 Z. 6 lies । statt ॥

Buch III.

p. 12 Z. 11 lies एतयासङ्कः प्रायोगिः statt एतया सङ्कः प्रयोगिः (cf. स्रायोगि Roth)

p. 20 Z. 8 lies पर्षद्ति statt परिषद्ति

p. 39 Z. 3 ist entweder ग्रामतरथो beizubehalten oder (mit Roth) zu lesen ग्रामतो रथे („ruhig am Wagen“).

p. 42 Z. 19. 20 und p. 54 Z. 20 lies तु॰ह° statt दु॰ह°

p. 54 Z. 21 lies प्रउगचितिं statt प्रौगचितिं

p. 72 Z. 11 lies तां statt तं

p. 74 Z. 2 lies सं॰श्रीयेत statt सं॰श्रोयेत (सं॰श्रीयेत „einschrumpft, eintrocknet“, von √ श्रा; Roth).

p. 79 Z. 11 lies °मापन्नं statt °मापन्न

p. 88 Z. 5 lies पारीणह्य° statt पारिणह्य°

p. 90 Z. 5 lies यो नस्तन्न पावो statt यो नस्तन्नपावो (es ist von einem Vertrage die Rede: „wer von uns das nicht hält“; Roth).

p. 94 Z. 13 lies निम्रुचा° statt निम्रचा°

p. 94 Z. 15 trenne °र्त नाविदु°

p. 107 Z. 12 trenne नामान्यधत्त मङ्गलेच्छायै („sie nahmen diese zweiten (anderen) Namen an, fausti ominis caussa, für ihre Bitte um Zulassung zum Soma“; अधत्त ist als 3. Pers. Pl. gebraucht; Roth).

p. 113 Z. 3 lies गार्हपत्येनेमं statt गार्हपत्येनामुं (Conj. von Roth; vgl. TS 6. 3, 2 Anfan.

p. 114 Z. 13 lies ह्वर्त्यं॰ चेत्यं॰ वा ह्रुर्णो (nach der einen oder anderen Seite gekrümmt; ह्रुर्णो Partic. von ह्वर्; Gegensatz ऋजु; Conj. von Roth).

p. 117 Z. 1 lies रोहीतके statt रोहितके

p. 117 Z. 4 lies यवयवमर्तोभिः statt यवयवमोभिः

p. 118 Z. 7 lies कुर्यान्नर्तेष्टाः स्यात् (zweifellos richtige Conj. von Roth; die ganze Stelle ist citirt Nir. 3, 5).

p. 120 Z. 10 lies प्रउग॰ रश्मिभि॰र्व्युतमे॰ (cf. Çat. Br. 6, 7, 1, 15).

p. 120 Z. 11 lies ॰र्व्युतास् (वा c. श्वि).

p. 120 Z. 13 lies देवा नामृडयन्त ("die Götter waren nicht mehr gnädig; die in dieser Welt eingeschlagenen svaru hinderten sie daran"; Roth).

p. 121 Z. 14 lies ततो धूम्रो ऽसृज्यत तस्माद्धूमवती (Roth).

p. 121 Z. 16 lies समया statt समर्या (cf. Çat. Br. 3, 8, 2, 20; Roth).

p. 125 Z. 14 u. 15 tilge ऽ und ziehe zusammen.

p. 132 Z. 9 lies ॰र्बर्हिः श्रद्धौ (Conj. von Roth).

p. 133 Z. 14 lies ॰दाम्रोणयति statt ॰दाम्रुमयति (macht lahm, lähmt; cf. श्रोणात् TBr 1, 5, 2, 8; Roth); oder ॰दास्रामयति

p. 134 Z. 2 lies बहुर्मर्या (mit den Mss.) statt बहुमर्या ("zahlreich sind, ihr Leute, die Y."; Roth).

p. 136 Z. 9 lies पाचांऽ३ न statt पाचांऽ३न्न

p. 136 Z. 9 und 10 lies मांसाऽ३ न मांसाऽ३ statt मांसाऽ३न्न मांसा

p. 158 ist oben, noch vor Z. 1, einzuschalten die Zeile:

तनूनपाच्छुचिव्रतस्तनूपाश्च सरस्वती ।

Buch IV.

p. 17 Z. 2 lies समाहार्य statt समाहाय

p. 21 Z. 11 lies मंगुषे statt मगुषे

p. 22 Z. 9 ist jedenfalls das in der Anm. Vermuthete einzusetzen

p. 23 Z. 2 lies निस्वरिष्यति (√ 2. स्वर् Roth).

p. 23 Z. 3 lies स्वप्नाद्॰ statt सत्वाद्॰ (Roth).

p. 25 Z. 5 lies बहु- statt बहु und streiche Anm. 2.

p. 28 Z. 9 lies स्वावीर्येण statt स्वावीर्येण ("mit der Feistheit"; Roth).

p. 28 Z. 10 lies ॰चरमा अन्तमाः statt ॰चरमामन्तमा ("die geringsten, d. h. wenigst leisten Thiere sollen die letzten sein"; Roth).

p. 29 Z. 15 lies बाध्य मानो statt बाध्यमानो (von मानो hängt बाध्य ab; Conj. von Roth).

p. 32 Z. 4 lies कम्बुन्युक्ततां statt कम्बुन्युक्तां

p. 48 Z. 8 lies ॰मन्यते statt ॰मन्येते

p. 73 Z. 7. 8 lies पुरुषो statt परुषो

p. 75 Z. 7. 8 lies तस्मात् statt तस्सात्

p. 76 Z. 18 lies ॰तांन: und ॰तांन्यूका॰ statt ॰तां न: und ॰तां न्यूका॰

p. 77 Z. 1 lies तन्न statt तं न

p. 77 Z. 2 lies ॰त्स्ना॰ statt ॰त्तं ना

p. 77 Z. 4 lies व्यामयत्तीति („beisset ab"; cf. TA; Roth).

p. 77 Z. 7 lies ॰बर्दर्य (von √ वर्द् c. उद्; etwa „aus einander fahren"; cf. Çat. Br. 14, 1, 1, 9 स्फुर् c. वि; Conj. von Roth).

p. 78 Z. 1 lies प्रात॰ statt प्रत॰

p. 83 Z. 10 lies सरमा चरणम॰ statt सरमाचरणम॰

p. 83 Z. 13 lies सरा statt त्सरा (cf. 3, 8, 2 a. A.).

p. 91 Z. 1 lies वेत्थेति statt वेह्वेति

p. 92 Z. 15 lies तै नाथेषिणो („sie, Zuflucht und Versteck suchend"; Roth).

p. 98 Z. 5 lies तदन्वा॰ statt तदन्व॰

p. 98 Z. 9 lies ॰च्यते statt ॰च्यन्ते

p. 98 Z. 15 trenne चापि कुकुद्रे

p. 107 Z. 2 lies मनाख्या statt मनाखा (cf. Einl. zu Buch 1 p. XIV).

p. 107 Z. 15 lies पलायेतां statt फलायेतां

p. 108 Z. 1 tilge den Apostroph ऽ

p. 109 Z. 4 lies बहुर्मर्या statt बहुमर्या (ebenso war zu corrigiren Buch III p. 134 Z. 2; vgl. oben).

p. 110 Z. 11 lies द्रद्राख्याइव्वं तेनापजयति (von चावो „Schmerz, Krankheit"; zweifellos richtige Conj. von Roth; cf. Gopatha Br. 2, 3, 17. 18).

p. 179 Z. 9 vgl. TBr 2, 4, 2, 7.

p. 179 Z. 12 vgl. AV 1, 1, 2 u. 1.

p. 185 Z. 7 vgl. RV 3, 51, 1.

p. 185 Z. 7 wohl वृषजुरं statt वृषतरं zu lesen.

p. 187 Z. 7 ist RV 1, 105, 19 zu vergleichen und darnach der Vers zu corrigiren.

p. 194 Z. 1 u. 2 vgl. RV 4, 13, 4; TBr 2, 4, 5, 4.

p. 197 Z. 8 lies प्र स मित्र॰ ॥ vgl. RV 3, 59, 2. 3.

Druck von Gebr. Unger in Berlin, Schönebergerstr. 17a.